

Gepubliseer op:

Deur Christus Alleen

Tuisblad van dr. A.H. Bogaards

www.enigstetroos.org

'T BEGINSEL DER EEUWIGE VREUGDE

**52 Catechismuspreken van Ds JW Tunderman in leven predikant te
Helpman**

Oosterbaan & Le Cointre NV, Goes 1949

Sondag 1

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 1: ONZE ENIGE TROOST

Johannes 20:11-15, 27-29

11 En Maria stond buiten dicht bij het graf, wenende. Terwijl zij dan weende, boog zij zich voorover naar het graf, 12 en zij zag twee engelen zitten, in witte klederen, één aan het hoofdeinde en één aan het voeteneinde, waar het lichaam van Jezus gelegen had. 13 En zij zeiden tot haar: Vrouw, waarom weent gij? Zij zeide tot hen: Omdat zij mijn Here hebben weggenomen hebben en ik weet niet, waar zij Hem neergelegd hebben.

14 Na deze woorden keerde zij zich om en zag Jezus staan, maar zij wist niet dat het Jezus was. 15 Jezus zeide tot haar: Vrouw, waarom weent gij? Wie zoekt gij? Zij meende, dat het de hovenier was, en zeide tot Hem: Heer, als gij Hem weggedragen hebt, zeg mij dan, waar gij Hem hebt neergelegd en ik zal Hem wegnemen.

27 Daarna zeide Hij tot Tomas: Breng uw vinger hier en zie mijn handen en breng uw hand en steek die in mijn zijde, en wees niet ongelovig, maar gelovig. 28 Tomas antwoordde en zeide tot Hem: Mijn Here en mijn God! 29 Jezus zeide tot hem: Omdat gij Mij gezien hebt, hebt gij geloofd? Zalig zij, die niet gezien hebben en toch geloven

Zondag 1

Wat is uw enige troost in leven en sterven?

Dat ik met lichaam en ziel, in leven en sterven, het eigendom ben, niet van mijzelf, maar van mijn trouwe Heiland Jezus Christus. Want Hij heeft met Zijn kostbaar bloed voor al mijn zonden volkomen betaald en mij uit alle macht van de duivel verlost.

Hij bewaart mij zo, dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd kan vallen, ja zelfs zo, dat alles dienen moet tot mijn heil.

Daarom geeft Hij mij door zijn Heilige Geest ook zekerheid van het eeuwige leven en maakt Hij mij van harte bereid om voortaan voor Hem leven.

Wat moet u weten om door deze troost gelukkig te leven en te sterven?

Ten eerste hoe groot mijn zonden en ellende zijn.

Ten tweede hoe ik van al mijn zonden en ellende verlost word.

Ten derde hoe ik God voor zo'n verlossing dankbaar moet zijn.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 1

In deze zondag wil ik het met jullie hebben over de enige troost in leven en sterven. En wij zullen, -als God me de kracht geeft,- ook in de volgende zondagen over deze troost spreken. De hele catechismus is een belijdenis van de troost, die de kerk al de dagen van de wereld in zich heeft.

Iedere zondag ga je naar de kerk en hoor je een catechismusprek; je gaat naar de kerk om te drinken uit de beker van de vertroosting, om in de troost

ondergedompeld te worden en om besprenkeld te worden met de vertroosting, die de kerk in de loop van de eeuwen uit de Bijbel geput heeft.

Na de kerkdienst ga je weer naar huis, vervuld met de troost van Gods genade, vol van Gods liefde; je mag het zo zien: dat je gekroond en versierd bent met de schatten, die uit de verborgenheden van Gods verbond zijn opgegraven door de geslachten, die ons zijn voorgegaan.

Met de zegen van de catechismuspraak iedere zondag, begin je weer een nieuwe week. Iedere zondag worden we door deze woorden weer uitgezonden in de wereld, als schapen te midden van de wolven.

De kerk van Jezus Christus spreekt over deze troost, dus niet een groepje mannen en vrouwen, waarvan de één er meer over weet dan de ander. Als één gemeente willen we hierover spreken en dat geeft ons een band met het verleden. In de 52 zondagen spreekt de kerk der martelaren. Dat besef je niet als je de catechismus leest, maar daarom moet het wel steeds in je herinnering geroepen worden. Je moet iedere keer bewust worden dat bij deze belijdenis een geslacht heeft geleefd, die dagelijks gevaar liep om vanwege hun geloof levend te worden verbrand. Deze belijdenis hebben zij zich goed ingeprent; hierin sloegen ze de ankers als de hele aarde onder hen beefde; dit hielden ze vast als hun lichamen gebonden werden.

Denk nu niet dat de catechismus voor hen de Bijbel aan de kant schoof. Dat zouden ze nooit toegelaten hebben: De Bijbel was voor hen het Woord van God; de unieke openbaring van Gods genade; het Woord, dat niet door mensen gesproken is, maar door God. De catechismus is door mensen opgesteld, ook al heeft de kerk deze woorden als de hare aanvaard en getoetst aan het Woord van God.

Maar daarentegen is de catechismus een uittreksel van wat de Bijbel ons wil openbaren. Een goed uittreksel geeft precies weer wat de oorspronkelijke schrijver ermee bedoeld heeft. De catechismus geeft dit weer: niets meer en niets minder. In de catechismus staat te lezen hoe de kerk, tijdens de grote vervolgingen van de 16e eeuw, Gods Woord heeft leren verstaan. De achtergrond van dit boek is het lijden van de kerk. Rondom dit geschrift rookten de brandstapels; de lucht is bedekt met wolken van vijandschap; de hemel is rood gekleurd door de vlammen, die steden en dorpen verwoesten; mannen worden opgepakt; vrouwen verkracht; kinderen en bejaarden doodgeslagen.

In deze situatie grijpen verdrukte en lijdende mensen het Woord van God met al de beloften aan. Met de dood voor de deur en de kans dat men je met schande bevlekt, omringd met een onbeschrijfelijke angst, spellen ze elkaar Gods beloften. Zij zeggen ze na en brengen verbinding tussen het één en het ander: zij vormen samen een sprekende en belijdende gemeente. Zij zeggen tegen elkaar dat ze getroost zijn, want ze zijn het eigendom van Jezus Christus. Het staat in de Bijbel. Ze wijzen het met hun vinger aan: "Dit wat God hier zegt blijft overeind staan, ook als ik vallen zou."

In die belijdende gemeente is de catechismus geboren. Hij is ontstaan vanuit die worsteling en daarin opgegroeid. Het teken van het kruis staat in deze bladzijden gedrukt. Dit is het lied, dat de kerk in haar lijden gezongen heeft. Dit is het vervolg van het "wij loven U, o God" dat de martelaren in de vlammen uitriepen. Naast de brandstapels zijn de woorden van de catechismus opgeschreven, opgevangen uit de mond van de bloedgetuigen van Jezus Christus.

Op deze manier is er een band met het verleden. Maar zulke emotionele belevingen vervagen op den duur altijd. Iets wat vandaag in hevige ontroering is opgeschreven, is morgen een boek, dat buiten het leven staat. Ieder geschrift is een bloem, die een dag bloeit. Op deze manier zou het ook zijn gegaan met het geschreven woord van de

martelaarskerk. Als het niet gedragen werd door het eeuwige en levende Woord van God zou het vandaag niets anders zijn dan een stuk antiek. De vervolgden, die uit hun lijden deze belijdenis spraken, hebben het Woord van God nagesproken. En dat is de reden waarom de kerk nu al vier eeuwen lang deze catechismus kan prediken. Alle geslachten zijn hierlangs gegaan. Hier hebben zij hun krachten opgedaan of hun roeping verloochend. De geschiedenis van de catechismusprediking in ons land is in zekere zin de geschiedenis van onze kerk: de geschiedenis van haar bloei en het verhaal van haar verval.

Deze geschiedenis zet zich ook nu nog voort. Want zolang de kerk bij de waarheid leeft, wordt de jaarlijkse catechismusprediking geen eentonige herhaling. De kerk stemt de catechismusprediking af op de kennis die ze van God ontvangt. Ze neemt toe in die kennis zolang ze in Jezus Christus blijft. En omdat de kennis toeneemt zit er dus beweging in die prediking. De gemeente groeit naar de volmaaktheid, waartoe ze geroepen is. Ze legt hierin verantwoording af voor de dingen die ze uit de schat van het verbond ontvangen mocht; ze getuigt hier van het licht dat haar in de loop van de jaren is opgegaan.

Uit de catechismusprediking kun je horen of de kerk groeit in de kennis en de gemeenschap met God of dat ze achterop raakt in de genade en vergaat omdat ze geen kennis heeft.

Daarom is het erg dom als je wegblijft van een catechismusreek. Meer dan in een gewone preek legt de kerk bij de behandeling van de catechismus verantwoording af voor de winsten, die haar in de schoot geworpen worden; ze geeft rekenschap van de schatten, die ze uit het Woord van God mocht opgraven; ze verduistert de voortgaande verlichting niet. De catechismusprediking weerspiegelt de groei van de gemeente in de kennis van onze Heer. En op deze manier wil ik in deze zondag met jou praten over de enige troost.

De enige troost. Hierin ligt opgesloten dat wij geen andere troost hebben. Deze troost is niet onze laatste reserve; het is niet een veilige schuilkelder, waarin we ons terugtrekken als we echt geen kant meer uit kunnen. Het is niet onze laatste troost, die we achter de hand hebben, net als de voorraad levensmiddelen die we ingeslagen hebben voor moeilijke tijden.

Wij hebben geen andere troost. Er is niet een oplopende volgorde van vertroostingen, waarvan deze de hoogste is. Tegenover deze troost is al het andere troosteloos. En zonder deze troost ben ik niet te troosten, ook al omring ik mij met de fleurigste bloemen en de meest vrolijke muziek, ook al ben ik omgeven door de kracht, de schoonheid en de kennis, die de mensheid zich toegeëigend heeft in de eeuwenlange strijd. Ook al wordt ik omringd door liefde en het geluk daarvan.

O ja, er is wel veel troostelijks in ons leven. Je kan plezier hebben in je werk: je wilt nog veel bereiken. We bezitten elkaar nog: man en vrouw, ouders en kinderen, vrienden en vriendinnen. Hierin ligt veel troost, veel goeds, dat het kwade in ons verteert en verslindt.

Maar wat je hierin als troost vindt is slechts een lichtstraal van het licht van de enige troost, waarover de catechismus spreekt. Alleen door het heil van Christus ontstaat er geluk. Als je geluk ervaart buiten Christus om dan heb je te maken met een tijdelijke bedwelming, een luchtspiegeling. Je vindt geen genoegdoening in je werk zonder Christus, want dan werk je al de zegen eruit en je houdt alleen de vloek over. En buiten Hem om is er geen volmaakte liefde, -liefde, waar zelfs de dood niet tussen kan komen,- want als een dreigende wolk hangt boven de innigste liefde de angst om

plotseling afscheid te moeten nemen. Dit zeggen we vanuit de wetenschap dat alles hier op aarde, hoe mooi het ook lijkt, slechts onderdeel is van de gebroken wereld. Er is maar één troost en deze troost moet alles wat verder aan troost gevonden wordt, uitgezet hebben als stekje van het hoogste geluk. Zonder deze troost is het mooiste en gaafste leven een hel van duisternis.

Hier geldt het woord uit de Bijbel: "Gaaf heen, verkoopt alles wat je hebt en je zult een schat hebben in de hemel." Hierin ligt niet direct, dat wij van ons bezit afstand doen, zoals een monnik die het klooster in vlucht. Maar wij moeten ons bezit en geluk loslaten, zoals wij die kennen zonder de genade van God in Jezus Christus. Verkoop op die manier alles wat je hebt tot de laatste splinter van je bezit toe. En iedere keer blijkt weer dat we niet alles verkocht hebben; we blijken niet alle schepen achter ons verbrand te hebben. Als dat nog niet het geval is, dan zijn we nog niet klaar voor het Koninkrijk van God.

Je moet durven alles wat je hebt te zetten op wat God aanbiedt in Zijn genadige liefde. Vaak zoeken wij allerlei schuilplaatsen op als we in nood zitten. Als het slecht gaat op het werk, zoeken mensen troost bij hun gezin. En als het dan in dat gezin ook niet zo soepel meer loopt, trekken zij zich terug in een nog kleinere kring, of helemaal in zichzelf. Maar als op een gegeven moment daarin de vernietigende bliksem inslaat, pas dan grijpen ze naar de enige troost.

Zo maken wij van Gods liefde telkens een laatste toevlucht, een asiel voor hen, die dakloos geworden zijn, nadat zij zich in paleizen hebben uitgeleefd. Op deze manier wordt Gods liefde verworpen; we moeten alles van Hem verwachten. Zijn liefde wil en moet voor ons de enige liefde zijn. Veel te veel wordt in de kerk van Christus deze liefde als laatste toevlucht achter de hand gehouden. Nee, dat is een verkeerde houding: wij moeten durven terugvallen op dat ene punt van de enige troost: wij moeten alles verkopen wat we buiten die troost om meenden te bezitten. Wie zich tot dat punt laat terugdringen, ontvangt het hele leven terug uit de hand van God. Pas dan is het leven echt schoon en de liefde gelukkig door het heil, dat nooit vergaat. Maar deze zondag heeft het niet over je laatste toevlucht, maar over het eerste uitgangspunt van je leven; je uitgangspunt voordat je begint met werken. We komen hier niet in een diep dal terecht, nadat wij van de aarde verdreven zijn, maar we zitten reeds op een grote hoogte met een prachtig uitzicht. Hier kun je echt van het leven genieten en dit genieten is geen luchtspiegeling, géén bedwelming, maar het is echt. Met deze troost geniet je van Gods eeuwige liefde, ook in je werk, in de liefde en levensgeluk. En als je deze troost gegrepen hebt, dan kun je ook sterven, want deze troost blijft tot de dood gelden.

In de catechismus wordt beleden, dat ik met lichaam en ziel, in leven en sterven, het eigendom ben, niet van mijzelf, maar van mijn trouwe Heiland Jezus Christus, Die met zijn kostbaar bloed voor al mijn zonden volkomen betaald heeft en mij uit alle macht van de duivel verlost.

Dit is de onze troost: wij zijn het eigendom van Jezus Christus. En hierin is alleen onze troost, dat wij niet iets van ons zelf belijden, maar van Christus. Wij belijden niet iets wat we voelen of toevallig weten over Jezus Christus. Wij zeggen niet: "Ik weet uit mezelf dat het goed is." Of: "Zo voel ik het." We hebben het hier over Jezus Christus en wat Hij voor ons gedaan heeft. Hij heeft ons gekocht en betaald. Ik ben Zijn eigendom. Hij heeft mij gegrepen en nu houdt Hij mij vast als Zijn eigendom in leven en sterven. De martelaren wisten dat Jezus Christus hen vasthield, ook in de laatste verzoeken, ook in de pijnlijke hitte van de vlammen op de brandstapel.

Door de prijs van Zijn bloed zijn wij het eigendom van Christus. Ik ben gekocht en betaald. Zoals het vee van een boer gemerkt wordt, zo dragen ook wij het eigendomsmerk van Jezus Christus. Het leven is groot en wijd en het sterven is donker en diep. Maar door deze troost is leven en dood klein geworden. In vergelijking met het fantastische feit, dat wij in leven en sterven het eigendom van God zijn, vallen grootte en wijdte van het leven en duisternis en diepte van de dood in het niet. Hierin laten we alle tegenstellingen achter de rug: rijkdom en armoede, gezondheid en ziekte, voorspoed en tegenspoed, kracht en zwakheid, gaafheid en geschonden zijn, en nog veel meer, maar wij zijn in de hand van Jezus Christus, die boven alle tegenstellingen verheven is: dus ook boven dood en leven.

Daarom ontbreekt er niets aan de enige troost: het is alles. Hiertegenover wordt slechts gezucht: "Hoe weet ik dan, dat ik door het bloed van Jezus gekocht ben?"

Nee, dat wij gekocht en betaald zijn is niet een geheim, dat je na lang speuren en zoeken ontdekken kunt. Petrus schrijft in zijn tweede brief over de valse profeten. En dan zegt hij, dat zij ook de Here verloochenen, Die hen kocht met Zijn bloed. Je bent door Jezus gekocht als je tot de kerk van Jezus Christus behoort. Die valse profeten, waarvan Petrus spreekt, hebben tot de gemeente behoord. Toen leefden ze onder de prijs van Zijn bloed. Ze behoorden tot de gekochten. Maar zij hebben Hem verloochend, Die voor hen Zijn bloed niet had ontzien.

Zo ben jij gekocht, omdat je tot de gemeente behoort. Want Jezus kocht niet een aantal losse individuen, zo van hier één en daar één, maar Hij kocht Zich een volk met Zijn bloed. Daarom hoeft niemand te vragen of hij wel tot de gekochten behoort. Dit is zeker, -als je bij de kerk van Jezus Christus hoort,- dan ben je gekocht. Denk nu niet: "O, ik ga 's zondags twee keer naar de kerk, dus het zit wel goed met mij." Nee, want aan de boodschap, dat je gekocht bent, voeg ik onmiddellijk toe: "Pas op, dat je Hem, Die jou gekocht heeft, niet verloochent, zoals de valse profeten, waarvan Petrus spreekt!"

Nu hebben wij zekerheid. Dat wij gekocht zijn is niet een verborgen zaak, waarvan ik geen zekerheid kan krijgen. Ik hoef niet af te dalen in de schemerige diepten van het leven en de ziel. Ik draag het teken van de doop als het eigendomsmerk van Jezus Christus. Ga nu niet ongelovig twijfelen aan het recht, dat Christus op u heeft. Wie gekocht werd moet niets anders willen zijn dan louter eigendom, eigendom van de Heiland, Die Zijn leven gaf om ons vast te houden.

In het eigendom zijn van Jezus Christus ligt opgesloten, dat Hij mij zo bewaart, dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd kan vallen, ja zelfs zo, dat alles dienen moet tot mijn heil.

Wij leven in een wereld van tegenstellingen: leven en dood, gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede, vreugde en smart. Die tegenstellingen zijn werkelijkheid. Maar Jezus Christus is boven dat alles verheven en wij zijn in Zijn hand. Hier is wel nood, maar voor Hem is er geen nood. Hier is wel gebrek, maar Hij is rijk. Hier is wel pijn, maar Jezus heeft al het lijden overwonnen. De hier aanwezige dreiging, gevaar, vijandschap, laster en gemeenheid kunnen Jezus Christus niet van de troon stoten, waarop Hij zit. Hier kunnen ze je de handen in de boeien slaan, ze kunnen je in het gezicht slaan, je van alles beroven, je scheiden van je gezin, je bedreigen en intimideren, je neerslaan, verkrachten, met schande beladen, verpletteren, je in grote angst brengen, je voor moeilijke beslissingen stellen, je met leugens insluiten, je doden en je bloed laten stromen uit wonden; hier mag het worden tot een hel van onzedelijkheid, bedrog, laagheid; hier mogen alle wetten van God met voeten getreden worden, alle rechten geschonden, alle instellingen van God ontkend en

weersproken, alle schoonheid bevekt en alle zuiverheid ontheilgd, jij bent in de hand van Jezus Christus, de Onaantastbare en Onschendbare. Hij zal in alles wat ons overkomt het recht doen zegevieren. In elke angstige situatie, die ons omsingeld heeft, is de overwinning aan Hem.

In dit alles geeft Hij ons door Zijn Heilige Geest ook zekerheid van het eeuwige leven en maakt Hij ons van harte bereid om voortaan voor Hem te leven.

Wat er ook van binnenuit of van buitenaf tegen ons losbreekt, Christus houdt ons vast, ook als de lucht om ons heen wordt als gloeiend vuur. Hier belijden wij, dat alles wat ons overkomt, een instrument is in Zijn hand, om ons te herscheppen naar het beeld van Jezus Christus. IJzer wordt in het vuur gesmeed: zo wordt ons leven gesmeed. Hij stelt onze leden tot wapenen der gerechtigheid. Daarom mogen wij Jezus dienen. Dat is de nieuwe, ongekende heerlijkheid van ons leven geworden. Daarin bereik je je eeuwige bestemming. Wat straks je roeping zal zijn op de nieuwe aarde, dat begint nu al hier op aarde. In de stank en modder van een wereld, die zich al meer als antichristelijk openbaart, leef jij als een heilige, die door God is geroepen. Daarin heb jij de zekerheid van het eeuwige leven. Daarin stel jij je lichaam tot een levend, heilig en Gode welgevallig offer: dit is uw redelijke eredienst (Romeinen 12:1). Zo overwint de genade van Christus daar, waar alles die genade lijkt tegen te spreken.

Om door deze troost gelukkig te leven en te sterven moeten wij weten hoe groot onze zonden en ellende zijn, hoe wij van al onze zonden en ellende verlost worden en hoe wij God voor zo'n verlossing dankbaar moeten zijn.

Dit moeten wij weten en in deze kennis moeten wij toenemen. Dit is geen wetenschappelijke of voor de gewone man begrijpelijk gemaakte geleerdheid: nee, dat alles is slechts namaak van waar het nu werkelijk om draait. Wij moeten dit weten; het moet een weten worden, zodat al ons weten en kennen daardoor beheerst wordt. Weet jij hoe groot je ellende is? Weet jij hoe diep je in de ellende ligt? Houd jezelf niet voor de gek!

Je kunt denken dat je hier drie vaste punten aangereikt krijgt en dat je nu de lijnen verder wel kunt trekken. Als je dat denkt te kunnen doen, dan heb je nog niet door hoe gróót je ellende is. Dan is het slechts een koesteren van een zogenaamde kennis, waarvan men hoog opgeeft. Ik moet weten hoe groot mijn zonden en ellende zijn. En als ik dat weet dan is het niet iets wat ik dan ver achter me kan laten, dan verwordt die kennis niet tot een vaste ster, die eenmaal zijn plaats heeft gekregen aan het uitspansel van mijn gedachten. Nee, daarmee krijg ik het zo nu en dan nog steeds knap benauwd: "Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" (Romeinen 7:24).

Ik dank God door Jezus Christus. Deze kennis van de ellende is kennis van het geloof; dat wil zeggen dat we het hebben over kennis van Jezus Christus en de grootheid van Zijn genade. Hoe meer wij Jezus Christus kennen in Zijn zeer grote liefde, des te meer zien wij onze zonden. Maar wij zien dan onze zonden als een last, waarvan wij werden bevrijd. Het bloed heeft gevloeid. Het offer is reeds gebracht. Ik ben gerechtvaardigd door het kruis van Golgotha.

Wie zo Jezus Christus heeft gezien zal God voor deze verlossing dankbaar zijn. Wie veel vergeven is, die heeft veel lief, maar wie weinig vergeven is, die heeft weinig lief. Oordeel uw leven met deze maat. De kerk heeft tot nu toe van het stuk van de verlossing het meest verstaan. Het stuk van de ellende wordt dikwijls eenzijdig belicht. En ook heeft de kerk nog niet genoeg uit de dankbaarheid geleefd. God zal

het ze leren. Wij gaan nu weer belijdenis doen van wat we uit Gods Woord begrepen hebben. Laat ons steeds verder groeien naar de volmaaktheid.

AMEN

Sondag 2

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 2: KENNIS VAN ONZE ELLENDE

Jesaja 6:1-7

1 In het sterfjaar van koning Uzzia zag ik de Here zitten op een hoge en verheven troon en zijn zomen vulden de tempel. 2 Serafs stonden boven Hem; ieder had zes vleugels: met twee bedekte hij zijn aangezicht, met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij. 3 En de één riep de ander toe: Heilig, heilig, heilig is de Here der heerscharen, de ganse aarde is van zijn heerlijkheid vol. 4 En de dorpelposten beefden van het luide roepen en het huis werd vervuld met rook.

5 Toen zeide ik: Wee mij, ik ga ten onder, want ik ben een man, onrein van lippen, en woon te midden van een volk, dat onrein van lippen is, - en mijn ogen hebben de Koning, de Here der heerscharen, gezien. 6 Maar één der serafs vloog naar mij toe met een gloeiende kool, die hij met een tang van het altaar genomen had; 7 hij raakte mijn mond daarmee aan en zeide: Zie, deze heeft uw lippen aangeraakt; nu is uw ongerechtigheid geweken en uw zonde verzoend.

Zondag 2

Waaruit kent u uw ellende?

Uit de wet van God.

Wat eist God in zijn wet van ons?

Dat leert Christus ons in een samenvatting, Matteüs 22:37-40:

Gij zult de Here, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand.

Dit is het grote en eerste gebod.

Het tweede, daaraan gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf.

Aan deze twee geboden hangt heel de Wet en de Profeten.

Kunt u dit alles volbrengen?

Nee, want naar mijn aard ben ik erop uit om God en mijn naaste te haten.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 2

In deze zondag willen we een begin maken met het bespreken van het stuk over de ellende. Om in de enige troost gelukkig te leven en te sterven moet ik weten hoe groot mijn zonden en ellende zijn. Daartoe dient dit eerste stuk van de catechismus.

Dit houdt niet in dat wij in deze en de volgende zondagen over niets anders spreken dan over onze ellende. Op die manier kan in de kerk nooit gesproken worden. Ook deze zondag is de verkondiging van Jezus Christus en Zijn genade. Dit stuk over de ellende is een deel van de enige troost. God komt ons troosten. Daarover hebben we het zo meteen.

En aan de andere kant wordt het spreken over onze zonden en ellende in de kerk niet beperkt tot de behandeling van het eerste stuk van de catechismus. Dit is de draad die door heel de prediking moet zijn heengeweven. Ook hier komen we op terug. Helaas moet betreurd worden, dat de betekenis van dit element van de christelijke prediking door ons niet altijd even goed wordt verstaan. De kerk is geroepen de verlossing te prediken. De hoofdinhoud van de kerkelijke verkondiging is dat Jezus Christus de Redder van ons leven is. Hiermee begint de kerk ook als ze spreekt tot hen die het Evangelie niet kennen. Paulus begon zijn prediking tot de heidenen niet met de inhoud van het eerste gedeelte van zijn brief aan de Romeinen. Hij begon te spreken over Gods genade in Jezus Christus. Hij wees de heidenen op de geopende poorten van het genadeverbond, op de deur van de gemeenschap met God, die in Christus voor alle volken ontsloten werd.

Maar in die genadeprediking sprak hij ze wel aan als schuldigen en verlorenen. Dat is de vanzelfsprekende veronderstelling van iedere christelijke prediking. Hierover discussieert Paulus niet op de Areopagus; deze zaken staan voor hem vast. Hij spreekt de mensen aan als dwazen, die van de levende God zijn weggezworven. Dit is helemaal in overeenstemming met de manier waarop de Bijbel tot ons spreekt. De hoofdinhoud van de Schrift is de verlossing in Jezus Christus, maar waar zij ons de onmetelijke heerlijkheid van die verlossing laat zien, spreekt ze ons ook aan als verlorenen en schuldigen. Alleen verlorenen kunnen de boodschap van de verlossing verstaan. De anderen zijn doof. Zij die gezond zijn hebben geen dokter nodig, alleen zij die ziek zijn.

In het stuk van de ellende belijden wij, dat de boodschap van de verlossing en de verkondiging van de heerlijkheid van Christus ons aanspreekt als verlorenen. Het is dus niet zo, dat de heerlijkheid van Jezus Christus in deze prediking naar de achtergrond gedrongen wordt. Nog minder is het zo, dat wij ons nu als het ware eventjes voorstellen wie wij zouden zijn als Jezus Christus niet tot ons was gekomen. Dit is geen spelletje, maar pure ernst; blijde ernst van de verlorenen, die de klankenrijkdom verstaan van het snarenspeel van de verlossing.

Wij moeten Jezus Christus kennen. Wij moeten kenners van Zijn majesteit en heerlijkheid zijn. Kenners van de muziek gaan in de klanken steeds meer horen. Een muzikkenner ontdekt telkens nieuwe werelden van klank- en harmoniemogelijkheden. Zo gaan wij Jezus Christus kennen. Daartoe behoort ook dat wij weten hoe groot onze zonden en ellende zijn. Wij worden in de Bijbel aangesproken als verlorenen. Dat is de bril, waarmee de Bijbel zich laat lezen. En als wij dan lezen zien wij met die bril Jezus Christus, de Heiland, de Verlosser.

Zo staat Christus ook nu op de voorgrond. Zijn heerlijkheid vult de hele horizon. Waar dit vergeten wordt, hetzij door de dominee, hetzij door de gemeente, blijft van het stuk van de ellende niets anders over dan een karikatuur. En onverdragelijk wordt het bijna als dergelijk onschriftuurlijk spreken over de zonde en ellende in de prediking gaat overheersen en het centrum niet langer door de verlossing wordt ingenomen.

Een dergelijk spreken over de ellende raakt kant noch wal; het is een ijdel geroep. Hierin wordt de gedachte gewekt alsof wij zonder Jezus Christus en buiten het verbond van Gods genade om eerst een bepaald niveau van kennis over onze ellende bereikt moeten hebben, voor wij tot het geloof in Jezus Christus komen. Zo kan de prediking ontaarden in een middel om de gelovigen van Jezus Christus weg te drijven. Je moet eerst je ellende kennen en pas dan de hand op het volbrachte offer

van Golgotha leggen. Velen zijn door dit soort prediking met een vloek de kerk uitgelopen.

Dat soort prediking is geen Schriftuurlijk spreken over onze schuld en ellende. Zo wordt over onze zonde en schuld eigenlijk helemaal geen woord gesproken. Bij deze manier van ellendeprediking kan men immers rustig onbekeerd leven in allerlei zonden. Het snijdt de werking van het Evangelie bij de wortel af. Blijf zo ver mogelijk uit de buurt van deze manier van prediking! Het is niet mijn bedoeling om op deze manier met jullie te spreken over de donder van de wet van God, want juist in dergelijke prediking dondert de wet niet; daarin dondert echter alleen ongeloof en van de waarheid wordt een leugen gemaakt. Daarin spreekt Gods Woord niet over zonden en ellende, maar het gaat over de willekeur van een mens, die schijnheilig alle ernst van het Woord van God mist en dat gemis probeert toe te dekken met een stortvloed van donkere dreigende woorden.

In deze preek spreek ik geen woord buiten Jezus Christus om en ik ga niet terug naar een denkbeeldig punt, toen jij of ik nog zonder Jezus Christus leefden. Zoiets is trouwens erg gemakkelijk, omdat dit toch maar een gedachtenspelletje is en ik met mijn schuld van vandaag hierbij toch buiten schot blijf.

De komende tijd wil ik het hebben over onze ellende, zoals deze in het verbond van Gods genade wordt gekend, zoals deze tevoorschijn komt als wij met ons leven verschenen zijn in het licht van Jezus Christus en de rijkdom van Zijn heerlijkheid. Ik heb het over onze ellende, welke steeds meer openbaar wordt als het licht van Jezus' heerlijkheid over ons opgaat. Hierbij wordt het ernst. Ik blijf hier niet buiten schot. Want nu valt het licht van Christus' heerlijkheid over mijn schuld van vandaag en daardoor begin ik me er voor te schamen. Het licht van Christus' heerlijkheid doet mij mijn ontstellend tekort aan geloof en aan liefde in mijn leven en werken van gisteren en vandaag ontdekken. Het gaat hier niet over een bovennatuurlijk, een boven de werkelijkheid hangend schuldbegrip, maar over werkelijke schuld, daadwerkelijke zonde.

Wij moeten naar God willen luisteren als hij ons als ellendigen aanspreekt.

Nogmaals: ik kan alleen de heerlijkheid van Christus te weten komen als ik wil luisteren als een ellendige. Gods Woord spreekt immers alleen maar tot ellendigen. Dat is de golflengte van de Schrift. Wees daarop afgestemd, want anders is het hart uit de Gereformeerde belijdenis weg, hoe Gereformeerd die verder ook mag lijken. Ga je nu, -uit reactie op een onscriptuurlijk soort prediking van de ellende,- niet verzetten tegen de manier waarop God ons aanspreekt, als Hij ons de heerlijkheid van Christus openbaart.

Wie van de prediking van de ellende niet wil horen komt op den duur in een roes terecht en leeft bij een schema, een gedachtengang en niet bij de genade van de levende God. Hij gaat zichzelf als correct beschouwen en heeft dan geen handen meer om de genade aan te grijpen.

Deze gedachtengang slaat het leven ook met onvruchtbaarheid. De vruchtbomen moeten gesnoeid worden. Dat snoeien verzwakt het natuurlijke leven van de boom en juist die verzwakking is oorzaak van bloei en vrucht dragen. Zo moeten wij gesnoeid worden in de prediking. Het natuurlijke leven moet besneden worden. Pas dan kun je echt vrucht verwachten. Daarom zeg ik je als broer in het geloof: Laat je toch snoeien door het woord van de prediking. De vrucht van de vernieuwing van je leven zal heerlijk zijn.

Natuurlijk is er ook de opdracht: wij moeten kritisch staan tegenover ons eigen leven en ook tegenover wat we doen; steeds kritischer moeten wij worden. Kritisch, zoals

we alleen door de Geest van God kunnen zijn. Wie kritisch is door het geloof wordt bewaard voor het afsterven en bevroren van zijn leven en werken. Nooit heb je Jezus Christus heerlijker gezien dan toen je Hem als Redder uit de ellende herkende. Ook in de wet komt Christus ons tegemoet. Waaruit ken jij je ellende? Uit de wet van God. Dit is de wet waarin Hij nu in Zijn verbond tot ons komt. Wij hebben het hier niet over een wet, die eens in het paradijs wel van kracht was, maar nu voorbijgegaan is. Met deze wet kwam God tot Adam in het paradijs, tot Israël op de Sinaï, tot de discipelen aan de voeten van Jezus, tot de gemeenten van Christus in de brieven van de apostelen, tot ons in Zijn Woord en in de prediking van het Woord. Deze wet is niet zomaar een verzameling voorschriften, een aantal harde regels met scherpe kanten. Alles wat God van ons eist heeft te maken met de band van het verbond. God vraagt van ons liefde en Hij vraagt liefde alleen. Hij Zelf heeft ons liefgehad.

Hij heeft ons geschapen om ons lief te hebben en om in die liefde tot Zijn schepsel Zichzelf te verheerlijken en lief te hebben. Wij zijn in Zijn liefde geschapen, zodat wij door Zijn liefde worden omringd en omgeven zoals de lucht ons omgeeft. En God eist niets van ons. Want Hij maakte ons niet opdat Hij iets van ons zou eisen en wij het Hem zouden geven. Hij heeft ons geschapen, opdat wij van Hem alles zouden vragen en ontvangen. Wij maken Hem niet rijk, maar Hij ons. Daarom, God komt ons niet tegemoet met een aantal eisen en voorschriften. Hij vraagt slechts dat we in Zijn liefde zullen blijven, dat wij die liefde, waarin Hij ons geschapen heeft, in- en uitademen; dat Zijn liefde ook voor ons de enige begeerte is en dat wij zo in Hem zullen blijven. Daarom kan deze eis niet anders gepredikt worden dan als een eis van Zijn verbond. Wij kunnen in onze gedachten niet teruggaan naar het moment dat Gods verbond ons nog niet was geopenbaard. Zoiets is onmogelijk, omdat Gods verbond is voorafgegaan aan heel de ontplooiing van het menselijk geslacht. De geschiedenis van de mensen begon met de openbaring van het verbond. Wij gaan dus bij deze dingen niet aan een denkbeeldige toestand denken, waarin wij zouden zijn als God niet tot ons gekomen was in Christus. Je moet Christus niet wegdenken om het stuk van de ellende te verstaan, maar je moet Hem juist zien, zoals Gods oneindige liefde zich in Hem geopenbaard heeft. God schonk ons zijn Zoon tot een offer voor onze zonde. Al zo lief heeft God de wereld gehad. Wij, die de dampkring van deze aarde verpest hebben, wij werden opnieuw in Zijn liefde gesteld, in de sfeer van Zijn liefde opnieuw geschapen. Hij verbond Zich in Jezus Christus opnieuw met ons. Nu, God eist in dit verbond geen duizend verschillende dingen. Hij legt ons geen lasten op die zwaar om te dragen zijn. Hij komt ons niet belasten met een juk op onze schouders. Hij vraagt niets van ons, letterlijk niets, dan alleen dat we in Zijn liefde zullen leven. Wij zullen God liefhebben boven alles. Als je hoort wat 'het humanisme' van dit gebod zegt, dan is daarin niets meer terug te vinden van de liefde van God, hoewel dit gebod juist gegrondvest is in Zijn liefde. Voor het vlees, ook voor het vlees in humanistische kleren, is dit nu de meest wrede eis, die God heeft gesteld. God eist niets, maar in dit gebod eist Hij alles.

Niemand kan deze eis van God ooit begrijpen, als zij niet gezien wordt, dat Zijn gave voorafgegaan is aan de eis. Aan iedere eis van de Here gaat Zijn gave vooraf. Hij eist niets, dan alleen dit, dat wij Zijn gave zullen bewaren zonder die te bederven. De oneindige liefde van God is ook in deze eis het eerste. God heeft ons niet geschapen om daarna de eis te stellen dat wij Hem lief moeten hebben. Zo stelt het humanisme het voor en zo dwarrelt het telkens ook in onze gedachten. God heeft ons in oneindige, goddelijke liefde geschapen. In liefde heeft Hij tot ons gesproken. Wat

God van ons vraagt is enkel en alleen, dat wij op Zijn oneindige liefde antwoord geven, dat wij Zijn goddelijke liefde met menselijke liefde beantwoorden. Daarin zullen wij Zijn liefde als de bron van onze liefde verheerlijken. Dat is God liefhebben boven alles. God blies ons de adem van Zijn Geest in. Hij eist slechts dit, dat wij nu ook de adem van Zijn Geest zullen uitademen.

Daarom is deze wet een geschenk van God. Want door deze wet wordt ons leven gewekt uit een doodsslaap; het leven wordt uit de benauwdheid gered en het ontwaakt om God in Zijn grote liefde te ontmoeten; om Hem te huldigen en te aanbidden om Zijn liefde, waaruit ons leven zijn oorsprong heeft; om Hem lief te hebben boven alles.

Daar is aan verbonden dat wij onze naaste lief zullen hebben als ons zelf. Dit tweede gebod kunnen we niet losmaken van het eerste gebod. Ook hier moeten wij vasthouden dat God niet allerlei eisen stelt. Hij is in Zijn wet volstrekt eenvoudig. Hij vraagt slechts dat wij Hem zullen liefhebben. Maar als we Hem liefhebben zullen wij Hem ook liefhebben in Zijn schepsel, in geheel de schepping, maar het allermeest in de mens die Hij naast ons plaatst.

Wij moeten de naaste liefhebben om Gods wil. Wij moeten Zijn liefde in de naaste zien. En die liefde van God moet ons wekken om lief te hebben. Door dit te definiëren als ware naastenliefde is alle gewone liefde tussen mensen onderling veroordeeld. Alle liefde is afkomstig van God. Zij wordt door Hem onderhouden, opdat de wereld niet vergaat voor de tijd die God bepaald heeft. Maar alle natuurlijke liefde, liefde waarin God niet erkend wordt, wordt veroordeeld als een enorm tekort. Want de liefde, die God van ons vraagt ten opzichte van onze naaste moet een liefhebben zijn om 'des Heren wil', dat wil zeggen een liefhebben in Zijn verbond en gemeenschap, een liefde waarin Hij de eerste is, waarin Zijn liefde wordt geheiligd.

Met deze eis van de volmaakte liefde verschijnt God aan ons. Die liefde is heerlijk en die eis van de liefde is net zo heerlijk als die liefde zelf. God zegen ons in Zijn wet, berust op Zijn gaven. Maar daardoor is de wet ook werkelijk een eis en als eis is de 'wet des Heren' absoluut: met minder kunnen wij geen ogenblik toe. Wij zullen God zo liefhebben, dat Hij de Eerste in ons leven is en wij de naaste liefhebben om Gods wil. Dit is bij de mensen onmogelijk, maar Gods liefde ging ons voor en Hij heeft in Zijn liefde de weg en de mogelijkheid tot dit liefhebben geopend.

Maar wij hebben alles verknoeid. Gods wet is in Zijn wet voor ons, maar hier merken wij dat de wet tegen ons getuigt. En voor haar vergaan we ook werkelijk. Volgens het vlees vergaan wij voor Gods wet. Jesaja heeft de heiligheid van God gezien in een visioen. Toen zag hij de heiligheid des Heren in het verbond. Die heiligheid moest hij aan Israël verkondigen. En ten opzichte van de heiligheid des Heren is er maar één antwoord mogelijk: "Wee mij, ik ga ten onder, want ik ben een man, onrein van lippen." Gods liefde is oneindig, maar ze is ook volstrekt heilig.

Daarom vergaan wij voor die wet naar het vlees. 'Naar het vlees' wil zeggen naar wat wij uit vlees en bloed zijn, uit de oorsprong van de natuur, zonder genade. Daarvan kan niets gespaard worden. Dat moet tot in zijn levenskern worden weggesnoeid.

Dan pas komt er plaats voor de vrucht van het nieuwe leven, dat uit Christus is.

Let op! Hiermee wordt niet ontkend, dat wij de Here oprecht gaan liefhebben. Ook wordt hier niet beweerd dat er geen waarachtige naastenliefde op kan bloeien in ons leven. Maar zoiets komt niet voort uit onze natuur. Het is uit Christus. Het ontbloeit aan de stam van ons leven, omdat Christus als de Landman het snoeimes neemt en ons leven besnijdt met het woord van de heilige wet van God. Telkens als dit woord ons raakt, springt ons hart op van verrukking, omdat we tegelijk door de geest de

vrucht zien van ons in zichzelf onvruchtbare leven. Ook daarin is het zo troostvol; als ons de ellende gepredikt wordt. Niet dat die prediking zelf troostvol is, maar daarin wordt ruimte gemaakt voor de vernieuwing van het leven. Telkens als God ons bestraft om onze zonden, worden wij herinnerd aan en gewezen op een stuk onvruchtbaarheid in ons leven. Er zijn wel takken en bladeren, maar er is geen vrucht. En als Gods Woord u dan in het vlees snijdt, dan zie je het onvruchtbare in je leven vrucht dragen. In die vrucht zie je nog meer van de heerlijkheid van Jezus Christus.

Zo spreekt God dan in zijn wet tot ons als de volstrekt Heilige. Zoals wij hier de wet van God belijden is God tegen ons; Hij werpt Zijn oordeel tegen ons uit. Daarop moet alles in ons zwijgen. Hoe heilig is de Here en hoe hoog verheven. Hij is geen mens maar Hij is God, de Heerlijke en de Volmaakte, volmaakt ook in Zijn eisen.

Telkens hebben wij een beslissing genomen, telkens hebben we een bepaald standpunt ingenomen, telkens onze positie bepaald en een manier van denken aangewend. En dan maakt Gods wet ons bekend en wijst ons erop, dat Gods wet nog hoger en heiliger is dan wij hadden ingeschat. Hierin leren we ook in deze tijd onze ellende kennen. De eis van het geloof vergt veel meer van ons dan we hadden vermoed. Nu gaan we verstaan hoe hoog en hoe volstrekt de eis van het geloof is en wat gehoorzaamheid betekent. Tegelijkertijd met de beschamende ontdekking dat jij het bij het verkeerde eind had, ontdek je de heiligheid van de Heer. De ontdekking dat jij het verkeerd hebt gezien is tegelijk een grote vreugde. Daarin wordt wel heel veel weggesnoeid en moet veel van ons leven vergaan.

Maar daarin zijn we getroost. Immers, wij zien op Jezus Christus, die volkomen beantwoordde aan de heilige eis van de volmaakte liefde en gehoorzaamheid. Hij sloeg de ogen niet neer toen Gods wet Hem tegenkwam. Hij heeft de blik van de Vader verdragen. En Hij verdroeg, als borg voor ons, het heilig oog van God. Nu zien wij door Hem omhoog naar de Vader. Want in Hem is de Heilige onze Vader geworden. Zo roemen wij in Hem, want in Hem zijn wij door God vlekkeloos bevonden. Uit genade kunnen wij de blik van Gods oog verdragen. Hij doet onze natuur vergaan, maar doet Christus in ons gestalte verkrijgen.

AMEN

Sondag 3

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 3: OORSPRONG VAN DE ZONDE

Genesis 3:1-6

1 De slang nu was het listigste van alle dieren des velds, die de HERE God gemaakt had; en zij zeide tot de vrouw: God heeft zeker wel gezegd: Gij zult niet eten van enige boom in de hof? 2 Toen zeide de vrouw tot de slang: Van de vrucht van het geboomte in de hof mogen wij eten, 3 maar van de vrucht van de boom, die in het midden van de hof staat, heeft God gezegd: Gij zult daarvan niet eten noch die aanraken; anders zult gij sterven. 4 De slang echter zeide tot de vrouw: Gij zult geenszins sterven, 5 maar God weet, dat ten dage, dat gij daarvan eet, uw ogen

geopend zullen worden, en gij als God zult zijn, kennende goed en kwaad. 6 En de vrouw zag, dat de boom goed was om van te eten, en dat hij een lust was voor de ogen, ja, dat de boom begeerlijk was om daardoor verstandig te worden, en zij nam van zijn vrucht en at, en zij gaf ook haar man, die bij haar was, en hij at.

Zondag 3

Heeft God de mens dan zo slecht en verkeerd geschapen?

Nee, God heeft de mens goed en naar Zijn beeld geschapen, dat wil zeggen: in ware gerechtigheid en heiligheid, opdat hij God, zijn Schepper, naar waarheid kennen, Hem van harte liefhebben en met Hem in de eeuwige heerlijkheid leven zou, om Hem te loven en te prijzen.

Waaruit komt deze verdorven aard van de mens dan voort?

Uit de val en de ongehoorzaamheid van onze eerste voorouders, Adam en Eva, in het paradijs; want daar werd onze natuur zo verdorven, dat wij allen in zonden ontvangen en geboren worden.

Maar zijn wij zo verdorven, dat wij helemaal onbekwaam zijn tot iets goeds en uit op elk kwaad?

Ja, behalve wanneer wij door de Geest van God opnieuw geboren worden.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 3

In deze zondag wil ik het met jou hebben over de oorsprong van onze zonde en ellende. We sluiten ons aan bij de belijdenis van Zondag 2. Daarin beleden we, dat wij geheel en al schuldig staan tegenover de wet des Heren en dat onze houding, zoals die door onze natuur wordt beheerst, onmogelijk anders zijn kan dan die van schuldigen en overtreders.

God komt tot ons met het volmaakte gebod van de liefde, maar wij zijn van nature geneigd God en onze naaste te haten. Ons leven, gelijk het van zichzelf is, druist geheel en al in tegen Gods wet en daarom is ons leven schuld geworden.

We hadden het toen niet over een denkbeeldige toestand in een verondersteld verleden. Nee, wij staan nu schuldig tegenover de wet van God. Nu zijn wij overtreders. Onze ellende is niet te beschouwen als een overwonnen stadium van ons leven, dat wij nu helemaal achter de rug hebben. We zijn op dit moment van ons zelf ellendiger dan ooit tevoren, want wij maken de schuld dagelijks groter.

Onmiddellijk zagen wij toen het licht van Christus' heerlijkheid. Juist omdat wij onze ellende niet beschouwden als een veronderstelde en denkbeeldige staat, waarin wij vroeger verkeerden, maar onze schuld van vandaag moesten erkennen, zagen we dat alles overstraald door het licht van de verlossing door Jezus Christus. Door Zijn genade zijn we niet voor een gedeelte, maar helemaal van al onze ellende verlost. Zonder enige beperking of voorwaarde mogen we in het geloof belijden, dat onze schuld en ellende is weggenomen door wat Hij gedaan heeft. Dit alles is zo radicaal gebeurd, dat wij niet alleen door de genade van Christus vrij uit gaan voor het oordeel van God, maar door de inplanting van ons leven in Hem is het helemaal anders geworden: wij worden werkelijk gehoorzaam aan Gods wet en nemen tegenover het gebod des Heeren een houding aan, die ons door eigen kracht totaal onmogelijk is, namelijk die van gehoorzamen. In Christus is alles anders geworden. Want wie gelooft wordt een nieuw schepsel.

Op deze manier hadden we het bij Zondag 2 over onze tegenwoordige toestand: van ons zelf zijn wij ellendig en wel in alle opzichten, maar in Christus Jezus zijn wij van al onze zonden en ellende volkomen verlost.

In Zondag 3 daarentegen gaan onze gedachten naar het verleden: we gaan het hebben over de oorsprong van onze ellende. De vraag naar de oorsprong van de schuld is de vraag naar de laatste verantwoordelijkheid. Wij zijn vandaag schuldigen en we zijn er verantwoordelijk voor. Maar komt de oorsprong van onze schuld wel helemaal voor onze verantwoording? Zijn we niet buiten onze schuld in deze toestand gekomen?

De vraag naar de oorsprong van onze schuld wordt telkens opnieuw aan de orde gesteld, omdat men dit aangrijpt als een middel om aan de volle verantwoordelijkheid te ontkomen. Hierin kun je de overeenstemming ontdekken tussen het praktisch spreken van de mens, die voor het Woord van de genade niet buigen wil, en het ongehoorzame, theoretische denken van de mensheid.

Wie zich in het praktische gesprek aan de volle verantwoordelijkheid onttrekken wil, gaat over de oorsprong van de zonde spreken: ik ben nu wel zo, maar is het mijn schuld, dat ik zo geworden ben? Ik heb mijzelf toch niet gemaakt.

In allerlei theoretisch denken is deze gedachte gehandhaafd en uitgewerkt. Dat hoeven we nu niet na te gaan. Maar vooral in deze tijd wordt dat aangegrepen om de schuld en de verantwoordelijkheid weg te praten. De natuur is een mengsel van goed en kwaad. Het kwade kan evenals de schaduwpartijen op een schilderij niet gemist worden. Goed en kwaad zijn de twee polen, die het hele leven beheersen. Het kwade kan niet worden gemist, want het is de motor die de wereld in beweging zet. Indien alles goed was dan zou alles in een toestand van starre onbewegelijkheid gebleven zijn. Maar nu is er gelukkig ook het kwade. Dit zet het leven in beweging, werpt alles door elkaar en verandert de wereld in een chaos, maar ook deze chaos is goed, want alleen uit een chaos kan een geheel van hogere schoonheid tevoorschijn komen. Het kwaad kan eigenlijk geen kwaad worden genoemd, want het is noodzakelijk. Wij zijn nu eenmaal kinderen van die dynamisch geladen met haar innerlijk tegenstrijdige polen. Wij zijn zelf ontstaan uit dat spel der krachten van goed en kwaad. Het kwaad is de moeder die het goede baart.

Ook de Bijbel zwijgt niet over de oorsprong van onze schuld en ellende. En wij zijn geroepen de Bijbel na te spreken, ongeacht wat door anderen over deze oorsprong gezegd wordt. Ook al zijn alle mensen van de wereld het niet met ons eens, we moeten tegen de wereldse geest in, de Goddelijke openbaring in de Bijbel trouw blijven. De Bijbel vertelt ons over de zondeval. Dat is de daad van ongeloof en ongehoorzaamheid, waarmee de mens zich afkeerde en losmaakte van God. Die daad is de oorsprong van al onze zonden en ellende. Die daad alleen. Met die daad heeft de mensheid op de meest roekeloze manier zich van God afgewend en tegelijk alle verantwoording op zich genomen. Daarom komt alle schuld en nood helemaal voor onze verantwoording.

God heeft de mens niet slecht en verkeerd geschapen, integendeel: God schiep de mens goed en naar Zijn beeld, dat wil zeggen: in ware gerechtigheid en heiligheid. God schiep de mens om Zichzelf te verheerlijken. Hij schiep de mens om hem lief te hebben en hem met die liefde te zegenen en om in die liefde en die zegen Zijn Naam groot te maken. God is heerlijk in Zichzelf en Hij heeft geen schepsel nodig om Zijn lof te vergroten. Men heeft wel eens de vraag gesteld, wat God deed voor Hij de wereld schiep. Dit is een dwaze vraag, als we hiermee onze oneerbiedige nieuwsgierigheid willen bevredigen. Maar als we het anders bedoelen, dan kan deze vraag worden beantwoord. Wat deed God voor Hij de wereld schiep? Was Hij toen in een eeuwige toestand van rust en onbewegelijkheid? Dit kunnen we erover zeggen: Eeuwig brachten de Vader en de Zoon en de Heilige Geest elkaar hulde toe. De Vader

had de Zoon lief en de Zoon de Vader en de Geest was tussen die Beiden. Dat was een eeuwig werk. Daarom had God geen schepsel nodig om Zichzelf te verheerlijken. Maar in Zijn welbehagen schiep Hij ons en de hele wereld. Hij maakte een schepping en in die schepping duizenden schepselen, die de liefde van de Vader tot de Zoon en van de Zoon tot de Vader konden verstaan en die bij het aanschouwen van die eeuwige liefde Hem alle eer en lof en aanbidding en hulde zouden toebrengen. Zo riep God een wereld tevoorschijn.

In die wereld schiep Hij de mens. Het is eigenlijk niet nodig om te zeggen, dat God de mens goed geschapen heeft. De hele wereld was een prachtwerk van God. Het kleinste stofdeeltje is een kunstwerk van de Schepper. In dat geheel weerspiegelde zich de heerlijkheid van de liefde van God. De mens is daarin de kroon, waarin het geheel zijn afsluiting vindt. Daarom is de mens goed geschapen, zoals de gehele schepping, waarvan de mens het hoofd is.

Maar bovendien schiep God de mens naar Zijn beeld. De vraag die telkens weer gesteld wordt is wat we ons moeten voorstellen, als we lezen dat de mens naar het beeld van God geschapen is. Het antwoord hierop wordt door de volgende vertaling duidelijker: "God schiep de mens als Zijn beeld". Als een beeld van Zijn goddelijkheid en majesteit stelde Hij ons in de wereld. In ons werd zichtbaar hoe groot en hoe machtig en hoe hoog verheven God is en hoe heerlijk en aanbeddelijk Zijn gedachten zijn.

Met een beeld wordt iets, dat niet aanwezig is, zichtbaar gemaakt. Zo heb je in Groningen een beeld van Jozef Israëls. Zo heeft God de mens als Zijn beeld in de wereld gezet. De niet zichtbare heerlijkheid van God is in de mens afgebeeld. Zoals God heerst over de werken van Zijn handen, zo heeft God de mens gesteld tot heerschappij over de hele wereld. Wij zijn geroepen om op aarde Gods plaatsvervangers te zijn. Dat wil niet zeggen dat God afwezig is en wij Hem hier te vertegenwoordigen hebben. God is hier in Zijn volle majesteit. Maar het heeft God behaagd heel Zijn majesteit en hoogheid een zichtbare uitdrukking te geven in dat beeld, dat Hij maakte, in de mens.

In de roeping, die de mens te vervullen had, kwam uit, hoe hij als het beeld van God geschapen is. De roeping, waarin wij Gods beeld vertegenwoordigen, is de heerschappij, die ons werd toevertrouwd. Dat blijkt uit de Bijbel, als we het vers, dat over deze schepping spreekt, helemaal uit lezen. Daar staat: "En God zeide: Laat Ons mensen maken naar ons beeld, als onze gelijkenis, opdat zij heersen over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over het vee en over de gehele aarde en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt."

Daarin is de mens het beeld van God: hij is het uitverkoren schepsel om heerschappij te oefenen over al wat God gemaakt heeft en om in die heerschappij een zichtbaar beeld te zijn van de onzichtbare heerschappij en heerlijkheid van God.

In dat beeld van God kunnen dan verschillende trekken onderscheiden worden. Dat wij naar Gods beeld geschapen zijn houdt in, dat wij God zouden kennen, dat onze kennis de kennis van de Heer weerspiegelen zou, dat Zijn gedachten op menselijke wijze onze gedachten zouden zijn, en dat ons voor ogen zou staan, wat Hem voor ogen stond. Wij zijn geroepen om Gods bedoeling met de wereld te verstaan, om de oorsprong van deze wereld te aanbidden in Zijn eeuwig welbehagen en om ook het einde in het oog te krijgen: de overgang van deze wereld in de toekomst, de grote morgen, de vervulling en de volmaking van alle werken van God.

Daarnaast spreekt de kerk van de gerechtigheid. Bij de gerechtigheid moet je niet in de eerste plaats denken aan het feit dat wij toen vrij uit gingen voor de wet van God

en dat tegen ons geen enkele beschuldiging kon worden ingebracht. Wij moeten hier die gerechtigheid zien in verband met het beeld Gods.

Wij zijn tot heerschappij geroepen, tot een koninklijk heersen. In die gerechtigheid ligt het koninklijke heerschappij voeren: het recht doen en het handhaven van de wet van God.

Als derde noemt de kerk in navolging van de Bijbel steeds de heiligheid. Ook dit moet in verband met het beeld van God gezien worden. Je moet hier niet denken aan de zuiverheid en reinheid van ons leven, maar meer aan het priesterlijke in de toewijding van de hele wereld aan God. Je moet meer denken aan het in liefde opdragen van de hele schepping aan de liefde van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

Zo heeft God ons geschapen. Wij zijn geroepen om Zijn beeld in de wereld te zijn. Begrijp wel dat hier geen sprake is van uitwissing van de grenzen tussen God en scheepsel. We lopen geen gevaar om het beeld van Jozef Israëls te verwarren met de grote kunstenaar zelf. Zo lopen we, als we bij de Bijbel blijven, ook geen gevaar om dat beeld van ons te verwarren met de majesteit en goddelijkheid van Hem, van wie dat beeld de afbeelding geeft.

Je begrijpt wel dat dit alles door de zondeval helemaal anders werd. God heeft de mens naar Zijn beeld geschapen. Daaraan ontbrak niets. Maar dat beeld moest meer zijn dan een dode, bewegingloze afbeelding. Daarom sprak God met de mens over Zijn beloften en bedreiging. En door dat spreken van God werd dat beeld in de mens levend. Het werd levend door het geloof. Wij waren geroepen om het woord des Heeren te geloven, om het eeuwige leven te geloven en te geloven dat afval van Hem de eeuwige dood betekenen zou. In dit geloof moesten wij de Here volgen en daarin zou dat beeld van God volledig tot ontplooiing komen.

Daartoe moesten wij ook worden beproefd. God stelde ons Zijn wet en heel ons hart sprong op van verrukking bij het horen van Zijn gebod. Wat later na de zondeval in Psalm 119 tot uitdrukking kwam, dat vervulde het hele hart van Adam: hoe lief heb ik uw wet. God heeft ons goed geschapen. Onze hele natuur was er op aangelegd om Hem in geloof na te wandelen.

Maar nu stelde God een gebod, waarvan de vervulling niet uit onze eigen natuur voortvloeide. Dat was het gebod, waarin Hij onze liefde beproeven wilde. Echte liefde moet beproefd worden om haar volharding te openbaren. In het proefgebod eiste God van ons zelfverloochening om des Heren wil; Hij eiste van ons een stap terug te doen om daarin Gods liefde de hoogste hulde te brengen. Hier moesten wij Hem blindelings nawandelen in het geloof. Waarom wij niet mochten eten van die ene boom was ons niet bekend, maar dit moesten wij zeker weten: ik begrijp er niets van, maar één ding weet ik zeker, dat in dit voor mij onbegrijpelijke toch de liefde van God zit en dat hier, waar ik het niet kan zien, toch de weg moet liggen, waarin ik achter Hem aan zal lopen in geloof en vertrouwen.

God schonk ons de boom des levens ter versterking van ons geloof. Daarin bleef Hij ons Zijn volle liefde schenken. Hij deed ons eten in Zijn gunst. En in Zijn gunst is het eeuwige leven.

Wij hebben van die andere boom gegeten. Dat is een welbewuste daad geweest. Adam en Eva zijn er niet per ongeluk ingelopen. Hun bewustzijn was veel scherper dan het van ons ooit geweest is, want het was nog niet gebroken door de zonde. Dat was een daad, een daad waarin wij alles op het spel zetten, een daad, die de ergste opstand was tegen God, een ongelovig staan tegenover het Woord des Heren en een gehoor geven aan het woord van de duivel: gij zult de dood niet sterven, maar gij zult

als God zijn. Wij wilden niet Gods beeld in de wereld zijn, maar wij wilden Hem gelijk worden.

Ik zeg nu steeds wat wij geweest zijn en wat wij gedaan hebben. Zo moet het ook gezegd worden en niet anders. Wij hebben die daad bedreven. Wij dragen er de volle verantwoordelijkheid voor. God heeft in Adam en Eva het hele menselijke geslacht op de proef gesteld. Adam is onze vader. Wij waren in zijn lendenen. Toen hij als God wilde worden sidderde dat ook door ons heen. God heeft Adam als verbondshoofd aangesteld: Hij maakte in het paradijs een verbond met het menselijk geslacht. Dat geslacht werd beproefd. Dat geslacht is gevallen. Daarom komt die daad voor onze verantwoordelijkheid. Ik moet er verantwoording van afleggen. Daarin wordt ons niet door God volledig willekeurig en op mechanische wijze iets opgelegd. Het is niet iets wat van buitenaf komt. In de wortel van ons bestaan waren wij reeds in Adam aanwezig. Wij hebben het gedaan.

Dat wij het gedaan hebben blijkt ook uit het vervolg. De zondeval is een ongelovige daad ten aanzien van Gods gunst en ten aanzien van Zijn ongenoegen. Ongeloof ten aanzien van de gunst, die Hij ons had toegezegd en ten aanzien van Zijn mishagen, waarmee Hij ons bedreigde. De diepste bedoeling van het eten van de vrucht was het als God willen zijn.

Welnu, als je niet wilt erkennen dat ook jij in Adam gevallen bent, waarom trek je vandaag aan de dag die lijn dan nog wel door? Met de zondeval is de weg van ons geslacht omgebogen. Van ons zelf leven wij nog elke dag in de richting, waarover God de vloek uitsprak.

Wij zijn helemaal onbekwaam tot iets goeds en zijn geneigd tot alle kwaad, tenzij wij door de Geest van God opnieuw geboren worden. Ik ga nu niet spreken over de vraag of wij werkelijk onbekwaam zijn tot iets goeds en voortdurend uit zijn op elk kwaad. Gods Woord getuigt dit tegen ons. En voor dat getuigenis moeten wij buigen. Dan pas komen wij tot de ware zelfkennis en tot het echte inzicht in de toestand, waarin de hele mensheid is terecht gekomen. En dan gaan we ook zelf zien, dat wij echt van God zijn afgefallen en dat er in ons zonder Christus geen goed woont.

Wij trekken dus de lijn door. De diepste bedoeling van de zonde is niet één of andere bevrediging, maar de diepste bedoeling van de zonde is het als God willen zijn.

Telkens komt dat er in het leven van de mensen en in de geschiedenis van de wereld duidelijk uit. In deze tijd is de wereld vol van dat gerucht. Het is in de kranten te lezen dat 'het als God willen zijn' de diepste drijfveer is.

En wie als God wil zijn wordt als de duivel. Hiervan zal de kerk nooit een woord kunnen laten vallen: wij zijn onbekwaam tot iets goeds en uit op elk kwaad. Wij moeten het beeld van God in de wereld zijn, zo niet, dan zijn wij het beeld van de duivel. Er zijn maar twee mogelijkheden. Een derde is er niet. Natuurlijk, God remt de doorwerking van het kwaad. Maar de tendens, de richting is duidelijk genoeg. Wie bij de Schrift leeft, ziet dat overal om zich heen, maar ook in eigen leven. Daar kun je het benauwd van krijgen. Soms lijkt het of alles om ons heen en alles in ons ongeloof is.

Zo moeten wij volledig de verantwoordelijkheid voor de oorsprong van onze ellende op ons nemen. Het weigeren van die verantwoordelijkheid is een bewuste doorzetting van de opstand tegen God. Daarom hebben wij niets om ons te verontschuldigen. Geen enkele verklaring van de zondeval kan aanvaard worden. De zondeval is de hoogst onverklaarbare, moedwillige en overbewuste, fel-doorleefde daad van vijandschap tegen God.

Hier is slechts één weg: Christus. Hij wordt het Beeld van God genoemd. Hierbij moet je aan de vleeswording denken. Jezus Christus werd Mens en die mens was weer een beeld van God in de wereld. In Hem heerste het geloof. Hij wandelde de Vader na in vertrouwen en overgave. Duisterder dan het proefgebod voor ons ooit geweest is, was voor Hem de lijdensbeker. Maar Hij heeft gedronken in geloof. Het was verschrikkelijk voor Hem, dat God Hem verliet. Maar Hij hield vast alsof Hij de Onzienlijke zag. In het geloof wist Hij: "Hier moet de weg liggen, waarop Ik de Vader nawandelen zal in geloof". Daarin is Hij het onbevleete en onberispelijke Beeld van God. Zijn geloof werd beproefd en Hij is in de beproeving staande gebleven. Toen Hij in het vuur kwam heeft Hij volhard.

Nu, naar Zijn beeld worden wij vernieuwd. Wij worden door Hem weer beeld van Gods genade en heerlijkheid, een toonbeeld van Zijn majesteit en liefde. Door de Geest worden wij opnieuw geboren. En daardoor worden wij bekwaam tot alle goed en vijanden van alle kwaad.

Door genade en door genade alleen.

AMEN

Sondag 4

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 4: HET RECHT, DE TOORN EN DE STRAF VAN GOD

Jesaja 2:10-22

10 Ga in de rotskloven en verberg u in de grond voor de verschrikking des HEREN en voor de luister Zijner majesteit. 11 De verwaten ogen der mensen worden vernederd en de trots der mannen wordt neergebogen en de HERE alleen is te dien dage verheven. 12 Want er is een dag van de HERE der heerscharen tegen al wat hoogmoedig is en trots en tegen al wat zich verheft, opdat het vernederd worde; 13 tegen alle trotse en hoge zetels van de Libanon en alle eiken van Basan, 14 tegen alle trotse bergen en alle hoge heuvels, 15 tegen elke hoge toren en elke steile muur, 16 tegen alle schepen van Tarsis en alle kostbare kunstschaten. 17 Dan wordt de verwatenheid der mensen neergebogen en de trots der mannen vernederd, en de HERE alleen is te dien dage verheven, 18 en de afgoden zullen volkomen verdwijnen. 19 Dan kruipt men in de spelonken der rotsen en in de hollen van de grond voor de verschrikking des HEREN en voor de luister zijner majesteit, wanneer Hij opstaat om de aarde te verschrikken. 20 Te dien dage zal de mens zijn zilveren en gouden afgoden, die hij zich gemaakt had om zich daarvoor neer te buigen, voor de ratten en de vleermuizen werpen, 21 bij zijn vlucht in de rotsholten en in de bergspleten vanwege de verschrikking des HEREN en de luister zijner majesteit, wanneer Hij opstaat om de aarde te verschrikken. 22 Laat toch af van de mens, wiens adem in zijn neus is, want wat is hij te achten?.

Zondag 4

Doet God de mens dan geen onrecht, dat Hij in zijn wet van hem eist wat hij niet doen kan?

Nee, want God heeft de mens zo geschapen, dat hij dit kon doen. Maar de mens heeft zichzelf en al zijn nakomelingen, op ingeving van de duivel en door moedwillige ongehoorzaamheid, van deze gaven beroofd.

Wil God zo'n ongehoorzaamheid en afval ongestraft laten?

Beslist niet, maar God vertoornt Zich verschrikkelijk, zowel over de zonde die ons aangeboren is als over de zonden die wij doen.

Hij wil die dan ook door een rechtvaardig oordeel in tijd en eeuwigheid straffen, want Hij heeft gezegd: Vervloekt is een ieder die zich niet houdt aan alles wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.

Maar God is toch ook barmhartig?

God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig. Daarom eist Zijn gerechtigheid, dat de zonde, die tegen de allerhoogste majesteit van God begaan is, ook met de zwaarste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft worde.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 4

Zondag 4 spreekt over drie verschillende dingen: eerst over het recht van God, dat ook na de zondeval gehandhaafd bleef. Daarna over de toorn van God, die door de zonde werd opgewekt en nog steeds opnieuw opgewekt wordt. En tenslotte over de straf, die God in Zijn toorn over ons brengt, behalve wanneer wij onder Zijn recht gebroken zijn en voor Zijn toorn behouden in Jezus Christus.

Zondag 4 spreekt dus eerst over het recht van God, dat na de zondeval gehandhaafd bleef. Dit horen wij in die eerste vraag: Doet God de mens dan geen onrecht, dat Hij in zijn wet van hem eist wat hij niet doen kan?

De kerk getuigt, als antwoord op de vraag, dat in God geen onrecht is, maar dat daarentegen de hoeksteen van alle gerechtigheid voor eeuwig vastligt in de trouw van God. Het is steeds een getuigen. De kerk predikt dit antwoord. En prediken is altijd zo spreken, dat op tegenspraak niet wordt gerekend. De kerk predikt dit antwoord. Nooit kunnen wij ertoe overgaan dit antwoord aannemelijk te maken, zelfs niet in gesprek met de ongelovige. De kerk antwoordt: neen, God doet de mens geen onrecht. Maar dit antwoord is helemaal niet aannemelijk voor het vlees, voor de mens in zijn zonde en zelfhandhaving. Het is ook niet aannemelijk voor het verstand van het vlees, zoals de Bijbel spreekt. Op geen enkele manier is het mogelijk dit antwoord aannemelijk te maken. Iedere poging daartoe erkent de ware stand van zaken niet: de natuurlijke mens verstaat de dingen die van de Geest van God zijn niet. Hoe je dit antwoord ook zou willen omschrijven, hoe je het ook zou willen formuleren, steeds kom je voor een gesloten deur.

Dat houdt echter niet in, dat wij tegenover de wereld om ons heen slechts op een hooghartige en trotse manier over deze dingen spreken. Wij kunnen er alleen van getuigen. En met een getuigenis ga je geen discussie aan. Getuigen is profeteren. Om ons heen zijn de deuren gesloten voor de erkenning van het recht van God, welke Hij ook na de zondeval handhaaft. Laat niemand proberen het slot met een spijker open te peuteren. Alleen Gods Geest is in staat om de pantserplaten te verbrijzelen. Overal om ons heen horen we een ander getuigenis dan die door de kerk wordt gegeven. Ook het ongeloof kan niet discussiëren, niet van gedachten wisselen, ook het ongeloof kan slechts getuigen. Dit getuigen is een vals getuigenis en dit profeteren is valse profetie. De hele wereld om ons heen is doortrokken van een geest, die luid en duidelijk bevestigend antwoord geeft op de vraag of God de mens dan geen onrecht doet, door

in Zijn wet te eisen wat hij niet kan doen: Ja, God doet de mens onrecht, dat Hij in Zijn wet van hem eist, wat hij niet doen kan.

Aan de ene kant zijn er, die tegenover het getuigenis van de kerk het recht van God helemaal verwerpen en zich geheel durven los te maken van Zijn openbaring. Aan de andere kant zijn er velen, die zich niet wagen los te maken van de openbaring van God, maar volhouden, dat de kerk de openbaring verkeerd heeft verstaan: God is enkel liefde en toornst daarom nooit. Onder het nieuwe verbond kan niet meer van recht gesproken worden en daarom spreekt de kerk de waarheid niet.

Daartegenover kan slechts getuigd worden. Zo getuigt onze kerk in deze zondag: **GOD DOET DE MENS GEEN ONRECHT.** Want waarheid en recht is Hij. In Hem is het onrecht nooit gevonden. Van dat getuigenis gaat de kracht van de Geest uit, want dat getuigenis wordt gedragen door het geloof, dat velen het getuigenis niet zullen aannemen, maar dat allen, die door de Zoon getrokken worden, uit deze wereld tot de kennis van de waarheid zullen komen. Deze mensen worden overweldigd door het getuigenis van de kerk. De Geest overtuigt hen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel.

Doet dan God de mens geen onrecht? Dat God geen onrecht doet is niet iets wat wij aanvaardbaar moeten maken, maar iets wat we moeten aanvaarden: daarom getuigen we ervan! En wij kunnen verder spreken met iedereen, die dit getuigenis aanneemt en gebroken werd onder het recht van God. Zij, die zichzelf niet meer handhaven in hun twisten tegen God, maar die zichzelf als zondaren leerden kennen in het blinkend licht van Gods recht.

Zoals een kerk van zondaren, die geraakt werden door het licht van God, zijn wij in staat te spreken met hen die ook door dat recht getroffen werden. God doet de mens geen onrecht. In het begin van deze preek werd al met nadruk vermeld dat dit recht ook na de zondeval gehandhaafd bleef. Het recht is niet met de zondeval in de wereld gekomen. Het is niet zo, dat God voor de zondeval een God van enkel liefde was in de onschriftuurlijke zin van het woord en dat pas na de val het recht zijn intrede heeft gedaan.

God had recht op de hele mens en op de hele wereld. Dat recht is niet in strijd met Zijn liefde, maar juist door Zijn liefde ontstaan. Het is een dwaling, dat het recht in strijd zou zijn met de liefde of dat ze slechts geldt in relaties, waarbij de liefde niet zo'n grote betekenis heeft. Het recht in een relatie is wederzijds. De ene vriend heeft recht op de trouw en hulp van de ander. Maar hoe hoger de liefde stijgt, des te hoger klimt het recht. Een man heeft op een andere manier weer recht op de liefde van zijn vrouw en een vrouw op die van haar man. In dat recht is de liefde tussen de getrouwdten het fundament. Geen man of vrouw kan er genoeg mee nemen, dat de liefde zich beperkt tot de willekeur en de ingeving. Elke dag is er de eis van de liefde. Hoe fijner, hechter de relatie tussen de man en vrouw wordt, des te hogere eisen er wederzijds gesteld kunnen worden.

De eis, die God ons stelt, staat op een niet te vergelijken hoogte. Want onvergelijklijk meer was de liefde, waarmee God ons liefhad toen Hij ons schiep dan er ooit aan liefde onder de mensen gevonden wordt. Heel ons bestaan is van die liefde van God afhankelijk. Gods liefde heeft ons gemaakt. Wij zijn uit Zijn liefde geboren. Maar daarom stelt God ons een eis, die nergens mee te vergelijken is: gij zult de Here, uw God, liefhebben met geheel uw hart, met geheel uw ziel, met geheel uw verstand en met al uw krachten. Uw leven zal liefhebben zijn.

Die liefde tot het schepsel is bij de Here gegrond in Zijn zelfliefde. God heeft Zichzelf lief. Je kunt iets van die liefde begrijpen als je weet dat God geen starre eenheid is,

maar een drieënig God. De Vader heeft de Zoon lief en de Zoon de Vader en de Geest is in dat liefdesverkeer tussen de Vader en de Zoon. God heeft in Zijn liefde tot de Zoon de wereld geschapen en de Zoon heeft in liefde tot de Vader in die schepping van de wereld gewerkt. En de Geest zweefde reeds liefhebbend over de wateren toen de wereld nog een afgrond was. Hoger kunnen we ons de liefde niet voorstellen dan die in alle dingen geheiligde zelfliefde van God. De Vader heeft de Zoon willen eren en de Zoon de Vader. De Vader heeft de Zoon omhelst in de schepping van de wereld en de Zoon de Vader. Maar die allerhoogste liefde is gegrond in het allerhoogste recht.

God heeft ons geschapen, opdat ons hele leven Zijn liefde weerspiegelen zou. Dat is het recht, dat Hij op ons heeft. Hij heeft ons bestemd voor de eeuwige heerlijkheid. Die heerlijkheid stond Hem voor ogen. Dat moest een eeuwige glans worden. Dat is het eeuwig recht, dat Hij op ons gehele leven heeft. Ons leven moet een paradijsleven zijn.

Onder dat recht moet ons hart gebroken zijn, willen we verstaan, dat God de mens geen onrecht doet. Het moet tot ons zijn doorgedrongen, dat ons leven geen zin heeft en niets waard is, als het niet voldoet aan deze eis van God. Wat hebben wij van ons leven gemaakt? Wij hebben het losgemaakt van God; wij hebben het onttrokken aan de eis, die Hij van het begin af aan gesteld heeft en zo ons leven van Hem afgetrokken en de vraag gesteld of God de mens dan geen onrecht doet. Dat is een dwaze vraag. God heeft Zijn hart op ons gezet. En nu is het dwaasheid om te vragen: doet God de mens geen onrecht, dat Hij zo Zijn hart op ons gesteld heeft, dat Hij ons niet kan loslaten, maar ermee doorgaat, ook na de zondeval, ons te herinneren aan de eeuwige heerlijkheid, waartoe Hij ons in het leven riep.

God is Dezelfde gebleven na de zondeval. Hij is niet veranderd tegenover ons, maar wij zijn veranderd tegenover Hem. Hij had Zijn hart op ons gezet, maar wij hebben ons hart niet langer op Hem gezet. Wij zijn ontrouw geworden aan Hem. De mens die in alle ernst vraagt of God de mens geen onrecht doet, stelt daarmee de eis, dat God nu ook ontrouw zou worden aan ons; de eis dat Hij van ons zou afzien en Zijn hart van ons zou aftrekken.

Daarom blijft God eisen, omdat Hij Zichzelf niet kan verloochenen. Als God Zichzelf zou verloochenen - dit is een dwaze gedachte - dan zou alles verloren zijn en de hemel in een hel veranderd worden, dan zou er geen sprake meer kunnen zijn van een eeuwige heerlijkheid, dan zou alles met onze zondeval verloren geweest zijn. God hield echter ook na de zondeval de eeuwige heerlijkheid voor ogen. De Vader bleef ons begeren om in ons de Zoon te eren en de Zoon de Vader.

Het recht van God is het voornemen om ons op te nemen in Zijn eeuwige heerlijkheid en wie onder dit recht gebroken werd, kan het nu ook begrijpen, voor zover het de mens gegeven is deze dingen te begrijpen. God doet geen onrecht, integendeel, Hij oefent juist het hoogste recht in de handhaving van Zijn eis. God is niet als een teleurgesteld mens, die na het ineensstorten van zijn plannen, met een koude wraakoefening nog een beetje voldoening probeert te krijgen. Een mens, waarbij van alles mislukt, kan ertoe komen om alles wat hij gebouwd heeft in woede doorelkaar te gooien. Maar God wil juist de mislukking niet aanvaarden, zelfs niet toen wij Hem door onze zonde een onvergelykbare teleurstelling bezorgden. Hij houdt vast aan Zijn eeuwig voornemen om een eeuwige zaligheid tot stand te brengen. Daarom bleef Hij de eis stellen, dat wij Hem van harte zouden liefhebben. Over deze dingen straalt dan ook het licht van het Evangelie. God beschouwde de wereld met de zondeval niet als verloren. In Zijn eeuwige liefde had Hij reeds de weg

van het behoud voorgenomen. Door de diepten van de zondeval moest het naar de hoogte van de eeuwige heerlijkheid. Maar dan moest de wet gehandhaafd blijven, want de wet is de weg, die naar de eeuwige zaligheid leidt. Geen mens is nu in staat langs de weg van het recht tot de eeuwige heerlijkheid te komen.

Maar Jezus Christus was reeds van eeuwigheid door de Vader bestemd om aan Zijn recht te voldoen en de volle gehoorzaamheid aan Zijn wet te betonen. Zo bleef God aan Adam na de zondeval de eis van het volle recht stellen, opdat Hij die eis straks ook aan Jezus Christus, de Middelaar en Verzoener kon stellen. Wij blijven ook na de zondeval onder de wet. Maar hier zie je dan juist Gods oneindige trouw in dat blijven stellen van de eis van de wet: Hij heeft Jezus Christus, Zijn eigen Zoon in de wereld gezonden. En van Hem heeft de Schrift getuigd, dat Hij geboren is uit een vrouw, geboren onder de wet. In Christus heeft God geopenbaard, dat Hij Zijn hart op ons bleef zetten en dat Hij zonder ons niet wilde leven. De eis van de wet en het recht, dat God bleef stellen is de band die ons na de zondeval aan Hem bleef binden. En die band werd voor ons een nieuw verbond, het verbond van genade en verzoening. Daarom doet God ons geen onrecht, maar Hij bewijst ons het hoogste recht, het recht van Zijn eeuwig welbehagen. God heeft de mens zo geschapen dat hij het kon doen. Maar de mens heeft zichzelf met al zijn nakomelingen door het ingeven van de duivel en door bewuste ongehoorzaamheid van deze gaven beroofd. Nu wij niet meer doen, wat Hij van ons eist, spoort Hij ons in Christus krachtig aan, opdat wij éénmaal uit genade Hem liefhebben boven alles en dat nu al beginnen te leren. Zo is er met de zonde wel veel verwoest, maar de weg van de zaligheid werd niet vernield. Gods trouw heeft gewaakt, dat het spoor van de gerechtigheid niet werd vernietigd. Jezus Christus leidt ons nu langs die weg naar het doel, dat God Zich met de schepping van de wereld heeft gesteld, opdat alles voor Hem zal juichen en de hele wereld Hem zal prijzen om Zijn eeuwige heerlijkheid. Zo is God in het blijven stellen van de eis van de wet, de Getrouwe, de Rotssteen, van Wie het werk volkomen is.

Daarom kon God ook niet de ontrouw en ongehoorzaamheid van de mens ongestraft laten. Integendeel, God vertoornt Zich verschrikkelijk, zowel over de zonde die ons aangeboren is als over de zonden die wij doen. Hij wil die dan ook door een rechtvaardig oordeel tijdelijk een eeuwig straffen, want Hij heeft immers gezegd: Vervloekt is een ieder die zich niet houdt aan alles wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen (Galaten 3:10).

Wie gebroken werd onder het heilige recht van God vreest Hem ook in Zijn toorn. God neemt in Zijn toorn geen wraak, waarmee Hij Zich tevreden voelt. Hij is daarin geen rechter, die een vonnis uitspreekt en daar verder buiten staat. God had Zijn hart op ons gezet en nu wij ons van Zijn liefde hebben losgemaakt, nu is Zijn hart in beroering gekomen. God is in Zijn toorn helemaal in beweging. Wij waren Hem zoveel waard. Daarom doet Hij Zichzelf ontbranden, zolang wij Hem teleurstellen. God is in Zijn grote toorn heilig en ook heerlijk. In Zijn toorn zullen wij Hem de eer geven, die Hem daarin toekomt. Want daarin is Hij een God vol majesteit. Onder die toorn van God moeten wij buigen. Er is geen mens die daar niet onder door moet. Gods toorn is wel van ons afgewend. Jezus Christus heeft die toorn voor ons verdragen. Maar wij zullen toch God in Zijn toorn zo moeten aanbidden, dat we er onder doorgaan, dat er in ons niets is, dat zich staande houdt tegen die toorn. We moeten beseffen dat heel ons leven die toorn verdiend heeft en dat we die nog dagelijks verdienen.

Wanneer wij vol vreugde belijden dat Jezus de toorn van God over de zonde heeft gedragen, dan houdt dat niet in, dat dit nu voor ons een afgesloten hoofdstuk is. In

Gods toorn is Zijn volle heerlijkheid. God toornt tegen de zonde. Wij zullen Hem in die toorn vrezen, dat is: beseffen, dat niets in ons leven onschuldig is, maar dat alles, ja, ook het allerbeste, onder die toorn zou moeten bezwijken, als Jezus Christus niet voor ons de slagen van Gods toorn had opgevangen.

Die toorn is werkelijk, ook voor ons. In de Bijbel staat duidelijk, dat God ook toornt tegen de zonden van Zijn volk. Ook in de werkelijkheid van ons leven is de toorn van God niet iets, wat voorbij is. Heus, zoals God toornde tegen de zonde van David, zo toornt Hij tegen onze schuld, die wij vandaag en morgen tegen Hem bedrijven. Psalm 90 ziet die toorn van God over het hele leven van de gelovigen: Uw toorn, rechtvaardig God, doet ons vergaan.

Alleen in Christus wordt de schuld weggedaan, ook na telkens weer opnieuw bedreven zonde. En door Zijn genade worden wij opgewekt, tot een nieuw leven en dat is een leven dat niet vergaat onder de toorn van God.

Als de toorn van God over de zonden van de gelovigen zo ernstig woeden kan, wat moet die toorn buiten Christus dan wel niet zijn? God wil de zonde met een rechtvaardig oordeel tijdelijk een eeuwig straffen. Er is nu nog een matiging in de toorn van God. En hoe ontzettend kan die toorn branden over de wereld. Daaronder bezwijkt het leven. Van de noordpool tot de zuidpool is de wereld bedekt onder het lijden. Daarin brandt Gods toorn.

Nu is die toorn nog ingehouden. God bewijst nu nog Zijn goedheid aan alle mensen, die in deze wereld leven. Maar deze goedheid, waardoor Hij de mensen nog brood geeft en het leven en verzachting van het lijden is eigenlijk ingehouden toorn.

Daarom kunnen we nu nog niet in de wereld om ons heen zien hoe verschrikkelijk Gods toorn is. Maar éénmaal zal blijken dat ook het zonlicht, waarvan nu nog buiten Christus om genoten wordt en het brood dat gegeten en het water dat gedronken wordt, een vloek van God uit de hemel is, net als alle vreugde en geluk. Hoe groot is God in Zijn toornen en hoe ver strekt hij zich uit, dat ook de vreugde en het geluk eens een vloek blijken te zijn voor hen, die niet in de Christus gered worden.

De derde vraag van deze zondag gaat over de ingehouden toorn van God. Is God dan niet barmhartig? God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig. Daarom eist Zijn gerechtigheid dat de zonde, die tegen de allerhoogste majesteit van God begaan is, ook met de zwaarste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft wordt.

Evenals God eeuwig in Zijn liefde is, zo is Hij eeuwig in Zijn toorn. Hij straft met de eeuwige straf. Ook bij deze straf moeten we niet denken aan iets, waarbij God Zelf niet betrokken is. Een rechter kan een veroordeelde straffen, maar zelf staat hij buiten de straf. God echter is in die straf betrokken. Bij die straf moet je niet in de eerste plaats denken aan ziekten en oorlogen. De straf heeft allereerst betrekking op de verhouding tot God. Wij zijn geschapen om Gods liefde te verheerlijken.

Daarbuiten is ons leven de naam 'leven' niet waard, daarbuiten is de dood. De eeuwige straf betekent in de allerhoogste zin, dat God hen, die Hij straffen wil voor eeuwig verstoot, dat ze voor Zijn aangezicht niet meer kunnen bestaan, dat ze voor eeuwig gesloten zijn buiten de gemeenschap van Zijn liefde.

Dit is de meest vreselijke ontdekking voor hen die verloren gaan: "wij zijn door Gods liefde geschapen, maar wij hebben die liefde genegeerd en veracht, en nu is die liefde eeuwig voor ons onbereikbaar". Eénmaal in de hel zullen de ogen open gaan en zij zullen huiverend de majesteit van God ontdekken, als een verterend vuur, omdat ze de liefde verworpen hebben.

Er is geen mens, die de eeuwige straf peilen kan. Eens zullen wij God prijzen in de straf, die Hij de onrechtvaardigen oplegt. Nu kunnen we slechts met vrees en eerbied de Bijbel naspreken en Hem prijzen, omdat Hij ons uit grote nood en van de dood verlost heeft. Hij heeft onze ogen willen openen voor het recht van Zijn toorn. Laten we Hem dan steeds meer vrezen in Zijn heiligheid. Wij belijden het stuk van de ellende. Dit is het gedeelte, waarin de eis van Gods wet aan ons bekend gemaakt wordt. Deze prediking van de wet leidt ons naar Christus. Je moet naar Christus! God laat steeds Zijn wet prediken opdat we telkens opnieuw tot Christus gedreven worden. Want wie gebroken wordt onder het recht des Heeren zal leven door de kracht van Zijn genade.

AMEN

Sondag 5

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 5: DE MIDDELAAR

Job 33:14-33

14 Want God spreekt op één wijze,
of op twee, maar men let daar niet op.
15 In een droom, in een nachtgezicht,
wanneer diepe slaap op de mensen valt,
in sluimering op de legerstede -
16 dan opent Hij het oor der mensen,
en drukt het zegel op de vermaningen, tot hen gericht,
17 om de mens van zijn doen af te brengen,
om hoogmoed van de man te weren,
18 om zijn ziel van de groeve te redden,
zijn leven, dat het niet omkome door de spies.
19 Ook wordt hij door smart op zijn sponde vermaand,
terwijl er aanhoudende strijd in zijn gebeente is;
20 dan gruwt zijn binnenste van brood,
zijn ziel van begeerlijke spijs;
21 zijn vlees slinkt weg, men ziet het niet meer,
zijn beenderen, eens onzichtbaar, steken uit,
22 zodat zijn ziel tot de groeve nadert,
zijn leven tot de dodende machten.
23 Indien een engel hem terzijde staat,
een voorspraak, een uit duizend,
om een mens zijn onschuld te kennen te geven,
24 dan zal Hij Zich zijner erbarmen en zeggen:
Bevrijd hem, dat hij niet in de groeve dale,
de losprijs heb Ik verkregen.

25 Zijn lichaam wordt frisser dan in zijn jeugd,
hij keert terug tot de dagen zijner jonkheid.
26 Hij bidt tot God, en Deze neemt hem in welgevallen aan,
zodat hij zijn aangezicht met gejubel aanschouwt
en Hij de sterveling zijn gerechtigheid hergeeft.
27 Dan zingt hij ten aanhoren van de mensen en zegt:
Ik had gezondigd en het recht gebogen,
maar het werd mij niet vergolden;
28 Hij heeft mijn ziel bevrijd van de gang naar de groeve,
en mijn leven verlustigt zich in het licht
29 Zie, dit alles doet God
tweemaal, driemaal met een mens:
30 zijn ziel terugbrengen van de groeve,
zodat hij bestraald wordt door het levenslicht.
31 Merk op, o Job, en luister naar mij,
zwijg stil, opdat ik spreke.
32 Hebt gij iets te zeggen, antwoord mij;
spreek, want ik zou u gaarne gelijk geven.
33 Zo niet, luister gij dan naar mij;
zwijg, opdat ik u wijsheid lere

Zondag 5

Hoe kunnen wij aan deze straf ontkomen en weer in genade aangenomen worden, nu wij naar Gods rechtvaardig oordeel straf in tijd en eeuwigheid verdiend hebben?

God wil dat aan Zijn gerechtigheid wordt voldaan. Daarom moeten wij òf zelf òf door een ander volkomen betalen.

Maar kunnen wij zelf betalen?

Op geen enkele manier. Wij maken de schuld juist elke dag groter.

Kan een schepsel dat alleen maar schepsel is, voor ons betalen?

Nee, want ten eerste wil God geen ander schepsel straffen voor de schuld die de mens gemaakt heeft; ten tweede kan ook geen schepsel dat alleen maar schepsel is, de last van de eeuwige toorn van God tegen de zonde dragen en andere schepselen daarvan verlossen.

Wat voor een Middelaar en Verlosser moeten wij dan zoeken?

Een Middelaar die een echt en rechtvaardig mens is en toch sterker dan alle schepselen, dat wil zeggen: die tegelijk echt God is.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 5

In zondag 5 beginnen we te spreken over de Middelaar. Dit komt voornamelijk in de laatste woorden tot uitdrukking: "Wat voor een Middelaar en Verlosser moeten wij dan zoeken? Een Middelaar die een echt en rechtvaardig mens is en toch sterker dan alle schepselen, dat wil zeggen: die tegelijk echt God is."

In deze laatste woorden wordt dus uitdrukkelijk van een Middelaar gesproken. Maar wie het voorafgaande leest, ziet het licht van de Middelaar al door de woorden heen schemeren. Want, evenals in de voorafgaande zondagen, die over het stuk van de ellende gingen, wordt ook in deze zondag gesproken over de gerechtigheid van God. Maar hier wordt op een andere manier over Gods rechtvaardigheid gesproken. In het stuk van de ellende beleden wij Gods gerechtigheid, zoals die onvoorwaardelijk met

haar eis tot ons komt. Hier, in zondag 5, is er een tasten en zoeken of juist in die gerechtigheid van God de weg van de verlossing geopend kan worden.

Hiermee zijn wij overgegaan tot het stuk van de verlossing. Op deze manier moeten wij ook de eerste vraag en het eerste antwoord lezen. "Hoe kunnen wij aan deze straf ontkomen en weer in genade aangenomen worden, nu wij naar Gods rechtvaardig oordeel straf in tijd en eeuwigheid verdiend hebben?"

Dit is de vraag naar verlossing. Deze vraag lijkt als twee druppels water op de vraag die ook door het vlees gesteld kan worden. Met het vlees bedoelen we de mens die niet buigen wil voor God. Het vlees kan ook onder de indruk komen van de manier waarop God tot ons spreekt en van de eis van Zijn recht. Zo vreesde Felix, de stadhouder, het recht des Heeren toen Paulus met hem sprak over rechtvaardigheid, zelfbeheersing en het komende oordeel van God (Handelingen 24:25). Op dezelfde manier als Felix hebben velen reeds gesproken, ook in de kerk. Gods Woord ontdekt hen echter als vleselijk gezinde mensen. Alle mensen, die zich druk maken om de straf te ontlopen, zijn volgens het oordeel van de Bijbel echte kinderen van Kaïn. Kaïn zuchtte immers wel onder het oordeel van God en hij vreesde onder de gerechtigheid van God verpletterd te worden, maar hij wilde onder het recht des Heeren niet gebroken worden. In werkelijkheid was die poging om aan de straf te ontkomen zelfhandhaving tegenover God. Dat is uit het vlees, uit de niet-wedergeboren mens. Kinderen van Kaïn zijn zij, die weigeren onder het recht des Heeren door te gaan en Zijn liefde, die in dat recht is, aan te nemen. Deze mensen willen alleen maar aan de straf ontkomen en zien Gods genade als een bijkomstige noodzaak. Wie niet tot het laatste toe wil luisteren naar het verwijt van Gods recht, wie onder dat recht nog niet verbrijzeld werd in zijn verzet, hoeft dat recht in zijn allesbeheersende eis en in de ons totaal vernietigende en veroordelende heiligheid nog niet te verstaan. Deze mens meent reeds gered te zijn als de straf maar wordt afgewend. Natuurlijk stuit de prediking van de genade daar op een hevig verzet. Alleen als ons alles uit de handen geslagen is, houden wij Gods genade over.

Wee de kerk, als ze dit vleselijk begeren van de Kaïnskinderen tegemoet komt en de hemel predikt in plaats van Gods genade. Die kerk verleidt de zielen en graaft onder het genadewerk van God de fundamenten weg. En wee ons, als die houding ons leven nog beheerst. Je zult je misschien inspannen tot je dood toe om de straf te ontgaan, maar het einde zal zijn, dat de straf van God in al haar geweld over je komt.

Het moet je met je kerkgaan en bijbellezen niet om de hemel te doen zijn, je moet niet als uitgangspunt hebben aan de hel te ontkomen, maar het moet je enkel en alleen om Gods genade zijn te doen, om vrede met Hem, om weer aan Zijn kant te mogen staan. Natuurlijk, dat houdt in dat je de straf van God ontgaat en dat je de hemelse zaligheid beërven zult. Maar dan is dat alles vrucht van Gods genade. Met Hem weer verzoend te worden is ons dan het eerste en het voornaamste.

Zo moet deze vraag gelezen worden. Dat blijkt uit de woorden 'weer in genade aangenomen worden'. In de oude tekst van de catechismus stond het zo: "Wederom tot genade komen".

Hierin vinden we de aansluiting bij het stuk van de ellende. In het stuk van de ellende gaat het immers ook niet voornamelijk over de straf, die de zonde over ons brengt. In geen geval staat de straf daarin centraal. In het stuk van de ellende gaat het over het recht, dat God op ons leven heeft. God schiep ons naar Zijn beeld en gelijkenis, dat wil zeggen dat Hij ons bestemde voor de eeuwige gemeenschap met Hem. Hierin heeft Hij ons Zijn hoogste liefde geopenbaard. Deze liefde sprak ook in de hoge roeping, waarmee Hij ons tegemoet trad: gij zult de Here uw God liefhebben.

God heeft ons niet gemaakt opdat wij zomaar wat zouden leven, maar Hij schiep ons, opdat wij in Zijn gemeenschap zouden leven, opdat wij eeuwig bij Hem zouden zijn, opdat wij aan Zijn zijde zouden staan. In zekere zin zelfs aan Zijn zijde tegenover de wereld, die Hij aan ons onderwierp, zoals kinderen aan de zijde van de vader staan ten opzichte van de knechten.

Zij, die dit allemaal door de liefde van God hebben horen zeggen, worden onder die prediking van het recht des Heren gebroken. Wij zijn in zonden gevallen en hebben de straf verdiend. Maar het is niet genoeg als we alleen maar vrijgesproken worden van de straf. Wij moeten weer komen tot de gemeenschap met God, tot het leven met Hem. Wij moeten weer aan Zijn zijde staan om te komen tot een vrede, waarin wij Hem zonder vrees ontmoeten en zonder angst bij Hem verkeren.

Dit was de inhoud van de rechtsprediking uit het stuk van de ellende. Dat recht van God op ons is eindeloos. En ook houdt God zonder einde vol om van dat recht te spreken. Wie dat volle recht heeft gezien, wil dan ook altijd weer naar de eis van dat recht luisteren. Het is wel zwaar om aan te horen hoeveel God tegen ons heeft, hoe diep wij Hem door onze zonde hebben verontwaardigd. Maar als wij Hem echt liefhebben, dan is Hij ons ook lief in de eis van het recht, dat Hij stelt. Dan is er iets, dat ons vasthoudt en boeit. Want in de eis van Zijn recht openbaart de Here ons hoe zeer Hij Zijn hart op ons had gesteld en hoeveel wij Hem waard waren, hoe Hij Zich met Zijn hele hart op ons had vastgezet en ontroerd was toen wij Zijn liefde verachten. God verkondigt ons nooit een koude regel in Zijn rechtseis, maar Hij is daarin als de man, die zijn vrouw wel haar ontrouw verwijt, maar juist in het hevigste van zijn verwijten verraadt, hoeveel het hem kost haar ontrouw te moeten beleven. Als het weer goed moet komen, dan moet niet alleen de straf afgewend worden, maar dan moet God ons weer naar Zich toe halen, ons weer een plaats naast Hem geven, ons weer in genade aannemen, ons weer een plaats geven in de liefde, waar wij buiten zijn gevallen. Zo komt het hier tot de vraag: "Hoe kunnen wij aan deze straf ontkomen en weer in genade worden aangenomen?"

Het antwoord is verbijsterend voor de hoop, die door het vlees mocht worden gekoesterd. God wil dat aan Zijn gerechtigheid wordt voldaan. Daarom moeten wij òf zelf òf door een ander volkomen betalen.

Eindeloos diep is de liefde, waarin de Here ons Zijn eis stelde, maar ook eindeloos hoog is de eis van die gerechtigheid. Wat heeft God ons liefgehad, dat Hij zo iets van ons verwacht. Wat een liefde dat Hij alles van ons eist en dat Hij Zich niet tevreden stelt met heel veel, dat wij Hem zouden kunnen aanbieden. Nee, Hij wil ons zelf, helemaal!

Daarom eist God, dat dit geschonden recht ook helemaal door ons hersteld wordt. Als wij knechten waren dan zou God niet zo eindeloos aanhouden, maar wij zijn kinderen, geroepen om eeuwig bij Hem te verkeren. Wij moeten de schuld volkomen betalen. Alles wat ons van Zijn liefde scheidde en Hem van ons, moet worden overwonnen en weggenomen. Dit houdt in, dat wij de straf moeten dragen en met veel moeite het eeuwige leven moeten verkrijgen. Door uw verzoenende daad, o mens, moet de hitte van Gods toorn worden geblust en de toegang tot Zijn eeuwige gemeenschap geopend worden. Deze eis is geen hardvochtig 'betaal-wat-je-schuldig-bent' uit de gelijkenis van Mattheüs 18. Want ten eerste was dit een eis die door een schuldenaar aan zijn medeschuldenaar gesteld werd. En God is ons niets schuldig. Uit pure liefde heeft Hij door een overstelpende rijkdom van gunstbewijzen ons eeuwig tot Zijn schuldenaren gemaakt. En in de tweede plaats: ook achter deze nu zo dringende eis om de schuld te betalen brandt de liefde van God. Hij heeft zulke hoge

verwachtingen gekoesterd, Hij kan niet rusten voor wij die verwachting van Zijn liefde volkomen vervuld hebben. God houdt ook hierin vast aan het verbond, waarin Hij ons een plaats gaf. Wij hebben dat liefdesverbond verbroken. God handhaaft Zijn verbond en daarom moeten wij volkomen betalen. Als God hier iets van Zijn eis liet vallen, dan hield dat in dat Hij Zijn verbond liet varen en dat Hij Zijn verwachting veel lager stelde. Dan kon Hij ons hoogstens als dienstknechten aannemen, maar nooit meer als kinderen. In blanke ongereptheid blijft daarom die eis gehandhaafd, dat wij de schuld volkomen betalen.

Hiermee komen we vanzelf op de tweede vraag: "Maar kunnen wij zelf betalen?" Het antwoord breekt weer iedere valse hoop. Valse hoop is elke hoop, die zich op iets anders richt dan op Gods genade. Het antwoord is dan ook: "Op geen enkele manier. Wij maken de schuld juist elke dag groter."

Wij zijn op het verkeerde spoor gekomen en hoe meer we denken zelf iets te kunnen, des te meer verwijderen we ons van God. Wie de verkeerde weg inslaat, raakt hoe harder hij loopt steeds verder van het doel. Hiermee is tegelijk alle inspanning om het goede te doen, om daarmee de schuld te betalen, veroordeeld. Om de schuld te betalen hebben mensen alles opgeofferd. Er zijn er geweest die in hun eigen bloed gestaan hebben om zichzelf voor God te rechtvaardigen en om zelf de schuld te betalen. Al de zogenaamde godsdiensten van de wereld, waaronder ook de godsdienst van het gave, zedelijke leven zijn pogingen om het doel te bereiken, terwijl men vanaf het begin al de verkeerde weg is ingeslagen. Hier geldt: hoe rechtvaardiger, des te verdorvener, hoe vromer, des te goddelozer. De godsdienstige zondaars zijn de ergste en de meest verharde. De vrome mens is de grootste vijand van het kruis van Christus. De mens, die denkt zichzelf te kunnen redden door vroom te leven, zal zeker verloren gaan. De mens, die zedelijk tot een wrak geslagen is, wil nog luisteren naar het Evangelie, maar wie in godsdienst en vroomheid zichzelf probeert te rechtvaardigen, zou liever Christus nog een keer aan het kruis slaan dan zelf door het kruis te worden gerechtvaardigd. Het is pijnlijk om te ontdekken hoe ontzettend afgesloten en afgestompt het menselijk hart dan is voor de liefde van God. Juist zovelen, die steeds van de liefde spreken, zijn door de liefde van God nog nooit van hun stuk gebracht. Gods liefde heeft ze nog nooit verbaasd en verslagen. Heel de godsdienstige wereld, christelijk en onchristelijk, gaat op de weg van de zelfrechtvaardiging verloren. Zij offeren zichzelf, omdat ze het offer van Christus verwerpen. De wortel van hun spreken over naastenliefde is haat tegen Gods genade. Wij maken de schuld juist elke dag groter. Daarbij moeten we denken aan de zonde, die we dagelijks bedrijven. Maar bovenal moeten we bedenken, dat hoe meer wij bereiken op de weg van de zelfrechtvaardiging, des te minder wij komen tot de liefde van God.

Zelf kunnen wij dus niet betalen, maar kan ook misschien één of ander schepsel gevonden worden, dat voor ons betaalt? Het antwoord raakt de kern van de zaak. God wil geen ander schepsel voor de schuld die de mens gemaakt heeft. In het eerste gedeelte van dit antwoord wordt vastgehouden aan wat zoëven werd gezegd. Wij hebben Gods verwachtingen beschaamd. Zijn liefde hebben wij teleurgesteld. Natuurlijk, die teleurstelling bij God is anders dan de teleurstelling bij mensen. Hij wordt op goddelijke wijze teleurgesteld. Uitdrukkelijk spreekt de Schrift op deze manier van de liefde Gods. Slechts op één manier kan die teleurstelling overwonnen en weggenomen worden: dat wij weer voldoen aan de verwachtingen die God stelde toen Hij ons schiep.

Daarom kan het offer van geen andere kant komen dan van de kant van de mens zelf. Er is geen schepsel, dat de last van de eeuwige toorn van God tegen de zonde dragen kan en andere schepselen daarvan verlossen. Welk schepsel zou het uithouden in de brand van Gods heiligheid? Welk wezen zou voor God kunnen staan in de vlam van Zijn toorn om te boeten voor wat de mens misdaan heeft? Geen schepsel kan de toorn van God dragen. Als God toornt heeft de hele schepping. Ook schepselen dragen de eeuwige toorn van God, maar buiten Christus om is ook dat een eeuwig-dragen. Zo wordt geen schepsel in hemel of op aarde of waar dan ook gevonden, dat de straf voor ons zou kunnen dragen.

Daarom worden wij teruggeworpen op de weg van Gods recht. De mens, die de schuld gemaakt heeft, moet voor de zonde betalen. Het offer moet van de aarde aan God worden opgedragen. Voor de zondeval eiste God het offer van het leven in Zijn liefde en dat werd door ons geweigerd. God kan nu alleen hierin rusten dat ondanks de zondeval het offer toch wordt gebracht.

Begrijp goed dat we hier niet al rekenend en redenerend op een gegeven ogenblik eenmaal bij Christus uitkomen. Wij weten al dat alles wat hier gezegd wordt, ons naar Hem toedrijft! Daarom mogen wij hier al over Hem spreken. Christus is de gave van God aan de wereld. Hij is van boven tot ons gekomen. God heeft Zichzelf een Lam ten brandoffer voorzien. Zo belijden wij, dat Jezus ons van de Vader gezonden is.

Daartegenover staat wel dat we krachtig vast moeten houden aan het feit, dat Christus als mens heeft geleden en als mens het offer heeft betaald. Hij kwam van boven, maar Hij is met Zijn eigen bloed van beneden naar boven, naar God toe omhoog geklommen. Vanuit deze mensenwereld moest het offer tot God omhoog. Het moest bij ons vandaan komen. Dat is de eis van het recht van God. Van die eis kan de Vader niets laten vallen, zonder ook Zijn liefde daarmee tekort te doen. Maar Zijn liefde en Zijn recht zijn eindeloos. In Hem is toch eindelijk Gods verwachting vervuld en de teleurstelling overwonnen.

Daarom kunnen we tegelijk zeggen, dat God ons niet alleen alle wegen afsnijdt, opdat wij bij Jezus Christus uitkomen, maar ook, dat hier het fundament gelegd wordt voor het Middelaarswerk van Christus, zonder dat het recht geweld is aangedaan. God stoot in Zijn genade de grondslagen van Zijn gerechtigheid niet om. Hij gaat in Zijn genade niet willekeurig te werk. Zijn liefde heeft voor dat fundament deze stevige grond voor rechtsgeldigheid gevonden. De mens moet betalen. Alleen Gods genade maakt het mogelijk dat op deze vaste en onwankelbare rechtsgrond het offer van een mensenleven, het leven van onze Here Jezus Christus, Hem kan worden gebracht. Hierbij hebben wij te belijden, dat alle wegen afgesloten zijn, opdat wij de weg van Gods genade moeten bewandelen. Dit is na alles, waarover wij ons schamen in het stuk van de ellende en de schaamte over de dingen van deze eerste zondag van het stuk der verlossing, een rijke vertroosting voor ons. Waar ter wereld wij ook zoeken, alle poorten blijven in het slot en alle wegen zijn voor ons afgesloten. Duizenden mensen blijven liggen voor een gesloten poort, zij blijven worstelen om toch de voor eeuwig afgesloten weg te bewandelen. Zij willen echter niet luisteren naar het Woord van God.

Maar hier is dan de weg, waarop een verslagen en ellendig volk tot zijn God wordt teruggebracht. Gods gerechtigheid drijft ons weer terug. Die gerechtigheid is als een zwaard, dat zich tegen ons keert. Je moet zo onder die gerechtigheid van God doorgaan, dat nog één hoop voor je overblijft: dat is dan die gerechtigheid zelf. De gerechtigheid, die zo machtig is, is een deugd van God. Hoewel God juist in die

gerechtigheid zo verschrikkelijk en angstaanjagend voor ons is, is alleen die gerechtigheid in staat voor ons de weg naar God te banen. Hier moeten wij ons hoofd keren naar de hand die ons slaat. Die hand, die zo hard kan slaan, dat heel ons leven onder die slagen bezwijkt, is ook machtig genoeg om ons te verlossen. Als dit niet aan ons geopenbaard zou zijn, zou dit nooit in een mensenhart zijn opgekomen. Gods hart heeft deze weg voor ons bedacht. Vlucht in het vuur dat je probeert te ontlopen. Werp u op Gods gerechtigheid, die jou achtervolgt. Grijp de arm des Heeren die jou tracht te verpletteren. Buig voor Hem, die jou zoveel verwijt. Keer je om, bekeer je tot Hem, voor Wie je vluchtte. Bouw op het recht van God, dat heel je leven verwoestte. Zoek het bij Hem, die je vreest.

Er is maar één weg: dat is de weg terug, terug naar de God, die wij verlieten. Dat is de roep van de genade, die door de storm van Gods grimmigheid heenklinkt: terug tot Hem, die wij verworpen hebben, terug tot die liefde, die wij verstoten, terug tot het recht, dat wij zo geschonden hebben.

Wat moeten wij dan voor een Middelaar en Verlosser zoeken? Nu alle wegen zijn afgesloten blijft ons hart vragen naar verlossing. Nu alle hoop is afgesneden, begint een hoop te glosen: dat is de hoop op God. Gods genade weet nog uitkomst en Gods genade alleen. Dit kan ons nooit genoeg worden gepredikt. Het hart, dat eenmaal door genade getroffen werd, wordt nooit moe om daarnaar te luisteren. Zeg maar dat alle wegen afgesneden zijn. Noem maar op, wat we verknald hebben. Wij hebben geen vreugde in onze schuld en in het feit dat we verloren zijn, maar wij hebben vreugde in Jezus Christus. Er ligt een zekere rijkdom om telkens weer te bedenken dat wij alles verloren hebben. Ieder woord dat spreekt over onze schuld, spreekt tegelijk van Jezus. Hoe dieper wij onze schuld verstaan, hoe groter Jezus voor ons wordt.

In Hem is het offer gegeven: Hij is een echt en rechtvaardig mens en toch sterker dan alle schepselen. Tegelijk is Hij echt God, sterk genoeg om de eeuwige straf te dragen; de Held, Die verlossen kan, de Leeuw uit de stam van Juda, Die overwint.

Zo begint het stuk van de verlossing met de belijdenis van Gods genade. Let wel: dit kan alleen worden verstaan door hen, die onder het recht van God zijn doorgegaan. Wie nog steeds een woord heeft terug te zeggen tegen het verwijt van Gods liefde, die heeft de genade nog niet begrepen. Noch in de gerechtigheid van God noch in de genade heeft Gods liefde hem ondersteboven gekeerd. Zij, die zichzelf blijven, staan buiten Christus en buiten het leven.

Laat alle verwijten van God over u komen, hoor alles ten einde toe aan. Het is moeilijk, maar tegelijk heerlijk om God zo te horen spreken, om zo het verwijt te leren verstaan uit Zijn wet. Het is beschamend, maar tegelijk bevrijdend. Je kunt er in stilte bij huilen en je gaat er een psalm bij zingen. Je slaat de ogen neer en je heft je ziel op tot God. Je wordt terneergeslagen en tegelijk voel je je opgebeurd en in Gods gemeenschap gezet.

Dit is het eerste wat wij hier belijden, nu we spreken over de verlossing: Alleen Gods genade is onze hoop. Sion zal door recht verlost worden. Jubel over het recht des Heeren. Want dit is de poort, waardoor het rechtvaardig volk naar binnen zal gaan: door genade, die het hoogste recht is, door recht, waarin de hoogste genade aan ons is geopenbaard.

AMEN

Sondag 6

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 6: CHRISTUS, ONZE MIDDELAAR

Lucas 7:37-50

37 En zie een vrouw, die in de stad als zondares bekend stond, bemerkte, dat Hij aan tafel was in het huis van de FarizeeSr. En zij bracht een albasten kruik met mirre, 38 en zij ging wenende achter Hem staan, bij zijn voeten, en begon met haar tranen zijn voeten nat te maken en droogde ze af met haar hoofdhaar, en kuste zijn voeten en zalfde ze met de mirre. 39 Toen de FarizeeSr, die Hem genodigd had, dat zag, zeide hij bij zichzelf: Indien deze (de) profeet was, zou Hij wel weten, wie en wat deze vrouw is, die Hem aanraakt: dat zij een zondares is. 40 En Jezus antwoordde en zeide tot hem: Simon, Ik heb u iets te zeggen. Hij zeide: Meester, zeg het. 41 Een schuldeiser had twee schuldenaars. De een was hem vijfhonderd schellingen schuldig, de ander vijftig. 42 Toen zij niet konden betalen, schonk hij het hun beiden. Wie van hen zal hem dan het meest liefhebben? 43 Simon antwoordde en zeide: Ik onderstel, hij, aan wie hij het meeste geschonken heeft. Hij zeide tot hem: Gij hebt juist geoordeeld. 44 En Zich naar de vrouw wendende, zeide Hij tot Simon: Ziet gij deze vrouw? Ik ben in uw huis gekomen; water voor mijn voeten hebt gij Mij niet gegeven, maar zij heeft met tranen mijn voeten nat gemaakt en ze met haar haren afgedroogd. 45 Een kus hebt gij Mij niet gegeven, maar zij heeft, van dat Ik binnengekomen ben, niet opgehouden mijn voeten te kussen. 46 Met olie hebt gij mijn hoofd niet gezalfd, maar zij heeft met mirre mijn voeten gezalfd. 47 Daarom zeg Ik u: Haar zonden zijn haar vergeven, al waren zij vele, want zij betoonde veel liefde; maar wie weinig gegeven wordt, betoont weinig liefde. 48 En Hij zeide tot haar: Uw zonden zijn u vergeven. 49 En die met Hem aan tafel waren, begonnen bij zichzelf te zeggen: Wie is deze, dat Hij zelfs de zonden vergeeft? 50 En Hij zeide tot de vrouw: Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!

Zondag 6

Waarom moet de Middelaar een echt en rechtvaardig mens zijn?

Omdat Gods gerechtigheid eist, dat de menselijke natuur, die gezondigd heeft, ook voor de zonde betaalt, en omdat een mens die zelf zondaar is, niet voor anderen kan betalen.

Waarom moet de Middelaar tegelijk echt God zijn?

Om uit kracht van zijn godheid de last van Gods toorn aan zijn menselijke natuur te kunnen dragen, en ons de gerechtigheid en het leven te kunnen verwerven en teruggeven.

Wie is dan deze Middelaar, die echt God en tegelijk een echt en rechtvaardig mens is?

Onze Here Jezus Christus, die ons door God geschonken is tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en tot een volkomen verlossing.

Waaruit weet u dat?

Uit het heilig evangelie. God heeft dat eerst zelf in het paradijs geopenbaard. Daarna heeft Hij het door de heilige aartsvaders en profeten laten verkondigen.

Ook heeft Hij dat evangelie van tevoren laten afbeelden door de offers en andere schaduwachtige gebruiken die Hij in de wet had voorgeschreven.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 6

In de vorige Zondag hebben we beleden, dat er slechts één weg is naar God. Dat is de weg, die ons door de Middelaar geopend wordt. In deze brief belijden wij, dat er slechts één Middelaar is en die ene Middelaar is de Christus uit de Schriften.

Natuurlijk ligt de belijdenis van deze brief in het verlengde van die van de vorige week. God doet ons in deze Zondagen Zijn gerechtigheid overdenken en belijden. Hij doet ons hier als Zijn kerk uitspreken hoe diep en hoe hoog die gerechtigheid reikt, opdat wij naar de Christus uit de Schriften worden gedreven.

Daartoe moesten wij eerst erkennen, dat er geen andere weg is, dan deze, dat een Middelaar Zich stelt tussen God en ons en hier zullen wij dan belijden dat die enige Middelaar ons geschonken is in de Here Jezus Christus, onze Heiland en Zaligmaker, de Christus van de Schriften.

Van Hem zullen wij nu belijden, dat Hij als God en mens het Middelaarswerk heeft volbracht. Hiermee mogen we niet wachten tot we aan de derde en vierde vraag zijn toegekomen. Het is niet zo, dat wij eerst beredeneren hoe de Middelaar God en mens moest zijn om dan achteraf te zien dat Christus past op dat door ons van te voren ontworpen Middelaarsbeeld.

Met deze inleiding grijpen we vooruit op wat we in Zondag 6 pas in de derde en vierde plaats lezen. We spreken over Jezus Christus, de van God ons geschonken Middelaar uit het heilig Evangelie. Alles wat we van Gods gerechtigheid beleden hebben en in deze preek zullen belijden, putten wij uit het Woord van God. Wij zien en aanbidden de gerechtigheid van God in de Christus van de Schriften.

Hij is de enige Middelaar. Met evenveel kracht als wij beleden hebben, dat wij alleen door de Middelaar tot de Vader kunnen komen, spreken wij nu uit, dat alleen de Christus van de Schriften de Middelaar tussen God en mensen is.

Je moet niet bij jezelf zeggen, dat het eigenlijk overbodig is om op dit laatste zo de nadruk te leggen. Je hoeft niet alleen te denken aan het feit dat er naast Christus andere Middelaars worden genoemd. Je kunt genoeg christelijke en niet christelijke stromingen en richtingen opnoemen, die nog wel begrijpen dat er tussen God en de mensen een brug geslagen moet worden, maar die de Christus uit de Schriften verwerpen. Duizenden namen van Middelaars worden zo in de wereld genoemd. Hier ga ik het in deze preek niet over hebben, omdat deze strijd een vrij duidelijke strijd is.

Nee, er is nog een andere manier, waarop Christus als de enige Middelaar verloochend wordt, zelfs door mensen, die met de mond in Hem roemen. Er is bij ons in het hart een bijna onuitroeibare neiging aanwezig om Christus als de enige Middelaar die plaats te betwisten, ook al doen we dat meestal zonder te weten wat we doen.

Ik bedoel dit: hoe diep geworteld is de neiging in ons om tussen Christus en ons nog één schakel te zoeken. Deze schakel: dat wij ons eerst tot een bepaald godsdienstig en zedelijk peil moeten verheffen om tot Christus te komen. Zo graag wil het vlees in ons - want dat is het vlees, de macht van de zonde - eerst ons leven wat reorganiseren, voor wij ons helemaal aan Christus overgeven. Daarin moeten toch enkele aanknopingspunten zijn voor de genade van Christus. Er moet iets aan ons leven zijn gewerkt, waaraan Jezus Christus met Zijn genade aansluiting zoekt en

krijgt. Naar een dergelijke reorganisatie streeft nog zoveel in ons. Dat is het ongeloof, dat Hem verwerpt als de Enige.

Want zo zijn er twee middelaars: Jezus Christus en ikzelf. Jezus komt dan van Gods kant ons een eind tegemoet en wij begeven ons naar Hem op weg en zo geloven we dan op een ontmoeting met God in een vrome levenshouding of in een zedelijk verbeterd leven.

Ik noemde dit opzettelijk een re-organisatie van ons leven. Hoe diep een dergelijke re-organisatie in ons leven gaat, laten we nu maar onbesproken en bedekken we even met de mantel der liefde. Maar met reformatie van ons leven, met een waarachtig herstel, heeft dat niets te maken. Een reformatie is mogelijk en niet alleen mogelijk, maar ook werkelijk. Wij worden naar het beeld van God hersteld in heiligheid en rechtvaardigheid.

Zo'n reformatie van ons leven begint met de erkenning, dat er aan onze kant voor Jezus geen enkel aanknopingspunt is en dat er niets kan worden genoemd, waaraan Jezus in Zijn genade Zich kan aansluiten.

Tussen het allerslechtste in mijn leven en God is er niets en kan ook niets tot stand worden gebracht. Niets, geen enkele overgangsvorm, geen staat van vromer leven of een krachtiger zedelijke inspanning. Tussen God en het aller-onheiligste in mijn leven staat alleen Jezus Christus als de Middelaar. Hij moet mij aanraken met de vinger van Zijn genade en als door een wonder - en is het geen wonder? - wordt het verdorvene gereformeerd en hersteld naar het beeld van Jezus Christus. Ik moet Jezus aangrijpen, zodat ik uit mijn zonden opsta en ik moet niet eerst gaan proberen het allerergste in mijn leven weg te werken.

Dan zou Christus de enige Middelaar niet meer zijn. Hij is pas echt de enige Middelaar als de kloof die ons van God scheidt, door ons in alle opzichten als onoverbrugbaar erkend wordt. Alleen als wij zonder Hem radeloos zijn, dan kan Hij ons redden. Zo wordt het middelaarschap nooit gedeeld tussen Christus en de vrome mens. Zij die het met Hem willen delen en er daarom op uit zijn eerst hun leven een beetje te reorganiseren, staan het verst van Jezus af. Eindeloos verder dan die vrouw, die de voeten van Jezus zalfde. Zij was radeloos zonder Jezus, want zij wist, dat niets in haar leven waardig was om Jezus te dienen en dat er niets was wat kon aansluiten bij Hem. Rechtstreeks vanuit haar zonde greep ze de Heiland aan.

Natuurlijk - ik loop nu even vooruit om over het verdere werk van de genade te spreken - natuurlijk kan dan het herstel niet uitblijven. Christus vormt ons door de werking van Zijn Geest. Dan hebben we het niet meer over aanknopingspunten, maar dan gaat ons hele leven op dat van Jezus Christus lijken en wordt ons hele bestaan vol van Hem. Hij zoekt DAN niet aansluiting bij ons, maar wij zoeken dagelijks aansluiting bij Hem.

Hiermee liep ik even vooruit op het werk van de heiliging om het misverstand te voorkomen, alsof je rustig in je zonde kunt blijven leven en toch Jezus belijden als de Middelaar van je leven. Maar al volgt er heel wat op dat eerste begin, dat begin is toch zo, dat niets in ons leven ons geschikt maakt om door Christus tot de Vader te komen. Alles is tot in de grond daarvoor onbruikbaar. Er moet een wonder gebeuren! Nu, dat wonder belijden we in deze preek: er is een Middelaar tussen God en mensen, de mens Jezus Christus. Tussen God en uw leven staan niet Christus en een bepaalde houding in je leven, die je morgen of volgend jaar bereikt, niet Christus en een geheiligde stemming, die u misschien op uw sterfbed zal beheersen - of misschien ook niet! - Maar tussen God en jou leven staat Christus alleen, hoe het ook

moge zijn. Wat bij de mens onmogelijk is, dat wordt door Hem volbracht: door Hem worden wij met God verzoend.

Het wonder van Zijn werk is gegrond in het wonder van Zijn persoon: Hij is een echt en rechtvaardig mens en tegelijk echt God. Het werk, dat Jezus Christus heeft gedaan en nog doet, is bovenmenselijk. God heeft aan dat werk een onwankelbaar fundament gegeven. Niet alleen wat Jezus dóet, is bovenmenselijk, maar ook wat Hij is. En dat laatste is het fundament van het eerste. Zo heeft God een vaste grond van verlossing gelegd in de Persoon van Jezus Christus, Die God en mens tegelijkertijd is. Het kruis van Jezus Christus heeft zijn vaste achtergrond in de geboorte van de Middelaar in Bethlehem, waar het Woord vlees geworden is.

Achter heel het Middelaarswerk staat de Zoon van God, de tweede Persoon in de Drieëenheid. Zo liggen de wortels van de verlossing voor eeuwig vast, in God de Here Zelf. Dieper kan het niet verankerd worden. Hij, Die ons schiep, heeft ook onze herschepping op Zich genomen. Diezelfde goddelijke almacht, die ons heeft gemaakt, komt ons ook herstellen.

De Middelaar moet beleden worden als de eeuwige Zoon van God. Uit de kracht van Zijn godheid heeft Hij de last van de toorn van God in Zijn mensheid gedragen en ons daarmee de gerechtigheid en het leven weer terug gegeven. Van God moest de Verlosser komen. Want alleen de arm des Heren, die ons neerdrukt om onze zonden, is in staat om verlossing tot stand te brengen.

Er is geen schepsel, dat de toorn van God dragen kan, geen schepsel, dat het geschonden recht van God kan rechtvaardigen, geen schepsel, dat ons weer tot God kan terugbrengen. Verzoening is herschepping. En herscheppen kan alleen Hij, Die ons geschapen heeft. Het Middelaarswerk is een wonder. Dat gaat de menselijke kracht geheel en al te boven. De kracht van geen enkel mens, ja zelfs de kracht van heel de mensheid samen kan niet vergeleken worden met de kracht, die Christus oefende toen Hij aan het recht van God weer de overwinning gaf en het recht van God als de vaste bodem legde voor een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Zelfs als je alle krachten van de schepping bij elkaar zou bundelen, dan zou je nog steeds geen steen van Gods gerechtigheid op zijn plaats kunnen leggen. Neem alle machten van de wereld bij elkaar in je hand, zelfs dan kun je nog niet eens een ding recht maken, wat krom gemaakt is. Daarom moest de Middelaar van God komen. En Hij kwam van God. Het Woord is vlees geworden. De Zoon trad binnen de ring van het menselijk geslacht. Hij is Zelf mens geworden en heeft daarin het bovenmenselijk werk van de verlossing verricht.

En dat deed Hij in menselijke zwakheid. Hierin zit het ondoorgrondelijke wonder van Gods genade: de sterke God, de Vader van alle eeuwigheden is een zwak mens geworden om in die gedaante een bovenmenselijk werk te verrichten.

Hij is echt mens geworden. Christus nam maar niet een menselijke gestalte aan, zoals de engelen bij Abrahams tent. Hij werd mens. En Hij werd volkomen mens. Als je let op die menselijke kant van het leven van Christus, dan ontdek je daarin niets boven-menselijks. Hij is ons in alles gelijk geworden.

Als mens heeft Hij de gerechtigheid van God gediend. De mens moest immers voor de zonde betalen. Het offer moest van beneden worden opgedragen. Van hier ging de vaandel van de opstand tot God omhoog. Van hier moest ook het verzoenend offer tot God worden opgedragen.

Als Christus niet echt mens geworden was, dan zou de gerechtigheid, die Hij door Zijn lijden en sterven verwierf, niet onze eigen gerechtigheid kunnen worden, dan zou die gerechtigheid steeds als iets vreemds tegenover ons blijven staan. Niet door

de gerechtigheid die ons vreemd is, niet door de gerechtigheid van een engel of van een of ander bovenmenselijk wezen zullen wij voor God kunnen bestaan.

Maar kijkend naar de gerechtigheid van Jezus Christus, dan ontdekken we daarin in elk opzicht het echt-menselijke. Dat wat Christus heeft volbracht, dat hadden wij moeten volbrengen en dat hebben wij door onze zonden gemist. Dat wat Christus deed aan het kruis, dat heeft God van ons gevraagd toen Hij ons schiep naar Zijn beeld. Wij belijden, dat God ons voor rechtvaardig houdt, alsof ik nooit zonde had gehad of gedaan, ja, zelfs alsof ik zelf de gerechtigheid had volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft. Dit kan slechts beleden worden als de gerechtigheid van Christus een volkomen menselijke gerechtigheid is.

En die gerechtigheid is echt menselijk. Dat kun je zien in het lijden van Christus, toen Hij deze gerechtigheid verwierf. Waarachtig menselijk heeft Hij geleden in Gethsemane en aan het kruis en in heel Zijn leven. Toen gaf Hij Gods recht de volle overwinning. Daarom was Hij in de wereld gekomen om Gods recht te dragen en dat recht in onze verlossing triomferend te doen doorbreken.

Nu blijft die gerechtigheid niet als iets vreemds buiten mij, alsof het iets onmenselijks is, waar ik part noch deel aan kan hebben. Nee, zoals Gods hand in het paradijs menselijke kleding heeft gemaakt, opdat Adam en Eva gekleed zouden worden, zo heeft Jezus een mantel van menselijke gerechtigheid geweven om onze schuld voor God met Zijn gerechtigheid te bedekken.

Nu Christus volkomen mens is geworden, kan Hij ons Zijn gerechtigheid als onze gerechtigheid toedelen, opdat zij volkomen de onze worden zal. Die mogelijkheid ligt niet in het feit dat Hij bloed van ons bloed en vlees van ons vlees geworden is. Velen immers, die net als Jezus menselijk vlees en bloed bezitten, zullen verloren gaan. Die gemeenschap van Jezus in het vlees en bloed, die Hij in Bethlehem aannam, opende de mogelijkheid voor de gemeenschap met het verbond. Jezus kwam in het door ons verbroken verbond met God, omdat Hij mens van vlees en bloed werd. Hij kwam aan onze kant staan om als mens alle gerechtigheid voor God te volbrengen. In dat verbond, dat door ons verbroken werd, maar door Jezus Christus hersteld, vind je de vrede met God. Hij is de Middelaar van het verbond geworden. In dat verbond wordt Zijn gerechtigheid jouw gerechtigheid. Al het Zijne wordt het jouwe. Dat alles wordt je zo eigen als je zonden je eigen zijn geweest.

Daarin, in de gedaante van een echt mens, wordt door Christus het verbond gehouden, dat door ons verbroken werd. En het einde is, dat het met ons leven tot een volkomen herstel komt, zodat wij door de kracht van de genade met God in dat verbond gaan leven, waaruit wij door de zonde gevallen zijn.

De catechismus vraagt vervolgens wie deze Middelaar is.

Dat hoeft eigenlijk niet meer te worden gezegd, In het begin van deze brief hebben we immers beleden, dat alles, wat we van de Middelaar zeggen, ons in Christus geopenbaard en geschonken is. Wij zetten niet een leer van de Middelaar op, om vervolgens te ontdekken, dat Jezus voldoet aan het gevormde beeld van een Middelaar. Maar wij kennen de Middelaar en wij zien in Hem het wonder van Gods genade, dat Hij als mens in onze plaats kon staan en door Zijn goddelijke kracht de dood en de zonde kon overwinnen.

We grepen dus al vanaf het begin vooruit op dit antwoord: deze Middelaar is onze Here Jezus Christus, Die ons door God geschonken is tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en tot een volkomen verlossing.

Omdat we al vanaf het begin op dit antwoord vooruitgrepen, hoeven we er niet zoveel meer over te zeggen. Wat hier van Jezus gezegd wordt, herinnert ons aan het

verdorven beeld van God. God schiep ons en Hij rustte ons toe met wijsheid rechtvaardigheid en heiliging. En Hij riep ons tot Zijn eeuwige heerlijkheid, tot het volkomen leven met Hem. Nu, Christus is een volkomen Middelaar. Ik heb al gezegd dat Hij onze Middelaar is, zonder dat er ook maar een aanknopingspunt voor Zijn genade in ons leven gevonden wordt. Maar hier zien we aan de andere kant dat aan de genade van Christus niets ontbreekt. Heel ons leven zal door Hem worden gereformeerd: hersteld in de oude vorm en opgevoerd tot de heerlijkheid en de volkomenheid, die God op het oog had toen Hij Adam riep tot het kennen van Zijn eeuwige liefde.

Zo is Christus ons alles geworden. Gelijk wij zonder Christus niets zijn, zo worden ons met Hem alle dingen geschonken.

En Hij werd ons tot rechtvaardigheid. Weet je wat dat is? Dat alles wat krom is, door God weer recht gebogen wordt en dat jij met je leven en ieder ding in je leven weer komt op de plaats, die God daarvoor bestemd heeft.

Hij werd ons tot heiliging. Weet je wat dat is? Het is dat de spiegel van je leven weer rein en vlekkeloos het aangezicht van de Vader weerspiegelt en Hij in die spiegel de heerlijkheid van Zijn eigen deugden aanschouwt.

En Christus werd ons tot een volkomen verlossing. Weet je wat een volkomen verlossing betekent? Dit, dat je leven tot reformatie komt tot in de wortel toe, zodat het gestalte krijgt waarin het eeuwig bij God zal zijn.

Dit weten wij uit het Heilig Evangelie. Ook hierop grepen wij vooruit. Heel het Evangelie, zoals je dat vindt in de Bijbel, spreekt van Jezus Christus. Op Hem wachtten de aartsvaders, van Hem spraken de patriarchen en profeten. Naar Hem wezen de ceremoniën van de wet. Als laatste heeft God het door Zijn eniggeboren Zoon vervuld. Daarvan lezen we in het Nieuwe Testament.

Dit alles hebben wij te belijden: alleen het Evangelie verkondigt ons Christus als de Middelaar. Hem kun je alleen bezitten als je Heiland, wanneer je Hem belijdt als de Christus van de Schriften. Hou dit vast! Onze Middelaar is niet een Jezus, Die je in je hart voelt, en niet een Jezus, Die je uit de ervaring kent.

Deze Jezus vind je niet in je gevoel, niet in je verstand, niet in je beleving, niet in je kennis. Je vindt Hem in de Schriften! Natuurlijk, dan vervult Hij ook heel je gevoel en dan wordt je vervuld met de kennis van onze Here Jezus Christus. Maar dan wordt je gevoel uit de Schrift gevoed en dan heb je al je kennis uit de Schrift. Dan is er geen zweverij met een Jezus in het hart, maar dan aanbidt je Jezus in de hemel, de enige en waarachtige Middelaar, God en mens, jouw Schepper en Broeder, jouw Redder en Bondgenoot, jouw God en jouw Gelijke, Die van God kwam en tot God gaat en Die in Zijn weg tot de Vader ons meeneemt als het volk, dat eeuwig van God zal zijn door Jezus Christus, onze Middelaar.

AMEN

Sondag 7

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 7: HET GELOOF

Romeinen 4:1-12

1 Wat zullen wij dan zeggen, dat Abraham, onze voorvader naar het vlees, verkregen heeft? 2 Want indien Abraham uit werken gerechtvaardigd is, dan heeft hij roem, maar niet bij God. 3 Want wat zegt het schriftwoord? Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend. 4 Nu wordt hem die werkt, het loon niet toegerekend uit genade, maar krachtens verplichting. 5 Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid, 6 gelijk ook David de mens zalig spreekt, aan wie God gerechtigheid toerekent zonder werken:

7 Zalig zij, wier ongerechtigheden vergeven en wier zonden bedekt zijn.

8 Zalig de man, wiens zonde de Here geenszins zal toerekenen.

9 Geldt deze zaligspreking dan de besnedene of ook de onbesnedene? Wij zeggen immers: Het geloof werd Abraham tot gerechtigheid gerekend. 10 Hoe werd het hem dan toegerekend? Was hij toen besneden of onbesneden? Niet besneden, maar onbesneden. 11 En het teken der besnijdenis ontving hij als het zegel der gerechtigheid van dat geloof, dat hij in zijn onbesneden staat bezat. Zo kon hij een vader zijn van alle onbesneden gelovigen, opdat hun [de] gerechtigheid zou worden toegerekend, 12 en een vader van de besnedenen, voor hen namelijk, die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar die ook treden in het voetspoor van het geloof, dat onze vader Abraham in zijn onbesneden staat bezat.

Zondag 7

Krijgen dan alle mensen door Christus het heil terug, zoals zij in Adam veroordeeld zijn?

Nee, maar alleen zij die door waar geloof bij Hem worden ingelijfd en al zijn weldaden aannemen.

Wat is waar geloof?

Waar geloof is een stellig weten waardoor ik alles voor betrouwbaar houd, wat God ons in zijn Woord geopenbaard heeft.

Tegelijk is het een vast vertrouwen, dat de Heilige Geest door het evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen aan anderen, maar ook aan mij vergeving van de zonden, eeuwige gerechtigheid en eeuwig heil door God geschonken zijn, enkel uit genade, alleen op grond van de verdienste van Christus.

Wat moet een christen geloven?

Alles wat ons in het Evangelie beloofd wordt.

Daarvan geven de artikelen van ons algemeen en ontwijfelbaar christelijk geloof een samenvatting.

Hoe luiden die artikelen?

I 1 Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van de hemel en de aarde.

II 2 En in Jezus Christus, zijn eniggeboren Zoon, onze Here;

3 die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria;

4 die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, neergedaald in de hel;

5 op de derde dag opgestaan uit de doden;

6 opgevaren naar de hemel, en zit aan de rechterhand van God, de almachtige Vader;

7 vandaar zal Hij komen om te oordelen de levenden en de doden.

III 8 Ik geloof in de Heilige Geest.

9 Ik geloof een heilige, algemene, christelijke kerk, de gemeenschap der heiligen;

10 vergeving van de zonden
11 opstanding van het vlees;
12 en een eeuwig leven..

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 7

Het punt, waarop de catechismus nu gekomen is, begint met de vraag: 'Krijgen dan alle mensen door Christus het heil terug, zoals zij in Adam veroordeeld zijn?'

Deze vraag ligt hier voor de hand. In het voorafgaande hebben we het gehad over de Middelaar, Die ons door God werd gegeven. Hiermee belijden wij de overwinning van de genade van God over de zonde en de ongerechtigheid van de mensen. Door de zonde was een verdoemelijke schuld op de wereld gekomen. God had de wereld geschapen met mensen, opdat zij het eeuwige leven zouden zoeken in Zijn liefde. Dat houdt tegelijk in, dat buiten de liefde van God slechts de eeuwige dood te wachten staat. Wij staan niet voor een harde, onbegrijpelijke kant in het recht van God. Zo hoog ging het recht van de liefde van God. Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij, toen zij van Hem afviel, alleen in Zijn eeuwige toorn kon openbaren, hoezeer Hij de wereld heeft liefgehad.

De zondeval echter heeft Gods plan niet kunnen dwarsbomen. God werd er niet onverwacht mee overvallen, zodat Hij spijt kreeg en met Zijn handen in Zijn haar zat. Te voren al had Hij de Middelaar besteld om in de weg tot het redden van de wereld de hoogste eer te geven aan Zijn liefde en Zijn recht. Die nieuwe weg van de Middelaar wordt geopenbaard in het verbond der genade. Aan Gods genade zal aan alle zijden de overwinning zijn. Die genade zal overwinnen in de zaligheid van hen, die in de Middelaar behouden worden. Maar die genade zal zichzelf ook verheerlijken in de eeuwige dood van hen, die zich ondanks die genade handhaven in de afval van God en de verachting van Zijn liefde.

Maar juist dat laatste brengt ons op de vraag, die wij nu te bespreken hebben. Worden alle mensen behouden? Zal de genade in het leven van hen allen tot de overwinning komen? Hierop moet onmiddellijk in aansluiting aan het duidelijke getuigenis van de Bijbel een ontkennend antwoord gegeven worden. Nee, niet in het leven van allen zal die genade overwinnen. Er ligt voor ons iets onbegrijpelijks in het feit dat er 'nee' gezegd kan worden. We snappen niet dat een afwijzende houding kan worden aangenomen tegenover Gods alles overwinnende genade.

Is de overwinning der genade dan toch nog beperkt door de onwilligheid van de mens? Zal het schepsel tegen God zeggen: 'Tot hier en niet verder?' Dit verzet tegen Gods genade in het leven van zovele is ons geheel en al een raadsel, wanneer wij bedenken, dat de eeuwige almacht van God zich achter die genade heeft gesteld. Daarom kan ook niet worden gezegd, dat menselijke kracht aan Gods genade paal en perk stelt. Het moet wel van God zelf komen de kracht der genade in te tomen. Het is Zijn eeuwig besluit geweest om niet de hele mensheid hoofd voor hoofd weer in Christus tot Zijn gemeenschap terug te leiden. Daarom staan we hier voor de verkiezende soevereiniteit van God. Daarin is waarlijk iets, dat voor ons een raadsel blijft. Wij weten het antwoord wel, maar wij kunnen dat slechts in aanbidding nazeggen. Het heeft God niet behaagd Zijn genade in het leven van alle mensen tot de overwinning te doen komen. Verder vragen kun je hier niet. Daarop is slechts een antwoord mogelijk: dat heeft God zo gewild.

Dit alleen weten wij, dat dit niets te kort doet aan de glorie van de genade van God. In de eeuwige straf over de ongehoorzamen zal Gods genade zich te meer verheerlijken. Eenmaal zal gezien worden, dat ook het gericht Gods over een wereld,

die verloren gaat, de heerlijkheid van Gods genade uitstraalt. Ook in de eeuwige pijn zal Christus verheerlijkt worden; ook daarin zullen de gedachten van God, zoals zij in Christus geopenbaard zijn, de hoogste eer ontvangen.

Hierover spreekt de Catechismus verder niet. Hij wil niet spreken over de goddelijke verkiezing als de achtergrond van de houding van mensen ten opzichte van Gods genade. Juist over die houding moet hier gesproken worden. Christus is in de wereld gekomen als de enige Middelaar. Sommigen hebben Hem aangenomen, maar velen hebben Hem verworpen. Niet alle mensen krijgen door Christus het heil terug, zoals zij in Adam veroordeeld zijn, maar alleen zij die door waar geloof bij Hem worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen.

Op deze manier wordt hier gesproken over het geloof en ongeloof van de mensen. Nu moet je niet zeggen, dat dit toch eigenlijk in strijd is met het voorgaande. Gods verkiezing en de verantwoordelijkheid van de mensen zelf zijn in geen enkel opzicht met elkaar in strijd. Immers het is Gods verkiezing geweest de mens ook in zijn zonde en afval zijn volle verantwoordelijkheid te laten. God is nog nooit met de mens omgegaan alsof Hij met een stok of blok hout te doen had. Hij stelde Zich de mens steeds als een verantwoordelijk schepsel voor ogen. Volgens deze gedachten van God zijn we als verantwoordelijke schepselen geschapen. En met volle verantwoordelijkheid gaan ze verloren. Want niemand gaat verloren, omdat hij dat moest vanwege een ijzeren dwang van Gods verkiezing, maar steeds omdat hij Gods liefde heeft verworpen. God dwingt niemand Hem te verwerpen. Helemaal vrijwillig verwerpen ze Hem.

Alleen zij worden zalig, die door waar geloof bij Christus worden ingelijfd. In onze inlijving in Hem ligt ons behoud. Daarvan werd eigenlijk in de vorige Zondagen reeds iets gezegd. Toen hoorden wij, dat de Middelaar een echt en rechtvaardig mens moest zijn. Als de Zoon van God alleen in Zijn goddelijke gerechtigheid tot ons zou zijn gekomen, dan zou die gerechtigheid als iets vreemds buiten ons leven blijven staan. Maar nu is Hij mens geworden. Daardoor is de weg geopend, dat die gerechtigheid van de Middelaar, waardoor wij eeuwig behouden worden, volkomen de onze zou worden. Het kan niet sterker gezegd worden dan in de bekende woorden, dat wij zo volkomen een met Christus moeten worden, dat God ons zo volkomen in Hem ziet, alsof ik nooit zonde had gehad of gedaan, ja, alsof ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht had die Christus voor mij volbracht heeft.

Wij kunnen niet buiten het leven van Christus blijven staan. Zo lang Hij voor ons een ander blijft, zijn wij verloren. Christus moet ophouden voor ons een ander te zijn. Natuurlijk denk ik hier niet aan een samensmelting van ons bestaan en dat van Christus. Dat heeft de mystiek ons geleerd. En in de wereld van de mystiek wordt nooit een schriftuurlijke gedachte gevonden. Alles is daar onschriftuurlijk. Je moet hier niet denken aan een mystisch opsmelten van onze persoon in de Persoon van Christus.

Maar verbondsmatig worden wij helemaal in Christus opgenomen. Als je maar door hebt, dat onze eenheid met Christus die van het verbond van de genade is. Dan kun je met grote nadruk zeggen, dat Christus voor jou ophield een ander te zijn en dat je in Hem bent, in Hem leeft en in Hem sterft.

In de Bijbel staat toch, dat wij met Christus gekruisigd, gedood en begraven worden en dat wij met Hem uit de doden zijn opgestaan en met Hem in de hemel gezet.

In de Bijbel kom je niets mystieks tegen; zij predikt ons het verbond van God. Dat verbond van God brengt niet een uitwendige eenheid van Christus tot stand, maar zonder zwoel gedweep met iets innerlijks, stelt God in de genade van Zijn verbond

ons in zo'n hechte en onverbreekelijke eenheid met Christus, als geen mystieke richting ooit kan beloven. De mystiek zegt dat dit of dat van ons leven met Christus versmolten moet worden, maar het verbond van God zegt, dat ik helemaal, zoals ik ben, met Christus verenigd moet worden. 'Met huid en haar' worden wij met Christus verenigd. Want wij worden Hem ingelijfd. Wij houden op te bestaan als afzonderlijke mensen tegenover God. Dat is onze verlossing. Want geen mens kan het op zichzelf staand, als individu, voor God uithouden. Dan is God een brandend vuur. Maar wij worden Christus ingelijfd. Dan bestaan wij voor God in Hem. Evenals wij in het water van de doop gerekend worden te zijn ondergegaan, zo gaat ons leven in Christus onder. Zoals een hen haar kuikens als het ware in zich opneemt, zo neemt Christus ons leven in Zich op. Wij worden met Hem verenigd tot een lichaam. Christus en de Zijnen, dat is voor God een lijf geworden, een lichaam, het Hoofd en de lidmaten.

Zo blijft er in de gerechtigheid van Christus niets vreemds over, dat buiten mijn leven blijft staan, maar wordt die gerechtigheid volkomen de onze. Voor God is het alsof wij aan Zijn eis ten volle hebben voldaan, alsof wij aan het kruis van Golgotha de eeuwige straf hebben gedragen en het eeuwig leven weer verworven. Zo zijn wij in het verbond met Christus geheel en al een geworden. Hij is voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij voor God rechtvaardig zouden worden in Hem.

Deze inlijving in Christus brengt ons nu bij het geloof.

Wij worden bij Christus ingelijfd door het geloof Daarom is ook die volgende vraag zeer begrijpelijk: wat is een waar geloof?

Natuurlijk wordt hiermee slechts een bepaalde zijde van de inlijving in Christus aangeraakt. Evengoed zou kunnen worden gezegd, dat wij door wedergeboorte in Christus worden ingelijfd. Want alleen door de wedergeboorte van de wortel van ons hele leven krijgen wij deel aan Christus. Toch spreken we meest van de inlijving in Christus door het geloof. Zo doet ook de Catechismus het hier. Dat komt niet omdat de Catechismus er vanuit gaat dat wedergeboorte volgt op geloof. Want je kunt niet geloven tenzij je eerst levend gemaakt wordt door de Heilige Geest. Het geloof wordt hier genoemd omdat de wedergeboorte het verborgen werk van Gods genade is: dat gaat geheel buiten onze medewerking of toestemming om. Maar die wedergeboorte door de Heilige Geest zet ons leven zo om en vernieuwt het zo tot in de wortel, dat wij in de belangrijkste kant van ons leven tot verandering komen. Dat is in ons geloof!

Dat geloof is de belangrijkste kant van ons leven, omdat het geloof de leiding heeft in heel ons bestaan. Het is niet zo, dat met een slag heel ons leven veranderd wordt. Er is een dagelijkse bekering. Het geloof moet doorwerken in al onze levensfuncties. Maar in het geloof komt dan ook onmiddellijk uit, dat wij in Christus zijn ingelijfd. In het geloof verenig je je met Jezus Christus, zoals een beschuldigde zich met zijn verdediger verenigt door achter hem te gaan staan. Zo gaan wij in het geloof achter Jezus staan. Dan gaan wij achter Hem verborgen. Zo is het geloof een vereniging met Jezus Christus. Daarachter ligt dan het werk van God. Niemand kan tot Mij komen, zegt Christus, tenzij, dat de Vader hem trekke. Maar dat laten we nu rusten.

Als verantwoordelijke mensen gaan de ongehoorzamen verloren. Maar ook als volkomen verantwoordelijk worden wij in Christus gered. Gods werk tast ons menselijk bestaan niet aan. Door onze schepping naar het beeld van God zijn we met een grote verantwoordelijkheid beladen. Noch Gods gericht noch Gods genade neemt die verantwoordelijkheid van ons weg. Nooit is de mens als een blok of een stok. Aan wat God zelf geschapen heeft tornt Hij niet. In Zijn toorn en in Zijn genade

handhaaft Hij het geschapene als geschapene. Daarom moeten wij door het geloof achter Christus gaan staan. Dan zijn wij voor God een met Hem.

Wat is dan het geloof? De catechismus zegt er twee dingen van: het is een stellig weten, of wel kennis en een vast vertrouwen. De tweezijdigheid van dit antwoord heeft reeds veel aanleiding gegeven tot misverstand.

Herhaaldelijk kwam het in de geschiedenis voor, dat men deze twee kanten van het geloof als twee losstaande delen beschouwde. Aan de ene kant was er geloofskennis en aan de andere kant geloofsvertrouwen. Eerst moest men komen tot kennis van het geloof en dan moet men verder opklimmen tot het vertrouwen van het geloof.

Daaraan verbond men veelal de gevaarlijke en misleidende veronderstelling, dat bij sommige mensen wel geloofskennis gevonden wordt, maar geen geloofsvertrouwen. Zij bleven als het ware halverwege de ladder staan. Zij waren dicht bij het Koninkrijk der hemelen, maar zij stonden er toch nog buiten.

Dat is een gedachtengang die veel kwaad gesticht heeft in de gemeente. Men verbond dit dan met nog een andere gedachte, namelijk dat wij uit eigen kracht wel tot geloofskennis kunnen komen, maar dat het geloofsvertrouwen ons door de wederbarende genade van de Geest geschonken moest worden.

Daarom moet bij zondag 7 steeds zoveel rechtgezet worden. Want deze gedachte past echt in het straatje van de mens. Als wij hier vanuit gaan, is onze verantwoordelijkheid grotendeels weggenomen. Ik heb dan met mijn geloofskennis mijn goede wil getoond. Dat ik het geloofsvertrouwen niet heb en dus geen deel heb aan Christus is buiten mijn schuld. We moeten echter afrekenen met die goede wil van ons.

Deze voorstelling is in strijd met de Schrift. Zowel om Christus te kennen als om op Hem te vertrouwen moet de Geest ons door wedergeboorte bekwaam maken. Het vlees is hier niets van nut. Uit mij zelf kan ik noch Christus kennen noch op Hem vertrouwen.

Maar we dragen zowel in het een als in het ander onze volle verantwoordelijkheid. Er is een roeping om Christus te kennen en er is ook een roeping om Hem te vertrouwen. Deze dingen kun je op geen enkele manier van elkaar scheiden. Daarom is met de kennis ook het vertrouwen gegeven en het vertrouwen is in de kennis gegrond. Je kunt niet zeggen, dat iemand misschien wel met zijn hoofd in Christus gelooft, maar met zijn hart niet. De ouderwetse uitdrukking dat iemand het geloof een paar centimeters te hoog heeft zitten, is daarom ook uit de boze. Als iemand met zijn hart niet gelooft, dan gelooft hij ook met zijn verstand niet. Dan is al zijn kennis alleen maar een kennis die opgeblazen maakt. Dat is slechts het verstand van het vlees, net zoals de Schrift dat zo ontdekkend noemt.

Daarom moet je ook nooit gaan spreken over soorten geloof, alsof je het hebt over trappen, die er zouden zijn in het geloof in Christus. Het spraakgebruik dat rept van een historisch geloof, een tijdgeloof en een wondergeloof is op zichzelf wel te aanvaarden, maar in de huidige tijd kun je dergelijke uitspraken beter vermijden.

Als je gelooft, dan geloof je met je verstand en met je hart en met je ziel en met je gevoel. Dan geloof je als het ware met je vlees en met je beenderen. Je gelooft tot in de nagels van de vlees, tot in de uiterste zenuwtoppen.

Of je gelooft niet, maar dan geloof je ook in z'n geheel niet: noch met je verstand, noch met je denken, noch met iets anders in je.

Zeg daarom nooit: 'Ja, er is wel de kennis van het geloof, maar spreekt daarin nu ook het hart?' Dat is innerlijk tegenstrijdig. Als iemand niet gelooft, maar hij neemt wel geloofswaarden in zijn mond, dan zal dit zijn oordeel slechts verzwaren. Dan toont zo

iemand niet een goede wil, maar daarin wordt geopenbaard hoe verdorven hij is. Zo iemand handhaaft zichzelf nog in zijn zogenaamde geloof.

Marnix van St. Aldegonde heeft eens over dergelijke zogenaamde historische gelovigen gezegd: 'Zij geloven het niet, omdat het de waarheid is, maar ze houden het voor de waarheid, omdat zij het geloven.'

Dat de catechismus het ook zo bedoelt, blijkt wel uit het verband: het geloof is een zeker weten of kennis waardoor ik alles voor betrouwbaar houd, wat God ons in zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, dat mij al mijn zonden om Christus' wil vergeven zijn. Laat niemand zeggen: die kennis is iets onpersoonlijks, alleen in het vertrouwen komt pas de persoonlijke band met Christus tot openbaring. Als iemand echt de Bijbel voor waar aanneemt, dan gelooft hij echt. En als iemand de Here kent, dan is hij waarlijk Gods eigendom. Want het kennen, waarover het hier gaat, is steeds een persoonlijk kennen. Het is een kennen in de liefde. Wie de Bijbel gelooft kent de Here en is door de Here gekend.

Daarom hebben wij in het geloof ook alles. Zeg niet: 'Ik heb in het geloof toch geen volkomen zekerheid.'

Als je geen zekerheid hebt, dan komt dat, omdat je niet wilt geloven. Alle kleingelovigheid en zwakgelovigheid is ongelooft dat nog in ons hart woont. Het geloof heeft steeds volkomen zekerheid. Ben ik er nog niet zeker van, dan is dat een bewijs, dat ik nog zo ongelovig ben. Dan heb ik zonden te belijden en dan moet ik mij niet voordoen als een meer tedere ziel, die nog niet geloven durft.

Wat moet ik dan geloven? Alles wat God ons in het Evangelie belooft. Het geloof is dus gegrond in het Woord, in de belofte. Het geloof blijft ook altijd contact met het Woord bewaren. Wat het licht voor mijn ogen is, is het Woord voor mijn geloof. En wat de adem voor mijn longen is, is het Woord voor mijn geloof. Het geloof in de Schriften moet je overeind houden.

Let er daarom op, dat in de catechismus, evenmin als ergens in de Bijbel van geloofsbewustzijn gesproken wordt. Wij willen telkens rusten in ons geloofsbewustzijn. Dat wil zeggen: ik wil rusten in het feit dat ik een gelovige ben, dat ik op een bepaald ogenblik in mijn leven heel sterk geloofd heb. Van dat feit ga ik uit en nu kan mij niets meer overkomen.

Wij hebben geloofszekerheid, maar die geloofszekerheid moet uit de Bijbel elke dag gevoed worden. Als je honger hebt kun je niet zeggen: 'Ik herinner me dat ik gisteren zo goed gegeten heb.' Zo kan ik ook niet zeggen: 'Ik weet nog, dat ik destijds zo vast geloofde, dus is het nu goed met mij.' Als het goed met mij is, dan staat vandaag mijn geloof gegrond in de Schrift die vandaag tot mij komt.

In het geloof eten wij het Woord. En dat moet elke dag opnieuw gebeuren. Zo moet ik niet leven bij een onwankelbaar geloofsbewustzijn, maar bij het onwankelbare en onveranderlijke Woord van God. Ik moet een gelovige zijn en ik moet elke dag opnieuw geloven. Je moet geloven. Dat is je dagelijkse roeping. Daarom zei Paulus van zijn werk in de gemeente: 'Wij dan wetende de schrik des Heren, bewegen de mensen tot het geloof. De oproep om te geloven is de hoofdinhoud van de christelijke prediking.'

Geloof dan zoals de kerk door de eeuwen heen geloofd heeft. Het geloof is altijd actueel. Dat wil zeggen: het is altijd in de onvoltooid tegenwoordige tijd. Ik geloof en nog eens: ik geloof. Op deze manier heeft de kerk haar twaalf artikelen opgesteld. Bij dat geloof heeft ze geleefd. En in dat geloof zijn de geslachten gestorven. Dat geloof is het geloof in Jezus Christus en de genade Gods. En die genade is zo overvloedig, dat

wij elke dag bewust zijn dat we gerechtvaardigd zijn door het geloof. En daarin hebben wij vrede met God, door onze Here Jezus Christus.
AMEN

Sondag 8

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 8: APOSTOLISCHE GELOOFSBELIJDENIS

Jesaja 63:7-19

7 Ik zal de gunstbewijzen des Heren vermelden, de roemrijke daden des Heren, naar alles wat de Here ons heeft gedaan en naar de grote goedheid jegens het huis Israëls, welke Hij het betoond heeft naar zijn barmhartigheid en naar zijn vele gunstbewijzen. 8 Hij zeide: Zij zijn toch mijn volk, kinderen, die niet trouweloos worden, en Hij werd hun tot een Verlosser. 9 In al hun benauwdheid was ook Hij benauwd, en de Engel zijns aangezichts heeft hen gered. In zijn liefde en in zijn mededogen heeft Hij zelf hen verlost en Hij hief hen op en droeg hen al de dagen van ouds.

10 Maar zij waren wederspanning en bedroefden zijn heilige Geest, daarom veranderde Hij voor hen in een vijand. 11 Hij zelf streed tegen hen. Maar Hij dacht aan de dagen van ouds, aan Mozes, aan zijn volk.

Waar is Hij, die de herders zijner kudde voerde uit de wateren? Waar is Hij, die zijn heilige Geest in hun binnenste gaf? 12 Die zijn luisterrijke arm aan de rechterhand van Mozes deed gaan, die vóór hen de wateren kliefde om Zich een eeuwige naam te maken; 13 die hen deed gaan door de waterdiepten? Evenmin als een paard in de woestijn struikelden zij; 14 als aan het vee, dat afdaalt in de vallei, gaf de Geest des Heren hun rust. Zo hebt Gij uw volk geleid om U een luisterrijke naam te maken. 15 Schouw uit de hemel en zie uit uw heilige en luisterrijke woning. Waar zijn uw ijver en uw machtige daden? Uw innerlijke bewogenheid en uw ontferming hebben zich jegens mij niet laten gelden.

16 Gij immers zijt onze Vader; want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet; Gij, Here, zijt onze Vader, onze Verlosser van oudsher is uw naam. 17 Waarom liet Gij ons afdwalen, Here, van uw wegen, verharddet Gij ons hart, zodat wij U niet vreesden? Keer weder ter wille van uw knechten, de stammen van uw erfdeel. 18 Voor een korte tijd is uw heilig volk in het bezit daarvan geweest; onze tegenstanders hebben uw heiligdom vertrapt; 19 wij zijn geworden als degenen over wie Gij van ouds niet hebt geheerst, over wie uw naam niet is uitgeroepen.

Zondag 8

Hoe worden deze artikelen ingedeeld?

In drie delen.

Het eerste gaat over God de Vader en onze schepping;

het tweede over God de Zoon en onze verlossing;

het derde over God de Heilige Geest en onze heiliging..

Waarom noemt u drie Personen: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, terwijl er toch maar één God is?

Omdat God Zich zo in zijn Woord geopenbaard heeft: deze drie onderscheiden Personen zijn de ene, ware en eeuwige God.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 8

Wij gaan nu en in de volgende zondagen rekenschap afleggen van ons geloof, zoals de kerk van alle eeuwen en in alle landen het beleden heeft in de Apostolische Geloofsbelijdenis. Daarop mag wel eens de nadruk worden gelegd: van alle eeuwen en in alle landen. Daarmee trek ik de kring zo breed als ik kan. Hoever wij ook in het verleden teruggaan en hoe ver onze blik ook ontdekkend in de wereld rondgaat, altijd en overal is deze belijdenis het fundament en de grondslag van het leven der kerk geweest.

Daarnaast kan nog slechts aan een ander aspect gedacht worden: dat is de toekomst. Toch schrikken wij in dit opzicht voor de toekomst niet terug als het huiveringwekkende onbekende. Zonder enige aarzeling mogen wij immers uitspreken, dat ook in de toekomst deze belijdenis de belijdenis der kerk zal zijn. Er zal geen geslacht opstaan in de kerk, dat met deze belijdenis breekt. God zal tot in verre eeuwen steeds deze belijdenis in de harten van de Zijnen wekken.

Dat houdt niet in, dat alle christenen hoofd voor hoofd deze belijdenis onderschrijven. Vooral in deze tijd horen wij van mensen, die een of meer artikelen van deze belijdenis betwijfelen. Maar daarmee zetten zij zichzelf buiten de grens van de kerk van Jezus Christus. Ook al is hiermee niet gezegd, dat ze geen deel aan Jezus Christus hebben, met kracht moet worden volgehouden, dat wie zich van deze belijdenis losmaakt, zichzelf buiten de kerk van Jezus Christus stelt.

Deze belijdenis wordt altijd en overal door de gelovigen beleden. Met deze belijdenis hebben we niet iets vaags voor handen. De belijdenissen, die men de laatste jaren op de kerkelijke wereldconferenties heeft proberen vast te stellen, gaan steeds mank omdat ze vaak in vaagheden blijven steken. Daarover moet je je niet verbazen. Als wij de eenheid van belijden uit willen laten komen, kan moeten wij steeds terug tot deze belijdenis. Wie van deze belijdenis los wil, ik herhaal het, stelt zich buiten de grenzen van de kerk. Ook een wereldconferentie van kerken stelt zich buiten de grenzen van de kerk, zodra ze tornt aan deze belijdenis of meent iets anders daarvoor in de plaats te kunnen stellen.

Hieruit vloeit voort, dat in deze belijdenis de eenheid van de kerk tot openbaring komt. Er wordt veel gepraat over de verdeeldheid in het kerkelijk leven. Daarin is ongetwijfeld veel beschamends. Men wijst dan vaak op allerlei bewegingen van wereldse aard, die een veel grotere eenheid en geslotenheid aan de dag zouden leggen dan die van kerkelijke aard. Dit is een voorstelling, die kant noch wal raakt. Er is nooit een wereldbeweging geweest en er zal nooit een beweging zijn, die meer geslotenheid vormt dan de kerk van Jezus Christus in de wereld. Waar ter wereld zal gezegd kunnen worden, dat altijd en overal in het verleden en in de toekomst allen van gelijke geest zijn geweest en zullen zijn? Iedere levensbeweging, hoe gesloten zij eerst ook geweest mag zijn en met welk een disciplinaire strengheid of misschien wel militaire tucht zij mag optreden, bevindt zich van het begin af aan in een staat van afbrokkeling. Wanneer al de wereldbewegingen, die vandaag het wereldleven in beweging brengen, vergeten zullen zijn, dan zal de kerk op de grondslag van deze belijdenis nog voortbestaan. Er ligt wel veel beschamends in de verdeeldheid van de christenheid, maar laat je niet alles op de mouw spelden, wat vaak hierover door

christenen in allerlei oppervlakkige klaagliederen over het gebrek aan eenheid gezegd wordt.

Hier heb je dan de eenheid van de kerk. Wat hier beleden wordt, belijdt ze altijd en overal. Tegelijk ligt hierin een belofte voor de toekomst. Deze belijdenis zal de grondslag zijn van de vereniging van de verstrooide gelovigen, telkens als het tot vereniging komt. Evenzo vind je in de Gereformeerde belijdenisgeschriften de basis waarop je kerkelijke eenheid met onze Gereformeerde geestverwanten buiten onze kerken zoeken moet.

Daarom - en dit is de andere kant van de zaak - kan deze belijdenis nooit gebruikt worden als een bankbiljet, die je buiten de kerkmuren om kan zetten in de valuta van een buitenkerkelijke gemeenschapsoefening. Natuurlijk, op niet-kerkelijk gebied heb je met deze belijdenis een vaste grondslag voor het verkeer en de samenwerking met je broeders en zusters buiten onze kerken. Maar nooit kan iemand zeggen: 'Hier zijn we een en in de kerk zijn we verdeeld.' Want, laat niemand dit vergeten: 'De eenheid', die door sommigen op niet-kerkelijk gebied zo doorvoeld wordt, heb je aan de belijdenis van uw kerk te danken. Het zoveel gehoorde gezegde 'buiten de kerk zijn we zo heerlijk een en in de kerk is alles zo verdeeld', getuigt van een verbazingwekkende oppervlakkigheid.

Als de kerk met haar belijdenis niet achter je stond, dan viel heel de basis van die eenheid eenvoudig weg.

Daarom kan deze belijdenis van de twaalf artikelen niet gebruikt of liever misbruikt worden als een symbool van eenheid buiten de kerk om. Want deze belijdenis is door en door kerkelijk. Zij voegt alle christenen samen. En op de grondslag van deze belijdenis kan vereniging verwacht worden. De belijdenis moet in het zoeken van die eenheid niet wat achteruit geschoven worden, maar steeds voorop gezet worden, willen we ooit tot vereniging komen. Ons hele kerkelijke en persoonlijke leven staat onder de kritiek van deze belijdenis. Maar het leven van hen, die zich van ons gescheiden houden evenzo. Laat dan de kritiek, die van deze belijdenis op de verdeeldheid van gelovigen uitgaat, maar tot het einde toe doorwerken. Laat alles wat in ons leven en in die van hun de eenheid in de weg staat, onder deze kritiek verbrijzeld worden en bezwijken. Dan drijft deze belijdenis ons naar elkaar toe.

Daarom is het wel een machtig woord, dat wij in de komende weken gaan spreken. De wereldkerk krijgt in onze mond een stem om te spreken. De wereldkerk belijdt de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Maar juist wanneer we gaan spreken over de belijdenis van de Drieëenheid, kun je een tegenwerping verwachten. Herhaaldelijk kun je lezen in allerlei literatuur, dat de belijdenis van de kerk inzake de drieëenheid van God een zaak van het theologische denken is gebleven en nooit ingang heeft gevonden in het praktisch geloofsleven van de gemeente. Heel de opzet van de theologische leer van de Drieëenheid, zo zegt men, draagt een abstract karakter. Inderdaad is het juist dat vele theologen aan hun opvatting omtrent de Drieëenheid Gods een abstract, begripmatig karakter hebben verleend.

Daar kun je op twee manieren mee omgaan: of je probeert deze abstracte dingen op de preekstoel te brengen, in de hoop, dat de gemeente dat in zich opneemt, of je laat dat abstract karakter los. Voor ons kan dat geen keus zijn. Een theologie, die zich bezighoudt met begrippen, die zij zelf in het leven geroepen heeft is onvruchtbaar. Want het theologische denken, dat waarlijk vruchtbaar wil zijn, heeft slechts wetenschappelijk rekenschap te geven van datgene, wat voor de gemeente, dus ook voor de theoloog als gelovige, in het geloof reeds volkomen zekerheid is.

Ik ben dus niet geroepen om met jou te spreken over dingen die buiten je leven staan. Want de bediening van het Woord is niet de megafoon van deze of gene theologische opvatting, of deze nu goed of slecht is, maar zij heeft het Woord van God voor de gemeente te ontsluiten.

Wat hier van de Drieëenheid van God gezegd wordt, behoort dus tot de geloofskennis van de gelovigen. En wanneer ik van geloofskennis spreek, breng ik je in herinnering wat daar in de de vorige zondag van werd gezegd. Wat wij kennen in het geloof is niet een zaak van ons verstand, die buiten ons hart omgaat. Dit kennen is niet een intellectueel 'omvat-hebben', maar een kennen in liefde. Kennen is in de Bijbel een zaak van verhouding en niet van verstand. Een os kent zijn bezitter. Hij weet wat hij aan zijn meester heeft. Zo kennen wij God ook als de Drieënige.

Wat je ten aanzien van de Drieëenheid in God hebt gezien, is tegelijk de vaste grond van het vertrouwen van heel je leven. Dit is niet iets, waar je helemaal met je verstand bij kunt, maar iets waarin je hart rust gevonden heeft. Daarop heb je in het geloof de hand gelegd. Dat is onze zekerheid in leven en sterven.

Alleen als er op deze manier met de belijdenis van de Drieëenheid omgegaan wordt, gaat dit zeker niet buiten het geloofsleven van de gemeente om. Wij hebben het immers niet over de Drieëenheid van God, alsof wij precies zouden weten hoe God in werkelijkheid in elkaar zit. Hierover kan ook de scherpzinnigste theoloog geen wijs woord zeggen. Geen mens kan God zien en leven. Daar valt het gordijn van het ontoegankelijk licht. Wij zijn gehouden aan de openbaring.

De openbaring spreekt slechts met weinig woorden van de Drieëenheid Gods, zoals deze in zichzelf is. De Zoon is van eeuwigheid gegenereerd van de Vader en de Heilige Geest gaat uit van de Vader en van de Zoon. Deze drie Personen zijn tesamen de enige, waarachtige en eeuwige God. De kerk heeft nooit veel meer kunnen doen dan deze woorden gelovig en ootmoedig naspreken. Lees je de belijdenis van de kerk ten aanzien van de Drieëenheid door, dan ontdek je, dat de kerk nooit verder is gegaan dan een naspreken van de woorden van God en dat ze zich verder heeft beperkt tot het afweren van allerlei dwaling.

Zo kennen wij God als de Drieënige alleen uit de Bijbel. Maar daarin openbaart God Zich als de Drieënige voornamelijk in de werken van Zijn handen. Zo heeft ook de catechismus het opgevat. Wij spreken hier van God de Vader en onze schepping, van God de Zoon en onze verlossing en van God de Heilige Geest en onze heiligmaking. Wat de Bijbel daarvan zegt, gaat wel boven ons verstand, maar dat ontsluit zich toch voor ons ootmoedig en nederig kennen. En daar leggen wij niet minder vertrouwend de hand op. Dat is de basis van heel je leven. Dat staat niet buiten de praktijk, maar dat is de grondslag van je levenspraktijk. Daarop kunnen we 's avonds ons hoofd neerleggen.

God is de Drieënige. Ons christelijk geloof weet niets van een starre eenzelveheid en onbewegelijkheid zoals bij de Mohammedanen. Onze God is de Levende. Niet slechts hierin is God de Levende, dat Hij Zich niet in zelfbeschouwing van de wereld afgekeerd houdt, maar integendeel als de Leider van de geschiedenis optreedt. Maar ook daarin is God de Levende, dat Hij in dat alles Zich openbaart in de levensvolheid van Vader, Zoon en Heilige Geest. Tot zijn hoogste openbaring is dit gekomen in de geboorte van Christus in Bethlehem. Toen werd de Zoon van God mens. Maar achter al Zijn werk staat God als de Drieënige. In alle werken van God eert de Vader de Zoon en de Zoon de Vader en is de Geest van God bezig om het geschapen leven tot de kennis en de aanbidding van die gemeenschap van eer te wekken.

Dit komt onmiddellijk voor de dag als wij belijdenis doen van God de Vader en onze schepping. Het is mogelijk om het leven in de wereld en ook het eigen leven te benaderen zonder het geloof in God. Inderdaad is er een gelovige en een ongelovige benadering van het geschapen leven. Ons geloof omvat niet alleen wat we kunnen vinden in het Woord van God, maar het is betrokken op de gehele werkelijkheid. Je kunt een bloem plukken en die gelovig dan wel ongelovig bekijken. Er is niets in de wereld dat niet met geloof te maken heeft. In geen enkel opzicht is een neutrale levensinstelling mogelijk. Een dauwdruppel aan de rand van een bloemkelk kan gelovig of ongelovig worden gezien.

Als wij de wereld met ongelovige ogen beschouwen, dan is zij een verzameling verschijnselen en ons leven daarin is een van de vele verschijnselen. Dit is onderworpen aan het noodlot of aan het toeval. En dit is aan geen enkele wet of norm onderworpen: dit zijn de consequenties als men een dergelijke ongelovige kijk op het leven tot het laatste toe voor zijn rekening neemt.

Met een slag verandert het hele toneel, wanneer wij in het geloof belijden dat God de Vader de wereld geschapen heeft. En heel de instelling tegenover het eigen leven maakt dan een ommekeer door. Want dan weet ik mij een schepsel, gemaakt door de hand van de Schepper. Daarin erken ik mijn volstrekte en alle voorstelling te boven gaande afhankelijkheid. God heeft mij gebouwd, mij de adem en het leven geschonken, mijn tijd bepaald en mijn ploaats aangewezen.

Wanneer wij God als Schepper belijden dan staan wij voor de hoge troon van God, voor de duizelingwekkende hoogte van Zijn majesteit. Hiermee erkennen we tegelijk de onoverbrugbare afstand, die ons van Hem gescheiden houdt. Wij kunnen met Hem niet vergeleken worden en er is geen derde tussen Hem en ons die op Hem lijkt. Voor de Schepper moeten wij beven.

Daarin ligt tegelijk de belijdenis van Zijn soevereiniteit. Hij is als Schepper onze Wetgever. Hij houdt Zich niet op een afstand van het leven hier, maar Hij heeft Zijn wil bekend gemaakt. Een steen die van de rotsen naar beneden rolt, kantelt en wentelt zich volgens de wetten van de Schepper. Ons mensen heeft Hij Zijn wil doen horen, zo, dat wij kunnen luisteren, maar ook ons van Zijn stem kunnen afwenden. Zo ligt dan als tweede in de belijdenis van God de Schepper opgesloten, dat Hij van mij volstrekte gehoorzaamheid eist.

God is in Zijn scheppen niet alleen Maker en Wetgever van al het geschapene, maar ook de Bezitter van het leven, dat Hij schiep. Zoals een vader zijn kinderen bezit, zo bezit de Here ons. Want Hij was in dat scheppen onze Vader. Ondanks de onbegrijpelijke afstand schiep Hij ons, opdat wij eeuwig Zijn eigendom zouden zijn, met Hem zouden verkeren en in Zijn gemeenschap het eeuwige leven zouden vinden. Zo kan ons hart in Hem rusten. Wij rusten in Hem als in de oorsprong van ons leven en de Bestemming daarvan. Ons hart is onrustig in ons, totdat het rust vindt in God. Zo kennen wij Hem als onze Vader.

En zo betekent de belijdenis van God de Vader voor ons niet een zaak van ons verstand. Hierin kun je met heel je leven rusten. Alleen voor Zijn aangezicht ken je jouw eigen leven. Deze kennis van God is onlosmakelijk aan alle zelfkennis verbonden. Zo kunnen we ons eigen leven verstaan. Ik dwaal nu niet meer in een duistere wereld van verwarde indrukken, maar ik ben terecht gekomen bij mijn Vader en ik weet mijn hele leven in Hem geborgen. Deze gelijdenis gaat dus niet buiten ons leven om. Ik zie nu mijn leven als volstrekt afhankelijk van God, volstrekt onderworpen aan Zijn wet en volstrekt het eigendom van Zijn liefde.

Indien wij zo verstaan hebben, dat God de Vader onze Schepper is, dan hoeven we voor het volgende nog slechts weinig woorden te gebruiken.

Wij zijn uit Gods liefde gevallen, omdat wij Zijn wet overtreden hebben. De afstand tussen God en de mens is een breuk geworden, een onoverbrugbare kloof. Zoals ons leven nu geworden is, kunnen we niet eeuwig bij Hem zijn. Integendeel, Hij werpt ons eindeloos weg door Zijn vloek over ons leven. En wie kan zo vloeken als de Schepper vloeken kan? Als onze Schepper ons vloekt, dan keert dat heel ons leven om. Zoals er in Zijn zegen en liefde eindeloze diepten zijn, zo ook in Zijn toorn en vloek. Daarom belijden wij met vreugde, dat de Zoon onze Verlosser is. Dat houdt niet in, dat Christus voor ons niets anders is dan de Verlosser. Christus kreeg niet pas betekenis voor ons leven toen het in zonde viel. Johannes noemt Hem in het begin van zijn evangelie het eeuwige Woord, Dat bij God was en Zelf God was. Als het Woord droeg de Zoon ons reeds in onze schepping. Toen legde Hij ons leven reeds aan op de gemeenschap met God. Want Hij schiep ons in de Woordgemeenschap van God. God sprak reeds voor de zondeval door Zijn Zoon met ons en wij konden luisteren omdat ons hele leven op dat luisteren was ingesteld.

Dit alles heeft nog een heel andere betekenis gekregen na de zondeval. Dat was een wonder, dat God in het paradijs toch weer met ons spreken wilde en dat Hij Zich in dat spreken zo matigde, dat daarin onmiddellijk de Zoon als Middelaar openbaar werd. Als God Zich niet gematigd had, dan was Zijn adem geweest als een vlam, waarin de hele wereld in een ogenblik zou zijn vergaan als een pluisje in een vuurspuwende berg. Reeds in dat eerste woord Drieënige 'Adam, waar ben je?', heeft God Zich gematigd. Hierin werd toch weer gemeenschap aangeknoopt. God heeft het Evangelie in het paradijs reeds geopenbaard. Dat woord sprak van Jezus Christus en werd door de Zoon gedragen.

Zo is Christus onze Verlosser, omdat Hij ons verzoent met God. Ook daarin vond ons hart rust. Daarop leg je vertrouwend de hand. Maar dat kun je niet zonder de Heilige Geest. Zo worden wij vanzelf tot de belijdenis van de Geest gedreven.

Want wij belijden de Heilige Geest en onze heiligmaking. Aan die heiligmaking is reeds heel wat voorafgegaan. De Geest Gods zweefde op de wateren, toen de wereld nog niet geordend was. Toen leidde Hij het leven reeds naar de eerste dag en de andere scheppingsdagen. Toen werkte Hij zo in die donkere afgrond, dat weldra het licht daaruit te voorschijn sprong op het Woord van God en alle andere schepselen door het Woord in het aanzijn geroepen werden. En als dan de wereld geschapen is, dan neemt de Geest de leiding van dat leven op Zich.

Na de zondeval komt dat alles tot volle ontplooiing. Hoe zullen wij in Christus voor God verschijnen nu ons leven zo verdorven is? Het is de Geest, Die het vernieuwt, Die de geest van de opstandigheid breekt en van het nieuwe, door Hem gewekte leven, de leiding op Zich neemt. Zij, die door de Geest van God geleid worden zijn kinderen van God.

Door de Geest en door de Zoon komen we weer tot de Vader. Want door de verzoening van Golgotha en de werking van de Geest in onze harten komen wij weer tot de erkenning van onze volstrekte afhankelijkheid, zodat de begeerte om als God te zijn in onze harten wordt gedooft en overwonnen. En door de Zoon en de Geest komen we tot volkomen onderwerping aan de wet van de Schepper, zodat wij onze eigen wil opgeven en ons gevangen laten leiden tot de gehoorzaamheid aan het Woord. Maar tegelijk wordt daarin gewekt het onwankelbaar vertrouwen, dat wij het eigendom des Heeren zijn en dat wij tot Zijn kinderen werden aangenomen, dat God onze Vader is om Christus' wil.

Zo ligt heel ons leven vast verankerd in de Drieënige Zelf. Voor ons hele leven en voor al de liefde en gunst, die wij daarin genieten, danken wij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

Daarom staan deze dingen niet buiten ons leven. Zo ken je de Drieënige. Maar zo val je ook in alle beroering op Hem terug. Daar leg je telkens weer vertrouwend de hand op.

Zo wordt ons leven dan verlicht door de gemeenschap met de Drieënige God. Dit is dan het getuigenis van de kerk en met dat getuigenis stemmen wij in met onze belijdenis van deze zondag: lof zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

AMEN

Sondag 9

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 9: GOD DE VADER, DE ALMACHTIGE SCHEPPER

Jesaja 44:21-28

21 Denk hieraan, Jakob; Israël, want jij zijt mijn knecht; Ik heb u geformeerd, jij zijt mijn knecht, Israël; jij wordt door Mij niet vergeten. 22 Ik vaag uw overtredingen weg als een nevel en uw zonden als een wolk; keer weder tot Mij, want Ik heb u verlost. 23 Jubelt, jij hemelen, want de Here heeft het gedaan; juicht, jij diepten der aarde, breekt uit in gejubel, jij bergen, jij woud met alle geboomte daarin, want de Here heeft Jakob verlost en Hij verheerlijkt Zichzelf in Israël.

24 Zo zegt de Here, uw Verlosser, en uw Formeerder van de moederschoot aan: Ik ben de Here, die alles gemaakt heb; die de hemel heb uitgespannen, Ik alleen; die de aarde uitgebreid heb door eigen kracht; 25 die de tekenen der leugenprofeten tenietdoe en de waarzeggers als dwazen aan de kaak stel; die de wijzen doe terugwijken en hun kennis tot dwaasheid maak, 26 die het woord van mijn knecht gestand doe en de aankondiging mijner boden volvoer; die tot Jeruzalem zeg: Het worde bewoond; tot de steden van Juda: Laten zij herbouwd worden, haar puinhopen richt Ik weer op; 27 die tot de diepte zeg: Verdroog, uw rivieren doe Ik opdrogen; 28 die tot Kores zeg: Mijn herder, hij zal al mijn welbehagen volvoeren door tot Jeruzalem te zeggen: Het worde herbouwd en de tempel worde gegrondvest.

Zondag 9

Wat gelooft u, wanneer u zegt: Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van de hemel en de aarde?

Dat de eeuwige Vader van onze Here Jezus Christus, die hemel en aarde, met al wat erin is, uit niets geschapen heeft en ze nog door zijn eeuwige raad en voorzienigheid in stand houdt en regeert, om zijn Zoon Christus mijn God en mijn Vader is.

Daarom vertrouw ik zo op Hem, dat ik er niet aan twijfel, of Hij zal mij voorzien van alles wat ik voor lichaam en ziel nodig heb, en ook elk kwaad, dat Hij mij in dit

moeitevol leven toedeelt, voor mij doen meewerken ten goede. Want Hij kan dit doen als een almachtig God en wil het ook doen als een trouw Vader.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 9

In ons eerste geloofsartikel belijden wij: Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van de hemel en de aarde.

De catechismus begint de verklaring van deze woorden op de enig juiste manier, wanneer hij de betekenis van ons eerste geloofsartikel op de volgende manier weergeeft: 'Dat de eeuwige Vader van onze Here Jezus Christus om Zijn Zoon Christus mijn God en mijn Vader is.

Als uitgangspunt van alles wat verder en in de volgende zondag nog komen zal wordt hier dus eerst gezegd, dat God de Vader van onze Here Jezus Christus is. Hiermee wordt onmiddellijk aan het begin van de zondag beleden, dat wij God als Schepper slechts kennen als de God van het verbond. Als de God van het verbond kennen wij Hem als de Almachtige, Die hemel en aarde schiep. De catechismus begint niet over God de Schepper te spreken, om daarna van de schepping te komen tot de verbondsverhouding, waarin God onze Vader is en wij Zijn kinderen zijn. Eerst moeten wij God kennen in Zijn verbond en dan kunnen wij Hem zien in Zijn heerlijkheid van de Almachtige, Schepper van de hemel en de aarde.

Het is niet zo maar dat de catechismus God eerst belijdt als de Vader van onze Here Jezus Christus om pas daarna te belijden dat wij Hem kennen als de almachtige Schepper. Want dit is de blijvende volgorde voor onze kennis van God: eerst kennen wij Hem als Vader en dan pas als de Almachtige en Schepper.

De Schrift gaat nooit uit van een algemene, door alle mensen nog wel aanvaardbare, gedachte over God om dan daarna te komen tot de bijzondere verhouding, waarin Hij Zich in Zijn genade tot Israël gesteld heeft. Zo kunnen wij niet uitgaan van een God, waarin negenennegentig van de honderd mensen in Europa nog geloven. Die God is een afgod van het denken. Daarbij vinden we geen aanknopingspunt voor ons geloof in de Almachtige, Die de wereld schiep. Al zeggen de mensen honderd keer dat ze nog in een God geloven, Die de wereld heeft geschapen, dan is daarin zelfs geen flonkering van het licht van het geloof aanwezig. Ook de demonen geloven in God en zij sidderen.

Israël heeft zich dan ook nooit aangesloten bij het geloof in een Schepper, dat op de achtergrond van het veelgodendom in de wereld van volkeren werd aafgetroffen. Er was een kloof tussen die algemeen-menselijke gedachte en het geloof in de God van Israël. Zo is er een afgrond tussen allerlei voorstellingen over God en over de schepping en het geloof in de Vader van onze Here Jezus Christus.

Eerst moet Hij door ons als Vader worden erkend en dan kun je Hem ook als de almachtige Schepper aanbidden. Dat wil zeggen: eerst moet door ons gezien worden, dat het hele leven van ons zelf en de hele wereld onder het beslag van het Woord van God in Jezus Christus, dat is het verbond, ligt en pas dan kun je tot de oorsprong terug, tot de schepping en de openbaring van Gods almacht daarin.

Voor Israël is God altijd de Koning van Zijn volk, dat is die God, Die de Zijnen voorgaat; de God, Wiens Aangezicht met hen meereisde in de woestijn en hen bracht in Kanaan. En dan werd met vreugde en in aanbidding beleden, dat de God van Israël machtiger is dan alle goden van de volkeren, dat Hij de hemel en de aarde schiep.

Daarom noemde Israël zijn God slechts zelden de Almachtige, El schaddai. Meestal gebruikte Israël deze benaming, als men God wilde aanduiden, zoals Hij buiten het

verbond om is. Geen wonder dat de naam El schaddai verband schijnt te houden met een werkwoord dat 'verwoesten' en 'te niet doen' betekent. El schaddai is de Geweldige, voor Wiens aangezicht de aarde beeft en de bergen branden. Job in zijn opstandigheid noemt de Here telkens El schaddai, de overmachtige, tegen wie Job niet op kan. Job noemt God bij die Naam, omdat hij Hem niet ziet als de God van het verbond, als de Getrouwe, Die ook in de nacht van de beproeving Dezelfde blijft en het werk van Zijn genade tot de voleinding brengt.

Wie God als de Almachtige, als Schepper van hemel en aarde buiten het verbond om zou willen kennen, dat wil zeggen buiten Zijn gemeenschap in Jezus Christus, voor die persoon is de Almachtige steeds de Verwoester, Die het leven van Zijn schepsel te niet doet in Zijn toorn. Daarom is ook het boek Openbaring vrijwel het enige boek in het Nieuwe Testament, waarin God de Almachtige wordt genoemd. In dit boek immers horen wij van de Schepper, Die wraak neemt op Zijn opstandig schepsel. Daarom moeten wij eerst God kennen, zoals Hij in Christus voor ons een Vader geworden is. En dat ligt vast in het feit dat God de Vader is van onze Here Jezus Christus. In de vorige zondag hoorden we, dat de Vader de eeuwige Vader is van de eeuwige Zoon. Voor eeuwig wordt de Zoon door de Vader gegenereerd. Omdat dit ons voorstellingsvermogen voorbij gaat moeten we hier niet te lang blijven stilstaan: Het is echter wel de vaste grond van alles wat wij verder van het Vaderschap van God zullen belijden.

Wij moeten ons richten op het Vaderschap van God over de mens Jezus Christus. Als mens was Jezus de tweede Adam, de Middelaar van het verbond en in het verbond het Hoofd van al de Zijnen. In Christus is de oorspronkelijke verhouding tussen God en de wereld weer hersteld. Zoals Israel door de profeten de zoon van God genoemd werd - uit Egypte heb Ik Mijn zoon geroepen - zo kan de hele mensheid de zoon van God genoemd worden. Adam stond immers als hoofd van ons geslacht en als hoofd van de wereld voor God als een kind voor de Vader. Dat wil zeggen, dat Adam aan God de oorsprong van zijn leven dankt, zoals wij aan onze aardse vaders ons leven danken. Maar hierin ligt toch nog meer, want ook de sterren, de dieren, de bergen en de rivieren danken hun oorsprong aan God. Adam was echter geschapen naar het beeld van God. Als kind vond hij de oorsprong van zijn leven in de Vader. Daarom eiste God van Adam ook een gehoorzaamheid als die van een kind ten opzichte van zijn vader, waarin niet slechts een diep neerbuigen voor God, maar ook een onschokbaar vertrouwen de leiding had. God schiep de mens niet buiten Zich en Hij had de mens niet geschapen, opdat deze buiten Hem om zijn leven zou doorbrengen, maar van de eerste oorsprong af staat het geschapen mensenleven op de gemeenschap met God gericht. Zoals een vader met zijn volwassen zoon kameraad wordt, zo wilde God met Adam wandelen, in vertrouwelijk samenspreken, als onder vrienden.

Het is Christus, Die de mensheid na de zondeval weer in diezelfde verhouding tot de Vader heeft willen brengen. Dat deed Hij niet slechts door wat Hij deed, maar vooral door wat Hij was en nu in de hemel is: het heilig Kind Jezus. Zo hebben de apostelen de verhoogde Christus genoemd na de eerste vervolging in Jeruzalem: want inderdaad hebben zowel Herodes als Pontius Pilatus zich met de heidenen en de volken van Israel tegen het heilig Kind Jezus vergaderd.

Bij die Naam denken wij niet aan Christus als de eeuwige Zoon van God, maar aan Hem, Die als mens kind van God geworden is, afhankelijk van en onderdanig aan de Vader, opgenomen in het verbond, besneden op de achtste dag, gedoopt in de Jordaan, Zijn broers in alles gelijk, behalve de zonde.

Adams schaamteloze val heeft hij verzoend, toen Hij zich schaamde voor de Vader vanwege de schuld, die op Hem drukte. Ontzettend is het voor Hem geweest om, beladen met de zonde, in het gericht Gods te verschijnen. Maar Hij bleef daarin Gods heilig Kind Jezus: onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren.

Zo is God voor Jezus in Zijn verbond een Vader geweest en Christus was Hem gelijk een Zoon. Nu, wat Christus verworven heeft in Zijn verhouding tot de Vader, dat deelt Hij met ons als de schatten van Zijn genade. Op deze manier belijden wij: ik geloof in God de Vader. En wij belijden dit als Zijn kinderen. Want in diezelfde verhouding, waarin Jezus op aarde tot zijn Vader stond en waarin Hij nu in Zijn heerlijkheid tot de Vader staat, daarin zijn wij door Hem en in Hem gesteld.

Van hieruit kunnen wij ook belijden: Ik geloof de Almachtige, Schepper van de hemel en de aarde. Dat is met andere woorden: die God, Die wij in Christus als onze Vader kennen, de God van het verbond, heeft alle macht. In die macht schiep Hij hemel en aarde.

Over het scheppingswerk van God hoeft slechts weinig gezegd te worden. God schiep de wereld in zes dagen. Hij schiep haar op wonderlijke wijze. Ik denk hierbij niet aan de verbazingwekkende wonderen van de schepping, zoals bijvoorbeeld de werking van een oog. Of als je verder gaat kun je zelfs een haar op je hoofd als een wonder van de Schepper beschouwen. Maar ik denk hier aan iets anders.

God schiep de wereld zo, dat deze een bestaan heeft naast God. God en de wereld zijn eeuwig onderscheiden. De grens tussen God en de wereld is door de Christelijke Kerk steeds scherp in het oog gehouden tegenover alle pantheïsme, dat die grenzen verdoezelt. Maar al is God eeuwig van Zijn schepsel onderscheiden, toch staat de wereld niet buiten God en God niet buiten de wereld, zoals het Deïsme leert. Uit vrees voor het pantheïsme denken wij ons God en de wereld los van elkaar. Dan kennen wij de wereld of iets in de wereld, bijv. de natuurwetten, een zelfstandig bestaan buiten God toe. Niet dat wij daarin iets onafhankelijks van God zien, maar we zetten het dikwijls te ver van God af. Er is geen zelfstandig bestaan van de wereld en er zijn geen wetten, die zelfstandig functioneren buiten God. Wij moeten verstaan, dat de Geest van God heel de wereld vervult. God liet de wereld niet uit Zijn hand gaan. Maar Hij hield de wereld bij Zich. Zij is in God, maar als het schepsel in de Schepper. Zo is de Geest van God in het uiterste vezeltje van je bestaan. De Geest is in de bomen en planten, in de ontluikende lente, in de openbrekende knop, in de zwellende vrucht. Zendt Gij uw Geest uit, zij worden geschapen en Gij vernieuwt het gelaat van de aardbodem. Dit woord uit psalm 104 openbaart ons, dat de Geest in iedere nieuwe lente is. In de onstuimige groeikracht, die in de stammen en takken vaart, wanneer het weer voorjaar wordt, in niets zelfstandigs tegenover God. Dit wordt allemaal door de Geest gewekt en geleid. Zoals het in de groeiende natuur is, zo is het in het leven van dieren en mensen. Door de Geest Gods zien wij, horen wij, heeft onze stem een klank, is ons bewustzijn verlicht. Indien de Geest er een ogenblik niet in zou zijn, dan wordt alles gedoofd als een elektrische lamp, die het contact verliest.

Zo belijden wij dan, dat de eeuwige God en Vader van onze Here Jezus Christus, Die om Zijn Zoon Christus' wil mijn God en mijn Vader is, de hemel en aarde met al wat erin is, uit niets geschapen heeft en ze nog door Zijn eeuwige raad en voorzienigheid in stand houdt en regeert.

Daarin ligt opgesloten, dat Wij in geen enkel opzicht ons van het leven van de schepping mogen afkeren. Dit is wel een van de ernstigste afwijkingen, waartoe het Christendom in de loop der eeuwen kwam, dat het zich van het natuurlijke leven

afwendde. Nu nog moeten alle zeilen worden bijgezet, om dat te overwinnen. En zelfs als we dat in beginsel overwonnen hebben, dan staan we toch nog telkens scheef tegenover het natuurlijke leven. Hoe ver staat God van ons af in het natuurlijke leven. Hoe zwak is ons geloof om in het hele scheppingsleven het verbond te zien, dat is Christus. Als je Christus gezien hebt in de wereld, dan ligt de wereld voor je open als erfgenamen van het verbond. Dan heb je voor alles belangstelling. Dan zou je alles wel willen onderzoeken, niet om daarin je eigen kennis te bewonderen, maar omdat je de heerlijkheid van God ziet in de werken van Zijn hand, omdat je geest dagelijks geprikkeld wordt om meer te zien en te voelen. Niets is er dan, dat buiten de kring van uw belangstelling ligt.

Maar daarin ligt niet slechts dit, dat alles in de wereld belangwekkend gaat worden, omdat het je van het verbond spreekt, maar ook omdat je in de bouw van een atoom, in de baan van de planeten, in de zang van een vogel, in het uitschieten van een bliksemstraal een afspiegeling van de heerlijkheid des Heeren ontdekt.

Maar dan roept de wereld je ten strijde. Dat is het erfdeel, dat ons is toegezegd, ons wettig bezit, dat wij eens met Christus in eeuwigheid zullen regeren. Daarom: begeef jezelf in de christelijke strijd van het geloof om alles wat geschapen is aan de wet van God te onderwerpen. Alles rondom ons ligt open als een veld, dat op ontginning wacht. Het ligt open, opdat wij in het geloof er de hand opleggen en opdat die wereld om ons heen door de aanraking van jouw hand zal worden vrijgemaakt van de dienst des verderfs. Want dan is de druk van jouw hand een profetie voor het zuchtende schepsel, dat nu dikwijls kermt naar de openbaring van jouw heerlijkheid.

Geef jezelf daarom aan iedere christelijke actie en aan de christelijke wetenschap, aan de geloofsstrijd, die gestreden wordt voor de vrijmaking van het leven van de schepping. Zodra jij er de hand op legt, is het bevrijd van het verderf. Niet, dat er in het bestaan van de schepping iets veranderd is, sinds de wereld in zonde viel. De structuur bleef dezelfde. En ook als het leven der natuur, het leven van de staat, de maatschappij en wat verder maar mag worden genoemd, door de hand van het geloof wordt aangeraakt, dan verandert daarin niet voetstoots de structuur. Maar als jij het tot je neemt en het bezit in Jezus Christus, dan heeft het niet tevergeefs bestaan in deze wereld. God schiep de wereld, opdat wij daarvan gebruik zouden maken. In wat je eet en drinkt wordt het hele leven van de natuur bevrijd. En daarin is het een onderpand van de toekomstige erfenis.

Maar in het Vaderschap van God is nog iets meer te belijden. Daarvan spreken de laatste woorden: Daarom vertrouw ik zo op Hem, dat ik er niet aan twijfel, of Hij zal mij voorzien van alles wat ik voor lichaam en ziel nodig heb en ook elk kwaad, dat Hij mij in dit moeitevol leven toedeelt, voor mij doen meewerken ten goede. Want Hij kan dit doen als een almachtig God en wil het ook doen als een trouw Vader.

Wie zo de Schepper gelooft, leeft in vertrouwen. God zal voor ons zorgen. Want Hij schiep een hele wereld voor wie Hem toebehoren. Er is echter veel in de wereld dat die zorgende liefde van de Vader schijnt tegen te staan. Je kunt ziek worden, je baan verliezen, je zaak te gronde zien gaan, je kunt maatschappelijk onrecht lijden en in een hoek gedrongen worden. En als er oorlog komt of hongersnood, dan zijn we allemaal gelijk. God heeft ons niet beloofd, dat ons dat allemaal voorbij zal gaan. Ik mag immers niet leven voor mijzelf. In Christus hebben we een plaats gevonden in het geheel van de wereld. Daarom leven wij door het geloof in vertrouwen. Als je eten op tafel staat, dank dan God voor het verbond met Noach, voor Zijn onderhouden van de hele wereld. En ga de toekomst tegemoet in vertrouwen op datzelfde verbond, dat God met Noach sloot. Ook dit verbond staat alleen in Jezus Christus vast. Zo

hebben wij op God te vertrouwen, dat Hij om Christus' wil de wereld in stand zal houden.

Daarom komt Zijn liefde ons tegen in alles wat wij doorleven. In het geloof is Gods liefde in iedere snee brood. Tienduizenden eten hun brood en ze zien er Christus niet in. Al had je alles wat je begeert, als je Christus niet gezien hebt in de bezittingen die je hebt en het brood dat je eet, dan ben je er ellendig aan toe. Door het geloof in Christus wordt het weinige je veel, spreekt je sterk gerantsoeneerde portie je van Gods eeuwige trouw en kun je in een tijd van schaarste leven uit overvloed. Want je leeft van de goederen, die Christus voor je verworven heeft en dat is meer dan brood alleen.

Echter niet alleen in wat we hebben en datgene waarvan we genieten, maar ook in dat wat we missen is de liefde van God, daarin is Jezus Christus en Zijn genade. De catechismus spreekt hier van een moeitevol leven. Hiermee wordt niet gezegd, dat het leven van nu altijd moeitevol is. Dit leven is immers de poort naar de hemel en het brood dat je krijgt is een onderpand van de eeuwige vreugde.

Maar het leven kan ook door diepe dalen heen gaan, waarvan de wanden ons insluiten en benauwen. Dan komt er een teleurstelling, waar je helemaal kapot van bent: iets teers gaat verloren, er is iets in je gestorven.

Maar toch: je moet es proberen Gods liefde in te zien, je moet geloven in Gods liefde. Want ik weet, dat Hij ook elk kwaad, dat Hij mij in dit moeitevol leven toedeelt, voor mij doet meewerken ten Goede. Wij moeten niet alleen Christus zien in ons brood, in de lach van ons leven, in de vreugde van onze bruiloft, maar ook in het verdriet en de rouw, die Hij in ons leven brengt. Dit kan ook alleen in het geloof gezien worden. Zonder genade kan leed ons alleen maar verbitteren. Maar in het geloof zien we Christus en dan zeggen we: ook hierin is God voor mij, dat Hij mij tegemoet komt met tuchtiging, dat Hij mij slaat om mij te genezen, dat Hij mij neerwerpt om mij te verheerlijken, dat Zijn hand mij drukt, omdat Zijn hand mij daarin zegenend wil aanraken.

God wil alles doen meewerken ten goede. Dat wil niet zeggen, dat alles ten slotte nog goed afloopt en dat ons leven verloopt als een roman, waarin alles nog in orde komt. Maar dat wil zeggen, dat Hij in alle dingen ons verheerlijken wil als Zijn schepselen, dat Hij Zijn heerlijkheid in ons leven wil openbaren en dat Hij ons daarin Zijn Zoon Jezus Christus gelijkvormig maakt, ons herschept door vele dingen, die ons tegen zitten, tot datgene, wat wij eeuwig voor Hem zullen zijn.

En wij weten, dat Hij dit doen kan als een almachtig God en dit ook doen wil als een getrouw Vader. In Zijn verbond is God niet de Verwoester, maar de Bouwer van ons leven. Het is een bevrijding te weten, dat de God van het verbond de macht heeft, de macht - daarmee is alles gezegd. Dat is grenzeloos.

En die grenzeloze macht gaat samen met Zijn onmetelijke liefde Hij wil dit doen als een getrouw Vader. Zijn hart is vol van genade. Almachtige liefde heeft ons vrijgemaakt en verlost uit de dienst tot het verderf en brengt ons in gemeenschap met God in Jezus Christus.

In die almachtige liefde zullen wij rusten met heel ons leven. En met ons oog gericht op die almachtige liefde zullen wij alle dingen doorleven, hetzij goed, hetzij kwaad.

AMEN

Sondag 10

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 10: GODS VOORZIENIGHEID

1 Samuël 2:1-10

Toen bad Hanna en zeide:
Mijn hart juicht in de Here,
mijn hoorn is verhoogd in de Here.
Wijd opent zich mijn mond tegen mijn vijanden,
want ik verheug mij in uw hulp.
2 Er is niemand heilig gelijk de Here,
want niemand is er buiten U,
en er is geen rots gelijk onze God.
3 Spreekt toch niet steeds zo hoogmoedig,
geen verwaten taal kome uit uw mond.
De Here immers is een alwetend God
en door Hem worden de daden getoetst.
4 De boog der helden is verbroken,
maar de wankelenden zijn met kracht omgord.
5 Wie verzadigd waren, verhuren zich om brood,
maar wie hongerig waren, mogen rusten.
Zelfs een onvruchtbare baart er zeven,
maar wie rijk was aan kinderen, verwelkt.
6 De Here doodt en doet herleven,
Hij doet naar het dodenrijk neerdalen en daaruit opkomen.
7 De Here maakt arm en maakt rijk;
Hij vernedert, ook verhoogt Hij.
8 Hij heft de geringe op uit het stof,
Hij heft de arme omhoog uit het slijk,
om hem te doen zitten bij edelen.
en een erezetel te doen verwerven.
Want de grondvesten der aarde zijn des Heren;
Hij heeft daarop het aardrijk gesteld.
9 De voeten zijner gunstgenoten behoedt Hij,
maar de goddelozen komen om in duisternis,
want niet door kracht is een man sterk.
10 Wie met de Here twisten, worden gebroken;
over hen dondert Hij in de hemel.
De Here richt de einden der aarde;
Hij geeft sterkte aan zijn koning
en verhoogt de hoorn van zijn gezalfde.

Zondag 10

Wat verstaat u onder Gods voorzienigheid?

De almachtige en tegenwoordige kracht van God, waardoor Hij hemel en aarde, met alle schepselen, als met zijn hand in stand houdt en zó regeert, dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, eten en drinken, gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede en alle dingen, niet bij toeval, maar uit zijn vaderhand ons ten deel vallen.

Waarom is het voor ons belangrijk te weten dat God alles geschapen heeft en nog door zijn voorzienigheid in stand houdt?

Om in alle tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar te zijn en voor de toekomst dit vaste vertrouwen te hebben in onze trouwe God en Vader, dat geen schepsel ons van zijn liefde scheiden zal. Want alle schepselen zijn zo in zijn hand, dat zij zich tegen zijn wil niet roeren of bewegen kunnen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 10

In deze zondag gaan we het hebben over de voorzienigheid van God.

Heel deze wereld ligt onder het bestel van Zijn raad en welbehagen. Het toeval zit niet op de troon en het noodlot strekt niet een dodelijke scepter over de wereld en het menselijke bestaan uit, maar de Here zit op de troon, boven de vloed van de stroom gebeurtenissen, boven het bruisen van de oceanen van de aardse geschiedenis, boven de bergen van menselijke vreugde en boven de afgronden van ramp en leed.

De Heere is het, Die alle dingen doet. De Heere doodt en maakt levend. Hij doet naar het dodenrijk neerdalen en daaruit opkomen. Daarom zingt de kerk een lofzang als Hanna, als zij in zondag 10 de gehele wereld als een veelkleurig kleed uitgespreid ziet. Ook wij worden opgewekt dit loflied te zingen.

We hebben het hier over ons kerkelijk belijden over de wereld om ons heen, over loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, eten en drinken, gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede. Dit is de ons bekende wereld, zo wij die dagelijks ervaren: de veelgeprezene en de meer dan beruchte.

Er is geen boek in de Bijbel, waarin meer over deze wereld met haar duizend vormen geschreven is, dan in het boek Prediker. De Prediker heeft alle vormen gezien, alle kleuren ingedronken en alle uitdrukkingen van menselijke vreugde en menselijk verdriet verstaan en gepeild.

Hij doorzag heel de worsteling van het menselijk bestaan. Hij heeft de mens gezien: opgetuigd met de versiering van een fraaie levensgang, behept met alle mogelijke kwalen, blinkend van rijkdom en afstotelijk van armoede, begaafd met wijsheid en onzinnig gemaakt van dwaasheden, dronken van vreugde en verdoofd van smart, van buiten omgeven door een wereld van woeste, onmeetbare veelvormigheid en van binnen bewogen door alle denkbare menselijke ontroeringen en belevingen. En dan is dit de gevolgtrekking die hij maakt na zijn lange reis door de mensenwereld: ik kom er niet uit, ik kan er geen sluitend geheel van maken. Er is geen Jacobs ladder, die door mensenhand kan worden opgericht, geen toren die vanaf de grond tot in de hemel reikt.

In dit getuigenis is de Prediker een profeet van Jezus Christus. Dit is zijn roep door de Schriften heen: Hij komt, Die sterker is dan ik, ik ben het niet waard om Zijn schoenen na te dragen.

Het boek Prediker is in de Bijbel opgenomen, opdat de kerk van alle eeuwen voor altijd de woorden van de wijzen zal verstaan. Woorden die prikkelen en zijn als een verzameling goed vastzittende spijkers: gegeven zijn zij door een herder. (Pred. 12:11)

Maar voordat we het gaan hebben over de wereld om ons heen, moeten we altijd hier mee beginnen. Eerst moet ik weten hoe groot mijn zonde en ellende is. En ik kan de ellende alleen maar goed inzien, als ik in de verlossing geloof. Ik moet erkennen, dat ik er niet uitkom, dat het onmogelijk is om van beneden naar boven naar de hemel toe te klimmen. Wie rijk is wordt dronken van weelde en vergeet zijn Schepper en wie arm is, verbittert zich in het hart en vervloekt zijn Maker. Rijkdom noch armoede is een weg tot God. Ik kan Zijn Naam niet aflezen uit de sterren en ik zie Zijn licht niet in de glans van de zon. Ik hoor Zijn stem niet ruisen door de toppen van de bomen en ik zie Zijn grootheid niet op de zee. Heel de schepping is voor ons een gesloten boek. Hoewel Gods Naam wel in de schepping doorklinkt en die Naam als een borduurwerk in de wolken zit, oplichtend in de kleurenwielde van de aarde, kan geen mens die Naam van God aflezen.

Dit is het eerste wat wij te belijden hebben. En zelfs tot deze belijdenis, dat wij niets begrijpen van deze wereld, kunnen wij niet vanuit onszelf komen. Zelfs als we met veel inspanning in deze wereld gaan zoeken kunnen we de wereld niet verstaan, alsof ze een groot en mooi boek was, waarin de grote en kleine schepselen de letters zijn. Ik kom er niet uit, dat is al een belijdenis van Jezus Christus, als deze woorden oprecht gezegd worden. Dat is de Taal van de Prediker. Het is geen ontlading van wanhoop en twijfelzucht, maar een belijdenis van zonde en ellende. Wij hebben de wereld zo gemaakt, dat wij in haar reilen en zeilen niet meer de heerlijkheid van God kunnen zien, tenzij voor ons het licht uit de hoogte is opgegaan.

Daarom is de belijdenis, waartoe wij bij zondag 10 geroepen worden, van het begin tot het einde een belijdenis van Jezus Christus als de Middelaar. Wij belijden hier de genade, wij erkennen het verbond, wij rusten hier in de onwankelbare vastheid van de dingen die men niet ziet, van Gods oneindige trouw en liefde, van Zijn ontferming en barmhartigheid.

De Prediker drijft ons naar Jezus Christus toe. En telkens als wij ons oog laten gaan over de wereld om ons heen, over loof en gras, regen en droogte en tienduizend andere dingen, dan is het de Prediker die ons zijn prediking inhamert. Daarin werft de Geest ons voor Jezus Christus. Daarin is Hij bezig om ons te trekken tot de Zoon van Gods liefde.

We hebben het hier dus niet over een stuk natuur, dat buiten het bereik van Gods genade ligt en buiten de grenzen van het Koninkrijk van Jezus Christus valt. Ook wanneer wij staan in de woelende en kokende wereld van het mensenleven, wanneer wij het loof aan de bomen zien komen en het gras zien uitspruiten uit de aarde, wanneer de regen de aarde drenkt of de droogte de grond onder onze voeten teistert, wanneer jaren van overvloed ons van de vruchtbaarheid doen genieten of onvruchtbare jaren de wereld komen verarmen, dan staat boven dat alles het woord van Jezus Christus: niemand komt tot de Vader dan door Mij.

Ik kom er niet uit, maar er is Een, Die geworsteld heeft aan het kruis, Jezus Christus, op Wie de hele wereld losstormde en Die toch van het kruis een sluitend geheel kon maken, Die in het offer van Zijn leven voor ons de hele wereld tot een sluitend geheel heeft gemaakt. In Hem komen wij er uit door het geloof, door alleen naar Hem te zien.

Alleen in het geloof en in de kennis van Gods verbond kunnen wij de voorzienigheid van God verstaan. Duizenden hebben geprobeerd via de natuur en zonder Jezus Christus tot God, de Vader, op te klimmen en in het leven van velen, die tot de kerk behoren spiegelt dit pogen zich af in hun spreken over het natuurlijke leven, alsof dat een terrein zou zijn, dat buiten Gods genade ligt, alsof daar wel Gods macht

heerschappij heeft, maar Zijn genade niet. En dan zijn wij niet in staat om over de wereld om ons heen ook maar een waar woord te zeggen.

Wij moeten God in Jezus Christus kennen, Hem in Zijn verbond verstaan en dan kennen wij Hem ook in het wereldse leven, als de God van de voorzienigheid, dan herkennen wij in het loof en het gras het werk van Hem, Die in de Bijbel tot ons spreekt en dan maken wij geen enkel ding, groot of klein, los van Zijn genade. Dan zien wij die genade overal werken. In ieder grassprietje, dat uit de aarde omhoog komt, is dan Gods genade in Jezus Christus, werkende en in alles wat ons overkomt ontmoeten wij de hand van onze Vader in Christus.

Er is in ons hart een bijna onuitroeibare neiging om de dingen van het natuurlijke leven op zichzelf te stellen, los van Gods genade. Dat hebben de heidenen steeds gedaan. Die zagen het leven van planten, dieren en mensen uit de natuur omhoog komen, uit de krachten, die als goddelijke mogelijkheden in de diepten van moeder aarde aanwezig zijn.

Dat heidense denken ontmoeten wij ook telkens in de wereld, waarin wij leven. Dat is zelfs onwillekeurig en ongemerkt de eerste gedachte, die in ons opkomt. Dat is onze natuur geworden. Zo werden wij door onze schuld en zonde. Iedere dag worden we hiermee geconfronteerd. Het is het kwaad dat ons nog telkens overvalt, de strik waarin wij gevangen worden, de kuil waarin wij vallen.

Tegen heel die natuurlijke neiging van ons hart in belijden wij nu, dat Gods voorzienigheid het loof aan de bomen brengt en het gras uit de aarde perst en dat dit niet gebeurt door een zelfstandige kracht, die Hij in de natuur heeft opgesloten en die nu vanzelf werkt zonder Zijn liefde en genade. God is daarin met Zijn voorzienigheid, dat is met Zijn verbond, dat is met Zijn genade in Jezus Christus.

De HERE doodt en maakt levend, de HERE, dat is onze God en Vader in Zijn verbond. Zo is Hij met Zijn genade in Jezus Christus in alle dingen om ze te onderhouden. En zonder Jezus Christus te kennen, zien wij Hem niet in de onderhouding van alles wat Hij heeft gemaakt.

Zo is Hij met Zijn genade in de onderhouding van alle dingen. Zijn genade onderhoudt zelfs de goddelozen. Want als Hij ze onderhoudt, dan onderhoudt Hij ze, omdat ze nog een taak en een roeping in de wereld hebben te volbrengen, omdat ze nog moeten meewerken om de maat van de ongerechtigheid te vervullen, om de beker van de goddeloosheid tot de rand toe vol te maken, om ze nog te gebruiken als instrumenten van Zijn gericht en oordeel, om ze te doen rijpen tot de dag waarop de oogst van de aarde rijp is geworden. Zo is Gods genade ook in de onderhouding van het leven van Zijn vijanden.

Want Hij is het, Die niet alleen de wereld onderhoudt, maar haar ook regeert. Bij de onderhouding, of in standhouding, zou nog gedacht kunnen worden aan een eindeloze herhaling van altijd dezelfde daden. De Prediker heeft die herhaling gezien en hij is er moe van geworden. De zon komt op en gaat onder. De mensen worden geboren en zij sterven. Het is morgen en avond, lente en zomer, dag en nacht. God heeft die wisseling onder vaste wetten gesteld. Hij heeft dan ook de zon als een getuige opgeroepen: 'Indien gij Mijn verbond van de dag en Mijn verbond van de nacht zou kunnen vernietigen, zodat dag en nacht niet meer op hen vastgestelde tijd ontstaan, dan zal ook Mijn verbond met Mijn knecht David vernietigd worden en zal Ik ook het zaad van Jacob en van Mijn knecht David verwerpen.

In de onderhouding van alle dingen in de wereld ligt alles volgens Gods orde vast, maar als we van Gods voorzienigheid niets meer mochten zien dan die onderhouding alleen, dan zou dat vermoeiend worden voor onze ogen. Maar nu is Hij het ook, Die

de wereld regeert. En wanneer van Gods regering wordt gesproken, dan komt het nog sterker op ons aan, dat ook hier geen enkel woord gesproken kan worden zonder Zijn genade in Jezus Christus te gedenken.

Want wanneer wij spreken van de regering van alle dingen, dan moet onmiddellijk onze aandacht gericht worden op het feit, dat God met deze altijddurende opeenvolging van dag en nacht, zomer en winter, regen en droogte, geen eindeloze herhaling bedoelt, maar dat Hij aan deze reeks toch een einde heeft gesteld. Eenmaal zal God ophouden deze wereld te onderhouden en Zijn regering is dan de manier, waarop Hij de wereld leidt tot het ogenblik, waarop de zon haar licht zal inhouden en de maan veranderd zal worden in duisternis. En wanneer wij van het einde van de wereld spreken, dan zal niemand meer kunnen ontkennen dat hier Gods genade in Christus moet worden aangebeden. Want het einde van deze wereld is het einde, dat Hij in Zijn genade schenkt. Er is nu een altijd voortgaande wenteling, een ononderbroken reeks van dag en nacht, zomer en winter. Maar de dag van vandaag zal niet voor altijd gevolgd worden door een nieuwe dag. Eenmaal houdt dat op, omdat God het doel, dat Hij Zich met de wereld gesteld heeft, heeft bereikt. Hij doet alle zaden ontkiemen, vrucht zetten en tot rijpheid komen. De goddeloosheid moet tot de laatste grenzen toe uitbreken en het geloof en de liefde moeten tot in hun laatste vruchten God verheerlijken.

Daartoe dient Zijn regering. Die regering schakelt de verantwoordelijkheid van de mens niet uit. De mensen zijn niet als de schepen, die zonder stuurman voorbij drijven. God heeft de mens in de wereld aangesteld als stuurman op het schip, niet als een machine, maar als een machinist.

De mensen hebben hun verantwoordelijkheid. Zij dragen de volle verantwoordelijkheid over al wat in de geschiedenis plaats vindt. Maar God zit boven al dat woelen en werken van mensen in soevereiniteit en majesteit. Hij doet alles wat Hem behaagt. Hij regeert de wereld dwars tegen al de bedoelingen van de mensen in. Hij grijpt ze als Zijn instrumenten, zoals een mens een zaag grijpt, om een boom om te zagen.

God regeert de wereld. En in die regering leidt Hij haar naar het einde, waarin de hemel zal openbreken en Jezus Christus zal verschijnen op de wolken van de hemel. God leidt de wereld en het mensenleven naar het doel dat Hij heeft gesteld. Want nu is Hij wel met Zijn genade in alle dingen, ook in het uitspruiten van het gras, maar er is nog veel, dat die heerlijkheid van God omsluit en verduistert. De Geest van God heeft nog niet volkomen bezit kunnen nemen van heel de wereld en van al wat daarin leeft. Maar eenmaal zal God alles zijn in allen. En dan zal God Zich in Zijn genade zo volkomen met het leven van deze wereld verbinden, dat de adem van de Heilige Geest gehoord zal worden in het ruisen van de toppen van de bomen, zoals David dat eenmaal horen mocht door bijzondere genade.

Daartoe regeert God de wereld. Hij maakt haar weg en in haar de weg van ieder mens: van degene die God vreest en van de goddeloze, van Zijn kerk en van de wereld, van volken en landen.

Wij zeggen telkens, dat wij Gods wegen niet kunnen verstaan. Zij schijnen soms zo verwarrend. Wij menen vaak het doel recht voor onze ogen te zien. Wij menen reeds de weg te hebben gevonden, die leidt naar de tijd waarin God zal zijn alles in allen. En dan buigt ineens de weg om, kromt zich naar de diepte, verliest zich in een nacht waarin geen mens een hand voor ogen kan zien. Daarover verbazen wij ons steeds. Hier liggen ook de moeilijkheden van veel jongeren. Waarom laat God zoveel toe, waarom grijpt Hij niet in, waarom dondert Hij niet van de hemel? Ik zal nu met jou

niet over al deze moeilijkheden spreken. Ik heb ze ook. Maar ik weet slechts een ding: als ik moeilijkheden zie, dan is het mijn ongeloof, dat mijn blik verduistert en mij belet op Jezus te zien.

Ik kan Gods weg niet begrijpen, ik word overdonderd door vragen, maar dan ben ik bezig van God zeer menselijk te denken, dan wil ik Hem aan de mensen gelijk maken. Want het doen en laten van mensen kan ik nog wel begrijpen, zij zijn mij bekend. Maar God is de Allerhoogste. Hij is anders dan wij zijn, oneindig hoog verheven boven alle gedachten van mensen. En Hij stalt Zijn heerlijkheid en grootheid daarin uit, dat Hij wegen kiest, die mij en alle mensen met stomheid slaan en die ons de adem doen inhouden. Het is adembenemend, als God werkt. Nu: geloof toch het Woord des Heeren, geloof Jezus Christus. Is het je te veel wat er gebeurt? Kun je het niet meer verwerken? Verbaas je je daarover dan maar niet. God werkt en God werkt in deze tijd op goddelijke wijze. Daarom zeg ik niet: ik kan Gods doen niet begrijpen en ik kan niet zien of het rechtvaardig is. Hierop heb ik maar een antwoord: 'Hoe groot, hoe vreselijk bent U alom uit Uw verheven heiligdom.'

Nu heb ik geen vragen meer, nu heb ik alleen geloof. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat ik niet dagelijks bezig ben met spanning toe te zien wat God in de wereld doet, met de mensheid, met ons land, met onze kerk, met onze christelijke organisaties, met het pand, dat Hij aan onze hand heeft toevertrouwd.

Maar als wij Hem gezien hebben in Zijn heerlijkheid en Hem zien in dat verbijsterende, in dat bovenmenselijke, dan geloof je. Als je in deze maanden je adem hebt ingehouden omdat je God zag, groot en vreselijk in Zijn heiligdom, dan wil je dat voor niets ter wereld meer ruilen en dan heb je alle leed en angst, alle zorg en moeite daarvoor over: Ik heb God gezien en weet dat ik gered ben.

Van dat geloof spreekt de tweede vraag van zondag 10. Je moet in het geloof God hebben zien werken en dan begrijp je dat we allen in voorspoed dankbaar en in tegenspoed geduldig mogen zijn. Want dan zijn we bevrijd uit de nauwe ruimte van ons eigen leventje van een beetje geluk en een beetje verdriet, dan staan we voor de Here en dan zien we Hem zitten op de troon en dan is ons hart zo geboeid door het zien van Zijn heerlijkheid, dat daarmee vanzelf de rust van het geloof gegeven is. Dit is de weg van de Here, bedroefden en verslagenen, weduwnaars in uw moeite, weduwen in uw leed, beroofden en aangevochtenen. Nu nog houd je je adem in, omdat je verpletterd werd. Kijk niet naar wat je voor ogen hebt, maar zie de Here bezig met jouw heil. Geen schepsel zal ons van Zijn liefde scheiden. Dit is de weg, waarin je verheerlijkt wordt. Dit is de weg, waarin God jouw leven tot rijpheid brengt en waarin Hij je toebereidt om ook in jouw bestaan alles te zijn in allen. Dit is de poort die tot het leven leidt. De plek van je verdriet, waar je je tranen laat stromen en je slapeloze nachten doorworstelt, jullie allen, die verschrikt werden door het geweld van Gods hand in deze dagen, is de plaats waar de Here is. Hier kun je Hem ontmoeten in het naderend broodgebrek, onder de dreiging van vliegtuigbommen, in deze groter wordende bezorgdheid om alles wat de Heer aangaat hier in Nederland en daarbuiten, nu je instellingen en organisaties in hun functioneren worden belemmerd, nu je vrijheden worden ingekort, nu je bezorgd bent om kerk en school, nu het kostbaarste wat je hebt vertrapt wordt, nu je aan je kinderen denkt, nu je voortdurend met je gedachten in een moeras dreigt weg te zinken: dit is de weg. Zo moet het komen tot de heerlijkheid: want zo wordt de wereld en jouw leven rijp voor de grote dag. Zo bereikt God Zijn doel. Zo moet Hij werken. Daarin is Gods liefde vlakbij je. Geen ding zal je van deze liefde scheiden. Geloof dan alleen. En verwonder

je hier dagelijks over: Ik zie de Here, werkende in Zijn liefde. Ik zie Hem zitten op Zijn troon. Ik zie Hem in Zijn adembenemende haast naar het einde van de wereld.
Als je je tot God wil begeven
Neem dan Zijn heilzaam Woord aan,
en ga als een overtuigd christen leven,
dan is het hier haast gedaan.
AMEN

Sondag 11

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 11: DE NAAM JEZUS

Lucas 1: 26-38

26 In de zesde maand nu werd de engel Gabriël van God gezonden naar een stad in Galilea, genaamd Nazareth, 27 tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, genaamd Jozef, uit het huis van David, en de naam der maagd was Maria. 28 En toen hij bij haar binnengekomen was, zeide hij: Wees gegroet, gij begenadigde, de Here is met u. 29 Zij ontroerde bij dat woord en overlegde, welke de betekenis van die groet mocht zijn. 30 En de engel zeide tot haar: Wees niet bevreesd, Maria; want gij hebt genade gevonden bij God. 31 En zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren, en gij zult Hem de naam Jezus geven. 32 Deze zal groot zijn en Zoon des Allerhoogsten genoemd worden, en de Here God zal Hem de troon van zijn vader David geven, 33 en Hij zal als koning over het huis van Jakob heersen tot in eeuwigheid, en zijn koningschap zal geen einde nemen. 34 En Maria zeide tot de engel: Hoe zal dat geschieden, daar ik geen omgang met een man heb? 35 En de engel antwoordde en zeide tot haar: De Heilige Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom zal ook het heilige, dat verwekt wordt, Zoon Gods genoemd worden. 36 En zie, Elisabet, uw verwante, is eveneens zwanger van een zoon in haar ouderdom en dit is reeds de zesde maand voor haar, die onvruchtbaar heette. 37 Want geen woord, dat van God komt, zal krachteloos wezen. 38 En Maria zeide: Zie, de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord. En de engel ging van haar heen.

Zondag 11

Waarom wordt de Zoon van God Jezus, dat is Verlosser, genoemd?

Omdat Hij ons verlost van al onze zonden, en omdat er bij niemand anders enig behoud te zoeken en te vinden is.

Geloven zij dan wel in de enige Verlosser Jezus, die hun behoud en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf of ergens anders zoeken?

Nee, maar zij verloochenen met de daad de enige Verlosser Jezus, ook al roemen zij met de mond in Hem. Want één van beide: óf Jezus is geen volkomen Verlosser, óf zij die deze Verlosser met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben wat voor hun behoud nodig is.

Maar God is toch ook barmhartig?

God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig. Daarom eist Zijn gerechtigheid, dat de zonde, die tegen de allerhoogste majesteit van God begaan is, ook met de zwaarste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft worde.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 11

"Gemeente van onze Here Jezus Christus" Hiermee noemt de dominee de gemeente bij haar naam. Het is de gemeente van de Here Jezus. En als je met deze naam wordt aangesproken, ben je betrokken bij de inhoud van de belijdenis in Zondag 11.

Van de naam "gemeente van onze Here Jezus Christus" kunnen we niets afdoen. In die naam ligt onze waardigheid, maar daarin ligt ook ons hele bestaan uitgedrukt. Er wordt nog al eens over de existentie van ons leven gesproken. Hiermee wordt ons bestaan bedoeld, en wel ons bestaan, ontdaan van alle franje en bijkomstigheden, ontdaan van alles wat de werkelijkheid van ons bestaan verbergt en omkleedt. Onze existentie is ons naakte bestaan, zoals het open en bloot ligt voor het oog van God. Nu, in dit opzicht is de naam, waarmee je genoemd wordt als gemeente, existentieel van aard. Hierin wordt ons bestaan uitgedrukt. Dit zijn we dan: een gemeente van Hem, Die de Verlosser van de wereld is. In die hoedanigheid treden we gezamenlijk op in een eredienst en iedere keer als we samenkomen. In die hoedanigheid treden we naar buiten. In die hoedanigheid worden wij ook aangesproken in de preek, die, - omdat ze over ons naakte bestaan gaat-, altijd existentieel is. Anders dan met die naam kan de gemeente niet genoemd worden. Iedere ander naam zou een slag in de lucht zijn. Want iedere andere naam zou de aard van onze existentie missen.

Hierin ligt niet -en dit zeg ik, opdat niemand mij verkeerd begrijpt- dat wij allen hoofd voor hoofd van Jezus zijn en evenmin, dat alles in het leven van hen, die echt bij Jezus horen, nu ook echt bij Jezus hoort. Wij hebben het immers over ons leven in zijn naakte bestaan, zoals het open ligt voor het oog van God. Wie de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe, dat wil zeggen die hoort niet bij Hem. En er is veel in het leven van de gemeente, dat de naam heeft te leven, maar zie het is dood. Dat hoort evenmin bij Hem.

Maar ons bestaan is toch dit, dat wij de gemeente van Christus zijn. Dit betekent echter niet dat wij alles wat in de gemeente is en Jezus niet toebehoort over het hoofd moeten zien. Integendeel, nu moeten we alles wat we doen en laten serieus nemen tegenover God. Maar hierin blijft toch de naam die wij dragen: een gemeente van Christus.

Neem je die naam weg en weiger je de kerk zo te noemen, dan blijft er niets van ons over. Van alles kan dan nog van de gemeente gezegd worden., maar de ankerketting is afgeknapt. Ons bestaan is te niet gedaan. Want alleen hierin zijn we wat we zijn: een gemeente van Jezus.

Opzettelijk zeg ik het nu eens met die naam: een gemeente van Jezus. Hierin ligt niet dat wij ons dan ook meteen een gemeente van Christus mogen noemen. Bij het gebruik van de naam Christus hebben we het over het Hoofd van de kerk in zijn functie als Middelaar. Je belicht de kerk van een andere kant. Je ziet de gemeente als de plaats, waar het algemeen-menselijke ambt weer werd hersteld, waarin we mogen leven als profeet, priester en koning.

Maar als wij bedenken, dat wij een gemeente van Jezus zijn, dan zien we de andere kant. Want dan belijden wij een kerk te zijn, die werd vrijgekocht door het bloed van Jezus, een gemeente, die haar hele bestaan dankt aan Jezus, de Verlosser.

Zo moeten wij Hem belijden als de Heiland, aan Wie wij ons bestaan te danken hebben en met Wie wij existentieel verbonden zijn. In Hem is de wortel van ons bestaan vastgelegd. Zijn werk is de voedingsbodem van heel ons leven. Zonder Jezus zijn wij als afgesneden bloemen. Zonder Jezus zijn wij als zonder wortel, aan de verwelking prijsgegeven, bestemd om te vergaan.

Jezus is onze Verlosser. Zo heeft de engel aan Maria Zijn Naam genoemd: Gij zult Hem de naam Jezus geven, omdat Hij Zijn volk verlost van hun zonden. Die Naam is de Persoonsnaam van onze Heiland. De Naam Christus ontving Hij omdat Hij met de Heilige Geest is gezalfd om Zijn werk te volbrengen. Maar als mens heet Hij Jezus. Zo werd Hij ingeschreven na Zijn geboorte. Zo noemden Hem de kinderen van Nazareth, toen Hij met hen speelde op het dorpsplein. Zo heette Hij onder de mensen: Rabbi Jozua ben Jozef, Jezus de zoon van Jozef, Jezus van Nazareth. Hier in Zondag 11 wordt dus even vooruitgelopen op wat er in Zondag 14 staat. Daarin wordt beleden, dat Hij ontvangen is van de Heilige Geest en geboren uit de maagd Maria. Je denkt hier aan het wonder, dat wij met kerstfeest herdenken. Het grote wonder is niet, dat Jezus geboren werd uit een maagd. Dat was een wonderbare weg, waardoor Hij tot ons kwam. Maar het echte wonder van Zijn geboorte is, dat Hij geboren werd, dat God mens geworden is, dat een zekere mens Jezus van Nazareth meer was dan mens, dat Hij de Heer was van het verbond. God verscheen met een menselijk gelaat. Daarin is de oneindige afstand tussen God en de mensen overbrugd. De Zoon van God kwam aan onze zijde staan. Hij werd hetzelfde als wij. Hij kwam in onze gemeenschap. Hij daalde af in de bloedstroom van het menselijk geslacht en Hij kwam daaruit voort, zoals wij allen daaruit voortgekomen zijn: door de geboorte uit een vrouw. Daar lag een kindje in de kribbe van Bethlehem en dat kindje heette Jezus.

Over de betekenis van die naam hoeft niet veel te worden gezegd. Onze kleine kinderen weten het al: Jezus betekent Verlosser. Onze eerste gedachte bij de bezinning op dat woord is dat Jezus ons het eeuwige leven schenkt, dat Hij ons voor eeuwig gelukkig maakt. En natuurlijk, door Jezus zijn we voor eeuwig gelukkig geworden.

Maar de kern van dit woord heeft toch geen betrekking op dat eeuwig gelukkig worden. Wanneer de apostelen Jezus de Verlosser noemden, dan dachten de hoorders toch aan iets anders dan aan het geluk, dat Hij brengt. En deze kern in de eerste evangelieprediking moet even worden blootgelegd, willen wij de volle betekenis van die naam verstaan.

Jezus, zo getuigden de apostelen, dat is de Redder, Jezus is de Sooter. Zo noemde de keizer van Rome zich ook. Augustus had zich bij zijn troonsbeklimming sooter laten noemen. Daarin kende hij aan zijn troonsbeklimming en aan zijn heerschappij een religieuze betekenis toe. De keizer redde een chaotische wereld en een in verwarring en verbijstering verzonken stad Rome, vanwege haar eindeloze burgeroorlogen. Hij redde de wereld in de Romeinse vrede, die hij stichtte. Hij zou voor een gelukkig Europa zorgen.

Die aanpak van keizer Augustus was niet existentieel, niet op het werkelijke bestaan betrokken. Daarvoor was zijn geest te vlak. Die naam was dan ook niet oorspronkelijk. Dat was diefstal. De volken hadden hun goden redders genoemd, omdat in hun herinnering nog iets schemerde van een verlosser, die aan de mensheid was beloofd, voordat ze in de verstrooiing uit elkaar ging. Dit was dus één van de namen, waaronder de belofte van Jezus' komst in de verminkte vormen van de heidense religies nog voortleefde.

In Israël is de Redder geopenbaard. Daar was geen vage herinnering aan een eens ontvangen belofte van de wereldheiland. Daar hadden de wet en de profeten van Jezus gesproken. Dat was de Redder, Die komen zou en Die gekomen is in de kribbe van Bethlehem.

Maar wanneer de apostelen de wereld in gaan om Jezus te prediken als de Redder, dan is hun getuigenis, anders dan de ambtenaren en voorstanders van de keizerlijke politiek, daadwerkelijk existentieel. Zij gaan met hun woorden in op het werkelijk bestaan van de wereld. Zij drongen met hun woord door tot in de kern en het hart van het menselijk leven. Zij raakten het blote bestaan, de werkelijkheid van het leven van joden en heidenen, en die ontdaan van pracht en praal, eer en macht, griekse filosofie en joodse godsdienstigheid, die uit de wet is. Want zij predikten Jezus, dat is Redder, omdat Hij Zijn volk redt van hun zonden.

Daarin werd de werkelijke nood ontdekt. Jezus kwam de wereld niet redden uit de greep van de burgeroorlogen of uit de dreiging van het barbarisme, maar Hij kwam haar redden uit haar zonden. Daarmee zijn burgeroorlogen en cultuurbarbarisme in de wortel overwonnen. De zonde was de werkelijke nood van het bestaan van de wereld. Onder die prediking werd het bestaan van de wereld blootgelegd, de nood, niet slechts van de verkrachter uit de tijd van de burgeroorlogen, maar ook van de consul, die legereenheden onder zijn duim hield en met ijzeren hand orde schiep. De nood, niet slechts van de gewone man met zijn cultuurvijandige lust om de wet te overtreden en de boel in de fik te zetten, maar ook van de held van de beschaving, de man uit de verfijnde omgeving van het hof en de universiteit. Het masker werd afgerukt bij de godsdienstige Jood uit de strenge school van Rabbi Hillel, bij de wetenschappelijke betweters op de Areopagus, bij de sterke Romein op de stadhouderszetel. Deze prediking ging in op het bestaan tot de scharlakenrode schuld ontdekt was, van alle bedekking beroofd, blootgesteld aan het oordeel van de alwetende God. Daardoor werd ook de bedwelmende waan verstoord van volken, groepen, richtingen en stromingen, dat het geslacht van die tijd een generatie van ernstige Godzoekers zou zijn. Heel die waan werd weggerukt als een stinkend verband over een vuile wond.

Zo was de prediking van de apostelen existentieel: op het werkelijke bestaan betrokken. Jezus werd gepredikt als de Redder van de zonde.

Natuurlijk is hiermee niet ontkend, dat jouw leven door de Geest van God wordt vernieuwd: door de genade van Christus ben je begonnen naar alle geboden van God te leven. Het komt door de genade tot een nieuwe gehoorzaamheid. Je wordt weer rechtvaardig, zoals de Bijbel over rechtvaardig spreekt.

Maar voor God staan we als zondaren. Hoe meer genade wij ontvangen hebben en hoe meer wij gezien hebben van Christus als de Vernieuwer van het leven, des te meer ziet God de zonden, die daarin zijn overgebleven. Want van hem, die veel ontvangen heeft, zal ook veel geëist worden. Daarom is Jezus jou gepredikt, terwijl je voor God in je zonden staat.

Waar dit uit de Christelijke prediking zou worden weggelaten of zelfs een beetje achteruit geschoven, daar is de ziel en de kern er uit weg. Dit zou een breuk betekenen met de voorgaande prediking van de kerk en met alle belijdenisgeschriften. Waar Christus alleen gezien wordt als Gever van een nieuwe wet en waar aan de kant van de gelovige alleen maar oog is voor de roeping tot een nieuwe gehoorzaamheid, daar is de kerk verloren, omdat haar alle bloed is afgetapt. Alleen op die manier kan Jezus gepredikt worden. En als dat niet gebeurt, dan wordt er helemaal niet gepredikt. En waar deze prediking van Jezus geen doortocht meer

vindt in de harten, daar is ook voor Hem als de Heer van het nieuwe leven in werkelijkheid de deur gesloten.

Daarom moeten wij ons telkens toetsen aan deze prediking van Jezus. Daar moet iedere dominee zich bewust van zijn. Zij hebben zich met heel hun prediking te stellen onder de leer van Zondag 11. En dat hebben wij allemaal vast te houden. Laat ons waken en bidden, opdat wij in ons oog niet te gehoorzaam geworden zijn om te verstaan, dat deze apostolische prediking op ons bestaan ingaat en dat wij elke dag in Christus de Redder van ons leven vinden.

Hiermee zou immers ook de wortel van de nieuwe gehoorzaamheid en van onze trouw afgesneden zijn. Dit is de vaste grond van het hele Christelijke leven, van alles, wat je aan opbouwend werk mag verrichten, de grond ook van de nieuwe gehoorzaamheid, dat Jezus ons van onze zonden redt.

Daarom moet dit ook in de prediking van de Gereformeerde kerk zijn volle ruimte behouden. Hoe onze kerk ook roept tot de nieuwe gehoorzaamheid, hoe ze ook nodigt tot opbouwend werk in het koninkrijk van God, hoe ze Christus ook predikt als de Heer van het leven, die een nieuwe wet geschonken heeft, toch blijft zij altijd een kerk, die niet de rechtvaardigen, maar zondaren roept tot bekering.

Dat ons hele bestaan bij de belijdenis van Jezus als de Verlosser van de wereld gegrondvest is, heeft nog een andere kant. Jezus alleen is onze Redder. Dat heeft onze kerk vroeger met kracht beleden tegenover de Rooms en de Remonstranten. Daarover gaat de tweede vraag van Zondag 11: Geloven zij dan wel in de enige Verlosser Jezus, die hun behoud en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf of ergens anders zoeken? Het antwoord zegt dat zij met de daad de enige Verlosser Jezus verloochenen, ook al roemen zij met de mond in Hem. Want één van beide: of Jezus is geen volkomen Verlosser, of zij die deze Verlosser met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben wat voor hun behoud nodig is.

Ook de Roomse kerk zegt, dat Jezus de Verlosser is, maar zij leert dat wij het ontvangen van die verlossing kunnen voorbereiden. Dat heeft onze kerk altijd afgesneden. Er is in ons leven geen aanknopingspunt, geen enkel gegeven, waarbij Jezus met Zijn genade Zich kan aansluiten.

Dat er in ons leven geen enkel gegeven is, waarbij Jezus aansluiting vindt, geldt niet alleen voor hen die God niet kenden en tot kennis van de waarheid gekomen zijn, maar ook voor hen, die deze genade reeds vanaf hun jeugd kennen.

Dat wil zeggen, dat ook in ons leven een dergelijk gegeven niet wordt aangetroffen. Wel vindt Christus in ons leven iets, waarop Hij verder bouwen kan, maar dit is Zijn eigen werk in ons leven, dat Hij nooit laat varen.

Zo staan wij in ons bestaan voor de Here. Er is niets, waarbij Jezus Zich kan aansluiten. Dat hebben wij voor Hem te belijden. En dat moet beleden worden ook als wij denken aan wat Hij reeds in ons leven heeft gebracht. Wanneer wij onze zonden voor God belijden, dan kan ook het werk, dat Jezus reeds in ons volbracht heeft, niet voor onze rekening genomen worden; ik kan niet zeggen: hier is dan toch iets van mij, waarop U kunt verder bouwen. Want wat Gods reeds in ons leven heeft gelegd, getuigt tegen ons, wanneer God ons in onze zonden ziet. In verband hiermee moeten we ons anders ten opzichte van God opstellen. Niet: Here, ik heb toch iets, wat ik tegenover mijn zonden kan stellen. Ik heb iets in de schaal te leggen als Gij oordeelt. Maar alleen: laat niet varen het werk van Uw handen.

Wij blijven zondaren voor God. Gods Woord en de Belijdenisgeschriften getuigen daarvan.

Maar zie op Jezus. Je moet telkens tegenover Hem iets verliezen. Je moet telkens armer worden als je in de kerk geweest bent en tegelijkertijd ben je ontzettend verrijkt, want wat wij verliezen is kwaad en wat je daarin wint is een bredere zicht op Jezus en een dieper inzicht in de zaligheid van het nieuwe leven, dat uit Hem is. Zo is Hij de Verlosser, buiten Wie geen verlossing te zoeken of te vinden is. Zo zijn we met ons hele bestaan in Jezus geborgen. Alles hangt van Jezus af en ons hele bestaan is op Hem en Zijn borgtochtelijk werk gegrondvest.

Tenslotte ligt hierin nog wat anders. Jezus is onze Verlosser en Hij is het alleen. Maar dan is Hij het ook helemaal. We vinden in Jezus niet alleen wat we voor onze verlossing nodig hebben, maar Hij is voornamelijk hierin onze enige Verlosser, dat ons hele bestaan door Hem gered wordt.

Er is nog veel in ons leven, dat buiten de kring van Zijn genade staat. Dat moet door Hem uitgeroeid worden. Die ergernis, die nog voortleeft in je hart; die zonde, waarvan je maar niet los kunt komen; die overtuiging, waarin je Christus de volle eer niet geeft of die levensgewoonten, waarin Zijn Geest je nog niet heeft overwonnen. Hoeveel in ons leven moet nog uitgeroeid worden...

Zeg niet: wat is dat donker gekleurd. De Bijbel heeft er het voortdurend over. En bovendien: hoe meer wij zien, dat we er nog niet zijn, des te meer wordt ons leven ook een jagen naar de volmaaktheid. De heerlijkste en rijpste vruchten van het nieuwe leven worden daar gevonden, waar het levend bleef, dat de roeping oneindig is en dat datgene, wat komen moet, meer is dan wat nu reeds in ons leven gekomen is. Daarom: er moet nog heel veel in ons leven door de Geest van Christus worden uitgeroeid.

Maar nu het licht, dat hierin voor de rechtvaardigen gezaaid is: Jezus zal heel ons leven redden van de zonden. Hij zal alles uitroeien wat niet uit Hem is, zodat Zijn werk tenslotte alleen overblijft. Met heel je existentie wordt je door de Here Jezus behouden. Er is geen uithoek in je bestaan, waarin Hij niet triomferend zal binnendringen, geen verborgen kracht, die door Zijn Geest niet zal worden gewekt, geen verwaarloosd en bedolven talent, dat door Hem niet voor de dag wordt gehaald, geen dode twijg van uw geest, die niet door Hem levend zal worden gemaakt. Door Jezus wordt uw leven één en al bloesem voor God.

God ziet ons in onze zonden. Maar in Jezus ziet Hij ons als een nieuw schepsel. En dan ziet Hij de overvloed van vruchten, dertig- en zestig- en honderdvoudig: de vrucht, die door Zijn genade wordt aangebracht.

Van welke kant wij deze belijdenis ook benaderen, het is allemaal existentieel, het is op ons bestaan betrokken. Maar als dan heel ons bestaan op Jezus betrokken wordt door de prediking dan zal ook dat bestaan in z'n geheel door de genade van Jezus vernieuwd worden. Want jouw existentie is met de Zijne verbonden. Van Hem is uw bestaan dan vol geworden. Want nu is er geen ruimte meer in jou, geen verborgen hoek die niet door Hem gemaakt wordt tot een heiligdom, tot het klankbord van de psalm die over die verlossing zingt: "Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht en mijn ziel is gered."

AMEN

Sondag 11

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 11: DE NAAM JEZUS

Lucas 1: 26-38

26 In de zesde maand nu werd de engel Gabriël van God gezonden naar een stad in Galilea, genaamd Nazareth, 27 tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, genaamd Jozef, uit het huis van David, en de naam der maagd was Maria. 28 En toen hij bij haar binnengekomen was, zeide hij: Wees gegroet, gij begenadigde, de Here is met u. 29 Zij ontroerde bij dat woord en overlegde, welke de betekenis van die groet mocht zijn. 30 En de engel zeide tot haar: Wees niet bevreesd, Maria; want gij hebt genade gevonden bij God. 31 En zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren, en gij zult Hem de naam Jezus geven. 32 Deze zal groot zijn en Zoon des Allerhoogsten genoemd worden, en de Here God zal Hem de troon van zijn vader David geven, 33 en Hij zal als koning over het huis van Jakob heersen tot in eeuwigheid, en zijn koningschap zal geen einde nemen. 34 En Maria zeide tot de engel: Hoe zal dat geschieden, daar ik geen omgang met een man heb? 35 En de engel antwoordde en zeide tot haar: De Heilige Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom zal ook het heilige, dat verwekt wordt, Zoon Gods genoemd worden. 36 En zie, Elisabet, uw verwante, is eveneens zwanger van een zoon in haar ouderdom en dit is reeds de zesde maand voor haar, die onvruchtbaar heette. 37 Want geen woord, dat van God komt, zal krachteloos wezen. 38 En Maria zeide: Zie, de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord. En de engel ging van haar heen.

Zondag 11

Waarom wordt de Zoon van God Jezus, dat is Verlosser, genoemd?

Omdat Hij ons verlost van al onze zonden, en omdat er bij niemand anders enig behoud te zoeken en te vinden is.

Geloven zij dan wel in de enige Verlosser Jezus, die hun behoud en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf of ergens anders zoeken?

Nee, maar zij verloochenen met de daad de enige Verlosser Jezus, ook al roemen zij met de mond in Hem. Want één van beide: óf Jezus is geen volkomen Verlosser, óf zij die deze Verlosser met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben wat voor hun behoud nodig is.

Maar God is toch ook barmhartig?

God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig. Daarom eist Zijn gerechtigheid, dat de zonde, die tegen de allerhoogste majesteit van God begaan is, ook met de zwaarste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft worde.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 11

"Gemeente van onze Here Jezus Christus" Hiermee noemt de dominee de gemeente bij haar naam. Het is de gemeente van de Here Jezus. En als je met deze naam wordt aangesproken, ben je betrokken bij de inhoud van de belijdenis in Zondag 11.

Van de naam "gemeente van onze Here Jezus Christus" kunnen we niets afdoen. In die naam ligt onze waardigheid, maar daarin ligt ook ons hele bestaan uitgedrukt. Er wordt nog al eens over de existentie van ons leven gesproken. Hiermee wordt ons bestaan bedoelt, en wel ons bestaan, ontdaan van alle franje en bijkomstigheden, ontdaan van alles wat de werkelijkheid van ons bestaan verbergt en omkleedt. Onze existentie is ons naakte bestaan, zoals het open en bloot ligt voor het oog van God.

Nu, in dit opzicht is de naam, waarmee je genoemd wordt als gemeente, existentieel van aard. Hierin wordt ons bestaan uitgedrukt. Dit zijn we dan: een gemeente van Hem, Die de Verlosser van de wereld is. In die hoedanigheid treden we gezamenlijk op in een eredienst en iedere keer als we samenkomen. In die hoedanigheid treden we naar buiten. In die hoedanigheid worden wij ook aangesproken in de preek, die, - omdat ze over ons naakte bestaan gaat-, altijd existentieel is. Anders dan met die naam kan de gemeente niet genoemd worden. Iedere andere naam zou een slag in de lucht zijn. Want iedere andere naam zou de aard van onze existentie missen.

Hierin ligt niet -en dit zeg ik, opdat niemand mij verkeerd begrijpt- dat wij allen hoofd voor hoofd van Jezus zijn en evenmin, dat alles in het leven van hen, die echt bij Jezus horen, nu ook echt bij Jezus hoort. Wij hebben het immers over ons leven in zijn naakte bestaan, zoals het open ligt voor het oog van God. Wie de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe, dat wil zeggen die hoort niet bij Hem. En er is veel in het leven van de gemeente, dat de naam heeft te leven, maar zie het is dood. Dat hoort evenmin bij Hem.

Maar ons bestaan is toch dit, dat wij de gemeente van Christus zijn. Dit betekent echter niet dat wij alles wat in de gemeente is en Jezus niet toebehoort over het hoofd moeten zien. Integendeel, nu moeten we alles wat we doen en laten serieus nemen tegenover God. Maar hierin blijft toch de naam die wij dragen: een gemeente van Christus.

Neem je die naam weg en weiger je de kerk zo te noemen, dan blijft er niets van ons over. Van alles kan dan nog van de gemeente gezegd worden., maar de ankerketting is afgeknapt. Ons bestaan is te niet gedaan. Want alleen hierin zijn we wat we zijn: een gemeente van Jezus.

Opzettelijk zeg ik het nu eens met die naam: een gemeente van Jezus. Hierin ligt niet dat wij ons dan ook meteen een gemeente van Christus mogen noemen. Bij het gebruik van de naam Christus hebben we het over het Hoofd van de kerk in zijn functie als Middelaar. Je belicht de kerk van een andere kant. Je ziet de gemeente als de plaats, waar het algemeen-menselijke ambt weer werd hersteld, waarin we mogen leven als profeet, priester en koning.

Maar als wij bedenken, dat wij een gemeente van Jezus zijn, dan zien we de andere kant. Want dan belijden wij een kerk te zijn, die werd vrijgekocht door het bloed van Jezus, een gemeente, die haar hele bestaan dankt aan Jezus, de Verlosser.

Zo moeten wij Hem belijden als de Heiland, aan Wie wij ons bestaan te danken hebben en met Wie wij existentieel verbonden zijn. In Hem is de wortel van ons bestaan vastgelegd. Zijn werk is de voedingsbodem van heel ons leven. Zonder Jezus zijn wij als afgesneden bloemen. Zonder Jezus zijn wij als zonder wortel, aan de verwelking prijsgegeven, bestemd om te vergaan.

Jezus is onze Verlosser. Zo heeft de engel aan Maria Zijn Naam genoemd: Gij zult Hem de naam Jezus geven, omdat Hij Zijn volk verlost van hun zonden. Die Naam is de Persoonsnaam van onze Heiland. De Naam Christus ontving Hij omdat Hij met de Heilige Geest is gezalfd om Zijn werk te volbrengen. Maar als mens heet Hij Jezus.

Zo werd Hij ingeschreven na Zijn geboorte. Zo noemden Hem de kinderen van Nazareth, toen Hij met hen speelde op het dorpsplein. Zo heette Hij onder de mensen: Rabbi Jozua ben Jozef, Jezus de zoon van Jozef, Jezus van Nazareth.

Hier in Zondag 11 wordt dus even vooruitgelopen op wat er in Zondag 14 staat. Daarin wordt beleden, dat Hij ontvangen is van de Heilige Geest en geboren uit de maagd Maria. Je denkt hier aan het wonder, dat wij met kerstfeest herdenken. Het grote wonder is niet, dat Jezus geboren werd uit een maagd. Dat was een wonderbare

weg, waardoor Hij tot ons kwam. Maar het echte wonder van Zijn geboorte is, dat Hij geboren werd, dat God mens geworden is, dat een zekere mens Jezus van Nazareth meer was dan mens, dat Hij de Heer was van het verbond. God verscheen met een menselijk gelaat. Daarin is de oneindige afstand tussen God en de mensen overbrugd. De Zoon van God kwam aan onze zijde staan. Hij werd hetzelfde als wij. Hij kwam in onze gemeenschap. Hij daalde af in de bloedstroom van het menselijk geslacht en Hij kwam daaruit voort, zoals wij allen daaruit voortgekomen zijn: door de geboorte uit een vrouw. Daar lag een kindje in de kribbe van Bethlehem en dat kindje heette Jezus.

Over de betekenis van die naam hoeft niet veel te worden gezegd. Onze kleine kinderen weten het al: Jezus betekent Verlosser. Onze eerste gedachte bij de bezinning op dat woord is dat Jezus ons het eeuwige leven schenkt, dat Hij ons voor eeuwig gelukkig maakt. En natuurlijk, door Jezus zijn we voor eeuwig gelukkig geworden.

Maar de kern van dit woord heeft toch geen betrekking op dat eeuwig gelukkig worden. Wanneer de apostelen Jezus de Verlosser noemden, dan dachten de hoorders toch aan iets anders dan aan het geluk, dat Hij brengt. En deze kern in de eerste evangelieprediking moet even worden blootgelegd, willen wij de volle betekenis van die naam verstaan.

Jezus, zo getuigden de apostelen, dat is de Redder, Jezus is de Sooter. Zo noemde de keizer van Rome zich ook. Augustus had zich bij zijn troonsbeklimming sooter laten noemen. Daarin kende hij aan zijn troonsbeklimming en aan zijn heerschappij een religieuze betekenis toe. De keizer redde een chaotische wereld en een in verwarring en verbijstering verzonken stad Rome, vanwege haar eindeloze burgeroorlogen. Hij redde de wereld in de Romeinse vrede, die hij stichtte. Hij zou voor een gelukkig Europa zorgen.

Die aanpak van keizer Augustus was niet existentieel, niet op het werkelijke bestaan betrokken. Daarvoor was zijn geest te vlak. Die naam was dan ook niet oorspronkelijk. Dat was diefstal. De volken hadden hun goden redders genoemd, omdat in hun herinnering nog iets schemerde van een verlosser, die aan de mensheid was beloofd, voordat ze in de verstrooiing uit elkaar ging. Dit was dus één van de namen, waaronder de belofte van Jezus' komst in de verminkte vormen van de heidense religies nog voortleefde.

In Israël is de Redder geopenbaard. Daar was geen vage herinnering aan een eens ontvangen belofte van de wereldheiland. Daar hadden de wet en de profeten van Jezus gesproken. Dat was de Redder, Die komen zou en Die gekomen is in de kribbe van Bethlehem.

Maar wanneer de apostelen de wereld in gaan om Jezus te prediken als de Redder, dan is hun getuigenis, anders dan de ambtenaren en voorstanders van de keizerlijke politiek, daadwerkelijk existentieel. Zij gaan met hun woorden in op het werkelijk bestaan van de wereld. Zij drongen met hun woord door tot in de kern en het hart van het menselijk leven. Zij raakten het blote bestaan, de werkelijkheid van het leven van joden en heidenen, en die ontdaan van pracht en praal, eer en macht, griekse filosofie en joodse godsdienstigheid, die uit de wet is. Want zij predikten Jezus, dat is Redder, omdat Hij Zijn volk redt van hun zonden.

Daarin werd de werkelijke nood ontdekt. Jezus kwam de wereld niet redden uit de greep van de burgeroorlogen of uit de dreiging van het barbarisme, maar Hij kwam haar redden uit haar zonden. Daarmee zijn burgeroorlogen en cultuurbarbarisme in de wortel overwonnen. De zonde was de werkelijke nood van het bestaan van de

wereld. Onder die prediking werd het bestaan van de wereld blootgelegd, de nood, niet slechts van de verkrachter uit de tijd van de burgeroorlogen, maar ook van de consul, die legereenheden onder zijn duim hield en met ijzeren hand orde schiep. De nood, niet slechts van de gewone man met zijn cultuurvijandige lust om de wet te overtreden en de boel in de fik te zetten, maar ook van de held van de beschaving, de man uit de verfijnde omgeving van het hof en de universiteit. Het masker werd afgerukt bij de godsdienstige Jood uit de strenge school van Rabbi Hillel, bij de wetenschappelijke betweters op de Areopagus, bij de sterke Romein op de stadhouderszetel. Deze prediking ging in op het bestaan tot de scharlakenrode schuld ontdekt was, van alle bedekking beroofd, blootgesteld aan het oordeel van de alwetende God. Daardoor werd ook de bedwelmende waan verstoord van volken, groepen, richtingen en stromingen, dat het geslacht van die tijd een generatie van ernstige Godzoekers zou zijn. Heel die waan werd weggerukt als een stinkend verband over een vuile wond.

Zo was de prediking van de apostelen existentieel: op het werkelijke bestaan betrokken. Jezus werd gepredikt als de Redder van de zonde.

Natuurlijk is hiermee niet ontkend, dat jouw leven door de Geest van God wordt vernieuwd: door de genade van Christus ben je begonnen naar alle geboden van God te leven. Het komt door de genade tot een nieuwe gehoorzaamheid. Je wordt weer rechtvaardig, zoals de Bijbel over rechtvaardig spreekt.

Maar voor God staan we als zondaren. Hoe meer genade wij ontvangen hebben en hoe meer wij gezien hebben van Christus als de Vernieuwer van het leven, des te meer ziet God de zonden, die daarin zijn overgebleven. Want van hem, die veel ontvangen heeft, zal ook veel geëist worden. Daarom is Jezus jou gepredikt, terwijl je voor God in je zonden staat.

Waar dit uit de Christelijke prediking zou worden weggelaten of zelfs een beetje achteruit geschoven, daar is de ziel en de kern er uit weg. Dit zou een breuk betekenen met de voorgaande prediking van de kerk en met alle belijdenisgeschriften. Waar Christus alleen gezien wordt als Gever van een nieuwe wet en waar aan de kant van de gelovige alleen maar oog is voor de roeping tot een nieuwe gehoorzaamheid, daar is de kerk verloren, omdat haar alle bloed is afgetapt. Alleen op die manier kan Jezus gepredikt worden. En als dat niet gebeurt, dan wordt er helemaal niet gepredikt. En waar deze prediking van Jezus geen doortocht meer vindt in de harten, daar is ook voor Hem als de Heer van het nieuwe leven in werkelijkheid de deur gesloten.

Daarom moeten wij ons telkens toetsen aan deze prediking van Jezus. Daar moet iedere dominee zich bewust van zijn. Zij hebben zich met heel hun prediking te stellen onder de leer van Zondag 11. En dat hebben wij allemaal vast te houden. Laat ons waken en bidden, opdat wij in ons oog niet te gehoorzaam geworden zijn om te verstaan, dat deze apostolische prediking op ons bestaan ingaat en dat wij elke dag in Christus de Redder van ons leven vinden.

Hiermee zou immers ook de wortel van de nieuwe gehoorzaamheid en van onze trouw afgesneden zijn. Dit is de vaste grond van het hele Christelijke leven, van alles, wat je aan opbouwend werk mag verrichten, de grond ook van de nieuwe gehoorzaamheid, dat Jezus ons van onze zonden redt.

Daarom moet dit ook in de prediking van de Gereformeerde kerk zijn volle ruimte behouden. Hoe onze kerk ook roept tot de nieuwe gehoorzaamheid, hoe ze ook nodigt tot opbouwend werk in het koninkrijk van God, hoe ze Christus ook predikt

als de Heer van het leven, die een nieuwe wet geschonken heeft, toch blijft zij altijd een kerk, die niet de rechtvaardigen, maar zondaren roept tot bekering.

Dat ons hele bestaan bij de belijdenis van Jezus als de Verlosser van de wereld gegrondvest is, heeft nog een andere kant. Jezus alleen is onze Redder. Dat heeft onze kerk vroeger met kracht beleden tegenover de Rooms en de Remonstranten. Daarover gaat de tweede vraag van Zondag 11: Geloven zij dan wel in de enige Verlosser Jezus, die hun behoud en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf of ergens anders zoeken? Het antwoord zegt dat zij met de daad de enige Verlosser Jezus verloochenen, ook al roemen zij met de mond in Hem. Want één van beide: of Jezus is geen volkomen Verlosser, of zij die deze Verlosser met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben wat voor hun behoud nodig is.

Ook de Roomse kerk zegt, dat Jezus de Verlosser is, maar zij leert dat wij het ontvangen van die verlossing kunnen voorbereiden. Dat heeft onze kerk altijd afgesneden. Er is in ons leven geen aanknopingspunt, geen enkel gegeven, waarbij Jezus met Zijn genade Zich kan aansluiten.

Dat er in ons leven geen enkel gegeven is, waarbij Jezus aansluiting vindt, geldt niet alleen voor hen die God niet kenden en tot kennis van de waarheid gekomen zijn, maar ook voor hen, die deze genade reeds vanaf hun jeugd kennen.

Dat wil zeggen, dat ook in ons leven een dergelijk gegeven niet wordt aangetroffen. Wel vindt Christus in ons leven iets, waarop Hij verder bouwen kan, maar dit is Zijn eigen werk in ons leven, dat Hij nooit laat varen.

Zo staan wij in ons bestaan voor de Here. Er is niets, waarbij Jezus Zich kan aansluiten. Dat hebben wij voor Hem te belijden. En dat moet beleden worden ook als wij denken aan wat Hij reeds in ons leven heeft gebracht. Wanneer wij onze zonden voor God belijden, dan kan ook het werk, dat Jezus reeds in ons volbracht heeft, niet voor onze rekening genomen worden; ik kan niet zeggen: hier is dan toch iets van mij, waarop U kunt verder bouwen. Want wat Gods reeds in ons leven heeft gelegd, getuigt tegen ons, wanneer God ons in onze zonden ziet. In verband hiermee moeten we ons anders ten opzichte van God opstellen. Niet: Here, ik heb toch iets, wat ik tegenover mijn zonden kan stellen. Ik heb iets in de schaal te leggen als Gij oordeelt. Maar alleen: laat niet varen het werk van Uw handen.

Wij blijven zondaren voor God. Gods Woord en de Belijdenisgeschriften getuigen daarvan.

Maar zie op Jezus. Je moet telkens tegenover Hem iets verliezen. Je moet telkens armer worden als je in de kerk geweest bent en tegelijkertijd ben je ontzettend verrijkt, want wat wij verliezen is kwaad en wat je daarin wint is een bredere zicht op Jezus en een dieper inzicht in de zaligheid van het nieuwe leven, dat uit Hem is. Zo is Hij de Verlosser, buiten Wie geen verlossing te zoeken of te vinden is. Zo zijn we met ons hele bestaan in Jezus geborgen. Alles hangt van Jezus af en ons hele bestaan is op Hem en Zijn borgtochtelijk werk gegrondvest.

Tenslotte ligt hierin nog wat anders. Jezus is onze Verlosser en Hij is het alleen. Maar dan is Hij het ook helemaal. We vinden in Jezus niet alleen wat we voor onze verlossing nodig hebben, maar Hij is voornamelijk hierin onze enige Verlosser, dat ons hele bestaan door Hem gered wordt.

Er is nog veel in ons leven, dat buiten de kring van Zijn genade staat. Dat moet door Hem uitgeroeid worden. Die ergernis, die nog voortleeft in je hart; die zonde, waarvan je maar niet los kunt komen; die overtuiging, waarin je Christus de volle eer niet geeft of die levensgewoonten, waarin Zijn Geest je nog niet heeft overwonnen. Hoeveel in ons leven moet nog uitgeroeid worden...

Zeg niet: wat is dat donker gekleurd. De Bijbel heeft er het voortdurend over. En bovendien: hoe meer wij zien, dat we er nog niet zijn, des te meer wordt ons leven ook een jagen naar de volmaaktheid. De heerlijkste en rijpste vruchten van het nieuwe leven worden daar gevonden, waar het levend bleef, dat de roeping oneindig is en dat datgene, wat komen moet, meer is dan wat nu reeds in ons leven gekomen is. Daarom: er moet nog heel veel in ons leven door de Geest van Christus worden uitgeroeid.

Maar nu het licht, dat hierin voor de rechtvaardigen gezaaid is: Jezus zal heel ons leven redden van de zonden. Hij zal alles uitroeien wat niet uit Hem is, zodat Zijn werk tenslotte alleen overblijft. Met heel je existentie wordt je door de Here Jezus behouden. Er is geen uithoek in je bestaan, waarin Hij niet triomferend zal binnendringen, geen verborgen kracht, die door Zijn Geest niet zal worden gewekt, geen verwaarloosd en bedolven talent, dat door Hem niet voor de dag wordt gehaald, geen dode twijg van uw geest, die niet door Hem levend zal worden gemaakt. Door Jezus wordt uw leven één en al bloesem voor God.

God ziet ons in onze zonden. Maar in Jezus ziet Hij ons als een nieuw schepsel. En dan ziet Hij de overvloed van vruchten, dertig- en zestig- en honderdvoudig: de vrucht, die door Zijn genade wordt aangebracht.

Van welke kant wij deze belijdenis ook benaderen, het is allemaal existentieel, het is op ons bestaan betrokken. Maar als dan heel ons bestaan op Jezus betrokken wordt door de prediking dan zal ook dat bestaan in z'n geheel door de genade van Jezus vernieuwd worden. Want jouw existentie is met de Zijne verbonden. Van Hem is uw bestaan dan vol geworden. Want nu is er geen ruimte meer in jou, geen verborgen hoek die niet door Hem gemaakt wordt tot een heiligdom, tot het klankbord van de psalm die over die verlossing zingt: "Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht en mijn ziel is gered."

AMEN

Sondag 12

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 12: CHRISTUS EN CHRISTENEN

Matteüs 3:13-17

13 Toen kwam Jezus uit Galilea naar de Jordaan tot Johannes, om Zich door hem te laten dopen. 14 Maar deze trachtte Hem daarvan terug te houden en zeide: Ik heb nodig door U gedoopt te worden en komt Gij tot mij?

15 Jezus echter antwoordde en zeide tot hem: Laat Mij thans geworden, want aldus betaamt het ons alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij Hem worden. 16 Terstond nadat Jezus gedoopt was, steeg Hij op uit het water. En zie, de hemelen openden zich, en hij zag de Geest Gods nederdalen als een duif en op Hem komen. 17 En zie, een stem uit de hemelen zeide: Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb.

Zondag 12

Waarom wordt Hij Christus, dat is Gezalfde, genoemd?

Omdat Hij door God de Vader is aangesteld en met de Heilige Geest gezalfd tot onze hoogste Profeet en Leraar, tot onze enige Hogepriester en tot onze eeuwige Koning. Als Profeet en Leraar heeft Hij ons de verborgen raad en wil van God over onze verlossing volkomen geopenbaard.

Als Hogepriester heeft Hij ons met het enige offer van zijn lichaam verlost en blijft Hij met zijn voorbede steeds bij de Vader voor ons pleiten.

Als Koning regeert Hij ons met zijn Woord en Geest, en beschermt en bewaart Hij ons bij de verworven verlossing..

Maar waarom wordt u een christen genoemd?

Omdat ik door het geloof een lid van Christus ben en zo deel heb aan zijn zalving, om:

als profeet zijn naam te belijden,

als priester mijzelf als een levend dankoffer aan Hem te offeren,

en als koning in dit leven met een vrij en goed geweten tegen de zonde en de duivel te strijden en na dit leven in eeuwigheid met Hem over alle schepselen te regeren.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 12

In de vorige zondag hebben we het over de naam Jezus gehad. Dat is de persoonsnaam van onze Verlosser. Met die naam stond Hij bekend bij de mensen en die naam heeft Hij nog steeds in de hemel. Zo heeft Hij een naam, net als wij allemaal een naam hebben.

De vorige keer hebben we gehoord, dat de naam Jezus 'Verlosser' betekent. Verlosser in de zin van 'Redder', want Hij redt Zijn volk van hun zonden.

In deze zondag gaan we het hebben over de tweede naam, die Hij heeft: de Christus. Dat is de ambtsnaam. Christus betekent, dat Hij met de Heilige Geest gezalfd is om Zijn ambtswerk te volbrengen.

Wat je wel in de gaten moet houden, is dat zowel de naam 'Jezus' als de naam 'Christus' betrekking hebben op de menselijke kant van onze Here Jezus Christus.

Het is niet zo, dat wij voor de menselijke kant de naam 'Jezus' gebruiken en voor de goddelijke kant van Hem de naam 'Christus'. Beide namen duiden Hem aan in Zijn menselijk bestaan. Dat is uit de inhoud van de belijdenis in deze zondag te halen.

Natuurlijk, als ik zeg, dat zowel de naam Jezus als de naam Christus betrekking hebben op de menselijke kant van het leven van onze Heiland, dan houdt dat niet in, dat wij in ons praktisch spraakgebruik, in de preek en in ons gebed daar altijd rekening mee houden. Maar dat hoeft ook niet! Want al hebben deze namen betrekking op onze Heiland als mens, toch mogen wij deze namen ook uitspreken, wanneer wij Hem als God willen eren. Wij mogen deze namen doorelkaar gebruiken, zowel voor de menselijke als voor de goddelijke kant van onze Verlosser, omdat er maar een Here Jezus Christus is, een Persoon, Die God was en bleef en door Zijn geboorte Mens geworden is.

Zo mogen wij in de praktijk zeggen, dat Christus voor eeuwig door de Vader voortgebracht wordt, hoewel dit, wanneer we dit nauwkeurig willen zeggen, niet helemaal juist is. Dan zouden we moeten zeggen, dat de Zoon voor eeuwig door de Vader gegenereerd wordt. Maar in praktisch taalgebruik mag ik dat van Christus zeggen. De gemeente is in dit opzicht in haar spraakgebruik niet gebonden. Zelfs mogen wij in ons gebed en in onze levenspraktijk zeggen dat Jezus God is.

Maar wanneer wij willen begrijpen wat de ambtsnaam Christus betekent, dan moeten we er toch even bij stilstaan, dat de naam Christus betrekking heeft op de menselijke kant van Christus. Wat wij in ons praktische leven als gelovigen niet hoeven te doen, dat doen we nu voor een ogenblik: wij maken even onderscheid tussen de menselijke en de goddelijke kant van onze Verlosser en dan zeggen we nadrukkelijk dat de naam Christus evenals de naam Jezus Hem als mens aanduidt. Alleen op deze manier kun je de ambtsnaam begrijpen.

Wij horen vooral de laatste jaren zeer veel over het ambt spreken. Waaraan moeten we nu denken als er van een ambt gesproken wordt?

Bij het ambt moet je denken aan een bijzondere taak, die van begin af wordt opgelegd. Van boven af, dat wil in ons geval zeggen: van Godswege. Zo stuiten wij bij de vraag, wat toch eigenlijk een ambt is, op het onderscheid tussen de soevereiniteit van God en de daaraan onderworpen mens. Bij het ambt worden onze gedachten naar Hem geleid, Die hoog woont en laag ziet, naar de grote God, Die Zich op aarde heeft geopenbaard.

Zo is iedere ambtsdrager volstrekt onderworpen aan de soevereiniteit van God en moet heel de uitvoering van de bijzondere taak, waarvan het ambt spreekt, gebeuren in een grenzeloze onderwerping aan de wil van God.

Maar dan heeft het ambt nog een andere kant, namelijk dat de ambtsdrager van God een opdracht ontvangt om de taak uit te voeren. De ambtsdrager, die zelf zo diep heeft te buigen voor de soevereine God, wordt door Hem met gezag 'bekleed'. Dat gezag is een afspiegeling, een beeld van de soevereiniteit van God. Dit laatste moet er bij gezegd worden om het eigenaardige karakter van het ambt te verstaan. Het ambt is niet slechts een opdracht tot een bijzondere taak, maar tot een taak, die met gezag wordt vervuld.

Daarom is niet alles in ons leven ambtelijk. Wanneer alles door ons ambtelijk zou worden gemaakt, dan wordt het ambt immers uitgehold. Het ambtelijke in ons leven heeft zeer beslist betrekking tot een taak, die wij met gezag te vervullen hebben.

Niet alles in ons leven is ambtelijk. Maar wel wijst alles wat we zijn en hebben naar het ambt heen. Zo is het ook bij Christus. Hij werd door Zijn ouders Jezus genoemd, naar het woord van de engel. Hierin ligt niet de uitdrukking van een ambt, maar het wijst heen naar het ambt. Dat blijkt uit de woorden van de engel tot Jozef: 'Want Hij is het, die zijn Volk zal redden van hun zonden.' Wat de persoon is, wijst naar de taak, die deze persoon van Godswege te vervullen heeft. Zo is niet alles in ons leven ambtelijk. De talenten, die je ontvangen hebt, dragen geen ambtelijk karakter, ze zijn niet de onderdelen van een ambtsopdracht. Maar ze wijzen wel naar het ambt, want je kreeg ze om ermee een ambtelijke opdracht te vervullen.

En ook niet alles wat je doet, draagt een ambtelijk karakter. Want niet alles wat je doet, berust op een opdracht, die door de soevereine God gegeven is en niet alles wat je verricht, verricht je met gezag. Maar wel wijst alles, ook het drinken van een glas water en het maken van een wandeling, naar het ambtelijke. Je hele leven spitst zich toe op het ambtelijke, evenals, om even een voorbeeld te gebruiken, in het leven van een staatshoofd alles zich toespitst op de regering van het land, dat is op de uitoefening van het ambt.

Zo is de Naam Christus een ambtsnaam. En nu zul je begrijpen, dat we bij de ambtsnaam Christus aan de menselijke kant van onze Here Jezus Christus denken. Ook dat ambt van Christus brengt ons bij het oneindige onderscheid tussen de soevereine God en het aan Hem onderworpen schepsel. Als ambtsdrager is Christus niet van eeuwigheid boven alle schepselen verheven, maar heeft Hij zich diep

gebogen voor de majesteit van God, Die Hem de opdracht verleende. In deze hoedanigheid is Hij de Knecht des Heeren geweest, Die Zich kwam vernederen, omdat wij in onze hoogmoed te hoog gegrepen hadden. Hij kwam Zich buigen op Gods eis.

Dat zien we ook, als wij vragen, wanneer en op welke wijze Christus met de Heilige Geest gezalfd is. Wij moeten hier denken aan wat volgde op Zijn doop in de Jordaan. Toen werd Jezus tot de Christus gezalfd. Dat wil niet zeggen, dat Hij daarvoor de Christus niet was. Toen Hij in de kribbe lag werd Hij door de engelen in de velden van Efrata reeds Christus, de Here genoemd. Hij was ontvangen van de Heilige Geest, voor Hij geboren werd uit de maagd Maria. En in het opgroeien ontving Hij de Geest niet maar een klein beetje. Maar na de doop in de Jordaan kwam de Geest in Zijn volheid op Hem zoals een duif.

Dat gedoopt-worden door Johannes was reeds een ambtelijke daad. Dat was een Christus-werk. Johannes doopte in de Jordaan met de doop van de bekering. Die doop was een onderpand van de genade van God. Zoals ze daar in het water ondergingen en uit het water weer opkwamen, zo zouden ze sterven aan hun zonden en opstaan tot het nieuwe leven.

Nu komt Christus. Hij hoeft niet af te sterven van Zijn zonden, maar Hij moet wel voor de zonden sterven en dan opstaan tot het leven der heerlijkheid. Voor Hem is die doop nu ook een sacrament. Daarin schonk de Vader Hem een onderpand, dat Zijn sterven en opstaan echt het sterven en opstaan van Zijn volk betekenen zou. Die doop van Christus in de Jordaan wees heen naar Zijn verblijf in het graf van Jozef van Arimatea. In die doop wordt het nu sacramenteel vastgelegd, dat Jezus zal sterven voor het volk. Daarmee heeft Hij het ambt van Christus aanvaard. En daarom ontvangt Hij nu de Geest door volledige inwoning. Dezelfde Geest, die eens op de wateren zweefde, rustte vanaf dat ogenblik op de mens Jezus en had in Zijn hart een zetel verkoren en trok nu in de geest van Jezus als in een woning. Op Jezus is de Geest nu nog. Zo is Hij eeuwig Christus, de Here.

En daardoor zijn wij christenen.

Dit, dat wij christenen zijn, is in het geheel niet in tegenspraak met het feit dat we mensen zijn. Integendeel, het natuurlijke is eerst, daarna het geestelijke. Eerst was er een wijding van het leven zonder de zalving van Christus in de Jordaan. Wij denken hier aan het leven voor de zondeval. Je zou het zo kunnen zeggen: 'Toen was de mens een christen, dat is een gezalfde, zonder Christus. Dat ging natuurlijk niet om buiten het werk van de Zoon van God, de tweede Persoon in God. Die heeft als het eeuwige Woord reeds in de schepping gewerkt. Die was ook in de afzondering en de wijding van het menselijk leven voor de vervulling van een goddelijke opdracht. Maar dit ging om buiten de zalving en wijding van onze Here Jezus tot de Christus van God. Die afzondering en wijding van de mens had betrekking op de opdracht, die God ons te vervullen gaf. Je kunt dat algemeen menselijke ambt, dat zo door en door menselijk is, op allerlei manieren benaderen. Ik wil het nu, samenvattend, zo zeggen: 'Dit was het ambt, dat de mens te vervullen kreeg: ambtelijk moest hij deze wereld leiden naar de volkomen heerlijkheid van het eeuwige leven.'

Wanneer wij het zo zeggen: ambtelijk leiden van de wereld naar de toekomst van de Heer, dan ligt daarin alles: het profetische en het priesterlijke en het koninklijke. Je moet trouwens die verschillende kanten van het ene algemeen-menselijke ambt niet uit elkaar halen, want dan doe je deze uiterst fijngeslepen facetten van het echt-menselijke leven geweld aan. Dat alles komt samen als een brandpunt in het hart van de mens.

Ga dus nooit zeggen dat het profetische in het hoofd zit, het koninklijke in de hand en het priesterlijke in het hart als een soort gevoelsfunctie. In het diepste brandpunt van ons bestaan ligt het priesterlijke, het profetische en het koninklijke ineen gestrengeld. Dit alles ligt in het hart, in het centrum van ons leven.

Daarom, toen ons hart afviel van God, toen was ook het hele ambtsleven verstoord. Dat wordt nu door Christus hersteld. Hij is de Gezalfde van de Vader, de Messias, de Christus, gezalfd met de Heilige Geest. En die Geest, Die op Hem is, Die is ook op ons om ons leven te zalven en te wijden. Toen Christus nog in de opperzaal bij de Zijnen was, blies Hij op hen, dat is ook op ons. En toen Hij Zijn Geest uitstortte op de Pinksterdag, toen ontving de kerk de Geest ten volle. De volheid van de Geestesgaven is nu op de gemeente komen rusten. Daarin zijn wij allen gezalfden geworden, christenen en christinnen. Dat wil zeggen, dat geheel ons leven nu door de kracht van de Geest gericht wordt en toegespitst op de ambtelijke vervulling van een opdracht. Met Christus zullen wij nu toch onze oorspronkelijke taak volbrengen. Want wij zullen met Hem de hele wereld ambtelijk naar de voleiniging leiden.

En nu kunnen we die verschillende kanten van het ambt begrijpen.

Christus is allereerst onze hoogste Profeet en Leraar, Die ons de verborgen raad en wil van God over onze verlossing volkomen geopenbaard heeft. Het was Adams roeping geweest in de wereld als profeet op te treden. Profeteren is spreken van God, in de Naam van God, met gezag, spreken over Zijn werk. Dit spreken is verklaren, uitleggen en bedienen van de openbaring. Toen wij in zonde vielen, vielen wij ook als profeten. Want wij zijn satans leugen-openbaring gevolgd. De mens hield niet op te profeteren. Maar wij zijn door de zonde satans profeten geworden. Wij houden de satan als de engel van het licht. Zo blijft de mens wel een profeet, maar hij is een valse profeet van het beest geworden. Hij stelt zich onder de valse geloofswet, die de satan gesteld heeft: gij zult als God zijn.

En nu herinner ik je even aan wat ik eerder gezegd heb: niet alles in ons leven is ambtelijk. Zo is ook niet alles, wat wij zeggen, niet alles wat we uitleggen of nader verklaren of interpreteren profetisch. Maar wel spitst ieder woord dat wij spreken zich naar het profetische toe. Iedere uitspraak van ons bevat een verborgen keuze ten opzichte van de goddelijke en de satanische openbaring. Ook als ik zeg, hoe laat het is, als ik de kinderen rekenen en schrijven leer, als ik een wet voor het economische leven probeer te formuleren of als ik deze of gene praktische opmerking maak, dan is dat geen profetie, maar dan staat dat wel met het profetische woord in verband.

Want ieder menselijk woord rust, hetzij in de Goddelijke Woordenopenbaring, hetzij in de satanische leugenopenbaring. Zo is er ook met betrekking tot de profetie niets neutraal. Alles is religieus. De onnozelle opmerking, die je maakt, heeft betrekking op de tweeerlei openbaring. In ieder woord dat je spreekt, ben je een christen of een voorloper van de antichrist: het rust in de waarheid of in de leugen.

Dit kan ook gezegd worden van het priesterlijke. Christus is onze enige Hogepriester, Die ons met het enige offer van Zijn lichaam verlost heeft en steeds voor ons blijft pleiten met Zijn voorbede bij de Vader.

God heeft in de eerste mens iets priesterlijks gelegd en hem tot priesterlijk werk geroepen. Het was onze taak deze wereld priesterlijk te leiden naar de jongste dag. Priesterlijk, dat wil zeggen: in de volledige toewijding van het leven aan God, gegrond in vertrouwen en aanbidding. Ieder moment in de gang van de wereld naar de eeuwigheid was bestemd om door ons priesterlijk werk een poort naar het eeuwige leven te zijn. Zo moest dit aardse leven een voorportaal worden van het hemelse heiligdom, totdat de wereld zou gaan tussen de laatste zuilen door en dit leven zich

zou verwijden tot het eeuwige leven en dit bestaan zich zou spannen tot een gewelf in het hemelse heiligdom.

Ook dat priesterlijke keerde zich om in het tegendeel. Wij hebben het leven tot en met de wortels verknoeid, het totaal vernield, iedere vorm van heiliging daarin verloochend. Je proeft zelf wel dagelijks wat secularisering, de verwereldlijking van het leven betekent. Daar ontbreekt iedere wijding. Daar is alles een en al cynisme geworden. Daarbij gaat tenslotte het echt-menselijke kapot. De man wordt daar een tyman en de vrouw een manwijf. Daar wordt alles mannelijk in de slechtste betekenis van dit woord, alles tot mannelijk afval. In onze wereld is de mannelijkheid van het leven een grote vloek geworden. Daarin is geen altaar meer dan alleen het soldatenaltaar voor het vaderland.

Christus heeft Zich in het offer aan God gewijd en daarin de wereld. Daarom heeft Christus niet van Zich afgeslagen en dat was niet omdat Christus geen man was. God zal eenmaal de wereld oordelen door een man, die Hij daartoe aangesteld heeft. Dit is door God aan ons verzekerd, omdat Hij Hem uit de doden heeft opgewekt.

Eenmaal, zal Christus dan ook slaan. Maar eerst heeft Hij Zich als een Lam gegeven. Daarin was Hij de Hogepriester, Die Zich Zelf ten offer heeft gebracht aan het kruis van Golgotha, Die Zich volkomen vrijwillig - want Hij had ook in Nazareth door het midden van hen kunnen gaan - gegeven heeft om geofferd te worden op het altaar.

Nu is Christus nog onze Hogepriester in de hemel. In Zijn gebed wordt ons leven en dat van de wereld aan God gewijd. Hij is het niet alleen, Die onze gebeden heiligt en ze volkomen zuiver aan de Vader voorstelt, maar Hij is het ook, Die daardoor priesterlijk de wereld naar het einde leidt. Iedere dag wordt zo een tempelpoort. Door dat priesterlijke werk van Christus in de hemel, zijn wij een priesterlijk volk geworden. Zo is ook ons leven gewijd. Je kunt hier denken aan onze aanbidding in de eredienst. Daarin wordt ons leven aan God gewijd. Dat gebeurt ook in ons persoonlijk gebed.

Dat priesterlijke is in het profetische gegrond. Wie priesterlijk wijden wil, moet van te voren profetisch uitleggen en verklaren. En ook hier geldt weer wat we eerder hebben opgemerkt. Niet heel ons leven is ambtelijk-priesterlijk. Niet iedere daad is wijding. Maar iedere daad staat wel met de wijding of de ontwijding in verband. Ook in priesterlijke zin is niets neutraal in de wereld. Je kunt geen lucifer aanstrijken of het staat in verband met de wijding of de ontwijding. Want ons leven is een geheel. Het richt zich op de heiliging of de ontheiliging. Alles wat je doet staat op het einde van de wereld gericht. Je maakt ruim baan voor de Geest des Heren, Die eenmaal op de bellen van de paarden geschreven zal zijn of je maakt ruimte voor de totale ontwijding in de cultuur van die macht, die in de Schrift de macht van het beest genoemd wordt.

Hiermee zijn we gekomen bij het laatste aspect in ons ambtelijke leven: het koninklijke. Koninklijk moest de mens de wereld leiden naar de overgang in het eeuwige leven. Daartoe werden we geroepen een zegenende heerschappij uit te oefenen. Adam was bestemd om de wereld te beheersen.

Die ambtelijke gerichtheid van het leven blijkt nog duidelijk uit de heerschappij, die de mens zich over de wereld verwerft. Wij beleven nu een geweldige worsteling, waarin het ten slotte gaat om de wereldheerschappij. Dat is ambtelijk werk. Maar in dat ambtelijk werk is de splitsing, de antithese. Door de zonde is de heerschappij van de wereld omgekeerd in het tegenovergestelde van wat God bedoeld heeft toen Hij ons aan het hoofd van Zijn schepping stelde.

Wij hebben de wereld uitgezogen, naar hartelust geëxploiteerd, de schatten van God geroofd, toen wij in Adam de hand uitstaken naar de verboden vrucht. Hiermee gingen we over de grens die God gesteld had. En hiermee gaven wij het bewijs, dat geen enkele grens door ons meer geeerbiedigd werd. De koning is een rover geworden.

Christus is tot onze eeuwige Koning aangesteld, Die ons met Zijn Woord en Geest regeert en ons bewaart en beschermt bij de verworven verlossing. Daarin leidt de Christus de wereld ambtelijk naar de dag van het gericht. In dat gericht zal Hij als Koning openbaar worden. Want alle knie zal zich voor Hem buigen en alle tong zal belijden, dat Jezus de Christus is, tot heerlijkheid van God de Vader. De Koninklijke heerschappij van Christus loopt uit op het laatste oordeel.

Als koning is Hij onze Verlosser. In Christus is niets van een extra-mannelijke heerschappij, hoe echt mannelijk Hij ook moge zijn. Hij is een Koning, Die verlossing brengt. Zijn Koningschap staat gegrond in Zijn priesterlijke offerande. Daarom regeert Hij ons niet met een ijzeren scepter, hoewel Hij een ijzeren scepter heeft, waarmee Hij alle heidenen hoeden zal. Ons regeert Hij door Zijn Geest en Woord. Dat wil zeggen: Hij legt ons niet een juk van harde dwang op, maar Hij overtuigt ons hart, zodat het zich aan Hem gewonnen geeft.

Daarin stelt Hij ons tot koningen. Ons nieuwe koninklijke ambt is gegrond in het profetische en het priesterlijke. Aan het koninklijke in ons leven gaat de profetische uitlegging van de Schrift en de priesterlijke toewijding van ons leven vooraf. Dat hebben wij te bedenken, als wij van een christelijke cultuur spreken. De christelijke cultuurtaak is een koninklijke roeping. Wij hebben ook tussen het begin en het einde van de wereld de wereld te regeren, haar te onderwerpen en tot ontwikkeling te brengen. Maar dit is het onderscheid tussen christelijke cultuur en niet-christelijke: aan de eerste gaan de profetische getuigenis van de waarheid en de priesterlijke wijding vooraf. Christelijke cultuur is nooit dat wij een brok en een stuk van de niet-christelijke overnemen en op onze feestjes ook veel drinken en anti-christelijke muziek draaien. Dat is een bespotting van de werkelijke cultuurtaak. Christelijke cultuur is dit, dat geheel ons leven gericht staat op de overwinning, die Christus eenmaal behalen zal wanneer alles aan Zijn voeten onderworpen zal zijn. Daarheen grijpen wij vooruit in onze feesten, maar ook in onze staatkundige belangstelling, in het sociale verkeer, in de strijd voor een christelijke wetenschap.

Nu is het ook hier: niet alles in ons leven is koninklijk van aard. Het koninklijke moet waarlijk betrokken zijn op de onderwerping van de aarde. Maar in iedere daad, in iedere houding is wel een kompasnaald, die een richting wijst. Of je staat met je heerschappij gericht op de hoer, die dronken zal zijn van het bloed van de getuigen van Jezus. En die hoer is de stad Babylon, dronken van haar afgoderij. Of je staat gericht op de doorbraak van de hemel, wanneer in een gouden deur van de wolken het teken van de Zoon des mensen verschijnen zal. Zo is ook in koninklijke zin niets neutraal.

En zo zijn wij dan christenen, omdat wij van Christus zijn. Nu tussen de tijden van het begin en het einde, zijn wij midden in de verwachting gewijd om profeten, priesters en koningen voor onze God te zijn. Met Hem zullen wij eeuwig een ambt te vervullen hebben: dagelijks spreken van de goede dingen van God in een profetisch verklaren van de openbaring des Heren, elke dag priesterlijk de hele wereld wijden aan God en Zijn heerlijkheid en eeuwig met Hem als koningen regeren. Dat is: ambtelijk de wereld in al haar aspecten leiden tot de troon van God.

AMEN

Sondag 13

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 13: JEZUS CHRISTUS, ZOON VAN GOD, ONZE HERE

Jesaja 45:15-25

15 Voorwaar, Gij zijt een God, die Zich verborgen houdt, de God van Israël, een Verlosser. 16 Zij staan beschaamd en zijn ook te schande geworden, allen tezamen zijn zij smadelijk afgedropen, de makers van afgodsbeelden. 17 Israël wordt door de Here verlost met een eeuwige verlossing; gij zult noch beschaamd staan noch te schande worden in alle eeuwigheid.

18 Want zo zegt de Here, die de hemelen geschapen heeft - Hij is God - die de aarde geformeerd en haar gemaakt heeft, Hij heeft haar gegrondvest; niet tot een baaierd heeft Hij haar geschapen, maar ter bewoning heeft Hij haar geformeerd: Ik ben de Here en er is geen ander. 19 Ik heb niet in het verborgene gesproken noch ergens in het land der duisternis; Ik heb tot het nakroost van Jakob niet gezegd: Zoekt Mij tevergeefs. Ik, de Here, spreek wat recht is, verkondig wat rechtmatig is.

20 Vergadert u en komt, nadert tezamen, gij die uit de volken ontkomen zijt. Zij hebben geen begrip, die hun houten beeld dragen en bidden tot een god die niet verlossen kan. 21 Verkondigt en voert gronden aan. Ja, laten zij tezamen beraadslagen. Wie heeft dit vanouds doen horen, het van overlang verkondigd? Ben Ik het niet, de Here? En er is geen God behalve Ik, een rechtvaardige, verlossende God is er buiten Mij niet.

22 Wendt u tot Mij en laat u verlossen, alle einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer. 23 Want Ik heb gezworen bij Mij zelf, waarheid is uit mijn mond uitgegaan, een woord dat niet zal worden herroepen: dat voor Mij elke knie zich zal buigen, dat bij Mij elke tong zal zweren. 24 Alleen bij de Here, zal men van Mij zeggen, is gerechtigheid en sterkte, tot Hem zal men komen; maar beschaamd zullen staan allen die tegen Hem in woede ontstoken zijn; 25 in de Here wordt het gehele nakroost van Israël gerechtvaardigd en zal het zich beroemen.

Zondag 13

Waarom wordt Christus de eniggeboren Zoon van God genoemd? Wij zijn toch ook Gods kinderen?

Omdat alleen Hij de eeuwige en natuurlijke Zoon van God is. Maar wij zijn om Christus' wil uit genade tot Gods kinderen aangenomen.

Waarom noemt u Hem onze Here?

Omdat Hij ons met lichaam en ziel, niet met goud of zilver, maar met zijn kostbaar bloed van al onze zonden vrijgekocht en uit alle macht van de duivel verlost heeft. Zo heeft Hij ons tot zijn eigendom gemaakt.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 13

De catechismus is met zondag 13 gekomen aan de belijdenis, dat Jezus de Zoon van God is.

Hierin zit iets gemeenschappelijks tussen het Zoonschap van Jezus en het kind zijn van de gelovigen. Van dat gemeenschappelijke gaat deze eerste vraag onmiddellijk uit. Waarom wordt Christus de eniggeboren Zoon van God genoemd? Wij zijn toch ook Gods kinderen? Dat gemeenschappelijke komt wel heel sterk tot uitdrukking in het woordje 'ook'. Jezus is de Zoon van God, maar wij zijn toch ook zonen van God? Dat wij als kinderen van God enigszins gelijk zijn aan de Here Jezus, is volkomen schriftuurlijk. Dat komt in de Statenvertaling zelfs minder duidelijk naar voren dan gewenst is. Deze vertaling spreekt steeds van Jezus als de Zoon van God en van de gelovigen als de kinderen van God. Bijna zonder uitzondering hebben de Statenvertalers zich bij hun vertaalwerk aan deze regel gehouden. Slechts een enkele keer lezen wij van Jezus, dat Hij een Kind van God genoemd wordt en wel in het vierde hoofdstuk van het boek Handelingen. Daar horen wij de gemeente te Jeruzalem in haar gebed tot twee keer toe spreken over 'Uw heilig Kind Jezus'. (vs. 27 en 30) Maar voor de rest wordt Hij steeds de Zoon van God genoemd.

Ten aanzien van de gelovigen hebben de statenvertalers ten onrechte consequent gewerkt en noemen hen zonder uitzondering 'kinderen van God'. Zo zegt de apostel Paulus - om slechts dit voorbeeld te noemen - uitdrukkelijk: 'Want zovelen als er door de Geest van God geleid worden, die zijn zonen van God.' Voor de uitdrukking 'tot (Gods) kinderen aangenomen' heeft de Bijbel eigenlijk maar één woord: 'hyiothesia', dit is de aanstelling tot zoon.

Het is dus volkomen schriftuurlijk als wij in die eerste vraag van de catechismus het gemeenschappelijke tussen Jezus en de gelovigen nog iets sterker zouden laten uitkomen door te vragen: Waarom wordt Christus de eniggeboren Zoon van God genoemd? Wij zijn toch ook Gods zonen?

Er is dus iets gemeenschappelijks tussen Jezus en de gelovigen: Hij is de Zoon van God en wij zijn ook Gods zonen. Daarop wordt door de Bijbel zo sterk de nadruk gelegd en zij spreekt daarover als over iets zo eenvoudigs, dat vele valse broeders in de loop van de kerkgeschiedenis dit hebben aangegrepen om de kerk te belagen in haar belijdenis, dat Jezus God is. In beginsel stelde men Jezus en de gelovigen op één lijn. Dat wil zeggen: men haalde Jezus naar beneden en ontroofde Hem Zijn goddelijke heerlijkheid. Men noemde Hem de eerste mens, die zich bewust was, dat de mensen kinderen van de Vader zijn. Je kunt hier denken aan Arius, die van het ware geloof in geen enkel opzicht ook maar iets heeft verstaan. En je kunt denken aan zijn volgelingen tot in onze tijd toe. Het vrijzinnige Christendom spreekt met dezelfde woorden als Arius deed. Als je de moderne christenen hoort spreken over het kindschap van de gelovigen dan zou je bijna denken, dat je de belijdenis van de kerk voor je hebt. Maar dit is toch uit een totaal andere geest voortgekomen.

Want het gemeenschappelijke tussen Jezus als de Zoon van God en de gelovigen als Gods zonen kun je pas echt belijden tegen de achtergrond van het onderscheid:

Jezus, en alleen Hij, is de eeuwige en natuurlijke Zoon van God en wij zijn om Christus' wil uit genade tot Gods kinderen aangenomen.

Van dat laatste moeten we uitgaan, willen we het eerste begrijpen. Jezus is God. Hij is de Zoon van God. Daarin ligt niet een afdaling in de richting van de schepping. Van eeuwigheid is Hij van de Vader gegenereerd. Daarom is Hij de Vader in alle dingen gelijk. De belijdenis van Athanasius zegt hiervan: Zoals de Vader is, zo is de Zoon. Onmetelijk is de Vader, onmetelijk is de Zoon. Eeuwig is de Vader, eeuwig de Zoon. De Zoon is door de Vader alleen, niet gemaakt of geschapen, maar voortgebracht. En

de belijdenis van Nicea zegt: God uit God, Licht uit Licht, waarachtig God uit waarachtig God; geboren, niet geschapen, één van wezen met de Vader.

De kerk heeft geworsteld hiervan getuigenis te geven. We kunnen het eens zijn met Calvin, dat je de eenvoud van de Bijbel liever hebt dan de nogal ingewikkelde terminologie van de latere belijdenissen. Maar de kerk heeft niet anders gekund. De nood was haar opgelegd. Want allerlei dwaalgeesten, die de diepten van het christelijk geloof niet verstonden, hielden niet op de kerk in haar belijden te bestoken. Daarom moest de kerk wel gaan spreken over dingen, die eigenlijk niet in menselijke woorden te vertalen zijn.

Wat de kerk hiermee wilde zeggen, was niets anders dan wat de Bijbel eenvoudig zegt en door het geloof eenvoudig wordt aangenomen, dat Jezus de Zoon van God is, dat Hijzelf God is. Aan deze belijdenis hangt ons behoud. Waar deze belijdenis verloochend of verdoezeld wordt, daar is de kerk verloren en daar is het christendom geen christendom meer. Daar is van het geloof slechts de naam overgebleven.

Jezus is God. Hij is waarachtig God. Als Hij niet onze God is, dan is alles verloren. Daarom kan hierin niet met minder genoegen genomen worden. Je kunt niet zeggen, dat de Bijbel en de belijdenis op dit punt waar zijn en dan daaronder dezelfde blijven. Geloven is het Woord van God voor waar houden. Maar niet een voor waar houden op een manier, dat daarbij niets in je leven verandert. Geloven is dit, dat je belijdt dat de inhoud van je geloof alles van je is en dat heel je leven daarvan afhangt. Zo kun je ook dit deel van de belijdenis alleen waarachtig belijden, als hierin je leven geheel en al wordt omgegooid en bekeerd. Als Jezus niet waarachtig God is, dan ben ik verloren en is de wereld verloren. Dan mag de zon wel ophouden te schijnen, want dan wil ik het licht niet langer zien. Dan is het licht zelf een buitenste duisternis geworden.

Jezus is God. Dat wil zeggen, dat wij van Hem zo afhankelijk zijn als het schepsel ten opzichte van de Schepper. Wij zijn van God afgefallen. Er is een oneindige afstand tussen Hem en ons gekomen. Ik bedoel niet de afstand, die er steeds geweest is en altijd zijn zal: die tussen de hoogverheven Schepper en het aan Hem onderworpen schepsel. Maar ik heb nu de eeuwige afgrond op het oog die ons scheidt van Hem, met Wie wij in een verbond van Zijn gunst en liefde hebben geleefd. Zo ver het Oosten is van het Westen en zo hoog de hemel is boven de aarde, zo ver zijn wij van God verwijderd. Eigenlijk kan het ook zo niet gezegd worden. Het ontbreekt ons hier aan kosmische vergelijking. Oneindig is de breuk met God, eeuwig de afgrond. Als God in Christus niet Zelf in eigen Persoon tot ons komt, verzoenend en herstellend, dan is het leven aan deze kant van de afgrond verloren. God Zelf moet in Christus tot ons komen. God Zelf, niet een tussenwezen, niet een mens met een sterk bewustzijn van het kindschap van God, niet een schepsel met bijzondere aanleg, niet één met buitengewone vatbaarheid voor de Heilige Geest en het geloof in Hem. God Zelf moet tot ons komen en dat gebeurt in Jezus Christus.

Want om de breuk van de zonde te helen en de eeuwige oneindige afgrond tussen Hem en ons te overbruggen, moet een oneindige kracht worden ingezet. Daarvoor is diezelfde kracht nodig, waarvan de Bijbel direct in haar eerste woorden spreekt, waar wij horen: 'In de beginne schiep God de hemel en de aarde.' Zo hebben we het immers beleden in zondag 5, waar van de Middelaar wordt gezegd, dat Hij waarachtig God moet zijn.

Wanneer wij in dit verband spreken van een 'moeten' - Jezus moet God zijn - dan is dat niet het resultaat van een redenering, een slotconclusie van ons menselijk denken, maar dan is dat een erkenning en aanbidding van Jezus Christus, de Zoon

van God. Aan deze kant van de afgrond, die ons van de God van het verbond scheidt, is geen enkel gegeven, geen enkele macht of kracht, geen enkele mogelijkheid voor de verlossing en bevrijding van ons leven. Het is aan deze zijde van de kloof ten enenmale uitgesloten, dat het op enigerlei wijze tot redding komt. Al breng je alle mogelijkheden in één hand samen, al laat je alle dingen ontwikkelen tot dat wat mogelijk is, al zou je eeuwig de tijd hebben om een altaar te bouwen en al zou het mogelijk zijn om daarop alle schatten en schoonheden, al wat aan eer en heerlijkheid, aan kracht en majesteit, aan liefde en trouw, aan goedheid en gerechtigheid in het mensleven gevonden wordt, te offeren, dan blijft de afgrond een afgrond.

Hiertoe moest de almacht van God zich inzetten. En hiertoe moest eeuwige liefde bewogen worden. Almachtige liefde, liefde, die onbegrensd is en alles kan en alles vermag, die liefde is nodig om ons weer met God te verenigen.

Geen wonder, dat de kerk in de eerste eeuwen van haar geschiedenis hiermee eerst tot klaarheid moest komen. Zo sprak ze het uit in haar eerste belijdenissen. Hiermee richtte ze zich tegen die geesten, die van deze diepten van het geloof niet verstaan hadden. Met haar 'Jezus is God' heeft de kerk het fundament gelegd van heel de belijdenis van het geloof. Dat was voor haar een vraag van leven en dood, erop of eronder, eeuwig behouden of eeuwig verloren. De werkelijkheid van de verlossing was daarbij in het geding. Indien Jezus God is, dan zijn wij eeuwig behouden, dan zijn wij door Hem aan de andere kant van de kloof gezet, dan is de eeuwige afstand overwonnen en leven wij in gemeenschap met de Vader. En als Jezus niet God is, dan is heel het geloof een inbeelding, een luchtspiegeling, een mooie fantasie, maar geen werkelijkheid, dan zijn wij verloren. Nog eens: als Jezus geen God is, dan kunnen we de gordijnen wel sluiten, want dan daalt een eeuwige rouw over het leven.

Aan deze belijdenis heeft de kerk voortdurend vastgehouden. Telkens wanneer het tot reformatie en tot opleving van het geloof kwam, was deze belijdenis het centrum, de ziel van de hele beweging. Nog staat of valt de kerk met deze belijdenis. Waar het vrijzinnig christendom het wint, daar is het christendom zelf verloren.

Jezus is God. Dat is het eerste. En daarna pas komen wij tot het tweede: dat wij om Christus' wil uit genade tot Gods kinderen aangenomen worden. Uit genade worden wij, wat Christus is: zonen van God.

Het onderscheid, waarover wij spraken, blijft gehandhaafd. Jezus is de eeuwige natuurlijke Zoon van God en wij worden tot kinderen van God aangenomen. Dat wil zeggen: Hij is God en wij blijven schepsel. En toch is er iets gemeenschappelijks in het Zoonschap van Christus en het kinderschap van de gelovigen. Het kindschap van de gelovigen is een geschapen gelijkenis van het Zoonschap van Christus. Ook hierin zijn wij naar het beeld van God geschapen. De verhouding, waarin wij uit genade weer tot de Vader gesteld worden, is een gelijkenis van de verhouding tussen de Zoon en de Vader. De verhouding, waarin wij uit genade tot de Vader gesteld worden, wijst in elk opzicht naar de verhouding tussen de Zoon en de Vader. Zij rust daarin. Zo ligt onze verhouding tot God gefundeerd en verankerd in de verhoudingen tussen de Personen in God.

In Adam zijn wij kinderen van God geweest. Zoals Adam tegenover God stond, was een afbeelding van het staan van de Zoon tegenover de Vader. Nu worden wij uit genade weer tot kinderen van God aangenomen. Dat is: weer in zo'n verhouding tot de Vader gesteld, dat daarin een beeld van het Zoonschap van Christus gegeven is. En ook hier geldt het woord van de Bijbel: opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broeders. Meer dan een beeld is het kindschap van de gelovigen nooit. Het is een

beeld, maar daarin ligt niet dat het slechts schijn is, een onwerkelijke vertoning, want het is volle werkelijkheid. Wij zijn waarachtig zonen van God. Maar hierin is het slechts een beeld, dat wij schepselen zijn en blijven en de Zoon Zelf God is, eeuwig en ongeschapen. Hij rust in Zichzelf. Hij bezit de goddelijke Zelfstandigheid. Hij is van niets en van niemand daarin afhankelijk. Hij heeft die heerlijkheid bij zichzelf. En wij zijn geschapen, afhankelijk, onzelfstandig, in ons kindschap altijd heenwijzend naar en rustend in het Zoonschap van Christus.

Alleen wanneer wij dat allebei belijden, dan belijden wij het volgens de Bijbel. Jezus is de Zoon van God. En wij zijn tot kinderen van God aangenomen. Dit belijden is dus een geloven, dat wij zijn, waar Hij is: dat is bij de Vader, in gemeenschap met Hem verenigd, doordrenkt met Zijn Geest, geworden en gemaakt tot één leven met Hem. Wij hebben de afgrond achter de rug. Wij staan aan de kant van God. Daar waar Hij is. Als je dit gelooft, dan betekent dit dat je leven waarachtig veranderd is. Wie zegt, dat hij dit gelooft en dezelfde blijft in zijn zonden, die heeft geen deel aan Christus. Want die toont door zijn daden, dat hij nog aan de andere kant van de afgrond staat en dat hij nog niet aan de zijde van God is gesteld. En dit heeft geen betrekking op een eenmalige bekering, maar op een bekering die elke dag bevestigd wordt door nieuwe bekering.

Wij zijn hier bijeen als een gemeente van kinderen van God. Dat is ons zekerder dan het licht van de zon. Maar wie zijn hier, die zeggen dit te geloven, maar in waarheid nog aan de andere kant van de afgrond staan?

Wie dit waarachtig belijdt, zijn leven wordt dagelijks vernieuwd naar het evenbeeld van Jezus Christus en zijn verhouding tot de Vader wordt steeds meer gelijkvormig aan de verhouding van de Zoon tot de Vader. Zij, die door de Geest van God geleid worden, zij zijn zonen van God. En niemand kan zeggen: Jezus is Heer, dan door de Heilige Geest.

Hiermee zijn wij gekomen aan het tweede deel van de belijdenis van deze zondag: 'Waarom noemt u Hem onze Here?' Omdat Hij ons met lichaam en ziel, niet met goud of zilver, maar met zijn kostbaar bloed van al onze zonden vrijgekocht en uit alle macht van de duivel verlost heeft. Zo heeft Hij ons tot zijn eigendom gemaakt. Dit heeft de kerk in de eerste jaren en eeuwen van haar bestaan moeten volhouden tegenover de heidense wereld. Dit heeft ze met bloed moeten betalen. Want deze belijdenis werd onmiddellijk beantwoord door de aanspraak van andere heren dan onze Heer. Ook de keizer eiste het hele leven op.

Maar alleen Christus heeft als Heer recht op ons hele bestaan. Hij heeft ons met Zijn bloed gekocht en eeuwig tot een eigendom gemaakt. Hij is onze enige Heer. Hierin ligt echter niet, dat het Christelijk geloof revolutionair is en alle tronen en machten aantast. Want wij geloven, dat de machten die er zijn door de Here Jezus Christus, de Koning van de wereld, aangesteld zijn.

Zo hebben wij onze ouders gehoorzaam te zijn in het gezin. En wij hebben de politieke machthebbers te eren op staatkundig terrein. In zekere zin is de politieke machthebber een heer van zijn onderdanen. Deze macht is echter steeds beperkt. Want alle overheden hebben te erkennen, dat zij onderworpen zijn aan het regiment van Jezus Christus. Doen zij dit niet, dan is dat erg voor hen, maar dan blijft bij ons de verplichting om gehoorzaam te zijn.

Tenzij zij iets gebieden, dat tegen het gebod van Christus indruist. En dat doen zij, zodra zij tot ons komen met een totalitaire aanspraak, dat wil zeggen: zodra zij zeggen, dat hun gezag over heel ons leven gaat. Telkens zijn er in de geschiedenis machthebbers opgestaan, die het hele leven opeisen. Ach, je godsdienst wordt niet

aangetast. Je mag geloven wat je wilt. Je mag sterven als een christen. Het sterfbed staat immers toch buiten het werkelijke leven. Maar leven als een christen mag je niet. Je zult leven in volstrekte en onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan ons. Dat botst onmiddellijk met deze belijdenis. Jezus is onze Heer. Hij heeft alleen totalitaire aanspraken op ons. Zijn wet gaat boven de geboden van ouders, de wil van een verloofde, de wens van een vriend en het voorschrift van de politieke machthebber.

Daarom is het een leugen wanneer van welk mens dan ook wordt gezegd, dat het goddelijke in hem op enigerlei wijze gestalte heeft aangenomen, zodat van ons volstrekte gehoorzaamheid mag worden geëist. Een dergelijke eis moeten wij met kracht van de hand wijzen, willen we christenen blijven.

In deze tijd wordt ons dat zo voorgezegd, dat Gods wil in de wil van een bepaalde politieke beweging of in een bepaalde politieke leider zo tot uitdrukking komt, dat tussen de wil van deze beweging of van deze mens en de wil van God geen onderscheid gemaakt kan worden, zodat wij gehoorzaam moeten zijn met een 'God wil het' op de lippen.

Hiertegenover belijden wij, dat de wil van God en de wil van Christus, onze Heer, ons uitdrukkelijk bekend gemaakt is in de Bijbel. Het zijn de Schriften, die van Hem getuigen. En naast deze openbaring in de Schrift is er geen openbaring van God. Jezus is Heer. Om deze belijdenis werden de eerste christenen voor de leeuwen geworpen en om deze belijdenis zullen de laatste christenen verdrukt en vervolgd worden. In alles wat wij om deze belijdenis te lijden krijgen, zullen wij ons troosten met de inhoud van deze belijdenis zelf. Christus heeft ons gekocht met Zijn bloed. Nu zijn wij eeuwig Zijn eigendom. Hij zal ons ook verdedigen tegen alle geweld van de duivel. Niemand zal ons uit Zijn hand rukken. Daarom zullen wij door de kracht van die genade alle goden en afgoden weerstaan en overwinnen. Vrees hen dan niet, die het lichaam doden en daarna niets meer kunnen doen. Maar vrees Diegene, Die, nadat Hij gedood heeft, ook de macht heeft in de hel te werpen. Ja, ik zeg je: vrees Diegene.

AMEN

Sondag 14

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 14: HET WONDER VAN CHRISTUS' GEBOORTE

Filippenzen 2:1-11

1 Indien er dan enig beroep (op u gedaan mag worden) in Christus, indien er enige bemoediging is der liefde, indien er enige gemeenschap is des geestes, indien er enige ontferming en barmhartigheid is, 2 maakt (dan) mijn blijdschap volkomen door eensgezind te zijn, één in liefdebetoon, één van ziel, één in streven, 3 zonder zelfzucht of ijdel eerbejag; doch in ootmoedigheid achte de een de ander uitnemender dan zichzelf; en ieder lette niet slechts op zijn eigen belang, 4 maar ieder (lette) ook op dat van anderen. 5 Laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in

Christus Jezus was, 6 die, in de gestalte Gods zijnde, het Gode gelijk zijn niet als een roof heeft geacht, 7 maar Zichzelf ontledigd heeft, en de gestalte van een dienstknecht heeft aangenomen, en aan de mensen gelijk geworden is. 8 En in zijn uiterlijk als een mens bevonden, heeft Hij Zich vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja, tot de dood des kruises. 9 Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam boven alle naam geschonken, 10 opdat in de naam van Jezus zich alle knie zou buigen van hen, die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, 11 en alle tong zou belijden: Jezus Christus is Here, tot eer van God, de Vader!

Zondag 14

Wat belijdt u met de woorden: die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria?

De eeuwige Zoon van God, die echt en eeuwig God is en blijft, heeft door de werking van de Heilige Geest echte menselijke natuur aangenomen uit het vlees en bloed van de maagd Maria, om het ware zaad van David te zijn, zijn broeders in alles gelijk, maar zonder zonde.

Wat is voor u de waarde van de heilige ontvangenis en geboorte van Christus?

Zo is Hij onze Middelaar, die met zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonde, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods aangezicht bedekt.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 14

Er zijn in deze dagen veel mensen, die de werkelijkheid van het leven niet kunnen aanvaarden. Dat wat er gebeurd is en nog iedere dag gebeurt is zo vreemd ten opzichte van de gedachten, die ze zichzelf gevormd hebben en de idealen, die ze hebben gekoesterd, dat ze deze werkelijkheid van vandaag afwijzen. Is dit nu een droom, wat we beleven? Of is het ideaal steeds een droom geweest? Het levensideaal botst tegen de levenswerkelijkheid. Dit is een niet te dragen spanning.

De één laat dan zijn levensideaal los en laat de stroom van de werkelijkheid weerloos en willoos over zich komen. En de ander houdt zijn levensideaal vast, maar weigert de werkelijkheid te aanvaarden. Dit is een boze droom, die straks voorbij is. En dan komt het weer tot opbouw. De wereld moet verbeterd worden. Het moet komen tot een restauratie van het leven.

Je begrijpt wel, dat in deze twee levenshoudingen de mens in het middelpunt staat. Wie zo de dingen van het leven overlegt denkt vanuit de mens. Houdt hij het levensideaal vast, dan beklaagt hij de mens als een slachtoffer van zijn eigen lot, als één, die het beter verdiend heeft en toch worstelt langs donkere wegen naar het licht van een betere wereld. Aanvaardt hij de levenswerkelijkheid met loslating van gekoesterde idealen, dan scheldt hij de mens uit voor een beest en neemt hij de toevlucht achter de pantser van een grimmig cynisme.

Dit zijn de spanningen van het humanisme. Het humanisme verwacht de verlossing van het leven van de kant van de mensen, van de goddelijke mens van de beschaving en stelt deze beschavingsmens teleur, dan neemt de verbrijzelde hoogmoed wraak over de ondervonden teleurstelling en de grievende ontgoocheling in een bittere haat tegen het menselijke leven zelf.

Wie gevangen zit in de werking van deze beide polen van levensideaal en levenswerkelijkheid staat op een tweesprong. Straks als de dingen hun loop genomen hebben en de nieuwe wegen van het leven zich gaan aftekenen in het bewustzijn van

de mensen, dan zal de vraag beslist worden, welke richting de geslagen mens kiezen zal.

Je leeft natuurlijk mee in de geestelijke worsteling, die zich in het geweld van deze wereld steeds meer verscherpt. Natuurlijk leef je mee, omdat je geroepen bent te letten op de tekenen van de tijd en om de geesten te verstaan in hun woelen en werken.

Maar dit moet je dan vasthouden, dat het christelijk geloof geheel vreemd staat tegenover de spanning tussen levensideaal en levenswerkelijkheid en dat de vraag of wij de werkelijkheid van het leven wel kunnen aanvaarden voor ons geen vraag is. Je moet het niet vreemd vinden, dat ik het geloof in de Christus tegenover al deze levensspanningen stel. Het christelijk geloof heeft zijn spanningen, maar het heeft zijn eigen spanningen. Iedere keer wordt de spanning, die het ongeloof kent verward met de spanning van het geloof. En zo hecht zich ook iedere keer de valse spanning tussen levensideaal en levenswerkelijkheid zich in het hart van christenen.

Wij hebben het Woord van God, dat niet spreekt over een levensideaal in een barre wereld. Ons wordt verkondigd, dat Jezus Christus, de Zoon van God, in de wereld gekomen is en Zich voor eeuwig met deze levenswerkelijkheid heeft verbonden. Dat moet ons beheersen. En alles wat we horen staat met het werk van Christus in verband. En heel deze levenswerkelijkheid wordt door Christus geleid. Wij hebben geen levensideaal, dat we, al of niet gehavend, hoog moeten houden, maar wij hebben de levende Koning in de hemel: de mens Christus Jezus.

Wij zijn geroepen om te belijden, dat de Zoon van God mens geworden is door Zijn geboorte in Bethlehem.

Dat is het wonder, dat door de kerk aanbeden wordt. Dit gaat het menselijk verstand te boven. En dit kan geen mens doorgronden. Hiervan kan de kerk slechts getuigenis geven in een loflied. God is mens geworden: een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en de heerschappij rust op Zijn schouder en men noemt Hem Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredenvorst.

Toch is deze menswording van de Zoon van God niet in strijd met het gezonde verstand. God gaat in de herschepping van hemel en aarde niet tegen Zijn eigen schepping in. Hij brengt in de herschepping de schepping tot haar vervulling. De menswording van de Zoon van God vloeit niet uit de schepping voort. Het is een wonder, dat het is gebeurd. Voor de Oosterse kerk is de geboorte van Christus een natuurgebeuren. Zoals in de lente het leven uit de dood van de natuur te voorschijn breekt, zo is de Zoon van God als mens op aarde geboren. Dat ligt in de schepping opgesloten. De Westerse kerk hield zich steeds aan de Schrift. Christus is mens geworden om onze zonde. Die menswording lag niet vanzelf in de schepping opgesloten, zodat bij de ontvouwing van de heerlijkheid van de schepping het ogenblik van de menswording van de Zoon Gods vanzelf moest aanbreken.

Het is een wonder en wel een wonder van de liefde van God voor een verloren en ontaarde wereld. Reddend is Christus in het mensengeslacht neergedaald toen Hij ontvangen werd van de Heilige Geest in de schoot van Maria. Dat kan niet vergeleken worden met het zaad dat in de aarde valt en door de aarde wordt omsloten om straks uit te spruiten en open te bloeien.

Je kunt het met geen ding op aarde vergelijken en je kunt in de hele wereld geen parallel aanwijzen. Hier vindt het profetische woord zijn vervulling: Ik schep wat nieuws op de aarde.

De geboorte van Christus was niet een moment in de zelfontvouwing van de schepping. Hier wordt een nieuw begin gemaakt. Een oude en verdorven wereld wordt vernieuwd en herschapen tot een wereld van God.

Maar het was niet in strijd met het gezonde verstand. Want de aarde en het mensenleven waren vanaf het begin aangelegd op de gemeenschap met God. Want de wereld is uit de gemeenschap van de Geest. En door de Geest werd ze weer teruggeleid tot God. Daartoe is de wereld geschapen en dit is het doel van het leven van de mensen, dat er gemeenschap geoefend wordt tussen de Schepper en Zijn schepsel.

De zondeval heeft de vervreemding gebracht. Hoe is de schepping ontaard. Hoe zijn wij ontaard. Wat is ons leven verdorven. Wij liggen weggeslagen in de breuk met God. En in die breuk met God is alle licht gedoofd en alle leven ondergegaan. Daartoe heeft God de wereld niet geschapen, dat ze Hem niet zou kennen en van Zijn Geest niet vervuld zou zijn.

De wereld krimpt weg. Alle glans is vergaan. En de schuld drukt ons neer. De aarde was bestemd om een hemel te worden, om in de hemel te worden opgenomen, om gezet te worden in de glans van de troon. En zonder Christus wordt ze een hel. In die wereld is Christus ingegaan door Zijn geboorte in Bethlehem. Hij is ontvangen van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria. Hij is op wonderlijke wijze geboren. God schiep wat nieuws op de aarde. Hij brak met de natuurlijke manier. Een maagd is zwanger geworden en zij baarde een Zoon.

God droeg Zijn eigen Zoon in onze bloedsgemeenschap. Van boven af daalde Hij neer. Hij werd ingeënt in ons geslacht. Hij is de Zoon van God en Hij wordt echt mens, ons in alles gelijk. Ten volle is Hij God, de Here, de Allerhoogste. En ten volle is Hij mens, schepsel, maaksel van God. Hij staat boven de wet van Zijn God en Hij buigt toch onder die wet. Hij is goddelijk soeverein en Hij wordt onderdaan. Wij moeten Hem aanbidden. En Hij werd ons toch volkomen gelijk. Wij zeggen tegen Hem: Here God en toch noemen wij Hem onze Broeder.

Hij is niet een tussenwezen, tussen God en de mensen, geen half-God en geen God-mens. Hij is God in ongerepte majesteit. En Hij werd mens van vlees en bloed, onderworpen aan de wet en gesteld onder de wil van de Vader. Johannes noemt Hem het eeuwige Woord en toch kwam Hij in de wereld van de tijd als een tijdelijk schepsel, eindig, beperkt en begrensd.

Die gemeenschap van de Schepper en het schepsel in de Persoon van de Here Jezus Christus is een wonder. Er is geen mogelijkheid om dat wonder te benaderen. Je kunt het niet in begrijpbare stukjes uit elkaar halen. Wij hebben één Christus en deze Christus is God en mens.

In deze menswording van de Here Jezus Christus is nu onze gemeenschap met God voor eeuwig vastgelegd. Want de gemeenschap van het verbond met God wordt helemaal door Hem en Hem alleen beheerst. Hij is daarin onze Middelaar. Je moet het niet voorstellen alsof Christus tussen God en ons kwam staan en daarin alleen onze Middelaar is.

Wie het zo alleen ziet, ziet Christus toch weer als een tussenwezen tussen God en mens. Hij staat niet tussen God en Mens in. Hij is God en Mens tegelijk en zo vervult Hij het Middelaarsambt.

Het is Zijn werk ons met de Vader te verzoenen. Daarin ontsluit Hij de gemeenschap tussen God en de mensen. Wat eens het doel van de schepping was, wordt in de herschepping tot vervulling gebracht.

Dat is de nieuwe levenswerkelijkheid, die door Christus ontsloten is door Zijn geboorte in Bethlehem.

Hij verzoent ons met God. Hij verzoent ons door ons volkomen met Zich en Zich volkomen met ons te verenigen. Wij belijden immers, dat Hij onze Middelaar is en met Zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonde, waarin ik ontvangen en geboren ben voor Gods aangezicht bedekt.

Hij geeft Zichzelf als Middelaar. Ons oude leven wordt door Hem te niet gedaan.

Zoals wij zonder Hem waren, zo wordt ons bestaan opgeheven. Ons leven is nu een leven met Christus, een leven dat één is met Hem, zodat Zijn leven ons vervult en wij belijden: ik leef niet meer, Christus leeft in mij.

Christus' geboorte geloven is altijd een leven in deze éénwording met Hem. En die staat buiten de genade van Zijn Middelaarschap. Anders dan de eenheid van God en mens in de Persoon van Jezus Christus, kan wel een voorbeeld gegeven van onze eenheid met Christus. De Schrift gaat ons daarin voor. Wie Christus waarachtig gelooft, is een plant met Hem, een rank van de wijnstok. Dit is te begrijpen: de wijnstok leeft in de ranken.

En alles wat niet uit die levensgemeenschap met Christus is, dat is uit de duivel en dat ligt onder het oordeel. Iedere voorstelling van ons denken, die niet volkomen uit Christus is, die niet uit Hem als de Wortel opkomt, is verdorven. En iedere gevoelsbeweging, waarin Christus niet kan zijn, dat is de beweging van de ongerechtigheid. En iedere ontroering, die niet van Hem vervuld is, is veroordeeld. God heeft ons Zijn Zoon gegeven, opdat wij volkomen één met Hem zouden zijn en Hij met ons. Maar Hij heeft Zijn Zoon ons niet gegeven, opdat wij Hem en Zijn gemeenschap zouden verontreinigen.

Daartegen heb je te worstelen, opdat Christus' gemeenschap in al je gedachten en gevoelens en daden overwint en heel je bestaan gedragen wordt door de Wortel uit Wie je herboren bent en het leven ontving.

Dat wil niet zeggen, dat we, ook als wij in de gemeenschap met Christus leven, niet dikwijls struikelen. Christus leeft wel in ons, maar de zonde werkt ook nog in ons. Er zijn nog overgebleven zwakheden. Het punt waarop het aankomt ligt ergens anders. God wil ons de zonden, die wij zo nu en dan uit zwakheid bedrijven graag vergeven. Daarom schonk Hij ons immers de Christus. Die bedekt onze schuld en zonde met Zijn heiligheid en onschuld. En die Christus bedekt ons elke dag opnieuw. Dat is geen feit voor een ogenblik. Dat is de dagelijkse barmhartigheid van onze Hogepriester.

Maar hier komt het op aan, en dit alleen is de geboorte van Christus geloven: dat je Hem als de nieuwe wortel van je leven ten volle aanvaardt en alles wat niet uit die wortel opkomt als zonde veroordeeld weet. Wij zijn in zonde ontvangen en geboren. Onze geboorte staat in de schaduw van de zondeval. Onze oude oorsprong is uit een zondig geslacht. Alles wat uit die oude oorsprong is, dat is zonde, het vuile en het beschaafde, het grove en het verfijnde, de gedachte, die je misschien geen mens wenst te zeggen en jouw trots, die je maar al te graag zien laat.

Wie echt gelooft, dat Christus in Bethlehem geboren werd om als God en mens onze Middelaar te zijn, die verstaat, dat alles wat uit die eerste geboorte is, wat we meekregen in ons bloed en wat vanzelf opkomt in ons bewustzijn behoort tot de wereld van de ongerechtigheid, die veroordeeld wordt, omdat ze nu reeds veroordeeld is.

Dan leeft Christus in ons. En dan wordt Zijn leven in ons steeds krachtiger. Want dan zijn we van ons oude fundament afgeschoven en in Christus overgezet. En dan

overwin je door Zijn kracht, zodat je gedachten, je gevoelens, je ontroeringen al meer door de Christus worden beheerst en uit Zijn leven worden gevoed en gewekt. Wie zo staat weet niet van de humanistische spanning tussen levensideaal en levenswerkelijkheid, omdat hij zijn eigen natuurlijke aanleg niet tot een ideaal boetseert, maar de ontaarding van zijn levensoorsprong als zonde en afval belijdt. Want in deze zin heeft de gelovige geen levensidealen. Dit idealisme is uit het vlees. En waar dit idealisme dan wegvalt en neergehamerd wordt onder het Woord van de genade, daar is de spanning tussen een dergelijk ideaal en de werkelijkheid om ons heen vanzelf weggefallen. Versta mij goed. Ik zeg niet, dat we niet telkens in die spanning terugzinken. Telkens zijn deze moderne spanningen in ons hart, telkens namelijk als wij het geloof in de Here Jezus Christus verwarren met een of ander ideaal.

Maar in het geloof weten we het anders. De levenswerkelijkheid om ons heen is moeilijk te verstaan. Dit is dan de zegen van het geloof aangaande de geboorte van Jezus Christus in Bethlehem. Zie deze wereld maar aan en laat de ontroering van het leven maar diep in je ziel doordringen: dit is nu de wereld waarin Christus verscheen als de Zoon van God en de Zoon des mensen. Hij werd geboren onder de Keizer Augustus, in een onderworpen wereld van slavenvolkeren. Hij werd in doeken gewikkeld en neergelegd in de kribbe. En Hij heeft in die geboorte deze levenswerkelijkheid ten volle aanvaard en tegelijk ten volle veroordeeld. En nu is de vraag of ik deze levenswerkelijkheid wel aanvaarden kan geen vraag meer. Jezus heeft haar aanvaard en veroordeeld en tegelijk haar behouden en gered door de weg van de gemeenschap met God te openen. Nu is er geen ideaal meer, waarmee is de levenswerkelijkheid wil restaureren. In Christus ligt het begin van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. En dat nieuwe begin kennen we in het geloof. Dit is geen daad van de menselijke geest. En ik kan daar niet naast gaan staan. Dit is de herschepping van het leven van de wereld en van ons leven gewerkt door onze God.

Tot dat begin gaan we telkens terug. De levenswerkelijkheid is benauwend. Maar we weten van een nieuw begin. God schiep wat nieuws op de aarde. Want in Christus is de wereld in beginsel reeds vernieuwd. Het was daar in Bethlehem een schepping van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Tot dat begin gaan we terug als de werkelijkheid van de wereld om ons heen voor ons benauwend wordt. En tot dat begin gaan we terug als de werkelijkheid van eigen leven in aanraking komt met de zonde. De overgebleven zwakheden zijn niet gering. Het gaat soms boven het hoofd. Het kan soms zijn alsof ons leven zich weer opnieuw ombuigt naar de afgrond van de zonde. En hoe zal ik dan weer komen tot inkeer? Zal ik mezelf verbeteren? Zal ik proberen mij op te trekken aan idealen? Ach, ik heb het reeds verloren, voor ik begon.

Hier is Christus, waar telkens weer het nieuwe begin ligt. In het geloof grijp je dit aan. En dan kun je weer opnieuw beginnen. Er is een 'vernieuwd-worden' van dag tot dag. Dagelijks sta je weer op dit fundament van Gods genade in Christus Jezus. En dagelijks weet je dan: het oude is voorbijgegaan, ziet, het is allemaal nieuw geworden.

Ik zeg niet, dat er dan geen spanningen zijn. Ik zei al, dat het geloof zijn eigen spanningen kent. Hier is dan de spanning van het geloof in Christus: het vlees begeert andere dingen dan de Geest en de Geest begeert andere dingen dan het vlees. Deze dingen staan tegenover elkaar.

Ik leef niet meer, Christus leeft in mij. Maar in mij leeft zoveel, dat niet uit Christus is. Er is nog zoveel valse spanning in ons hart. En dan kunnen we de levenswerkelijkheid niet aan. En dan wijzen we haar in hoogmoed af. We nemen dan onze medeverantwoordelijkheid niet op ons.

Wie gelooft neemt de medeverantwoordelijkheid van deze ellendige levenswerkelijkheid op zich. Uit deze ontaarde werkelijkheid ontsprong ook mijn leven. Dit heb ik niet in hoogmoed af te wijzen en ik heb niet te zeggen: 'Dat wil ik niet!'

Maar tegelijk straalt dan de vreugde in Christus daarover uit. Ik heb ten volle medeverantwoordelijkheid en ik mag met niet afzijdig houden. Maar Christus is deze werkelijkheid verlossend ingegaan en Hij heeft ook mij uit deze nood en dood verlost.

En dan zien wij naar Christus in de hemel.

Daar is Hij, die ons vlees en bloed heeft aangenomen. Deze wereld is de Zijne. Ik weet niet hoe het moet, en welke diepten doorwaad moeten worden. Maar Christus weet het. Hij is de wijze Koning van de gehele aarde, de Koning der eeuwen. Hij regeert in eeuwigheid.

Vol verwachting zien we dan naar Hem op

Hij is ten volle bezig voor de wederoprichting van alle dingen. Israël riep om de komst van Christus, Zijn eerste komst. Wij roepen door de Geest om Zijn tweede komst, wij roepen in de spanning van het geloof om te mogen zien het verheerlijkt Hoofd Jezus Christus, God en mens, komende op de wolken.

AMEN

Sondag 15

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 15: HET LIJDEN VAN JEZUS

Jesaja 53

1 Wie gelooft, wat wij gehoord hebben, en aan wie is de arm des Heren geopenbaard?

2 Want als een loot schoot hij op voor zijn aangezicht, en als een wortel uit dorre aarde, hij had gestalte noch luister, dat wij hem zouden hebben aangezien, noch gedaante, dat wij hem zouden hebben begeerd. 3 Hij was veracht en van mensen verlaten, een man van smarten en vertrouwd met ziekte, ja, als iemand, voor wie men het gelaat verbergt; hij was veracht en wij hebben hem niet geacht.

4 Nochtans, onze ziekten heeft hij op zich genomen, en onze smarten gedragen, wij echter hielden hem voor een geplaagde, een door God geslagene en verdrukte.

5 Maar om onze overtredingen werd hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op hem, en door zijn striemen is ons genezing geworden. 6 Wij allen dwaalden als schapen, wij wendden ons ieder naar zijn eigen weg, maar de Here heeft ons aller ongerechtigheid op hem doen neerkomen. 7 Hij werd mishandeld, maar hij liet zich verdrukken en deed zijn mond

niet open; als een lam dat ter slachting geleid wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed hij zijn mond niet open.

8 Hij is uit verdrukking en gericht weggenomen, en wie onder zijn tijdgenoten bedacht, dat hij is afgesneden uit het land der levenden? Om de overtreding van mijn volk is de plaag op hem geweest. 9 En men stelde zijn graf bij de goddelozen; bij de rijke was hij in zijn dood, omdat hij geen onrecht gedaan heeft en geen bedrog in zijn mond is geweest. 10 Maar het behaagde de Here hem te verbrijzelen. Hij maakte hem ziek. Wanneer hij zichzelf ten schuldoffer gesteld zal hebben, zal hij nakomelingen zien en een lang leven hebben en het voornemen des Heren zal door zijn hand voortgang hebben. 11 Om zijn moeitevol lijden zal hij het zien tot verzadiging toe; door zijn kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, en hun ongerechtigheden zal hij dragen. 12 Daarom zal Ik hem een deel geven onder velen en met machtigen zal hij de buit verdelen, omdat hij zijn leven heeft uitgegoten in de dood, en onder de overtreders werd geteld, terwijl hij toch veler zonden gedragen en voor de overtreders gebeden heeft.

Zondag 15

Wat belijdt u met het woord: geleden?

Christus heeft heel de tijd van zijn leven op aarde, maar vooral aan het einde daarvan, de toorn van God tegen de zonde van het hele menselijke geslacht aan lichaam en ziel gedragen.

Hij deed dit om door zijn lijden, als het enige zoenoffer, ons lichaam en onze ziel van het eeuwige oordeel te verlossen en Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven voor ons te verwerven.

Waarom heeft Hij onder de rechter Pontius Pilatus geleden?

Christus is onschuldig onder de wereldlijke rechter veroordeeld, om ons te bevrijden van het strenge oordeel van God, dat over ons zou komen.

Heeft het een bijzondere betekenis dat Christus is gekruisigd en niet op een andere wijze is gestorven?

Ja, want daardoor ben ik er zeker van, dat Hij de vloek die op mij lag, op Zich geladen heeft, omdat de kruisdood door God vervloekt was.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 15

In de vorige zondag deden wij belijdenis van de geboorte van de Here Jezus in Bethlehem. En nu zullen wij van Hem getuigen, dat Hij voor ons geleden heeft onder de vloek van God

Met Zijn geboorte deed Christus Zijn intrede in de wereld van de mensen. Niets van ons menselijk leven is Hem vreemd gebleven. Er kan niets worden genoemd of bedacht, waar Hij buiten is blijven staan. Alleen de zonde is Hem steeds volkomen vreemd geweest. Tot Zijn laatste adem toe is dit Hem een raadsel gebleven. Met zonde heeft Hij nooit van doen gehad.

Maar Hij heeft het hele menselijke leven in al z'n doorsneden, in zijn lengte en breedte en diepte en hoogte aanvaard. Dat houdt in, dat Hij ook een plaats in de geschiedenis als de Zijne heeft aanvaard.

Dat Christus een historisch Persoon is geweest werd steeds aangegrepen om Hem Zijn goddelijke heerlijkheid te ontzeggen. Er zijn tal van boeken geschreven om het leven van Jezus zuiver uit de historie te verklaren. Een dergelijk 'leven van Jezus' was dan wel geheel iets anders dan de Schriften getuigen. Daarin wordt Hij immers openbaar als de Zoon van God, Die wel geleden heeft in een zekere periode van de

geschiedenis, maar Die door Zijn lijden de zonde en de dood overwon, omdat die historische Persoon Jezus de tweede Adam was, de Zoon van God, Die van boven is. Dat is nu juist de verlossing van ons leven, dat Christus niet buiten de geschiedenis van het menselijk geslacht is blijven staan, dat Hij niet als een ongrijpbare en onbereikbare figuur ver weg is blijven staan zoals de goden van vele volken. Hij is toegetreden en heeft Zich onder de mensen begeven en men is op Hem toegetreden en men heeft Hem omringd en zij hebben Jezus gegrepen en gebonden en aan het kruis geslagen.

Zo is Christus de geschiedenis van de mensen binnengetrokken. Hij heeft gebogen onder een roeping, die Hij in de historie te vervullen had en dit volgen van de roeping is voor Hem op onuitsprekelijk lijden uitgelopen.

Je moet Jezus hier zien in de geschiedenis.

De geschiedenis is niet een bedrijf, dat door ons aan anderen kan worden overgelaten. Niemand kan zeggen: ik behoor niet tot de leiders van de geschiedenis en daarom heb ik totaal geen belangstelling voor de geschiedenis. Want ons leven is op duizenderlei manier verweven met de geschiedenis van het menselijk geslacht. Ik moet mijn plaats in de geschiedenis weten en ik heb daarin mijn historische roeping, hoe gering die ook moge zijn, te vervullen, al was het slechts in de historie van het geslacht, waaruit ik geboren werd. Zo hebben jullie allemaal een historische roeping en daarom hebben jullie allemaal met de geschiedenis te maken.

Want de geschiedenis is maar niet een spel van allerlei machten, maar zij is de volvoering van een taak, die God aan de mensheid en daarom aan ons allen hoofd voor hoofd heeft opgedragen. De geschiedenis is het geheel van het werk, dat door de mensen moet worden verricht om de wereld te leiden van het paradijs tot de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. In die geschiedenis moet je je plaats weten.

Zo heeft Jezus ook Zijn plaats geweten, want Hij werd gedreven door een roepingsbesef zo diep als het bij geen mensen gevonden werd en zonder Hem bij geen mens mogelijk is.

Want door de zondeval is het historisch besef, dat is het besef een roeping te hebben, verloren gegaan. Adam en Eva wisten na de val hun plaats in de wereld niet meer. Hun zonde was juist dit, dat zij het besef verloren een roeping van God te hebben. Zij hebben voor zichzelf geleefd in het ogenblik toen ze van de vrucht aten.

Maar wanneer wij hier belijden, dat Christus geleden heeft, dan betekent dit, dat Hij Zijn roeping heeft verstaan. Hij week niet weg uit de plaats waar God Hem stelde. Hij heeft evengoed belasting betaald als gepredikt in de tempel, evengoed het overblijfsel van Israël vergaderd uit de verstrooiing als de Farizeeërs en Schriftgeleerden het masker van het gelaat gerukt. Dat heeft Hem aan het kruis gebracht.

Deze gehoorzaamheid van de Here Jezus bedekt de schuld, die ons leven drukt voor God. In ons leven weerspiegelt zich de historie van ons geslacht. Wij zijn allen van ons roepingsbesef losgeslagen. In Christus wordt ons leven ook daarin opnieuw vastgelegd in Gods verbond. Door genade gaan we de roeping weer verstaan. Zo weten we dan onze plaats in de geschiedenis weer. Maar dat bezitten wij in Christus, de volmaakte Gehoorzame. In ons leven treedt telkens aan de dag hoe wij belast zijn met de zonden van ons geslacht. Denk maar eens aan de discipelen.: Zij wisten hun plaats in de geschiedenis niet, toen zij met elkaar twistten wie toch de eerste van hen zou zijn, .En toen Petrus zijn zwaard trok en tot Zijn Meester zei: 'Dat verhoede God, Here, dat zal U geenszins overkomen!' Toen was hij wel zeer vervreemd van de roeping Gods. Het is door genade in Hem gewerkt, toen Hij Zijn handen uitstreekte en een ander Hem bond en bracht waar Hij niet wilde.

Christus was Zijn ouders onderdanig. Hoe verstond Hij Zijn plaats. In de gebrokenheid van ons leven is Jezus onze troost. Schuldbedekkend is Hij de weg gegaan, die Zijn roeping Hem wees. En Hij week niet opzij, toen lijden en vernedering Hem dreigden. Hij is ook opgegaan naar Jeruzalem, toen Hij wist, dat Hij zou overgeleverd worden in de handen van de zondaren en gekruisigd zou worden.

Zo is de roeping voor Christus het bangste lijden geworden. Daarin staat Christus volkomen tegenover de historische idealen, die de mensheid geleid hebben. Want de mensheid verloor haar roepingsbesef, toen Adam en Eva in zonden vielen. Toch bleef de roeping. Dat was genade van God. Het zou toch door genade tot een historische ontplooiing komen. Desondanks vervult de mens toch zijn roeping in de wereld. In zekere zin komt het in de weg van de historische ontwikkeling tot een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, tot een volkomen gaaf mensenleven in het nieuwe Jeruzalem, tot ongebroken menselijke eer en heerlijkheid onder het stralend licht van Gods liefde.

Maar dit is de voortdurende drijfveer in de geschiedenis van de mensen geweest: men vergat z'n roepingsbesef en z'n plaats in de geschiedenis en buiten de genade van de Here om durfde men te grijpen naar het ideaal van de menselijke gaafheid. Daarom wilden de torenbouwers van Babel niet de voortgang naar het einde van de geschiedenis, dat God in Zijn genade schenken zou, maar wilden ze de historie stilzetten in de waan, dat het einde reeds bereikt was. Zo gezien bedoelde men met de toren van Babel de nieuwe hemel en de nieuwe aarde te vervangen. De rust, die daar overblijft voor het volk van God, werd in dat bouwwerk nagebootst.

De herhaling van datzelfde pogen ontmoeten we telkens in de geschiedenis, waar men het ideaal van de gave mens bereikt denkt te hebben. Dit zag je bij de koningen van Egypte, de wijzen van Griekenland, de Babylonische heersers, de goddelijke keizers van Rome. Hoe meer men zijn plaats in de geschiedenis vergat, des te meer leefde men in de waan, dat het ideaal van de gave mens was bereikt. Dat is het onwaarachtige in de geschiedenis van de mensen. Een waan wordt voor werkelijkheid uitgegeven. Er zijn koningen geweest, die de illusie probeerden te wekken dat zij boven alle weifeling verheven zijn, boven alle angst voor de dood, boven alle vatbaarheid voor pijn en lichamelijke zwakheid. Dat is het valse heldenideaal. De held is hier een god.

Natuurlijk, deze waan van de gave mens wordt herhaaldelijk verstoord. En dan weet men niet beter dan in een grenzeloos cynisme van de hopeloosheid van het leven getuigenis af te leggen. Zo wankelt de mensheid tussen het leven bij de waan van de gave mens en de cynische verachting van het leven.

Ook in dit opzicht vertoont ons leven het beeld van de geschiedenis, waarin het een plaats vindt. Zonder de genade van Christus is ook het leven van de meest gewone mens een maskerade, een vertoning. Zonder Christus probeer ik de illusie te wekken, dat het ideaal van de menselijkheid in mijn leven op een of andere manier werd bereikt, dat in karakter of begaafdheid op een of andere manier het eindpunt gehaald werd. Zo wordt het eigene, dat de Schepper aan iedere mens geschonken heeft en dat in zekere zin voor anderen onbereikbaar is, verteerd in een afgodische zelfvoldoening. Zelfs de discipelen wilden rusten in wat zij bereikt hadden. Daarom moest de Here Jezus hen onderwijzen: 'Wij zijn maar onnutte dienstknechten, want we hebben slechts gedaan wat we moesten doen.' Daaronder wordt ook ons leven verteerd. Hoeveel aanspraken doen wij stilzwijgend tot gelding komen? Hoeveel geheime pretenties dragen wij rond? En anderzijds: ook het cynisme dat de

geschiedenis verderft, vindt z'n weerklink in ons leven, als het zonder Christus is. Hoeveel zelfwegwerping en hoeveel cynische zelfvernedering schijnt vaak de enige uitweg voor de zichzelf handhavende mens te zijn. Hiermee werpen wij de eer en de heerlijkheid weg, die wij van God ontvingen.

In deze schuld, deze daadwerkelijke zonde en deze besmetting van het karakter, zien wij op Jezus, Die voor ons leed. Wij belijden hier, dat Hij gedurende heel de tijd van zijn leven op aarde, maar vooral aan het einde daarvan, de toorn van God tegen de zonde van het hele menselijke geslacht aan lichaam en ziel gedragen heeft.

Het leven is voor Jezus altijd lijden geweest. Dat wil niet zeggen, dat Jezus voor Zijn omgeving steeds voor een lijdende figuur is doorgegaan. Christus heeft ook blijdschap en vrolijkheid gekend. Want Hij was immers gekomen om het lijden te overwinnen en rondom zag Hij de vrucht van Zijn werk ook in het lachen en spelen van de kinderen. Daarin heeft Hij genoten. Maar meer nog genoot Hij als de Zijnen het geloof beleden, in kinderlijk vertrouwen, waarmee zieken zich onder Zijn hand stelden, in de vaste hoop, die Hij hoorde uit hun spreken, in de glans van de blijdschap, die Hij las in hun ogen, in de verrukking en de verbazing over de macht van de verlossing, die Hij ontdekte in hun hart.

Maar de achtergrond van Zijn vreugde was toch steeds het lijden. Want Hij kende Zijn roeping en Zijn roeping betekende een gaan door lijden tot heerlijkheid. Als Christus het lijden geschuwd had, dan was Hij de roeping ontweken. Dat lijden van Jezus, gedurende de hele tijd van Zijn leven kan niet gepeild worden. Hoe heeft Hij geleden, toen Hij de oversten van Zijn volk verward zag in hun pogen om hun historische roeping te midden van het volk te verloochenen en een ideaal van gave menselijkheid te bereiken om zichzelf veilig te stellen tegenover de toorn van God in de zelfgebouwde positie van de wettische heiligheid. En hoe leed Hij toen Hij de verwoestende kracht van de zonde ontdekte in de discipelenkring, in de strijd om de vraag wie de meeste zou zijn en in hun losgeslagen zijn van het roepingsbesef. En hoe heeft Hij allermeeft geleden, toen Hij in de ogenblikken van de hoogste Zelfopofferende liefde door de Zijnen werd miskend, toen ook de Zijnen blijk gaven niet te verstaan welke roeping Hij in de wereld vervullen kwam, toen zij in hun weerbarstigheid Hem tegenwerkten in het werk van Zijn liefde.

En dit lijden kwam vooral aan het einde van Zijn leven hier op aarde over Hem. In Gethsemane heeft Hij onder de last van Zijn lijden gekropen. Niets is er dan in Hem overgebleven, dat herinnert aan de gave mens, die God schiep. Dan is Hij een worm en geen man. En dan staat Hij wel op in Zijn heldenkracht: 'Zie, die Mij overlevert, is nabij.' Daarin overwint Hij het lijden voor eeuwig. Maar onder die overwinning is Hij doorgegaan. Die heeft Hem het leven gekost. En als Hij dan voor Zijn rechters staat, bespuwd, met speeksel bedropen, geslagen en gestriemd, gehoond en gelasterd, dan is er geen gedaante of heerlijkheid aan Hem, dat wij Hem begeerd zouden hebben. En wanneer Hij dan gehangen wordt aan het kruis in een voor ons ondenkbare ontering, in een helse pijn en benauwdheid, dan groeit Zijn lijden uit tot een dwaasheid en een ergernis voor Joden en Grieken. Een ergernis en dwaasheid is het voor allen, die hetzij door vroomheid, hetzij door wijsheid en een nette houding, het ideaal van de menselijkheid in zichzelf bereikt denken te hebben.

Christus aan het kruis is de meest volstrekte tegenstelling met wat de drijvende kracht in de geschiedenis is geweest. Daarin heeft God alle helden en wijzen en vromen gekruisigd. Dat is voor het vlees, de mens in zijn zelfhandhaving, de vloek in de historie, de meest volstrekte tegenspraak van wat in de geslachten geleefd heeft sinds de zondeval. Men heeft Hem wel getekend als een schone Christus aan het

kruis. Dat is de laatste poging om er de ergernis uit weg te nemen. Bij het kruis van Christus kan vanuit het vlees slechts EEN ding worden getuigd: als wij Hem zagen, dan zouden we Hem vanwege zijn gedaante niet begeren. Hij was veracht en van mensen verlaten, een man van smarten en vertrouwd met ziekte, ja, als iemand, voor wie men het gelaat verbergt.

En nog is dit het eerste gebaar dat wij maken, dat we de ergernis van het kruis bedekken willen. Nog steeds verbergen we ons gelaat voor Hem. Dat blijkt wel duidelijk wanneer het lijden van Christus tot ons komt en de overblijfselen van het lijden van Christus vervuld worden aan ons, die van Christus zijn. Want ook het lijden van Christus blijft vreselijk tot het einde toe. Daartegen verheft zich alles wat in ons is. Daarom weren wij ook het lijden af als het tot ons komt en als het ons overviel, dan willen we daarover later eigenlijk geen woord meer spreken.

In het geloof juichen wij over dit offer, dat voor ons is volbracht. Alle valse menselijke idealiteit wordt hier tot in het diepste veroordeeld, stuk gescheurd, gebroken. Gekwetst keren de mensen zich af. Maar het geloof knielt hier in aanbidding neer, want hier wordt het echte mensenleven gered en behouden, niet door een ideaal, maar door de Christus, Die Zichzelf gaf voor onze zonden, Die Zijn roeping gehoorzaam vervulde en Die de ontzettende plaats, die in de geschiedenis op Hem wachtte, heeft aanvaard.

Daarom ligt in het lijden van Christus het herstel van ons leven. Wie op Christus ziet, weet zijn plaats in de geschiedenis en weigert niet langer zijn roeping te vervullen. Want wie op Christus ziet, verstaat de geschiedenis en verstaat dan ook zijn eigen leven. Bij het kruis ga ik mijzelf begrijpen en gaat de zonde mij een raadsel worden, zoals het voor Hem een raadsel geweest is. En hoe meer wij gelovig de hand leggen op het volbrachte werk van Christus, des te meer wordt de zonde mij onbegrijpelijk. Zo ga ik het dan weer recht en zuiver zien. Ik heb een plaats van God in de wereld gekregen en daar is niets onbegrijpelijks en niets raadselachtigs in, dan alleen dit, dat wij van die plaats zijn weggelopen en de roeping verloochend hebben. Maar door de kracht van datzelfde offer word ik nu naar die plaats gedreven, waar dat ook mag zijn. En ik ga belijden, dat ik door de genade van Christus niets anders begeer, dan te staan op de plaats, die Gods Raad voor mij heeft bepaald en de roeping te volbrengen, die Zijn hand mij heeft opgelegd.

Daarin worden wij dan navolgers van de Here Jezus Christus. En als onze historische roeping dit meebrengt, dan zullen wij door Zijn kracht gehoorzaam zijn aan Zijn Woord: die achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf en neme zijn kruis op en volge Mij. Zo zullen wij niet wankelen, zelfs niet wanneer ons leven als een dankoffer moet worden geofferd. Want Jezus Christus is in Zijn offerande volkomen geslaagd. Het is altijd van kracht, in welke omstandigheden wij ons ook bevinden en langs welke weg God ons ook leiden mocht.

En dan wordt in de volgende twee vragen nog gesproken over de rechter, onder wie onze Here Jezus de kruisdood stierf en over het kruislijden zelf. Van die rechter en van dat kruis kan nog veel meer gezegd worden dan hier staat. De catechismus haalt hieruit slechts naar voren, dat Hij door Zijn lijden onder de rechter Pontius Pilatus en Zijn kruisdood ons bevrijd heeft van het oordeel en de vloek van God.

Die rechter en dat kruis.

God heeft de overheid ingesteld om de macht van de zonde te beteugelen. Gezegend is de overheid, die zo haar plaats in de geschiedenis verstaat. Daarin gaat de weerspiegeling van de gunst van God nog uit over het leven van de volkeren.

Ontzaglijk is de verantwoordelijkheid van de overheid. Zij moet recht spreken in de

naam van God. Hij is haar Opdrachtgever. Op het gezag van God heeft Pilatus Jezus veroordeeld. Het behaagde God niet om Zijn Zoon om te brengen door moordenaarshanden, maar Hij heeft het zwaard van de overheid op Hem gericht, dat opzettelijk voor Hem bestemde zwaard van de goddelijke gerechtigheid, zoals die door mensenhanden wordt bediend en gehandhaafd. Dat zwaard van de overheid is voor Christus een ontzetting geweest, omdat daarin als het ware een lichtstraal van de goddelijke gerechtigheid in mensenhanden was gelegd.

Zo moest Christus ook de kruisdood lijden. Dat was een ontzettende marteling. Daarop vestigt de catechismus echter de aandacht niet. Hij denkt aan het woord dat het Oude Testament gesproken heeft over degenen, die aan het hout gehangen werden. De dood aan het kruis was door God vervloekt. Zo stelde ook de wet van Mozes Christus buiten de gemeenschap met God. Hij heeft buiten de legerplaats geleden, aan de hel prijsgegeven, onder de vloek verbrijzeld.

Hierdoor zijn wij volkomen in de ruimte gezet. Aan Gods gerechtigheid is voor ons voldaan en de vloek van God heeft Christus gedragen. Wij staan nu bevrijd van het rechtvaardig oordeel van God, dat over ons gaan zou en wij zijn vrij van de vervloeking, die wij door onze zonde op ons geladen hebben.

Hier ligt dan het uitzicht op de eeuwige heerlijkheid voor ons open. Eenmaal zullen wij volkomen en gaaf voor de Here staan en dan zal zelfs Zijn oog geen vlek of rimpel in ons leven ontdekken. Zo zal dan door de weg van Christus' lijden eenmaal het einde van de geschiedenis bereikt worden en heel de ontplooiing haar vervulling vinden in een mensenleven, dat enkel eer en heerlijkheid zal zijn door de wil van onze lieve Zaligmaker, Jezus Christus, Die ons van tevoren al zo uitnemend heeft liefgehad.

AMEN

Sondag 16

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 16: ONS LEVEN IN DE DOOD VAN DE ZOON VAN GOD

Kolossenzen 3:1-14

1 Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan de rechterhand Gods. 2 Bedenkt de dingen, die boven zijn, niet die op de aarde zijn. 3 Want gij zijt gestorven en uw leven is verborgen met Christus in God. 4 Wanneer Christus verschijnt, die ons leven is, zult ook gij met Hem verschijnen in heerlijkheid.

5 Doodt dan de leden, die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij, 6 om welke dingen de toorn Gods komt. 7 Daarin hebt ook gij eertijds gewandeld, toen gij erin leefdet. 8 Maar thans moet ook gij dit alles wegdoen: toorn, heftigheid, kwaadaardigheid, laster en vuile taal uit uw mond. 9 Liegt niet meer tegen elkander, daar gij de oude mens met zijn praktijken afgelegd, 10 en de nieuwe aangedaan hebt, die vernieuwd wordt tot volle kennis naar het beeld van zijn Schepper, 11 waarbij geen onderscheid is tussen

Griek en Jood, besneden of onbesneden, barbaar en Skyth, slaaf en vrije, maar alles en in allen is Christus.

12 Doet dan aan, als door God uitverkoren heiligen en geliefden, innerlijke ontferming, goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld 13 Verdraagt elkander en vergeeft elkander, indien de een tegen de ander een grief heeft; gelijk ook de Here u vergeven heeft, doet ook gij evenzo. 14 En doet bij dit alles de liefde aan, als de band der volmaaktheid

Zondag 16

Waarom moest Christus Zich tot in de dood vernederen?

Omdat vanwege Gods gerechtigheid en waarheid niet anders voor onze zonden betaald kon worden dan door de dood van Gods Zoon.

Waarom is Christus begraven?

Om daardoor aan te tonen dat Hij echt gestorven was.

Nu Christus voor ons gestorven is, waarom moeten wij dan nog sterven?

Onze dood is geen betaling voor onze zonden, maar alleen een afsterven van de zonden en een doorgang tot het eeuwige leven.

Wat is voor ons nog meer de waarde van het offer en de dood van Christus aan het kruis?

Door zijn kracht wordt onze oude mens met Hem gekruisigd, gedood en begraven, opdat de slechte begeerten van het vlees in ons niet meer regeren, maar opdat wij onszelf aan Christus offeren als een offer van dankbaarheid.

Waarom volgt er: neergedaald in de hel?

Daardoor mag ik er in mijn felste aanvechtingen zeker van zijn en er rijke troost uit putten, dat mijn Here Jezus Christus mij van de angst en pijn van de hel verlost heeft.

Hij heeft deze verlossing bewerkt door zijn onuitsprekelijke angsten, smarten, verschrikking en helse kwelling, waarin Hij gedurende heel zijn lijden, maar vooral aan het kruis verzonken was.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 16

In deze zondag van de catechismus komen verschillende dingen ter sprake. Het gaat er voornamelijk om, dat wij het leven hebben in de dood van de Zoon van God.

Maar deze dood van Christus wordt in verschillende aspecten gezien. Wij horen van de noodzakelijkheid van Christus' sterven, van Zijn begraven-worden, daarna van onze dood en ten slotte van Christus' nederdaling in de hel.

Daarom komt het er op aan, dat wij bij deze zondag de kern van deze belijdenis grijpen. Wij belijden, dat wij het leven gevonden hebben in de dood van de Zoon van God.

Maar hoe is de dood van Christus ons het leven geworden?

Wanneer we dit zien willen, moeten we letten op de aard van het geloof. Het geloof is altijd geloven van het Woord van God.

En het Woord van God bindt ons aan Christus. Hij is toen en toen gestorven, daar en daar aan het kruis.

Maar het geloof is toch meer dan dat ik hier en nu geloof, dat Christus daar en toen gestorven is.

Het geloof maakt ons één met de Here Jezus Christus. Of liever: ik geloof, dat Gods genade dat één worden met Christus heeft voltrokken.

Onze belijdenis zegt in artikel 22, dat waar geloof Jezus Christus met al Zijn verdiensten omhelst, Hem eigen maakt en niets anders meer buiten Hem zoekt. In het geloof weet ik, dat Christus mij eigen is en dat ik Hem eigen ben. Hij is het Hoofd en wij zijn Zijn lidmaten, de leden van Zijn lichaam. God heeft ons aan Hem gebonden, ons met Hem verenigd, ons één plant met Hem gemaakt., ons bij Hem ingelijfd.

Dat wil niet zeggen, dat ook in de verste verte maar gesproken zou mogen worden van een mystiek versmelten in Christus. Hij is God en wij zijn mensen. En Hij is nu als de Mens Christus Jezus in de hemel en wij zijn op de aarde. Hij is een ander dan ik ben. De Schrift weet niets van een mystiek één-worden met God of met Christus. Maar de Schrift leert ons wel, dat wij allen te samen leden van één lichaam zijn en dat Christus het Hoofd van het lichaam is. Hij is ons eigen geworden en wij zijn Hem eigen gemaakt. Er is een uit genade verbonden zijn met Hem.

En nu is het geloof dit, dat wij van die verbondenheid met de Here Jezus weten op grond van het Woord van God, dat van die verbondenheid spreekt.

Wij zijn één met Hem geworden in Zijn dood en in Zijn opstanding, want we zijn met Christus gestorven gelijk het lichaam sterft met het hoofd en we zijn met Christus opgewekt, wij zullen nu met Christus leven en met Hem triomferen. Het is alles met Christus, waarvan de apostel Paulus zo vaak spreekt.

En als we nu letten op dat met Christus gestorven zijn, dan weten we wat we in deze zondag belijden.

Zo horen we in deze preek van Christus zich gevend in de dood en we zien daarbij dat Hij gestorven is, dat Hij begraven is en dat Hij neergedaald is in de hel.

Wij belijden dus allereerst dat Christus voor ons gestorven is.

Waarom moest Christus Zich tot in de dood vernederen? Omdat vanwege Gods gerechtigheid en waarheid niet anders voor onze zonden betaald kon worden dan door de dood van Gods Zoon.

Wij zijn hiermee gekomen bij de diepste vernedering van Christus. Dieper kon Hij niet tot ons afdalen dan tot in de schacht van onze dood. Daar in de onderste stromen van de wateren van de dood heeft Hij ons gegrepen en omhelsd, Zich aan ons verbonden, Zich één met ons gemaakt, ons omvat en tot Zich genomen, om ons dan zo door Zijn opstanding te halen naar het leven.

Zo is Christus gestorven om Zich met ons te verenigen en door Zijn kracht ons te verlossen.

In het Paradijs heeft God gezegd, dat op de zonde dood zou volgen.

God is als enige soeverein. En Hij heeft alle schepselen onder Zijn wetten gesteld. Hij heeft ons ook als levende mensen gemaakt. En ons leven is niet een natuurverschijnsel.

Leven is voor ons verbonden-zijn-met-God. Leven, dat is dat wij door God in ons hele bestaan gedragen worden. Dat wij leven, komt omdat er een band met God is. Waar de band met God volkomen afgebroken is, daar is geen leven meer, daar heerst de eeuwige dood.

God heeft in het Paradijs tot de mens gesproken over die band met God, waarin alleen het leven gewaarborgd was, Gods verbond was voor ons het leven.

De mens kan niet op zichzelf bestaan. Zoals het elektrische licht gedoofd wordt, zodra de verbinding met de centrale verbroken wordt, zo is er voor de mensen alleen leven te vinden in het verbond met God, in het met God verbonden zijn.

En daarom heeft God in het Paradijs de mens ook bekend gemaakt, dat het verbreken van de band de dood zou brengen: 'Jij kunt, o mens, niet in jezelf bestaan, je kunt niet op jezelf leven. Je hebt je leven alleen in dat verbonden-zijn met Mij.' En ten dage, dat Gij van die boom eet, zult Gij voorzeker sterven. Want Ik ben de Here Uw God, Uw Schepper en Uw Wetgever.

Dat was de openbaring van Gods gerechtigheid.

En deze openbaring van Gods gerechtigheid was de volle waarheid over het mensenleven.

En als de mens die gerechtigheid en die waarheid van God nu zou eerbiedigen, dan zou hij het eeuwige leven vinden in dat verbond met God.

Maar de mens heeft naar de satan geluisterd en God tot een leugenaar gemaakt. De band van het verbond werd van de kant van de mens opzettelijk verbroken. De gerechtigheid van God, die God Zelf geopenbaard had, werd ontkend, Zijn waarheid werd tegen gesproken.

Maar toen die band met God werd verbroken, toen dat verbond van God vernield werd, toen was er voor de mens geen leven meer, toen ging de eeuwige dood over hem open.

Daarom zegt Paulus heel duidelijk, dat de zonde de dood baart, dat wil zeggen: dat de dood uit de zonde te voorschijn komt.

Want de zonde snijdt de band met God door en snijdt daardoor het leven af. Daarom is de zonde de dood.

De zonde maakt, dat het verbond Gods gebroken wordt, dat we niet meer door God gedragen worden, de zonde maakt ons dood.

De dood is een straf van God op de zonde, maar niet een straf die van buiten af, mechanisch ons opgelegd wordt.

Leven is geen natuurverschijnsel. Leven is een verbond met God hebben. En zo is de dood ook niet een natuurverschijnsel. Sterven staat niet op zichzelf. Het is niet een geïsoleerde gebeurtenis. Ik sterf omdat ik een verbondsbreker ben.

'Ten dage, dat gij daarvan eet, zult gij voorzeker sterven,' zegt God. Dat wil zeggen:

'Ten dage, dat gij het verbond verbreekt, de band met Mij verscheurt en doorsnijdt, zijt gij zonder Mij, zijt gij van Mij afgesneden, van Mij, de God van het leven.'

Ons leven was gefundeerd in de gerechtigheid en de waarheid van God. God had gezegd: 'Wie Mij vindt, vindt het leven. Want het leven heb je uit Mij.'

Maar daarom keerden na de zonde die gerechtigheid en waarheid van God zich tegen ons. Dat was ons het leven geweest, zolang we in die gerechtigheid en waarheid stonden. Maar dat werd ons nu de dood, nu we braken met die gerechtigheid en waarheid van God.

Leven is een zaak van het verbond met God. Maar de dood is ook een verbondszaak. Het is het breken van dat verbond.

Wij moeten goed begrijpen, dat leven en dood zaken zijn van het verbond met God, want anders zien we leven den dood als zelfstandige gebeurtenissen en feiten, dan zien we niet langer dat alles, ook het leven zelf en het sterven zelf, beheerst wordt door onze verhouding tot God.

In de dood blijkt, dat God in het Paradijs de waarheid gesproken heeft en dat de satan heeft gelogen. In de dood blijkt, dat Gods gerechtigheid toch de overhand over ons behoudt.

En daarom gingen Gods gerechtigheid en waarheid nu de dood van de mens ook eisen. God heeft Zijn waarheid nooit geweld aan willen doen, ook niet toen ze door de mens weersproken werd.

Hij heeft over ons en de satan reeds in het Paradijs de overwinning behaald. Zijn gerechtigheid bleek waar te zijn. Hij had geen zelfstandige mensen gemaakt, die in zichzelf het leven hadden, maar Hij had mensen geschapen, die het leven hadden uit Hem.

En daarom is de dood gekomen over alle mensen.

De zonde heeft de dood gebaard. De gerechtigheid en de waarheid van God werden nu dodelijk voor ons.

En nu zou dat geworden zijn een voor altijd afgesneden-zijn van de God van het leven, als niet de Zoon van God Zich gegeven had om alles voor ons te voldoen en daarom ook voor ons te sterven.

Christus is voor ons gestorven.

En wij kunnen niet meten, wat Hij daarin voor ons heeft gedaan. Zelfs al zouden wij volledig weten wat straks ons sterven zal zijn, dan weten we nog niet, wat het sterven voor Christus was.

Ons sterven is nu door Zijn dood een afsterven van de zonden en een doorgang tot het eeuwige leven geworden. Dat heeft veel van de gruwel van het sterven weggenomen.

En zelfs nu nog is het sterven gruwelijk.

Want de Bijbel zegt dat ons sterven gruwelijk is. De Schrift weet niets van de heidense doodsverheerlijking, niets van een sterven dat maar een slapen-gaan is, niet van een mooi dood-gaan, waarvan de dichters gezongen hebben, niets ook van dat toedekken van de gruwel van de dood onder een schat van bloemen.

Sterven, dat is dat onbegrijpelijk-smartelijk verbroken-worden in het hele bestaan. Ik kan er niet bij wat dat is: verbroken worden, stuk-gaan, zoals een schaal aan stukken gestoten wordt.

En nu hebben wij de kiem van de dood in ons. En toch is de dood ons volkomen vreemd. Er is niets in mij, dat zich met de dood solidair verklaren kan, nooit kan ik er aan toegeven, nooit zal ik met de dood verzoend zijn. De dood is ons helemaal vreemd.

Hoe moet Christus dan geleden hebben als Hij van Zijn sterven sprak en toen Hij dat sterven voelde naderen.

Hij heeft daar uren aan het kruis gehangen tot Zijn adem al moeilijker ging worden en de spanningen in Zijn hart al benauwder werden en dat donker geheim van de dood al hoger in Hem opkroop.

En Christus is niet een zachte dood gestorven. Hij blies de adem niet uit met een glimlach op het gelaat, zoals de Zijnen soms de adem kunnen uitblazen. Hij stierf in benauwdheid. Hij heeft de dood geproefd van ogenblik tot ogenblik, terwijl al wat nog in Hem leefde, daartegen in opstand was.

Zijn sterven kwam ook niet met een plotselinge slag. Het was een langzaam sterven, zoals iemand langzaam een beker leegdrinken kan en iedere druppel proeft.

Zo heeft Christus de dood goed moeten proeven.

Hij heeft die verbreking van Zijn aardse bestaan moeten doorleven, in iedere druppel bloed die uit Zijn wonden vloeide, in iedere zenuw, in al Zijn beenderen. Tot in het merg toe heeft de dood Hem aangetast, niet in een haastige greep, maar met langdurig geweld. En zo werd Christus gesloopt bij Zijn volle bewustzijn.

Zo moest Christus sterven.

Want vanwege die gerechtigheid en waarheid van God, die oorspronkelijk voor ons het leven betekenden, kon voor onze zonden niet anders betaald worden dan door de dood van de Zoon van God.

En toen is Hij ook begraven.

Ook over de begrafenis gaat de vloek van God: stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren. De mens keert in het graf terug tot de aarde waaruit hij genomen is. Dat is wel de diepste vernedering van het mensenleven: dat we tot de aarde zullen terugkeren.

En nu is Christus in het graf wel alle vernedering bespaard. Hij heeft in het graf het verderf niet ondervonden. God heeft dat lichaam van onze Here Jezus bewaard voor de dag van de opstanding. Nu Christus gestorven is, is alles volbracht. En daarom heeft God dat lichaam zuiver gehouden. De grote wending is nu al gekomen. Daarom is Hij ook bij de rijke in Zijn dood geweest.

Maar al heeft Christus' lichaam de ontbinding niet gekend, toch moest Hij begraven worden, want in de begrafenis werd Zijn sterven voltooid. Hij is waarachtig gestorven en daarom werd Hij ook begraven.

Hij werd weggesloten in de spelonk en de steen werd voor de grafdeur geschoven. De vijanden mochten zelfs komen en de deur verzegelen. Christus is volledig weggedaan uit het land van de levenden.

En zo heeft Hij dan volledig de dood ondergaan.

En herinner je nu, wat de kern van de belijdenis van deze preek is. God heeft ons in het nieuwe verbond met Christus verbonden. En dit nieuwe verbond is evenmin als dat verbroken verbond van Adam een formaliteit, een gereguleerde verhouding, een slechts uitwendige zaak.

Wat verstaan we toch weinig van het verbond van God, wanneer we menen, dat dit maar iets van de buitenkant is.

Verbond betekent: verbonden zijn met Christus.

Daarom is het verbond altijd een zaak die persoonlijk is. Het persoonlijke komt er niet bij. Wie meent, dat bij het verbond nog een persoonlijke verhouding komen moet, die weet niet wat hij zegt als hij het woord verbond in de mond neemt.

Wij zijn met Christus verbonden, wij zijn door Gods genade Hem eigen gemaakt en Hij is ons eigen geworden.

En omdat we zo met Christus verenigd zijn als de leden van het lichaam met het Hoofd, daarom zijn we met Christus gestorven en begraven.

Aan Gods gerechtigheid en waarheid is voldaan.

En daarom hoeven we niet meer te sterven zoals Christus gestorven is. Wie sterft, sterft maar eenmaal. Met Christus zijn we voor eens en voor altijd gestorven en begraven. Wij hebben de dood nu achter de rug. De dood ligt niet meer voor ons, maar hij ligt achter ons, dat wil zeggen: de dood, die we sterven moesten om voor de zonde te betalen.

En daarom vinden we nu het leven in de dood van de Zoon van God. Wij zijn nu om te leven verbonden met die Christus, Die eenmaal voor de zonden gestorven is.

En daarom is nu onze dood geen betaling voor de zonde, maar alleen een afsterven van de zonden en een doorgang tot het eeuwige leven.

Wij moeten ook nog sterven, ook al is Christus voor ons gestorven.

Ook dat sterven is nog iets verbijsterends voor ons. Wij vrezen de dood nog steeds.

Doodsverachting is geen christelijke deugd. Wel kan God de Zijnen zo sterken, dat ze met vreugde voor Hem de dood ingaan, maar dat betekent niet, dat de dood iets gewoons voor ons geworden is. De dood is niet een goede vriend van ons, die ons de ogen toe komt drukken. Het is de laatste vijand.

Het sterven is toch iets, dat ons angstig maakt.

De Schrift weet niets van dat licht-achten van de dood en wie bij de Bijbel leeft, acht de dood niet licht. Het is toch om onze zonden. We zijn er niet op gemaakt om te sterven. Het gaat tegen alles in.

Maar die dood, die we ook als gelovigen zo kunnen vrezen, is toch een overwonnen vijand. Zoals Christus gestorven is, zo hoef ik niet meer te sterven. Onze dood is een afsterving van de zonden.

Wij kunnen zo het Koninkrijk van God niet ingaan.

Vlees en bloed, dat zijn wij, zoals we nu zijn, kunnen het Koninkrijk van God niet beërven en het vergankelijke beërft de onvergankelijkheid niet.

Wij moeten veranderd worden. En die verandering heeft plaats in de dood en degenen, die zullen leven als Christus terugkomt, zullen veranderd worden in een ondeelbaar ogenblik.

De werking van de zonde moet ophouden en al de verdervende gevolgen van de zonde. En dan zullen we straks opstaan in de onverderfelijkheid en dan zullen we als mensen van vlees en bloed het Koninkrijk van God eeuwig bezitten.

Daarom is de dood een afsterving van de zonden en een doorgang naar het eeuwige leven in onverderfelijkheid. Zo wil Christus ook de vrees voor de dood inperken. De Bijbel leert ons niet naar de dood te verlangen, wel naar de kroon van de overwinning. Doodsverlangen in de zin van verachting van het leven is niet christelijk, maar heidens.

Maar de prikkel van de dood is weggenomen. Wij gaan door de dood, hoe benauwend het soms ook zijn mag, door tot het eeuwige leven. En zo is de dag van onze dood tegelijk de dag, waarop wij als trouwe knechten van God de kroon van de overwinning ontvangen zullen. Zalig zijn nu de doden, die in de Here sterven.

En dan is er ook een vrucht van Christus' sterven, terwijl wij nog midden in het leven zijn. Want door Zijn kracht wordt onze oude mens met Hem gekruisigd, gedood en begraven, opdat de slechte begeerten van het vlees in ons niet meer regeren, maar opdat wij onszelf aan Christus offeren als een offer van dankbaarheid.

Er wordt hier gesproken over de oude mens, die sterven moet. De oude mens is de zonde die nog in ons woont. En die macht van de zonde wordt in de laatste woorden van dit antwoord het vlees genoemd.

Het vlees is niet ons lichaam, het is niet het stoffelijke, het materiele. Het is niet zo dat het geestelijke dichter bij God is dan het lichamelijke.

Maar het vlees, de oude mens en de zonde, dat is hetzelfde. Niet je lichaam moet er onder, maar de zonde moet in je sterven, de oude mens moet dood, de oude mens, dat zijn wij zoals we zonder genade zijn.

En zo moet de oude mens gekruisigd, gedood en begraven worden. Wij moeten sterven terwijl we midden in het leven zijn. En als je weten wilt, hoe je vandaag en morgen sterven moet, dan kun je dat van Paulus horen: 'Doodt dan de leden, die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij, toorn, heftigheid, kwaadaardigheid, laster en vuile taal uit je mond.

En hierin komt nu de kracht van Christus' sterven openbaar, dat wij in Hem het leven hebben en uit Hem en dat wij met Hem gekruisigd zijn, zodat we nu door Zijn kracht mogen overwinnen over de zonde, die nog in ons woont.

Dat is een strijd tot onze dood. Maar wie deze strijd niet wil, die hoopt niet op de eeuwige zaligheid. Want zonder heiligmaking zal niemand de Heere zien.

En dan is Christus ook neergedaald in de hel.

Gedurende heel Zijn lijden, maar vooral aan het kruis, was Hij verzonken in onuitsprekelijke angsten, smarten, verschrikking en helse kwelling. Christus heeft de helse smart geleden in Gethsemane en op Golgotha. Hij heeft ten volle doorgemaakt hoe het is om afgesneden te zijn van de God van het leven. Hij heeft gesidderrd onder de toorn van God. Hij heeft van angst grote druppels bloed gezweet. Hij is er onder verteerd. Hij heeft er onder gekermd: Mijn Vader, als het mogelijk is, laat deze drinkbeker Mij voorbijgaan. Maar Hij heeft de beker moeten drinken en Hij is gewillig en gehoorzaam geweest. En Hij heeft de beker gedronken tot de laatste druppel. Hij heeft gedronken, ook toen het Hem tot een onhoudbare ontzetting werd, toen het Hem boven het hoofd ging, toen het Hem overweldigde, toen het als een donder over Hem kwam. Christus is neergedaald in de hel. Hij heeft de eeuwige dood geproefd. Hij is ondergegaan in de verlatenheid, die alleen voor de hel geen geheim is. Hij heeft uit die helse verlatenheid geroepen tot Zijn Vader: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?'

En nu zegt ons avondmaalsformulier, dat Hij zo uit de verlatenheid tot God heeft moeten schreeuwen, opdat wij door God aangenomen en nooit meer door Hem verlaten zouden worden.

In Christus ben ik God eigen geworden. En dat ik nu eeuwig God eigen ben door de verzoening van Christus, dat is nu een troost, ook in de hoogste aanvechtingen. We moeten goed verstaan wat aanvechtingen zijn.

Wij geven dikwijls toe aan de matte twijfelgedachte, die we zelfs soms niet ernstig nemen. We durven zo maar Gods genade niet aan te nemen. We denken vaak dat we niet serieus genoeg zijn en dat we serieuzer bezig zijn als we onszelf wijsmaken, dat de genade voor ons wel niet zal zijn. Dat lijkt allemaal wel serieuzer, maar het blijft een niet serieus nemen van het Woord, dat de Here tot ons gesproken heeft. Het blijft een gebrek aan ernst.

Dat zijn geen aanvechtingen van de boze, dat zijn gedachten die opkomen uit ons eigen dwaze hart.

Als we in het geloof aangevochten worden, dan gaat het er heel wat zwaarder aan toe, dan wanneer we zo maar onbewogen en zonder spanning twifelen aan de betrouwbaarheid van het Woord van God. Ik wil een voorbeeld noemen uit de Bijbel, waaruit we kunnen zien wat aanvechtingen zijn.

Petrus staat op de binnenplaats zijn handen te warmen en dan komen de aanvechtingen op hem af.

Hij moet de Christus belijden, maar dat kan hem het leven kosten. En als hij dan drie keer geroepen wordt om zijn Meester te belijden, dan bezwijkt Petrus in de aanvechtingen en dan gaat hij de Here drie keer verloochenen.

Dat was een aanvechting. Want Christus had van te voren gezegd: 'Simon, Simon, de Satan heeft zeer begeerd u te ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude.'

Wij komen in aanvechtingen als het tijd is de Meester te belijden, maar de verzoeking op ons aankomt om Hem te verloochenen. Als de martelaren vrouw en kinderen moesten achterlaten, als ze met één knieval het leven konden redden, dan kwamen soms de aanvechtingen in hen omhoog.

En dan kwam dat van de Satan. En dan kon dat geweldig hoog lopen, dan werden het satanische verzoeking, waarin geen mens staande zou blijven, als we in de felste aanvechtingen er niet zeker van zijn, dat onze Here Jezus Christus ons van de angst en de pijn van de hel verlost heeft.

En zo hebben allen die werkelijk aangevochten werden, een rijke troost kunnen putten uit Christus.

En dat is onze troost. Als ik in de hoogste aanvechtingen zou komen, dan is er een barmhartige Hogepriester, Die gebeden heeft dat mijn geloof niet ophoude.

En zo komt het in deze zondag geheel aan op die verbondenheid met onze Here Jezus Christus.

Ik leef in gemeenschap met Christus en in de dagelijkse verbondenheid met Hem. En die gemeenschap met Christus houdt niet op in de dood, houdt niet op in de felste aanvechtingen, houdt niet op als ik de Meester zou verloochenen.

Van Hem hang ik af, en van Hem ben ik afhankelijk.

In Hem heb ik het leven en in Hem kan ik sterven.

Want ik leef niet meer, Christus leeft in mij.

AMEN

Sondag 17

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 17: DE OPSTANDING VAN ONZE HERE JEZUS CHRISTUS

Romeinen 6:1-11

6 Wat zullen wij dan zeggen? Mogen wij bij de zonde blijven, opdat de genade toeneme? 2 Volstrekt niet! Immers, hoe zullen wij, die der zonde gestorven zijn, daarin nog leven? 3 Of weet gij niet, dat wij allen, die in Christus Jezus gedoopt zijn, in zijn dood gedoopt zijn? 4 Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat, gelijk Christus uit de doden opgewekt is door de majesteit des Vaders, zo ook wij in nieuwheid des levens zouden wandelen. 5 Want indien wij samengegroeid zijn met hetgeen gelijk is aan zijn dood, zullen wij het ook zijn (met hetgeen gelijk is) aan zijn opstanding; 6dit weten wij immers, dat onze oude mens medegekruisigd is, opdat aan het lichaam der zonde zijn kracht zou ontnomen worden en wij niet langer slaven der zonde zouden zijn; 7 want wie gestorven is, is rechtens vrij van de zonde. 8 Indien wij dan met Christus gestorven zijn, geloven wij, dat wij ook met Hem zullen leven, 9 daar wij weten, dat Christus, nu Hij uit de doden is opgewekt, niet meer sterft: de dood voert geen heerschappij meer over Hem. 10 Want wat zijn dood betreft, is Hij voor de zonde eens voor altijd gestorven; wat zijn leven betreft, leeft Hij voor God. 11 Zo moet het ook voor u vaststaan, dat gij wèl dood zijt voor de zonde, maar levend voor God in Christus Jezus.

Zondag 17

Wat is voor ons de waarde van de opstanding van Christus?

Ten eerste heeft Hij door zijn opstanding de dood overwonnen, om ons te doen delen in de gerechtigheid, die Hij door zijn dood voor ons had verworven.

Ten tweede worden ook wij door zijn kracht nu al opgewekt tot een nieuw leven.

Ten derde is de opstanding van Christus voor ons een onderpand van onze opstanding in heerlijkheid.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 17

Wij belijden in deze zondag de opstanding van onze Here Jezus Christus als de grote omkeer in de schepping van God.

Jezus Christus is uit de dood opgestaan. En als iemand nu in Christus is, die is een nieuw schepsel, het oude is voorbijgegaan, zie, het is allemaal nieuw geworden.

Dat staat met elkaar in een verband dat nooit losgemaakt kan worden. Christus is uit de doden opgestaan en ik ben in Hem een nieuw schepsel.

Wij belijden deze verlossing en vernieuwing door de opstanding van Christus, terwijl we elke dag nog met de dood te doen hebben, terwijl we elke dag ontdekken, dat om ons en in ons niet alles is vernieuwd.

Zonder de opstanding van Jezus Christus is dit leven niet anders dan een langzame dood.

We zien dat elke dag voor onze ogen. Wat we ook grijpen, het sterft onder onze handen weg, wat we ook zoeken, we proeven overal en in alles de dood. In iedere geboorte woelt al het sterven. En ieder begin is reeds het begin van het einde. Ook het schoonste en bekoorlijkste is ijdelheid, wanneer het buiten de Christus is gezocht en gegrepen.

En wij zien de langzame dood nog meer, wanneer we gedreven worden tot de erkenning, dat we zonder Christus, met alles wat we gekoesterd en begeerd hebben, zijn afgesneden van de levende God, zodat we geen gemeenschap hebben met de Vader. Wij zijn van ons zelf geestelijk dood voor God.

En dan is nog niet genoeg gezegd. Ons leven is niets anders dan een gestadige dood, maar het is dan toch nog leven, al is het niet meer dan een schijn daarvan. Maar wat buiten de Christus wordt gezocht en gekoesterd, dat ligt onder het oordeel van God. Er is een eeuwige verdoemenis voor alles, wat niet in Christus Jezus is.

Het wordt straks allemaal in de eeuwige dood verworpen, ja, het is nu al voor eeuwig weggezonden uit Gods gemeenschap.

Dat is de doodstoestand, waarin de wereld door de zonde is geraakt en die doodstoestand raken we elke dag nog aan met de handen en die ontdekken we overal, ook in ons eigen leven. Die dood ontmoeten we al de dagen van ons leven.

En met die dood hebben ook te maken degenen die in Christus zijn. Die dood werkt nog in ons en om ons en over ons.

Maar nu belijden wij, dat Christus uit de doden is opgestaan en dat die dood, die we elke dag ontmoeten, overwonnen is en dat wij nu zijn levend gemaakt door de genade van Christus en dat we zijn overgezet in het eeuwige leven en dat we nieuwe schepselen geworden zijn.

Zo belijden wij de overwinning van het leven door Jezus Christus, terwijl we nog aan alle kanten door de dood omgeven worden.

Wij belijden dan in deze preek de opstanding van Christus en wij zien die opstanding als feit, in haar doorwerking en in haar voleindiging.

Wij belijden dus eerst het feit van de opstanding van onze Here Jezus Christus.

Hij heeft de dood overwonnen, om ons te doen delen in de gerechtigheid, die Hij door zijn dood voor ons had verworven.

Christus heeft in het graf gelegen vanaf die vrijdagavond van Zijn sterven. Hij is volkomen dood geweest. Hij was uit het leven weggedaan. Er werd een steen voor het graf geschoven. Christus ging de weg van al het vlees.

Voor Pilatus en voor de Joden had Hij afgedaan.

En was dat niet de werkelijkheid? Christus is waarachtig gestorven, zo waarachtig als een mens ter wereld sterven kan.

De dood is doorgegaan van Adam uit tot alle mensen, ook tot de mens Jezus Christus. Hij heeft de dood van Adam geheel en al op Zich genomen. Hij heeft die dood over Zich laten komen.

Want Hij werd echt Mens door de geboorte uit de maagd Maria,. Hij is Zijn broeders in alles gelijk geworden, zodat Zijn leven voorbijging en ten einde kwam. Hij is gestorven.

Christus is onze dood ingegaan. Want de eerste Adam is geworden tot een levende ziel. Hij is van ons allen de vader en verbondshoofd. Wij hebben allemaal het leven uit hem, vlees van zijn vlees en bloed van zijn bloed. En zo zijn wij, levende mensen, allemaal kinderen van Adam. Hij was een levende ziel en door voortplanting is het hele menselijke geslacht uit hem geboren.

Maar dat leven van Adam en van al wat uit hem werd voortgeplant, is nu aan de dood onderworpen door de zonde. Wij zijn nu al dood in de misdaden en de zonden. Wij zijn nu al dood van onszelf.

En omdat Christus Zich vrijwillig met Adams geslacht verbonden heeft, daarom moest Hij ook sterven. Want onze schuld werd op Hem gelegd.

En omdat Hij voor de zondaren stierf, heeft Hij ons de gerechtigheid en het eeuwige leven verworven. Het is allemaal volbracht. Zijn dood is onze vrijspraak geworden.

Wij werden door Zijn sterven voor God rechtvaardig. Wij worden nu als onschuldigen gerekend. Wij zijn nu weer rein voor God. Wij hoeven ons niet meer voor God te verbergen, maar we mogen tot Hem komen uit de vervreemding, waarin wij door onze zonden waren weggezonden. En wij mogen nu belijden, dat wij Zijn kinderen zijn en dat Hij eeuwig onze Vader in Christus is.

Maar om ons nu die gerechtigheid te doen delen, is Christus opgestaan uit de doden. Hij moest opstaan, omdat Hij als de Levende ons het eeuwige leven toe zou delen. Hij heeft de dood overwonnen door Zelf de dood in te gaan. Maar die overwinning moest volkomen zijn. Hij moest de dood er onder krijgen, de dood overmeesteren, opdat nu de dood overal in het mensenleven voor Hem zou wijken.

Het gehele terrein van de schepping moest nu voor Hem zijn.

En daarom is Christus overwinnend opgestaan. En toen Hij opstond had Hij de dood onder de voet.

Daarom was Zijn opstanding de grote omkeer in Gods schepping, zoals de christenheid dit elke zondag nog gedenkt.

Want de eerste Adam is wel tot een levende ziel, wij zijn uit hem geboren, maar de tweede Adam is geworden tot een levendmakende Geest.

Het leven, dat we uit de eerste Adam hebben is ons de dood geworden. Wij waren geestelijk dood voor God. Maar de tweede Adam blies met Zijn Geest over de doden en toen stonden al de Zijnen op.

Wij zijn nu levendgemaakt door Hem. Wij zijn uit de doden opgerezen. Wij zijn overgezet in het eeuwige leven.

Of van een andere kant bekeken: wij waren met alle mensen in de eerste Adam besloten. Wij waren allemaal in zijn lendenen. Hij was onze vader en ons ambtelijk verbondshoofd, die ambtelijk geroepen was om de dingen te doen, die bij God gedaan moesten worden. Hij nam ons daarom mee in de dood.

En zoals we nu in de eerste Adam besloten waren, zo zijn al de Zijnen in de Christus besloten, omdat wij met Hem de gemeenschap van de Geest hebben. Hij heeft Zich ambtelijk gegeven om alles te doen, wat bij God gedaan moest worden.

Hij heeft ons omvat toen Hij tot ons afdaalde in de onderste wateren van de dood, toen Hij ons Zich eigen maakte en ons omgreep.

In Zijn eigen doodsworsteling heeft Hij niet losgelaten, maar hoe hoger het geweld van de dood tegen Hem loskwam, des te vaster heeft Hij ons omklemd.

Hij heeft ons vastgehouden, toen Hij op de dag van de opstanding omhoog kwam uit de benedenste diepten van de dood, toen Hij als de Levende oprees uit de doeken, waarin Hij lag gebonden en toen Hij uit Zijn graf opstond.

En toen Hij opstond, toen is Hij voor ons ambtelijk het eeuwige leven ingegaan. Hij is niet opgestaan als Lazarus en als het dochtertje van JAIRUS. Maar Hij is opgestaan als de tweede Adam, Die de hele gemeente in Zijn hand omvat hield. En toen nam Hij het eeuwige leven voor Zichzelf en voor ons. Hij stond op in de eeuwige gemeenschap met de Vader, die Hij voor Zichzelf en voor ons verworven had.

Hij stond op als de Vorst van het leven, als de Heer van dood en leven, als de Gebieder en Beschikker, als de Overwinnaar, Die de bevoegdheid heeft om in de dood te werpen en tot het leven te roepen.

Hij is opgestaan als onze levende Heer en Koning.

En nu Hij is opgestaan, nu zijn we in Hem door de dood heengegaan en tot het eeuwige leven opgewekt.

Wij zijn niet meer doodsschuldig. Want we zijn met Christus dood geweest en nu weer levend geworden. En omdat we nu met Christus dood zijn geweest, daarom staan we nu in het volle leven met Hem. Wij zijn uit genade deelgenoten van Zijn eeuwige gemeenschap met de Vader geworden.

Wat Hij kreeg, heeft Hij ons deelachtig gemaakt. En wat Hij heeft verworven, dat deelt Hij nu uit onder ons.

Daarom belijden wij dat wij met Christus zijn opgestaan. Zoals we in de vorige zondag beleden hebben dat wij met Christus gestorven zijn en begraven, zo belijden we in deze zondag, dat wij nu met Hem leven en aan Zijn leven gemeenschap hebben.

Op deze verbondenheid van de gemeente aan Christus in Zijn dood en in Zijn leven moeten we letten, want daarop komt het aan bij zondag 17. Hij is dood geweest en is weer levend geworden. En met Hem zijn wij dood geweest en nu ook met Hem weer levend geworden.

Daarom moet Hij als de levende Koning worden gepredikt, als de Overwinnaar, die ons meegenomen heeft in Zijn dood om ons ook mee te trekken tot Zijn leven.

Dat is de reddende en verlossende kracht van dit Evangelie van de opgestane Christus. Waar dit Evangelie wordt gepredikt, daar worden de banden van de dood losgemaakt, daar worden de doden geroepen tot het leven, daar opent de Vorst van het leven Zijn gemeenschap voor ons. En zo horen wij, die elke dag de werking van de dood ontmoeten, de boodschap van het eeuwige leven in gemeenschap met de Vader.

Wie Hem hoort in de prediking, die vindt in Hem het leven, die wordt losgemaakt van de doodsbanden, die hoort hoe de genade van het eeuwige leven over Hem wordt uitgeroepen en die weet dat hij is overgezet uit de dood in het leven.

De boodschap van de opstanding van Jezus Christus is een boodschap van het heil in Christus voor ieder die begeert te leven door Hem, Die voor ons eenmaal de dood is ingegaan.

Maar dit is ook de ontzettende kracht van het Evangelie van Jezus Christus over alles wat de dood liever heeft dan het leven. Want al wat de dood wil vasthouden, dat wordt door de prediking van dit Evangelie neergeworpen. Al wat in Hem niet begeert

te leven, dat wordt onder deze boodschap aan de dood overgegeven, opdat de dood daarover zijn heerschappij zal uitoefenen.

Wie niet met Christus door de dood is heengegaan en tot het eeuwige leven is gebracht en die dit ook niet begeert, die wordt door dit Evangelie van het leven onder de dood gebonden en met de dood veroordeeld.

Het is boodschap van het leven, die ons in het Evangelie van Christus' opstanding verkondigd wordt.

En het is een blijde boodschap. Want door deze verkondiging is daar een levend-gemaakte kerk op aarde.

Maar wie daarvoor niet buigt, die weerstaat het Woord van de levende Heiland in Zijn levendgemaakte kerk op aarde, die weerstaat de Heer in Zijn eigen huis. En die verzwaart het oordeel van de dood dat over hem gekomen is.

En die zal straks moeten bekennen: ik heb de stem van de levende Koning gehoord in Zijn levende kerk, maar ik heb de dood liever gehad dan het leven.

En hiermee zijn we reeds gekomen aan het tweede, wat de catechismus noemt: wij worden door Zijn kracht opgewekt tot een nieuw leven.

Wij ontmoeten elke dag nog de werking van de dood, want we ontmoeten elke dag wat niet uit de levende Christus is. Wij zijn wel overgezet uit de dood in het eeuwige leven, wij zijn het levende volk van God geworden, gekocht door Christus met de prijs van Zijn bloed, maar de dood werkt nog in ons. Wij struikelen telkens in de zonde. Wij worden door de werking van de dood overrompeld.

Zo woelt de dood in ons. Maar om ons heen wordt ook niets gevonden, dat neutraal is, dat niets te maken heeft met de kracht van de opstanding van Christus. Alles wat je hoort of ziet, dat is of dood in de misdaden en de zonden of het is levendgemaakt door de kracht van Christus' opstanding.

Je kunt nergens je voet zetten, waar het leven uit Christus niet worstelt met de dood. Je vindt geen neutrale middenstof in het leven, geen strook waar je buiten de worsteling staat, niet in je arbeid, niet in je ontspanning, niet in je dagblad, niet in je lectuur.

Wij zijn midden in de worsteling tussen dood en leven. En aan alle kanten worden we door de werkingen van de dood omgeven.

En nu moeten wij midden in die worsteling belijden dat Jezus Christus uit de doden is opgestaan, opdat Hij door Zijn kracht ons opwekt tot een nieuw leven.

Ik zal je geen beschrijving geven van dat nieuwe leven. Immers een beschrijving van dat leven zou onze aandacht aftrekken van Hem uit Wie we dat leven hebben.

Wij worden door Christus' kracht opgewekt tot een nieuw leven. Hij is opgestaan en Hij is ingegaan tot de schatkamer van de gemeenschap met Zijn Vader en Hij deelt ons de schatten uit, opdat wij ook zouden leven door Hem, in gemeenschap met de God van het leven.

Het komt er daarom op aan waaruit we leven: uit onzelf, zoals we uit Adam geboren zijn of uit de Christus, in Wie wij door de Geest worden ingelijfd.

Waar uit Christus wordt geleefd, daar is het nieuwe leven openbaar geworden. En waar uit Hem niet geleefd wordt, daar voert de dood nog heerschappij, ook al wordt dat leven opgeschroefd, gecultiveerd of godsdienstig en vroom gekleurd.

Wie niet uit Christus leeft door het geloof in Hem, die leeft als een dode midden in een levendgemaakte gemeente.

Maar wie de Here door Zijn Geest in zich laat werken, die is door de dood heengegaan en die leeft in het Koninkrijk van de genade.

En dan zijn wij, die overgezet zijn in het eeuwige leven, wel elke dag gewikkeld in die worsteling van Jezus Christus tegen de werkingen van de dood.

Wij leven op de grens. Het leven van Christus werkt in ons. De kracht van Zijn opstanding vernieuwt ons van dag tot dag. Maar de dood werkt ook in ons en er is niets neutraal. Al wat niet uit het geloof is, dat is zonde.

Maar wie dan worstelend leeft uit de kracht van Christus' opstanding, die wordt toch vernieuwd van dag tot dag. Vernieuwd, dit is totaal anders gemaakt door de werking van de Heilige Geest, totaal anders dan wat je van jezelf bent, totaal anders dan wat de wereld is.

Want als Christus ons vernieuwt, dan worden we niet meer wereldgelijkvormig, maar dan worden wij veranderd door de vernieuwing van ons gemoed en dan worden wij Christus gelijkvormig gemaakt.

Wij mogen in deze worsteling opzien tot onze levende Koning in de hemel. Wij zijn dood geweest en we zijn nu weer levend gemaakt. En dat leven is het eeuwige leven uit Hem en met Hem. Dat zal in de dood en zonde niet ondergaan.

En als we dan soms uit zwakheid in zonden vallen, moeten wij aan Gods genade niet wanhopen en al evenmin in de zonden blijven liggen. Want in Christus is de volheid van het leven voor Zijn worstelend volk. En Hij zal Zijn opstanding doen doorwerken in ons, die telkens weer vallen en struikelen.

En daarom moeten we de kracht van Zijn opstanding geloven. De uiterste krachtsinspanning zal ons de vernieuwing van ons leven niet brengen. De beste voornemens brengen ons niets dan teleurstelling.

Dit is telkens weer onze ellende en duisternis, dat we onszelf als nieuwe schepselen losmaken van Christus. En dan zoek ik in de kwaliteit van nieuw schepsel, van mens met betere voornemens, van individu met een gezuiverd leven, mij staande te houden in de werkingen van de dood. Dan word ik mijn eigen centrum. Dan zoek ik in mijn blijde gevoelens de kracht om te strijden.

En als ik dan in zonde val dan zou ik het opgeven en menen dat er van die vernieuwing niet komen kan.

Maar dan gaat het Evangelie van de opstanding van Christus weer tot ons uit. Zie toch op Christus. Hij doet door Zijn kracht wat bij de mensen onmogelijk is. Hij vernieuwt ons van dag tot dag. Hij maakt je tot een nieuw schepsel, en dan is het oude voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden.

En dan is daar wel telkens het struikelen, maar dan houden we in het geloof aan Christus vast, Die Zijn kracht in onze zwakheid zal volbrengen.

Zo werkt de opstanding van Christus door in ons, die uit Zijn volheid vernieuwd worden.

En dan vind je daarin ook de blijdschap van het geloof. Dan is ons leven niet ijdel in de Here.

Wij ontmoeten elke dag de werking van de dood in de zonde, die ons van Christus afrekt. Maar we ontmoeten ook de werking van de ijdelheid.

De mensen sterven om ons heen en de dingen waarnaar we gegrepen hebben sterven ons onder de handen. Wat we ook begeren of koesteren mogen, het gaat voorbij.

Als we terug zien in ons leven, dan ligt daar achter ons een groot graf. Wat je toen hebt verwacht en begeerd, dat heb je nu misschien al lang begraven. En wat je vandaag hoopt, dat geef je misschien morgen wel op.

Ons leven is ijdel. Het gaat voorbij. En wat we in het leven grijpen, dat is ook ijdel, want we begraven het met eigen hand. Als je ziet op de dingen die men ziet, dan is er niets blijvends in jou of van jou.

Maar nu wekt de doorwerking van Christus' opstanding in ons hart ook de blijdschap van het eeuwige leven. Wat je in de Here hebt begeerd en gekoesterd, dat is niet ijdel. Houd je begeerten maar vast en bewaar ze maar in geloof. Je arbeid is niet ijdel in de Here. Want de vrucht van alles wat je in de Here doet, wordt bewaard tot het eeuwige leven.

Er is geen zucht tevergeefs in de levendgemaakte kerk van God. Want wie hier gearbeid en geleefd, begeerd en verwacht heeft in de Here, die weet, dat Hij blijft tot in eeuwigheid. Wie gelooft, heeft de tijd. Want wie gelooft, ziet over de horizon van zijn eigen leven heen.

Wat je niet ontvangt in dit tijdelijke leven, dat wordt je duizendvoudig geschonken in het eeuwige leven. Als je leven maar in Christus is, dan zal de vrucht overstelpend zijn.

En dan weet je, dat je alles hebt in God en dat je uit Hem duizendmaal ontvangen zult, wat je hebt begeerd en gehoopt.

En zo worden onze gedachten vanzelf heengeleid naar dat laatste, wat de catechismus zegt: Christus' opstanding is het onderpand van onze opstanding in heerlijkheid.

De tweede vrucht van Christus' opstanding voert ons vanzelf tot de derde vrucht. Wie vandaag door Zijn kracht wordt opgewekt tot een nieuw leven, die gaat in het geloof ook de verlossing van ons lichaam verwachten.

Msar laat ons dit vasthouden: dat laatste grijpt op het eerdere terug. Als er geen nieuw leven is met Christus, dan zal er ook geen opstanding zijn in heerlijkheid.

Het is mogelijk dat we ons hart gerust willen stellen bij de gedachten aan de naderende dood. We kunnen ons tegenover de ijdelheid van het hele leven willen troosten met de genadige beloften van het eeuwige leven. We moeten echter goed verstaan, dat deze troost alleen is voor diegenen, die hier vandaag door de kracht van Christus opgestaan zijn tot een nieuw leven.

Wie vandaag niet een opgestaan mens is, die zal het straks ook niet zijn. Ja, die zal wel opstaan, maar hij zal opstaan tot de eeuwige dood.

De opstanding van Christus moet vandaag bij jou tot z'n recht komen. Er zijn er zoveel, die wel in de hemel willen komen en er ook wel wat voor doen willen, die er misschien veel voor over hebben, om straks de nieuwe aarde te BEERVEN.

Maar deze voleindiging van de opstanding van Christus in de opstanding van de Zijnen is alleen voor diegenen, die de werking van de opstanding van het begin af hebben meegemaakt.

Dat wil dus zeggen: alleen voor diegenen, die door het geloof weten gerechtvaardigd te zijn door het werk van Christus en die gehoor gegeven hebben aan de roepstem van de opgestane Christus, om door Zijn Geest vernieuwd te worden van dag tot dag. Alleen wie in Christus een nieuw schepsel geworden is, die heeft de hoop op het eeuwige leven.

Alleen vernieuwde mensen staan straks op ten leven.

Laat dit ons toch volkomen duidelijk zijn. Wij roemen hier in de verlossing. En wij zijn geroepen tot de roem van het geloof, want we zijn een levendgemaakte kerk van Jezus Christus.

Maar wie hier wandelt in de oudheid van een leven in de zonde, ook al is hij nog zo godsdienstig en al wordt hij nog zo ontroerd, als hij aan de hemel denkt, moet weten, dat hij zich vleit met een valse hoop.

Voor degenen, die door de kracht van Christus zijn opgewekt tot een nieuw leven, is dit echter een onwankelbare hoop: ik geloof in de opstanding van de doden. Als wij

sterven, neemt de Here ons in Zijn heerlijkheid op en dan zullen we daar rusten van onze werken. Dan zal er geen strijd meer zijn, dan alleen de strijd van gebed: hoe lang nog, o Here.

En dan zal dat wel de zaligheid zijn, maar dit is toch niet onze bestemming.

Straks staan we uit de graven op, zoals Christus uit het graf is opgestaan. En dan zullen we de dag van de verlossing van ons lichaam beleven.

Dan zal het verderfelijke zijn te niet gedaan.

En dan is ons lichaam hersteld tot de door God bedoelde schoonheid en heerlijkheid.

Dan geeft de Here ons de koninklijke gestalte, die hier in deze tijd door de zonde werd verwrongen en verwoest en verminkt.

En dan zal ons lichaam, hier verminkt en ontadeld, in glorie oprijzen uit de graven.

En dan zullen wij de heerlijkheid van de nieuwe aarde beërven: een koninklijk domein voor Gods koninklijke mensen.

Dat zal een leven zijn, dat totaal anders is dan het leven van vandaag. Want alle zonde en alle gevolgen van de zonden zullen dan zijn weggedaan.

Het zal een grotere heerlijkheid zijn dan die van Adam in het paradijs.

Maar het zal toch ook weer hetzelfde leven zijn als hier. Het zal niet een nieuwe schepping zijn, maar een herschepping.

En daarom: alles wat je hier geweest bent, dat zul je straks ook zijn en wat je hier hebt gezocht, dat zul je straks vinden. En wat je hier hebt vergaderd in de Here, dat zal straks je schat zijn. Jouw arbeid van vandaag is niet ijdel, als je het maar in de Here hebt verricht. En al breekt het hier je bij de handen af, vergader je een schat in de hemel.

Wij zullen wel allen verheerlijkt worden, allen, die door de kracht van Christus zijn opgewekt tot een nieuw leven.

Maar de heerlijkheid van de één zal groter zijn dan de heerlijkheid van de ander. En wij mogen hier veel strijd doormaken, opdat straks de overwinning van het leven des te groter zijn zal. En wij mogen ons hier in de moeite en in de strijd troosten met het loon, dat ons wacht.

Het is hier nog een worsteling. Elke dag ontmoeten we de werkingen van de dood om ons leven en in ons eigen leven.

Maar de opstanding van Christus is een onderpand van onze opstanding in heerlijkheid.

En zo belijden wij hier: ik geloof, dat Jezus Christus uit de dood is opgestaan. En: ik geloof, dat er straks voor al de Zijnen de opstanding tot eeuwige heerlijkheid komen zal.

Wij erven Koninkrijken.

AMEN

Sondag 18

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 18: DE HEMELVAART VAN JEZUS CHRISTUS

Efeziërs 1:3-23

3 Gezegend zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend heeft in Christus. 4 Hij heeft ons immers in Hem uitverkoren vóór de grondlegging der wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor zijn aangezicht. 5 In liefde heeft Hij ons tevoren ertoe bestemd als zonen van Hem te worden aangenomen door Jezus Christus, naar het welbehagen van zijn wil, 6 tot lof van de heerlijkheid zijner genade, waarmede Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde. 7 En in Hem hebben wij de verlossing door zijn bloed, de vergeving van de overtredingen, naar de rijkdom zijner genade, 8 welke Hij ons overvloedig heeft bewezen in alle wijsheid en verstand, 9 door ons het geheimenis van zijn wil te doen kennen, in overeenstemming met het welbehagen, dat Hij Zich in Hem had voorgenomen, 10 om, ter voorbereiding van de volheid der tijden, al wat in de hemelen en op de aarde is onder Qqn hoofd, dat is Christus, samen te vatten, 11 in Hem, in wie wij ook het erfdeel ontvangen hebben, waartoe wij tevoren bestemd waren krachtens het voornemen van Hem, die in alles werkt naar de raad van zijn wil, 12 opdat wij zouden zijn tot lof zijner heerlijkheid, wij, die reeds tevoren onze hoop op Christus hadden gebouwd. 13 In Hem zijt ook gij, nadat gij het woord der waarheid, het evangelie uwer behoudenis, hebt gehoord; in Hem zijt gij, toen gij gelovig werdt, ook verzegeld met de Heilige Geest der belofte, 14 die een onderpand is van onze erfenis, tot verlossing van het volk, dat Hij Zich verworven heeft, tot lof zijner heerlijkheid.

15 Daarom houd ook ik, gehoord hebbende van uw geloof in de Here Jezus en van uw liefde tot al de heiligen, 16 niet op te danken, u gedenkende bij mijn gebeden, 17 opdat de God van onze Here Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, u geve de Geest van wijsheid en van openbaring om Hem recht te kennen: 18 verlichte ogen (uws) harten, zodat gij weet, welke hoop zijn roeping wekt, hoe rijk de heerlijkheid is zijner erfenis bij de heiligen, 19 en hoe overweldigend groot zijn kracht is aan ons, die geloven, naar de werking van de sterkte zijner macht, 20 die Hij heeft gewrocht in Christus, door Hem uit de doden op te wekken en Hem te zetten aan zijn rechterhand in de hemelse gewesten, 21 boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij en alle naam, die genoemd wordt niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw. 22 En Hij heeft alles onder zijn voeten gesteld en Hem als hoofd boven al wat is, gegeven aan de gemeente, 23 die zijn lichaam is, vervuld met Hem, die alles in allen volmaakt.

Zondag 18

Wat belijdt u met de woorden: opgevaren naar de hemel?

Dat Christus voor de ogen van zijn discipelen van de aarde naar de hemel is opgenomen en daar ons ten goede is, totdat Hij terugkomt om te oordelen de levenden en de doden.

Is Christus dan niet bij ons tot aan de voleinding van de wereld, zoals Hij ons beloofd heeft?

Christus is echt mens en echt God. Naar zijn menselijke natuur is Hij niet meer op aarde, maar naar zijn godheid, majesteit, genade en Geest verlaat Hij ons nooit meer.

Maar als de menselijke natuur niet overal is waar de godheid is, worden dan de twee naturen in Christus niet van elkaar gescheiden?

Beslist niet. Want zijn godheid kan door niets ingesloten worden en is overal tegenwoordig. Daaruit volgt dat deze godheid wel buiten haar aangenomen mensheid is, maar toch ook in haar is en persoonlijk met haar verenigd blijft.

Wat is voor ons de waarde van de hemelvaart van Christus?

Ten eerste is Hij in de hemel voor het aangezicht van zijn Vader om voor ons te pleiten.

Ten tweede hebben wij in Hem ons vlees in de hemel tot een onderpand, dat Hij als het Hoofd ons, zijn leden, ook tot Zich nemen zal.

Ten derde zendt Hij ons zijn Geest als tegenpand; door zijn kracht zoeken wij wat boven is, waar Christus zit aan de rechterhand van God, en niet wat op de aarde is.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 18

Wanneer wij Christus' hemelvaart belijden, dan zeggen we daarmee twee dingen: Eerst, dat Christus niet meer bij ons is, omdat Hij is opgevaren naar de hemel. En vervolgens, dat Hij naar Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest nimmermeer van ons wijkt.

Het zijn twee dingen, die we belijden. En toch, wie denkt, dat we hier met een tegenstelling te doen hebben, die heeft er niets van begrepen. Het is niet zo dat Christus aan de ene kant wel van ons is weggegaan, maar aan de andere kant bij ons blijft. Maar dat tweede vloeit voort uit het eerste. Omdat Christus van ons is weggegaan naar de hemel, blijft hij bij ons tot aan het eind der dagen.

Wie niet verstaat, dat dit tweede aan het eerste te danken is, zou tot de gedachte kunnen komen, dat de kerk hier in Zondag 18 eigenlijk gaat spreken over haar gemis. Christus heeft hier op aarde gewandeld, geleefd, gewerkt. Hij heeft Zich vertoond aan de mensen, zodat ze Hem met de ogen konden zien. En Hij heeft met hen gesproken over de Vader, zodat ze Hem met de oren konden horen. Hij heeft Zijn gemeente eenmaal willen zegenen met Zijn zichtbare en hoorbare tegenwoordigheid.

Als de Zoon des Mensen is Hij eenmaal bij Zijn kerk geweest.

En als Zoon des Mensen is Hij niet meer bij ons op aarde. Wij hebben Hem nooit gezien of gehoord. Wij horen Zijn Woord wel in de Schriften en wij zien wel de tekenen van Zijn vlees en bloed in het brood en de wijn van de Avondmaalstafel. Maar we hebben Hem nooit gezien als de Zoon des Mensen en we hebben Zijn stem nooit gehoord. Hij is van ons opgevaren naar de hemel.

Het schijnt er alles van te hebben, dat we in deze Zondag moeten gaan spreken over een groot gemis. En toch - dit is nu juist de rijkdom van het Evangelie van de hemelvaart: de kerk is er niet armer op geworden, nu Christus van ons is weggegaan. Wij zuchten niet onder een zwaar gemis. Wij zijn er rijker op geworden. het is ons tot nut, dat Hij wegging.

Want onze Here Jezus Christus, vlees van ons vlees en bloed van ons bloed, heeft Zijn troon bestegen en is nu als Zoon des Mensen gezeten aan de rechterhand van Gods kracht. Als zoon des mensen. Dat moet er bij, want daar komt het op aan. Wij zijn nu rijker met een Christus in de hemel, dan de discipelen met een Christus in de opperzaal.

Want omdat Christus nu als zoon des Mensen op Zijn troon gezeten is, daarom is Hij nu bij ons met Zijn genade en Zijn kracht.

Wij belijden, dat Christus van ons is weggegaan en dat Hij toch bij ons is gebleven. En dan is dat laatste niet een tegenhanger van ons gemis. Wij belijden dat niet om iets van het pijnlijke van Zijn afwezigheid weg te nemen.

De hemelvaart is enkel winst voor ons geweest.

Dit is de zegen van de hemelvaart: dat Christus bij ons is, waar we ook zijn en wat ons ook zou mogen overkomen.

Wij willen deze avond onze vreugde om de hemelvaart van Christus in het geloof belijden door in het bijzonder te letten op dat verband tussen Christus' verblijf nu in de hemel en Zijn sterkende tegenwoordigheid bij ons op aarde.

Zo belijden wij de troonsbestijging van Jezus Christus en wij horen daarvan de volgende drie dingen: dat Hij van Zijn kerk is weggegaan, dat Hij bij Zijn kerk gebleven is en dat Hij ons nu tot Zich trekt.

Wij horen dus eerst, dat Christus van Zijn kerk is weggegaan. De discipelen hebben op de Olijfberg voor hun ogen gezien, dat de Here van de aarde werd opgeheven. Een wolk nam Hem weg voor hun ogen.

Christus is drie jaren lang bij Zijn discipelen geweest. Ze hebben met hun handen het wonder van de genade van God mogen aanraken: God geopenbaard in Jezus Christus.

De Zoon van God was Mens geworden, om het werk van de verlossing te verrichten, om te doen alles wat gedaan moest worden, opdat wij in genade als kinderen van God aangenomen zouden worden.

Maar Hij is ook Mens geworden, omdat alleen de Mens-geworden Zoon van God onze Middelaar bij God kon zijn.

De eeuwen hebben naar de komst van de Christus uitgezien. De geslachten hebben geroepen: och, dat Gij de hemelen scheurde en dat Gij neerdaalde.

De belofte van God werd vervuld, toen de Zoon van God in de kribbe werd gelegd. Daar lag het vlees geworden Woord van God.

En als Hij dan is opgegroeid, dan openbaart Hij Zich als de Here God, als de Zoon van de Vader.

Dan zoekt Hij Zijn volk op, dat Hij tot Zich roept uit de verstrooiing, al de verloren schapen van het Huis van Israël.

En dan mogen de gelovigen Hem zien op de straten, ze mogen met God aan één tafel eten en drinken, ze horen Zijn stem tot hen spreken en ze kennen Zijn gebaar, Zijn gestalte, Zijn gelaat.

Die tegenwoordigheid van de Zoon van God is een zegen voor de kerk geweest. Niet slechts om wat Hij als Zoon des Mensen gedaan heeft, maar ook omdat Hij als Zoon des Mensen ons vlees en bloed heeft aangenomen. Alleen Zijn tegenwoordigheid was al een zegen.

En de zegen van die tegenwoordigheid is uitgestroomd over die discipelen. Ze hadden hun God bij zich, ze konden Hem zien en spreken.

En na de opstanding heeft Christus Zich aan Zijn discipelen vertoond, ze mochten Hem aanraken met de handen, hun vingers leggen in de lidtekenen van de spijkers, ja, als ze het nog niet konden geloven, dan wilde Hij voor Hun ogen vis eten en een honingraat.

Ze moesten goed weten, dat Hij nu als de verheerlijkt Heiland weer bij hen in levende lijve tegenwoordig was.

Een zegen is dat voor de kerk geweest. En de Apostelen kunnen het later niet sterk genoeg zeggen: hetgeen wij gezien hebben met onze ogen en gehoord hebben met onze oren en getast hebben met onze handen, dat verkondigen wij u. Ze gaan de wereld in als oor- en ooggetuigen van de opgestane Christus.

En toch was het hun van nut, dat Hij wegging.

Hij was de Koning van Zijn volk en Hij had alle machten van zonde en dood overwonnen. Maar zolang hij nog op aarde bij hen was, was Hij een Koning, Die zijn troon nog niet beklommen had.

Veel kon Hij wel voor hen zijn. Hij kon hen zegenen met de handen en Hij kon tot hen spreken met hoorbare stem, Hij kon bij hun zijn in hun strijd om hen te sterken in het geloof, dat Hij had overwonnen en was opgestaan.

Veel kon Hij voor hen zijn, maar niet alles.

Zo als Hij daar op aarde bij hen was, kon Hij Zijn Geest niet zenden, kon Hij hun niet alle gaven schenken, kon Hij niet voor het aangezicht van de Vader bezig zijn voor hen.

En daarom was die wandelende en sprekende Christus wel een grote zegen voor de kerk. Die discipelen hadden nu een Christus bij zich, Die alles voor hen had volbracht. Ze hadden hun Heer bij zich, vlees van hun vlees en bloed van hun bloed. Hij was de Zoon des Mensen. Maar hoeveel ze in Hem ook hadden, ze hadden hun vlees nog niet triomferend in de hemel, ze hadden hun oudste Broer nog niet zitten op de troon van God, ze hadden nog niet een Christus in de hemel.

Ze hadden wel hun Koning bij zich in huis en aan tafel, maar ze hadden hun Koning nog niet op de troon.

En als dan de veertig dagen vervuld zijn, dan vaart Christus voor hun ogen op naar de hemel.

Het is de dag, waarop Christus als Zoon des Mensen Zijn kerk verlaat. Ze kunnen Hem niet meer zien en horen, ze kunnen niet meer met Hem eten en drinken, ze kunnen met hun vragen niet meer tot Hem gaan, ze kunnen hun moeiten niet meer aan Hem voorleggen om uit Zijn mond het verlossende woord te horen.

Wie nu vergeet, dat de troonsbestijging een winst voor de gemeente is, kan hier gaan spreken van een zwaar gemis. En wie zo de Raad van God tot onze verlossing en verheerlijking niet verstaat naar de Schriften, die spreekt zijn spijtig gevoel van gemis uit met de volgende woorden: "Och, was Jezus nog op aard", 'k vloog dan ijlings naar Hem heen."

Wij zijn in deze zondag geroepen om gelovig te profeteren tegen de spijt-gedachten, die wij telkens koesteren in onze ongelovige harten.

Wij zijn geroepen om te belijden, dat deze troonsbestijging geen verlies is geweest, maar enkel winst.

Want nu hebben wij een Koning op de troon. Nu hebben wij een Koning, Die tot regeren is overgegaan. Nu hebben we ons vlees in de hemel, nu zit Jezus Christus als de Zoon des Mensen aan de rechterhand van Zijn Vader.

Wat Hij daar doet horen we in de volgende Zondag. Nu gaat het niet over het werk van Christus, die Hij nu als de verhoogde Koning voor Zijn volk verricht.

Nu gaat het alleen over dat bestijgen van de troon.

Ik begon er nadruk op te leggen, dat de Zoon van God als Zoon des Mensen op aarde heeft gewandeld en op aarde gehoord en gezien werd.

Nu, dat moeten we vasthouden. De Mens Christus Jezus is naar de hemel opgevaren, Hij, die Zelf in alles op gelijke wijze als wij verzocht is geweest, Hij, Die weet wat wij zijn, zit nu in de hemel boven alle machten en heerschappijen.

De troon van God is zo hoog en de hemel is zo ver. Maar op de troon van God in de hemel zit Iemand, die geen vreemde voor ons is. Wij hebben daar boven ons vlees en bloed. De Zoon des Mensen is ons vooruitgegaan om onze plaats te bereiden. Het is onze eigen Christus, die daar troont in heerlijkheid, Die zo tot ons gekomen is, dat Hij ons vlees en bloed heeft aangenomen. Hij zit nu als Iemand van ons in de heerlijkheid van de Vader. Want Hij is in die hemelvaart gebleven wat Hij was: Mens als wij.

Dat hebben onze vaders met kracht beleden tegenover de Lutherse. In vraag en antwoord 47 en 48 houden zij dat strak vol tegenover de Lutherse leer van de hemelvaart. De Lutherse leerden, dat Christus als Mens door de hemelvaart vergoddelijkt werd; ophield echt mens te zijn.

Maar onze Catechismus weet van geen wijken en belijdt hier zeer beslist, dat Christus ook na de hemelvaart waarachtig en echt mens gebleven is.

Wij zullen nu niet spreken over dat verschilpunt met de Lutherse. Het heeft voor deze tijd slechts weinig betekenis. Als wij maar even strak en sterk als onze vaders de dwalingen van deze tijd weerstaan, dan mogen we dit wel laten rusten.

Maar wat hier staat is nog een belijdenis voor vandaag. Dat is de rijkdom van de hemelvaart: Onze Christus zit nu op de troon van God.

Onze Koning heeft de troon bestegen, onze Broer naar het vlees, Die tegelijk onze Verlosser en Herschepper is, is nu ingegaan tot de heerlijkheid van Zijn Vader.

Maar dan is die heerlijkheid van onze Here Jezus Christus in de hemel niet als een schat, die opgesloten zit in een kluis. Hij is daar boven - ons ten goede.

Want nu Hij op de troon zit, verlaat Hij naar Zijn Godheid, majesteit, genade en Geest ons nooit meer.

En zo belijden wij hier op de tweede plaats, dat onze Koning op de troon toch altijd bij ons blijft.

Het was een grote zegen voor Gods kerk, toen Christus als Zoon des Mensen in het midden van die kerk Zich bewoog om gehoord en gezien te worden.

Maar de zegen is groter, nu Hij als de opgevaren Christus, Die tot de volle heerlijkheid is ingegaan, toch bij ons is en bij ons blijft.

Dat hebben de discipelen, die met de Here aan één tafel aten, niet kunnen vermoeden. Ze hebben het niet kunnen begrijpen wat dat zou zijn als diezelfde Heer en Koning eens zou gaan zitten op de troon.

Laat ons toch het Woord van God geloven, broeders en zusters, dat die hemelvaart van Christus enkel winst is geweest. Laat ons toch van ons afschudden dat ongelovige gevoel van gemis. Laat ons de schat zien die wij in de hemel hebben: Christus onze Heer en Koning, Die toch bij ons is naar Zijn Godheid en door Zijn Geest.

Christus heeft Zijn Geest op ons uitgestort. Hij heeft ons de Trooster gezonden. Wij zullen het in Zondag 20 belijden. En door de kracht van die Geest zoeken wij nu wat boven is, waar Christus zit aan de rechterhand van God, en niet wat op aarde is.

Het zal duidelijk zijn, dat nu niet gesproken moet worden over het werk van de Geest, maar over het zoeken wat boven is. Dat wordt ons door de Geest geleerd.

Wie de dingen niet ziet in de rechte verhouding zou kunnen menen, dat wij ons van de wereld waarin wij leven moeten afkeren.

Dat is dan ook verreweg het gemakkelijkste. Het is eigenlijk de levenshouding van de kloosterling, die zich om het leven van de wereld niet bekommert en zich terugtrekt in de eenzaamheid om zich met het geestelijk leven bezig te houden.

Dit is het gemakkelijkste, maar ook hierin strelen wij onze vleselijke begeerten. Het streelt onze hoogmoed om ons in te beelden, dat wij eigenlijk te geestelijk zijn voor deze wereld.

Het is aan de andere kant ook de houding van een verslagen leger. Zoals Napoleon eenmaal verslagen uit Rusland kwam, zo trekken de christenen dikwijls als een verslagen leger zich uit de wereld terug.

En van hieruit is het slecht één stap naar de schijn-heiligheid. We zeggen dan wel, dat we de wereld zo verachten, maar ondertussen doen we wel alle moeite om het ons in de wereld zo goed en zo prettig mogelijk te maken.

Dit is niet een zoeken van de dingen, die boven zijn. Dit is een zoeken van de dingen die beneden zijn. Dit is de houding van het vrome ongeloof. Dit is het loochenen van de zegen van de hemelvaart.

Onze Koning heeft Zijn troon beklommen. En wij zijn als kerk van Christus het volk van de Koning op de troon.

Wat is het zoeken wat boven is nu anders dan het zoeken van Zijn Koninkrijk? Wat zou het anders kunnen zijn dan dit: dat wij ons met al wat we omvatten kunnen onderwerpen aan Zijn heerschappij?

En hoe zullen we dat kunnen? Hoe zullen we de natuurlijke neiging van ons hart overwinnen en als zwakke mensen dat Koninkrijk van Jezus Christus op aarde kunnen zoeken?

Wel, daar heb je nu de zegen van de hemelvaart.

Als de Koning niet op de troon zat, dan waren we een verslagen leger. Maar onze Koning heeft de troon bestegen en Hij zit nu aan de rechterhand van Zijn Vader en nu blijft Hij in Zijn kracht altijd bij ons, opdat wij in onze zwakheid toch overwinnen mogen.

Hij is het, Die met Zijn voorbede steeds pleit bij God. Wij struikelen telkens in onze zonden en zwakheden, wij geven telkens weer toe aan de ongelovige neigingen van ons hart.

En de Vader is ons wel gunstig gezind en wil ons alle dingen schenken. Maar door onze zonden wordt de gemeenschap met God verbroken en dan kan de Vader ons niet alle dingen schenken.

Maar nu hebben wij in de Zoon des Mensen daar boven op de troon onze Middelaar voor God. In Hem hebben we altijd weer de opnieuw ontsloten gemeenschap met de Vader.

Hij is daar als Zoon des Mensen. Wat een zegen voor ons. Hij is in alle zwakheden op gelijke wijze als wij verzocht geweest. Hij heeft Zelf eenmaal geworsteld in diezelfde strijd, waarin wij zo vaak falen. Tot Hem mogen wij gaan in onze zwakheden.

En in Hem wil de Vader altijd weer met ons te doen hebben. In Hem zijn vastgelegd Gods openingen naar ons en onze openingen tot God. Daarom vinden we in Hem altijd weer de verzoening van al onze zonden en mogen we in Hem als kinderen voor het aangezicht van de Vader treden.

Zo hebben we in Hem onze blijvende gemeenschap met God, van onze kant telkens verstoord en verbroken en van Zijn kant telkens weer hersteld en vernieuwd.

Maar omdat we in Hem telkens weer gemeenschap met de Vader hebben, daarom wordt nu ook Zijn kracht in onze zwakheid volbracht. Hij geeft ons zijn Geest als een tegenpand. Door Zijn kracht zoeken wij, na iedere val en struikeling, na iedere overweldiging door ons ongeloof, weer opnieuw de dingen die boven zijn.

Dit is niet de zonde, dat de dingen, die we elke dag met de handen aanraken, dingen van de aarde zijn en hier beneden hun plaats hebben.

De zonde is niet hierin, dat wij aards zijn en de dingen om ons heen aards zijn. Maar dit is de zonde, dat we ze telkens losmaken van Zijn heerlijk Koninkrijk, dat we ze niet zien in het licht van de hemel, in de glorie van Zijn overwinning.

Er is geen deel van ons leven, geen stuk van al onze aardse bezigheden, dat niet wordt vrijgemaakt door de onderwerping aan Christus' Koninklijke heerschappij.

Alles moet verzameld worden, opdat het bij Zijn troon neergelegd wordt. Hier heb je de zenuw van heel onze levensopenbaring als gelovigen van Christus Jezus. Niet heel de totaliteit van het aardse leven wordt vrijgemaakt in de gemeenschap met de hemel, maar toch is er geen gebied in het leven, geen terrein van aardse

levensvormen en bezigheden, waarop de Christus-Koning in de hemel niet de hand legt om het in beginsel te verlossen.

Zo strijden wij hier voor Zijn Koninkrijk ook in de kleine dingen van ons persoonlijk leven.

En zo kunnen wij strijden, omdat wij zijn ingegaan tot de zegen van de hemelvaart. Het is een worsteling, want we zijn van alle kanten ingesloten door de heerschappij van dood en duivel, we worden geslagen met onvruchtbaarheid, we zijn zwak en we hebben de overwinning niet in de hand.

Maar omdat de Koning bij ons is tot aan het einde van de wereld, zullen we de worsteling tot het einde toe volbrengen. Het is niet onvruchtbaar. Van onze kant gezien is het maar stukwerk. Maar de Koning in de hemel sterkt ons opdat we trouw mogen zijn in onze strijd voor Zijn Koninkrijk en Hij zal er een geheel van maken, een koninklijk kunstwerk, een kostelijk sieraad.

Hij zal dat werk van Zijn overwinning in deze wereld voleindigen en wij mogen in dat alles zijn medearbeiders zijn.

Zo is Hij bij ons door Zijn Godheid, genade, majesteit en Geest en zo mogen we in gemeenschap met die Koning, die niet ver weg is, de dingen zoeken die daar boven zijn, waar Christus zit aan de rechterhand van God en niet de dingen die op de aarde zijn.

Wij staan niet met de rug naar de wereld gekeerd, maar wij zoeken hier op aarde de heerschappij van Christus en wij kunnen zo het Koninkrijk van God zoeken, omdat de Koning op de troon met ons is al de dagen van de wereld. En dan wordt midden in die strijd van het Koninkrijk de heerlijkheid van de hemelvaart nog groter voor ons. Want de verhoogde Christus zal ons allen tot Zich nemen.

Dat horen we in de derde plaats.

Het was een zegen voor de kerk, dat Christus als Zoon des Mensen Zich vertoonde en Zijn stem liet horen. Hij heeft Zich bij Zijn volk gevoegd, zichtbaar en hoorbaar.

Het was een nog grotere zegen, dat Hij, na alles te hebben volbracht, van ons wegging om de troon van het Koninkrijk te beklimmen. Het was geen gemis, het was enkel winst. Het was ons daadwerkelijk tot nut dat Hij wegging.

En wij zijn niet als weeskinderen achtergebleven, we zijn geen verlaten hoopje mensen, want strijdende in de wereld voor Zijn Koninkrijk hebben we de Koning op Zijn troon in de rug.

Het is een zegen voor de kerk.

Maar het zal niet eeuwig zo blijven. Het is slechts voor deze tijd bestemd. Het is daarom nauwkeurig begrensd. Het begon met de hemelvaart en het zal eindigen met de wederkomst.

Christus is nu bezig ons tot Zich te nemen.

Want het is heerlijk voor de gemeente, dat ze een Koning in de hemel heeft. Maar dit ontvouwt zich tot een grotere heerlijkheid. Wij zullen straks de Koning zien in Zijn schoonheid.

Wie de zegen van de hemelvaart verstaat, weet ook dat Christus ons vanaf Zijn troon trekt.

Het zal zo niet blijven dat de Koning daar boven is en wij hier op aarde zijn. Wij zullen voor God verschijnen in Sion.

Er is nu een afstand tussen Christus en zijn volk. Hij is wel bij ons met zijn Geest, maar Hij is afwezig als de Zoon des Mensen. Het is een zegen, maar het is niet definitief. De afstand moet straks opgeheven worden. Wij moeten naar de Koning toe en Hij moet tot ons komen.

In ons sterven gaan we bij de Here inwonen, zoals we nu nog van Hem uitwonen. En dan zal de Koning ons ontvangen in de hemel. Maar dan is dat ook voorlopig. Niet de dag van onze dood, maar de wederkomst van Christus is onze uiterste verwachting.

Dan zal de Zoon des Mensen komen op de wolken. Het zal de Mens Christus Jezus zijn, die straks terugkomt. Zoals Hij zichtbaar naar de hemel is gevaren, zo zal Hij zichtbaar terugkomen.

En dan zullen wij als kinderen van de mensen levend uit onze graven opstaan. En dan zullen wij altijd met de Here zijn. Dan zal de Zoon van God eeuwig hoorbaar en zichtbaar bij ons zijn. En dan zal de hemel op de aarde neerdalen en zullen wij eeuwig hier wandelen op aarde in de hemelse heerlijkheid.

En nu is Christus nog bezig ons daarheen te trekken. Dat is de volkomen zegen van de hemelvaart over ons, die op aarde zijn.

Wij hebben hier onze taak en roeping. Wij moeten vernieuwd worden en wij worden vernieuwd door de Heilige Geest om te zoeken wat boven is, om te zoeken het Koninkrijk van God.

Maar wie deze roeping verstaat, zal bewaard worden voor de verstarring. Wij blijven er niet bij staan, maar we worden door de Geest voortgedreven naar het Koninkrijk van de volkomen heerlijkheid.

Er is een strijd op aarde voor het Koninkrijk van Christus. Wie zich in het geloof volkomen geeft in die strijd, die zal nooit blijven staan bij aardse dingen zoals die zich aan ons vertonen.

Hoe meer wij strijden voor het Koninkrijk, des te meer gaat ons hart hunkeren naar de wederkomst van Christus. De heerlijkheid die ons nu reeds geschonken is, doet ons zoeken naar de heerlijkheid die eenmaal aan ons geopenbaard zal worden.

Ik spreek nu niet over die wederkomst en onze verwachting daarvan. We hebben slechts op te letten, dat de verhoogde Christus Zelf ons begerig maakt naar de dag van de voleinding.

Wie het Evangelie van de hemelvaart verstaat, wie van de zegen van Christus' troonsbestijging heeft gedronken, die rust niet voordat de dag van de wederkomst is aangebroken.

Zondag 18 drijft ons naar Zondag 19. Want wie de hemelvaart verstaat, verstaat de voortgang van de werken van God. Wij zijn hier vreemdelingen op de aarde, niet omdat we voor deze aardse werkelijkheid te geestelijk zouden zijn, niet omdat we dit aardse leven mogen verachten, maar omdat de troon van Christus nog niet op aarde staat, Zijn heerschappij nog tegengegaan wordt en alle dingen Hem nog niet onderworpen zijn.

Maar het zal voortgaan van heerlijkheid tot heerlijkheid. Nu staat Christus' troon in de hemel. Het is een zegen voor de kerk. Maar straks komt Christus' troon op aarde. En dat zal de voltooiing zijn van de heerlijkheid van de hemelvaart.

En zo strekt ons hele hart zich uit naar die voltooiing, als we leven bij de beloften van God.

Nu strijden wij nog voor de erkenning van Christus' Konings-heerlijkheid op aarde, maar straks zal de heerlijkheid van de Koning uitvloeien vanuit de troon over de gehele wereld.

En dan zullen wij zalig zijn in dit zien van de Zoon des Mensen in Zijn heerlijkheid.

En dan zullen wij de Koning zien in zijn volmaakte schoonheid.

AMEN

Sondag 19

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 19: CHRISTUS HEERLIJKHEID EN WEDERKOMST

Hebreeën 2:1-9

6 Daarom moeten wij te meer aandacht schenken aan hetgeen wij gehoord hebben, opdat wij niet afdrijven. 2 Want indien het woord, door bemiddeling van engelen gesproken, van kracht is gebleken, en elke overtreding en ongehoorzaamheid rechtmatige vergelding heeft ontvangen, 3hoe zullen wij dan ontkomen, indien wij geen ernst maken met zulk een heil, dat allereerst verkondigd is door de Here, en door hen, die het gehoord hebben, op betrouwbare wijze ons is overgeleverd, 4 terwijl ook God getuigenis daaraan geeft door tekenen en wonderen en velerlei krachten en door de Heilige Geest toe te delen naar zijn wil. 5 Want niet aan engelen heeft Hij de toekomstige wereld, waarvan wij spreken, onderworpen. 6 Maar, iemand heeft ergens betuigd, zeggende: Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, of des mensen zoon, dat Gij naar hem omziet? 7 Gij hebt hem voor een korte tijd beneden de engelen gesteld, met heerlijkheid en eer hebt Gij hem gekroond, 8 alle dingen hebt Gij onder zijn voeten onderworpen. Want bij dit: alle dingen (hem) onderworpen, heeft Hij niets uitgezonderd, dat hem niet onderworpen zou zijn. Doch thans zien wij nog niet, dat hem alle dingen onderworpen zijn: 9 maar wij zien Jezus, die voor een korte tijd beneden de engelen gesteld was vanwege het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor een ieder de dood zou smaken, met heerlijkheid en eer gekroond.

Zondag 19

Waarom wordt eraan toegevoegd: en zit aan de rechterhand van God?

Christus is opgevaren naar de hemel om Zich daar te bewijzen als het Hoofd van zijn christelijke kerk, door wie de Vader alle dingen regeert.

Wat is voor ons de waarde van deze heerlijkheid van ons Hoofd Christus?

Ten eerste giet Hij door zijn Heilige Geest in ons, zijn leden, de hemelse gaven uit.

Ten tweede beschermt en bewaart Hij ons met zijn macht tegen alle vijanden.

Welke troost schenkt u de wederkomst van Christus om te oordelen de levenden en de doden?

Dat ik in alle droefheid en vervolging met opgeheven hoofd juist Hem als Rechter uit de hemel verwacht, die Zich eerst om mij voor Gods rechterstoel gesteld en heel de vloek van mij weggenomen heeft.

Hij zal dan al zijn en mijn vijanden aan de eeuwige ondergang overgeven, maar mij met alle uitverkorenen tot Zich nemen in de hemelse blijdschap en heerlijkheid..

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 19

Wij doen in deze Zondag belijdenis van Christus' heerlijkheid aan de rechterhand van de Vader en van Zijn wederkomst om te oordelen de levenden en de doden. Wij belijden daarin de verhoging van Christus, zoals die reeds volledig Zijn deel is in Zijn heerschappij over alle dingen en het volle einde van Zijn verhoging, straks in Zijn toekomst.

In het eerste belijden wij, dat Christus onze Koning is, de Koning, Die Zijn leven heeft gegeven voor de zonden van de wereld, die al haar schuld heeft weggedaan in Zijn bloed en haar gereinigd aan de Vader voorgesteld, Die nu ook alle heerschappij over haar verworven heeft en zo als Koning eeuwig regeert in Zijn heerlijkheid. Dat Koningschap van Christus hebben we hoog in ons vaandel staan. Dat drijft ons toch de wereld in om van dat Koningschap belijdenis te doen en het hele leven te roepen tot gehoorzaamheid aan Hem, Die in Zijn sterven en opstaan de dood van de hele wereld overwon en haar het eeuwige leven schonk.

Dit is de zenuw van onze christelijke strijd.

Wij hebben ons christelijke leven gevormd en georganiseerd, niet om als christelijke groep ook ons deel op te eisen, niet om ook onze aanspraken te doen gelden, niet om wat baantjes te hebben en over een aantal posten te beschikken, om er ook wat van onze mannen in te duwen en zo wat zeteltjes te bezetten.

Ik zeg niet, dat dit er niet vaak in geweest is, maar dat was dan uit de duivel en niet uit Christus. Dat vloede niet uit de belijdenis van Zondag 19 voort, maar was er rechtstreeks mee in tegenspraak. Dat was dan in ons even vleselijk en werelds als in iedere andere groep.

Wij zijn uitgegaan om onze Koning te belijden. En wij hebben onze krachten verdeeld. De één had hier een taak en de ander vond daar zijn roeping. En overal droegen we de zelfde boodschap uit, dat Christus Koning is en dat alle dingen aan Hem zijn onderworpen, dat bij alle vraagstukken alleen door de Geest van Zijn wijsheid de oplossing te vinden is. Dat hebben we geroepen voor het oor van de overheden, politieke leiders en groepen, economen en sociologen, pedagogen en onderwijzers, ook tot de wetenschappelijke onderzoekers van alle faculteiten zonder uitzondering.

En toch hebben wij dit alles nog slechts maar half toegepast. Ons hart is vaak zo ver van het Koningschap van Christus, dat we wel met de mond belijden.

Want wij zien zo vaak het koninkrijk van Christus beperkt tot de sfeer van de bijzondere genade. Daar is Christus dan Koning en belijden wij Zijn Koningschap. Die sfeer zien we dan vaak als een boog getrokken over het leven heen. Maar daar beneden is dan het leven van de natuur. Daar heersen de natuurmachten en de krachten van de geschiedenis. Zo onttrekken wij telkens het gewone leven aan de heerschappij van Christus. En stemt dat niet overeen met onze beleving van elke dag?

Wie kan tegen de machten van de natuur op? En hoe zouden we daar het Koningschap van Christus moeten belijden? Hoe zouden we ook daar heersen? Ik kan nog geen el aan mijn lengte toevoegen. En ik ervaar toch elke dag, dat ik in de natuur voor wetten sta die ik onmogelijk weerstaan kan. Is het leven van de natuur niet een stroom, een bruisende vloed en wat ben ik meer dan het blad van een boom, dat door de stroom wordt meegezogen?

En wie naar het mensenleven ziet, ontwaart daar de geweldige krachten van de geschiedenis. Tronen worden verbrijzeld en andere worden opgericht. Vorsten, volken, culturen komen op en gaan weer ten onder. Wie zal de historie kunnen bedwingen? Wie zal de machten kunnen beheersen? De leiders van de

wereldbewegingen sidderen vaak zelf voor de machten, die ze opriepen. Is de kerk niet een notedop in de oceaan van de geschiedenis? Hoe zullen wij hier dan met Christus heersen?

De Schrift predikt het ons echter anders. De sfeer van de genade is niet een kring, die zo boven het gewone leven uitzweeft en de bodem van de werkelijkheid niet raakt. Zeker, de Schrift spreekt van de natuurlijke dingen, die met de genade in strijd zijn. Maar ze zegt het ons altijd zo: de natuur, dat is het hele leven, al wat leeft en niet leeft in de wereld, de gehele schepping, die uit Gods hand voortkwam en het mensenleven, dat in die wereld tot ontwikkeling kwam.

Die natuur is verdorven tot in de wortel toe. Christus is in de wereld gekomen. God heeft in Hem Zijn verbond geopenbaard. Dat was het werk van de genade. In die genade heeft God de hele natuur weer opgevangen in Zijn liefde. Want in het offer van Christus is de wereld weer aan God geheiligd. In dat bloed gewenteld is ze Gode weer aangenaam. Zo kan God het leven weer zegenen en vrijmaken. Zo werd de wereld door genade verlost.

En nu is er in de hele wereld geen vierkante centimeter, die door Christus niet werd vrijgekocht met Zijn bloed en waarover Hij nu niet de heerschappij uitoefent in Zijn heerlijkheid. De wereld is in haar geheel gered door de heerschappij van de genade, die nu in de hand van Christus is.

Slechts in de mensenwereld wordt de overwinning van Christus' genade in Zijn verhoging en de heerlijkheid van Zijn koninklijke heerschappij ontkend en weersproken. Er is aan de ene kant het erkennen van de overwinning van de genade door de werking van de Geest en de gebondenheid aan het Woord in het leven van de Zijnen. In die erkenning komt de genade ook in het mensenleven tot heerschappij. Daar wordt de scepter over het leven vrijwillig en met vreugde in de hand van Christus gelegd. Zo belijden wij de Christus als de Koning van ons leven.

Aan de andere wordt die genade door een deel van de mensheid verworpen. Daar wil men teruggrijpen naar het natuurlijke leven, zoals het zonder Christus is geweest en zonder Hem eeuwig bezwijken zal onder het komende oordeel. Daar verwacht men een beter leven door de natuurlijke krachten en mogelijkheden te ontplooien, door de schatten, die in de aarde verborgen liggen op te graven, door de krachten, die nog sluimeren in de volkeren, op te wekken en door een mystieke verbinding aan de loop van het leven te verbinden. Daar vergoddelijkt men de natuur en daar verwacht men alle heil van datgene wat niet onder de genade ligt.

Zo staat het in de wereld van de mens tegenover elkaar: het rijk van Christus, waarin de genade en de liefde van God tot overwinning kwam in de volle erkenning van Gods verbond. En het rijk van de duisternis, dat wil volharden in de verwerping van die genade en de redding van Christus niet begeert.

Er is een enorme spanning in de worsteling tussen de macht van de genade en de macht van de natuur, die de genade verwerpt. Het staat tegenover elkaar in een scherpe tegenstelling, in een strijd, waarin beide partijen begrijpen, dat het gaat om de totale ondergang van één van beide, een ondergang waarin niets gespaard zal blijven.

En elke andere tegenstelling, die mensen van mensen scheidt, zal in die spanning verdwijnen. Alles wordt in die worsteling overbrugd en de onbegaanbaarste wegen worden gebaad. Hier wordt aan beide zijden, in de wereld en in de kerk, elke tegenstelling overwonnen: die tussen karakters en botsende belangen, de aanleg en de ontwikkeling, de overtuiging en de inzichten, tussen volk en volk, ras en ras. En die samensmelting aan beide zijden zal beslag krijgen naarmate het leven van de

mensheid zich steeds meer gaar concentreren rondom twee brandpunten: de belijdenis van Christus en de verwerping daarvan.

En nu is de troost van Zondag 19 dat boven alles wat hierboven opgesomd is, Christus als Koning uitgestegen is om de troon te beklimmen.

Hij is dagelijks bezig om de gehele wereld en al wat er in is voor te bereiden tot de dag van Zijn wederkomst.

Dit heft de zogenaamde tegenstelling op tussen natuur en genade, alsof de kring van de genade slechts iets zwevends is boven het natuurlijke terrein.

En dit doet de echte tegenstelling uitkomen die er is tussen links en rechts, die tegenstelling die niet beperkt is tussen dit of dat, maar het hele leven tot in zijn diepste aspecten doorsnijdt.

Christus is Koning over het niet-menselijke leven. Niemand moet denken en spreken alsof hier de natuurmachten de heerschappij hebben. Er is wel een wet voor het leven van de natuur. Maar die wet is in de Christus hersteld en zij wordt nu door Hem gehandhaafd.

En Christus is Koning over het gehele leven van de mens, over Zijn volk en over de vijand, die Zijn volk tegenstaat, over de kerk, die voor haar Koning boog en over de wereld, die Hem die eer weigert.

Van die Koningsheerlijkheid moeten de Zijnen getuigen. Dat mag in een organisatorisch verband, maar wordt nooit afhankelijk van bepaalde organisaties. Ook al zouden alle christelijke instituten in de wereld onmogelijk gemaakt worden, dan is daar nog steeds je roeping om te getuigen. Het is voor jou onmogelijk mee te werken aan een staatkunde of een maatschappelijke actie, een volksbeweging, een wetenschap of wat dan ook, waarin die heerschappij van Christus niet volledig wordt erkend. Hier mag je je wapens nooit neerleggen. Want het gaat hier immers om de totale ondergang: of het rijk van Christus, of het rijk van de duisternis. Je kunt beter verdrukking lijden dan dat je de Heiland verloochent.

Die hoofdgedachte wordt verder uitgewerkt in de tweede vraag en het antwoord daarop van deze Zondag.

Wat is voor ons de waarde van deze heerlijkheid van ons Hoofd Christus? Ten eerste giet Hij door Zijn Heilige Geest in ons, zijn leden, de hemelse gaven uit. Ten tweede beschermt en bewaart Hij ons met Zijn macht tegen alle vijanden.

Je hoort hier weer twee dingen: Christus is Koning van Zijn volk en Hij heerst over al zijn vijanden. De waarde hiervan is, dat je leert dat Hij in de Zijnen Zijn hemelse gaven uitgiet en dat Hij de vijand bedwingt.

Het doel van het zitten aan de rechterhand van God ligt hierin dat Hij kerk en wereld beide klaar maakt voor de wederkomst. Christus is in de hemel. Hij is verhoogd.

Maar wij hebben een levende band met Hem. Wij zijn niet achtergebleven soldaten in een vreemd land, in de steek gelaten door hun generaal. Maar we staan in een wereld, die het eigendom van Christus werd en wij leven in Zijn dagelijkse gemeenschap. Hij stort op ons Zijn gaven uit. Hij is onze Koning. En wij zijn koningen met Hem. Nu al, maar wel alleen in het geloof.

Van mijzelf ben ik een slaaf en een speelbal van de krachten die in de wereld werken. In ons eigen leven zijn onbeheersbare natuurkrachten opgehoopt. Dat alles is verdorven. Het voert heerschappij over ons. We worden onderdrukt door ons eigen bloed. We worden meegenomen door de storm die raast in ons bloed.

In Christus mag je weer heersen. Niet op een manier dat je met een trotse nek de machten uitdaagt. Maar je overwint door het geloof en door het gebed. Zo beklim je de troon in het leven. Zo is een vader koning in zijn gezin, door Christus en Zijn

herstellende genade. En de zakenman deelt niet in de heerschappij van Christus, als hij meegesleept wordt door de geest die zich van handel en commercie meester gemaakt heeft, maar als hij de scepter van Christus ontvangt en daarin het leven bevrijdend aanraakt. Zo heerst ook de kerk van Christus, omdat ze het Woord van God brengt in de wereld. Niet in haar ligt de heerschappij, maar in het Woord, dat ze draagt. En ze is niet de koningin van de aarde. Wee de kerk, die zich als koningin gedraagt. Haar parels zullen kapot getrapt worden en al haar sieraden door het slijk gehaald. Zo is Jeruzalem vergaan door de woorden van Jeremia, omdat het wilde heersen over het leven zonder de genade van het verbond. Maar in Christus komt de kerk tot heerschappij. Alles wat ze nodig heeft in haar worsteling, ontvangt ze als gave uit de hand van Christus.

Wie gelooft heerst ook in de vernedering. Een gelovige is een koning ook al wordt hij uitgeworpen. Een gelovige wordt met goud bekroond in de smaad en met schatten beladen, ook in de beroving en wie gelooft tast naar de overvloed van Gods gaven, ook daar waar hem alles ontbreekt.

Zo stort Christus Zijn gaven in ons, Zijn leden, overvloedig uit. Alles wat de bruid nodig heeft, zal ze ontvangen. Zo wordt ze klaargemaakt voor de wederkomst van de Bruidegom.

En dan is het ook Christus, Die ons tegen alle vijanden beschermt en bewaart. Dat wil niet zeggen dat u de wimpers niet verschroeien zult in de gloed. Christus is onze Koning en Hij regeert over ons in liefde en zachtmoedigheid. Maar als we het nodig hebben pakt Hij ons ook hard aan. En dan drukt Zijn hand soms zwaar op Zijn kerk, opdat ze zich van haar zonden bekeert. Christus laat dan soms ook de vijand toeslaan.

Maar in dat alles is Hij het, Die ons beschermt en bewaart. Het woeden van de vijand moet zelfs dienen om Zijn bruid klaar te maken en haar te brengen tot het volle einde van haar loop.

Daarin brengt Hij ook de wereld van de vijand tot haar bestemming. Hij laat toe de Zijnen te verdrukken. Daarin zijn de Nero's, de Alva's, de Stalins instrumenten in de hand van Christus. Maar ze daarin dienen ze Hem niet, maar weerstaan Hem, evenals het doel van Nebukadnezar niet lag in het voltrekken van Gods gericht over Jeruzalem, maar hij wilde juist de heerschappij van de Here over de Zijnen te niet doen.

Verwonder je niet, dat het zo moet van eeuw tot eeuw. Zo moet de toorn van God volgemaakt worden, bewaard tot de dag van de toorn. De maat moet worden gevuld. Daarin wordt de wereld rijp voor het gericht.

En daartoe dient nu alles wat het ongeloof bereikt en tot stand brengt. Wij denken vaak aan de moeite van de worsteling van de kerk tegen de wereld. Wat een zware strijd heeft de kerk in de wereld. Maar vergeet toch niet: wat een zware strijd heeft de wereld tegen de kerk. Wat kost dat een inspanning van alle krachten en hoe moet alles worden geconcentreerd om de heerschappij van Christus tegen te staan. Het is voor het ongeloof niet eenvoudig om de kerk te bestrijden. Dat vergt de uiterste inspanning. Daartoe moet alles tot het hoogste toereenaantal opgevoerd worden, alle wetenschap en kennis, alle techniek en beheersing worden daarvoor in dienst gesteld. De kerk worstelt soms in haar eigen bloed, maar het is voor de wereld ook een strijd van leven op dood, want het is een worsteling tegen de heerschappij van de Christus, een worsteling, die ondanks alle inspanning toch zonder hoop is, want Christus heeft reeds de wereld overwonnen.

En dan is de worsteling van de kerk nooit zonder hoop, maar ze weet zich steeds gedragen door de volle zekerheid van de eindoverwinning. Christus is nu verhoogd. Maar de laatste fase van zijn verhoging moet nog komen. Daarom is de kerk nog in de verdrukking, omdat haar Heiland nog niet de volle glorie verworven heeft. Hij moet nog terugkomen op de wolken van de hemel. Dat zal het volle einde zijn van Zijn verhoging. En als dan de Heiland van de kerk ten volle verheerlijkt wordt, dan zal ze ook ten volle in Zijn glans en heerlijkheid delen. Dan zal het uitgesloten zijn dat er een kerk op aarde vertrap en geschonden wordt.

Wij verwachten Christus als een Rechter uit de hemel, Die al Zijn en mijn vijanden aan de eeuwige ondergang zal overgeven, maar mij met alle uitverkorenen tot Zich nemen zal in de hemelse blijdschap en heerlijkheid.

Je schrikt er bijna van om het zo te zeggen: Hij zal al Zijn en mijn vijanden aan de eeuwige ondergang zal overgeven. Maar je zegt dit toch in het geloof.

Je weet toch wel wie je vijanden zijn? Zou ik niet haten die U haten, ja ik haat ze, tot vijanden zijn ze mij. Wie niet zo haat, heeft ook niet lief. In Christus kun je liefhebben, maar in Christus kun je ook haten. Uw persoonlijke vijand moet je liefhebben. De vijand van God moet je haten. Dat wil zeggen als de vijandschap hem volkomen vervult, als er geen dwaling meer in zijn strijd tegen de Christus is. En dan kun je dit nog slechts op het niveau van geloof. Zeg niet: dit is Oud-testamentisch, want dan zou je de Bijbel in tweeën scheuren. En dan heb je ook het boek Openbaringen niet gelezen, waar je horen kunt van Christus' ogen, die branden als een vuur.

Met die Christus hebben wij gemeenschap en alleen in die gemeenschap kun je hier je belijdenis verstaan.

Die vijandschap wordt alleen door de liefde van God gewekt. Je moet hier bij die volgroeide vijandschap niet denken aan de socialist die, door anderen verleid, de kerk de schuld geeft van maatschappelijk leed. Als je je ten volle geeft in de liefde van Christus, dan wekt dat de echte vijandschap. Want dan wordt Christus in u openbaar. En dan staat het duidelijk tegenover elkaar: Christus in jou en de verwerping van Zijn liefde en genade tegenover u.

Daarin dat Christus' genade volkomen heerschappij over ons verkrijgt, wordt het oordeel bespoedigd. Straks komt Christus. En dan brengt Hij het proces tot een beslissing. Daarin ook zal de genade triomferen. Want dan gaat de genade heersen tot in eeuwigheid.

Van die dag zegt de Belijdenis in artikel 37 dat wij haar verwachten met sterk verlangen.

Jij ook?

AMEN

Sondag 20

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 20: DE HEILIGE GEEST

1 Korintiërs 2:6-16

6 Toch spreken wij wijsheid bij hen, die daarvoor rijp zijn, een wijsheid echter niet van deze eeuw, noch van de beheersers dezer eeuw, wier macht teniet gaat, 7 maar wat wij spreken, als een geheimenis, is de verborgen wijsheid Gods, die God (reeds) van eeuwigheid voorbeschikt heeft tot onze heerlijkheid. 8 En geen van de beheersers dezer eeuw heeft van haar geweten, want indien zij van haar geweten hadden, zouden zij de Here der heerlijkheid niet gekruisigd hebben.

9 Maar, gelijk geschreven staat: Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en wat in geen mensenhart is opgekomen, al wat God heeft bereid voor degenen, die Hem liefhebben. 10 Want óns heeft God het geopenbaard door de Geest. Want de Geest doorzoekt alle dingen, zelfs de diepten Gods. 11 Wie toch onder de mensen weet, wat in een mens is, dan des mensen eigen geest, die in hem is? Zo weet ook niemand, wat in God is, dan de Geest Gods. 12 Wij nu hebben niet de geest der wereld ontvangen, maar de Geest uit God, opdat wij zouden weten, wat ons door God in genade geschonken is. 13 Hiervan spreken wij dan ook met woorden, die niet door menselijke wijsheid, maar door de Geest geleerd zijn, zodat wij het geestelijke met het geestelijke vergelijken. 14 Doch een ongeestelijk mens aanvaardt niet hetgeen van de Geest Gods is, want het is hem dwaasheid en hij kan het niet verstaan, omdat het slechts geestelijk te beoordelen is. 15 Maar de geestelijke mens beoordeelt alle dingen, zelf echter wordt hij door niemand beoordeeld. 16 Want wie kent de zin des Heren, dat hij Hem zou voorlichten? Maar wij hebben de zin van Christus.

Zondag 20

Wat gelooft u van de Heilige Geest?

Ten eerste dat Hij samen met de Vader en de Zoon echt en eeuwig God is.

Ten tweede dat Hij ook mij gegeven is, om mij door waar geloof aan Christus en al zijn weldaden deel te geven, mij te troosten en eeuwig bij mij te blijven.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 20

Wij doen in deze Zondag belijdenis van ons geloof in God de Heilige Geest.

Hiermee gaan wij spreken over het derde deel van ons christelijk belijden: van God de Heilige Geest en onze heiliging.

Van dat opschrift moeten we ons goed rekenschap geven. Onze heiliging is helemaal aan de Heilige Geest gebonden. Ze is Zijn werk in onze harten en ons leven. Daarin zijn we van de Geest afhankelijk zoals het scheepsel afhankelijk is van God. Wij staan hier voor een absoluut oppermachtig welbehagen. Hij schept ons tot nieuwe mensen. Niet dat al het oude in één klap verdwijnt. Je houdt ook als je tot bekering bent gekomen je oude karakter en je oude aard. Maar de wortel van het leven werd een andere. Jezus Christus is de grond van je nieuwe bestaan. Hij leeft in ons en wij leven in Hem. Omdat de wortel een andere geworden, daarom wordt ons leven van binnen uit vernieuwd. En dat alles door de Heilige Geest, Die ons gegeven is.

Zo is onze heiliging helemaal aan de Heilige Geest gebonden. Maar dat betekent niet, dat nu ook de Heilige Geest helemaal aan onze heiliging gebonden is en dat Zijn werk daarin opgaat. Wij spreken soms alsof de Heilige Geest voor het eerst op de Pinksterdag naar voren kwam en alsof zijn werk straks met de wederkomst van Christus afgelopen zal zijn. Hierdoor komt het werk van de Heilige Geest in onze gedachten wel een beetje in de lucht te hangen. En het heeft dan alle schijn alsof ook Zijn werk in onze heiliging geen verbanden heeft naar voren en naar achteren; naar

voren in onze schepping naar het beeld van God en naar achteren in de volmaaktheid, die op de nieuwe aarde ons deel zal zijn.

Het lijkt dan wel alsof de Heilige Geest slechts tijdelijk in de bedeling van het Nieuwe Verbond Zijn werk verricht. En het heeft er alles van alsof ook onze heiliging niet meer is dan een intermezzo, iets dat geen verband houdt met onze oorspronkelijke roeping in het paradijs en met onze uiteindelijke bestemming in de eeuwige heerlijkheid.

Toch is dit niet Bijbels. Hierin zou de heerlijkheid van God te kort gedaan worden, die immers vanaf het begin van de schepping aan tot in alle eeuwigheid haar volle glorie vindt in onze gemeenschap met God.

Om de heerlijkheid van de Geest te aanschouwen moet je de aandacht niet slecht richten op Zijn werk in onze heiliging, maar letten op datgene wat aan het werk voorafging en op datgene wat gaat volgen. God verheerlijkt zich in de gemeenschap die wij met Hem hebben. Daartoe heeft Hij de wereld geschapen en dat is de vaste grond van al zijn werken.

De zelfverheerlijking van God -hiermee ben ik gekomen bij het eerste punt dat de Catechismus noemt. Wat gelooft van de Heilige Geest? Ten eerste dat Hij samen met de Vader en de Zoon echt en eeuwig God is.

De kerk heeft in aansluiting op de Schrift het steeds zo beleden, dat de Zoon van de Vader uitgaat en de Geest van de Vader en de Zoon. Dat zijn geen formules zonder betekenis voor het leven, zoals te zien is in de Grieks Katholieke kerk, waar dit anders wordt beleden.

De Geest is een wederzijdse gemeenschap tussen de Vader en de Zoon. De Vader heeft de Zoon lief en de Zoon de Vader. En de Vader eert de Zoon gelijk ook de Zoon de Vader. Er is een gemeenschap van liefde en eer. En die gemeenschap is meer dan een elkaar ontmoeten. De Geest, in Wie deze gemeenschap is, is een Persoon. Hij is te samen met de Vader en de Zoon echt en eeuwig God.

Veel meer kan hiervan niet gezegd worden, omdat de Bijbel ons hierover niet meer meedeelt. Dit moet u niet verbazen. Het moet eerder onze verwondering wekken, dat God ons, schepselen, iets van deze gemeenschap van liefde en eer heeft meegedeeld, ons daarin heeft willen trekken in de kring van de gemeenschap tussen Vader, Zoon en Heilige Geest. Dat Hij ons bewustzijn daarop heeft willen richten en openstellen om ons het geheim van Zijn liefde bekend te maken.

Dit is niet abstract, als het maar gezegd wordt zoals de Bijbel het zelf zegt. Want aan die liefde tussen de Vader en de Zoon, gelijk die in de Persoon van de Geest eeuwig zeker is, danken wij ons hele bestaan. Uit die liefde zijn wij geboren. Want de Vader heeft de Zoon willen eren en liefde bewijzen in de schepping van de wereld. En de Zoon heeft in die schepping de Vader willen huldigen en verheerlijken. God heeft de wereld niet geschapen om er daarna van buitenaf Zijn liefde te openbaren. Maar de wereld is in haar oorsprong door de liefde gedragen. Omdat God liefhad, schiep Hij de wereld. Omdat de Vader de Zoon liefhad en de zoon de Vader. De zelfliefde van God kun je niet begrijpen als je er niet aan denkt dat God een Drieënig God is. Gods zelfliefde heeft in geen enkel opzicht enige schijn van overeenkomst met de zondige zelfliefde van ons. Het is steeds zo, dat de liefde uitgaat van de Vader tot de zoon en van de Zoon tot de Vader.

In die liefde ligt dus de grond van jouw bestaan. In jou heeft de Vader de zoon willen eren en de Zoon de Vader. Daar is ons leven in zijn vroegste oorsprong op gericht. En buiten die liefde van God, als grondslag van heel je bestaan, is er voor jou geen leven mogelijk.

Daarom heeft God ons hele leven op Zijn gemeenschap gericht. Dat is het werk van de Zoon. De Vader schiep hemel en aarde. Hij schiep ook de mens, maar Hij schiep dat alles door het Woord, door de eeuwige Zoon als het eeuwige Woord van God. Onze gemeenschap met God is niet na de schepping van buitenaf tot ons gekomen. Je bent van de grond af zo gebouwd dat je met God gemeenschap zou hebben. Wij zijn in het verbond met God geschapen. De God van het verbond was er voor de aarde gegrondvest werd en de hemelen neerzonken op hun pilaren.

Zo zijn wij geschapen door het eeuwige woord van God en van het begin af aan betekent dit Woord gemeenschap met God.

En dan is het de Geest, Die reeds in die schepping Zijn werk doet. Hij is het, Die het leven van de wereld tot die gemeenschap wekt. Dat wekken van de Geest is eveneens aan ons bestaan vooraf gegaan. De Geest van God zweefde op de wateren, voordat er iets in de wereld tot leven kwam. Zo zijn hemel en aarde uit de Geest van God geboren. God de Geest is naast de Vader en de Zoon Schepper van hemel en aarde. En dan bloeit daar een paradijs, door de Geest tot het leven in de gemeenschap met God gewekt. En dan is daar een mens, van wie het leven door de liefde van God wordt gedragen. Zo schept de Geest ons tot gemeenschap met God, opdat in die gemeenschap de liefde en de eer van God zichzelf verheerlijken zouden.

Al het leven is door de Geest gewekt. Denk hier niet alleen aan het echte leven uit de Heilige Geest. Want dat leven uit de Geest hangt niet in de lucht. Het is de grondslag van het hele natuurlijke leven. Zo bloeien de bloesems open door de Heilige Geest en zo rijpen de vruchten door de Heilige Geest. Zo groeit het graan op de velden en zo is de Geest Die er de levenskracht aan verbindt, Die door voedsel ons onderhoudt en sterkt. Zo is de hele aarde van Zijn heerlijkheid vol.

En dan dient dit alles de gemeenschap van de liefde. Dat alles is de grondslag van Gods verbond. Dat staat niet buiten Gods genade als een natuurlijk en neutraal gebied. God heeft alles op zijn verbond gericht. Daarin moest Hem door alle schepselen de hulde worden toegebracht. En zo is de Geest, Die de schepping kroont in de ontsluiting van de verbondsgemeenschap, die gemeenschap, die er al was voordat wij er iets van wisten, maar die dan in ons bewustzijn wordt opgewekt, zodat mensentongen gaan spreken van de liefde en de eer van God en mensenharten verrukt door de ontvouwing van het eeuwig welbehagen. Zo is de oorspronkelijke roeping van ons een roeping door de Heilige Geest.

Ik sprak nu alsof er geen zonde in de wereld gekomen is. En ik mag ook zo spreken, omdat er eenmaal geen zonde in de wereld was. De zonde is niet aan alle dingen voorafgegaan. Eerst was er Gods verbond en gemeenschap. En daarna is de zonde in de wereld gekomen. Daardoor werd het verbond verbroken en de gemeenschap te niet gedaan. Het is met geen mensenwoorden te zeggen in wat voor een toestand de wereld door de zonde gekomen is. Ze is geboren in de gemeenschap met God en van de fundamente af aan op die gemeenschap gericht en toch is de wereld nu buiten die gemeenschap gestoten.

De Geest heeft het leven tot die gemeenschap gewekt en toch is ons leven tot in de wortel toe verworpen en vervreemd van God. Wij begrijpen niet hoe onmogelijk het echte ons geworden is, omdat de staat waarin wij terecht gekomen zijn ons zo gewoon is. Wij stellen het menselijk leven vaak zo zelfstandig en los van God, alsof een mens zo het leven heeft. Maar onze aanleg van het leven is in z'n geheel op de gemeenschap van God gericht en toch is dat afgebroken.

Wat belijdt jij van de Heilige Geest? Dat Hij samen met de Vader en de Zoon echt en eeuwig God is.

Het is de Geest, Die in de dood van de zonde nieuw leven wekt. Dat gebeurt niet los van het werk van de Vader en de Zoon in onze verlossing. Van de Vader is het begin. Uit Hem is het verkiezend welbehagen. En de Zoon legt in Zijn offer de grondslag voor het werk van de verzoening. Van Hem gaat ook opnieuw het Woord van Gods liefde uit. Maar het is de Geest, Die ons leven gebracht heeft onder de adem van het Woord, Hij is het, Die in het Woord aanwezig is, Zich over ons uitstrekt en ons het leven inblaast zoals de profeet Elisa bij het kind van de Sunamitische deed.

Zo schept de Geest ons tot nieuwe mensen. Hij herschept ons uit de dood van de zonden tot nieuwe schepselen van God.

En nu trekt ik eerst de lijn door. Die gemeenschap van de Geest is een eeuwige gemeenschap. Onze heiliging is slechts de tijdelijke vorm van die gemeenschap. Het werk van de Geest is met de wederkomst van Christus niet vervuld. Wij worden straks geen zelfstandige mensen, die ook zonder de Geest van God in de heerlijkheid kunnen leven. Door de Geest zullen wij het eeuwige leven hebben. En in de Geest zullen we eeuwig blijven. De Geest trekt zich niet terug als het Koninkrijk overgegeven zal worden aan de Vader en de Christus zijn tijdelijke heerschappij, die Hij na Zijn overwinning ontving om deze door te zetten, weer in handen van de Vader zal leggen. De Geest leidt ons tot onze uiteindelijke bestemming. En onze uiteindelijke bestemming is dat wij onze oorspronkelijke roeping vervullen, nu dieper geworteld in de eeuwige gemeenschap van Gods liefde dan in het eerste paradijs het geval was.

De Geest zet ons daar niet op een plaats om het dan verder aan ons over te laten. Hij wekt het nieuwe leven, maar leidt het ook en Hij blijft het leiden. Daar zal dan de glans van de Geest op ons gelaat stralen. En daar zal Zijn werk in het leven van de Zijnen in volle duidelijkheid worden uitgestald. Daar zal Hij ons eeuwig leiden, zodat alles wat we doen, gedaan zal zijn in de ongebroken gemeenschap van liefde en eer van God.

Zo sprak ik over het werk van de Geest in onze schepping en in de oorspronkelijke roeping en in onze eeuwige bestemming. Daarin zie je God de Heilige Geest, Die van de Vader en de Zoon eeuwig uitgaat. Die ook uitgaat om de nieuwe mensheid eeuwig te leiden en iedere gave te ontplooien en de krachten op te wekken om zo ons leven te ontvouwen tot de volle versiering en glorie, ons toebedeeld in de verkiezing van God en ons geschonken opdat daarin de Vader de Zoon en de Zoon de Vader zou huldigen en eren. Zo kun je ook de heiliging verstaan.

Die Geest is ook mij gegeven, om mij door waar geloof aan Christus en al zijn weldaden deel te geven, mij te troosten en eeuwig bij mij te blijven.

Wij moeten de verbanden naar voren en naar achteren verstaan, anders lijkt de heiliging wel stukwerk. Dan zie je er de scheppende kracht van de Geest niet in en dan kun je de werken van God niet aanbidden. Onze heiliging is meer dan dat ons leven veranderd wordt naar het evenbeeld van Christus. Als we het zo maar zagen, dan stond het steeds voor ons in het grote verband.

Maar wij denken bij onze heiliging zo vaak alleen aan de overwinning van een zonde of het breken van de macht van het kwaad. Het werk van de Geest schijnt dan bijna uiteen te vallen in losse momenten. Maar de Geest brengt de vaste lijn in ons leven. Je wordt vandaag tot je eeuwige bestemming geleid. En nu al wekt de Geest die gaven in je, waarin je je eeuwig voor God zult vertonen. Bekijk je het van jouw kant, dan ontdek je het gebrokene. Telkens weer is er de nederlaag. En telkens verlies je het in je geestelijke worsteling. Maar in het geloof weet je, dat de Geest echt en eeuwig God is en dat Zijn werk in jou toch ongebroken is. In de eeuwige heerlijkheid

zal Hij in jouw leven uitwerken wat Hij er nu al wekt. Daarom is je inspanning geheiligd, want daarin verwerf je parels, die straks je eerkroon zullen sieren. En zo is de Geest ook in ons verdriet zeer dicht bij ons, want daarin wordt gezuiverd. De bijl gaat er misschien wel scherp over heen, maar je wordt gevormd tot een beeld, waarin in God genoegene scheidt. Wat God u heeft toebedeeld in Zijn eeuwige heerlijkheid, dat wordt in dit leven door de Geest in u gewekt.

Want het is de Geest, Die ons met Christus verbindt. Hij geeft ons deel aan Christus en al zijn weldaden. Hij plant ons in Christus en doet de wortel van ons leven rust vinden in de Middelaar, zodat we niet heen en weer geslagen worden, maar in Christus de eeuwige vastheid van ons leven gevonden hebben. Wij worden door de Geest in Christus ingelijfd. Wij worden lidmaten van de Here Jezus Christus, met het Hoofd verbonden en door ons Hoofd geregeerd.

Zo wordt hier op aarde de nieuwe gemeenschap met God toch werkelijkheid. Je weet jezelf opgenomen in de gemeenschap van de liefde en eer tussen de Vader en de Zoon. En je weet jezelf eeuwig in die gemeenschap ingevoegd door de Heilige Geest, Die sterker is dan alle weerstanden, omdat Hij echt en eeuwig God is. Zo vast de schepping staat, zo onwankelbaar is ook de herschepping.

En zo wordt dan die eeuwige gemeenschap met God beleefd. In je vreugde ben je dan dicht bij God en in je verdriet blijf je bij Hem. Ik zal in Uw tent verkeren en ik zal mij stellen onder de schaduw van uw vleugelen. U hebt mij overdekt en U bent mij tot heil geworden. U bent mij overdag tot een licht en U bent 's nachts bij mij. U omgeeft mij van achteren en van voren en Uw hand is mij. Word ik wakker, dan ben ik nog bij U.

En dan geeft de Geest ons deel aan Christus en al Zijn weldaden. Wij worden vernieuwd naar het beeld van Christus. In jouw leven spiegelt zich op een eigen manier de liefde van de Vader tot Christus af. Je wordt een volmaakt voorbeeld van die liefde.

En dan is het de Geest, Die ons troost.

Breek toch ook die troost niet uiteen in ogenblikken van vertroosting. Deze troost is er elke dag, want ook deze troost heeft verbanden naar voren en achteren. De troost wordt niet slechts genoten in ogenblikken van bijzondere droefheid. Wat wordt het werk van de Geest schraal als daaraan alleen gedacht moest worden. Dit is de gave van God de Heilige Geest: wij zijn getrooste mensen. Wij staan 's morgens getroost op en gaan getroost aan het werk. Wij zijn getroost, ook als we ons niet bewust op die vertroosting richten. Want we leven in de troost en we ademen in de troost. De troost is de sfeer, waarin we ons bestaan hebben. En als dan een tegenslag mij treft of verdriet de zon van het geluk verduistert, dan overkomt me dat toch in de sfeer van de vertroosting. En dan heffen we het hoofd weer op: niets kan mij scheiden van de liefde Gods in Christus Jezus, onze Here.

Want door de troost staat ons leven gericht op de eeuwige bestemming. Ik kom toch tot het doel, dat God in Zijn schepping van mijn leven voor ogen heeft gehad. En ik zal toch een eeuwige kroon ontvangen. God slijpt vandaag de juwelen al.

Dit is de vertroosting van de Heilige Geest:

Wij heffen het hoofd omhoog en zullen de eerkroon ontvangen.

AMEN

Sondag 21a

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 21a: DE HEILIGE, ALGEMENE, CHRISTELIJKE KERK

Hebreeën 12:18-29

18 Want gij zijt niet genaderd tot een tastbaar en brandend vuur, tot donkerheid, duisternis en stormwind, 19 tot een geklank van een bazuin en tot het geluid van een stem, bij het horen waarvan zij verzochten, dat niet verder tot hen gesproken werd; 20 want zij konden dit bevel niet dragen: Zelfs als een dier de berg aanraakt, zal het worden gestenigd. 21 En zó ontzaglijk was het verschijnsel, dat Mozes zeide: Ik ben enkel vreze en beving. 22 Maar gij zijt genaderd tot de berg Sion, tot de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem, en tot tienduizendtallen van engelen. 23 en tot een feestelijke en plechtige vergadering van eerstgeborenen, die ingeschreven zijn in de hemelen, en tot God, de Rechter over allen, en tot de geesten der rechtvaardigen, die de voleinding bereikt hebben, 24 en tot Jezus, de middelaar van een nieuw verbond, en tot het bloed der besprenging, dat krachtiger spreekt dan Abel. 25 Ziet dan toe, dat gij Hem, die spreekt, niet afwijst. Want als genen niet ontkomen zijn, toen zij Hem afwezen, die zijn godsspraak op aarde deed horen, hoeveel te minder wij, als wij ons afwenden van Hem, die uit de hemelen (spreekt). 26 Toen heeft zijn stem de aarde doen wankelen, doch thans heeft Hij een belofte gegeven, zeggende: Nog eenmaal zal Ik niet slechts de aarde, maar ook de hemel doen beven. 27 Dit: nog eenmaal, doelt op een verandering der wankelende dingen als van iets, dat slechts geschapen is, opdat blijve, wat niet wankel is. 28 Laten wij derhalve, omdat wij een onwankelbaar koninkrijk ontvangen, dankbaar zijn en hierdoor God vereren op een Hem welbehagelijke wijze met eerbied en ontzag, 29 want onze God is een verterend vuur.

Zondag 21a

Wat gelooft u van de heilige, algemene, christelijke kerk?

Dat de Zoon van God uit het hele menselijke geslacht Zich een gemeente, die tot het eeuwige leven uitverkoren is, van het begin van de wereld tot aan het einde vergadert, beschermt en onderhoudt. Hij doet dit door zijn Geest en Woord in eenheid van het ware geloof.

En ik geloof dat ik van deze gemeente een levend lid ben en eeuwig zal blijven..

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 21a

Wij doen in deze zondag belijdenis van ons geloof voor wat betreft de heilige, algemene, christelijke kerk.

De kerk wordt de ene keer in het denken en leven van de christenen achteruit gezet en de andere keer weer op een voetstuk geplaatst. In de ene periode rekent men de kerk tot een bijkomstig iets, slechts een uitwendig verschijnsel, wat eigenlijk overbodig is. De kring of groep zelf staat dan veel hoger aangeschreven dan de kerk van Jezus Christus. Dit is de opvatting van de sekte.

En in een andere periode geeft men de kerk de eer die alleen aan Christus toekomt. Zij heet dan de moeder die ons gebaard heeft. En je kunt dat ook wel zeggen, als je maar in de gaten houdt, dat de Bijbel het over het Jeruzalem dat boven is heeft, de Moeder van ons allemaal. Maar je hoort soms ook spreken over de kerk, alsof die kerk in zichzelf iets is, alsof zij een plaats is tussen Christus en jou. Dat is bijvoorbeeld de opvatting van de Rooms Katholieke Kerk.

Ik zou je hier niet aan hoeven herinneren als onze kijk op de kerk niet steeds door het één of ander verduisterd werd. Voor de meesten slingert het altijd weer tussen de sektarische opvatting van de kerk die haar eigenlijk uiteen doet vallen in losse personen, en de Roomse gedachte, die van de kerk een heilmiddelares maakt. Je moet je niet heen en weer laten slingeren als je geroepen wordt je geloof te belijden. En je moet niet denken, dat je tussen twee uitersten moet doorzeilen als je het Woord van God belijdt. Rome en de sekten, de dwepers met de kerk en de verachters van de kerk hebben de kerk beide losgemaakt van het hemelse Jeruzalem. Wij worden geroepen om ons geloof voor wat betreft de kerk te belijden. En dan moet van het begin af aan vaststaan, dat wij met deze kerk niet een vage algemeenheid op het oog hebben. Wij belijden hier niet een onzichtbare kerk, die nergens op aarde aan te treffen is. Wij belijden de kerk, zoals die voor ons bijna tastbare werkelijkheid is geworden. De kerk, waarvan je in deze Zondag je geloof belijden moet, is niet iets algemeen, dat boven de verschillende kerken in de lucht hangt. Wij doen belijdenis van de kerk zoals je die kunt zien in de wereld. Je weet toch wel, dat je naam in het ledenbestand van de kerk is ingeschreven? Nu, van die kerk doe je belijdenis en spreek je je geloof uit. Natuurlijk zie je de kerk niet als losse verschijning in de wereld, zonder verbanden naar links en rechts. Wij doen belijdenis van de algemene kerk, van de katholieke kerk, als je dit woord gebruiken wilt. Wij doen dus belijdenis van ons geloof aangaande de kerk, waarvan wij lidmaten zijn, maar dan van die kerk zoals zij gemeenschap heeft met alle kerken van God in de hele wereld.

Van die kerk belijden wij in het geloof, dat ze er is en dat ze vergaderd wordt. Maar het geloof is een bewijs van de dingen, die men niet ziet. Hoe zullen wij ons geloof dan belijden over de kerk, die toch immers zichtbaar is, hier en ergens anders? Hoe zal je van dat bijna tastbare kunnen zeggen: Ik geloof?

Wij kunnen ons geloof over de kerk belijden als wij ons houden aan het verband, waarin deze belijdenis staat. Deze 21e Zondag staat niet op zichzelf. Het is een deel van het derde stuk van ons christelijk geloof. En dat derde stuk raakt ons geloof in God de Heilige Geest en onze heiliging.

Wij hebben in de kerk niet met mensen te doen. Dan zou van de kerk niets te belijden zijn. Maar wij hebben hier te doen met het werk van de Heilige Geest in de wereld. Wij belijden de kerk als Zijn werk. Zo staan we hier toch, al spreken wij van zichtbare dingen, op de basis van het geloof. In het geloof zien wij in de kerk God de Heilige Geest. Zo is ook hier het geloof een bewijs van de dingen, die men niet ziet.

Alles wat we in deze zondag uitspreken, spreken we dus woord voor woord van de Heilige Geest. De Catechismus zegt van de kerk, dat de Zoon van God uit het hele menselijk geslacht Zich een gemeente, die tot het eeuwige leven uitverkoren is, van het begin van de wereld tot aan het einde vergadert, beschermt en onderhoudt. Hij doet dit door Zijn Geest en Woord in eenheid van het ware geloof.

Het is de Zoon van God, Die de Geest gezonden en uitgestort heeft. Daarom kan worden gezegd, dat Christus Zijn kerk vergadert door Zijn Geest. Als maar steeds het

verband wordt vastgehouden, dat er tussen de kerk en de Heilige Geest is. Dan zien we ook het verband tussen het Woord en de Geest.

Door het Woord van God is de wereld geschapen. En de Geest is het, Die leven heeft gewekt. Het één kan van het ander niet gescheiden worden. Het is tezamen het scheppingswerk van God de Vader.

Het werk van God in de kerk kan ook niet gebroken worden. De kerk is het werk van God. De Vader heeft haar voor eeuwig uitverkoren in Christus. En dan schept Hij in de tijd Zijn kerk door het Woord, dat is door Christus. Christus is het Hoofd van de kerk. Dat betekent dat Hij als Koning over haar heerst, maar ook dat Hij de kerk heeft gemaakt. Door de macht van het Woord is de kerk in de wereld gekomen. Want ze is niet van de wereld. En door de macht van het Woord wordt ze door de eeuwen heen gedragen, vergaderd, beschermd en bewaard. Daarom heeft het Woord van Christus de ereplaats in de kerk. En alles moet buigen voor de eer van het Woord. Wij zien in de kerk wel mensen, die hun werk daar te verrichten hebben, -ik kom daar straks nog even op terug-, maar we zien die mensen en hun werk rusten in het Woord van God. Zonder het Woord zijn ze niets, zijn ze als vogels, van wie de vleugels uitgerukt zijn. Dan is er wel wat gefladder, maar de vlucht van het geloof ontbreekt. De kerk is de kerk van het Woord van God. Ze is niet de ontmoetingsruimte, waar dat Woord gepredikt wordt, maar ze is zelf uit het Woord geboren en ze wordt door het Woord gedragen.

Zo is Christus in de kerk. En dat kun je alleen in het geloof zien en belijden. Zonder geloof zie je Christus en het Woord in de kerk niet.

Maar dan is het werk van Christus verbonden met het werk van de Geest. Je kunt dat niet uit elkaar halen en het naast elkaar zetten. Want het is één in het werk van de Vader, in de uitwerking van de verkiezing. De kerk wordt door het Woord van God gemaakt en gevormd en hoofd voor hoofd zijn we door het Woord van God tot de kerk gebracht. Maar het is de Geest, van wie de levenwekkende werkingen zijn. Christus spreekt Zijn Woord en de Geest werkt de kracht van dat Woord in de kerk uit. Zo is het Woord van God een levenwekkend Woord. Zo zijn we door het Woord tot het leven gebracht.

Dit wordt door de Catechismus bedoeld als er gezegd wordt, dat de Zoon van God Zich een gemeente op aarde vergadert, beschermt en onderhoudt door Zijn Woord en Geest.

Waar het Woord is, daar is ook de Geest, daar wordt het leven gewekt, daar is een levende kerk.

Niemand hoeft te vragen: waar is de Geest in de kerk? Of: is de Geest wel bij ons? Dit horen we zo vaak zeggen, alsof we wel zeker zijn van de aanwezigheid van het Woord van God in de kerk, maar de aanwezigheid van de Geest nog iets onzekers is. In zekere zin hoeven we in de kerk nooit te bidden om de werking van de Heilige Geest. Als het Woord Gods geopend wordt, is de Geest er en Hij werkt, Hij wekt het leven, dat door het Woord aan ons beloofd is. De Geest werkt altijd en bij allen. Niemand komt ooit uit de kerk, zoals hij er in gekomen is. De Geest grijpt in de kerk ons hart aan. Het Woord ploegt ons leven om. En het is de Geest, Die over de sneeën die de ploeg maakt gaat en het zaad van het Woord tot ontkieming brengt.

Nu kunnen de Geest en het Woord ook worden weerstaan. Je kunt je verzetten tegen het Woord en je onttrekken aan de werking van de Geest. Toch werken het Woord en de Geest in ons allen, hoofd voor hoofd. Want waar de Geest ons niet ontmoet en de harten opent, daar is Hij bezig in het werk van de verharding, hetzij tijdelijk, hetzij voorgoed. De Geest wordt in de Bijbel ook genoemd de Geest van het oordeel, en de

Geest van de zuivering. Als het Woord, zo scheidt ook de Geest het kaf van het koren. De Geest werkt schiftend en zuiverend. De Geest drijft sommigen uit de kerk weg, zoals Saul door de Geest werd weggedreven. De Geest en de duivel beiden kunnen een ziel verderven.

Zo is er geen mens, die in de kerk dezelfde blijft. Je wordt van je plaats geschoven. Je wordt hier een ander mens. Het Woord en de Geest maken iets anders van je leven. Niemand kan de loop van het Woord en de werking van de Geest weerstaan. Als wij door het Woord en de Geest Christus niet steeds beter leren kennen, dan vervreemden wij steeds meer van Hem.

Dat belijden wij van de kerk: ik geloof, dat het Woord en de Geest in de kerk zijn. In het geloof zie ik de macht van het Woord en het geweld van de Geest. En in het geloof geef ik mij aan die beide gewonnen. In geloof kom ik in de greep van het Woord en het geweld van de Geest. In geloof ben ik niet meer van mijzelf, maar van Christus. Dat is de heerlijkheid van de kerk, die alleen in het geloof gezien wordt: Christus werkt door Zijn Woord en Geest.

Tot nu toe zagen we de kerk, zoals ze gedragen wordt door het Woord en de Geest. Dat moet aan al het andere voorafgaan. De kerk staat bij ons niet op de eerste plaats. Wij geven de kerk geen eer en heerlijkheid, los van het Woord en de Geest. En wij zien in de kerk niet als iets zelfstandigs. De kerk heeft geen eigen schat. Haar schat is het Woord, waaruit ze werd gebaard en vermeerderd.

Nu moeten we ook de andere kant zien: het is de kerk, die het Woord van God in de wereld draagt. Zij is een pilaar en rots van de waarheid. Zij moet het Woord van God dienen. Ook hierin bezit de kerk geen eigen heerlijkheid. Ze is dienaar van het Woord van God. Maar hier heeft ze wel haar roeping van God. Zo heeft ze haar gezag en haar eer. De kerk moet de waarheid in de wereld verkondigen. Ze is niet geroepen om allerlei vraagstukken op te lossen en allerlei kwesties af te wikkelen. Ze kan daarom ook niet precies zeggen wat je in een bepaald geval moet doen of laten. Ze wikkelt je leven niet in een pantser van geboden en verboden. De kerk commandeert niet. Er is hier geen militaire tucht.

Maar de kerk wijst ons wel de richting, waarin ons leven zich te begeven heeft. En ze wijst ons die richting met het volle gezag van Gods Woord. In dit opzicht is het gezag van de kerk even groot als het gezag van Jezus Christus Zelf. Want het is het gezag van Zijn Woord.

Je moet hier in de eerste plaats niet denken aan het gezag van de ambtsdragers. Het gezag van de kerk gaat niet in dat van de bijzondere ambten op. De kerk heeft gezag, de kerk zelf als gemeenschap van het Woord, als draagster van het Evangelie. De kerk predikt de waarheid. Wij allen prediken in de kerk mee. Je bent in je luisteren niet passief als bij het uitspreken van bijvoorbeeld de troonrede. De gemeente treedt op in de bediening van het Woord en draagt het Woord van God in de wereld.

Wij komen niet in de kerk om het Woord van God te horen. Wij komen hier de Here dienen. Het is een heilige dienst. Heel het volk van God bestaat uit profeten en priesters. Wij komen hier om te aanbidden. Daarin ligt het begin van het eeuwige leven. In de kerk ben je in de eeuwige zaligheid.

Want hier in de kerk verrichten wij de heilige eredienst. Zo hebben wij hier allemaal onze verantwoordelijkheid en niemand van ons is niet geroepen om de Here te dienen in de gemeenschap van de kerk.

En dan hebben wij allemaal de roeping het Woord van God te dragen. Het gaat in ons leven om de dienst van het Woord. Overal moet ik het Woord dienen, het Woord van God, dat uitgegaan is om het leven van de mensen vrij te maken en te richten. Die

dienst van het Woord begint als we de kerk uitgaan en de kerkdeuren worden gesloten. In heel ons leven moeten we profeten zijn. De Heilige Geest leidt ons in alle waarheid en zo zullen we van de waarheid getuigenis geven.

Dat is de dienst van het Woord in de brede zin van het woord. Dat strekt zich uit over heel het leven van de kerk en over heel ons bestaan.

Maar dat is niet mogelijk dan alleen daar, waar de dienst van de kerk door de ambten volgens Gods Woord onderhouden worden.

Het leven van de kerk gaat niet op in de ambtelijke diensten, maar het kan zonder die diensten niet bestaan. Ook daarover moeten we ons geloof belijden. In de ambtsdragers moeten we de Christus zien. Hij heeft Zijn werk met dat van de ambtsdragers verbonden. Paulus zegt: "Ik heb geplant, Apollos heeft nat gemaakt, maar het is God, Die de volle wasdom geeft." Daarom hoor je de belijdenis van het werk van de Geest in de dienst van de kerk.

Door de Geest van Christus en met Zijn Woord moet dat werk verricht worden, het Woord van God verkondigd, de gemeente geregeerd en geleid, de armen verzorgd en de tucht geöfend.

In dat dienstwerk moeten we de heerlijkheid van Christus zien. Het werk bestaat niet uit formaliteiten, die het leven nu eenmaal meebrengt. In dat ambtswerk is God zeer dicht bij je. God spreekt tot je in de dienst van het Woord en God leidt je op de weg van de waarheid, God vermaant je door de dienst van de ouderlingen en als je ergens gebrek aan hebt, dan is het God, die in het werk van de diakenen je bijstaat in je nood. Zie je dat niet in geloof, dan zie je God daarin niet en dan ontgaat je alles. Zo draagt alles in de kerk het merkteken van de aanwezigheid van God. Het is allemaal vol van het Woord en vol van de Geest.

Wie zo in de dienst van de kerk het Woord en de Geest heeft gezien, die zijn hart is vervuld van eerbied voor de Christus in de kerk; die gaat niet naar de kerk om te zien in hoeverre de preek in overeenstemming is met zijn inzichten en die haalt de schouders niet op over het huisbezoek en die is er niet op uit om alleen in de kerk te consumeren. Hij hoort Christus spreken in de dienst van het Woord en in het ambtelijk bezoek, hij neemt in blijdschap de zegen aan en verheugd zich in de liefde van Christus, wanneer hem de gave van Christus wordt toegereikt. Want dan is dat allemaal vol van de glans van de hemel en dan hoort en neemt ons hart dat aan in de tegenwoordigheid van God. God is groot en alle grootheid van mensen en ook alle menselijke gebreken vallen daarbij weg. Zo hou je de adem in, omdat de Koning Zelf tot u komt. En dan hoor je Zijn majesteit ruisen door al het ambtswerk van de kerk. Van die kerk belijd je dan nog: dat ik van deze gemeente een levend lid ben en eeuwig blijven zal.

Van eeuw tot eeuw zal de kerk vervuld zijn van de glorie van God. Ik weet wel, dat dit van onze kant bezien niet altijd zo is. Ik weet ook, dat de kerk verbasteren en ontaarden kan. Maar telkens zal de overwinning zijn aan de overmacht van het Woord en de Geest. En telkens zal God het leven van de kerk vernieuwen en herstellen. Zo gaat de kerk een lichtende toekomst tegemoet. Niet dat ze zich een veilige positie verwerft in de wereld, maar dat ze in God eeuwig geborgen is en dat God haar heiligt door Zijn genade, totdat de bruid zonder vlek of rimpel aan de Bruidegom zal worden voorgesteld.

Dat ik daarvan een levend lid ben en eeuwig blijven zal.

Ik ga mee met de kerk. De kerk neemt mij mee. Gods woord en Gods Geest nemen mijn leven in het hare. In het geloof weet ik mij met Christus in Zijn kerk voor eeuwig verbonden en verenigd.

Zo is de kerk niet iets wat er bij komt in het leven van de gelovigen. De vormen van het kerkelijk leven zullen eenmaal ophouden. Als eenmaal het volmaakte gekomen zal zijn, dan wordt het Woord van God niet meer bediend, want dan zal Christus met eigen mond tot ons spreken en ons Zijn vrienden noemen. Maar de gemeenschap van de kerk, die zich nu in aardse vormen uitdrukt, is een eeuwige gemeenschap. Hierin, omdat ik een levend lid ben en eeuwig blijven zal, bezit ik vandaag het eeuwige leven. Wij zijn niet gekomen tot de tastbare berg, zoals Israël tot de Sinaï. Ook daar was iets eeuwigs, maar tegelijk was het ook iets voorlopigs. De kerk was in Israël nog niet tot ontplooiing gekomen, omdat de Christus, haar Hoofd, nog niet gekomen was. Maar gij zijt genaderd tot de berg Sion, tot de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem, en tot tienduizendtallen van engelen, en tot een feestelijke en plechtige vergadering van eerstgeborenen, die ingeschreven zijn in de hemelen, en tot God, de Rechter over allen, en tot de geesten van de rechtvaardigen, die de voleinding bereikt hebben, en tot Jezus, de Middelaar van een nieuw verbond, en tot het bloed van de besprenging dat krachtiger spreekt dan Abel.

Wij zijn, in ons lidmaatschap van de kerk op aarde, kinderen van het eeuwig-blijvende Jeruzalem, dat boven is, de Moeder van ons allemaal.

Je legt toch geen tegenstelling tussen het Jeruzalem daarboven en de kerk hier beneden. Het is een kerk daarboven en hier beneden. En van bovenaf valt de glans van de hemel op onze vergadering hier. Wat daar leeft, dat leeft hier, en wat daar gebeurt, gebeurt hier ook. Want daar en hier wordt de Naam van de Heer groot gemaakt en wordt lof gezongen, omdat Hij zich verheerlijkt in de kerk, die Hij heeft gesticht.

AMEN

Sondag 21b

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 21b: DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN

1 Korintiërs 12:1-14

11 Ten aanzien van de uitingen des geestes, broeders, wil ik u niet onkundig laten. 2 Gij weet, dat gij, toen gij nog heidenen waart, u blindelings naar de stomme afgoden liet heendrijven. 3 Daarom maak ik u bekend, dat niemand, door de Geest Gods sprekende, zegt: Vervloekt is Jezus; en dat niemand kan zeggen: Jezus is Here, dan door de Heilige Geest.

4 Er is verscheidenheid in genadegaven, maar het is dezelfde Geest: 5 en er is verscheidenheid in bedieningen, maar het is dezelfde Here; 6 en er is verscheidenheid in werkingen, maar het is dezelfde God, die alles in allen werkt. 7 Maar aan een ieder wordt de openbaring van de Geest gegeven tot welzijn van allen. 8 Want aan de een wordt door de Geest gegeven met wijsheid te spreken, en aan de ander met kennis te spreken krachtens dezelfde Geest; 9 aan de een geloof door dezelfde Geest en aan de ander gaven van genezingen door die ene Geest; 10 aan de een werking van krachten, aan de ander profetie; aan de een het onderscheiden van

geesten, en aan de ander allerlei tongen, en aan weer een ander vertolking van tongen. 11 Doch dit alles werkt één en dezelfde Geest, die een ieder in het bijzonder toedeelt, gelijk Hij wil.

12 Want gelijk het lichaam één is en vele leden heeft, en al de leden van het lichaam, hoe vele ook, één lichaam vormen, zo ook Christus, 13 want door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij vrijen, en allen zijn wij met één Geest gedrenkt. 14 Want het lichaam bestaat toch ook niet uit één lid, maar uit vele leden.

Zondag 21b

Wat verstaat u onder de gemeenschap der heiligen?

Ten eerste dat de gelovigen allen samen en ieder persoonlijk als leden gemeenschap hebben met de Here Christus en deel hebben aan al zijn schatten en gaven.

Ten tweede dat ieder verplicht is zijn gaven tot nut en heil van de andere leden gewillig en met vreugde te gebruiken.

Wat belijdt u met de woorden: vergeving van de zonden?

Omdat Christus voldaan heeft, wil God nooit meer denken aan al mijn zonden, ook niet aan mijn zondige aard, waartegen ik mijn leven lang moet strijden. Maar God schenkt mij uit genade de gerechtigheid van Christus, zodat ik nooit meer door Hem veroordeeld word.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 21b

Wij doen in deze Zondag belijdenis van het Woord van God over de gemeenschap der heiligen. Om de overvloed van de stof, die in de 21ste Zondag verwerkt is, spraken we al eerder afzonderlijk over de kerk. En nu gaan we het over de gemeenschap der heiligen hebben.

Laat deze manier van behandelen niet een misverstand bij je wekken. Wij spreken in deze Zondag niet over een totaal ander onderwerp dan de vorige keer. Je moet de kerk niet scheiden van de gemeenschap der heiligen. En je moet de gemeenschap der heiligen niet losmaken van de kerk. Want anders beneem je jezelf de mogelijkheid iets van beide te verstaan.

Binnen de christelijke wereld heerst een stug een hardnekkig misverstand ten aanzien van de gemeenschap der heiligen. Men zet namelijk telkens die gemeenschap tegenover de kerk en de kerk tegenover die gemeenschap.

In de kerk ziet men dan alleen het uitwendige, het organisatorische en het formele. En in de gemeenschap der heiligen vermoedt men steeds iets van de warmte van het persoonlijk leven.

De kerk wordt dan traag en log genoemd: het massieve lichaam, waarin geen beweging te krijgen is. En de gemeenschap der heiligen wordt dan gezien als het beweeglijke en spontane. Bij de kerk denkt men steeds aan een grote, zwijgende vergadering en bij de gemeenschap der heiligen denkt men steeds aan de daad van het overgeven van de liefde, aan het intieme verkeer, aan de opening van de harten en aan de ervaring van Gods tegenwoordigheid.

Als je op deze manier verder gaat zie je op een gegeven moment het nut van de kerk niet meer, juist omdat ze zo groot is. De kerk wordt dan overbodig en kan eigenlijk wel gemist worden. En de gemeenschap der heiligen wordt dan als onmisbaar beschouwd, datgene, wat je voor geen prijs zou willen missen, omdat het de leegten in het leven wegneemt.

Geen wonder, dat er velen zijn die zich met een beroep op de gemeenschap der heiligen van de kerk onttrokken hebben, omdat hun hart niet vond, waar zij behoefte aan hadden.

De kerk wordt dan veracht en met de gemeenschap der heiligen wordt dan gedweept. De achtergrond van dit alles is het individualisme. Men ziet de gelovigen als losse persoonlijkheden. En vanuit de christelijke persoonlijkheid wil men dan opklimmen tot de gemeenschap der heiligen.

Wie dat zoekt, tast steeds in een lege ruimte. Wie een lijn wil trekken, moet niet punt met punt vermenigvuldigen. Honderd keer een punt is toch slechts een punt. En wie de gemeenschap der heiligen wil verstaan moet niet de ene gelovige naast de ander zetten, want dan heb je nog geen gemeenschap.

Gemeenschap der heiligen moet niet gezien worden als een band die gelegd wordt tussen de één en de ander. Die banden zijn er wel, maar ze worden vanuit de gemeenschap gelegd. Omdat er gemeenschap is, daarom zijn er ook banden.

Je moet niet van de enkeling uitgaan om zo een gemeenschap te scheppen. Zo lukt het nooit. Maar je moet de gemeenschap gelovig belijden en dan zie je dat jezelf en je broeder en zuster in die gemeenschap is opgenomen.

Het is de gemeenschap der heiligen, die ons leven overdekt, er grond onder legt, ons opvangt en omsluit.

Daarom is de gemeenschap der heiligen niet iets dat ontstaat op het moment dat jij en ik die beoefenen of er bewust van zijn. De gemeenschap is er eerst en dan pas word ik me er bewust van. Ik heb mijn ogen opgeslagen in de gemeenschap der heiligen, ik ademde haar in en toen ging ik leven. Zij heeft mij tot oefening van die gemeenschap gewekt vanuit de dood en de verscheuring. Ze heeft mij gebaard tot het bewustzijn en ze heeft mijn leven genesteld en ingevlochten in de banden die mij verbinden met alle gelovigen. De gemeenschap der heiligen gaat niet uit van de heiligen. Maar de heiligen hebben deel aan haar. Ze is er. En wij belijden ons geloof: ik geloof de gemeenschap der heiligen. Wat ik geloof dat breng ik zelf niet tot stand, dat gaat aan al mijn werken vooraf. Het werk van Christus en van de Geest is compleet. Er wordt niets in mij verondersteld, maar alles wordt in mij gewerkt. De gemeenschap der heiligen gaat niet van de heiligen uit, ik herhaal het, want ze gaat van de Geest uit. Ze is de gemeenschap van de Heilige Geest, Zijn werk en Zijn schepping. De gemeenschap der heiligen is niet het werk van jou of van mij, maar ze is, als ik het zo eens zeggen mag, de sfeer van de Heilige Geest, ze is Zijn herschepping in dat deel van de mensheid, dat door Hem herscheppend is gegrepen en door Zijn genade werd gered.

Natuurlijk ligt er in de gemeenschap der heiligen ook een roeping opgesloten.

Daarover spreek ik straks. Want je moet haar eerst als gave zien, wil je de roeping horen en volgen.

De gemeenschap der heiligen is dus van de Heilige Geest. En daarom valt die gemeenschap samen met de kerk. Want ook de kerk is van de Heilige Geest. Je hebt dus niet hier de kerk en daar de gemeenschap der heiligen. Maar je vindt de gemeenschap der heiligen in de kerk. Je vindt dan ook de hoogste beleving van die gemeenschap niet in de intieme kring en in het vertrouwelijk gesprek, maar aan de avondmaalstafel van de gemeente, daar waar de beker rondgaat van hand tot hand, daar waar wij belijden dat Jezus ons onderling verbindt door Zijn Geest als leden van één lichaam in ware broederlijke liefde. Want de apostel Paulus zegt: Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers allen deel aan het ene brood (1 Kor. 10:17). Daarom zullen wij allen, die door waar geloof in Christus

ingelijfd zijn, om Christus' wil, Die ons eerst zo uitnemend heeft lief gehad, samen één lichaam zijn.

En de grootste zonde, die je tegen de gemeenschap der heiligen kunt doen, is dat je wegblijft van het avondmaal of daar komt zonder dat je je leven aan Jezus Christus gegeven hebt. Zeg daarom niet dat je weliswaar geen kerkelijke gemeenschap hebt met leden van een andere kerk, maar wel ongestoord gemeenschap der heiligen met hen kunt oefenen. Hiermee zeg ik niet dat er helemaal geen gemeenschap der heiligen is met hen die niet van onze kerk zijn. Ik ontken ook niet de oefening van die gemeenschap. Maar ik zeg er tegelijk bij:

het is een gemeenschap die beperkt is. Ik kan wel met je bidden, maar ik kan met jou niet van één beker drinken. Volle gemeenschap der heiligen kun je niet los maken van de avondmaaltafel. Daar waar die volle gemeenschap wordt genoten, daar moet ook die ene avondmaaltafel zijn.

Zo vind je dan hier in de kerk de gemeenschap der heiligen, hier onder de bediening van het Woord en de Sacramenten, hier waar de ambtsdragers bevestigd worden in het ambt van de gemeenschap van de kerk.

Natuurlijk kun je de kerk en de gemeenschap der heiligen wel onderscheiden, ook al kun je ze niet los van elkaar maken. In de kerk en in de gemeenschap der heiligen zie je Gods volk. In de kerk zie je dat volk bijéénvergaderd door het Woord en de Geest van Christus. In de gemeenschap der heiligen zie je het volk van God met hun talrijke bezittingen; je ziet hier de onuitputtelijke hulpbronnen van het leger, dat voor de eer van de Koning strijdt. Je ziet, als je kijkt naar de gemeenschap der heiligen, boven de kerk de hemel geopend, waar Jezus Christus is, Die heel ons leven vervult!

Ik zeg het maar weer met het avondmaalsformulier, zoals de kerk dat op geschreven heeft: Christus heeft ons de levendmakende Geest verworven. Door die Geest, die in Hem als in het Hoofd en in ons als zijn leden woont, doet Hij ons in zijn gemeenschap leven en geeft Hij ons deel aan al zijn schatten: het eeuwige leven, de gerechtigheid en heerlijkheid.

Hier heb je de Christus en de Heilige Geest samen. Het is in de gemeenschap der heiligen als bij de kerk. De kerk is het werk van Christus in de wereld. Maar de belijdenis van de kerk vindt haar plaats in het stuk over de Heilige Geest en onze heiliging. De kerk is volledig het werk van Christus en volledig het werk van de Geest. De kerk wordt door Christus vergaderd en ze wordt door de Geest tot leven gewekt. Het één als het ander gebeurt door het Woord. Christus vergadert Zijn kerk door het Woord en de Geest wekt door het Woord de kerk tot leven. Want in het Woord is altijd de Geest, omdat de Geest de Geest van Christus is, altijd in Hem en van Hem uitgaande.

Zoals het in de kerk is, zo is het ook in de gemeenschap der heiligen. Zij is de gemeenschap met Christus en ze is de gemeenschap van de Heilige Geest. Want dit is de gemeenschap der heiligen, dat de Geest, Die in Christus is, ook in ons is. Hij is het Hoofd en wij zijn Zijn lidmaten. Met Christus zijn we één lichaam.

En omdat we gemeenschap met Christus hebben en met Hem één zijn, daarom hebben we ook deel aan zijn schatten en gaven. Je ziet hier Christus niet als de Zoon van God, maar je ziet Hem hier als de tweede Adam, als het Hoofd en de Middelaar van het verbond.

In Christus is de Geest van wijsheid, van raad en sterkte (Jesaja 11:2). In Spreuken 8 kun je lezen van de Geest van wijsheid, Die in Christus is. Hij is de opperste wijsheid. En in de profeten hoor je van de Geest van raad en sterkte. De Geest des Heren is op Mij, omdat dat de Here Mij gezalfd heeft (Lukas 4:18).

Met die wijsheid, die raad en die sterkte heb je gemeenschap. Dat is nu jouw wijsheid en jouw raad en jouw kracht. De tweede Adam, Die de dood en de wereld overwon, is door Zijn Geest in jou met al Zijn wijsheid en kracht.

Daar heb je dan de onuitputtelijke achtergrond van jouw leven. In die wijsheid en die kracht is je leven nu bevestigd. En die wijsheid en die sterkte worden over jou uitgegoten, zijn over jou uitgestort, omdat je bij Gods gemeente hoort. Die Geest woont nu in je leven en jij bent Hem tot een huis. Hij is niet ver, maar Hij is dichtbij, in je mond en in je hart.

Natuurlijk schakel ik de roeping niet uit die je hebt, om nu uit die wijsheid en die kracht te leven. Je moet soms worstelen, opdat die wijsheid en die kracht jouw dwaasheid en jouw zwakte overwinnen. Maar het is hier net als eerder gezegd is: eerst moet je de gave verstaan en dan kun je uit de roeping leven; eerst moet je begrijpen, welke rijkdom je gegeven is voordat je ermee kunt gaan werken. Hierin openbaart zich ook de vertroosting van de Heilige Geest. Als het iemand aan wijsheid ontbreekt, begeer het van God. Of is er iemand zwak? "Ik ben uw sterkte en uw heil," spreekt de Here.

Zo mag je hier vol vreugde je geloof belijden. Wij zijn dwazen van ons zelf, ook als de wijsheid ons gegeven is, staan wij toch telkens weer aan de grens van ons begrijpen. We zijn in zwakheid ontvangen en geboren. Ook als de kracht van de Geest in ons is, dan staan we telkens aan het eind van onze krachten. Daardoor ontdekken we, dat het niet in ons, maar in Christus is en dat we dit alleen in geloof hebben. In het geloof weet ik, dat de opperste wijsheid mij leidt en dat de kracht van de Leeuw van Juda in mij is. In het geloof belijd ik mij boven alle moeite uit. Want in het geloof zijn er geen moeiten en tekorten.

Geloof je het? Dan zeg ik tot u: wees sterk, want dan ben je sterk. En leef uit de wijsheid van God, want dan ben je wijs. En dan vallen alle moeiten en alle zwakheden weg.

Dan kun je alles trotseren en staande blijven. En dan sta je nooit voor een tekort.

Dan leef je altijd uit de overvloed van de Geest. Want de Geest is je in overvloed geschonken. De Geest, Die in Christus is, Die is ook in jou.

Zo spreekt de gemeenschap der heiligen over onze onmetelijke schatten en gaven. Je ontvangt het boven-menselijke. En vanuit het geloof over die gave kun je de roeping verstaan. Wij belijden immers dat ieder verplicht is zijn gaven tot nut en heil van andere leden gewillig en met vreugde te gebruiken.

Je hebt in de gemeenschap der heiligen je eigen gaven. Want de gaven, die Christus van boven uit de open hemel op ons neerstort hebben aansluiting op de gaven, waarmee de Schepper ons gesierd heeft.

Christus en Geest werken niet los van het werk van de schepping. Het genadewerk hangt niet in de lucht, zonder verbanden met hoe we geschapen zijn. Altijd is er aansluiting van het werk van Christus en van de Geest op het werk van de Vader. Het begin is steeds afkomstig van de Vader.

Begrijp je dit goed? Je moet niet spreken van natuurlijke gaven die je in de kracht van de schepping hebt ontvangen van de Vader en daarnaast van gaven van de genade, afkomstig van de volheid van Zoon en Geest. Je hele natuur wordt door de genade gedragen en geheilgd. God heeft ons allemaal iets eigens gegeven. Je draagt een kroon. Je hebt je gaven. En daarin ben je voor eeuwig van de ander te onderscheiden.

Deze gaven waren door de zonde verkankerd, verdorven, afgeknot en verstikt. Je bent misschien geen kunstenaar in het leven van vandaag. Maar je hebt je gaven. En

de Geest wekt die gaven opnieuw. Hier op aarde blijft het een geknotte toestand. Eens zal je ook een kunstenaar zijn, als je de woorden en de klanken en de vormen vinden zult om je verrukking uit te drukken.

Wij hebben onze gaven. De één heeft de gave om de wijsheid van God te ontdekken in de werken van Gods handen. De ander is door de schoonheid gegrepen. Een derde ontving de koninklijke kracht om gerechtigheid te oefenen, in het partij kiezen voor de Christus en tegen de Satan. Een vierde heeft de gave van het geloof en de liefde. Misschien dweil je maar de vloer voor Jezus Christus, maar je hebt je gave, om in het geloof te dienen.

Zo is de gemeenschap der heiligen een dienstgemeenschap. Nergens is de uitdrukking 'dienstgemeenschap' mooier onder woorden gebracht als in de tweede brief van Paulus aan de Corinthiërs, waar hij van de Macedoniërs schrijft: "Zij gaven zichzelf eerst aan de Here en daarna aan ons." (2 Cor. 8:5)

Deze dienstgemeenschap is onbeperkt. Er zijn geen grenzen aan te wijzen. Wij hebben altijd te dienen. En wij hebben met alles te dienen. De gemeenschap der heiligen is niet slechts een gemeenschap van gaven, maar ook een gemeenschap van goederen. Dat wat de eerste christengemeente heeft gedaan in Jeruzalem, dat ze alle goederen gemeen hadden, dat is niet te niet gedaan in de kerk van Christus. Ik weet wel dat de toestand van de kerk daarvan vaak het bespotten waard is geweest. Maar dit is de blijvende verordening van Christus voor het leven van Zijn kerk, dat zij in gemeenschap van goederen leeft. Niet op een communistische manier, maar wel zo dat wij met onze goederen elkaar te dienen hebben en dat niemand iets het zijne noemen mag, waarbij men de rechten, die de gemeente daarop heeft, uitsluit. Ons geldt moet we beleggen op de eeuwige gemeenschap. Want wij ontvingen het onze, opdat wij vrienden zouden maken, opdat wij de band beleven, die de gemeenschap der heiligen in het leven van ons allemaal omgeeft.

En dan belijden wij de vergeving van de zonden.

De gemeenschap der heiligen (en nu neem ik het woord gemeenschap als een aanduiding van de levenskring der heiligen) leeft van de vergeving der zonden. Wees dan volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is. Wie niet volmaakt is, zal niet ingaan in het Koninkrijk. Volmaakt wil hier zeggen: op het einddoel gericht. Zo is het leven van de heiligen volmaakt, gelijk God volmaakt is. Het is op het einde gericht, op hetgeen komen zal op de nieuwe aarde: God zal zijn alles in allen.

Maar al is ons leven zo, in de Bijbels zin van het woord, volmaakt, toch blijven onze zonden. Er is nog zoveel, dat niet op dat einde gericht is, dat verstikt en vastloopt en zichzelf verderft.

Daarom belijden wij vergeving van zonden.

En wij ontvangen die vergeving. Dagelijks gaat over ons het bloed van de verzoening. Elke dag sta je daar weer opnieuw gewassen en gereinigd.

Dit maak je toch niet los van de gemeenschap van de kerk en de gemeenschap der heiligen? Ook deze vergeving is een gemeenschappelijke genade in Jezus Christus. Je hebt niet jouw schuld apart en ik de mijne. Maar onze schuld ligt daar voor God als een open boek. Samen ontvangen wij de vergeving. Ze wordt ons verkondigd door het dienst van het Woord. Uw zonde wordt hier vergeven in de kerk. Want in de bediening van het Woord, wordt ons de schuld weer kwijtgescholden en worden de banden weer losgemaakt. Zo kom je hier in de kerk de vergeving aanhoren en ga je naar huis met de woorden: de genade van onze Here Jezus Christus en de liefde van God en de gemeenschap met de Heilige Geest zij met u allen.

AMEN

Sondag 22

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 22: OPSTANDING VAN HET VLEES EN EEUWIG LEVEN

Johannes 5:19-29

19 Jezus dan antwoordde en zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de Zoon kan niets doen van Zichzelf, of Hij moet het de Vader zien doen; want wat deze doet, dat doet ook de Zoon evenzo. 20 Want de Vader heeft de Zoon lief en toont Hem al wat Hij zelf doet, en Hij zal Hem grotere werken tonen dan deze, opdat gij u verwondert. 21 Want gelijk de Vader de doden opwekt en doet leven, zo doet ook de Zoon leven, wie Hij wil. 22 Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft het gehele oordeel aan de Zoon gegeven, 23 opdat allen de Zoon eren gelijk zij de Vader eren. Wie de Zoon niet eert, eert ook de Vader niet, die Hem gezonden heeft. 24 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die Mij gezonden heeft, heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, want hij is overgegaan uit de dood in het leven. 25 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de ure komt en is nu, dat de doden naar de stem van de Zoon van God zullen horen, en die haar horen, zullen leven. 26 Want gelijk de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven, leven te hebben in Zichzelf. 27 En Hij heeft Hem macht gegeven om gericht te houden, omdat Hij de Zoon des mensen is. 28 Verwondert u hierover niet, want de ure komt, dat allen, die in de graven zijn, naar zijn stem zullen horen, 29 en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, wie het kwade bedreven hebben, tot de opstanding ten oordeel.

Zondag 22

Welke troost geeft u de opstanding van het vlees?

Dat niet alleen mijn ziel na dit leven terstond tot haar Hoofd Christus opgenomen zal worden, maar dat ook dit mijn vlees, door de kracht van Christus opgewekt, weer met mijn ziel verenigd en aan het verheerlijkt lichaam van Christus gelijkvormig zal worden.

Welke troost put u uit het artikel over het eeuwige leven?

Evenals ik nu al het begin van de eeuwige vreugde in mijn hart voel, zal ik na dit leven volkomen heerlijkheid bezitten, die geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en die in geen mensenhart is opgekomen, en wel om God daarin eeuwig te prijzen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 22

Ook in zondag 24 wordt de rechtvaardiging beleden, die door het geloof is.

De catechismus besteedt aan de belijdenis van de rechtvaardiging uit het geloof twee zondagen. Hierin draagt het de stempel van zijn tijd. Deze zaak stond destijds immers in het brandpunt van de strijd. Want van roomse kant werd het

reformatorsch belijden aangevochten in hun leer van de goede werken. Daarom wordt hier afzonderlijk en opzettelijk tegenover die leer de getuigenis afgelegd, dat onze gerechtigheid voor God louter Gods werk is en dat wij met onze goede werken geen enkele bijdrage kunnen leveren en dat God ook niet zit te wachten op onze goede werken, voordat Hij ons rechtvaardigt, maar ons alleen zalig spreekt op grond van Zijn genade.

Wat in de vorige zondag is beleden, wordt hier op een bepaald punt verder uitgewerkt. De catechismus richt zich tegen Rome. In deze preek zal je echter geen uitgebreide bestrijding van het roomse standpunt voorgeschoteld worden.

Niet, dat wij niet achter het belijden van onze vaders zouden staan, maar omdat dit in deze vorm voor ons niet meer zo brandend is als toen.

Dat wil echter niet zeggen, dat deze zaak voor ons leven en voor onze tijd niet van belang is. Dit wordt ons duidelijk als we ons af gaan vragen wat toch de diepste drijfveer achter deze belijdenis is geweest. Waar ging het nu werkelijk om? En dan moet een tweevoudig antwoord worden gegeven: de eer van God en de zekerheid van de zaligheid. Daar, waar nog iets leeft van de leer van de goede werken, wordt aan die eer te kort gedaan en heeft de zaligheid haar vaste basis verloren.

Dat zijn twee zaken. Maar deze zaken kunnen in geen enkel opzicht gescheiden worden. Je kunt ze geen moment los van elkaar zien. Nergens wordt Gods Naam meer geëerd dan in de redding van zondaren en in geen ding is onze zaligheid gegeven dan alleen in de eer van God. Gods Naam wordt in onze verlossing op het hoogst verheerlijkt en onze verlossing ligt vast in de glorie van onze God.

Daarom is dit ook de diepste drijfveer van deze belijdenis geweest, dat in de gerechtigheid van het geloof alleen Gods naam verheerlijkt en geprezen wordt, dat die Naam alleen zal uitblinken en dat niets naast die Naam genoemd zal worden en dat alles zal wegvallen en zwijgen, opdat Gods genade alleen haar woord spreekt. Zo moet de lof van Gods Naam hier hoog gehouden worden tegenover elke poging om iets van onze gerechtigheid, al was het ook het minste, naar ons toe te halen. Gods eer drijft ons tot deze belijdenis: niet ons, o Heer, niet ons, maar Uw Naam alleen. Zo gaat het hier om de eer van Gods Naam.

En het gaat hier om de zekerheid van onze zaligheid. De volle zekerheid van onze zaligheid is weg en verloren, als wij onze gerechtigheid niet volkomen en uitsluitend zoeken in de genade van God. Je moet je gedragen weten door de volmaakte eer van God. Je rust in Zijn glorie. En je vindt de vaste basis van je zaligheid, je toekomst en je leven alleen in het eeuwige welbehagen van de liefde van God en als dat niet het geval is, is er geen basis meer en dan heb je geen grond meer onder de voeten en er is geen hoop meer.

Zo is de eer van God de kern van je zaligheid en zo is je zaligheid volkomen zeker, omdat je haar gefundeerd ziet in de eer van God. Dat is de diepste drijfveer bij dit belijden geweest en ook nu nog worden we gedreven dit hoog te houden.

God heeft het fundament van onze zaligheid vastgelegd, omdat Hij ons heeft vrijgesproken. Dat is alleen Zijn werk. Hij wilde geen schuld in ons zien. Daarin had Hij een welbehagen. En Hij heeft Zijn eigen Zoon gezonden om dit eeuwige besluit ook nu vast te leggen in de tijd. Hij heeft het een vaste grond gegeven in het lijden en sterven van Christus. Zo liggen de grondslagen vast. Maar hoe dikwijls breken we de vloer weer open en willen we Gods werk nog aanvullen met stenen die door ons worden aangedragen.

Alsof God op ons zou wachten met het uitwerken waarin Hij genoeg heeft. Alsof het niet reeds uitgewerkt is en tot voleinding gebracht, nog voor wij tot bewustzijn kwamen, door de verkondiging van het Woord van God.

Wat is er toch een koppig verzet tegen de eer van God in onze zaligheid, dat er op deze manier in de kerk gepredikt moet worden. Wat uitsluitend lofzangen zou moeten opwekken, wordt opgeworpen als voorwerp van discussie. Wat straks op de nieuwe aarde een lofpsalm zal zijn, dat moet hier in de wereld verdedigd, vastgehouden en uitgelegd worden! Als je dit ziet, begrijp je er niets van, hoe het toch mogelijk is, dat je je hiervoor nog sterk moet maken tegenover andere gelovigen en dat je het aan hun soms niet kwijt kunt. Onze goede werken kunnen niet onze gerechtigheid voor God of een klein gedeelte daarvan zijn.

We moeten dat eerst vanuit de rechtvaardiging zelf zien. De rechtvaardiging is alleen het werk van God. Daarin heeft alleen Zijn genade het woord. En dat wordt vooral duidelijk, wanneer we ons herinneren, dat de Gereformeerde Belijdenis hier steeds terug gaat voor de schepping van de wereld, tot het raadsbesluit van God. God heeft in Zijn Raad besloten, ons rechtvaardig te maken. Dat is dus vastgelegd, voordat de wereld geschapen werd. Was jij daar soms bij?

En God heeft dat besluit kracht gegeven in de opstanding van Jezus Christus. Hij is opgewekt tot onze rechtvaardiging. Heb jij daar misschien de hand in gehad? En daarna heeft God dat toegepast toen Hij jou uit de dood tot het leven riep, toen Zijn Geest jou tot leven wekte. Heb je daarin misschien iets bijgedragen?

Je vindt dit misschien dwaze vragen. Maar, als dit dwaasheid is, dan is iedere poging om een enkel steunpunt te zoeken buiten de genade van God een even grote dwaasheid. Natuurlijk wordt dit in het algemeen door ons allemaal aanvaard, dat Gods genade ons alleen rechtvaardigt. Maar als daaruit de consequenties getrokken moeten worden, dan deinzen velen van ons terug. En op die manier staan we nog ver van de vrijheid die de Reformatoren voor ogen hadden, die vrijheid, waarin men alle dingen loslaat om Jezus Christus alleen vast te houden en in Hem te roemen, die vrijheid, waarin men geen enkel rustpunt heeft dan het werk van God alleen.

Eigenlijk is hiermee alle discussie hierover uitgesloten. God alleen is het, Die ons rechtvaardigt. Want het is gebeurd zonder dat ik er bij was. Het is gebeurd toen God het Zich voornam in Zijn eeuwig welbehagen. Het is bevestigd, toen Christus uit de doden opstond. En het is uitgevoerd toen God mij riep uit de dood van de zonde tot het leven, toen ik mijn ogen opsloeg als een gerechtvaardigde door het bloed van Jezus in de gemeenschap van God, verzoend en vrijgemaakt, afgewassen en gereinigd, vrijgekocht en vrijgesproken.

Daaraan ontbrak niets. Anders zou ik moeten zeggen, dat er iets ontbreekt aan de herschepping van God en dat ik alsnog zou moeten opstaan om de herscheppende God aan te vullen, om zelf nog iets te doen aan de herschepping van mijn leven, om mijn daad te stellen naast de daad van God, om daarin God bij te staan.

Het laatste woord kon hiermee gezegd zijn. Maar er is nu eenmaal een onuitroeibare neiging in ons leven om de grens tussen Gods werken en de werken van mensen te vervagen. En zo is dan telkens de vraag gesteld: "Kunnen onze goede werken niet de gerechtigheid voor God of een deel daarvan zijn?"

En nu gaan we vanuit de rechtvaardiging de heiligmaking zien. Dat is: het doen en laten van de mens vanuit de daad van God.

En dan moet voor alles vast staan, dat ook ons werken door de genade wordt gewerkt. De heiligmaking is in de rechtvaardiging gegrondvest. Ze vloeit daaruit voort. Ze is vrucht van, een doorwerking en uitwerking.

God doet Zijn eer blinken in onze verlossing. Maar Hij doet Zijn glorie ook glanzen in ons leven vanuit verlossing. Wie de grond en de oorsprong van de heiligmaking zien wil, die komt terecht bij de bron en de fontein van alle leven: Jezus Christus en Zijn gerechtigheid.

In de vorige zondag is reeds van onze heiligmaking gesproken. Want wij hebben beleden, dat God ons de heiligheid van Christus schenkt en toerekent. En we hebben dit nog bevestigd in die andere woorden, dat alleen de volkomen voldoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is.

Christus' heiligheid is volkomen de onze geworden. Hij is voor ons tot zonde gemaakt. Hij heeft alle schuld op zich genomen. Zo stierf Hij onder het rechtvaardig oordeel van God. Christus was niet onschuldig, want al onze schuld was Hem toegerekend en op Hem geladen.

Maar in die schuld en zonde heeft de Christus zelf niet de hand gehad. Zelf was Hij, ook toen Hij bezweek onder de straf van de zonden, het schuldeloze en vlekkeloze Lam van God. En die heiligheid van Christus heeft aan het kruis en in de opstanding de overwinning behaald. Tot in de helse benauwdheid toe is Hij volkomen heilig gebleven. En zo is Christus onze heiligmaking.

Want die heiligheid is nu de onze geworden. Dat is niet uitwendig en mechanisch in zijn werk gegaan. Christus' heiligheid werd de onze en ze werd helemaal de onze. Die heiligheid is niet in mijn leven gekomen als iets vreemds, als iets, dat van een Ander was en bleef. Het Hoofd is heilig en daarin is nu het lichaam heilig. De wortel is heilig en nu ook de takken.

Daarom heb je ook in de gekruisigde en opgestane Christus je heiligmaking volkomen en helemaal. Daaraan hoeft van onze kant niets te worden toegevoegd of aangevuld. Want niemand zal iets inbrengen. Christus heeft alles volbracht. En Hij is een Zaligmaker, in Wie wij alles hebben.

Ons leven is met Christus geheel en al onder een hoofd gebracht. En bij alles wat je denkt en doet in gehoorzaamheid en onderwerping aan het Woord van de Heer, vind je alleen in Christus je motivatie. Zo is Hij ook de wortel van onze heiligmaking.

Want dit drijft ons nu tot goede werken. Het is onmogelijk, dat wie door een waar geloof in Christus is ingeplant, geen vruchten van dankbaarheid voortbrengt. Wil je de achtergrond van dit "onmogelijk" uitspreken, dan spreekt de Bijbel ons van de eenheid met Christus, onze inlijving met Hem. De wortel van ons leven is Christus geworden. Op het volgende kan niet genoeg de nadruk gelegd worden: "Ik leef niet meer, Christus leeft in mij."

Zo ben je heilig en is je leven heilig, want de wortel van je leven is de Heilige God. En je bent volmaakt en je leven is volmaakt, omdat je uit de Volmaakte bent zoals de ranken uit de wijnstok zijn. Want de Geest, die in Christus is, Die is ook in u. En die Geest is de Heilige Geest. Nu weet je dit alleen in het geloof en je leeft en werkt in dit geloof. Straks zal je niet meer vragen: "Hoe ben ik één met Christus?" Want wij zullen Hem zien zoals Hij is, ook in Zijn eenheid met al de Zijnen.

Zo worden dan de goede werken uit Christus in ons gewerkt. Daarom zegt de Bijbel ook, dat ons leven niet zonder goede werken kan zijn, omdat Christus niet zonder vrucht kan zijn.

Maar als het dan komt tot de daad, het woord of de houding, dan moet dat door onze natuur heen en dan wordt het aangeraakt door het verderf, dat nog in ons is. En dan blijft het niet hetzelfde zoals het in Christus was. Wat er in ons is, wat niet uit Christus is, dat is uit het vlees.

Daarom belijden wij, dat al onze goede werken in dit leven onvolkomen en met zonde bevreemd zijn. Je hebt het rein en zuiver gezien zoals het in Christus was. Maar toen moest je het uitspreken met je eigen mond en je moest het zelf doen met je eigen hand en toen kon je de woorden niet meer vinden en was er geen kracht meer in je hand. Je hart juicht in de reinheid van de wet van God. Maar als het bij je tot de daden moet komen, dan blijkt jouw hart toch weer onzuiver en onrein. Daarom is er een jagen naar de volmaaktheid. Ik wil het altijd weer anders doen. En ik vind nooit rust in mijn daden, want mijn woorden en daden zijn niet gelijk de Geest die mij heeft voorgesteld in de volmaakte wet van God.

Wie de Geest volgt, wordt in zijn gevoel niet afgestompt. En die gaat niet onder in de eindeloze herhaling van altijd onvolmaakte werken. De Geest scherpt ons hart hoe langer hoe meer, zodat je steeds meer gaat zien in de volmaakte wet van onze Heer en voor je ogen steeds meer ruimten opengaan en je steeds dieper leert verstaan, dat Gods gebod zeer wijd is. En daarin groeit de droefheid om de zonde, de droefheid, die naar God is, het eerste stuk in de bekering, zodat je steeds meer gaat haten wat je doet. Wat eerst gewoon voor je was en je zonder moeite afging, dat wordt nu een probleem voor je en wat je eerst niet vermoed had, dat wordt nu een dagelijks begeren.

Daarin ontdekken we dan, dat wij met onze goede werken niet voor God kunnen verschijnen om ons te rechtvaardigen. In de wortel zijn ze volmaakt en rein, maar zoals ze tenslotte verwerkelijk worden zijn ze bedorven en besmet. Het eerste is uit Christus, het tweede uit jezelf. Want Christus is immers de wortel van jouw leven en je bent één met Hem.

Daarom kan ons werk niet voor God bestaan. Want de gerechtigheid, die voor Gods gericht bestaan kan, moet helemaal volkomen en aan de wet van God in alle stukken gelijkvormig zijn. Daarom zijn er steeds mensen in de kerk geweest, die van geen goede werken wilden weten. Bijna zouden we daarachter kunnen gaan staan. Er schijnt immers geen weg open te zijn. Tot het volmaakte komen we niet en met iets onvolmaakts kunnen we niet voor God verschijnen.

Weer moeten we onze blik op Christus gericht houden. In Hem is de weg ontsloten. In Hem zijn we waarlijk rechtvaardig voor God en in Hem worden we werkelijk geheiligd.

Want dit geeft ons rust: "De Allerhoogste mist Zijn doel niet!" Ik kan met mijn werken niets beginnen. Wat zal ik ermee bereiken? Maar wat God Zich heeft voorgesteld, dat zal hij volvoeren. Dwars door onze verdorvenheid heen, werkt Hij toch de werken die uit Christus zijn. Hij ziet ons werk niet aan zoals het door ons is volbracht, maar Hij ziet ze aan, zoals het uit de fontein van Christus is opgekomen. Hij ziet de zonde in ons werk niet aan, maar Hij ziet Christus er in. En zo neemt Hij ook de werken in genade aan, zoals Hij ons hele leven in genade heeft aangenomen. Zo is ons leven toch tot een zegen, omdat de Geest van Christus er in is. Je leeft in de heiligmaking net zo goed van de genade als in de rechtvaardiging. Want in het eerste, zowel als het tweede sta je voor een enorme schuld, maar voor een schuld, die wordt weggedaan door de overvloeiende genade van God. En zoals in onze gerechtigheid alleen Christus de eer en de verheerlijking ontving, zo is ook de heiligmaking gedragen door de glorie van onze God.

Hoe meer je jezelf hier, zoals overal, opzij zet, des te meer wordt je in de ruimte gesteld. Je staat steeds voor een muur: Je zonde. Maar God verbreekt de muren en Hij doet je in de ruimte treden. Er schijnt geen uitweg te zijn. Maar God zegt: "Christus!" En je zegt het de Heer na: "Christus, de overste Leidsman en Voleinder

van het geloof. Christus, Die reeds voleindigt heeft eer ik begon en Die het nu ook voleindigen zal in alles wat ik doe en zeg en denk en volvoer."

Zo werpen we ons op de almacht en de genade van God. Wat in Gods gedachten is geweest, dat zal gebeuren. En de werken, die Hij te voren in Zijn Raad heeft bepaald, die zal ik doen.

Zo is er dan een wandelen in goede werken, die God heeft voorbereid, opdat Hij ze door Zijn kracht in ons zou werken.

Sta je zo in het geloof, dan ben je verzekerd van de vruchtbaarheid van je leven. En dan weet je, dat er in je werk een vrucht is voor het eeuwige leven. Want de wortel, die in jou is, die draagt vrucht, omdat Gods werk niet liegen zal.

Daarom belijden wij ook, dat God deze goede werken belonen zal. Hij beloont diegene, die Hem zoeken. In dit woord uit de Bijbel wordt voor ons de weg geopend. Deze beloning wordt niet uit verdienste, maar uit genade gegeven. Dat betekent dat God ons niet beloont naar wat we doen, maar Hij beloont ons naar datgene, wat Hij daarin doet. Hij werkt Zijn werk in ons en kroont die werken met Zijn beloning.

En de grootste beloning is, dat Hij steeds meer van Christus in ons leven plant en tot de overwinning brengt. Zo hebben de goede werken gevolgen in ons leven. Het is als een zaad, dat tot ontkieming komt. Van het één breek je door tot het ander. En wat je gewonnen hebt, dat wordt weer gezaaid. Zo wordt ons leven toch een volle oogst in Jezus Christus.

En zo wordt het woord van de belofte vervuld: die in het huis van de Here geplant zijn, die zal gegeven worden te groeien in de voorhoven van onze God.

Daarin ontvangen we nu al een vol loon. Wat zal dan het einde zijn, als de Here alles wat Hij gewerkt heeft zal kronen?

AMEN

Sondag 23

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 23: DE RECHTVAARDIGING I

Genesis 15:7-21

7 En Hij zeide tot hem: Ik ben de Here, die u uit Ur der Chaldeeën heb geleid om u dit land in bezit te geven. 8 En hij zeide: Here Here, waaraan zal ik weten dat ik het bezitten zal? 9 En Hij zeide tot hem: Haal mij een een driejarige jonge koe, een driejarige geit, een driejarige ram, een tortelduif en een jonge duif. 10 Hij haalde die alle voor Hem, deelde ze middendoor en legde de stukken tegenover elkander, maar het gevogelte deelde hij niet. 11 Toen de roofvogels op de dode dieren neerstreken, joeg Abram ze weg.

12 Toen de zon op het punt stond onder te gaan, viel een diepe slaap op Abram. En zie, hem overviel een angstwekkende, dikke duisternis. 13 En Hij zeide tot Abram:

Weet voorzeker, dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land, dat het hunne niet is, en dat zij hen dienen zullen, en dat die hen zullen verdrukken, vierhonderd jaar. 14 Doch ook het volk, dat zij zullen dienen, zal Ik richten, en daarna zullen zij met grote have uittrekken. 15 Maar gij zult in vrede tot uw vaderen gaan; gij zult in hoge ouderdom begraven worden. 16 Het vierde geslacht echter zal hierheen wederkeren, want eerder is de maat van de ongerechtigheid der Amorieten niet vol.

17 Toen de zon was ondergegaan, en er dikke duisternis was, zie een vurige fakkel, welke tussen die stukken doorging. 18 Te dien dage sloot de Here een verbond met Abram, zeggende: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat: 19 De Keniet, de Kenizziet, de Kadmoniet, 20 de Hethiet, de Perizziet, de Refaïeten, 21 de Amoriet, de Kanaäniet, de Girgasiet en de Jebusiet.

Zondag 23

Wat hebt u eraan, dat u dit alles gelooft?

Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam van het eeuwige leven.

Hoe bent u rechtvaardig voor God?

Alleen door waar geloof in Jezus Christus.

Al klaagt mijn geweten mij aan, dat ik tegen alle geboden van God zwaar gezondigd en geen daarvan gehouden heb en dat ik nog altijd uit ben op elk kwaad, toch schenkt God mij, zonder enige verdienste van mijn kant, alleen uit genade, de volkomen voldoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus. Hij rekent mij die toe, alsof ik nooit zonde had gehad of gedaan, ja, alsof ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht had die Christus voor mij volbracht heeft.

Aan deze weldaad heb ik alleen deel, als ik die met een gelovig hart aanneem.

Waarom zegt u dat u alleen door het geloof rechtvaardig bent?

Niet omdat ik door de waarde van mijn geloof voor God aangenaam ben. Maar alleen de voldoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus is mijn gerechtigheid voor God. En alleen door het geloof kan ik die aannemen en tot mij eigendom maken.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 23

In zondag 23 doen wij belijdenis van de rechtvaardiging, die uit het geloof is.

We gaan het hier met name hebben over het verbond dat God met ons gesloten heeft.

Iedere preek in de kerk is een preek over het verbond van God. Daaraan hoeft je niet

iedere zondag herinnerd te worden. Want het verbond is de basis van alle preken.

Net zo min een dominee bij ons op de kansel vooraf aan zijn preek vermeldt dat deze in de nederlandse taal zal worden gehouden, net zo min is het nodig te zeggen, dat er in een preek niets anders gebracht wordt dan woorden van het verbond. Het één is net zo vanzelfsprekend als het ander.

Je moet dan ook niet zeggen dat verbondspreken van die theologische preken zijn, van die zware dogmatische preken. De theologie of dogmatiek kan in de kerk niet gepredikt worden, omdat zij samengesteld en opgebouwd is uit menselijke gedachten over het spreken van God. Alleen het dogma van de kerk, dat is de belijdenis, spreekt in de prediking mee. Dat dogma heeft niet een eigen stem naast Het Woord van God. De belijdenis in de kerkelijke prediking is als een echo in de gewelven van de kathedralen. Het Woord van God wordt weerkaatst in de kerk. De kerk preekt mee. Zo hoor je in de prediking van Gods Woord het dogma, dat is de stem van de kerk, de

stem van de geslachten, die voor ons geleefd en geloofd hebben, het getuigenis van de wolk van getuigen, die wij om ons heen hebben.

Prediking van het verbond is prediking van het Woord van onze Heer. Daarom moet je ook niet zeggen, dat de verbondsprediking je een bepaalde gedachtenreeks voorlegt en God daarin niet tot ons spreekt. Juist in het verbond worden we aangesproken door God. God zegt in Zijn verbond "gij" tegen ons, Hij spreekt ons aan: "Ik ben uw God en gij zijt mijn volk." Het woord van Christus: "Gijlieden gelooft in Mij, gelooft gij ook in God? Of zijt gij een ongelovige?"

Zo prediken wij hier in zondag 23 het verbond. Maar besef wel dat God met ons in een verbond gekomen is en niet andersom.

Dat verbond is in zijn oorsprong eenzijdig. Dat wil zeggen: het gaat uit van God. God richt het op. Het sluiten van het verbond is Gods zaak. Daar hebben wij geen woord tegen in te brengen en geen vinger in de pap te roeren. Daarin hebben we niets in te brengen of aan te bieden. Wij richten met God geen verbond op. En het is ook niet zo, dat God van Zijn kant en wij van onze kant tot een verbondsluiting komen.

De oorsprong is van God alleen. Daarin zie je, dat Gods verbond gegrondvest is op Zijn verkiezing. In de sluiting van het verbond begint de Heer het besluit van Zijn verkiezing uit te werken. En in Zijn verkiezing is God de Enige. Daarin staat Hij alleen. Niemand is Zijn Raadsman geweest. Daarin heeft Zijn vrijmacht haar werk gedaan.

Zo is het verbond in zijn oorsprong eenzijdig. Het gaat van God uit. Maar het is bestemd om tweezijdig te worden. Bij een verbond zijn altijd twee partijen betrokken. God treedt met ons in gemeenschap. Hij spreekt en wij luisteren en wij spreken en Hij luistert. Hij steekt ons de hand toe, opdat wij met Hem zullen wandelen. Hij is onze Bondgenoot en wij zijn Zijn bondgenoten. Dit kan ook anders gezegd worden: "Hij is onze Vader en wij zijn Zijn kinderen." Het kind staat wel onder de Vader, maar leeft toch met de Vader mee. Zo wandelen wij aan de hand van God.

Daarom schenkt God ons Zijn genade en dat geschenk is eenzijdig. Jij hebt niets om aan te dragen. Maar dan worden wij ook aangespoord tot een nieuwe gehoorzaamheid, namelijk dat wij deze enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest, aanhangen, vertrouwen en liefhebben, met heel ons hart, met heel onze ziel, met heel ons verstand en met alle krachten de wereld op een tweede plaats zetten, je oude natuur doden en in een nieuw, Godzalig leven wandelen.

Dit is een oneindig grootse roeping. Niemand zal het koninkrijk der hemelen beërven zonder dat hij voor die roeping zijn hoofd heeft gebogen. Daarop legt Jacobus de nadruk als hij zegt, dat niemand zalig zal worden zonder goede werken. Christus moet gestalte krijgen in je leven. Hoe zou je anders voor eeuwig met Christus kunnen leven?

Zo heeft onze gehoorzaamheid aan het Woord en de wet van God, ons dienen van de Here en het offer van ons leven grote betekenis!!!

Maar waar gesproken wordt van de rechtvaardiging, die uit geloof is, daar moet achter dat alles worden teruggedaan. Je moet hier teruggaan tot de oorsprong van Gods verbond, tot dat punt waar nog niet van twee partijen sprake was. Ik heb al gezegd dat het verbond in zijn oorsprong eenzijdig was. God is het komen sluiten. Hij sloot het voor wij iets hadden gedaan of gedacht, dat gelijk was aan wat Jezus Christus deed of dacht. Hij sloot het toen wij nog zondaars waren.

En dit is nu de troost en de zekerheid van de rechtvaardiging van het geloof, dat wij vrijmoedig daarop terug durven te gaan, dat we alles buiten beschouwing laten, wat

we door de Geest van God mochten doen, alle vruchten, die we uit Jezus Christus gedragen hebben en dat Gods genade en liefde ons niettemin volkomen zeker zijn. Waar op dit punt ook maar enige aarzeling zou zijn, daar wordt Gods Woord verloochend, daar wordt ook het wortelbeginsel van de reformatie losgelaten. Ik moet mijzelf hier als goddeloze zien. Want God rechtvaardigt alleen goddelozen. En Christus is niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaren tot bekering. Dit begrijp je toch wel? Ik ben geen goddeloze. Want geen goddeloze zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen. Maar ik weet, dat niets mij rechtvaardigt voor God, geen enkele vrucht, die uit Christus is, geen enkel goed werk, geen gebed, geen serieus leven, geen vroomheid, geen liefde, geen tranen, geen ontroering. Het komt in de rechtvaardiging op het recht van God aan. En waar het recht zijn woord spreekt, daar sta ik voor God als louter zondaar.

Zo wordt ik als goddeloze gerechtvaardigd.

Als ik het zo zeg, dan is dat ook geen gedachtenspinsel. Het is geen opéénstapeling van voorstellingen. Op het moment dat ik mij een voorstelling maak dat ik als goddeloze voor God sta, treed ik niet buiten de werkelijkheid van vandaag. God heeft ons als goddelozen gerechtvaardigd. En dat de goddeloosheid de oorspronkelijke levenshouding geweest is, dat blijkt ook vandaag nog uit mijn gedrag. Dat komt nog steeds naar buiten, dat is nog te zien aan ons leven, dat is nog steeds werkelijkheid, die gelukkig door Gods genade overwonnen is en teruggedrongen wordt, die te niet werd gedaan aan het kruis van Christus. Want ik ben immers met Christus aan het kruis gestorven. En hetgeen ik doe, dat haat ik wel, maar ik doe dat niet meer, maar de zonde, die in mijn woont (Romeinen 7:17). Zo belijden wij dan, dat God de goddelozen rechtvaardig maakt.

De rechtvaardiging is een daad van God. Daarin is Hij alleen bezig geweest. Je kunt dit niet eenzijdig genoeg zeggen. Wie hier ook maar iets naar zichzelf toe haalt, die heeft zich nog niet aan het rechtvaardigende en vrijsprekende oordeel van God in Jezus Christus overgegeven, maar die wil nog steeds zichzelf rechtvaardigen en vrijspreken.

Hierin ligt nu alles vast. God staat er borg voor dat wij rechtvaardig zijn. Ik hoef geen enkel steunpunt te zoeken. Al getuigt alles tegen mij en moet ik alles buiten beschouwing laten wat ik in de Here gedaan heb, dan sta ik toch voor de rechterstoel van God als een goddeloze, die gerechtvaardigd werd door het bloed van het kruis, van wie het leven gewassen werd en gereinigd in Jezus Christus.

En zo spreekt dan het geloof: ik weet dat ik voor God rechtvaardig ben. Ik sta voor Hem als een goddeloze, die werd vrijgesproken alsof ik een rechtvaardige was. Ik mag niet meetellen wat ik uit genade doen mocht. Maar ik mag hier alles vergeten (en je begrijpt wel hoe ik dat bedoel) wat ik misdreven heb door de nog levende wortel van de zonde, die in mij is. Ik mag alle schuld vergeten, die alleen aan God bekend is, waarvan ik zelf nauwelijks weet heb, alle ongerechtigheid, waardoor mijn leven prut werd.

Ik hoef mijn leven niet te ontleden tot op de wortels toe. Ik hoef het goede en het kwade in mij niet af te wegen en ook mijn vroomheid en mijn goddeloosheid niet, zodat ik eventueel mijn kansen in kan schatten of ik wel waardig genoeg ben om te geloven. Ik hoef niet te onderzoeken of ik dit wel geloven mag, of ik wel genoeg kennis van mijn zonde heb en of er wel echt van een bekering gesproken kan worden. Ik sta hier helemaal vrij en ik laat alles los, want ik heb Jezus Christus vast. Ik hoef hier niet staande te blijven of mijzelf overeind te houden, want ik laat me hier vallen en neerzinken in de genade van God, dat ons geopenbaard is aan het kruis.

Wij zijn iedere keer bezig nog een enkele riethalm te grijpen. Ach dat wij eens goed zouden struikelen en neerzonken in de diepten van Gods ontferming, tot in de roerselen van Zijn liefde, opdat we ons door die ontferming en liefde omarmd voelden. Alleen op deze manier krijgen we een indruk van de rechtvaardiging door het geloof. Ik moet terug tot de daad van God in het kruis. Ik moet belijden: ik ben met Christus gekruisigd en gestorven, in Christus aan alle zonde afgestorven, omdat ik met Christus dood ben om eeuwig met Hem te leven.

De rechtvaardiging is die daad van God, waardoor Hij ons rekent als één met Jezus Christus, met Hem gestorven en met Hem opgestaan, met Hem verbonden in Zijn dood en in Zijn leven.

De rechtvaardiging is volstrekt een eenzijdige daad van God. Niemand is daarin Zijn Raadsman geweest en geen mens en geen schepsel heeft met Hem meegedacht. Dit gebeurt met je en zonder jouw toedoen. Dit deed God alleen.

De catechismus legt vooral de nadruk op de rechtvaardiging door het geloof. Dat is ook niet gek, omdat de catechismus hier het geloof tegenover de goede werken, volgens de leer van Rome, zet.

Maar laat je je niet verhinderen om hier toch alleen God te zien in Zijn souverain genadebestel, in Zijn vrijspraak om Christus' wil. Ook jouw geloof valt hier weg, maar hier kom ik later nog op terug. Je wordt niet als gelovige gerechtvaardigd, maar als een goddeloze, als één die niets heeft, die zelfs niet kan wijzen naar het kruis van Christus en die toch in dat kruis gerekend wordt en door dat bloed afgewassen wordt. Mijn vader was een bedorven Syriër, zo beleed Israël bij de eerstelingen, en uw zuster was Sodom, zegt Ezechiël tot zijn volk, en toch zullen wij de naam van Sions kinderen dragen.

Om die daad van God, waarin ons leven tot radicale omkeer gekomen is, om die overplanting van het verdorven leven der mensheid in Jezus Christus, weten we nu, dat wij rechtvaardig zijn.

En hier kun je de betekenis van het geloof verstaan. In het geloof weet ik het. In het geloof heb ik alle vastheid in God. Want ik weet, dat God mij heeft toegeëigend al wat hij voor Zijn volk verworven heeft. Geloven, dat is teruggaan naar de oorsprong van Gods verbond. Het is niets zien en niets weten dan Christus alleen.

God heeft het aan Abraham, de vader van alle gelovigen, geopenbaard en in hem aan zijn volk. Hoe meer geloof er is, des te meer is er een vrijmoedig teruggaan op het strikt-eenzijdige van de genade van God. In dat geloof heeft ook Abraham gewandeld. Hij was niet Gods medewerker. Maar hij werd Gods bondgenoot, omdat God in Zijn majesteit Zijn verbond met hem oprichtte. In die genade staat God alleen en is geen Abraham naast Hem. God is in Zijn ontferming de volstrekt-Eenzame, Die het alleen doet en het alleen volbrengt, Die het aan Abraham toerekent alsof Abraham zichzelf heeft ingezet voor zijn gerechtigheid.

Zo ziet je het in de geschiedenis, die wij gelezen hebben (Genesis 15:7-21). Abraham heeft de stukken gedeeld. En hij wacht op de Here. Het offer wijst heen naar het offer van Jezus Christus. Wie het verbond op zich neemt, draagt de verantwoordelijkheid. Want wie het verbond verbreekt, die zal net als die dieren in tweeën gehouden worden.

Hoe kan Abraham die verantwoordelijkheid op zich kunnen nemen? En dan komt de Here in het duister als een rokende oven en een vurige fakkel. En dan gaat God tussen de stukken door. Hij neemt het alleen op Zich. En Abraham zit verbijsterd terzijde. God handelt volstrekt eenzijdig. Hij handelt alleen. Hij neemt de verantwoordelijkheid op Zich. Indien het verbond gebroken wordt - en het wordt

gebroken - dan zal het offer moeten komen alleen van de kant van de Here. Hij is immers er alleen doorgegaan. En Hij draagt alleen de verantwoordelijkheid. Ik lees bij de verbondsluiting van geen verplichtingen. Die worden straks bekend gemaakt als het verbond eenmaal gesloten is. In de verbondsluiting staat de Here alleen tussen de stukken. Hij zal ook voor het offer zorgen, het offer, dat werkelijk verzoening brengt, het bloed, dat beter is dan het bloed van stieren en bokken. God schenkt van Zijn zijde Zijn eigen Zoon, opdat Abraham en allen, die met Abraham geloven, alleen gerechtvaardigd worden in het bloed van Jezus, in het verbondsoffer aan het kruis. En dan is Abraham in dat verbond de gezegende. Hem wordt Jezus Christus beloofd. Want de Here heeft in dit verbond alles op Zich genomen. Hij alleen ging tussen de stukken door. En al onze schuld en al onze verbondsverbreking is neergekomen op het hoofd van de Middelaar van het Verbond, in Wie Gods genade het offer heeft bereid, Jezus Christus, Die van God kwam, de Alleen-Verantwoordelijke, en toch werd Hij mens en nam de schuld op Zich van Abraham en allen, die met Abraham gewandeld hebben in het geloof.

Zo is Christus' gerechtigheid de onze geworden en onze schuld de Zijne. En zo word ik dan in Jezus Christus gerekend alsof ik nooit zonde had gehad of gedaan, ja, alsof ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht had die Christus voor mij volbracht heeft. Aan deze weldaad heb ik alleen deel, als ik die met een gelovig hart aanneem.

Daarom zal je helemaal delen in Gods gunst. God rekent jou alsof jij alle gehoorzaamheid volbracht hebt. Daarom heeft God jou lief met de liefde, waarmee Hij Christus liefheeft en Hij zal jou kronen met de gunst, waarmee Hij Christus gekroond heeft. Zo ben je dan in alles met Christus verbonden. Wat Hij gedaan heeft, dat heb jij gedaan en wat Hij ontvangt, dat ontvang jij. En de kroon, die Hij draagt, die zal jij dragen. Want God handelt met jou alsof jij zelf aan het kruis gehangen hebt.

In het geloof is dit volkomen zeker. Ik had beloofd om nog het één en ander over de betekenis van het geloof te zeggen. De catechismus moest wel de nadruk leggen op het geloof. Dat was in die tijd beslist noodzakelijk. Toch is de Gereformeerde religie niet een religie, die het zwaartepunt zoekt in het geloof van de mens. Zo wordt het ook hier niet bedoeld. Het geloof kan ons niet zaligmaken. Het is daarom verwarrend om te spreken van zaligmakend geloof. Wij weten alleen, dat de zaligmakende genade van God verschenen is aan de mensen.

Kan het geloof mij zalig maken? Nee, want wij belijden niet, dat ik vanwege de waarde van mijn geloof aangenaam ben voor God, maar dat alleen de voldoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is en dat ik die niet anders dan alleen door het geloof kan aannemen en mij tot eigendom kan maken.

Niet ons geloof, maar Christus is onze zaligheid. Ik zou niets eens willen zeggen, dat ons geloof de hand is, waarmee wij de genade aannemen. Laat ik het zo mogen zeggen: "Het geloof is het oor, waarmee je de vrijspraak in Christus hoort. Hierin ben je volkomen passief. Je hoort God alleen maar zeggen dat je rechtvaardig bent. Het geloof is het oog, waarmee je Christus ziet. Je ziet het kruis.

In dat horen en zien ben je zalig. Je hoort en ziet, dat je zalig bent. En wat je hoort en ziet is voor jou volkomen zeker.

Het geloof wordt wel eens een sprong in het duister genoemd, een waagstuk. Nu, dit geloof heeft niets met een waagstuk te maken. Want dan is het geloof weer een religieuze daad van de mens.

Het geloof is dit, dat je arm bent en ellendig en je helemaal geen held bent in grote waagstukken en dat er niets heldhaftigs meer in je is overgebleven, maar dat je je door God gevonden en gegrepen weet.

Natuurlijk is er ook in het geloof nog iets anders. Het geloof komt ook in werking. Het brengt je tot de daad. Het maakt je tot een held. Met mijn God spring ik over een muur en met mijn God dring ik door in een sterke bende.

Want in het geloof ga je ook je roeping horen en volgen. In alle verbonden zijn twee partijen betrokken. Wij worden vermaand en verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid. Zo kunt je in het geloof alle dingen, want ik zeg je, dat geen ding onmogelijk is voor diegene die gelooft.

Maar als ik zo spreek, dan loop ik weer vooruit en dan spreek ik niet meer over de rechtvaardiging. In de rechtvaardiging zie je God Zijn Zoon overgeven om jouw zonde en je hoort Hem jou rechtvaardig spreken. Dit geloof is alleen horen en zien. En als je dit gehoord en gezien hebt, dan sta je op en dan kun je over muren springen en door sterke benden dringen.

Zo is Christus ons alles in de rechtvaardiging.

En daarom is ons hier alles volkomen zeker. Je hoort God spreken. Hij spreekt tot je. Laat daarin je zaligheid toch volkomen zeker zijn. Als je hier op bouwt: "Ik heb God het horen zeggen", dan heb je eeuwige zekerheid. Als je je alleen maar aan het Woord vastklemt, dan zal je in eeuwigheid niet wankelen.

Begrijp dan toch, dat wij met onze twijfel en onzekerheid de Here en Zijn liefde smaden. En dat wij de Heilige Geest bedroeven als we telkens opnieuw de dingen op losse schroeven zetten, telkens opnieuw weer in de fundamenteën gaan graven. Als je dit doet, dan blijkt daaruit, dat je je nog niet hebt overgegeven, dat je jezelf nog steeds handhaaft tegenover Christus. Geef je toch volkomen over, want dan ben je er zeker van volkomen en voor eeuwig Zijn eigendom te zijn.

En dan is Hij in jouw leven groot, in Wie je het leven vindt.

AMEN

Sondag 24

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 24: DE RECHTVAARDIGING II

Efeziërs 2

1 Ook u, hoewel gij dood waart door uw overtredingen en zonden, 2 waarin gij vroeger gewandeld hebt overeenkomstig de loop van deze wereld, overeenkomstig de overste van de macht der lucht, van de geest, die thans werkzaam is in de kinderen der ongehoorzaamheid, 3 -trouwens, ook wij allen hebben vroeger daarin verkeerdt, in de begeerten van ons vlees, handelende naar de wil van het vlees en van de gedachten, en wij waren van nature, evenzeer als de overigen, kinderen des toorns-, 4 God echter, die rijk is aan erbarming, heeft, om zijn grote liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, 5 ons, hoewel wij dood waren door de overtredingen mede levend gemaakt met Christus, -door genade zijt gij behouden-, 6 en heeft ons mede

opgewekt en ons mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten, in Christus Jezus, 7 om in de komende eeuwen de overweldigende rijkdom zijner genade te tonen naar (zijn) goedertierenheid over ons in Christus Jezus. 8 Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God; 9 niet uit werken, opdat niemand roeme. 10 Want zijn maaksel zijn wij, in Christus Jezus geschapen om goede werken te doen, die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.

Zondag 24

Maar waarom kunnen onze goede werken niet de gerechtigheid voor God of een deel daarvan zijn?

Omdat de gerechtigheid die voor Gods gericht bestaan kan, geheel volmaakt en in alle opzichten met Gods wet in overeenstemming moet zijn, terwijl zelfs onze beste werken in dit leven allemaal onvolmaakt en met zonden bevuurd zijn.

Maar hebben onze goede werken dan geen verdienste? God wil ze toch in dit en in het toekomstige leven belonen?

Deze beloning wordt niet uit verdienste, maar uit genade gegeven

Maar maakt deze leer de mensen niet zorgeloos en goddeloos?

Nee, want het kan niet anders, of ieder die door waar geloof in Christus ingeplant is, brengt vruchten van dankbaarheid voort.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 24

Ook in zondag 24 wordt de rechtvaardiging beleden, die door het geloof is.

De catechismus besteedt aan de belijdenis van de rechtvaardiging uit het geloof twee zondagen. Hierin draagt het de stempel van zijn tijd. Deze zaak stond destijds immers in het brandpunt van de strijd. Want van roomse kant werd het reformatisch belijden aangevochten in hun leer van de goede werken. Daarom wordt hier afzonderlijk en opzettelijk tegenover die leer de getuigenis afgelegd, dat onze gerechtigheid voor God louter Gods werk is en dat wij met onze goede werken geen enkele bijdrage kunnen leveren en dat God ook niet zit te wachten op onze goede werken, voordat Hij ons rechtvaardigt, maar ons alleen zalig spreekt op grond van Zijn genade.

Wat in de vorige zondag is beleden, wordt hier op een bepaald punt verder uitgewerkt. De catechismus richt zich tegen Rome. In deze preek zal je echter geen uitgebreide bestrijding van het roomse standpunt voorgeschoteld worden.

Niet, dat wij niet achter het belijden van onze vaders zouden staan, maar omdat dit in deze vorm voor ons niet meer zo brandend is als toen.

Dat wil echter niet zeggen, dat deze zaak voor ons leven en voor onze tijd niet van belang is. Dit wordt ons duidelijk als we ons af gaan vragen wat toch de diepste drijfveer achter deze belijdenis is geweest. Waar ging het nu werkelijk om? En dan moet een tweevoudig antwoord worden gegeven: de eer van God en de zekerheid van de zaligheid. Daar, waar nog iets leeft van de leer van de goede werken, wordt aan die eer te kort gedaan en heeft de zaligheid haar vaste basis verloren.

Dat zijn twee zaken. Maar deze zaken kunnen in geen enkel opzicht gescheiden worden. Je kunt ze geen moment los van elkaar zien. Nergens wordt Gods Naam meer geëerd dan in de redding van zondaren en in geen ding is onze zaligheid gegeven dan alleen in de eer van God. Gods Naam wordt in onze verlossing op het hoogst verheerlijkt en onze verlossing ligt vast in de glorie van onze God.

Daarom is dit ook de diepste drijfveer van deze belijdenis geweest, dat in de gerechtigheid van het geloof alleen Gods naam verheerlijkt en geprezen wordt, dat die Naam alleen zal uitblinken en dat niets naast die Naam genoemd zal worden en dat alles zal wegvallen en zwijgen, opdat Gods genade alleen haar woord spreekt. Zo moet de lof van Gods Naam hier hoog gehouden worden tegenover elke poging om iets van onze gerechtigheid, al was het ook het minste, naar ons toe te halen. Gods eer drijft ons tot deze belijdenis: niet ons, o Heer, niet ons, maar Uw Naam alleen. Zo gaat het hier om de eer van Gods Naam.

En het gaat hier om de zekerheid van onze zaligheid. De volle zekerheid van onze zaligheid is weg en verloren, als wij onze gerechtigheid niet volkomen en uitsluitend zoeken in de genade van God. Je moet je gedragen weten door de volmaakte eer van God. Je rust in Zijn glorie. En je vindt de vaste basis van je zaligheid, je toekomst en je leven alleen in het eeuwige welbehagen van de liefde van God en als dat niet het geval is, is er geen basis meer en dan heb je geen grond meer onder de voeten en er is geen hoop meer.

Zo is de eer van God de kern van je zaligheid en zo is je zaligheid volkomen zeker, omdat je haar gefundeerd ziet in de eer van God. Dat is de diepste drijfveer bij dit belijden geweest en ook nu nog worden we gedreven dit hoog te houden.

God heeft het fundament van onze zaligheid vastgelegd, omdat Hij ons heeft vrijgesproken. Dat is alleen Zijn werk. Hij wilde geen schuld in ons zien. Daarin had Hij een welbehagen. En Hij heeft Zijn eigen Zoon gezonden om dit eeuwige besluit ook nu vast te leggen in de tijd. Hij heeft het een vaste grond gegeven in het lijden en sterven van Christus. Zo liggen de grondslagen vast. Maar hoe dikwijls breken we de vloer weer open en willen we Gods werk nog aanvullen met stenen die door ons worden aangedragen.

Alsof God op ons zou wachten met het uitwerken waarin Hij genoeg heeft. Alsof het niet reeds uitgewerkt is en tot voleinding gebracht, nog voor wij tot bewustzijn kwamen, door de verkondiging van het Woord van God.

Wat is er toch een koppig verzet tegen de eer van God in onze zaligheid, dat er op deze manier in de kerk gepredikt moet worden. Wat uitsluitend lofzangen zou moeten opwekken, wordt opgeworpen als voorwerp van discussie. Wat straks op de nieuwe aarde een lofpsalm zal zijn, dat moet hier in de wereld verdedigd, vastgehouden en uitgelegd worden! Als je dit ziet, begrijp je er niets van, hoe het toch mogelijk is, dat je je hiervoor nog sterk moet maken tegenover andere gelovigen en dat je het aan hun soms niet kwijt kunt. Onze goede werken kunnen niet onze gerechtigheid voor God of een klein gedeelte daarvan zijn.

We moeten dat eerst vanuit de rechtvaardiging zelf zien. De rechtvaardiging is alleen het werk van God. Daarin heeft alleen Zijn genade het woord. En dat wordt vooral duidelijk, wanneer we ons herinneren, dat de Gereformeerde Belijdenis hier steeds terug gaat voor de schepping van de wereld, tot het raadsbesluit van God. God heeft in Zijn Raad besloten, ons rechtvaardig te maken. Dat is dus vastgelegd, voordat de wereld geschapen werd. Was jij daar soms bij?

En God heeft dat besluit kracht gegeven in de opstanding van Jezus Christus. Hij is opgewekt tot onze rechtvaardiging. Heb jij daar misschien de hand in gehad? En daarna heeft God dat toegepast toen Hij jou uit de dood tot het leven riep, toen Zijn Geest jou tot leven wekte. Heb je daarin misschien iets bijgedragen?

Je vindt dit misschien dwaze vragen. Maar, als dit dwaasheid is, dan is iedere poging om een enkel steunpunt te zoeken buiten de genade van God een even grote dwaasheid. Natuurlijk wordt dit in het algemeen door ons allemaal aanvaard, dat

Gods genade ons alleen rechtvaardigt. Maar als daaruit de consequenties getrokken moeten worden, dan deïnen velen van ons terug. En op die manier staan we nog ver van de vrijheid die de Reformatoren voor ogen hadden, die vrijheid, waarin men alle dingen loslaat om Jezus Christus alleen vast te houden en in Hem te roemen, die vrijheid, waarin men geen enkel rustpunt heeft dan het werk van God alleen.

Eigenlijk is hiermee alle discussie hierover uitgesloten. God alleen is het, Die ons rechtvaardigt. Want het is gebeurd zonder dat ik er bij was. Het is gebeurd toen God het Zich voornam in Zijn eeuwig welbehagen. Het is bevestigd, toen Christus uit de doden opstond. En het is uitgevoerd toen God mij riep uit de dood van de zonde tot het leven, toen ik mijn ogen opsloeg als een gerechtvaardigde door het bloed van Jezus in de gemeenschap van God, verzoend en vrijgemaakt, afgewassen en gereinigd, vrijgekocht en vrijgesproken.

Daaraan ontbrak niets. Anders zou ik moeten zeggen, dat er iets ontbreekt aan de herschepping van God en dat ik alsnog zou moeten opstaan om de herscheppende God aan te vullen, om zelf nog iets te doen aan de herschepping van mijn leven, om mijn daad te stellen naast de daad van God, om daarin God bij te staan.

Het laatste woord kon hiermee gezegd zijn. Maar er is nu eenmaal een onuitroeibare neiging in ons leven om de grens tussen Gods werken en de werken van mensen te vervagen. En zo is dan telkens de vraag gesteld: "Kunnen onze goede werken niet de gerechtigheid voor God of een deel daarvan zijn?"

En nu gaan we vanuit de rechtvaardiging de heiligmaking zien. Dat is: het doen en laten van de mens vanuit de daad van God.

En dan moet voor alles vast staan, dat ook ons werken door de genade wordt gewerkt. De heiligmaking is in de rechtvaardiging gegrondvest. Ze vloeit daaruit voort. Ze is vrucht van, een doorwerking en uitwerking.

God doet Zijn eer blinken in onze verlossing. Maar Hij doet Zijn glorie ook glanzen in ons leven vanuit verlossing. Wie de grond en de oorsprong van de heiligmaking zien wil, die komt terecht bij de bron en de fontein van alle leven: Jezus Christus en Zijn gerechtigheid.

In de vorige zondag is reeds van onze heiligmaking gesproken. Want wij hebben beleden, dat God ons de heiligheid van Christus schenkt en toerekent. En we hebben dit nog bevestigd in die andere woorden, dat alleen de volkomen voldoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is.

Christus' heiligheid is volkomen de onze geworden. Hij is voor ons tot zonde gemaakt. Hij heeft alle schuld op zich genomen. Zo stierf Hij onder het rechtvaardig oordeel van God. Christus was niet onschuldig, want al onze schuld was Hem toegerekend en op Hem geladen.

Maar in die schuld en zonde heeft de Christus zelf niet de hand gehad. Zelf was Hij, ook toen Hij bezweek onder de straf van de zonden, het schuldeloze en vlekkeloze Lam van God. En die heiligheid van Christus heeft aan het kruis en in de opstanding de overwinning behaald. Tot in de helse benauwdheid toe is Hij volkomen heilig gebleven. En zo is Christus onze heiligmaking.

Want die heiligheid is nu de onze geworden. Dat is niet uitwendig en mechanisch in zijn werk gegaan. Christus' heiligheid werd de onze en ze werd helemaal de onze. Die heiligheid is niet in mijn leven gekomen als iets vreemds, als iets, dat van een Ander was en bleef. Het Hoofd is heilig en daarin is nu het lichaam heilig. De wortel is heilig en nu ook de takken.

Daarom heb je ook in de gekruisigde en opgestane Christus je heiligmaking volkomen en helemaal. Daaraan hoeft van onze kant niets te worden toegevoegd of

aangevuld. Want niemand zal iets inbrengen. Christus heeft alles volbracht. En Hij is een Zaligmaker, in Wie wij alles hebben.

Ons leven is met Christus geheel en al onder een hoofd gebracht. En bij alles wat je denkt en doet in gehoorzaamheid en onderwerping aan het Woord van de Heer, vind je alleen in Christus je motivatie. Zo is Hij ook de wortel van onze heiligmaking.

Want dit drijft ons nu tot goede werken. Het is onmogelijk, dat wie door een waar geloof in Christus is ingeplant, geen vruchten van dankbaarheid voortbrengt. Wil je de achtergrond van dit "onmogelijk" uitspreken, dan spreekt de Bijbel ons van de eenheid met Christus, onze inlijving met Hem. De wortel van ons leven is Christus geworden. Op het volgende kan niet genoeg de nadruk gelegd worden: "Ik leef niet meer, Christus leeft in mij."

Zo ben je heilig en is je leven heilig, want de wortel van je leven is de Heilige God. En je bent volmaakt en je leven is volmaakt, omdat je uit de Volmaakte bent zoals de ranken uit de wijnstok zijn. Want de Geest, die in Christus is, Die is ook in u. En die Geest is de Heilige Geest. Nu weet je dit alleen in het geloof en je leeft en werkt in dit geloof. Straks zal je niet meer vragen: "Hoe ben ik één met Christus?" Want wij zullen Hem zien zoals Hij is, ook in Zijn eenheid met al de Zijnen.

Zo worden dan de goede werken uit Christus in ons gewerkt. Daarom zegt de Bijbel ook, dat ons leven niet zonder goede werken kan zijn, omdat Christus niet zonder vrucht kan zijn.

Maar als het dan komt tot de daad, het woord of de houding, dan moet dat door onze natuur heen en dan wordt het aangeraakt door het verderf, dat nog in ons is. En dan blijft het niet hetzelfde zoals het in Christus was. Wat er in ons is, wat niet uit Christus is, dat is uit het vlees.

Daarom belijden wij, dat al onze goede werken in dit leven onvolkomen en met zonde bevekt zijn. Je hebt het rein en zuiver gezien zoals het in Christus was. Maar toen moest je het uitspreken met je eigen mond en je moest het zelf doen met je eigen hand en toen kon je de woorden niet meer vinden en was er geen kracht meer in je hand. Je hart juicht in de reinheid van de wet van God. Maar als het bij je tot de daden moet komen, dan blijkt jouw hart toch weer onzuiver en onrein. Daarom is er een jagen naar de volmaaktheid. Ik wil het altijd weer anders doen. En ik vind nooit rust in mijn daden, want mijn woorden en daden zijn niet gelijk de Geest ze mij heeft voorgesteld in de volmaakte wet van God.

Wie de Geest volgt, wordt in zijn gevoel niet afgestompt. En die gaat niet onder in de eindeloze herhaling van altijd onvolmaakte werken. De Geest scherpt ons hart hoe langer hoe meer, zodat je steeds meer gaat zien in de volmaakte wet van onze Heer en voor je ogen steeds meer ruimten opengaan en je steeds dieper leert verstaan, dat Gods gebod zeer wijd is. En daarin groeit de droefheid om de zonde, de droefheid, die naar God is, het eerste stuk in de bekering, zodat je steeds meer gaat haten wat je doet. Wat eerst gewoon voor je was en je zonder moeite afging, dat wordt nu een probleem voor je en wat je eerst niet vermoed had, dat wordt nu een dagelijks begeren.

Daarin ontdekken we dan, dat wij met onze goede werken niet voor God kunnen verschijnen om ons te rechtvaardigen. In de wortel zijn ze volmaakt en rein, maar zoals ze tenslotte verwerkelijkt worden zijn ze bedorven en besmet. Het eerste is uit Christus, het tweede uit jezelf. Want Christus is immers de wortel van jouw leven en je bent één met Hem.

Daarom kan ons werk niet voor God bestaan. Want de gerechtigheid, die voor Gods gericht bestaan kan, moet helemaal volkomen en aan de wet van God in alle stukken

gelijkvormig zijn. Daarom zijn er steeds mensen in de kerk geweest, die van geen goede werken wilden weten. Bijna zouden we daarachter kunnen gaan staan. Er schijnt immers geen weg open te zijn. Tot het volmaakte komen we niet en met iets onvolmaakts kunnen we niet voor God verschijnen.

Weer moeten we onze blik op Christus gericht houden. In Hem is de weg ontsloten. In Hem zijn we waarlijk rechtvaardig voor God en in Hem worden we werkelijk geheiligd.

Want dit geeft ons rust: "De Allerhoogste mist Zijn doel niet!" Ik kan met mijn werken niets beginnen. Wat zal ik ermee bereiken? Maar wat God Zich heeft voorgesteld, dat zal hij volvoeren. Dwars door onze verdorvenheid heen, werkt Hij toch de werken die uit Christus zijn. Hij ziet ons werk niet aan zoals het door ons is volbracht, maar Hij ziet ze aan, zoals het uit de fontein van Christus is opgekomen. Hij ziet de zonde in ons werk niet aan, maar Hij ziet Christus er in. En zo neemt Hij ook de werken in genade aan, zoals Hij ons hele leven in genade heeft aangenomen. Zo is ons leven toch tot een zegen, omdat de Geest van Christus er in is. Je leeft in de heiligmaking net zo goed van de genade als in de rechtvaardiging. Want in het eerste, zowel als het tweede sta je voor een enorme schuld, maar voor een schuld, die wordt weggedaan door de overvloeiende genade van God. En zoals in onze gerechtigheid alleen Christus de eer en de verheerlijking ontving, zo is ook de heiligmaking gedragen door de glorie van onze God

Hoe meer je jezelf hier, zoals overal, opzij zet, des te meer wordt je in de ruimte gesteld. Je staat steeds voor een muur: Je zonde. Maar God verbreekt de muren en Hij doet je in de ruimte treden. Er schijnt geen uitweg te zijn. Maar God zegt: "Christus!" En je zegt het de Heer na: "Christus, de overste Leidsman en Voleinder van het geloof. Christus, Die reeds voleindigt heeft eer ik begon en Die het nu ook voleindigen zal in alles wat ik doe en zeg en denk en volvoer."

Zo werpen we ons op de almacht en de genade van God. Wat in Gods gedachten is geweest, dat zal gebeuren. En de werken, die Hij te voren in Zijn Raad heeft bepaald, die zal ik doen.

Zo is er dan een wandelen in goede werken, die God heeft voorbereid, opdat Hij ze door Zijn kracht in ons zou werken.

Sta je zo in het geloof, dan ben je verzekerd van de vruchtbaarheid van je leven. En dan weet je, dat er in je werk een vrucht is voor het eeuwige leven. Want de wortel, die in jou is, die draagt vrucht, omdat Gods werk niet liegen zal.

Daarom belijden wij ook, dat God deze goede werken belonen zal. Hij beloont diegene, die Hem zoeken. In dit woord uit de Bijbel wordt voor ons de weg geopend. Deze beloning wordt niet uit verdienste, maar uit genade gegeven. Dat betekent dat God ons niet beloont naar wat we doen, maar Hij beloont ons naar datgene, wat Hij daarin doet. Hij werkt Zijn werk in ons en kroont die werken met Zijn beloning.

En de grootste beloning is, dat Hij steeds meer van Christus in ons leven plant en tot de overwinning brengt. Zo hebben de goede werken gevolgen in ons leven. Het is als een zaad, dat tot ontkieming komt. Van het één breek je door tot het ander. En wat je gewonnen hebt, dat wordt weer gezaaid. Zo wordt ons leven toch een volle oogst in Jezus Christus.

En zo wordt het woord van de belofte vervuld: die in het huis van de Here geplant zijn, die zal gegeven worden te groeien in de voorhoven van onze God.

Daarin ontvangen we nu al een vol loon. Wat zal dan het einde zijn, als de Here alles wat Hij gewerkt heeft zal kronen?

AMEN

Sondag 25

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 25: DE SACRAMENTEN

Numeri 21:4-10

4 Toen zij van de berg Hor opgebroken waren in de richting van de Schelfzee ten einde om het land Edom heen te trekken, werd het volk onderweg ongeduldig. 5 En het volk sprak tegen God en tegen Mozes: Waarom hebt gij ons uit Egypte gevoerd? om te sterven in de woestijn? Want er is geen brood en geen water en van deze flauwe spijs walgen wij. 6 Toen zond de Here vurige slangen onder het volk; die beten het volk, zodat er velen van Israëli stierven. 7 Daarop kwam het volk tot Mozes en zeide: Wij hebben gezondigd, want wij hebben tegen de Here en tegen u gesproken; bid tot de Here, dat Hij de slangen van ons wegdooft. Toen bad Mozes ten gunste van het volk. 8 De Here dan zeide tot Mozes: Maak een vurige slang en plaats die op een staak; ieder, die daarnaar ziet, wanneer hij gebeten is, zal in leven blijven. 9 Toen maakte Mozes een koperen slang en plaatste die op een staak; en wie, wanneer eenslang hem gebeten had, op de koperen slang de blik richtte, bleef in leven. 10 De Israëlieten nu braken op en legerden zich te Obot.

2 Koningen 18:1-4

1 In het derde jaar van Hosea, de zoon van Ela, de koning van Israël, werd Hizkia koning, de zoon van Achaz, de koning van Juda. 2 Vijfentwintig jaar was hij oud, toen hij koning werd, en hij regeerde negenentwintig jaar te Jeruzalem. Zijn moeder heette Abi; zij was een dochter van Zekaria. 3 Hij deed wat recht is in de ogen des Heren, geheel zoals zijn vader David gedaan had. 4 Hij verwijderde de offerhoogten, verbrijzelde de gewijde stenen en hieuw de gewijde palen om; ook sloeg hij de koperen slang stuk, die Mozes gemaakt had, omdat tot op die tijd de Israëlieten daaraan plachten te offeren. En men noemde haar Nechustan.

Zondag 25

Nu alleen het geloof ons aan Christus en aan al zijn weldaden deel geeft, waar komt dit geloof vandaan?

Van de Heilige Geest, die het geloof in ons hart werkt door de verkondiging van het heilig evangelie en het versterkt door het gebruik van de sacramenten.

Wat zijn sacramenten?

Sacramenten zijn heilige zichtbare tekenen en zegels, die God ingesteld heeft om ons door het gebruik daarvan de belofte van het evangelie nog beter te doen verstaan en te verzegelen.

Deze belofte houdt in dat Hij ons om het enige offer van Christus, aan het kruis volbracht, vergeving van zonden en eeuwig leven uit genade schenkt.

Hebben het woord en de sacramenten beide als doel ons geloof te wijzen op het offer van Jezus Christus aan het kruis, als de enige grond van ons heil?

Ja, want de Heilige Geest leert ons in het evangelie en bevestigt ons door de sacramenten, dat ons volkomen heil rust in het enige offer van Christus, dat voor ons aan het kruis gebracht is.

Hoeveel sacramenten heeft Christus in het nieuwe verbond ingesteld?

Twee, namelijk de heilige doop en het heilig avondmaal.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 25

Wij belijden in deze Zondag de genade van God, zoals die ons in de Sacramenten verzekerd is.

Zoals Christus in de Bijbel tot ons komt, zo verschijnt Hij ons ook in het water van de Doop en in het brood en de wijn van het Avondmaal.

Wij hebben hier met Gods genade in Christus te doen.

En van die genade hebben we in de vorige zondag beleden, dat zij het eerste in ons leven in ons leven is, dat aan haar niets vooraf gaat en door ons geen ding vóór haar gesteld kan worden.

De genade schijnt als een licht in onze duisternis. Zij is onafhankelijk. Zij is scheppend, omdat zij ons uit de dood in het leven draagt en ons door die levendmaking herschept tot nieuwe schepselen.

En omdat die genade het eerst in ons leven is en van haar uit de draden gespannen zijn, daarom wordt het leven der gelovigen ook door de genade beheerst.

Gods genade in Christus Jezus is het eerste, maar zij is ook het enige. In haar ontvangen wij alles en er is geen ding, dat we niet uit genade ontvangen. Met genade is alles gezegd. En ik kan je dat nooit teveel zeggen: genade.

Over die genade gaat het ook, als wij belijgend luisteren naar het Woord van God over de Sacramenten.

Ik heb het in deze Zondag geheel en al over de Christus van Gods genade, zoals Hij in het water van de Doop en in het brood van het Avondmaal ons tegemoetkomt.

Twee dingen moeten daarom in deze Zondag met kracht gehandhaafd worden om onze belijdenis van allerlei vreemde bijvoegsels of inmengingen zuiver te bewaren.

Ten eerste dat het Gods genade is, die wij in de Sacramenten tegenkomen en ten tweede dat daarin de hoge waarde van de Sacramenten gelegen is.

Wie dat eerste niet verstaat, raakt in de problemen met het tweede. Wie niet verstaat, dat wij in de Sacramenten met Gods genade te doen hebben, die verstrikt zich in onvruchtbare vragen van het ongehoorzaam denken en die heeft geen andere uitweg meer, dan al denkend over die tekenen te redeneren en te speculeren.

En dan drijven die ijdele speculaties ons zo ver, dat ze ons het zicht op Gods genade in Christus volkomen ontnemen, zodat we dan eindigen met de twijfelvraag, wat we dan toch aan onze Doop en ons Avondmaal hebben.

Wij willen luisteren naar Gods Woord, opdat al onze gedachten gevangen worden onder de genade van Christus. Wij horen dan dat Gods genade ons zichtbaar verschenen is in de Sacramenten en wij zien daarvan twee dingen. Eerst Gods genade in de Sacramenten en dan Gods genade in de Sacramenten.

Wij horen dus eerst van Gods genade in de Sacramenten.

Willen wij de Sacramenten zuiver zien, dan moeten we die zien als middelen van de Heilige Geest.

Dat horen we in het eerste antwoord van deze Zondag.

Nu allen het geloof ons aan Christus en al zijn weldaden deel geeft, waar komt dit geloof vandaan?

Van de Heilige Geest, die het geloof in ons hart werkt door de verkondiging van het Heilig Evangelie en het versterkt door het gebruik van de Sacramenten.

Het is niet nodig te gaan spreken over het Woord. Wel wordt het Evangelie hier even genoemd, maar wij kunnen dat laten rusten. Het gaat hier over de Sacramenten, omdat over het Evangelie en het geloof al in Zondag 6 en 7 ter sprake zijn gekomen. Maar wel kan hier de vergelijking met het Evangelie getrokken worden.

In het Evangelie treedt ons Jezus tegemoet in Zijn volle genade en majesteit. Gods Woord is geen verslag, geen reportage van wat God gedaan heeft voor de verlossing, maar het is Gods Wóórd. Dat wil zeggen: in de Schrift spreekt God. Ik krijg daar geen verhaal of uiteenzetting te horen, maar ik word aangesproken, even werkelijk als Samuël aangesproken werd in de nacht. Gods Woord is een bekendmaking, een afkondiging.

In het Evangelie van God wordt God openlijk bekend gemaakt in de wereld. Het is geen betoog, dat ik voor kennisgeving aan kan nemen. Het is een betoging en daar moet ik achteraan.

God spreekt in Zijn Majesteit van genade en van verzoening door het bloed van Christus. Hij richt zich al sprekend tot de mensen. Hij is in dat Woord naar ons toegekomen. Hij treedt ons tegemoet. Hij legt de hand op ons. Hij roept. Hij is het, Die tot jou spreekt.

Hij! God!

En Hij spreekt tot ons door het Woord, dat is door Zijn Zoon Jezus Christus. En daarom kunnen we net zo goed zeggen dat in het Woord Christus tot ons spreekt. Christus, Die Zelf in mensenwoorden gesproken heeft, hoorbaar in een menselijke stem. Hij heeft van Gods genade gesproken in een menselijke taal. Christus spreekt tot ons in het Oude en Nieuwe Testament.

En die Christus spreekt niet zonder de Heilige Geest. Daarom is het hele Woord uit de Heilige Geest. De Heilige Geest heeft mensen gedreven om deze woorden te spreken en te schrijven.

En daarmee is tenslotte het laatste gezegd.

Dit Woord is het Woord van de Geest in de wereld. Het is de hoorbare taal van de Geest. Van de Geest is dit woord uitgegaan. In de Geest kan het alleen gehoord worden.

Van de Geest kan geen woord en geen letter worden losgemaakt. Want het is allemaal van Hem uitgegaan tot de laatste tittel en de laatste jota.

Daarom strijden wij ook om de Bijbel letterlijk te nemen.

Er mag geen woord worden afgedaan en geen woord worden toegedaan.

En wij letten er op, dat geen lettergreep van de Geest wordt losgemaakt. Maar ondertussen zijn we steeds zo dom, dat wij niet een letter of uitdrukking, maar het hele woord losmaken van de Heilige Geest.

Dan is er voor ons bewustzijn niet meer het levende woord van God, dat uit Zijn mond is uitgegaan, maar dan wordt het voor ons een verhaal en een beschouwing, een uiteenzetting of een betoog.

En als we zo in het Woord de Geest Zelf niet meer horen spreken, dan raken we verward met de woorden van de Bijbel. Dan zijn die woorden voor ons hol en zonder inhoud geworden of we maken van die woorden iets magisch, iets mystieks.

Gods levende Woord wordt dan een formule en wat moeten wij met formules?

Zo is het met het Woord van God. Het is de Heilige Geest, Die spreekt.

Dit wilde ik zeggen als vergelijking, want zo is het nu ook met het Sacrament.

Het Sacrament is een middel van de Heilige Geest. In het Sacrament komt God ons in Zijn genade tegemoet. Alleen als je zo de Sacramenten ziet, zie je ze zuiver.

Maar wie de Sacramenten losmaakt van Gods genade, die tast hier in het donker en raakt de weg van het Woord van God kwijt.

In de Sacramenten wordt ons de belofte van Christus versterkt. God verzegelt ons, dat Hij in Christus genadig wil zijn, dat Hij niet toornig op ons wil zijn, maar in liefde aan ons wil denken. De Sacramenten spreken dus van Gods gunstige gezindheid tegenover ons.

Daarom moeten wij in de Sacramenten Gods genade zien.

Wij moeten dit vasthouden, want als we de Sacramenten losmaken van Gods genade in Christus, dan zijn ze voor ons onverstaanbaar geworden.

De verwarring is ontstaan door de Roomse opvatting van de Sacramenten. En het is goed hier even bij stil te staan, omdat we dan ook oog krijgen voor onze eigen dwalingen.

De Roomse kerk spreekt ook van genade.

Maar genade is bij haar niet Gods gunst in Christus. Genade is bij haar een eigenschap van de mens. Ze is een bovennatuurlijke gave, die de mens wordt gegeven. En die gave van de bovennatuurlijke genade werd door de Roomse kerk verbonden aan het Sacrament.

Zoals de Roomse kerk de Sacramenten uitdeelt, zo deelt ze de gave van de genade uit. Zij zag dus op het water in de Doop en op het brood in het Avondmaal. En dan wees dat water en dat brood niet naar Gods gunstige gezindheid in Christus, maar naar die gave van de genade in de mens.

De mens kreeg door het Sacrament deel aan de goddelijke natuur. De ziel van de mens ontving bovennatuurlijke kracht.

Zo was hier alles van God en Zijn genade losgemaakt. Het Sacrament was een magisch middel van de kerk geworden en zelfs de genade waarvan het Sacrament sprak was losgemaakt van God: het was niet Zijn gunst in Christus, maar iets wat de mens in zijn hebberigheid gegeven kon worden.

We hoeven dit verder niet uit te pluizen.

Dit is genoeg, om oog te krijgen voor onzuiverheden, die ook op eigen bodem de gelovigen bedreigt.

En dit is ook genoeg om met kracht te handhaven, dat in de Sacramenten God genade tot ons komt.

Ook op eigen bodem is het Sacrament dikwijls losgemaakt van de genade van God.

Men hoorde dan niet meer, dat Christus sprak in de Doop: Ik doop u in de naam van de Vader en de Zoon van de Heilige Geest. Men zag niet meer, dat Hij de Gastheer aan de Avondmaalstafel is en dat Hij in het brood en de wijn het onderpand van Zijn liefde aan ons geeft.

En toen men eenmaal de Sacramenten losgemaakt had van Gods gunst in Christus, toen verstrikte men zich in allerlei moeiten.

Want wat is het Sacrament als het is losgemaakt van Gods genade?

Dat is de vraag die alle troost en vastheid afpakt. Als we deze dingen losmaken van Christus, dan staan er maar twee wegen open.

De eerste mogelijkheid is, dat wij in het Sacrament dan een teken zien, dat wij in onze ziel de genade als een bezit hebben. Zo had de Roomse kerk het gezegd, zo zien wij het telkens als we loslaten wat de Reformatoren vasthielden.

Het Sacrament moet dan dienst doen als een teken dat onze ziel in een genade-toestand is gekomen, dat we zijn wedergeboren.

Wanneer we dan vragen: wat is de betekenis van het Sacrament, dan wordt ons niet gezegd om onze harten naar de hemel te heffen waar Christus is; dan wordt ons niet gezegd om de gunst van God in Christus te overdenken, maar dan worden we weer naar die mens verwezen, die mens, die het Sacrament ontvangt. In die ziel moet het dan gebeurd zijn.

Je begrijpt wel, dat wie deze houding aanneemt zich niet in het geloof op Jezus richt, maar zich instelt op zichzelf, op zijn ziel, op de toestand waarin hij verkeerd.

Er is dan geen plaats meer voor het gelovig aangrijpen van Christus, zoals Hij in de Sacramenten aan ons verschijnt als de Middelaar van de genade van God, om ons te verzekeren, dat Gods hart in gunst tot ons gewend is, maar dan is er slechts plaats voor de speculatieve vraag of die genade in de ziel daadwerkelijk aanwezig is.

Verloren is dan het onbewogen staan in de genade van God, het vast geloven, dat Gods gunst tegenover ons in Christus is geopenbaard. En in plaats daarvan komen we uit bij een redenering. In ons denken moeten we dan al redenerend onze vastheid vinden.

Wie eenmaal zo Gods genade uit het oog verloren heeft, die richt zijn hart en zijn aandacht niet meer op het bloed van de verzoening, dat eenmaal gestort is, opdat wij in Gods gunst mochten delen, maar hij richt zijn volle aandacht op datgene wat er in zijn ziel leeft.

Dat is niet Gereformeerd. Dat is een breuk met de reformatorische leer. Gods genade is opnieuw door de Reformatie ontdekt. En wie zo spreekt en denkt en leeft, die maakt die herontdekking van Gods genade ongedaan.

De andere mogelijkheid is dat het Sacrament verwijst ons naar de genade-toestand, waarin onze ziel gekomen is. Het moet ons de zekerheid geven, dat wij wedergeboren zijn. Maar het Sacrament is dan zo scheef getrokken, dat het doel mist.

God heeft het ingesteld als een teken van Zijn gunst in Christus. Wie het nemen wil als een teken van iets in de mens, die verliest niet alleen Gods genade in Christus uit het oog, maar uiteindelijk ook het Sacrament zelf.

Want het Sacrament kan nooit voor dergelijke kunstgrepen worden gebruikt. Wie het daarvoor misbruiken wil, staat dan voor de onoplosbare vraag hoe het toch mogelijk is dat het water van de Doop en het brood bij het Avondmaal een teken kan zijn van het feit dat wij wedergeboren zijn.

Wie eenmaal op deze weg opgaat, moet tenslotte eindigen met het Sacrament los te laten of het alleen te zien als een symbolische handeling, een kerkelijke plechtigheid zonder meer, eigenlijk als het er op aankomt een zinloos vertoon, alleen in staat om ons de verzuchting te doen uiten: mocht het maar eens waarheid worden.

Iemand die dit doet zinkt dieper dan iemand die de Roomse kerk aanhangt. Want een Roomse kan zich nog altijd vastklampen aan zijn kerk, die zonder ophouden verzekert dat de genade in het Sacrament zit als de geneeskracht in het drankje. Maar iemand anders kent zo'n kerk als Middelaars van de genade niet. Hij zinkt dan weg in die bodemloze afgrond, die hij zelf met zijn roekeloze gedachten heeft opengemaakt, omdat hij zich weigert over te geven aan de vastheid in de gunst van God en een fundament dacht te leggen in zijn eigen toestand van zijn ziel.

Wij moeten deze dingen goed leren zien als het loslaten van wat de Reformatoren vasthielden, want er wordt vaak door ons gespeculeerd over het dopen van kinderen met de vraag: hoe weten we nu dat dit kind wedergeboren is?

Dan is de waarde van de Doop volkomen door de twijfel ondergraven en kan men er niets meer van begrijpen wanneer anderen, die zich bekeren van deze dwaling met vrijmoedigheid op de Doop wijzen als op een zegel van Gods genade.

Wanneer we ons houden aan wat de Bijbel ons leert, dan is onze blik op heel iets anders gericht. Niet op de vraag in hoeverre nu dat doopwater een teken van de wedergeboorte kan zijn, maar dan staat onze aandacht gericht op de waarheid van God, dat het doopwater spreekt van Gods gunst in Christus en heenwijst naar het bloed van Christus dat reinigt van alle zonden.

Gods genade is ons in de Sacramenten verzegeld.

Ik verkondig hier niet het Doopwater of het Avondmaalsbrood. Dat zijn de middelen waarvan de Heilige Geest zich bedient. Ik verkondig hier de genade van Christus, waarheen de Sacramenten ons wijzen.

Maak je die Sacramenten los van Heilige Geest, dan trek je alle dingen scheef. De Israëlieten hebben dat eenmaal gedaan met de koperen slang. Ze meenden, dat in die koperen slang een goddelijke kracht huisde. Ze zagen in die slang niet het middel van Gods gunst. Ze verstonden niet meer dat die slang eigenlijk niets anders was geweest dan zichtbare prediking, prediking van Gods liefde voor Israël.

De slang wees naar de God van het genadeverbond. Maar in latere jaren gingen de Israëlieten anders tegen die slang aankijken. Ze hadden geen oog meer voor de genade waarvan die slang eens het teken was geweest. En toen werd het afgoderij. Hizkia heeft toen die slang vernield en toen hij de slang kapot geslagen had zei hij: Nechustan, dat wil zeggen: 't is koper, meer niet.

Zo is het water van de Doop gewoon water en het brood van het Avondmaal gewoon brood. Je moet daarop niet zien alsof het water en dat brood de genade zou bevatten. Je moet ook dan je aandacht niet richten op jezelf en zeggen: het komt op het hart aan. Maar als we dan niet alleen op de uiterlijke tekenen van brood en wijn mogen blijven zien, dan moeten we ons hart tot Jezus Christus verheffen, die in de hemel voor ons pleit aan de rechterhand van Zijn Vader.

Je mag aan de tekenen niet de glorie toekennen die alleen aan het bloed van Jezus Christus toekomt, maar door de tekenen moet je dan ook gedreven worden om te erkennen, dat in die tekenen wel de glorie van dat bloed tot U komt.

En hiermee zijn we tegelijk gekomen aan het tweede dat met kracht gehandhaafd moet worden.: Gods genade verschijnt ons in de tekenen.

Hizkia moest de slang vernielen. Nechustan, 't was maar koper. Er zat niets goddelijks in. En de Israëlieten mochten dat koper niet eren in plaats van de levenden God.

Maar toch was aan Israël eens in die koperen slang Gods ontferming en barmhartigheid verschenen in de woestijn. En toen heeft God voor Israël ook kracht aan dat teken verleend. Ieder die op de slang zag werd genezen.

Ook in de woestijn zat het niet in dat koper.

Die slang was ook niet het symbool van het geloof in de harten de Israëlieten. Maar zij was een teken van Gods liefde over Israël. Ze was een zichtbaar getuigenis, dat God over dat volk Het Woord van het Verbond handhaafde ondanks de zonde.

Zo houdt God ons nu aan de zichtbare tekenen van Zijn genade.

Het water is water en het brood is brood en de wijn is wijn. En deze tekenen verwijzen ons ook niet naar iets dat in ons hart of in onze ziel gezocht moet worden, maar iets dat met ons gebeurd is of hopelijk nog gebeuren zal.

Maar ze zijn voor ons zegels van Gods genade en trouw.

Ze zijn de tekenen van Zijn verbond. En dat verbond is geen uitwendige relatie, maar dat verbond betekent dat God Zich in liefde met ons verbonden heeft en dat deze verbintenis gegrond is in Zijn liefde.

Van een ander verbond, dat slechts maar uitwendig zou zijn, weet ik niets en mag ik ook niets weten.

En dan zijn de Sacramenten tekenen van die verbintenis van de liefde. Ze zijn ons tot onderpand.

De ring is het onderpand van de liefde in de verbintenis tussen man en vrouw. Het is een teken van volkomen eigendom, het zegel van het onderling-zich-weggeschonken-hebben. Het hart spreekt er zich in uit. Zonder die volkomen liefde is de ring aan de vinger een dwaas ding. Dan kan het zelfs worden tot een symbool van mislukking en teleurstelling.

Maar waar de liefde geheiligd werd, daar is de ring het onderpand.

Zo hebben wij de onderpanden van Gods liefde.

De Sacramenten zijn tekenen van Gods genade. Het water spreekt ons van het bloed van Christus, dat ons reinigt van alle zonden en ons als kinderen weer voor de Vader stelt.

En het brood laat ons voor ogen zien, hoe Christus' lichaam verbroken werd onder de toorn van God.

Daarom moet in de Avondmaalsbediening de gemeente zien hoe het brood gebroken wordt en de wijn vergoten.

De gemeente moet het zien, opdat de harten zich verheffen tot Jezus in de hemel.

Zo zijn de Sacramenten tekenen van Gods genade.

Het Sacrament is een zichtbare prediking. Het laat zien wat het Evangelie doet horen. Daarom hebben ze zonder het Woord geen kracht. Het Sacrament zonder het Woord heeft zijn bestaansreden verloren.

Daarom is de sacramentele handeling altijd verbonden met de Woord-verkondiging. Op hetzelfde ogenblik als er met water gedoopt wordt, spreekt God door de mond van de dienaar. En op hetzelfde moment, waarop het brood gebroken wordt, vindt de Woord-verkondiging plaats: het brood dat wij breken, is de gemeenschap met het lichaam van Christus.

Maar dan is dat Sacrament iet slechts een teken, het is ook een zegel. De Bijbel spreekt hier in rotsvaste zekerheid.

Zo zeker als dit is, zo zeker is dat. Wij zijn zo zeker met het bloed en de Geest van Christus gewassen, als wij uitwendig met het water gewassen zijn. Zo zeker als wij het brood eten en de wijn drinken, zo zeker is Christus' lichaam voor ons verbroken en Zijn bloed vergoten.

Ik spreek nu niet over de ongelovigen, die het Sacrament onwaardig gebruiken. Daar zullen we het over hebben als we de Doop en het Avondmaal afzonderlijk gaan behandelen.

Laat dit hier worden vastgesteld: Het Sacrament wordt in zijn kracht niet gebroken, als een goddeloze het gebruikt. Het blijft een teken en een zegel, evengoed als de regen regen is en blijft, ook al valt hij op een rotssteen waarin hij niet kan binnendringen.

Maar het Sacrament is niet voor de goddelozen in de kerk. Het is voor diegenen, die zich voor het Woord van Gods genade gebogen hebben. Maar voor hen is het dan ook een echt zegel. Zo zeker als dit, zo zeker is dat. Zo zeker als ik gedoopt ben, zo zeker zijn mijn zonden afgewassen. Zo zeker als we daar aan de Avondmaalstafel zitten, zo zeker zijn wij eeuwig behouden in het offer van Christus aan het kruis.

Je begrijpt wel, dat ik je hierin niet een vals vertrouwen aanpraat. Ik heb niet gezegd: als je maar gedoopt bent, dan zit het wel goed.

Wij zijn immers begonnen te horen, dat Gods genade ons in het Sacrament verschijnt, dat ze middelen van de Heilige Geest zijn. Ik heb eerst alles weggebroken wat een mens er ooit toe zou kunnen brengen om het teken los te maken van de genade., waarvan het teken het zichtbare getuigenis is.

Wie deze nutteloze last van menselijke verzinsels bij zichzelf niet wil laten wegbreken, verstaat niets van het tweede deel van deze preek. Wie het eerste niet aanneemt, heeft aan het tweede niets.

Die gaat leeg naar huis met een leegheid, die geen lot is, maar een schuld, een oordeel.

Ik heb het water niet gepredikt noch het brood en ik heb je het historische feit, dat je eenmaal gedoopt bent, niet verkondigd.

Maar ik heb je de genade gepredikt die voor je in het water en in het brood tevoorschijn komt. Ik heb je de Christus Zelf gepredikt.

Als er dan onder ons steeds meer aarzeling en onzekerheid komt, als we dan moeite hebben met allerlei vragen over Doop en Verbond, dan is dit onze schuld en zonde. Wij hebben gewankeld in het geloof, dat Gods genade en liefde aan ons verschenen is. Wij hebben Zijn Verbond, de Doop en het losgemaakt van Hemzelf en Zijn liefde tegenover ons, zodat wij in het Sacrament Hem niet meer zien in Zijn genade en nu staan voor die onoplosbare vraag wat dan toch de Doop in ons leven nog te betekenen heeft.

Er is maar één weg om los te raken uit deze strikken: niet speculeren over iets in ons, maar ons volkomen overgeven aan die Christus, die zonder ophouden ons in de Doop en het Avondmaal verschijnt in Zijn liefde.

Dan heb je leven in Hem.

En dat is je genoeg!

AMEN

Sondag 26

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 26: DE DOOP I

Galaten 3:22-29

22 Neen, de Schrift heeft alles besloten onder de zonde, opdat ten gevolge van het geloof in Jezus Christus de belofte het deel zou worden van hen, die geloven.

23 Doch voordat dit geloof kwam, werden wij onder de wet in verzekerde bewaring gehouden met het oog op het geloof, dat geopenbaard zou worden. 24 De wet is dus een tuchtmeester voor ons geweest tot Christus, opdat wij uit geloof gerechtvaardigd zouden worden. 25 Nu echter het geloof gekomen is, zijn wij niet meer onder de tuchtmeester.

26 Want gij zijt allen zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus. 27 Want gij allen, die in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed. 28 Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk: gij allen zijt

immers één in Christus Jezus. 29 Indien gij nu van Christus zijt, dan zijt gij zaad van Abraham, en naar de belofte erfgenamen.

Zondag 26

Hoe wordt u in de heilige doop onderwezen en ervan verzekerd, dat het enige offer van Christus aan het kruis u ten goede komt?

Christus heeft het waterbad van de doop ingesteld en daarbij beloofd, dat ik met zijn bloed en Geest van de onreinheid van mijn ziel, dat is van al mijn zonden, gewassen ben. Dit is even zeker als ik gewassen ben met het water, dat de onreinheid van het lichaam wegneemt.

Wat betekent dat: met het bloed en de Geest van Christus gewassen te zijn?

Dat wij van God vergeving van de zonden hebben uit genade, om het bloed van Christus, dat Hij in zijn offer aan het kruis voor ons vergoten heeft.

Verder ook, dat wij door de Heilige Geest vernieuwd en tot leden van Christus geheiligd zijn, zodat wij hoe langer hoe meer van de zonde afsterven en godvrezend en onberispelijk leven.

Waar heeft Christus ons beloofd dat Hij ons even zeker met zijn bloed en Geest wassen wil, als wij met het doopwater gewassen worden?

In de instelling van de doop, die zo luidt:

Gaat dan heen, maakt alle volken tot mijn discipelen en doopt hen in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, Matteüs 28:19.

En: Wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden, maar wie niet gelooft, zal veroordeeld worden, Marcus 16:16

Deze belofte wordt herhaald waar de Schrift de doop het bad van de wedergeboorte en de afwassing van de zonden noemt, Titus 3:5, Handelingen 22:16.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 26

God heeft zijn Evangelie op aarde laten verkondigen tot de redding van de wereld. En om dat hoorbare Evangelie te bevestigen heeft Hij aan de boodschap van Zijn genade het zichtbare Sacrament toegevoegd.

Hierin is de verlossing van de wereld door Jezus Christus geopenbaard.

Als wij het Evangelie niet gehoord en de Doop niet ontvingen, dan waren we reddeloos verloren en de hele wereld met ons. In het Woord en in het Sacrament is God reddend deze wereld ingegaan.

Daarom is dan ook de Satan zonder ophouden bezig om de prediking van het Evangelie onmogelijk te maken, opdat de reddende stem van Gods genade door de mensen niet meer gehoord wordt.

Wij bidden in deze bedreiging, die ons dagelijks omringt, niet voor niets, dat alle boze plannen, die tegen Gods Heilig Woord bedacht worden, verstoord mogen worden door Gods uitgestrekte arm, waardoor Hij zijn volk verlost en de Dienst van het Woord op aarde in stand houdt.

Maar zoals de Satan dagelijks woedt tegen de verkondiging van het Woord, zo is hij ook bezig om de Sacramenten uitgeroeid te krijgen in de wereld. Gods genade mag niet gehoord worden, maar ze mag ook niet worden verzegeld en gezien.

Daarom heeft hij niet minder boze aanslagen tegen het Sacrament bedacht, om daardoor onze verlossing te vrijdelen en het Rijk van Christus ten gronde te richten, om de kerk te verwoesten en Gods volk te verwarren.

Niet het minst worden de satanische aanvallen voortdurend gericht tegen de Doop. Wij staan daar zo rustig bij het Doopvont, als onze kinderen ten doop gehouden worden, maar als we dan zo rustig een psalm zingen vergeten we zo gemakkelijk, dat de Doop van de kinderen slechts bediend kan worden, omdat God Zijn arm heeft ontbloot in het verijdelende van de aanslagen.

Want het is de Satan bijna gelukt de Kinderdoop uit de Gereformeerde Kerk uitgeroeid te krijgen.

Wij weten allemaal van de Wederdopers, die niet wilden dat de Doop aan de kinderen bediend werd.

God heeft toen door de werking van Zijn Heilige Geest het Rijk van Jezus Christus hersteld en Zijn verbond gehandhaafd.

Maar de boze hield niet op om de kracht van het Sacrament van de Doop tegen te staan. En die nieuwe aanvallen op de Heilige Doop in de kerk, die tot op de dag van vandaag voortduren, komen niet in openlijke aanslagen tegen het Sacrament zelf. Ook al wordt in deze dagen de verwerping van de Kinderdoop opnieuw gepredikt door mannen van naam, de manier van strijden van het rijk van de duisternis is nu geheel anders.

Hij laat het gerust toe dat de kinderen in de kerk gedoopt worden, want hiermee wil hij onze harten verwarren en verstrikt doen raken, zodat we nog wel aan de Doop vasthouden, maar er zelf nauwelijks de betekenis meer van weten.

En deze boze plannen slagen elke dag met zoveel succes, dat velen niet meer weten, wat ze van hun Doop moeten denken. De gedachten van de wederdopers hebben zo diep wortel geschoten ook onder ons volk, dat ze vandaag nog niet zijn uitgeroeid. De doop heeft nu voor iedereen een plaats aan de rand van het leven gekregen. Het is voor velen antiek meubilair geworden, waarmee ze geen raad meer weten. Het staat buiten hun werkelijke leven en als je vraagt: Wat betekent de Doop voor jou? Dan worden de schouders op gehaald. Zo heeft Satan zij overwinningen behaald en liggen we vaak onder de geestelijke strijd.

Opdat wij in deze strijd weer mogen staan in het geloof, horen we nu naar het Woord van God, dat ons vertelt over de verzegeling van Gods genade in de Heilige Doop en wij horen van de kracht van de Doop en van de betekenis van de Doop in ons leven. Wij horen dus allereerst van de kracht van de Doop. Dit kan eigenlijk heel kort gezegd worden: de kracht van de Doop is dit, dat God in de Doop ons Zijn genade verzegelt. Zo zeker als wij met water gewassen worden, zo zeker ben ik met Christus' bloed en Geest van de onreinheid van mijn ziel, dat is van al mijn zonden, gewassen. De Doop is een verzegeling van Gods genade. Het zegel op de rekening garandeert, dat de schuld is betaald. Zo is de Doop een zegel, dat mijn schuld verzoend is. Ik heb in de Doop volkomen zekerheid.

God komt tot ons met het Woord van Zijn genade. En die God, Die in Christus Jezus tot ons spreekt van verzoening en van het weer aannemen tot Gods kinderen, is die God, Die niet liegen kan.

Zijn Woord is waarachtig en betrouwbaar.

Zijn Woord staat als een eed. Daarom vergelijkt de Bijbel zelf het Woord van God telkens met dingen van deze aarde, die in ons oog onwankelbaar schijnen. en dan horen we: Gods Woord staat als de bergen. Bergen zullen wijken en heuvels wankelen, maar het Verbond van Mijn vrede zal niet wankelen. Ja, de hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn Woorden, spreekt Jezus, zullen geenszins voorbijgaan.

Zo hebben wij het zekere en betrouwbare Woord van God. Meer dan op mijn eigen hart, kan ik op dat Woord vertrouwen.

En dat Woord is ook altijd persoonlijk. Gods Woord is niet een verhaal of een beschouwing. God spreekt ons aan. Er is een stem van de God uit de Bijbel.

Maar deze zekerheid is voor ons hart, dat van zichzelf niets dan liegen kan, niet genoeg. Wij zijn zelf zo onbetrouwbaar en zo wankel. De leugen is ons in het bloed gevaren. Wij zijn als het riet dat heen en weer gebogen wordt.

Daarom hebben wij zo'n strijd tegen onze boze natuur om ons aan dat Woord van God over te geven. Wij denken zo vaak dat God een mens is zoals wij. En we aarzelen niet om onze onbetrouwbaarheid ook aan de Here toe te schrijven.

Daarom vragen wij telkens: Hoe zal ik dit weten?

Het ongeloof, dat altijd in ons hart woelt om ons van Christus af te trekken, spreekt zich iedere keer weer anders uit.

En dan is dit de vorm, waarin ons ongeloof zich dikwijls openbaart: hoe weet ik nu, dat dit Woord van God voor mij persoonlijk is? Hoe kan ik nu volkomen zekerheid hebben, dat ik deze genade mij mag toeëigenen?

Dit is ongeloof. Dit is het werk van de Satan in ons hart. En hoe vroom dit ongeloof ook mag lijken, het is het werk van de Satan.

Dit is de zwakheid, waarmee wij ons hoe langer hoe meer vervreemden van het Woord van God, dat we dit ongeloof niet meer als satanswerk durven te bestempelen, dat we er vergoelijkende woorden voor hebben, ja, dat we dit ongeloof dikwijls uitgeven voor de ware houding ten opzichte van de genade, dat we elkaar wijsmaken, dat we door de twijfel heen tot geloof moeten komen.

Wij willen dan de Satan uitdrijven door zijn aanwezigheid in ons hart goed te praten en als iets onschuldigs voor te stellen.

Maar het is de Satan, die ons deze dingen ingeeft en de Satan is uit op de dood van de mensen, want hij is een mensenmoordenaar.

Hoe zal ik het weten en hoe krijg ik zekerheid dat ik het mij persoonlijk toe mag eigenen?

God weet van deze zwakheid van ons hart.

En Hij heeft in Zijn verbond er op gerekend dwaze en dwaalzieke mensen te verlossen van al hun zonden.

Daarom heeft Hij in Zijn koninklijke vrijgevigheid en in Zijn vaderlijke zachtheid ons bij Zijn Woord nog de Doop willen geven. Daarin betoont Hij ons Zijn vaderlijke zachtheid.

Niet dat Hij ons ongeloof zacht behandelt. Hij vervloekt in Zijn Woord al ons ongeloof als werken van de duivel. Maar ons treedt Hij vriendelijk tegemoet. Zijn verbond is niet slechts voor sterke helden in het geloof, die geoefend werden in het vertrouwen op God, maar Hij wil ons allemaal ontvangen, ons allemaal, ook de sterken in al hun zwakheden. Hij wil ons bijeenbrengen in de gemeenschap van Jezus Christus.

En zo vergadert Hij ons als een vader aan Zijn tafel en verenigt ons tot Zijn huisgezin. En omdat de Here nu in deze zachtheid en lankmoedigheid ons tegemoet komt en in Zijn Verbond gerekend heeft op zwakke en struikelende zondaren, daarom heeft Hij ons dat zeer persoonlijke teken van de Doop willen schenken.

Wij zouden soms wel een stem van de hemel willen horen, waarin we met onze naam aangesproken zouden worden. Wij zouden soms begeren persoonlijk te zijn aangesproken vanuit de hemel.

Nu, je bent persoonlijk aangesproken. Je naam klonk eenmaal door de kerk. God sprak tot jou en tot niemand anders dan tot jou alleen en Hij heeft toen onder het uitspreken van jouw naam jou verzekerd, dat jij in Christus geheiligd bent en dat je zonden afgewassen zijn en dat je daarom gedoopt werd in de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

God is ons in onze zwakheden en dwaasheden toch tegemoet gekomen. Hij heeft naast Zijn Woord, waarin Hij Zich tot heel zijn volk richt, ook nog een Woord voor ons persoonlijk. En die persoonlijke aanspraak in de Doop schenkt ons alles wat we maar te wensen hebben. Lees het Doopsformulier maar eens en herinner je dan, dat dit je onder het noemen van jouw naam is toegezegd.

De kracht van de Doop is wel groot. Het heeft de kracht van het Woord van God. Het heeft de kracht van de beloften van het eeuwige leven. God heeft ons Zijn liefde toegezegd en verzegeld, zoals een bruidegom zijn bruid de liefde verzegelt in de ring. Maar nu is dit het boze plan van de duivel, dat hij ons verwacht en verstrikt in allerlei vragen en meningen over de Doop en ons zo verstrikt en het ons zo benauwd maakt, dat we nog niet genoeg hebben aan het Woord waarin God mij persoonlijk aanspreekt en aan die Doop, waarin Hij mij bij mijn naam heeft genoemd.

En zo worden we gedreven om te gaan vragen naar een nog grotere zekerheid, een zekerheid, die door ons niet in het geloof hoeft te worden aangegrepen, maar een zekerheid, die rust op onze ervaring.

Ik zei al, dat de Wederdopers van de kinderdoop niet weten wilden. Wij staan vrij tegenover die verwerping van de kinderdoop. Ik heb nog nooit een vader en een moeder ontmoet, die aarzelden om hun pasgeboren kind ten doop te houden.

Maar al laten alle ouders zonder aarzelen hun kinderen dopen, toch heeft de leer van de wederdopers onder ons meer invloed dan we denken.

Dit wordt ons onmiddellijk duidelijk als we vragen: waarom lieten de wederdopers hun kinderen niet meer dopen?

En dan moet op deze vraag dit antwoord worden gegeven: de wederdopers meenden, dat de doop moest worden bediend als een teken van de wedergeboorte van de dopeling. Eerst moesten er duidelijke kenmerken van de wedergeboorte zijn en dan pas mocht tot de Doop worden overgegaan.

Daarom werden de kinderen niet meer gedoopt en daarom moest er gewacht worden tot het kind was opgegroeid en merkbaar was geworden dat de Geest in hem was.

Zo moest de Doop dienen niet als een teken van Gods genade, maar als een symbool van de wedergeboorte.

En deze gedachte leeft nog onder ons volk, ook al verwerpt men de kinderdoop nog niet.

Ik wil nu niet nagaan hoe dit geleid heeft tot allerlei vragen, die onder ons volk leven. Evenmin wil ik nagaan welke oplossingen er zoal geboden worden. Ik wil je alleen toeroepen, dat we zo op de verkeerde weg zijn.

Duizenden gedoopten hebben op deze manier hun doop uit het oog verloren. Hele geslachten, waar men toch niet aarzelt om hun kinderen te laten dopen, zijn toch van hun doop vervreemd. Vandaar dat de schouders opgehaald worden, wanneer het gaat over de betekenis van de Doop.

De Doop bleef intact, maar werd uit het werkelijke leven en strijden van de gelovigen weggedaan.

Wie meent, dat de Doop een teken moet zijn van het feit van de wedergeboorte, verstrikt zich in allerlei moeilijkheden.

Ismaël ontving immers ook het teken van het verbond en Ezau werd toch ook besneden. En toch werden deze beide mannen later met hun nakomelingen uitgebannen uit de gemeente van het verbond Gods.

En wij weten ook uit de Bijbel, dat het niet allemaal Israël was, dat Israël genoemd werd. Er zijn duizenden besneden Israëlieten gevallen in de woestijn, in wie God geen behagen had.

Wij weten het ook uit onze ervaring, dat vele gedoopten verloren gaan, dat ook van de Nieuw Testamentische gemeente soms moet worden gezegd, dat God in het merendeel geen behagen heeft gehad.

Wie nu meent, dat de Doop moet dienen als een teken dat de dopeling is wedergeboren, die heeft de Doop al losgelaten. Want als er dan zoveel gedoopten zijn die toch verloren gaan, wat heb ik dan aan mijn doop? Hoe kan ik dan in die Doop zekerheid hebben? Hoe weet ik dan dat dit kind dat gedoopt werd wel echt zalig zal worden?

En als ik dan daarvan geen zekerheid krijgen kan dan is de Doop mij niet een steun in de strijd, dan wordt het getuigenis van de Doop gesmoord, dan word ik niet meer in de Doop onderwezen en verzekerd dat het enige offer van Christus aan het kruis mij ten goede komt.

Dan staan er nog twee wegen open: of ik ga mij verliezen in allerlei redeneringen en ga bij zelfgemaakte conclusies leven in plaats van bij de vaste toezeggingen van God, die mij in de doop verzegeld zijn, of ik weet niet meer wat ik ermee beginnen moet en ik haal mijn schouders maar op.

De boze plannen van de Satan tegen de Heilige Doop, zijn voor een groot gedeelte op een enorm succes uitgelopen. Een groot gedeelte van de christenheid, ook in ons land, verstaat de genade niet meer om gedoopt zijn.

Er is maar één weg om tot klare zekerheid te komen en dat is deze weg: dat we luisteren willen naar Gods woord, dat we in het geloof durven te leven.

Het geloof ontbreekt ons. En omdat het geloof ons ontbreekt dwalen onze ogen af van de zekerheden die ons in het verbond van Gods genade geschonken zijn en zien we uit naar andere zekerheden, betere zekerheden, die boven het Woord en het Sacrament uitgaan. Wij zoeken zo naar ervaringszekerheden, naar een beleven van ons eigen wedergeboren-zijn.

En hoe meer we ons daarin verliezen, des te meer gaan we twijfelen en worden ons alle dingen onzeker.

De Doop zegt niets van mij maar de Doop zegt wat van God. De Doop zegt niet hoe ik tegenover God sta, maar hoe Hij tegenover mij staat. De Doop is niet een daad of een gebaar van mijn kant, maar de Doop is van God, Zijn daad in mijn leven, Zijn stem tot mij, Zijn zegel op Zijn Woord, Zijn persoonlijke aanspraak, eens duidelijk hoorbaar in de kerk tot mij uitgegaan.

De Doop zegt ons, dat Gods genade vast is en dat Hij een God is, die niet liegen zal, dat eerder de aarde zal wijken van haar plaats, dan dat één van Gods woorden zal voorbijgaan.

God zegt ons in de Doop, dat wij Zijn kinderen zijn, dat Hij ons als Zijn erfgenamen heeft aangenomen, dat Hij ons ontvangt in Zijn huisgezin en dat wij als Zijn kinderen aan mogen schuiven aan Zijn tafel, dat Hij voor ons zorgen zal meer dan een vader voor zijn kinderen, dat Hij in alle nood en bedreiging bij ons is, ons sterkt in onze strijd, ons opricht als we gevallen zijn, ons terugvoert op Zijn weg, wanneer we als schapen in het rond dwalen, dat Hij ons doet delen in Zijn gemeenschap en dat Hij Zijn Koninkrijk zal doen komen in ons leven, dat Hij heerschappij over ons voeren

wil door Zijn Woord en Geest en ons vernieuwen wil tot nieuwe schepselen van Zijn genade. Ik kan het niet allemaal opnoemen.

God zegt, dat Hij alles voor ons wil zijn, een Vader en een Beschermmer, een Redder en Verlosser, een God van genade en trouw, van liefde en van goedheid.

Want Hij verzegelt ons, dat wij zo zeker met het bloed en de Geest van Christus gewassen zijn, als wij gewassen zijn met het water. Zo zeker als dit is, zo zeker is dat. De Doop is van God, het is een zegel op zijn Woord. Daarin moet je ook geloven. Als ik niet geloof en niet in het geloof wil wandelen, dan kan ik de Bijbel wel dicht doen en de Doop wel wegwerpen.

Maar er zijn toch zovele die eens gedoopt werden en die toch verloren gaan? Dat waren toch geen erfgenamen van de beloften?

Ja, dat waren ze wel: erfgenamen van God en erfgenamen van Christus. Het werd hun verzegeld in de Doop. Hun namen stonden in het Testament. En daarom werden ze ook met hun naam genoemd in de kerk toen ze ten Doop gehouden werden.

Maar is dan toch nog niet alle zekerheid ons ontnomen? Als dan ook degene verloren gaan die echt gedoopt werden als erfgenamen van God, is de Doop dan misschien een aanbod van genade, een voorwaardelijke belofte? Wordt ons dan misschien in de Doop gezegd: als je tot bekering komt, dan komt je naam in het testament en dan wordt je een erfgenaam?

Nee, want dan zouden we weer leven onder het juk van de wet, waarvan Christus ons juist bevrijd heeft.

De Doop zegt klaar en duidelijk, terwijl onze naam duidelijk verstaanbaar in de kerk wordt uitgeroepen in de Naam van God: Jij bent een erfgenaam van de belofte, jij erft het Koninkrijk, Jij bent Mijn kind en ik ben Jouw Vader.

Wie eenmaal in de war raakt door de boze plannen van de Boze tegen Gods Heilig Woord en tegen het Heilig Sacrament, zal menen, dat het één met het andere in conflict is.

Dat komt omdat we niet meer gewend zijn aan het leven in Gods verbond, omdat we zo vaak meer leven bij wat er in ons omgaat, dan bij Gods beloften.

De Doop moet serieus worden genomen. God zegt van Zichzelf, dat Hij een Vader is en dat Hij dit kind in genade aanneemt en het behandelen wil, zoals een vader zijn kind behandelt.

Maar wie dan tegen die grote genade ingaat en de erfenis verwerpt en het bloed van het Nieuwe Verbond vertrappen durft, die wordt buitengeworpen in de buitenste duisternis en die naam wordt weggedaan uit het Testament van onze Here Jezus Christus.

God spreekt in de Doop wel vriendelijk en zacht als een Vader tot zijn kinderen. Maar dan krijgt God berouw van de goede woorden die Hij gesproken heeft en dan zegt Hij woorden van toorn en oordeel tegen diegenen die gedoopt werden, maar Gods genade hebben durven verachten.

Daarom moet ik mijn Doop wel serieus nemen. God laat niet met Zich spotten. Wie speelt met de genade wordt weggedaan uit de gemeenschap van Gods huisgezin.

Maar daarom heeft ook de Doop grote kracht. Ik word ervan verzekerd en vermaand in de onderwijzing, dat het enige offer van Christus aan het kruis mij ten goede komt. En ik heb die zekerheid, dat Gods Woord de waarheid is. Ik werd persoonlijk toegesproken door de God van alle genade. Hij heeft mijn naam geroepen.

Laat je toch niet van dit fundament aftrekken door oppervlakkige mensen, die wel zeggen dat ze het zwaar opnemen, maar intussen Gods genade op het spel zetten en God durven tegen te spreken in Zijn eigen kerk en bij Zijn eigen doopvont, die jou

aanraden de schouders op te halen, daar waar God je met je naam aanspreekt. En bestraf ze maar om hun oppervlakkigheid.

De kracht van de Doop is, dat God de genade die in Zijn Woord tot jou uitgaat, jou dit in de Doop als teken en zegel geeft, terwijl Hij je persoonlijk aanspreekt bij je naam. Je moet de God van je Doop geloven. Je moet ook die Doop zelf geloven. Je kunt hier niet bij redeneringen of veronderstellingen leven.

Je moet geloven. Maar als je je dan niet koppig verzet tegen de werking van de Geest, dan is het je genoeg en dan vraag je niet meer naar een grotere en andere zekerheid, een zekerheid, waarbij je niet meer hoeft te geloven, een zekerheid, die je ervaren kunt, zoals je je eigen lichaamswarmte ervaart.

Want het is de Satan, die de mensen voorhoudt om nog naar andere zekerheden te vragen dan naar de zekerheid van het geloof. En als ze naar hem luisteren dan zinken ze weg in de grootste onzekerheden.

Maar wie dan de kracht van de Doop verstaat, die weet dan ook wat de Doop betekent in zijn leven.

God spreekt ons persoonlijk aan. Hij spreekt ons aan als een vader zijn kinderen. Hij neemt ons op in Zijn huisgezin, zodat de Bijbel ons noemt: huisgenoten van God.

En nu straalt die genade over mijn leven uit.

Nu weet ik wat het betekent om gedoopt te zijn in de Naam van de Drieënig God. Wij zijn niet verloren, maar wij werden gezocht. Er is niet een God, Die Zich op een afstand houdt vanwege onze zonden, maar wij hebben te doen met een Vader, die ons wil reinigen in het bloed en de Geest van Christus, zodat Hij onze zonden niet meer toerekent en ons vernieuwt en tot leden van Christus heiligt, opdat wij hoe langer hoe meer van de zonde afsterven en godvrezend en onberispelijk leven.

Wie Gods genade in de Doop verstaat, weet zich een kind van God. Die leeft niet bij uiterlijke en objectieve dingen, maar die heeft de Vader gezien, omdat hij Christus gezien heeft, die gelooft Gods Woord en Zijn beloften en die geeft zich daaraan gelovig over.

In de Doop was God duidelijk een Vader voor mij. En Hij heeft mij als een Vader bij mijn naam willen noemen. Hij is daarin de eerste geweest, Die al in het begin van mijn leven het Woord van Zijn barmhartigheid over mijn hoofd heeft willen spreken. En als wij dan op die genade en liefde vertrouwen, dan betekent dat niet een rusten op het enkele feit van het gedoopt-zijn, maar dan is er een aangrijpen van die liefde, die in de Doop tot ons is uitgegaan.

Dan hebben wij niet met vragen en problemen te worstelen. Niet omdat ons alles duidelijk is en we op alle vragen, die door mensen opgeworpen worden, zo maar een antwoord hebben. Maar dan voelen we geen behoefte om ons meer te verdiepen in de dingen die voor ons verborgen zijn.

Dan is het ons genoeg, dat God ons openbaar geworden is als een Vader.

En dan zijn wij ontkomen aan de strikken die de Satan spant en zijn wij bevrijd van de boze plannen die door de Satan ook tegen de genade van onze Doop bedacht zijn.

En dan hebben we die zekerheid van het geloof, die eerder aan alle dingen twijfelt dan aan de toezegging van God, dat Hij een Vader wil zijn en ons als Zijn huisgenoten heeft aangenomen.

En wie dan in het geloof in die Vaderlijke trouw van God de nieuwe basis van zijn leven gevonden heeft, die heeft dan ook het fundament, waarop hij als een kind kan leven.

Dan struikelen wij wel telkens in zonden en zwakheden, maar wanneer wij soms uit zwakheid in zonden vallen, moeten wij aan Gods genade niet wanhopen en al

evenmin in de zonden blijven liggen. Want de Doop is een zegel en een volkomen betrouwbaar getuigenis dat wij een eeuwig verbond met God hebben. Want dan weten we, dat telkens een vaderlijke hand naar ons wordt uitgestoken, telkens als we dreigen weg te zinken in Satanische diepten. En dan wankelt ons hart wel steeds, maar dan weten we toch van die grote zekerheid buiten ons in Jezus Christus. Dan is het afgelopen met die principiële levensverdeeldheid, waarin wij met de ene hand geven, wat we met de andere hand weer terugnemen en met de ene hand aannemen, wat we met de andere hand weer loslaten. Dan weten we, dat heel ons leven voor de Here geheilgd is en dat Hij ons oproept als heilige kinderen van God te leven door de Heilige Geest. Dan zijn we Zijn eigendom met lichaam en ziel, in onze eeuwige toekomst en in het dagelijks leven, in nood en strijd, in vreugde en blijdschap, in leven en sterven, in donkerheid en licht. En dan weten we wel, dat de Satan verder gaat met boze plannen tegen Gods heilig Woord en tegen de Doop en dat we dagelijks bedreigd worden door machten die sterker zijn dan wij. Dan weten we, dat wij worstelen met machten van de dood, juist omdat we overgezet zijn in het leven. Dan is ons leven niet een rustig kabbelend beekje, maar dan weten we van stormen die de vijandige macht van de Boze telkens doet losbarsten; de Boze, die ons verslinden wil, die de kerk te gronde wil richten, die zijn macht en zijn geweld als een vloed op doet komen over de kerk van vandaag. Maar dan hebben wij in die grote bedreiging de vaste toezegging van God, dat Hij niet laat varen de werken van Zijn handen en dat Hij onder duizend benauwdheden ons bewaart als Zijn oogappel. Want wat er dan om ons heen ook gebeuren mag en welke machten ook mogen losbreken, niets zal ons kunnen scheiden van de liefde van God, welke is in Christus Jezus onze Here.

AMEN

Sondag 27

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 27: DE DOOP II

Handelingen 2:37-47

37 Toen zij dit hoorden, werden zij diep in hun hart getroffen, en zij zeiden tot Petrus en de andere apostelen: Wat moeten wij doen, mannen broeders? 38 En Petrus antwoordde hun: Bekeert u en een ieder van u late zich dopen op de naam van Jezus Christus, tot vergeving van uw zonden, en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen. 39 Want voor u is de belofte en voor uw kinderen en voor allen, die verre zijn, zovelen als de Here, onze God, ertoe roepen zal. 40 En met nog meer andere woorden getuigde hij, en hij vermaande hen, zeggende: Laat u behouden uit dit verkeerde geslacht.

41 Zij dan, die zijn woord aanvaardden, lieten zich dopen en op die dag werden ongeveer drieduizend zielen toegevoegd. 42 En zij bleven volharden bij het onderwijs der apostelen en de gemeenschap, het breken van het brood en de gebeden. 43 En er kwam vrees over alle ziel en vele wonderen en tekenen geschieden door de apostelen. 44 En allen, die tot het geloof gekomen en bijeenvergaderd waren, hadden alles gemeenschappelijk; 45 en telkens waren er, die hun bezittingen en have verkochten en ze uitdeelden aan allen, die er behoefte aan hadden; 46 en voortdurend waren zij elke dag eendrachtig in de tempel, braken het brood aan huis en gebruikten hun maaltijden met blijdschap en eenvoud des harten, 47 en zij loofden God en stonden in de gunst bij het gehele volk. En de Here voegde dagelijks toe aan de kring, die behouden werden.

Zondag 27

Is dat waterbad dan de afwassing van de zonden zelf?

Nee, want alleen het bloed van Jezus Christus en de Heilige Geest reinigen ons van alle zonden.

Waarom noemt de Heilige Geest de doop dan het bad van de wedergeboorte en de afwassing van de zonden?

God zegt dat niet zonder dringende reden.

Want Hij wil ons daarmee leren, dat onze zonden door het bloed en de Geest van Jezus Christus weggenomen worden, evenals de onreinheid van het lichaam door het water.

Maar vooral wil Hij ons door dit goddelijk pand en teken ervan verzekeren, dat wij even werkelijk van onze zonden geestelijk gewassen zijn, als ons lichaam met het water gewassen wordt.

Moeten ook de kleine kinderen gedoopt worden?

Ja, want de kinderen horen evengoed als de volwassenen bij Gods verbond en bij zijn gemeente.

Ook worden aan hen evenals aan de volwassenen, door het bloed van Christus, de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, die het geloof werkt, beloofd.

Daarom moeten zij door de doop, als teken van het verbond, bij de christelijke kerk ingelijfd en van de kinderen van de ongelovigen onderscheiden worden. In het oude verbond gebeurde dat door de besnijdenis, in het nieuwe verbond is in plaats daarvan de doop ingesteld.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 27

Wanneer er in de kerk een kind gedoopt wordt, dan zien wij voor onze ogen een kind, dat met water besprenkeld wordt. Het is een heel eenvoudige zaak, waarbij we al vaak bij geweest zijn.

Maar in het geloof zien wij God, Die door dat water van de Doop aan dat kind zijn genade verzegelt.

Hij is het, Die volgens zijn beschikking dat kind met water doet besprenkelen en Hij is het, Die in die Doop dat kind bij de naam roept.

God openbaart Zich daarin als een Vader voor dat kind. In het geloof zien wij God en in het geloof belijden wij, dat wij in Hem onze vastheid hebben.

Hij is het, die niet liegen kan. Zijn Woord is de waarheid. Zo komt Hij ons als de Waarachtige en Getrouwe tegemoet en Hij geeft Zichzelf in Zijn liefde. En wij mogen

belijden, dat er in ons geen kracht of zekerheid is, maar dat wij al onze zekerheid in Hem hebben. God is getrouw, maar alle mensen zijn leugenachtig.

Wij zien in de Doop God Zelf als de Getrouwe.

En omdat alles buiten Hem onbetrouwbaar en onzeker is, vindt ons hart in Hem alle sterkte.

Hij schenkt ons alle zekerheid in Zijn Woord en belofte en Hij verzegelt ons in de Doop de vastheid, die ons ontbreekt. Hij geeft ons uit genade, dat wij in Hem mogen rusten en volkomen op Hem vertrouwen.

En wanneer ons hart zich door die liefde laat meenemen, dan begeren wij niets anders meer dan Hem alleen en is Zijn belofte ons genoeg. Dan zijn wij in al onze twijfel getroost in onze Vader en dan is ons hart verblijd, omdat wij in Hem rust gevonden hebben.

Zo mogen we in de Doop door het geloof God zien, Zichzelf gevende in Zijn verbond. Maar wij vertroebelen telkens die rust en vrede, die God ons schenkt, door ons kleingeloof en onze koppige begeerte om de vastheid te zoeken in het schepsel. Of wij fantaseren een toestand, waarbij, naar ons idee, God en het schepsel samen ons de zekerheid geven.

Wij trekken telkens de betrouwbaarheid, die wij alleen in God vinden, naar de kant van het schepsel om geheel of ten dele toch op dat schepsel te zien. Wij rukken dan de zekerheid uit Gods handen weg om die in eigen hand te nemen, om niet meer te geloven, maar om iets in ons of bij ons te hebben, waarop wij aan kunnen.

Wij zien telkens op dat schepsel.

En als er dan een kind in de kerk gedoopt wordt, dan kunnen we ons oog richten op dat doopwater, alsof daarin de genade zit of wij kunnen op dat kind zien in de mening, dat het op een of andere manier in de ziel van dat kind gelegen is.

Wij willen nu horen hoe wij bij de Doop van alle schepselen moeten afzien en onze harten naar de hemel moeten verheffen.

Wij belijden in deze Zondag, dat Gods genade het fundament van de Doop is en wij horen dan dat wij ons vertrouwen stellen op het bloed van Christus, niet op het water van de Doop en op Gods trouw in Zijn verbond, niet op iets in het kind.

Wij horen dus eerst, dat wij ons vertrouwen stellen op het bloed van Christus, niet op het water van de Doop.

Wij hebben de vorige keer beleden, dat de Doop een vaste zekerheid van Gods genade is. Zo zeker als ik gewassen ben met het water, zo zeker ben ik van al mijn zonden gewassen door het bloed van Christus.

Het één is zo zeker als het ander.

En het kan niet sterker gezegd worden dan onze kerk zegt in haar Catechismus.

De Doop is niet een uiterlijke, uitwendige plechtigheid, waarin wij het teken van onze opneming in een uitwendige kerk en een uitwendig verbond ontvangen. Het gaat er niet om wat we zien, maar wat we geloven.

De Bijbel maakt geen onderscheid tussen een uitwendige kerk en een inwendige kerk en tussen een uitwendig verbond, dat alle kerkleden zou omvatten en een inwendig verbond, dat alleen met de uitverkorenen zou zijn opgericht.

De Bijbel spreekt echter wel op twee manieren over het verbond. Aan de ene kant horen wij van dat verbond, dat in eeuwigheid met Christus opgericht is. Dat verbond omvat de uitverkorenen. Dat is het verbond van Gods verkiezing. Dat gaat boven de tijd uit. Dat is dan ook voor ons verborgen. Dat is niet het verbond, dat ons in de Bijbel voortdurend gepredikt wordt.

Het verbond, waarvan we voortdurend in Gods Woord leen is het verbond, dat God opgericht heeft met Abraham en zijn nakomelingen, met de gelovigen en hun kinderen. Dat verbond is ons geopenbaard. Dat is Gods werk in de tijd.

Maar het is niet zo, dat deze twee verbonden tegenover elkaar staan en zich verhouden als inwendig en uitwendig. Dit is de verhouding: het ene is voor ons verborgen en het andere is voor ons geopenbaard. Het eerste omvat het verborgen getal van de uitverkorenen, het tweede de gelovigen met hun kinderen, ook de kinderen die door ongeloof Gods belofte krachteloos maken en buiten de verbondsgemeenschap geworpen worden.

Van dat laatste verbond is de Doop het teken en zegel.

Maar wie nu zegt, dat dit verbond alleen maar uitwendig is en dat het ons geen volkomen zekerheid schenkt, omdat het ook diegenen omvat, die buitengeworpen zullen worden, die verstaat niet wat er in de Bijbel verteld wordt, noch de kracht van God is hun niet duidelijk.

Wij moeten echt eens breken met al die menselijke bedenkingen, die ons verhinderen om de eenvoud van Gods Woord te verstaan.

God geeft Zichzelf in dat verbond met Abraham.

En Hij geeft Zich daarin volledig. Er is geen genade te ontvangen buiten dat verbond om. Het is hier op aarde allesomvattend, omdat in dat verbond ons de Christus zelf geschonken is.

Wij zijn tot kinderen van God aangenomen. Want onze kinderen zijn in Christus geheiligd en behoren als leden van Zijn gemeente gedoopt te wezen. En de Vader verklaart en verzegeld ons, dat Hij met ons een eeuwig verbond van genade sluit en ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt en de Zoon verzekert ons ervan, dat Hij ons in zijn bloed wast en reinigt van al onze zonden en de Geest verzekert ons, dat Hij in ons wonen en werken wil en daarin ons toeëigent wat wij in Christus hebben, namelijk de afwassing van onze zonden en de dagelijkse vernieuwing van ons leven.

Er staat niet, dat onze kinderen misschien geheiligd worden en evenmin, dat de Vader ons misschien tot Zijn kinderen aanneemt.

Het staat er zo, dat er geen splinter tussen te krijgen is.

Een kind dat gedoopt wordt is een kind van God.

Straks horen we nog, dat er kinderen van het Koninkrijk zijn, die buitengeworpen zullen worden in de buitenste duisternis, omdat ze door ongeloof Gods beloften krachteloos maakten en daarom als erfgenamen geschrapt worden, niet waardig geacht om zonen en dochters van God te heten.

Wie meent deze dingen anders te moeten zien, komt niet alleen gaat niet alleen tegen de Bijbel in, maar kan ook het Doopsformulier niet meer aanvaarden en kan geen kind meer ten Doop houden.

Wij hebben deze woorden ongemerkt uitgehold, maar we moeten ze ernstig nemen.

En als we ze ernstig nemen, dan raken we misschien wel in de knoei met onze eigen gedachten en moeten we heel veel over boord werpen, heel veel gedachten, die uit het vlees zijn, maar dan gaat tegelijk het licht van de waarheid van God op en dan vinden we duizendmaal meer vastheid in Gods Woord dan we ooit in onze eigen overwegingen en overleggingen en bespiegelingen gehad hebben.

Dat verbond van de genade is maar niet iets uiterlijks.

En daarom is de Doop niet iets uiterlijks. De Doop zegt, dat God mijn Vader is. Zo zeker als dit is, zo zeker is dat. Zo zeker als ik het voor mijn ogen zie, zo zeker sta ik in het geloof, dat de God van de Doop niet liegen zal.

Maar wie zo belijdt een vast onderpand ontvangen te hebben in zijn Doop, die komt dan tot de vraag: Is dat waterbad dan de afwassing van de zonden zelf? Moet ik op dat doopwater zien, alsof in dat water de genade zit?

Wie in de Doop slechts een uitwendig teken ziet zal nooit op deze vraag komen.

Alleen, wie in het geloof wil vasthouden, dat dit zo zeker is als dat, wordt voor deze vraag geplaatst.

Moeten we dan op het doopwater zien? Ach, nee, want dan zouden we ons vertrouwen van God aftrekken en op het schepsel zien. Dan zouden we Christus' bloed van zijn heerlijkheid beroven om die aan het water van de Doop tot te kennen. Niet het water van de Doop zal ons behouden, want alleen het bloed van Jezus Christus en de Heilige Geest reinigen ons van alle zonden.

Je weet dat de Roomse kerk op het doopwater ziet. Alsof de genade door het water geroerd is, ziet Rome in het water een kracht, die opwekt tot wedergeboorte.

Daar hoeft ik het verder niet over te hebben.

Als wij maar verstaan wat dan de verhouding is tussen het water van de Doop en het bloed van Christus.

De Doop is geen tovermiddel. Met dat water beheersen we Gods genade niet, want die genade beheerst ons altijd. Wij staan er nooit boven, maar we buigen er altijd voor.

Daarom dopen we de kinderen de eeuwige zaligheid niet in. Dan zou God in Zijn liefde gebonden zijn aan het schepsel, dan zou dat water zelf goddelijk worden en een scheppende kracht bezitten. En wij weten dat geen schepsel God kan omvatten en wij God aan geen schepsel kunnen binden. Van dat water gaat dus de reddende kracht niet uit.

Deze redding komt tot ons door het bloed en de Geest van Christus. Maar van die genade van Christus' bloed is dat doopwater het onderpand.

God heeft Zich in onafhankelijk welbehagen in Zijn liefde aan dat teken gebonden. Hij komt op geen andere manier tot ons. Hij wil Zichzelf in de Doop geven en zo hebben wij in de Doop een onderpand van Zijn liefde. En zo zie ik dan van dat water op naar God. Zo zeker als ik gedoopt ben, zo zeker is God voor mij een Vader, zo zeker ben ik gewassen door het bloed en de Geest van Christus, zo zeker heeft God mij door Zijn Geest als kind aangenomen.

De Doop is mij een onderpand van het kindschap van God. Ik word niet een kind van God door de Doop. Ik ben dat al. Maar mijn zwak geloof heeft in de Doop een onderpand.

En zo ben ik volkomen zeker van de liefde en de genade van God en weet ik, dat een eeuwige erfenis voor mij bewaard wordt in de hemel, tenzij ik dat door mijn ongeloof krachteloos maak en ik als erfgenaam geschrapt wordt, omdat ik het niet meer waard ben.

Je moet nu wel begrijpen, dat hierdoor in de Doop iets voorwaardelijks ligt. Het is geen voorwaardelijk aanbod van genade. Zo van: als jij aan die en die voorwaarde zult voldoen, dan zal je tot Gods kind aangenomen worden.

De Doop is onvoorwaardelijk. God heeft Zich in Zijn liefde verbonden. Hij houdt Zich vrijwillig aan dat teken.

Maar zoals ook onder de mensen de liefde door de ontrouw kan worden verdorven, zo is dat ook hier. Ik ben Gods kind en ik zal dat blijven, tenzij ik door ongeloof en onbekeerlijkheid wordt uitgebannen uit de gemeenschap van Gods liefde.

De Doop zegt niet: jij krijgt genade, als je gelooft en gehoorzaamt.

Nee, de Doop zegt: jij bent een kind van God, maar let er op dat deze genade niet van u weggenomen wordt.

Zo is de Doop geladen met de ernst van het verbond.

Ik kan niet op dat water zien, maar ik moet het oog op God richten, op de levende God, Die wel in Zijn liefde Zich geven wil, maar die toornst tegen allen die Zijn liefde verachten en de genade verwerpen, die het bloed van het Nieuwe Testament onrein achten en de Geest van de genade beledigen.

Ik moet dat bloed in ere houden.

Maar als ik dan buig voor de eer van dat bloed, dan heb ik het vaste onderpand. Zo zeker als ik gedoopt ben, zo zeker ben ik van al mijn zonden afgewassen.

Ik steun dan niet op dat schepsel, maar ik vertrouw op God, Die niet liegen kan en in Zijn Woord is mijn leven gezonken op eeuwige zekerheden.

Maar nu zijn er niet alleen mensen geweest, die op het water van de Doop hebben gezien. Anderen waren er die op het kind hun oog richtten.

In dat kind moet dan op één of ander manier de genade vastgelegd zijn en van die genade in dat kind is de Doop het teken.

Meen niet, dat ik u vermoei met dingen die ons niet aangaan. Dan kon ik er hier beter over zwijgen. Ik moet hier slechts spreken over dingen die jouw leven beheersen.

Dit raakt ons. Want telkens zien wij van het water naar het kind en dan vragen wij: hoe is het nu met het kind gesteld en wat voor hart zou dat kind hebben?

Dat kind kan echter geen woord zeggen. Er gaat van dat kind geen enkele actie uit.

En daarom zijn er steeds mensen geweest -ik heb het er de vorige keer ook even over gehad- die de Doop wilden uitstellen totdat dat kind van zichzelf iets getuigen kon.

En als dat kind dan, groot geworden, een krachtig getuigenis van zichzelf kon geven, als er duidelijke kenmerken van genade gevonden werden, dan werd het toegelaten tot de Doop.

Het fundament van de Doop was dan niet het getuigenis van Gods Woord, maar een zelfgetuigenis van de mens. Aan een menselijke zelfbeoordeling werd dan meer waarde gehecht dan aan het Woord uit Gods mond.

Je begrijpt wel dat aan deze weg geen einde komt.

Want telkens zal betwijfeld moeten worden of dat zelfgetuigenis wel echt is en of de kenmerken wel voldoende zijn. Dit is de weg van een bodemloos subjectivisme.

Subjectivisme wil zeggen: het stellen van het vertrouwen op de mens en zijn woord.

Wie deze weg niet op wil en toch van het water naar het kind wil zien, heeft geen andere mogelijkheid dan de betekenis van de Doop te verkleinen.

Zo zijn wij ook telkens bezig de betekenis van de doop te verkleinen. En dan zegt de Doop ons zo weinig, dat we er in ons leven weinig of niets mee weten te beginnen.

Vaak verkleinen wij de Doop dan op deze manier:

Wij zien van het water naar het kind en menen dat de Doop een teken is van de wedergeboorte van de kinderen. De Doop is dan niet het teken van een uitwendig verbond, maar van een inwendig verbond, dat God heeft opgericht met alle uitverkorenen.

En vanuit dit onderscheid tussen uitwendig en inwendig verbond -een onderscheid waarvan de Bijbel en de Belijdenis niets weten- gaan we dan onze kinderen beschouwen en beoordelen.

Die Doop is dan echt, als dit kind echt wedergeboren is. Maar als het kind niet wedergeboren is, dan is de Doop een vergissing, dan is de Doop niet echt, dan

berustte hij op onze onwetendheid, omdat wij het verschil tussen wedergeboren en niet-wedergeboren kinderen niet kunnen signaleren.

Maar als de Doop dan in vele gevallen geen echte Doop is, dan hebben we geen zekerheid meer in de Doop.

Dan wordt het een lot uit de loterij, een kans, een geluk. En dan kunnen we straks bedrogen uitkomen als de kinderen zich van God afkeren en er slechts één gedachte overblijft: de Doop van mijn kind is geen echte Doop geweest.

Maar dan staat alles op losse schroeven.

En dan is er geen vader en moeder meer die hun kind in de strijd tegen de zonde op de Doop kan wijzen. En dan zijn er geen ouders meer, die op de Doop kunnen pleiten als hun kinderen afwijken.

Iedere Doop is echt. Er is nog nooit een kind gedoopt, van wie de Doop niet echt was. Ook de Doop van de kinderen, die later verloren gaan, is een echte Doop. Er is geen verschil tussen de Doop van een kind, dat behouden wordt en de Doop van een kind, dat verloren gaat.

God zegt uitdrukkelijk tot Abraham, dat Ismaël besneden moest worden. En toch werd Ismaël later buiten de gemeenschap van Gods liefde geworpen.

Iedere Doop is echt.

Want je moet niet aan het uiterlijke teken van het water blijven hangen, noch van het water zien op het kind, maar je moet van het water zien op God en weten dat Hij waarachtige woorden spreekt, als Hij het kind bij de naam noemt.

Niet wat jij van je kinderen denkt of hoopt of veronderstelt geeft zekerheid of kan je steun geven in de opvoeding, of je helpen als je moeilijkheden met je kinderen hebt. Maar alleen wat God van je kinderen heeft gezegd in het uitspreken van hun namen kan je troosten en sterken.

Hij heeft ze in Zijn verbond opgenomen. En Hij heeft dat verzegeld in de Doop. Hij heeft ze een plaats gegeven in het verbond van Abraham en al de gelovigen met hun nakomelingen. Dat verbond is niet uitwendig of inwendig. Dat verbond is het verbond, dat wil zeggen het verbonden zijn van Abraham aan God en het in onafhankelijk welbehagen verbonden zijn van God aan Abraham en zijn nakomelingen.

Dat verbond is in het Oude Testament geopenbaard en werd in het Nieuwe gehandhaafd. Dat blijkt al uit de naam, want Testament is in het Grieks hetzelfde als verbond. In de Statenvertaling is dat Griekse woord telkens door Testament vertaald wanneer het in de tekst met de dood en de bloedstorting van Christus in verband stond.

Dat verbond is dus niet in het Nieuwe Testament opnieuw geopenbaard. Er wordt niets in het Nieuwe opnieuw geopenbaard, wat reeds in het Oude aan de kerk meegedeeld was.

Het Nieuwe Testament is de vervulling en de handhaving van Gods verbond met Abraham.

Verbond is niet een uitwendige relatie. Houd toch vast, nu er zovele zijn die Gods verbond belachelijk maken, dat verbond altijd wil zeggen: verbonden-zijn. Het is niet statisch, maar dynamisch, als je dat woord gebruiken wilt. Het zegt altijd, dat God Zich in liefde en genade heeft verbonden om lief te hebben en genadig te zijn.

En het zegt, dat wij door die liefde en die genade met God verbonden werden, dat er een hand op ons leven werd gelegd, Gods hand, dat wij gekocht werden door de Allerhoogste. Hij riep in Zijn verbond: Dat volk is Mijn volk en die kinderen zijn Mijn kinderen. Ik zal hun tot een Vader zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.

En als er dan een kind gedoopt wordt, dan krijgt dat kind de belofte die God aan heel Zijn kerk met een eed bevestigd heeft, dan wordt daar niet één belofte gemist. Dan zijn de kinderen, kinderen van Gods kerk, heilige kinderen, kinderen die in Christus geheiligd werden, kinderen die door God Zelf Hem tot eigendom verklaard werden. En dan is de Doop vol van beloften. Hij zal ze tot een Vader zijn. Hij zal als een Vader hen in liefde trekken. Hij zal ze lokken in genade.

En ja, dan kunnen die kinderen zich straks verharderen tegen Gods lokkende liefde in. De Doop is een onderpand van de liefde van God, die trekkend tot hen zal uitgaan. Maar de Doop is nooit een onderpand van hun verkiezing. De Doop zegt niet, dat de kinderen wedergeboren zijn. De Doop verwijst niet naar het kind, maar naar God. De Doop geeft je dan ook de zekerheid van Gods beloften. De Doop schenkt je niet een zekerheid die boven de tijd uitgaat en verzekert niet de uitverkiezing en de wedergeboorte.

Wij zoeken zo vaak naar zekerheden, die boven de tijd uitgaan, wij proberen zo vaak om inzicht te krijgen in Gods Raad. Wij willen zo graag de verborgen dingen ontdekken.

Die boven-tijdelijke zekerheid heeft God ons onthouden. Hij wil, dat we in het geloof wandelen.

Je moet dan ook die zucht naar boven-tijdelijke zekerheden maar brandmerken als ongelooft, als een weigeren om te wandelen in de sporen van het Woord, als een zondig uitgrijpen boven de grens die God ons gesteld heeft.

God geeft je geen boven-tijdelijke zekerheid van het feit van de wedergeboorte. Hij wil dat je wandelt in vertrouwen op Hem, in de weg van het geloof en in het pleiten op Zijn beloften.

Het moet je genoeg zijn, dat God in de tijd Zijn Woord gesproken heeft in de Doop. Dat was een Woord van God in de tijd gesproken: de datum staat in het kerkelijk register.

En nu is niet dit je zekerheid, dat je kinderen wedergeboren zijn. Trouwens, hoe je het ook went of keert, die zekerheid krijg je op geen enkele manier, hoe je ook met de Doop omspringt.

Dit is je zekerheid, dat God getrouw is en dat Hij niet laat varen de werken van Zijn handen. En dat Hij een God is en dat wij mogen pleiten op Zijn beloften, als het lijkt, dat ze niet vervuld worden.

Dan is de Doop niet een dode zaak voor jou, maar dan gaat hij leven. Dan wordt hij een kracht, waar je houvast aan hebt, ook in de opvoeding, ook als je kinderen je bedroeven, als je moeilijkheden met hen hebt.

Spreek dan als vaders en moeders over de erfenis, die voor hen is weggelegd, van de grote genade, dat God Zich in liefde met hen heeft willen verbinden en dat zij met God verbonden werden.

En spreek ze dan ook van de mogelijkheid dat hun erfdeel ontnomen wordt, van de heiligheid van de Here, de God van het verbond, die ongehoorzame kinderen buiten het Koninkrijk werpt. Lees het in Psalm 89, een Psalm, die vol is van rijke beloften voor de gelovigen en hun nakomelingen.

Maar let dan ook op de dreiging, dat het erfdeel afgenomen kan worden, waarvan in deze Psalm gesproken wordt:

Indien zijn zonen ooit mijn heilig recht ontwijden,
niet wandelen naar mijn wil, dan zal Ik hen kastijden.

En dan wekt deze bijbelse opvoeding het ontzag voor God in de harten van de kinderen. Dan mogen die kinderen in hun zonden weten en geloven, dat God hen eens geroepen heeft bij hun naam.

En als ze dan soms uit zwakheid in zonden vallen, dan moeten zij aan Gods genade niet wanhopen en al evenmin in de zonde blijven liggen. Dan mogen ze weten van hun verbonden-zijn met God en van Gods verbonden-zijn met hen.

En dan is de Doop ook iets om op te pleiten, als de kinderen blij geven niet te willen wandelen in de weg van de gehoorzaamheid.

Als we bij denk-constructies leven, dan moeten ouders, van wie de kinderen de kerk verlaten hebben tot de conclusie komen: de Doop van mijn kind is zeker niet echt geweest, het was een vergissing door onze kortzichtigheid.

Maar wie de beschikkingen van God voor Zijn volk verstaat weet zeker: die doop was echt. God heeft zich verbonden. Hij wil een Vader zijn.

En dan wordt met de kracht van Gods verbond in het spannende gebed van het geloof de smeking er uit geperst: Here, U hebt het toch beloofd. Ik laat je niet los. Verder kan ik wel zwijgen over de Doop.

Wie dit gegrepen heeft, komt verder ook in zijn eigen leven. Laten ouderen en de jongeren, ook de kinderen van de gemeente weten, dat dit ernst is bij God.

Ik heb geprobeerd in deze preek de Doop van Gods genade te ontdoen van al de gedachten-kronkels, waarmee wij de Doop steeds omgeven hebben, zodat ze voor onze ogen niet meer zichtbaar was en wij niets anders zagen dan onze redeneringen en beschouwingen.

Dit moet ons helder worden.

God heeft dit Sacrament niet ingesteld, opdat we altijd zouden moeten wikken en wegen, wat toch de betekenis ervan zou kunnen zijn.

Wie in dit geloof wil wandelen, heeft geen denk-moeilijkheden, staat niet voor de barricaden die door een ongehoorzaam denken en overdenken zijn opgeworpen.

Wie dit aanvaardt, ziet God en hoort Zijn stem.

De verborgen dingen zijn ons onbekend. Maar de geopenbaarde dingen zijn ons meer dan genoeg.

En dan zijn ze ons helder en duidelijk. Wie eenmaal ontkomen is aan de tirannie van een onbijbels denken, ademt de vrijheid in van het geloof, dat God de Getrouwe is.

Je zegt misschien: ach, wist ik maar dat ik uitverkoren was.

Welnu, grijp dan de draad van het verbond. De draad van Gods verkiezing is geen andere dan de draad van Zijn verbond. Want de draad van Gods verkiezing is onzichtbaar voor onze ogen gestrengeld om de draad van Gods verbond.

En Gods verbond is je bekend. Het wordt je wekelijks gepredikt en je leest ervan in de Bijbel.

Grijp dan Gods verbond aan, want dan grijp je daarin de draad van Gods verkiezing. En dan wordt je door het geloof en in de onderwerping aan Gods verbond van je verkiezing verzekerd en dan belijdt je in de volle zekerheid: Ik weet, mijn Verlosser leeft.

AMEN

Sondag 28-29

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 28/29: HET HEILIG AVONDMAAL I

Hosea 2:13-22

13 Daarom zie, Ik zal haar lokken, en haar leiden in de woestijn, en spreken tot haar hart. 14 Ik zal haar aldaar haar wijngaarden geven, en het dal Achor maken tot een deur der hoop. Dan zal zij daar zingen als in de dagen van haar jeugd, als ten dage toen zij trok uit Egypte.

15 En het zal te dien dage geschieden, luidt het woord des Heren, dat gij Mij noemen zult: mijn man, en niet meer: mijn Baäl. 16 Ja, Ik zal de namen der Baäls verwijderen uit haar mond; hun naam zal niet meer genoemd worden. 17 Te dien dage zal Ik voor hen een verbond sluiten met het gedierte des velds, het gevogelte des hemels en het kruipend gedierte der aarde. Dan zal Ik boog en zwaard en oorlogstuig in het land verbreken, en hen veilig doen wonen.

18 Ik zal u Mij tot bruid werven voor eeuwig: Ik zal u Mij tot bruid werven door gerechtigheid en recht, door goedertierenheid en ontferming; 19 Ik zal u Mij tot bruid werven door trouw; en gij zult de Here kennen.

20 Het zal te dien dage geschieden, dat Ik verhoren zal, luidt het woord des Heren: Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren, 21 en de aarde zal het koren, de most en de olie verhoren, en die zullen Jizreël verhoren. 22 Dan zal Ik haar voor Mij zaaien in het land, en Mij ontfermen over Lo-Ruchama, en tot Lo-Ammi zeggen: Gij zijt mijn volk. En hij zal zeggen: Mijn God!

Zondag 28

Hoe wordt u in het heilig avondmaal onderwezen en ervan verzekerd, dat u aan het enige offer van Christus, aan het kruis volbracht, en aan al zijn schatten deel hebt?

Christus heeft mij en alle gelovigen een bevel en daarbij ook een belofte gegeven. Hij heeft bevolen tot zijn gedachtenis van dit gebroken brood te eten en uit deze beker te drinken.

Hij heeft daarbij ten eerste beloofd, dat zijn lichaam voor mij aan het kruis geofferd en zijn bloed voor mij vergoten is. Dit is even zeker als ik met de ogen zie dat het brood des Heren voor mij gebroken en de beker mij gegeven wordt.

Ten tweede heeft Hij beloofd, dat Hij zelf mijn ziel met zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed tot het eeuwige leven voedt en verkwikt. Dit is even zeker als ik het brood en de wijn, als betrouwbare tekenen van Christus' lichaam en bloed, uit de hand van de dienaar ontvang en met de mond geniet.

Wat betekent dat: het gekruisigd lichaam van Christus eten en zijn vergoten bloed drinken?

Dat wij met een gelovig hart heel het lijden en sterven van Christus aannemen en daardoor vergeving van zonden en eeuwig leven verkrijgen.

Verder ook, dat wij door de Heilige Geest, die tegelijk in Christus en in ons woont, steeds meer met zijn heilig lichaam verenigd worden, en wel zo, dat wij, hoewel Christus in de hemel is en wij op de aarde zijn, toch vlees van zijn vlees en been van zijn gebeente zijn, en ook zo, dat wij door één Geest eeuwig leven en geregeerd worden, zoals de leden van het lichaam door één ziel.

Waar heeft Christus beloofd dat Hij de gelovigen even zeker met zijn lichaam en bloed wil voeden en verkwikken, als zij van dit gebroken brood eten en uit deze beker drinken?

In de instelling van het avondmaal, die zo luidt:

In de nacht waarin Hij werd overgeleverd, nam de Here Jezus een brood, sprak de dankzegging uit, brak het en zei: Dit is mijn lichaam voor u, doet dit tot mijn gedachtenis. Evenzo ook de beker, nadat de maaltijd afgelopen was, en Hij zei: Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed, doet dit, zo dikwijls gij die drinkt, tot mijn gedachtenis. Want zo dikwijls gij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt, 1 Korintiërs 11:23-26.

Deze belofte wordt herhaald door de apostel Paulus, als hij zegt:

Is niet de beker der dankzegging, waarover wij de dankzegging uitspreken, een gemeenschap met het bloed van Christus? Is niet het brood, dat wij breken, een gemeenschap met het lichaam van Christus? Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers allen deel aan het ene brood, 1 Korintiërs 10:16,17..

Zondag 29

Worden dan brood en wijn veranderd in het eigen lichaam en bloed van Christus?

Nee, het is bij het avondmaal net als bij de doop.

Bij de doop wordt het water niet veranderd in het bloed van Christus en de doop is ook niet de afwassing van de zonden zelf, maar alleen een door God gegeven teken en waarborg ervan.

Zo wordt ook het brood bij het avondmaal niet veranderd in het eigen lichaam van Christus. Maar het brood wordt het lichaam van Christus genoemd, overeenkomstig de aard van de sacramenten en de manier waarop de Heilige Geest hierover spreekt.

Waarom noemt Christus dan het brood zijn lichaam, en de beker zijn bloed, of het nieuwe verbond in zijn bloed, en spreekt Paulus van een gemeenschap met het lichaam en het bloed van Christus?

Christus zegt dat niet zonder dringende reden.

Want Hij wil ons daarmee leren, dat zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed de echte spijs en drank zijn, waardoor onze ziel, tot het eeuwige leven gevoed wordt, evenals brood en wijn ons tijdelijk leven onderhouden.

Maar vooral wil Hij ons door deze zichtbare tekenen en panden ervan verzekeren: ten eerste dat wij door de werking van de Heilige Geest even werkelijk deel krijgen aan zijn echte lichaam en bloed, als wij deze heilige tekenen met de lichamelijke mond tot zijn gedachtenis ontvangen;

ten tweede dat heel zijn lijden en gehoorzaamheid zo zeker ons deel zijn, alsof wij in eigen persoon voor onze zonden alles geleden en onze schuld aan God voldaan hadden.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 28/29

Het Avondmaal is de tafel van de nieuwe verbondsgemeenschap met God.

Wij zullen het Avondmaal slechts verstaan als wij het verbond van God verstaan.

Want er is geen andere gemeenschap met God dan onze verbonds- en geloofsgemeenschap met Hem. En aan de Avondmaalstafel heb je dan ook geen andere gemeenschap met God dan dat je gelovig buigt onder Gods verbond.

En wij kunnen Gods verbond slechts verstaan als wij de gedachte verwerpen, dat het verbond slechts iets uiterlijks zou zijn.

Als het verbond in ons leven slechts een uitwendige betekenis had, dan zou in geen enkele prediking een waarschuwing tegen de overschatting van dat verbond mogen ontbreken en dan zou ik je zonder ophouden moeten verwijzen naar iets, dat nog boven het verbond uitgaat, naar iets, dat er achter ligt, naar iets wonderlijk-ongrijpbaars, naar een verborgenheid, die ons niet geopenbaard is in Gods Woord, maar slechts in de huivering van een moment beleefd kan worden.

Ik kom straks nog wel terug op dat valse begrip verborgenheid, dat ons nog wel eens dwars zit, maar ik volsta nu met te handhaven, dat de verborgenheid van de heerlijkheid van God is geopenbaard, dat ze de kinderen werd onthuld in de bekendmaking van Gods verbond.

Zeg niet, dat de gemeenschap met God daarvoor te hoog en te intiem is. Ik wees je er de vorige keer al op, dat verbond altijd betekent verbonden-zijn en in verbintenis-leven.

De Bijbel vergelijkt daarom dat verbond telkens met het huwelijk. Vooral in Hosea en in de brieven van de apostelen horen we van deze vergelijking.

Er is immers niets intiemers in de wereld dan de liefde tussen man en vrouw. Die liefde staat vreemd tegenover elke uiterlijke regelgeving. En toch wordt de liefde tussen man en vrouw vastgelegd in een verbond. Onze Nederlandse taal zegt dat in het mooie en karakteristieke woord: trouwen.

In het huwelijksverbond stelt de liefde zich onder de regel van de trouw. Het is gevestigd in de belofte elkaar lief te hebben, zoals dit dan ook in het huwelijksformulier aan de man en de vrouw wordt gevraagd: beloven jullie elkaar lief te hebben?

Trouwen is niet in strijd met de intimiteit van de liefde. In het trouwen geeft de liefde zich volkomen om zich te verbinden voor het leven.

Zo heeft God ons tot bruid geworven: En Ik zal u Mij tot bruid werven voor eeuwig: Ik zal u Mij tot bruid werven door gerechtigheid en recht, door goedertierenheid en ontferming;

Ik zal u Mij tot bruid werven door trouw; en gij zult de Here kennen (Hosea 2:18,19). Gods verbond is het tot bruid werven van Zijn volk.

Alleen vanuit deze gedachte kun je het Avondmaal verstaan.

Want zo versta je, dat je geroepen wordt om je gelovig te schikken onder de beschikkingen van Gods liefde en dat je de gemeenschap, waartoe Hij je riep, niet weigeren mag.

Wij belijden nu het Heilig Avondmaal als de tafel van onze verbonds- en geloofsgemeenschap met God. En wij horen dan hoe Gods liefde ons het bevel geeft Avondmaal te vieren, hoe Hij ons daar de tekenen en zegels van Zijn liefde wil schenken en hoe wij in die tekenen Christus zelf mogen zien.

Wij horen dus eerst, dat Gods liefde ons het bevel geeft om Avondmaal te vieren. Misschien lijkt het iemand wat te kras gezegd om te zeggen dat er hier een bevel gegeven wordt. Maar het is onze Catechismus zelf, die het zo kras zegt. Wij lezen in het eerste antwoord dat Christus mij en alle gelovigen heeft bevolen tot zijn gedachtenis van dit gebroken brood te eten en uit deze beker te drinken.

Dit bevel van Christus brengt ons niet opnieuw onder de wet. Wij zijn onder de genade. Want dit bevel is niet het voorschrift van een commandant aan zijn ondergeschikten, maar dit is het bevel van een liefhebbend Vader aan zijn kinderen. Wie zich hier niet wil laten bevelen, gedraagt zich niet als een kind tegenover God, stelt zichzelf nog zelfstandig tegenover Zijn liefde, meent dat hij nog de vrije

beschikking heeft over zijn leven heeft en kan doen en laten wat hij zelf wil of prefereert.

Wie zich als een kind aan de Vader heeft overgegeven laat zich hier bevelen, omdat dit bevel tot ons van de liefde van God is uitgegaan. Een vader mag zijn kinderen in liefde bevelen.

En zo komt Gods Woord tot ons en het beveelt ons Avondmaal te vieren, wij allemaal samen als Zijn gemeente, maar wij ook allen hoofd voor hoofd afzonderlijk.

Het is Gods liefde, die hier beveelt omdat zij bevelen mag geven. Want Gods liefde is soeverein. Zij beheerst ons leven.

Zo heeft God in soevereine liefde tot ons gesproken in de Doop: Ik zal hem tot een Vader en hij zal Mij tot een Zoon zijn. Dat werd verzekerd in dat vaste onderpand van de heilige Doop. De Doop is ons een teken en zegel, dat God waarachtig is en getrouw.

God heeft ons beloofd in de Doop dat Hij Zich tegenover ons als een Vader houden zal.

En zo zijn we dan opgegroeid onder de klanken van Gods Woord, terwijl door onze jaren heen de stem van Gods liefde ononderbroken tot ons uitging en Hij van dag tot dag Zich tegenover ons hield als een Vader.

En wanneer wij dan op de leeftijd komen dat we op onze eigen benen kunnen staan, dan beveelt Gods liefde ons Zijn Naam in het openbaar te belijden. Dat is niet iets, dat aan mijn beslissing is overgelaten. Hierin kan ik geen zelfstandige beslissing nemen of ik nu wil of niet. Er is een bevel van Gods liefde en ik moet gehoorzaam zijn. En als ik me dan niet in kinderlijke onderwerping aan Gods bevel overgeef, dan ben ik een ongehoorzaam. Ik kan dan wel gaan zoeken naar excuses en het onder mijn bedenkingen, overleggingen en redeneringen bedekken, maar dan blijf ik toch wat ik ben: iemand, die ongehoorzaam is tegenover de dringende liefde van God, iemand die 'nee' durft te zeggen op het moment dat Gods liefde mij roept tot het 'ja' van de vertrouwensvolle overgave.

Wie die dagen voorbij laat gaan en geen belijdenis doet, op het moment dat God roept, die moet zich bekeren en weten, dat er elke Zondag gelegenheid is om met die zonde te breken.

God blijft zolang als wij leven bevelen om tot het Avondmaal te komen.

Nog eens: dit is geen bevel van uiterlijk wetticisme. Dit is de stem van de Vader, Die Zijn kinderen roept tot de tafel van Zijn huisgezin, opdat ze daar uit Zijn hand voedsel ontvangen en met Hem gemeenschap zullen oefenen.

En daarom gaat dat bevel altijd tot ons uit.

Ik heb hier geen keus. Ik kan hier niet overwegen en beschouwen. Ik ben een geroepene tot de gemeenschap van de liefde. Ik ben een genodigde op het feest van Gods genade. Ik kreeg een persoonlijke uitnodiging-op-naam.

En als ik niet ga, dan veracht ik die liefde, die van God is uitgegaan, zoals die mannen de gastheer beledigd hadden, waarover het Evangelie vertelt. Zij waren uitgenodigd tot het bruiloftsmaal, maar ze hebben de uitnodiging in de wind geslagen, ze hebben de liefde-maaltijd van de gastheer veracht.

Ik weet wel, dat wij allerlei verzinsels in ons hoofd hebben. Maar dat zijn uitvluchten, waardoor wij ons aan onze verantwoordelijkheid willen onttrekken. Wij zeggen dan zo snel: maar ik ben het niet waard om aan het Avondmaal te komen.

Lees dan maar weer die gelijkenis van het bruiloftsmaal. Daar horen we uit de mond van de gastheer dat de mannen, die hij eerst genodigd had, het niet waard zijn om

aan zijn tafel te zitten. Maar let er dan wel op, wanneer hij die woorden spreekt en die mannen het niet waard zijn.

Hij zegt dat ze het niet waard zijn als ze de herhaalde uitnodiging afgeslagen hebben, als ze willens en wetens hem de gemeenschap geweigerd hebben.

Als we geen belijdenis doen of als wij na onze belijdenis toch niet aan het Avondmaal komen, dan zegt God in Zijn Woord, dat we die tafelgemeenschap niet waard zijn.

Maar nergens lezen we, dat de kinderen die geroepen werden niet mogen komen vanwege het feit dat ze het gewoon weg niet waard zijn.

Er zijn er zovele, voor wie het woord van Gods liefde niet genoeg is. Zij verstaan de grote genade van Gods afbuigende liefde in Zijn verbond niet.

God heeft Zich verbonden om ons lief te hebben.

Het is een soevereine liefde. Er is geen verplichting bij God. Wij hebben Hem niet gebonden. En wij kunnen Hem vandaag nog niet binden. Maar Hij heeft in Zijn soeverein welbehagen Zichzelf willen binden en zijn liefde gesteld onder de regel van Zijn trouw, zoals een man of een vrouw in volkomen vrijheid zich verbindt tot een liefde voor het leven.

Daarin is die liefde niet minder geworden. Maar daarin heeft God juist de grootheid van zijn liefde getoond.

In het trouwen wordt de liefde niet beperkt.

Echte liefde vindt in het trouwen haar brandpunt. Zij kan niet hoger stijgen dan dat ze zich voor het leven geeft. Wie niet waachtig liefheeft deinst voor het trouwen terug, tenzij het leven een sleur geworden is.

Zo heeft Gods liefde haar brandpunt gevonden in het ons tot bruid werven, waarin Hij Zich aan ons verbond.

Hij wil, dat wij volkomen in Hem rusten, dat wij de volle zekerheid van ons leven in Hem hebben, dat wij alles in Hem zouden hebben, dat wij niets buiten Hem zouden zoeken, maar dat Hij en Zijn liefde ons genoeg zou zijn.

Dat is het soevereine in de liefde van God. Zo groot en goed wil God voor de Zijnen Zich betonen, opdat wij alleen in Hem zouden roemen.

Wie dit gezien heeft, die is verrukt en overstelpt door de liefde waarvan Gods verbond spreekt en die kan zich alleen maar verbazen en verdrietig worden, wanneer hij steeds hoort hoe Gods verbond wordt voorgesteld als een slechts uiterlijke aangelegenheid.

Dat kan u een pijnlijk raadsel worden, hoe dat verbond ook binnen de kerk zo bespot wordt. Dan bal je soms een vuist. Je zou er buiten zinnen van raken en je moet je bedwingen om daar niet tegen uit de slof te schieten, telkens als je lichtzinnig gepraat hoort over Gods verbond.

Dat is de soevereine liefde, dat is de schitterende ontferming, dat is de genade van die God, Die alles in allen wil zijn: God Zich in vrijheid verbindende om lief te hebben, God Zichzelf stellende onder de regel van Zijn trouw.

Want die soevereiniteit van de liefde van God is geen willekeur. Wie zo God ziet als een God van willekeur, die fantaseert een god naar het gelijkenis en beeld van de mensen. In de Middeleeuwen hebben velen gedroomd van het ideaal van een willekeurige soevereine mens. En naar het beeld van die ontrouwe mens heeft men een god van enkel willekeur ontwikkeld, een god, die nu eens dit en dan weer dat wilde, een god die zich onverwachts tegen je kan keren.

En de gedachte van die humanistische god van de willekeur, die afgod van menselijk fabricaat is diep ingedrongen in de ziel van ons werelddeel.

Dat leeft telkens weer op, bijvoorbeeld in de theologie van de verborgen God.

Als de Here onze God zo was, dan moesten we wachten tot we zeker wisten, dat we tot het Avondmaal geroepen werden. Maar nu onze God de God van het verbond van Zijn liefde is, nu mogen wij in kinderlijke eenvoud, voor wie de verborgenheid van Zijn liefde geopenbaard is, komen tot het Avondmaal in het vertrouwen dat Hij ons aan zijn tafel verwacht.

Want dan weten wij, dat Hij daar voor ons de tekenen van zijn liefde klaar heeft staan.

Dat horen we in de tweede plaats.

Wie het voorgaande erkent als Gods waarheid, heeft met het volgende geen moeite meer.

Gods verborgenheid is ons geopenbaard. Zij wordt voor ons uitgestald in brood en wijn. Want deze tekenen spreken ons van het gekruisigde lichaam en vergoten bloed van onze Here Jezus Christus. Dit zijn de tekenen, die ons aan de Avondmaalstafel worden uitgereikt. Zo zeker als het brood voor mijn ogen gebroken wordt en de beker mij gegeven wordt, zo zeker is het lichaam van Christus voor mij aan het kruis geofferd en Zijn bloed voor mij vergoten.

Ze zijn voor ons tekenen. Wij zien het voor onze ogen gepresenteerd hoe Christus voor ons gestorven is.

En ze zijn voor ons zegels. Dat wil zeggen: God geeft ons daarin de onderpanden van Zijn genade.

Daarom is de Avondmaalstafel de tafel van de gemeenschap met Christus. Wij blijven met onze harten niet alleen op de tekenen van brood en wijn zien, maar wij heffen onze harten omhoog en zien op Jezus Christus in de hemel.

In de hemel is het lichaam van Christus, eenmaal geofferd en gekruisigd, nu opgestaan uit de doden en verheerlijkt door de hemelvaart.

En dan weten wij, dat aan de Avondmaalstafel onze zielen met Zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed gevoed en verkwikt worden. Christus heeft ons dat beloofd in de instelling van het Avondmaal.

In dat vertrouwen mogen wij Avondmaal vieren.

Wij hebben daar gemeenschap met Hem, zodat wij, hoewel Christus in de hemel is en wij op de aarde zijn, toch vlees van zijn vlees en been van zijn gebeente zijn; en ook zo, dat wij door één Geest eeuwig leven en geregeerd worden, zoals de leden van het lichaam door één ziel.

De Avondmaalstafel is de tafel van het verbond. Het is Gods liefde die ons daarheen roept. Maar het is ook de tafel waar die gemeenschap wordt genoten.

Die gemeenschap is niet een gemeenschap, die altijd gevoeld en bewust doorleefd wordt. Het is een geloofsgemeenschap. Wij geloven, dat we aan die tafel gemeenschap met Christus hebben. Het is een niet zien, maar toch geloven. Het is ook heel vaak een niet voelen, maar toch weten in het geloof.

Want God heeft Zich in Zijn liefde verbonden.

Zoals Hij zelf geen God van willekeur is, zo wil Hij ook niet, dat wij Hem zoeken in de weg van de willekeur. Wij vinden Hem niet in een aangrijpende tekst, die juist op onze omstandigheden van toepassing is, niet in een indrukwekkende gebeurtenis. Maar wij vinden Hem daar, waar Hij beloofd Zich te laten vinden. Wij vinden Hem aan Zijn tafel.

Hij is daar aanwezig, want Hij is de Gastheer, die ons tot tafelgemeenschap roept en Die Zijn eigen lichaam en Zijn eigen bloed ons te eten en te drinken geeft. Hij geeft Zichzelf in Zijn liefde. Hij zelf is ons daar tot spijs en drank.

Je moet het niet zoeken in datgene wat je ziet. Je ziet immers ook niet direct hoe je door voedsel gesterkt wordt, hoe het voedsel in je lichaam opgenomen wordt en één met je wordt.

Zo is ook de Avondmaalstafel niet de plaats, waar je het in de ervaring zoeken moet. Als wij daar gaan zitten, dan zetten we ons in geloof neer: Hier is de Here en hier laat Hij zich vinden. Hier sterkt Hij ons door de gemeenschap met Hem. Want als de Here ons aan die tafel ziet zitten in de geloofsverwachting, dat Hij ons sterken wil, dan wekt die tafel Zijn liefde op en dan zal Hij ons genadig zijn.

Daarom komen wij aan die tafel, ook al zijn we het niet waard.

Wij komen daar niet om te laten zien dat wij in ons zelf volmaakt en rechtvaardig zijn. Maar wij erkennen juist, dat wij onze zaligheid buiten onszelf in Christus zoeken. Wij zitten daar als verlorenen in onszelf, beladen met de schuld van ons leven. Zo zijn we van onszelf en niet anders: schuldigen, die de eeuwige dood verdiend hebben, maar toch als zondaren tot wie de stem van Gods liefde is uitgegaan.

Zeg niet, dat het te veel is om dit gelovig aan te grijpen. Zeg niet, dat je het niet waard bent om dit te geloven. Dan werp je de deur van de genade weer dicht, die God heeft geopend. En wie die deur dichtwerpt maakt zich Gods genade niet waard door zijn nederigheid, maar die vermeerdert zijn schuld, die doet meer zonde dan hij al gedaan had.

Ik mag het hier ook niet anders zeggen. Ik mag hier niet strelen, maar moet vermanen. Het is zonde tegen het bloed van het Nieuwe Testament om in eigenwillige vroomheid de poort weer te sluiten en de weg van de zaligheid af te sluiten door de barricaden van het ongeloof. Dat is twisten met de soevereine liefde van God, die zich gebonden heeft om langs deze weg de Zijnen Zijn genade te schenken.

Wie hier in eerlijke verlegenheid aarzelt, -in eerlijke verlegenheid, want er is ook een verlegenheid, die gebruikt wordt als een dekmantel om onbekeerd te leven en de liefde van God af te wijzen- wie in eerlijke verlegenheid aarzelt, die moet deze leren te belijden als zonde en onwilligheid.

De verborgenheid van Gods liefde is aan Zijn kinderen geopenbaard. Het is geweldig. Maar daarin houdt God Zijn soevereine liefde hoog tegenover alle hoogheid van het vlees, dat Hij deze verborgenheid openbaart aan allen, die de weg van de gehoorzaamheid bewandelen in de overgave aan God.

Zoek toch die verborgenheid niet in het bijzondere en het merkwaardige, in het wonderlijke en ongewone. God tovert niet in Zijn liefde, maar Hij werkt het wonder van Zijn liefde daarin, dat Hij ons voor eeuwig tot bruid werft en dat wij Hem nawandelen in geloof. Zoals Israël naar het woord van Jeremia de Here in geloof nagewandeld is in de woestijn, zoals een vrouw met haar man omgaat in vertrouwen en overgave.

Hier wordt het je dan geschonken: het lichaam en het bloed van de Heer tot een zeker onderpand van Gods liefde. Houdt het werk Van God maar vast vanaf je doop. Hij is een Vader in Zijn verbond. En je mag als Zijn kind aan Zijn tafel zitten. Hij is trouw in Zijn liefde en Hij werpt je niet heen en weer, zodat je niet weet waar je het zoeken moet. Maar als de tafel bereid is, dan weet je het zo zeker als daar het brood gebroken wordt en de beker gegeven: daar is Hij in Zijn liefde en daar oefent Hij gemeenschap met Zijn kinderen. Daar deelt Hij de schatten uit. Daar laat Hij Zich vinden in de overstelpende rijkdom van Zijn liefde. Daar is de plaats waar Hij geroepen heeft met het bevel van Zijn liefde.

Zo is dan het brood en de wijn een teken van de liefde van God. Hij heeft Zijn genade gesteld onder de regel van Zijn trouw en dat is Zijn ontferming over verlorenen die niets anders hebben dan deze sterke toevlucht: de Vader die Zijn kinderen roept om gesterkt te worden door de bewijzen van Zijn goedheid.

En dan zien wij in die tekenen en zegelen Christus Zelf.

Dat wordt in Zondag 29 besproken. Er is een verband tussen het teken en dat wat daarin uitgebeeld wordt, tussen het brood en de wijn op de tafel en de sterking van onze gemeenschap met God door het lichaam en bloed van Christus.

De Avondmaalsgemeenschap is een geloofsgemeenschap.

En het geloof richt zich altijd op Christus, Die Zich geeft aan de Zijnen. Het geloof is nooit anders dan het geloven van Gods gunst in Christus.

Wij zien het brood voor onze ogen. Maar van dat zichtbare richt ons hart zich op de onzichtbare Christus in de hemel.

De Catechismus wijst in Zondag 29 de dwalingen af, die in de tijd van de Reformatie de strijd van de kerken beheersten.

Vandaag beheersen die dwalingen ons leven niet meer zo, dat we het ons allemaal bewust zijn.

En toch is het nog altijd nodig die dwalingen af te wijzen en onze aandacht te geven aan de merkwaardigste uitdrukking in ons hele Avondmaalformulier: Wij moeten niet alleen op de tekenen van brood en wijn blijven zien, maar wij moeten ons hart tot Jezus Christus verheffen, Die in de hemel voor ons pleit aan de rechterhand van Zijn Vader.

Ik zei, dat dit de merkwaardigste uitdrukking uit ons hele formulier is, omdat hiet met één slag het Avondmaal als geloofsgemeenschap gehandhaafd is.

De Catechismus wijst eerst de Roomse opvatting af. Ten dele wordt deze Roomse dwaling ook bij Luther gevonden. Rome en Luther zien op het brood alsof daar de genade is ingesloten, alsof wij tastbaar geworden genade eten.

Wij hoeven dit allemaal niet nu te bespreken.

Ik laat ook het verschil tussen Rome en Luther rusten.

Maar ik wil je slechts waarschuwen tegen dezelfde dwaling in een andere vorm. Er zit in het brood en de wijn geen magische kracht, evenmin als in het water van de Doop. Wie het magisch ziet, hoeft niet in het geloof Avondmaal te vieren. En telkens zoeken wij in het brood een magische kracht, wanneer wij zonder geloof tot het Avondmaal gaan en er toch nog iets van verwachten. Hoevelen zijn er niet geweest, die zich niet onderwierpen aan Gods woord en die in de onrust van hun hart zich dan maar naar het Avondmaal begaven in de hoop, dat dit hen helpen zou.

Dan verwachten ze het van een bijzondere stemming of ervaring, van een ontroering of een bijzondere bewogenheid.

Dat is niet in geloof het Avondmaal van de Heer gebruiken. Wie Avondmaal viert, moet het vieren in gelovige onderwerping aan het Woord van God. Hij moet gaan in kinderlijk vertrouwen, dat God Zich verbonden heeft Zich daar te laten vinden.

Wij moeten geloven als we aan het Avondmaal gaan en dan versterkt God ons in dat geloof, dat zwak is in zichzelf, maar sterk vertrouwt op God de Waarachtige en Getrouwe en zich aan Hem overgeeft.

Misschien wordt dat geloof zwaar bestreden en valt de twijfel het aan alle kanten aan. Misschien gaan we naar het Avondmaal met een noodkreet in het hart. Als wij maar gaan om daar Christus aan te raken. Als we maar op niets anders onze hoop richten dan op Hem. Als wij maar -misschien wankelend in onszelf- belijden dat Christus de vaste rotsgrond van ons leven is.

Zo belijden wij, dat onze Avondmaalsgemeenschap alleen geloofsgemeenschap is. Maar dan wijst de Catechismus ook de gedachte van Zwingli af. Zwingli zag in het Avondmaal slechts een demonstratie van het geloof. Het Avondmaal was een getuigenis van onze kant, een getuigenis, waarin wij ons geloof beleden, maar geen onderpand van Gods liefde.

Hij kon in dat brood het onderpand van Gods liefde tot versterking van het geloof niet zien, omdat hij meende, dat het geloof, dat iets geestelijks is, niet gesterkt kan worden door brood, dat iets stoffelijks is.

Wij hoeven de dwaling bij Zwingli ook verder niet na te gaan. Als je dit maar vertstaat, dat hier de deur openstaat voor de geestelijk richting, die aangeduid wordt met mysticisme.

Dat is ook diep in ons Nederlandse volk ingedrongen. Velen zijn door de deur gegaan, die Zwingli open gezet had.

Het Avondmaal is dan slechts een symbool van iets, dat met ons gebeurd is of misschien nog eens gebeuren zal.

Sommigen, die in de greep van het mysticisme kwamen, gaan dan zeer trouw naar het Avondmaal. Want wij moeten alle kansen benutten en wie weet wil God in dat Avondmaal nog een verborgen zegen geven.

Anderen verachten het Avondmaal. Dat is goed voor onbekeerde mensen, die er nog buiten staan. De geestelijke mens heeft dat stukje brood niet nodig.

Hierin wordt ook het Avondmaal als geloofsgemeenschap ontkend. Wie zo Avondmaal viert of wie zo van het Avondmaal wegblijft gelooft niet, dat God Zich in Zijn verbond gegeven heeft als een Vader aan Zijn kinderen. Het Avondmaal wijst niet naar iets mystieks, waarvan het slechts een symbool is, maar het is de ontsluiting van Gods liefde over de Zijnen. Het wordt niet bereid om vanuit iets wat minder waard is te wijzen naar iets, wat meer waard is.

Onderwerp je toch aan de eenvoud van het Evangelie. God heeft doe grote genade bewezen, dat Hij niet ver van ons is en dat Hij niet als een verborgen God zich telkens weer onttrekt aan ons oog.

Maar Hij heeft Zich volkomen willen geven, zo dat je mag weten waar je Hem vinden kunt.

Daar aan de tafel, daar is Hij.

Laat ons dan de stem van Zijn liefde niet verachten. Ik heb u tot bruid geworven tot in eeuwigheid.

En laat ons dan in geloof de Heer nawandelen.

Dan ga je aan Zijn hand, in liefde aan Hem verbonden.

En dan is Hij voor jou een fontein van leven.

AMEN

Sondag 30

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 30: HET HEILIG AVONDMAAL III

Hebreeën 10:1-31

1 Want daar de wet slechts een schaduw heeft der toekomstige goederen, niet de gestalte dier dingen zelf, is zij nimmer in staat ieder jaar met dezelfde offeranden, die onafgebroken gebracht worden, degenen, die toetreden, te volmaken. 2 Immers, zou anders het offeren daarvan niet opgehouden zijn, doordat degenen, die de dienst verrichten, na eenmaal gereinigd te zijn, generlei besef van zonden meer hadden? 3 Doch door die offeranden werden ieder jaar de zonden in gedachtenis gebracht; 4 want het is onmogelijk, dat het bloed van stieren of bokken zonden zou wegnemen. 5 Daarom zegt Hij bij zijn komst in de wereld:

Slachtoffer en offergave hebt Gij niet gewild, maar Gij hebt Mij een lichaam bereid;

6 in brandoffers en zondoffers hebt Gij geen welbehagen gehad.

7 Toen zeide Ik: zie, hier ben Ik - in de boekrol staat van Mij geschreven - om uw wil, o God, te doen.

8 In de aanhef zegt Hij: Slachtoffers en offergaven, brandoffers en zondoffers, hebt Gij niet gewild, noch daarin een welbehagen gehad, hoewel zij naar de wet gebracht worden. 9 (Doch) daarna heeft Hij gezegd: Zie, hier ben Ik om uw wil te doen. Hij heft het eerste op, om het tweede te laten gelden. 10 Krachtens die wil zij wij eens en voor altijd geheiligd door het offer van het lichaam van Jezus Christus.

11 Voorts staat elke priester dagelijks in zijn dienst om telkens dezelfde offers te brengen, die nimmer de zonden kunnen wegnemen; 12 deze echter is, na één offer voor de zonden te hebben gebracht, voor altijd gezeten aan de rechterhand van God, 13 voorts afwachtende, totdat zijn vijanden gemaakt worden tot een voetbank voor zijn voeten. 14 Want door één offerande heeft Hij voor altijd hen volmaakt, die geheiligd worden.

15 En ook de Heilige Geest geeft ons daarvan getuigenis, 16 want nadat Hij gezegd had:

Dit is het verbond, waarmee Ik Mij aan hen verbinden zal na die dagen, zegt de Here:

Ik zal mijn wetten in hun harten leggen, en die ook in hun verstand schrijven, 17 en hun zonden en ongerechtigheden zal Ik niet meer gedenken.

18 Waar dan voor deze dingen vergeving bestaat, is er geen zondoffer meer (nodig).

19 Daar wij dan, broeders, volle vrijmoedigheid bezitten om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, 20 langs de nieuwe en levende weg, die Hij ons ingewijd heeft, door het voorhangsel, dat is, zijn vlees, 21 en wij een grote priester over het huis Gods hebben, 22 laten wij toetreden met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, met een hart, dat door besprenging gezuiverd is van besef van kwaad, en met een lichaam, dat gewassen is met zuiver water. 23 Laten wij de belijdenis van hetgeen wij hopen onwankelbaar vasthouden, want Hij, die beloofd heeft, is getrouw. 24 En laten wij op elkander acht geven om elkaar aan te vuren tot liefde en goede werken. 25 Wij moeten onze eigen bijeenkomst niet verzuimen, zoals sommigen dat gewoon zijn, maar elkander aansporen, en dat des te meer, naarmate gij de dag ziet naderen.

26 Want indien wij opzettelijk zondigen, nadat wij tot erkenning der waarheid gekomen zijn, blijft er geen offer voor de zonden meer over, 27 maar een vreselijk uitzicht op het oordeel en de felheid van een vuur, dat de wederspanningen zal verteren. 28 Indien iemand de wet van Mozes terzijde heeft gesteld, wordt hij zonder mededogen gedood op het getuigenis van twee of drie personen. 29 Hoeveel zwaarder straf, meent gij, zal hij verdienen, die de Zoon van God met voeten heeft

getreden, het bloed des verbonds, waardoor hij geheiligd was, onrein geacht en de Geest der genade gesmaad heeft? 30 Want wij weten, wie gezegd heeft: Mij komt de wraak toe, Ik zal vergelden! En wederom: De Here zal zijn volk oordelen. 31 Vreselijk is het, te vallen in de handen van de levende God!

Zondag 30

Wat is het verschil tussen het avondmaal van de Here en de pauselijke mis?

Het avondmaal van de Here verzekert ons ervan:

ten eerste dat wij volkomen vergeving van al onze zonden hebben door het enige offer van Jezus Christus, dat Hij zelf éénmaal aan het kruis heeft volbracht;

ten tweede dat wij door de Heilige Geest ingelijfd worden bij Christus, die nu naar zijn menselijke natuur niet op de aarde is, maar in de hemel aan de rechterhand van God zijn Vader en de Eer door ons wil worden aanbeden.

Maar de mis leert:

ten eerste dat de levenden en de doden alleen dan door het lijden van Christus vergeving van zonden hebben, indien Christus nog dagelijks door de priesters in de mis voor hen geofferd wordt;

ten tweede dat Christus lichamelijk in de gedaante van brood en wijn aanwezig is en daarom ook in die gedaante aanbeden moet worden.

De mis is dus in de grond van de zaak niet anders dan een verloochening van het enige offer en lijden van Jezus Christus en een vervloekte afgoderij.

Voor wie is het avondmaal van de Here ingesteld?

Voor hen die om hun zonden een afkeer van zichzelf hebben en toch vertrouwen dat deze hun om Christus' wil vergeven zijn, en dat ook de overblijvende zwakheid door zijn lijden en sterven bedekt is; die ook begeren hoe langer hoe meer hun geloof te versterken en hun leven te beteren.

Maar de huichelaars en zij die zich niet van harte tot God bekeren, halen door hun eten en drinken een oordeel over zich.

Mag men ook hen tot dit avondmaal toelaten die zich door hun belijdenis en leven als ongelovigen en goddelozen doen kennen?

Nee, want op deze wijze wordt Gods verbond ontheiligd en zijn toorn over de hele gemeente opgewekt.

Daarom is de christelijke kerk verplicht volgens het bevel van Christus en van zijn apostelen allen die zich als ongelovigen en goddelozen doen kennen, door de sleutels van het koninkrijk der hemelen buiten te sluiten, totdat zij hun leven beteren.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 30

Wij belijden in deze Zondag, dat Christus het verzoeningsoffer voor de zonden in het hemelse heiligdom heeft ingedragen en dat dit offer, éénmaal aan het kruis volbracht, ons in het Avondmaal wordt voorgesteld.

Christus heeft voor ons aan het kruis geleden en Hij is voor ons opgestaan. Zijn gekruisigd lichaam werd verheerlijkt door de glans van de opstanding. Hij werd opgewekt voor de eeuwige heerlijkheid, maar Hij is en Hij blijft eeuwig de gekruisigde Christus, het Lam, dat geslacht is.

De lidtekenen van de spijkers in de handen en voeten stonden in Zijn lichaam ingebrand en de speerwond in Zijn zijde was nog zichtbaar.

Als de gekruisigde Christus moest Hij ingaan in het hemelse heiligdom.

Want het was niet genoeg, dat Hij hier op aarde Zijn lichaam had laten breken en Zijn bloed had laten vergieten. Hij moest nog naar de hemel varen en daarmee Zijn bloed indragen in het heiligdom van God, zoals vroeger onder het Oude Testament de priesters het vergoten bloed binnenbrachten in het Heilige der heiligen. Zo is de Christus naar de hemel gevaren. Daar heeft Hij Zich aan de Vader laten zien als het offer dat gebracht werd voor de zonde, als de Christus, Die Zich in de dood gegeven had voor de Zijnen.

En die hemelvaart is niet slechts een kroon op de overwinning, die Hij in Zijn lijden en sterven had behaald. Maar zij was tegelijk een schakel in het werk van de verzoening. Het was de opdracht van het offer om het bloed te stellen voor de troon van God. En zo is Christus nu in de hemel als de gekruisigde Christus, als het Lam, dat geslacht is, staande voor het aangezicht van Zijn Vader.

Wij vinden onze volkomen rust alleen in dat offer, dat is binnengedragen in de hemel door onze enige Hogepriester zelf. Wij vinden rust in de voldoening, die Hij in Zijn hemelvaart tot het volle einde heeft gebracht. Van die gekruisigde Christus in de hemel is het Avondmaal het Sacrament.

Dat brood en de wijn wijzen ons terug naar de dag, waarop Hij werd geslacht aan het kruis van Golgotha. Maar het wijst tegelijk naar boven, want die Priester, Die Zichzelf geofferd heeft, droeg Zijn bloed de hemel binnen.

Alleen in Hem vinden wij onze rust, alleen in dat opgedragen verzoeningsbloed, alleen in dat Lam, Dat ook nu nog staat als geslacht in de hemel.

Die rust in het volbrachte werk van Christus, dat in de hemelvaart aan de Vader werd gepresenteerd, wordt ook in het Avondmaal genoten. En hier heb je dan de overgang van de voorafgaande Zondagen naar Zondag 30. Wij hoorden reeds, dat wij met onze ogen niet aan de uiterlijke tekenen van brood en wijn mogen blijven hangen, maar onze harten naar de hemel moeten verheffen.

Dat wordt door ons nu nog eens afzonderlijk beleden. Daarboven hebben wij de rust in Christus.

Maar hier vindt je dan ook de eenheid, die de onderdelen van Zondag 30 tot één geheel samenbindt. Want tot die rust worden slechts zij geroepen, die waardig geacht worden de Here te dienen in Zijn hemels heiligdom.

Wij horen nu, dat in het eenmaal volbrachte werk van Christus de rust genoten wordt door het volk van God. En wij letten er eerst op dat de gekruisigde Christus nu in de hemel is, vervolgens dat in Hem de rust genoten wordt en tot slot dat die rust door Hem verworven werd voor het volk van God.

Wij horen dus eerst, dat de gekruisigde Christus nu in de hemel is.

In het oog van velen heeft de eerste vraag van deze Zondag niet zoveel te betekenen.

Wij belijden daar, dat de pauselijke mis niets anders is dan een vervloekte afgoderij.

En inderdaad moet worden toegestemd, dat de eerste vraag van deze Zondag niet meer die brandende ernst heeft als drie, vier eeuwen geleden. Wie dit in die tijd beleed, beleed dit met het risico gedood te worden. Hij moest bereid zijn bloed er voor te geven. Die spanning zit er vandaag niet meer in.

En toch zijn wij in deze Zondag geroepen dit te belijden.

Niet slechts omdat we geroepen zijn onze Hogepriester, Die Zichzelf geofferd heeft voor ons, te eren tegen de oneer, die Hem dagelijks nog wordt aangedaan in alle landen van de wereld.

Maar ook opdat wij daardoor mogen getuigen tegen de aantrekkelijkheid en de betovering, die voor vele duizenden in onze dagen uitgaat van de Roomse eredienst.

Het misoffer werd in vroeger dagen verafschuwd door iedereen, die het als afgoderij had doorzien.

Maar wat vroeger als afgoderij werd afgewezen heeft nu de aantrekkelijkheid gekregen voor velen, zodat er vele protestanten zijn, die de protestantse eredienst zoveel mogelijk aan de liturgie van Rome zouden willen aanpassen.

Wij wijzen dan de mis wel af, maar beklagen ons toch over een armoede in onze kerkdiensten.

Daarom is het noodzakelijk te belijden, dat onze eenvoudige Avondmaalstafel duizendmaal rijker is dan de pompeuze pracht en de indrukwekkende handeling van de Roomse eredienst.

Je weet waar het in de mis om gaat.

Zij is een dagelijkse herhaling van het offer van Christus. Het brood verandert in het lichaam van Christus. Het houdt op brood te zijn en het wordt Christus, ook al is dat wonder niet te zien of te merken.

Daarom zijn die geweldige domkerken gebouwd en daarom staat daar het altaar, daardoor worden immers de hele kerk en de hele dienst beheerst. Alles staat in de Roomse kerk naar het altaar heengericht en heel de eredienst spitst zich toe met vele ceremoniën op het dagelijkse offeren van de Christus door de priester.

Voor dat brood buigt men zich neer en aan dat brood brengt men de hulde van de aanbidding. Het is bijna overbodig om nog te zeggen dat hier het schepsel als God geëerd wordt. Dit is vandaag nog afgoderij.

Ik ga daarom de mis niet weerleggen, maar ik wijs je op de heerlijkheid van onze belijdenis, op de rijkdom van Christus in de kerk, een rijkdom, waarin een eenvoudige kerkdienst en een sobere Avondmaalsviering zonder geweldige architectuur en machtige liturgie ver uitstraalt boven de kerkelijke feestelijkheid in de prachtigste kathedraal.

Wij hebben geen altaar en wij weten van geen offers in de kerk. Wij weten alleen van de bediening van het Woord.

De Bijbel zegt, dat Christus door één offerande voor altijd hen volmaakt heeft, die geheiligd worden.

De zonde heeft scheiding gemaakt tussen God en ons.

Wij konden tot Hem niet komen en Hij niet tot ons, omdat de zonde daar tussen was. En toen heeft God Zijn eigen Zoon tot zonde gemaakt. Toen kwam Christus tussen de Vader en ons.

En zoals in de Israëlitische tempel het voorhangsel opgehangen was tussen God en het volk in de voorhof, zo is Christus gekomen in die scheiding tussen de Here en de zondaren.

En zoals dat voorhangsel gescheurd werd, zo is ook het lichaam van Christus gescheurd en verbroken op Golgotha, zodat Zijn bloed vloeide uit Zijn wonden. Het voorhangsel van Zijn vlees werd doorboord en door dat open voorhangsel hebben wij nu de weg tot de Vader en mogen wij tot God gaan in volle zekerheid van het geloof.

Christus is voor ons doorgedaan naar de hemelen.

En Hij is daar nu aan de rechterhand van Zijn Vader.

Wij moeten niet zeggen: wie zal voor ons in de hemel opklimmen, want dat is Christus' opstanding en hemelvaart weer ongedaan maken. Christus is voor ons geklommen tot de troon van God en wij hebben in Hem onze verzoening gevonden.

Aan die Christus in de hemel, Die het heiligdom is ingegaan, richt het Avondmaal onze gedachten.

Onze kerkdienst is maar eenvoudig, omdat wij onze rijkdom in de hemel hebben. En omdat wij onze harten naar de hemel verheffen, daarom hebben wij de heerlijkheid van onze kerkdiensten niet in de hand, wij hebben ze niet in een kast opgeborgen, we kunnen ze niet laten zien en ze speelt niet af binnen de vier muren van deze kerk. Maar de heerlijkheid van onze kerkdienst is daarboven in de hemel. Zoals in de Roomse kerk alles op het altaar staat toegespitst, zo zijn in onze kerk alle dingen op de hemel gericht.

Daar is Christus.

Dat is de verborgen schoonheid in onze kerkelijke samenkomsten, verborgen voor wie haar in het geloof niet gezien heeft.

Wij hebben geen aards heiligdom, omdat we ons heiligdom in de hemel hebben. Wij hebben geen gewijd gebouw, maar een kerk van hout steen en ijzer. En we hebben geen altaar, maar een Avondmaalstafel met brood en beker, en we hebben geen indrukwekkende eredienst, want wij zijn kinderen van het Jeruzalem, dat boven ons is, onze moeder. Wij hebben een hemelse tabernakel waar de engelen hun liturgie beoefenen en Jezus de Hogepriester is.

Eenmaal zal ook hier op aarde de schoonheid van de aanbidding weer uitblinken, namelijk wanneer Christus weer lichamelijk bij ons zal zijn en wij bij Hem en de tabernakel van God bij de mensen zal zijn en de hemel op de aarde zal zijn gedaald. Ik zeg je niet, dat onze kerkdiensten niet anders mogen zijn dan ze nu zijn, maar ik zeg alleen, dat het zo sober en eenvoudig kan toegaan, omdat wij hier in onze eredienst getuigenis af mogen leggen, dat het voorhangsel is gescheurd en dat het hemelvaart geweest is en dat wij in het geloof hier op aarde deelnemen aan de eredienst van de hemel, dat wij gemeenschap hebben met Christus en Zijn engelen en met Hem staan voor Gods troon en in Hem gezet zijn in de hemel.

De kerk is niet een tempel, waar iets indrukwekkends plaats heeft, maar een open plek op aarde, waar de glans van de hemel in het geloof wordt gezien.

En dit is onze blijdschap, dat wij onze harten tot die Christus mogen verheffen, dat wij met Hem verbonden zijn en dat wij hier op aarde in het geloof hemels werk verrichten, deelnemen aan de hemelse liturgie, dienen in het hemelse heiligdom.

Neem dat opzien naar de hemel uit onze kerkdiensten weg, sluit er de ogen voor en er blijft niets over.

En zo spreekt ook onze Catechismus van dat gericht-zijn op de hemel, wanneer hij zegt, dat wij volkomen vergeving van al onze zonden hebben door het enige offer van Jezus Christus, dat Hij Zelf éénmaal aan het kruis heeft volbracht en dat wij door de Heilige Geest ingelijfd worden bij Hem, die nu naar zijn menselijke natuur niet op de aarde is, maar in de hemel aan de rechterhand van God Zijn Vader en dáár door ons aanbeden wil worden.

Onze kerkdienst is niet arm, zodat wij reden hebben om aangetrokken te worden door pracht en praal. Hij kan niet rijker zijn dan hij is.

Nogmaals: ik wil niet zeggen, dat het niet anders kan. Misschien konden wij ook in onze kerkdiensten duidelijker en helderder getuigen, dat hier alles op de hemel gericht staat en dat wij hier deelnemen aan de eredienst van de hemel en gemeenschap hebben met de engelen en met Christus voor de Vader staan.

Maar dit is dan toch onze rijkdom, dat wij in Hem onze rust hebben.

Dat horen we dan in de tweede plaats.

Het Avondmaal is alleen voor degenen, die hun rust vonden in het volbrachte werk van Christus, die om hun zonden een afkeer hebben van zichzelf en toch vertrouwen dat deze hun om Christus' wil vergeven zijn, en dat ook de overblijvende zwakheid

door zijn lijden en sterven bedekt is; die ook begeren hoe langer hoe meer hun geloof te versterken en hun leven te beteren.

Het kan ook met enkele duidelijk woorden gezegd worden: het Avondmaal is voor diegenen, die kennen hun ellende, Christus' verlossing en de dankbaarheid door de Heilige Geest.

Daaraan hebben we ons ook zelf te beproeven voor elke Avondmaalsviering.

Alleen moet niemand denken, dat hij met de kennis van de ellende beginnen kan.

Dit is het eerste, dat de Christus ons gepredikt wordt. God verkondigt ons door de dienst van mensen de dood van Zijn Zoon. Hij deed het licht van de hemel over ons opgaan. Hij heeft het gordijn gescheurd, zodat er nu een open toegang tot Zijn gemeenschap is door Christus.

En als God ons dan zo spreekt van de genade in de Zoon, dan wordt het niet aan ons overgelaten of we het geloven willen of niet.

God verkondigt ons de Zoon met de kracht en het gezag van het eerste gebod: gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.

Hij gebiedt ons in Zijn Zoon en in dat offer de rust van ons leven te vinden. Zo heeft God het gezegd tot Zijn volk in de woestijn: Ik ben uw rust.

En hoe hebben ze toen tegen Hem en Zijn genade gerebelleerd, toen ze weigerden hun vertrouwen te stellen op de steenrots, die volgde, de steenrots, Die Christus was. En zo heeft de Here aan Zijn kerk in Maleachi's dagen verkondigd, dat ze Hem zouden geloven.

Maar hoe hebben ze Hem toen weerstaan. Maar dan moet je ook horen hoe God twist met Zijn volk in Maleachi 3, twist in de majesteit en met de kracht van het eerste gebod.

Zonder ophouden roept God tot Zijn volk: Ben Ik een Vader, waar is dan Mijn eer?

Ben ik de Here, waar is dan het ontzag voor Mij?

Als God tot mij komt met de genade van Zijn Zoon, dan ben ik niet vrij om te horen of niet, om mij daaraan over te geven of niet.

God spreekt ons nu van Zijn genade en wij moeten de grootsheid van dat spreken verstaan. Dat is het openzetten van de deur van de hemel. Het binnenste heiligdom is nu ontsloten. Christus is door de poort gegaan om als Zijn eigen Hogepriester Zichzelf als de gekruisigde Christus voor te stellen aan de Vader.

Dit is het eerste wat we moeten verstaan, dat God nu het voorhangsel heeft gescheurd en dat het licht van de hemel over ons leven is uitgegaan.

Dit is het eerste wat gezien en erkend moet worden, het heiligdom is geopend.

En als het licht van de hemel uit het binnenste heiligdom over mijn leven straalt, dan zie ik mijn zonde en ellende. Er is geen andere weg om de ellende te kennen dan deze, geen andere mogelijkheid om je zelf als verloren te zien dan dit alleen: dat ik mijn leven zie in het licht van de verlossing.

Er is geen ellendekennis buiten de lichtstraal van de hemel.

Er is geen kennis van zonde dan alleen op die open plek, waar het binnenste heiligdom ontsloten werd en het licht van God al onze zonden ontdekt.

Hij stelt onze zonden in het licht.

En dan zie ik in het licht van de genade, dat ik voor God verwerpelijk en verloren ben in mijzelf, dan zie ik onder een geopende hemel, dat ik verdorven ben door mijn zonden. En dan alleen krijgen we een afkeer van ons zelf om onze zonden.

Daarom is dit de zelfbeproeving voor het Avondmaal, dat wij met onze hand het licht niet bedekken, dat uit een open hemel over ons leven viel, dat wij ons zelf willen zien

onder de bestraling van Gods genade, dat ik mijn leven zie in het licht van Gods Woord.

We moeten erkennen, dat de enige Hogepriester van onze belijdenis tot de hemelen is doorgegaan en dat wij opzien naar het hemelse heiligdom.

Dan weet ik mijn zonden en mijn schuld. Dan zie ik ze in het licht van Gods aangezicht. En dan weet ik, dat ze voor Zijn oog niet te bedekken zijn, maar dat alles voor Hem geopend ligt.

Wie zo zijn zonde en ellende ziet in het licht van de hemel, weet dat hij om genade roepen moet.

Maar die weet dan ook van Gods ontferming in Jezus Christus. Die weet van verlossing. Ellendekennis is niet een zich ongelovig afvragen: wie zal in de hemel opklimmen? of wie zal naar de overkant van de zee varen om het voor ons te halen? Ellendekennis is alleen mogelijk in het licht van de verlossing. Alles wat door de mensen buiten dat licht gekend en beleefd wordt is niets anders dan smart van het vlees, dat tegen God rebelleert, de smart van de mens, die zichzelf handhaaft en niet buigen wil.

Alleen in het licht van de verlossing zie je de werkelijkheid van je leven als ellendig en verloren.

Maar het is het licht van de verlossing. Het is de ontdekking, dat de hemel werd geopend en dat er een open deur is in het hemelse heiligdom, dat er een nieuwe en levende weg ontsloten werd door de Hogepriester, Die met Zijn eigen bloed deze ingewijd heeft.

En zo weet je dan door de ontsluiting van de hemel van de verlossing door het bloed van Christus. Zo zie je jezelf dan als een verlostte staan op die open plek, waar Gods licht is uitgestraald, geroepen om in te gaan door het bloed van de verzoening, gered en behouden door Gods genade, gegrepen en gezet in de gemeenschap met God.

En dan heb je je daarin zelf te beproeven of je de verlossing van iets anders verwacht dan de genade alleen, of je op Christus vertrouwt, of Hij jou tot een volkomen rust in het leven geworden is.

En als je dan telkens weer in je leven de resten van een eenmaal gebroken zelfvertrouwen ontdekt, danwerp je je weer neer voor de voeten van Christus en dan belijdt je: U alleen bent de rots van mijn vertrouwen. U bent mijn rust U alleen.

En dan wekt dat licht van de hemel in ons hart ook de begeerte om hoe langer hoe meer ons geloof te sterken en ons leven te beteren.

Wie het licht van de hemel zag uitstralen over zijn leven, weet zich een geroepene tot de volmaaktheid, tot het volkomen leven in de gemeenschap met God.

Want die weet dat zijn leven niet is afgesloten in zichzelf, die gelooft, dat de grafsteen gelicht werd en de weg naar boven werd ontsloten en die ziet zijn leven opgenomen in het leven van het hemelse heiligdom, die heeft voor zich zelf geen eigen, afgezonderd leven meer, maar zijn leven wordt een hemels leven, leven in de tempel van God, leven in gemeenschap met Christus en Zijn engelen, leven in de ambtelijke dienst van het christen-zijn.

En het is met deze begeerte naar de vernieuwing van het leven net als met de kennis van de ellende. Je kunt dat niet koesteren buiten het licht van de verlossing.

Hoe meer je van de verlossing verstaat, des te meer gaat in je leven de begeerte branden om de Here in alles te behagen, om Hem lief te hebben met heel je hart, om je leven voor Hem uit te storten in blijdschap, om eigendom van Hem te zijn en in gemeenschap met Hem te leven, om uit Zijn volheid te bloeien en vruchten te dragen.

Dit is de rust, die in Christus genoten wordt.

En deze rust is voor het volk van God. Dat is: deze rust is voor allen, die zich aan de genade van God onderwerpen. Voor hen is de rust in Christus verworven.

Dit horen we dan in de derde plaats.

De hemel is opengestoten door de Christus, Die voor ons naar de hemel voer. Er is geen duistere wolk meer, die ons leven bedekt en bedrukt, er is geen vergrendelde deur, die ons de toegang tot de Vader afsluit.

Wij staan in het licht van de hemel.

Maar wee diegenen, die onder die open hemel in dat stralende licht van de verlossing tegen de liefde en genade van de Vader rebelleren.

Ik zei al, dat die genade door de Heere Zelf met goddelijke majesteit verkondigd wordt.

Hij spreekt van Zijn Zoon in de kracht en met het gezag van het eerste gebod.

In datzelfde hoofdstuk waar gesproken wordt van de rust, die door het volk van God in Christus genoten wordt, lezen we van de toorn van God over diegenen, die onder een zo grote genade hun harten verharden.

Want indien wij opzettelijk zondigen, nadat wij tot de erkenning van de waarheid gekomen zijn, blijft er geen offer voor de zonden meer over, maar een vreselijk uitzicht op het oordeel en de felheid van een vuur, dat wederspanningen zal verteren. En wij lezen daar van de zwaardere straf, die hij zal verdienen, die de Zoon van God met voeten heeft getreden, het bloed van het verbond, waardoor hij geheiligd was, onrein geacht en de Geest van de genade gesmaad heeft.

En de Catechismus spreekt in navolging van de Bijbel, dat zij die zich niet van harte tot God bekeren door hun eten en drinken een oordeel over zich halen.

Gods genade is groot. Hij doet Zijn licht over ons leven uitstralen.

Maar er is niets zo ernstig als die genade, die van onze verlossing spreekt. Op die open plek waar de deur van de hemel geopend is en het hele leven gemaakt werd tot een tempel van God, moet Gods verbond heilig gehouden worden, opdat Zijn toorn niet over de hele gemeente wordt opgewekt.

En daarom moet aan de Avondmaalstafel ook de kerkelijke tucht worden uitgeoefend, opdat diegenen die zich niet willen buigen en gewonnen willen geven, geweerd worden van de tafel van Gods gemeenschap.

Waar op deze manier Gods verbond niet heilig gehouden wordt, daar halen de huichelaars door hun eten en drinken over zichzelf niet alleen een oordeel, maar handhaaft God de heiligheid van Zijn genade ook over heel de gemeente.

De kerk gaat ten onder als ze de tucht niet oefent.

Daarom is de tucht een brandend-ernstige zaak.

God moet gevreesd worden in de openbaring van Zijn genade.

Maar waar Hij dan ook gevreesd wordt, daar wordt de rust genoten door het volk van God en daar wordt het Avondmaal gevierd als in het heiligdom zelf.

Daar wordt de verborgenheid van het Sacrament gezien in het geloof.

AMEN

Sondag 31

ZONDAG 31: DE SLEUTELS VAN HET HEMELRIJK

Jesaja 5:1-7

1 Ik wil van mijn geliefde zingen, het lied van mijn beminde over zijn wijngaard. Mijn geliefde had een wijngaard op een vruchtbare heuvel; 2hij spitte hem om, zuiverde hem van stenen, beplante hem met edele wijnstokken, bouwde daarin een toren en hieuw ook een perskuip daarin uit. En hij verwachtte, dat de wijngaard goede druiven zou voortbrengen, maar hij bracht wilde druiven voort.

3 Nu dan, inwoners van Jeruzalem en mannen van Juda, spreekt toch recht tussen Mij en mijn wijngaard. 4 Wat was er nog aan mijn wijngaard te doen, dat Ik er niet aan gedaan heb? Waarom verwachtte Ik, dat hij goede druiven zou voortbrengen, en bracht hij wilde druiven voort? 5 Nu dan, Ik wil u doen weten, wat Ik met mijn wijngaard ga doen: zijn doornhaag wegnemen, opdat hij verwoest worde; zijn muur doorbreken, opdat hij vertrapt worde; 6 Ik zal hem tot een wildernis maken, hij zal gesnoeid noch behakt worden, zodat er dorens en distels opschieten; en Ik zal de wolken gebieden, dat zij op hem geen regen doen vallen. 7 Welnu, de wijngaard van de Here der heerscharen is het huis Israëls, en de mannen van Juda zijn de planten waarin Hij vreugde heeft; Hij verwachtte goed bestuur, maar zie, het was bloedbestuur; rechtsbetrachting, maar zie, het was rechtsverkrachting.

Zondag 31

Wat zijn de sleutels van het koninkrijk der hemelen?

De verkondiging van het heilig evangelie en de kerkelijke tucht.

Door beide wordt het koninkrijk der hemelen voor de gelovigen geopend en voor de ongelovigen gesloten.

Hoe wordt het koninkrijk der hemelen door de verkondiging van het heilig evangelie geopend en gesloten?

Volgens het bevel van Christus wordt aan de gelovigen, allen samen en ieder persoonlijk, verkondigd en in het openbaar verklaard, dat al hun zonden hun door God om de verdienste van Christus werkelijk vergeven zijn, zo vaak zij de belofte van het evangelie met waar geloof aannemen.

Maar aan alle ongelovigen en huichelaars wordt verkondigd en verklaard, dat de toorn van God en het eeuwig oordeel op hen rusten, zolang zij zich niet bekeren.

Naar dit getuigenis van het evangelie zal God oordelen, zowel in dit als in het toekomstige leven.

Hoe wordt het koninkrijk der hemelen gesloten en geopend door de kerkelijke tucht?

Volgens het bevel van Christus worden zij die onder de naam van christen zich in leer of leven onchristelijk gedragen, eerst bij herhaling broederlijk vermaand.

Wanneer zij toch in hun dwalingen of schandelijk leven volharden, worden zij aangeklaagd bij de gemeente of bij hen die door de gemeente daarvoor aangewezen zijn.

Wanneer zij zich ook aan hun vermaning niet storen, worden zij niet langer tot de sacramenten toegelaten en zo uit de christelijke gemeente en door God zelf buiten het rijk van Christus gesloten.

Zij worden weer als leden van Christus en van zijn gemeente aangenomen, wanneer zij werkelijk beterschap beloven en bewijzen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 31

Wij horen in deze Zondag van de sleutels van het hemelrijk. Door de verkondiging van het Evangelie en door de christelijke ban wordt het hemelrijk voor de gelovigen open gedaan en voor de ongelovigen toegesloten.

Deze Zondag verkondigt ons de ijver van Christus over Zijn bruid, de heerlijke rechten van de Heer in Zijn eigen huis, de soevereine glans van de Koning over Zijn eigen domein, de eer van de Gastheer aan Zijn eigen tafel.

De kerk is van God. Zij is de gemeente, die Jezus Christus kocht met Zijn eigen bloed. Want des Heren deel is zijn volk, Jakob het Hem toegemeten erfdeel.

De kerk is Gods particulier bezit op aarde.

Alles is van God, maar alle dingen zijn Hem nog niet geheiligd en toegeëigend. De duivelen huppelen over de straten van de steden, de mensen worden betoverd door de afgoden, de valse profeten slepen hen mee.

Maar de kerk is Gods erfenis op aarde. Daar werpt Christus de duivelen uit en brandt Hij weg wat vreemd is aan Zijn heerlijkheid. De kerk is Gods wijngaard in de wereld. Hij heeft haar omheind en ommuurd, haar gereinigd en gezuiverd, haar omvangen en omsloten door de eeuwige armen van Zijn bemoeienis haar afgezonderd van de wereld door het werk van Zijn verkiezing, haar gezet en geplant als een hof des Heeren in de wildernis.

Over haar breidt God Zijn hoogheid uit. In zijn kerk heeft God Zijn troon gevestigd onder de wolken, daar heeft Hij de feestzaal bereid, de tafel van Zijn gemeenschap neergezet, het huis vervuld door de geur van Zijn liefde en alle dingen vol gemaakt van Zijn genade en gunst.

Daar heeft Hij ontstoken de lamp van Zijn Woord, zodat het licht uitstraalt en de duisternis het niet grijpen kan. Daar klinkt het hoge Woord van Zijn ontferming, de brandende-ijverige verklaring van Zijn liefde.

Het is de kerk zelf, die dat Woord te dragen en te verkondigen heeft. Zij draagt dat Woord voor zich uit in het gedrang van de mensen. Ze is geroepen om de mond des Heeren te zijn. Ze moet roepen: Alzo spreekt de Here.

Maar ze draagt dat Woord in zwakheid. Ze kan dat Woord niet anders verkondigen dan met zwakke stem. Ze heeft geen middel om over de mensen te heersen, geen scepter, waarmee ze verzet kan neerslaan, geen middelen van geraffineerde propaganda en massasuggestie, geen vonkende reclames, geen kunst- of staatsgrepen.

Ze kan soms het Woord van God slechts fluisteren in de kelders van de ondergrondse gemeenten.

En ze kan slechts spreken tot de mensen, ze kan niemand dwingen, geen strafmaatregelen nemen, geen sancties uitoefenen of geweld toepassen.

Ze kan ook de werking van het Woord niet onder controle nemen, geen harten doorzoeken en gewetens keuren. Ze kan de verborgen vijand niet onderscheiden van de

vriend, de stille hater niet doorzien, de maskers niet afrukken en het verborgene niet doorgronden.

Maar zij verkondigt het Woord en dat Woord heeft kracht, want het is het Woord van de Koning, het is het Woord vol majesteit, soeverein, oordelend en schiftend, rakende de verborgenheden van de harten, naar het Woord van de apostel, gaande door merg en been.

Dit Woord is het Woord van God, het is de stem van God sprekende door de mond van Zijn Kerk, het is de boodschap, waarvan geen woord ter aarde vallen zal. Want door dat Woord in de mond van de Kerk is Christus hier op aarde Degene, Die opent en niemand sluit en die sluit en niemand opent.

Wij horen dan nu van de sleutels van het koninkrijk der hemelen en ik spreek je eerst van die sleutelmacht in de verkondiging van het Evangelie en daarna van die sleutelmacht in de kerkelijke tucht.

En het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen versteld stonden over zijn leer, want Hij leerde hen als gezaghebbende en niet als hun schriftgeleerden.

Er wordt hier onderscheid gemaakt tussen twee manieren van spreken: het machtige spreken van de Zoon en het machteloze woord van Israëls geestelijke leiders.

Die mensen, die de bergrede aangehoord hadden, waren opgegroeid bij de leer van de Rabbijnen. Zij waren onderwezen om het leven te zoeken bij de gerechtigheid, die uit de wet is. Zij moesten door godsdienst zalig worden en het was nu maar de vraag hoeveel godsdienstigheid nodig was om het geweten gerust te stellen.

Daarom was het in de scholen van de Rabbijnen één en al wikken en wegen, één lange berekening, één speculatie over de vraag hoeveel godsdienst nodig was om in het koninkrijk der hemelen in te gaan.

Dat was reeds door eeuwenlange oefening vastgegroeid in het leven van Israël en de leiders van het volk waren hierdoor discussiërende geleerden geworden. Het was bij hen altijd passen en meten, optellen en aftrekken. Christus heeft onder dat volk Zijn mond geopend en Hij sprak in de macht van het Woord van Zijn Vader. Hij heeft de goede boodschap gebracht. Het was een vaststaand woord, dat van Zijn lippen kwam: Zalig zijt gij, discipelen.

Hij sprak als één die meer was dan Salomo, meer dan één van de profeten, meer zelfs dan Mozes, die de wet gegeven had. Heden is dit schriftwoord voor uw oren vervuld. De zonden zijn u vergeven. Ga heen in vrede.

Maar als dan voor dat machthebbende woord van de genade de zielen gesloten werden en de harten verhard, dan spreekt Hij in diezelfde macht het woord van Zijn 'Wee u' uit over farizeeërs en schriftgeleerden : Jeruzalem, Jeruzalem, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert, en gij hebt niet gewild. Zie, uw huis wordt aan u overgelaten.

Dat waren woorden, die met macht gesproken werden, woorden, waardoor hemel en aarde bewogen werden. In dat woord van Christus werd de deur van de hemel geopend en in datzelfde woord werd de poort weer toegesloten.

Wij moeten beginnen bij die sprekende Christus om het woord van de kerk te verstaan.

Christus is nu niet meer bij ons op aarde. Hij zit boven de wolken. Maar onder de wolken moet Zijn Woord gehoord worden, Zijn Woord, het Woord van macht.

En daarom draagt Hij voor Zijn hemelvaart Zijn discipelen op om het Evangelie te verkondigen, om Zijn Woord uit te dragen en te dienen, om te spreken met macht en niet als de schriftgeleerden.

Nee, de discipelen kunnen niet spreken als de Zoon Zelf. Hij sprak als de Enige. Hij Zelf heeft de schat verworven en Hij deelt hem uit. Hij neemt het uit Zijn volheid en Hij strooit Zijn gaven rond.

Maar als de boodschappers van de Zoon zullen de apostelen uitgaan in de wereld, als dienaren van Zijn Woord, om te spreken van: 'zalig' en 'wee u', om het koninkrijk der hemelen voor de gelovigen open te doen en voor de ongelovigen toe te sluiten., om te binden op aarde wat in de hemelen gebonden zal zijn en om te ontbinden op aarde, wat in de hemel ontbonden zal zijn, om de zonden in Christus' Naam te vergeven en om de zonden te houden.

Dat is de prediking van het Evangelie, waarvan deze Zondag spreekt. Door verkondiging wordt het hemelrijk de gelovigen opengedaan.

Hier in de kerk wordt elke zondag twee keer de sleutelmacht uitgeoefend. En dan is dit het eerste waarvan gesproken moet worden, dat het hemelrijk ons wordt opengedaan door de verkondiging van het Evangelie.

Dit is het machtwoord, waardoor wij zullen ingaan. Door het Woord van God gaan we in. Niet door iets, dat wij hebben, voelen, ervaren, bezitten, of misschien ontberen, te kort komen.

Wij gaan in niet door iets, dat wij in ons hebben, dat gemeten en getaxeerd kan worden, waarover te wikken en te wegen valt, waarvan één meer of één minder aanwezig kan zijn.

Wij gaan in door iets, dat boven onze hoofden gesproken wordt, door het Woord van de genade, dat van omhoog tot ons uitgaat, door de goede boodschap van Gods ontferming en barmhartigheid in Christus Jezus, door het machtwoord der genadeverkondiging.

Dat is de prediking van Gods genade over ons, de prediking, die een ontdekking een verrassing voor ons is, onthulling van het wonder van de nooit vermoede liefde van God.

Wij klimmen niet als begerige mensen tree voor tree omhoog om die schat te bereiken, wij werken ons niet op door plichts vervulling, morele inspanning en godsdienstige ernst om de hoogte te bereiken waarop het weggelegd is.. Wij komen niet als welgemeende belangstellenden onder het gehoor van het Evangelie.

Als vijanden werden wij met God verzoend, wij, eens niet zijn volk, nu echter Gods volk.

Dit is de koninklijke kracht van het Woord van Gods ontfermingen over ons, dit is het plan van Zijn verkiezing: wij hebben het niet gezocht, maar wij werden gevonden, wij hebben er niet om gevraagd, maar wij ontdekten, dat wij door God begeerd werden. Het is in ons denken en zinnen niet opgekomen, maar wij werden geroepen, bij name genoemd, aangesproken door de aanspraak van God.

In de afgrondelijke diepten van onze schuld is het koord neergelaten, een hand ging tot ons uit, een stem werd gehoord. God sprak. Hij sprak het Woord van de goede boodschap.

Hij sprak en Hij spreekt van het heil in Christus en dat spreken van God wat over ons komt, dat is ons behoud, dat is een overweldigend spreken, dat overmeestert ons, neemt ons gevangen, ontwapend ons en leidt ons als kinderen in het huis van de Vader.

Die overmacht van het Evangelie is ons behoud.

En telkens weer moet het Evangelie de overmacht over ons verwerven.

Want wij laten het los en we worden opnieuw gegrepen, wij werpen het weg en God vindt ons weer terug, wij vertreden het met onze voeten en het wordt ons weer als ongeschonden schat in de handen gegeven, wij keren het de rug toe en het wordt ons opnieuw verkondigd, wij slaan het van ons weg en het daalt weer als een milde gave op ons neer.

Dat Evangelie is sterker dan mensenkracht, dat is het machtswoord van de genade. En dat wordt ons verkondigd in de prediking van de kerk, het werd van boven af neergedruppeld op onze voorhoofden in het water van de doop, het heeft over ons geklonken voor we geboren werden, het blijft gehandhaafd in de geslachten, het staat geschreven dwars door de zwarte bladzijden van ons levensboek, het breekt de pantsers van ons verweer, het verbrijzeld ons verontwaardigd verzet, het gaat overwinnend uit en het zal overwinnen. In die verkondiging is Christus, die het hart van Zijn bruid werft, voor wie Hij alles bereid heeft. Hij houdt niets terug, Hij geeft Zich volledig, Hij geeft Zichzelf. Hij overschaduwet ons, Hij breidt Zijn vleugel over ons uit, Hij neemt ons aan, verwondt als we zijn.

Dat Evangelie wordt ons verkondigd met gezag.

Dat is de ontsluiting van het hemelrijk. Wie het hoort, ontdekt de Bruidegom en ontdekt zichzelf als een lid van de bruidsgemeente. De deur is ontsloten en de feestzaal is geopend, de tafel is bereid. God ontvangt ons in Zijn gemeenschap, Hij zet Zijn huis voor ons open en wij komen als geroepen.

De kerk heeft dit Evangelie te verkondigen als een eed van God. Zalig zijn zij, die het Woord van God horen en het bewaren. Zalig is hij, die leest en zijn zij, die horen de woorden van deze profetie en datgene bewaren wat daarin geschreven is.

Van dit Evangelie zal geen woord ter aarde vallen. Hij is waarachtig en getrouw.

En daarom word je, als gemeente door de ambtelijke verkondiging van het Woord, de deur ontsloten.

De deur staat open. Je mag naar binnengaan. Je bent binnen, want je bent al naar binnen gegaan en je zit aan Gods tafel en je bent Gods geliefde kind. Je bent geborgen en in het binnenste van Zijn tent. Je hebt rust gevonden als een zwaluw in Gods huis. Je vindt je plaats onder Zijn vleugels.

Maar in dit zelfde Evangelie van overmachtige genade wordt het hemelrijk de ongelovigen toegesloten.

Dat is het getuigenis, dat de kerk uitroepen moet over een gedoopt Europa, dat gelokt en getrokken werd in de ark van het behoud, maar nu de Here te schande maakt.

Maar zoek die gelovigen, die door het getuigenis van de kerk buiten het Koninkrijk van de hemel gesloten worden, niet slechts bij de op hol geslagen massa's van deze tijd.

Buitengesloten kan alleen maar worden hij, die uitdrukkelijk werd uitgenodigd, die eerst bij name geroepen werd, over wiens hoofd de klank van het Evangelie geklonken heeft.

Buitengeworpen kunnen slechts worden de kinderen van het Koninkrijk. Het 'wee u' kan alleen gesproken worden over hen die de weg wel weten, maar niet bewandeld hebben.

Het gaat hier niet over vreemden en zij die veraf zijn, maar over kinderen van Jeruzalem, leden van de gemeente, deelgenoten aan het verbond.

Dit is het ontzaglijke in de hantering van de sleutels van het koninkrijk der hemelen. Het gaat niet over vreemden, maar tegen eigen, niet tegen de ongedoopte, maar tegen de kinderen van de kerk..

Dit woord keert zich tegen hen, die door die genade niet werden overweldigd, die zich stijf hielden en de voet dwars zetten, en ach, dit niet slechts in openbare goddeloosheid en opspraakmakende uitspattingen, maar ook in de koestering van de eigengerechtigheid, in het onuitgesproken vertrouwen op meer of minder godsdienstigheid, in het zich toch nog onttrekken aan de werkingen van de Geest, in de verborgen opstandigheid tegen de vrije genade, in het vasthouden en handhaven van zichzelf, in het volharden bij eigen gedachten, eigen wil, eigen kijk, eigen inzicht, eigen karakterzonden, eigen levensmethoden, in het houden van het eigen onverloste leven voor zichzelf, in de weigering om zichzelf te mishagen en zich voor God te verootmoedigen, in het liefhebben van de vreugden van het vlees, in het bewonderen van de wereld in haar losbandigheid, in een wereldse gezindheid of in valse godsdienstigheid.

In de verkondiging van het Evangelie, waarin verkondigd wordt, dat de deur van de gemeenschap met God geopend is, wordt tegelijk aan alle ongelovigen en aan hen die zich niet van harte bekeren, gezegd en betuigd, dat de toorn van God en de eeuwige verdoemenis op hen ligt zolang zij zich niet bekeren.

Zij worden hier op aarde gebonden en wat hier gebonden is, dat zal in de hemel gebonden zijn.

Zij worden buitengesloten door de prediking van de kerk.

Want God neemt ons als Zijn kinderen aan tot roem van zijn genade. Wij hoeven niets te betalen, niets te presteren, niets tot stand te brengen, God redt ons door het Woord dat Hij boven onze hoofden uitspreekt.

Maar als wij dan tot kinderen aangenomen zijn, dan worden we geroepen om Hem te dienen als kinderen, die niet liegen, dat is: niet teleurstellen zullen. Dan wacht God op de vrucht van ons leven niet als de vervulling van een nieuwe wet, maar als het werk van de Geest, die ons leven vrijmaakt en vernieuwt, als een ademen in de ruimte van de verlossing, als een jubel en een vreugd, als een dankoffer voor Hem.

En als Hij dan op ons ziet en Hij in ons leven niet de glimlach van het verloste leven ziet glanzen, als Hij zoekt en Hij vindt geen vrucht, als Hij roept en Hij krijgt geen antwoord, als Hij Zich geven wil, maar de zielen worden gesloten, dan werpt Hij ons uit de gemeenschap van Zijn liefde.

Versta toch de grootheid van Zijn genade en gij zult ook de ijver van God over Zijn huis begrijpen.

Gods kerk is Zijn wijngaard in de wereld. Hij heeft die omgespit en van stenen gezuiverd, en Hij heeft hem beplant met edele wijnstokken, en Hij heeft daarin een toren gebouwd en ook een perskuip uitgehouwen en Hij heeft verwacht, dat hij goede druiven voort zou brengen.

Het is Zijn werk. Het is Zijn eigendom, Hij verheugd Zich in datgene wat Hij geplant heeft.

Jesaja zingt zijn lied van de wijngaard, maar de klank wordt gebroken en scherp snijdt daardoor heen de klacht van God, Die alles gedaan heeft:

Nu dan, inwoners van Jeruzalem en mannen van Juda, spreekt toch recht tussen Mij en Mijn wijngaard. Wat was er nog aan Mijn wijngaard te doen, dat Ik er niet aan gedaan heb? Waarom verwachtte Ik, dat hij goede druiven zou voortbrengen, en bracht hij wilde druiven voort?

Wat is er meer te doen? Hij heeft van voor onze geboorte ons bezet door Zijn liefde, Hij heeft het laten klinken over onze wieg, Hij heeft het iedere dag laten horen: Ik zal jullie

tot een Vader zijn en jullie zullen Mij tot zonen zijn. Ik heb geroepen van je moeders buik af aan: Ik, Ik ben jouw God.

En lees dan het: wee u, dat ons bewaard is in het vervolg van dat hoofdstuk van Jesaja, het zesvoudig: wee u, van de God van alle genade, het: wee u, dat vandaag nog door de kerk verkondigd wordt in iedere prediking van Gods ontfermingen, het wee u, dat ook uitgeoefend wordt in de kerkelijke tucht.

Ik hoef daar nu niet veel van te zeggen.

In het Woord spreekt God van Zijn verbond met ons. De kerkelijke tucht is Gods daad in Zijn gemeente. Het is het, Die Ismaël verdreven heeft uit Abrahams tent, Die Saul heeft verworpen, dat hij geen koning meer zou zijn, Die mannen van Jeruzalem heeft weggegooid in de ballingschap met een mannelijke wegwerping, Die Judas deed heengaan in de nacht, Die Ananias en Saffira heeft uitgebannen uit de gemeente van de Heilige Geest.

Hij is het, Die ons nu buiten Zijn kerk zal werpen, als wij naar het vlees leven en Zijn liefde verachten.

Hij doet dat door de dienst van mensen, door Zijn knechten, die Hij in Zijn kerk geroepen heeft.

Maar als dan die knechten van God bij elkaar zijn in de naam en de macht van de Here Jezus Christus, dan rijst in hun handeling God in zijn volle majesteit omhoog om de kinderen van het Koninkrijk buiten te werpen door de kerkelijke tucht, zoals een toornig en lang-getergd man eindelijk opstaat en een eigen, onwaardig kind in de hoek zet.

Verwonder je niet over deze toorn van God.

Hij deed ons geboren worden binnen de omheining van Zijn kerk, Hij heeft Zich gegeven in Zijn liefde om meer voor ons te zijn dan een Vader en een Moeder, om ons te verzorgen en te beschermen, om ons te lokken door het woord van Zijn liefde, om ons zonder ophouden te verzekeren, dat wij geliefde kinderen zijn, Zijn kostbare kleinoden, de parels in Zijn kroon.

Maar Christus heeft Zich, naar het woord van Calvijn, niet aan het kruis laten uiteenrijten, opdat wij in de zonde zouden leven. En God heeft Zich niet gegeven, opdat wij Hem in het gezicht zouden slaan. Hij werpt ons na lang geduld, na jarenlang aandringen van Zijn liefde en trouw door de dienst van zijn knechten, die gezanten zijn in Christus' opdracht: Wij bidden je om Christus' wil, laat je met God verzoenen.

Is God dan niet barmhartig?

Ja, God is barmhartig, want zelfs in die tucht strekt Hij zijn hand nog uit en laat Hij zich vinden als een ontfermend God voor iedereen, die gebroken wordt onder de stem van de Vader, om als verloren zoon weer terug te keren, gedreven door de trekkende liefde van de Vader uit een vreemde omgeving naar huis, dat moedwillig en roekeloos verlaten werd.

Wij verliezen hen, die van ons gingen, zo vaak uit het oog. Maar God ziet ze. En Hij is getrouw om afgedoolde schapen van Jezus Christus weer te vergaderen en ze terug te dragen in Zijn armen.

Er is blijdschap in de hemel over één zondaar, die zich bekeert.

God is getrouw. Hij strengelt Zijn bemoeienis dwars door de zonden van de geslachten als een gouden draad van Zijn verbond. Hij is de God van al de genade zelfs voor afzwerende kinderen van Zijn volk.

Hij roept ze terug uit de schuldige ballingschap.

Houdt dat toch vast, broeders en zusters, de doop heeft kracht zolang uw kinderen leven. God breidt Zijn armen wijd uit over de kinderen, die Hij u gegeven heeft, ook over die, bij wie de rebellie in het bloed geslagen is. En Hij is een God van verrassende trouw. Lees het maar in het slot van Psalm 106.

Gemeente, dit is de boodschap van zalig zijt gij en wee u. Dit is het woord, dat aan de kerk is toevertrouwd. Meer heeft de kerk niet dan deze heldere boodschap alleen. Maar het is het Woord van de Koning over zijn domein: des Heren deel is Zijn volk, Jakob het Hem toegemeten erfdeel.

Met dat Woord zal Gods gemeente alle macht van het vlees bedwingen, de geest van de tijden keren, alle eeuwen trotseren. Het is een woord met macht en niet een woord van Schriftgeleerden. Het is profetie tegen alle bewegingen van het vlees.

En als dan straks de macht van het vlees Gods gemeente zal wurgen en de stem zal smoren, dan zal haar laatste zucht het Woord van de Koning zijn: des Heren deel is Zijn volk, Jakob het Hem toegemeten erfdeel.

AMEN

Sondag 32

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 32: ONZE DANKBAARHEID

Johannes 15:1-17

1 Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de landman. 2 Elke rank aan Mij, die geen vrucht draagt, neemt Hij weg, en elke die wel vrucht draagt, snoeit Hij, opdat zij meer vrucht drage. 3 Gij zijt nu rein om het woord, dat Ik tot u gesproken heb; blijft in Mij, gelijk Ik in u. 4 Evenals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf, als zij niet aan de wijnstok blijft, zo ook gij niet, indien gij in Mij niet blijft. 5 Ik ben de wijnstok, gij zijt de ranken. Wie in Mij blijft, gelijk Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen. 6 Wie in Mij niet blijft, is buitengeworpen als de rank en is verdord, en men verzamelt ze en werpt ze in het vuur en zij worden verbrand. 7 Indien gij in Mij blijft en mijn woorden in u blijven, vraagt wat gij maar wilt, en het zal u geworden. 8 Hierin is mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt en gij zult mijn discipelen zijn.

9 Gelijk de Vader Mij heeft liefgehad, heb ook Ik u liefgehad; blijft in mijn liefde. 10 Indien gij mijn geboden bewaart, zult gij in mijn liefde blijven, gelijk Ik de geboden mijns Vaders bewaard heb en blijf in zijn liefde.

11 Dit heb Ik tot u gesproken, opdat mijn blijdschap in u zij en uw blijdschap vervuld worde. 12 Dit is mijn gebod, dat gij elkander liefhebt, gelijk Ik u heb liefgehad. 13 Niemand heeft grotere liefde, dan dat hij zijn leven inzet voor zijn vrienden. 14 Gij zijt mijn vrienden, indien gij doet, wat Ik u gebied. 15 Ik noem u niet meer slaven, want de slaaf weet niet, wat zijn heer doet, maar u heb Ik vrienden genoemd, omdat Ik alles, wat

Ik van mijn Vader gehoord heb, u heb bekend gemaakt. 16 Niet gij hebt Mij, maar Ik heb u uitgekozen en u aangewezen, opdat gij zoudt heengaan en vrucht dragen en uw vrucht zou blijven, opdat de Vader u alles geve, wat gij Hem bidt in mijn naam. 17 Dit gebied Ik u, dat gij elkander liefhebt.

Zondag 32

Nu wij uit onze ellende, zonder enige verdienste van onze kant, alleen uit genade door Christus verlost zijn, waarom moeten wij dan nog goede werken doen?

Omdat Christus ons niet alleen met zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, maar ons ook door zijn Heilige Geest vernieuwt tot zijn beeld, opdat wij met ons hele leven tonen, dat wij God dankbaar zijn voor zijn weldaden en opdat Hij door ons geprezen wordt.

Vervolgens om zelf uit de vruchten zeker te zijn van ons geloof en om door onze godvrezende levenswandel ook onze naasten voor Christus te winnen.

Kunnen zij dan behouden worden, die in hun goddeloos en ondankbaar leven voortgaan en zich niet tot God bekeren?

Beslist niet, want de Schrift zegt dat een onkuise, afgodendienaar, echtbreker, dief, gierigaard, dronkaard, lasteraar, oplichter, of een dergelijke zondaar, het koninkrijk van God niet beërven zal..

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 32

Wij worden nu geroepen in de komende weken te belijden, dat God Zich een dankbaar volk verworven heeft.

Indien de bedoeling van de catechismus in dit derde stuk in één zin moest worden samengevat, dan zou het de verlegen uitroep van verwondering uit Psalm 116 moeten zijn: "Wat zal ik de Here vergelden al zijn weldaden jegens mij? De beker der verlossing zal ik opheffen, ik zal de naam des Heren aanroepen."

In de voorgaande preken hebben wij geluisterd naar de belijdenis van onze kerk over de verlossing, die bewerkt is door Jezus Christus.

Wij hebben de Christus beleden als onze Middelaar, Die ons verzoend heeft met God en ons leven weer verbonden heeft met de Drieënige, Die ons gehaald heeft uit onze ellende en ons een plaats schonk in Zijn kerk, Die ons optrok uit het moeras van de zonden en ons leven vastheid gaf door Zijn Woord, Die het brandmerk van onze schuld heeft te niet gedaan en ons het teken van Zijn sacrament heeft ingegrift.

Wij hebben beleden, dat Jezus Christus de verlosser van ons leven is. En nu blijft de verlossing door Jezus Christus het thema van ons belijden.

Wij gaan nu niet spreken over de christen en zijn dure plicht, of de christen en zijn morele roeping, of de christen en de eis van de liefde, of de christen en zijn tegenprestatie.

Wij horen nu de boodschap van de verlossing, maar wij horen die nu van een andere kant. Wij horen de zuivere echo, die deze boodschap in het leven van de Zijnen heeft, de weerklank van het verlossende Woord in de wereld van de mensen, we zien de afspiegeling van de heerlijkheid van de Koning in Zijn volk, de glans van de vreugde, die door Hem is gewekt, de weerschijn van de genade, het beeld van Christus, hersteld in Zijn volk.

Het is een zuivere echo, een loutere echo. Wij hebben geen eigen geluid, dat wij aan de boodschap van de verlossing kunnen toevoegen, geen stem in het kapittel, niets origineels in ons christelijk leven.

Wij kunnen in onze dankbaarheid de heilsboodschap alleen beamen. Wij stemmen in met het grote Halleluja. Wij zingen mee met het lied van Mozes en van het Lam. Wij geven de stem van ons leven aan de stem van vele wateren. Dat is onze dankbaarheid.

Wij vullen onze hand niet om als bezitters wat neer te leggen voor het oog van God. Wij staan ook in dit laatste deel van onze belijdenis even arm en even rijk als in Zondag 1, arm en niets hebbend in onszelf, maar rijk in God, rijk als verlost door Jezus Christus. Als armen en niets-bezittenden heffen wij onze lege hand omhoog en als rijken halen we de volle hand weer naar ons toe. De beker vloeit over. Het is de beker van de verlossing door Jezus Christus.

Zoals in Israël bij de maaltijden van de dankoffers de beker rondging, opdat iedereen daaruit zou drinken als een teken van hun vreugde, zo heffen wij de beker op in ons leven vol van de vreugde van de bevrijding.

En zoals men in Israël puur uit dankbaarheid aan God, nadat Hij hen gered had, een beker water uitgoot voor het oog van de Here, zo wordt ons leven uitgegoten als water, zo stort het zich uit voor Jezus Christus.

Alleen wie zo de vreugde van de verlossing ziet fonkelen in de dankbaarheid van het christelijke leven, verstaat dit laatste deel van onze Catechismus.

Wij horen dan van de verlossende genade van de dankbaarheid en ik spreek dan over twee dingen. Ten eerste dat wij mogen leven uit de volheid van de verlossing en ten tweede dat geen onverloste het Koninkrijk van God zal binnengaan.

Wij horen dus eerst, dat wij mogen leven uit de volheid van de verlossing.

Wanneer wij verstaan wat de Bijbel ons vertelt weten we, dat de wet van God een zegen voor het leven is. God heeft Zijn schepsel in liefde aangezien en Hij heeft die liefde daarin betoond, dat Hij het leven van Zijn schepselen gesteld heeft onder Zijn wet en in die wet vastheid en bestaan gegeven heeft aan het leven van de wereld.

Die wet van God was niet een lastige beknotting van het leven op aarde. Door het gebod ruiste de heerlijkheid van Gods liefde, zoals de wind door de bomen van het paradijs golfde.

Het was Zijn adem, die het leven aanraakte in het hoorbare gebod om het leven te zegenen en goed te doen.

Want God richtte in dat Woord van Zijn gebod Zijn aangezicht naar deze aarde. En Hij richtte tegelijk het leven van de wereld op Zichzelf. Er werd een gemeenschap ontsloten. Het schepsel dorstte naar leven en God openbaarde Zich als bron van het leven.

Wij hebben door onze zonde de liefde van God, die in Zijn gebod tot ons kwam overtreden. En toen sloeg de zegen van Gods wet over in een vloek.

Uit die wet kwam ons de milde warmte van de liefde van God niet meer tegemoet. Het gebod werd ons een bliksemstraal, een onweer, een hemelvuur, Gods Woord werd ons tot een verschrikking, zodat er een angstgeroep van de aarde omhoog ging: spreek niet meer, want wij vergaan onder Uw Woord.

Maar Gods gebod bleef spreken. Het leven werd ons daarin niet meer geschonken en toegedeeld, maar die wet van God werd ons tot een eentonige eis van de dood. De dood van de mens zou het einde van de wet zijn. Alles was ten dode opgeschreven. Het was

vol van de dood. Alleen de dood van Gods schepsel zou de stem van God weer tot zwijgen kunnen brengen.

En dan niet de dood als eind van alles, maar de dood als een opengaan van de poorten van de hel, de dood als begin, de dood in zijn onverzadigbare eindeloosheid, de dood als een eeuwige veroordeling naar de gerechtigheid van God.

Jezus Christus heeft ons uit die dood verlost.

Het einde van de wet was de dood van de mens. In de dood van Christus, Die Mens geworden is, heeft de wet van God haar buit gehaald. Christus heeft de vloek gedragen.

In zijn sterven op Golgotha hield de verschrikking van Gods wet op.

Hij heeft voor ons de nieuwe gerechtigheid verworven, de gerechtigheid van het geloof, de gerechtigheid als een gift van Gods liefde, als een gave van Zijn wonderlijke verlossingsplan.

Christus heeft voor ons een volkomen overwinning behaald. Hij is uit de doden opgestaan, naar de hemel gevaren, gaan zitten aan Gods rechterhand als het Hoofd van Zijn Christelijke kerk.

Hij heeft Zijn Geest uitgestort, Hij vergadert Zijn kerk, roept ons samen door Zijn Woord en sterkt onze harten door Zijn Sacramenten. Hij doet Zijn koninkrijk komen, zodat ons leven geborgen wordt in de geheimen van Zijn heerlijkheid. Hij is ons tot een volkomen Verlosser geworden.

En nu gaan we spreken over onze dankbaarheid.

Dat betekent niet, dat wij onze belijdenis van Jezus Christus als de Verlosser van ons leven afbreken en nu gaan berekenen wat wij daar tegenover stellen. Er staat boven dit laatste stuk van de Catechismus niet: van de tegenprestatie, maar: van de dankbaarheid. En daarom wordt niet de mens het thema van ons belijden, maar gaan wij nu belijden, dat de lengte en breedte van de verlossing meer is dan de lengte en de breedte van ons leven, dat het als een wolk van zegen op ons neerdaalt, dat de uiterste hoeken van ons volle leven worden geraakt, dat de adem van Jezus Christus ons leven geneest en herstelt. Wij zijn verlost door Zijn genade. Wij werden gekocht door Zijn bloed. Wij werden Zijn eigendom. Maar alles wat we hebben en zijn is Hem nog niet tot een eigendom, alle gedachten, gevoelens, gebaren, alle functies, alle hoogten en diepten van ons leven zijn nog niet vrij gemaakt.

Er is nog een geweldig stuk van ons werkelijke leven, dat nog onverlost is. Ons hart is nog vol neigingen om afgoden te dienen, we willen telkens weer ons vertrouwen zetten op schepselen, wij maken steeds van God een beeld zoals wij over Hem denken, waarbij we Hem beroven van Zijn hemelse majesteit en verlagen in ons beperkte aardse denken. Wij hebben de zegen van Zijn Naam over ons leven, terwijl we nog voor geen tien procent beseffen wat dat in het leven van deze wereld betekent. En ons rusten op de Sabbat is nog zo weinig een gelovig rusten in het volbrachte werk van Christus, een feestvieren onder de ogen van God. Wij hebben nog zo uiterst weinig echte, geheiligde eerbied voor het gezag, dat God boven ons gesteld heeft. Wij verstaan nog zo weinig van Gods beschermende hand over het leven en het lichaam van onze naaste, over het huwelijk, over het eigendom, over de goede naam van de mensen. We zien nog te weinig hoe ons hart is, een nooit gestelpte bron, waaruit al onze onreinheid en valse begeerten ontspringen.

Wat gaan wij nu doen, nu wij belijden, dat de Here Zich door het bloed van Zijn Zoon een dankbaar volk verworven heeft?

Gaan we nu moraliseren? Dat wil zeggen dat we nu gaan filosoferen over het morele leven gezien vanuit zedelijk idealen? Gaan we een lijst opstellen van christelijke en maatschappelijke deugden? Krijgen we het nu over zedelijke verbetering van ons leven? Dat moralisme is een grote, bittere, brandendvijandige tegenstander van het werk van de Geest in de gemeente. Dat staat onverzoenlijk tegenover het leven van het geloof. Dat is niet uit God, dat is uit de ongebroken, zelfgenoegzame mens. En het maakt niet uit als deze vijand van God zich kleedt in een christelijk gewaad en zich misschien uitdrukt in termen van de Heidelbergse Catechismus.

Ook in het stuk van de dankbaarheid kan ik niet ander leven dan uit de volheid van Christus alleen en daarom moet die genadevolheid van Christus het eerste zijn wat we hier te zeggen hebben.

Hoe zal ik de Here vergelden al zijn weldaden jegens mij?

Zal ik nu een mens zijn met goede voornemens, met betere gevoelens, met een edeler streven, met een hogere levensbehoefte? Zal ik me inspannen om idealen na te streven en zoveel mogelijk die proberen te verwerkelijken? Zal ik als lijfspreuk houden 'Excelsior': steeds hoger? Zal ik dan zo wat van mijn leven maken? -daar gaat het tegenwoordig toch om: Wat maak jij van je leven?- Zal ik dan wat presteren in de wereld en dan zo voor de dag komen voor de mensen? Zal ik voor God verschijnen met mijn christelijk daad in de hand?

Of moeten we dieper graven? Moeten we leven onder de leus: Alles of niets? En moeten we dan ons leven onderste boven keren, het stuk maken en pijnigen, het tot bloedens toe verdrukken, het uitpersen en samenknijpen, alle vreugde vernietigen, alle blijdschap doven om dan zo alles te offeren en alles te verloochenen, om mijn hele leven zo te wijden aan God?

Ach, dan zouden we weer leven onder de wet en niet meer onder de genade. Dan zou dat een verloochening zijn van de eeuwige verlossing door Jezus Christus, dan zou ik met mijn levensoffer het kruis van Christus tot schande maken.

Telkens doen we al moraliserend het volkomen offer van Christus te kort als we juichend jubelen van excelsior of als we zuchtend zitten onder het: alles of niets.

Deze weg loopt dood. Want deze weg voert ons van Christus af. En als ik met mijn rug naar Christus sta, kan ik Hem niet meer dankbaar zijn.

Wij gaan in dit stuk van onze Catechismus met het gezicht naar Christus staan en daar staan wij in Zijn licht. Alleen zo kan ik een dankbaar mens zijn, met het oog op Zijn kruis gericht en op de troon van de glorie die Hij beklommen heeft.

En als ik dan zo naar Hem blijf toegekeerd, dan komt Zijn glans op mijn leven.

Hoe zal ik de Here vergelden al zijn weldaden jegens mij?

Dit is mijn vergelding: dat ik niets heb om te vergelden, dat ik niets tegenover de genade kan zetten, dat ik niets heb om aan te bieden.

Dit zal mijn vergelding zijn: Ik zal den beker van de verlossingen opnemen. Ik zal drinken uit de volle beker van Zijn ontfermingen. Ik zal me verheugen over de verlossing, ik zal geloven, dat Jezus Christus de volkomen Zaligmaker is, Die geen enkele reep van mijn leven zal laten in de duisternis van het verderf, maar Die mij tot in de wortels van mijn voeten zal vrijmaken van de schande van de zonden, zodat mijn vlees vervuld wordt door de heiligende tegenwoordigheid van Zijn Geest en mijn hart en mijn vlees gaan roepen tot de God van het leven.

Dit is onze dankbaarheid. Het is een antwoord op het Woord van God. Het is de echo van de goede boodschap. Het is de poriën van mijn huid doorgedrongen, dat God een verlosser heeft gegeven en nu geeft mijn gebeente antwoord aan God.

God heeft Zich een dankbaar volk verworven. En dit is de dankbaarheid: met volle teugen drinken uit de beker van de verlossingen. Het is nooit meer en nooit minder. Dan wordt ons leven een loutere echo van het Woord van de verlossing, dan zien we de weerspiegeling van Christus' heerlijkheid uitgespreid over het leven van de Zijnen, dan fonkelt daar de dauw van Gods liefde.

Dankbaarheid is leven uit de verlossing.

We trekken dat telkens scheef en dan maken wij van, onze verlossing een eigen beginsel, een plant van eigen bodem, een vrucht van eigen leven.

Maar het is een planting van Jezus Christus, het is geworteld en gegrond in de verlossing. Laat niemand zich over deze dingen verwonderen. Het is toch de Schrift zelf die het ons zo leert zien.

Ze tekent ons niet David en Petrus en Johannes als de heerlijke helden van het nieuwe leven, maar ze openbaart ons Christus' heerlijkheid en majesteit als de Verlosser in Davids leven, als de Vernieuwer van Petrus, als het licht dat over Johannes is opgegaan. En alleen door dat opgaande verlossingslicht van Jezus Christus wordt ons leven opgebeurd uit de diepte van de zonde en vernieuwd tot het nieuwe leven uit Jezus Christus.

Het is Zijn beeld, dat in de gelovigen wordt hersteld, en alleen als wij oog in oog voor Christus staan en niet rechts of links van Hem afwijken, dan krijgt ons leven Zijn gestalte.

De Bijbel spreekt van ranken, die alleen vrucht dragen uit de levensvolheid van de wijnstok. En ze vertelt ons van de Gastheer, die vagebonden en landlopers in zijn feestzaal riep. En dan krijgen die vagebonden een feestkleed, opdat de vreugde van de gastheer zich zal uitdrukken in hun feestelijke gestalte.

Zo krijgt Christus gestalte in het leven van de Zijnen. Het is de kracht van Zijn verlossing, die doorwerkt vanuit Christus Zelf door Zijn Heilige Geest tot in de hoeken van ons leven, om overal de banden van het onverloste leven te ontbinden, om de deuren open te doen en de grafstenen om te halen, om de gevangenis open te breken, om het licht te doen schijnen over het gebonden leven, om het dan wel allereerst in al zijn gebondenheid openbaar te maken, opdat het als onder de zonde verslagen wordt gezien, maar opdat het dan ook door Christus' hand wordt aangeraakt, zoals eenmaal de ogen van de blinden door Christus' handen ziende werden.

En dan springen de ketens los en wordt het leven vrij, dan ademen wij in de vrijheid van Christus en dan is ons leven verlost in het zien van Christus als de Vrijmaker.

Zo is Hij de eerste en de laatste in het stuk van onze dankbaarheid. Van Hem is de heerlijkheid, die ons leven vervuld. Ons denken wordt anders, ons voelen, ons zien en ons aanraken van de dingen, wij worden gevoed uit andere wortels, ons leven krijgt een andere uitdrukking. Christus is te zien, in het leven van de Zijnen. Het is Zijn gestalte, die dan openbaar wordt in de gang van ons leven. Het is het merkteken van Zijn verlossing, dat afgedrukt wordt op ons hoofd en op onze handen, het is onder de afdruk van Zijn vingers dat mijn leven tot een nieuw leven wordt bereid, het draagt het stempel van Zijn verkiezing.

En dan doet Hij de afgoderij weg uit ons leven en dan zien we Hem in Zijn hemelse heerlijkheid; dan zien wij Zijn Naam als een zegen over ons leven en dan wordt de Zondag ons een feest van de verlossing; dan zien we de rust die Christus voor ons heeft verworven en dan ademen we door de verlichting van het Woord de bemoeienis van God in over het leven van de mensen, zodat we door de geboden van God vrijgemaakt worden en we overal in het leven de beker van de verlossing opheffen en de Naam van onze Heer aanroepen als de Redder en Hersteller van het leven.

Je begrijpt toch wel, dat ik hier niet aan het idealiseren ben. Ik zeg niet, dat wij een gave gestalte krijgen, dat er een harmonische schoonheid in ons leven te bewonderen valt. Onze zonden blijven zichtbaar. Onze gestalte is door de zonde verwrongen. En al is er een heimwee naar de volmaaktheid, de gebrokenheid is nog levensgroot in ons aanwezig. Maar over die gebrokenheid gaat de hand van Christus herstellend en genezend, overal zijn de gouden draden van Zijn bemoeienis gespannen en zo wordt ons leven ingeweven in het werk van Zijn verlossing.

Dan doen we niet ons best om idealen na te streven, maar dan staan we in die geweldige spanning van het nieuwe leven, waarin Christus door Zijn Geest worstelt om ons hele leven te bemachtigen.

En dan spitten we ons leven niet om, om toch maar alles te verloochenen op het altaar, maar dan is ons leven een offer van liefde, dan wordt het niet verteerd, maar dan vindt het zijn bestemming als het voor de Here wordt uitgegoten als water.

Wat zal ik de Here vergelden? Ik zal de beker van verlossingen opnemen.

En dan wordt God door ons geprezen, zoals we dat belijden in Zondag 32.

Dan wordt ook uit de vruchten het geloof verzekerd. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat wij in onze goede werken weer houvast krijgen als we in ongelovige dwaasheid de beloften van God op losse schroeven hebben gezet. Als we die loslaten zijn we alles kwijt en knappen alle draden. In Christus alleen hebben wij onze vastheid door het geloof. En dat zal altijd voor 100% door het geloof zijn.

Maar achteraf wordt dan dat geloof nog gesterkt door de vrucht die uit Christus is. Omdat iedere vrucht weer een nieuwe band is die ons met Christus verbindt, omdat daarin nieuwe sappen jou uit de wijnstok zijn toegevoerd, omdat daardoor ons leven in Christus dieper wordt geworteld.

Dan zie je Christus in je leven. En als dan het geloof weer dreigt te wankelen, dan nemen we niet de vruchten van ons leven in de hand om die te taxeren en daaraan conclusies te verbinden.

Maar dan werpt ons hart al de onrust voor God uit: o God, de vrucht van mijn leven is toch uit U. Ik heb toch Uw heerlijkheid in die vruchten gezien.

En dan wordt ook de naaste voor Christus gewonnen.

Waar de beker van de verlossingen wordt opgenomen, daar wordt het leven verlost.

Omdat daar de Geest werkt en Christus gestalte krijgt. Omdat het Gods werk is, dat niet vruchteloos kan blijven. Als wij vruchten dragen, dan heeft dat zijn werking om ons heen. Deze werking is tweezijdig: vertederend of verhardend. Wij zijn tot een zegen in de wereld of tot een vermeerdering van het oordeel. Maar het werkt. Als dan maar ons leven een leven uit Christus is, als maar uit de gestalte van ons leven de vreugde van de verlossing straalt.

Dit is het eerste en dit alleen kan doorwerken: dat wij uit dankbaarheid leven uit de verlossing van Jezus Christus. Dat werkt als elektriciteit onder de mensen. Daar kunnen de vonken van af spatten.

Maar dan is ons leven niet te vergeefs, want dan staan wij daar midden in de drang van het leven en wij heffen in het geloof de beker van de verlossingen op en wij drinken de blijdschap in en de echo van de boodschap van de verlossing wordt hoorbaar in het getuigenis van ons leven.

En dan zal geen ondankbare en onverloste het Koninkrijk van de hemelen binnengaan. Ik hoef daar maar weinig van te zeggen.

De beker wordt ons toegereikt. Het is de volle beker van Gods welbehagen. Het vloeit over van Gods heerlijkheid.

Maar wie dan die beker van de verlossing afwijst, hoe dan ook, die zal het Koninkrijk van de hemelen niet binnengaan.

Het zal niemand verwonderen dat de gastheer van het bruiloftsmaal die ene gast de deur gewezen heeft. Hij kwam daar aan de tafel in zijn landloversplunje. Dit was zijn zonde niet, dat hij als een ellendige zwerver geroepen was. Maar dit was zijn schuld, dat hij de vreugde van de gastheer veracht heeft en in zijn weigering om het feestkleed aan te trekken de blijdschap van het feest heeft durven kwetsen.

Wie geen bruiloftskleed aan heeft in de kerk van Christus, wiens levensopenbaring niet doortrokken wordt door de reuk van Gods liefde, die beledigt de Heer, die ons riep. Die weigert in te gaan in de vreugde van de Here en die snijdt die vreugde voor zichzelf op een roekeloze manier af. Die wordt buitengeworpen.

Maar in de gemeente zal het van iedereen vervuld zijn met de glans van de verlossing. En dan is het nu nog gebroken, de stem is nog gescheurd. Maar het zal volkomen worden.

En daarom zal ik nu in de gebrokenheid de beker van de verlossing opheffen en de Naam van de Here aanroepen. Ik zal de Here danken en Hem al mijn geloften betalen in de tegenwoordigheid van al Zijn volk.

AMEN

Sondag 33

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 33: DE WARE BEKERING

2 Petrus 1:1-11

1 Simeon Petrus, een dienstknecht en apostel van Jezus Christus, aan hen, die een even kostbaar geloof als wij hebben verkregen door de gerechtigheid van onze God en Heiland, Jezus Christus: 2 genade en vrede worde u vermenigvuldigd door de kennis van God en van Jezus, onze Here.

3 Zijn goddelijke kracht immers heeft ons met alles, wat tot leven en godsvrucht strekt, begiftigd door de kennis van Hem, die ons geroepen heeft door zijn heerlijkheid en macht; 4 door deze zijn wij met kostbare en zeer grote beloften begiftigd, opdat gij daardoor deel zoudt hebben aan de goddelijke natuur, ontkomen aan het verderf, dat door de begeerte in de wereld heerst. 5 Maar schraagt om deze reden met betoon van alle ijver door uw geloof de deugd, door de deugd de kennis, 6 door de kennis de zelfbeheersing, door de zelfbeheersing de volharding, door de volharding de godsvrucht, 7 door de godsvrucht de broederliefde en door de broederliefde de liefde (jegens allen). 8 Want als deze dingen bij u aanwezig zijn en overvloedig worden, laten zij u niet zonder werk of vrucht voor de kennis van onze Here Jezus Christus. 9 Want bij wie zij niet zijn, die is verblind in zijn bijziendheid, daar hij de reiniging van zijn vroegere zonden heeft vergeten. 10 Beijvert u daarom des te meer, broeders, om uw roeping en verkiezing te bevestigen; want als gij dit doet, zult gij nimmer struikelen. 11 Want zĳ zal u rijkelijk worden verleend de toegang tot het eeuwige Koninkrijk van onze Here en Heiland, Jezus Christus.

Zondag 33

Waarin bestaat de ware bekering van de mens?

In het afsterven van de oude en het opstaan van de nieuwe mens.

Wat is het afsterven van de oude mens?

Oprechte droefheid, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben. En ook dat wij deze zonden hoe langer hoe meer haten en ontvluchten..

Wat is het opstaan van de nieuwe mens?

Hartelijke vreugde in God door Christus en lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven.

Maar wat zijn goede werken?

Alleen die uit waar geloof, naar de wet van God en tot zijn eer gedaan worden, maar niet die op onze eigen mening of op geboden van mensen gegrond zijn.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 33

Nu wij geroepen worden het woord van God te belijden over de bekering, moet alles woord voor woord gesproken worden in het geloof.

Ik kan geen preek houden over de bekeerde mens, zoals hij reilt en zeilt en evenmin over de bekering van de mens zoals die in het leven van de gelovigen tot stand moet komen.

Ik kan alleen preken over de deugden van God, zoals die schitteren in Zijn genade en liefde over Zijn volk. Hij is het, Die Zijn volk verkiest en roept om Hem te kennen in Zijn heerlijkheid. Hij is het ook, Die ons bekeert van onze zonde tot de gehoorzaamheid aan Zijn wil, zodat ons hele leven doorstraalt wordt door Zijn heerlijkheid.

Wij belijden een God, Die zondaren tot bekering brengt.

Dat neemt de spanning uit ons leven niet weg en doet ons niet willoos en werkloos neerzitten.

Dit is het nu juist, wat ons tot bekering kan brengen: het geloof in Gods genade. Aan het Woord van Zijn liefde moet al ons verzet stuk breken, zodat wij ons aan zijn Geest gewonnen geven.

Dat neemt de spanning niet weg, maar dat brengt ons in de spanning.

Want wie gelooft, dat Gods genade en liefde tot hem is uitgegaan, die belijdt de levensgemeenschap met de Here Jezus Christus; die kent, uit de diepte van de zonde, Hem als de Middelaar en Verlosser. Christus is het, aan wie ons leven dan is vastgehecht. En dat brengt de spanning in ons leven. Want dan komen de conflicten.

Christus is dood geweest en nu leeft Hij. Hij heeft geleden aan het kruis, maar Hij heeft getriomfeerd in Zijn opstanding. Hij heeft gewandeld op de aarde, maar is nu in de hemel in de volle heerlijkheid.

Wij belijden onze levensgemeenschap met Hem.

Hij is het Hoofd en wij zijn Zijn lidmaten. Hij de wijnstok en wij zijn de ranken.

Maar hoe vloekt ons leven daar dikwijls tegen.

Als Hij de wijnstok is, dan moet Zijn leven in ons openbaar worden. En als Hij ons Hoofd is, dan moet heel ons leven, tot iedere zenuw toe, door Hem beheerst worden. En als Hij dan onze verheerlijkte Middelaar is, dan moet ons leven in gemeenschap met het Zijne vol zijn van het dienen en eren van de Vader, zodat onze arbeid priesterlijk werk wordt en ons spreken aanbidden en onze adem geheiligd door de Geest en onze hand vanuit de hemel bewogen en onze voet geleid.

Hoe strijd ons leven dikwijls daartegen. Wat is er nog veel in onze levenspraktijk, dat de eerste aanraking met die heerlijkheid nog niet heeft gehad. Wat zijn er een ruimten in ons bestaan, waarin we Gods heerlijkheid nog niet hebben gezien.

De verkondiging van Gods genade, die zondaren bekeert, grijpt ons leven aan, want we zijn nog zo onbekeerd. En toch werden we tot volmaaktheid geroepen. En de Bijbel zegt wel, dat we in een ondeelbaar ogenblik veranderd zullen worden en dat dan ons vlees en bloed het Koninkrijk der hemelen binnen zal gaan.

Maar de Bijbel zegt evengoed, dat wij nu in dit tijdelijke leven geroepen worden tot het kennen van de Here in de vernieuwing en het herstel van ons leven. Wij worden veranderd in een ondeelbaar ogenblik, plotseling door een wonder. Maar we moeten nu veranderd worden en vernieuwd van dag tot dag, in het dagelijks vragen naar de Here en naar wat Hem behaagt.

Vanuit Christus worden wij bekeerd, uit Zijn volheid en door Zijn Geest. En daarom hebben wij vanavond de Christus nodig in Zijn totaliteit. Hij leidt ons door dit leven naar het ondeelbare ogenblik, opdat Hij ons losmaakt van de dingen, die Zijn heerlijkheid tegenstaan en wij in ons hele leven met Hem verbonden worden om met Hem te leven door de gemeenschap van Zijn genade. Wij horen dan van de genade en de roeping van God in onze bekering en ik heb het dan over twee dingen: de afsterving van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens.

Er wordt in deze Catechismuszondag gesproken over de oude en de nieuwe mens. Zo spreekt de Bijbel er ook over.

Met de nieuwe mens wordt niet een 'betere ik' bedoeld en de oude mens met een slechte tegenhanger daarvan. De Bijbel spreekt nergens van het hogere in de mens aan de ene kant en het lagere aan de andere kant.

Ze wijst ons altijd op de mens in zijn totaliteit, met alles wat hij heeft, met geheel zijn hebben en houden.

En de Bijbel ziet de mens altijd in verhouding tot God. Ze ziet de mens met het gelaat naar God gewend, zoals een kind zich keert naar de vader of ze ziet die mens met de rug naar God toegekeerd.

En vanuit dit gezichtspunt spreekt ze van de oude en de nieuwe mens. Er wordt hier een verschil in levensrichting bedoeld.

Het gaat hier niet over de vraag of je een mens bent met hogere begeerten van geld verdienen en eten, of wel dat je je laat beheersen door de driften, die vanuit jezelf opkomen.

Het gaat hier over de vraag, waarop je je hart hebt gezet, wat de richting van je leven is, waarheen je je gelaat hebt gewend.

God heeft ons in de schepping recht voor Hem gezet. God zag op Adam en Adam zag op God. En in dat zien van oog in oog en hart in hart zou het wonder van het elkaar kennen tot volle ontplooiing gekomen zijn.

Daartoe was de mens in het leven geroepen, dat hij als een kind voor de Vader zou staan. En in de vervulling van die roeping zou hemel en aarde gekomen zijn tot de volkomen ontsluiting van de heerlijkheid, die God daar boven en hier beneden in Zijn schepping had gelegd.

Want dit was onze roeping, dat wij heerschappij zouden verwerven over alle dingen, om alle dingen tot ontsluiting te brengen en opdat alle schatten blootgelegd werden, opdat zo het leven van de aarde zich ten volle zou ontsluiten naar de hemel.

En God heeft in Zijn verbond Zijn liefde toegezegd: Hij heeft beloofd de hemel te ontsluiten, zodat het schepsel de volle gunst van God voor eeuwig zou ontvangen. Dan zou de heerlijkheid van de hemel de aarde volledig omgeven, zodat alle dingen gezet zouden worden in de glans van het eeuwige leven in de gemeenschap met God, dan zou de wereld omsloten en verborgen worden in het heiligdom van de hemel en de scheiding tussen hemel en aarde zijn weggedaan.

Dat was de eeuwige Sabbat, waartoe alle dingen geschapen waren.

Het was in het Paradijs nog geen eeuwige Sabbat.

Eerst moest de mens de dingen van de aarde voor de hemel verwerven en dan zou het leven van de mens op aarde volledig een eren en loven van de Schepper in de volheid van Zijn gemeenschap worden.

De Bijbel zegt ervan, dat wij deel zouden hebben aan de goddelijke natuur. Daarin is geen sprake van een in elkaar vloeien van God en het schepsel. Er wordt hier bedoeld op een wandelen in de heerlijkheid van God, een staan in de volle glans, een vervuld worden en omstraald worden met het licht van Gods ongesluisde majesteit, zodat Gods heerlijkheid zich weerspiegelt in het leven van de aarde en Gods heiligheid de mens bekleedt in de volle doorwerking van het verbond van Gods liefde.

Door de zonde hebben wij ons afgewend van die hemelse roeping. De zondeval is de oeromwenteling, het inslaan van een andere weg dan de weg van de heerlijkheid, de ombuiging van de hemel af en van de troon van God af naar de diepte van het verderf; de ontlustering, de verlorenheid, de verwoesting, de vloek, de hel.

Zo is de mens geworden door de zonde; een schepsel-in-opstand, een kind, dat de Vader in het aangezicht sloeg en Zijn schatten vertrad en verbrijzelde, een kind, dat de Vader verliet om de weelde van het leven zo ver mogelijk van Hem te zoeken, niet in Zijn nabijheid en gemeenschap, maar juist in de verlating van God, in de vervreemding van Hem, in het Hem-niet-meer-kennen-als-Vader, in het Hem-niet-meer-willen-kennen. Maar we hebben de weelde van het leven niet gevonden. Wij hebben op onze wegen gewandeld en we hebben gezocht naar de vreugde en vervulling van onze begeerten, wij

hebben allen gedwaald als schapen, wij gingen onze eigen weg, wij verborgen ons aangezicht voor Hem.

Wij hebben de wereld verwoest en verloren laten gaan. We hebben alles verdorven, alle glans gedooft, alle licht verduisterd, alle sterren doen ondergaan, we hebben de nacht over de aarde geroepen en de nacht is gekomen, de hollen zijn geopend en het leven is weggezonden in de afgronden.

We hebben oorlog ontketend, verdriet veroorzaakt, vrede en recht verjaagd, alle banden verscheurd, alle eenheid geschonden, al het leven vermoord, we hebben het leven uitgeleverd aan het verderf, we hebben het zo diep weggeworpen als we maar konden en we storten ons zelf mee in die verbrijzeling, in de helse nacht van de eeuwige dood.

Over deze verloren wereld heeft God Zijn Evangelie uitgeroepen en het Woord van God klonk door tot in de uiterste hoeken en onderste hollen.

Hij is gekomen met de belofte alles nieuw te maken en al het oude te doen voorbijgaan. Hij is het, Die ons verzoent en heiligt, ons herschept en wedergeboren doet worden tot Zijn kinderen, Die ons opnieuw geboren deed worden uit water en Geest. Die ons stelde als nieuwgeboren kinderen, gebaard door de kracht van het Woord en de werking van de Geest.

En zo riep Hij ons terug van al onze dwaalwegen in de hopeloze verten van vervreemding. Hij opende de deuren van het Vaderhuis. Hij boog door de almacht van Zijn genade de weg van ons leven weer naar Hem, zodat we terugkwamen uit de afval en weer het gelaat naar Hem toewenden. Hij deed dat door het wonder van Zijn goedertierenheid, die geweldig was over ons, geweldig, omdat ze ons in ons verzet overweldigde, ons in onze afkeer overmande en de overhand kreeg over de rebelse richting van ons leven.

Wij kwamen tot Hem door de trekking van Zijn genade, door het onweerstaanbare van Zijn Woord en Geest. Wij kwamen tot Hem als ellendigen, verdwaalden, geschonden en mismaakt door het leven in de vervreemding.

Maar Hij trok ons de mantel van Zijn gerechtigheid aan en Hij wasde ons van al onze zonden en Hij zalfde ons hoofd en bekleedde ons met Zijn sieraden.

Wij werden nieuwe schepselen, nieuwe mensen, nieuw gemaakt door de God van alle genade, Die ons wedergeboren deed worden tot kinderen en erfgenamen.

Wat is het afsterven van de oude mens?

Het is oprechte droefheid, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben. En ook dat wij deze zonden hoe langer hoe meer haten en ontvluchten.

Van de oude mens kan slechts gesproken worden bij hen, die door genade vernieuwd werden. Bij ongelovigen spreekt de Bijbel niet over de oude mens.

Daarom is deze droefheid door de Heilige Geest gewekt onder de verkondiging van het Evangelie.

Het is een oprechte droefheid, dat telkens opnieuw door het Woord van God gewekt wordt. Want God heeft volkomen redding geschonken. Hij heeft onze zonden achter Zijn rug geworpen. Hij ziet ons niet meer als afvalligen, maar als kinderen.

Maar telkens vallen we terug in die oude richting van het leven, telkens is het weer de oude hoogmoed, het oude verzet, de oude verbinding die ons weer opnieuw van God afkeert. En telkens ontdekken we weer onder de ontdekkende verkondiging van Gods Woord, dat er nog zoveel in ons leven is, dat nog niet vernieuwd en geheilgd werd,

zoveel waarin we de heerlijkheid van God nog niet gezien hebben, omdat ons oog er nog voor gesloten was.

Daarom is deze droefheid telkens een brandend verdriet. Ach, dat ons leven toch niet meer vervuld is van Gods genade, dat we zo ellendig doen, dat we zo traag en blind zijn. Gods reddende genade heeft de grenzen nog niet geraakt, het licht is nog niet doorgedrongen tot in de uiterste hoeken. Doorgrond mij en ken mijn hart toets mij en ken mijn gedachten; zie, of bij mij een heilloze weg is en leid mij op de eeuwige weg. Maar deze droefheid is uit God. Want in deze droefheid veroordeel ik mijn levensweg als een weg van de dood, voorzover ik steeds mijn eigen keuzen gevolgd heb. In deze droefheid veroordeel ik mijn eigen leven en geef dat over in de dood, voorzover mijn leven nog niet geheiligd is door de Heilige Geest.

Dat is de zelfoverwinning van het geloof. Wat onze trots is leren we uit het Woord als zonde brandmerken. Heel de figuur van ons leven, zoals dat zich uitdrukt in karakter en levensgang wordt dan in het geloof losgelaten en verloochend. Ik ben dan niet blij, dat ik ben zoals ik ben, maar ik ben oprecht bedroefd dat ik zo ben.

En dan is er een dagelijks gebed: O God, laat ik anders mogen worden, niet de figuur van mijn leven houd ik vast, maar maak gelijk het beeld van Christus.

Want deze droefheid gaat altijd samen met een hartelijke vreugde. Het afsterven van de oude mens is het opstaan van de nieuwe mens.

Dat is de keerzijde van diezelfde levensvernieuwing. De droefheid over de ganse figuur van mijn leven, is niet een wegwerpen van het eigene, dat God heeft gegeven.

Dit is het verblijd zijn in de opstanding van de nieuwe mens: dat God het eigene behoudt, dat Hij de ganse figuur van ons leven herstelt. Die figuur is door Hem geschapen. Ieder blad van de boom is weer anders. Ieder mens heeft dat eigene ontvangen. Dat eigene moet niet verloochend worden.

Maar dit moet ons hart vervullen met droefheid, dat uit God is, dat wij dat eigene in ons leven, een ieder hoofd voor hoofd hebben verwoest en verdorven, dat in dat eigene de afval van het menselijk geslacht levensgroot staat afgetekend, dat juist dat eigene mijn zonde is.

Maar dit is de grootheid van Gods ontferming, dit is het wonder van Zijn geweldige goedertierenheid, dat dit eigene van de zonde en de dood wordt verlost, dat het tot in zijn diepste verborgenheid wordt gered en vernieuwd.

De nieuwe mens, dat is niet een ideaal, dat ergens boven mijn hoofd zweeft, dat is niet een model dat mij voorgehouden wordt.

De nieuwe mens ben ik met mijn hele hebben en houden, met mijn karakter en afkomst, met dat wonderlijk weefsel van een eigen leven, met iets eigens begiftigd en gesierd.

De weg van ons leven is een weg van de dood. Wat wij begeerd en gekozen hebben uit de drang van ons eigen hart, dat was een kiezen van de dood boven het leven. Mijn weg is een purperen weg van zonden getrokken door de wereld van de mensen. Het is een geschiedenis van vallen en opstaan. Maar Gij hebt mij de weg van het leven bekend gemaakt.

Dat is de genade van God, die een hartelijke vreugde werkt in God door Christus en lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven.

Dat is de zaligheid die God voor ons bereid heeft.

Dat is de ontferming van die God, Die uw leven redt van het verderf. Houdt toch onder deze verkondiging de eenheid van uw leven vast. Het gaat niet over twee symbolen van ons leven, wanneer hier gesproken wordt van een oude mens en een nieuwe mens. Het wordt niet bij wijze van gelijkenis gezegd.

De nieuwe mens, dat is niet een personificatie van de vroomheid. Het is hier geen spreken in beelden.

Jij bent die nieuwe mens, jij met die eigen figuur in je leven, jij met dat eigene in je ziel en denken, in je hart en je zinnen, in je levenswegen en karakter, jij met je eigen gaven, je eigen geschiedenis, je eigen afkomst en verleden.

Loof dan nu die God van de genade, die jou aanziet in Christus en die jou in Christus heeft gered, die jou heeft willen reinigen en tot in het gebeente van je bestaan wil vernieuwen om je hele wezen in te dragen in de heerlijkheid van Zijn Koninkrijk.

Dat is de genade die God ons verkondigt.

En dat brengt nu die spanning in ons leven.

Want wie deze genade heeft gehoord, weet zich geroepen tot goede werken. Het geloof zonder de werken is dood. Het geloof zonder de werken is een gebaar, een woord, een ijdelheid, een leugen.

Want het geloof moet getoond worden uit de werken en deze werken moeten in het geloof volbracht worden. Er moet een vrucht uit Christus zijn en er is vrucht uit Christus in het leven van de Zijnen

Goede werken zijn geen blinkende daden. Zoek het niet in het aparte, in het opzettelijke. Alles wat je doet, doe dat voor de Here en wat je voor de Here doet, dat zijn goede werken. Zie nu de genade van God als een geweldige zegen neergedaald op ons leven. De nieuwe mens, dat is niet een held in machtige daden. Het is, broeders en zusters, iedereen van wie het hart voor de Here is en die de weelde van zijn leven zoekt bij God in Zijn nabijheid en gemeenschap, in de levensband met Hem.

Je moet goede werken doen. Maar dit is niet een nieuwe wet, waaronder je gebukt moet gaan. Het is niet een eis, dat je van tijd tot tijd een topprestatie moet leveren. En je moet ook niet zuchtend gaan zoeken, waarin je nu weer eens een goed werk zou kunnen doen. Doe je werk en wees trouw in je gezin, doe je werk als gelovigen in Christus Jezus en uw leven is vol vrucht die uit Christus is.

Het is genade wat je in deze preek verkondigd wordt en geen nieuwe wet met zware eisen. Het is Gods heerlijkheid die jou wordt toegezegd.

Alles wat je doet in liefde en geloof, dat is uit God. En daarom komt God niet tot jou met eisen, waaraan je moet voldoen om zalig te worden, maar Hij komt tot ons met Zijn vaderlijke goedheid.

Hij wil ons leven openbreken, opdat het licht van Zijn genade de bodem raakt en opdat wij overal Zijn heerlijkheid zien, Zijn mildheid en Zijn overvloed. Hij wil ons vervullen met Zijn tegenwoordigheid en nabijheid, zodat we leren te leven als kinderen zo rijk. Als God tot ons kwam met een zware eis van blinkende daden, van goede werken, die afsteken bij ons alledaags bestaan, wel, zou je er dan uit heel je leven twee of drie op kunnen noemen?

Maar nu daalt dit als een zegen van God over je hamer en beitel neer en over de tafel in je huiskamer. Werk en eet en drink in de gemeenschap met Jezus Christus en dan is alles wat je doet voor de Here gedaan en wordt je leven vervuld door de mirre van je liefde en gaat de reuk van je leven op als de wolk van een dankoffer.

En dan wordt de weg van jouw leven de geopende weg van God naar jouw volmaking. Dan zie je door al je kronkelwegen de rechte baan van Gods ontferming, die jou leidt van je wieg tot je graf.

Dan wordt je levensweg een weg van het leven, dan is je pad door God gekend. En dan mag je voortgaan om je roeping en verkiezing te bevestigen en dan wordt je voor ernstige struikelingen bewaard.

En dan wordt ons leven hier in deze wereld reeds een jagen naar de volkomenheid, dan komt er iets in ons leven, dat in Adams leven weg was. Dan worstelen wij om de aarde voor de hemel te verwerven, om het tijdelijke leven te doorleven in de gemeenschap met God, om te wandelen als kinderen in de weelde van de liefde van God.

Dit is het deelachtig-worden van de goddelijke natuur. Je krijgt niet een stralenkrans om de slapen en je begint niet te zweven. Maar daarin worden wij dan deelgenoten van Gods natuur, dat wij wandelen voor Zijn aangezicht en staan in Zijn licht en gedragen worden door Zijn ontferming en vol zijn van Zijn vreugden en vervuld van Zijn Geest.

Dit is ons deelgenootschap aan Gods natuur, dat wij het gelaat naar Hem wenden en Hem kennen als onze God en Vader en wij in dat zien van God zalig zijn.

Zo wordt dan ons leven een eren en prijzen van God. Want waar zo het leven bekeerd is, daar wordt het gedragen in de aanbidding en daar wordt het leven door Gods genade voorbereid voor dat tijdstip, waarop wij veranderd zullen worden en ons vlees en bloed in zal gaan in het Koninkrijk om de eeuwige toekomst als een bezit te verwerven.

Het is genade, die ons nu wordt toegezegd.

En onder die genadeverkondiging komt de spanning in ons leven. wij zijn wedergeboren tot nieuwe kinderen, maar ach, ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods.

Wie zal dit leven van struikelen en vallen, dit leven dat zich telkens weer gesloten houdt tegenover de vrijmakende genade van God toch openen en open houden, opdat het vervuld worden met Gods licht?

Wie zal ons voeren tot de volmaking van ons leven?

Ik dank God door onze Here Jezus Christus.

Want wij zijn geroepen en de genadegiften en de roeping van God zijn onberouwelijk.

Hij roept ons tot Zijn heerlijk Koninkrijk.

Ik struikel steeds op die weg,

Maar: Hij zal Zijn werk tot het volle einde brengen.

AMEN

Sondag 34

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 34: DE WET VAN DE HERE

[Psalm 81](#)

Voor de koorleider. Op de Gittit. Van Asaf.
2 Jubelt Gode, onze sterkte,
juicht ter ere van Jakobs God.
3 Heft een zang aan, laat de tamboerijn horen,
de liefelijke citer met de harp.
4 Blaast de bazuin op de nieuwe maan,
op volle maan voor onze feestdag.
5 Want dit is voor Israël een inzetting,
een verordening van Jakobs God.
6 Hij stelde het als een getuigenis in Jozef,
toen Hij uittoog tegen het land Egypte.
Ik hoor een taal, die ik niet kende:
7 Ik heb zijn schouder van de last ontheven,
zijn handen werden vrij van de draagkorf,
8 in de benauwdheid riept gij en Ik redde u,
Ik antwoordde u in de verborgenheid van de donder,
Ik toetste u bij de wateren van Meriba.
9 Hoor mijn volk, Ik wil u vermanen,
o Israël, of gij naar Mij hoordet!
10 Geen vreemde god zal onder u zijn,
gij zult u niet nederbuigen voor een uitlandse god.
11 Ik, de HERE, ben uw God,
die u opvoerde uit het land Egypte;
doe uw mond wijd open en Ik zal hem vullen.
12 Maar mijn volk luisterde niet naar mijn stem,
Israël was onwillig tegen Mij.
13 Daarom liet Ik hen gaan in de verstoktheid huns harten,
zodat zij in hun eigen raadslagen wandelden.
14 Och, dat mijn volk naar Mij luisterde,
dat Israël in mijn wegen wandelde!
15 Welhaast zou Ik hun vijanden vernederen,
en mijn hand tegen hun tegenstanders keren.
16 Zij die de HERE haten, zouden Hem veinzend hulde brengen,
en hun straftijd zou voor altoos duren.
17 Hij zou hen gespijzigd hebben met het vette der tarwe,
ja, Ik zou u verzadigd hebben met honig uit de rots.

Zondag 34

Hoe luidt de wet van de Here?

God sprak al deze woorden, Exodus 20:2-17; Deuteronomium 5:6-21:

Ik ben de Here uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heb.

Eerste gebod:

Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.

Tweede gebod:

Gij zult u geen gesneden beeld maken noch enige gestalte van wat boven in de hemel, noch van wat beneden op de aarde, noch van wat in de wateren onder de aarde is. Gij zult

u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de Here, uw God, ben een naijverig God, die de ongerechtigheid van de vaders bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij haten, en die barmhartigheid doe aan duizenden van hen die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden.

Derde gebod:

Gij zult de naam van de Here, uw God, niet ijdel gebruiken, want de Here zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt.

Vierde gebod:

Gedenk de sabbatdag, dat gij die heiligt; zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; maar de zevende dag is de sabbat van de Here, uw God; dan zult gij geen werk doen, gij noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch de vreemdeling die in uw steden woont. Want in zes dagen heeft de Here de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte op de zevende dag; daarom zegende de Here de sabbatdag en heiligde die.

Vijfde gebod:

Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de Here, uw God u geven zal.

Zesde gebod:

Gij zult niet doodslaan.

Zevende gebod:

Gij zult niet echtbreken.

Achtste gebod:

Gij zult niet stelen.

Negende gebod:

Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

Tiende gebod:

Gij zult niet begeren het huis van uw naaste; gij zult niet begeren de vrouw van uw naaste, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn rund, noch zijn ezel, noch iets dat van uw naaste is.

Hoe worden deze tien geboden ingedeeld?

In twee tafelen.

De eerste leert ons hoe wij ons tegenover God moeten gedragen; de tweede wat wij aan onze naaste verplicht zijn..

Wat gebiedt God in het eerste gebod?

Ten eerste dat ik, als mijn heil mij lief is, alle afgoderij, tovenarij, waarzeggerij, bijgeloof, aanroeping van de heiligen of van andere schepselen vermijd en ontvlucht.

Ten tweede dat ik de enige ware God naar waarheid leer kennen, Hem alleen vertrouw, met alle ootmoed en geduld mij aan Hem alleen onderwerp, al het goede van Hem alleen verwacht, Hem met heel mijn hart liefheb, vrees en eer, en wel zo, dat ik eerder alle schepselen prijsgeef, dan dat ik het minste of geringste tegen zijn wil zou doen..

Wat is afgoderij?

Afgoderij is in plaats van de enige ware God, die Zich in zijn Woord geopenbaard heeft, of naast Hem iets anders verzinnen of hebben, waarop de mens zijn vertrouwen stelt.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 34

Wij gaan nu spreken over de wet van de Here.

Van die wet hebben wij reeds belijdenis gedaan in het stuk van de ellende. Toen erkenden wij, dat wij tegen de wet van God gezondigd hebben en nog elke dag in overtreding zijn. Wij moesten belijden, dat in de wet de majesteit van Gods toorn tegen ons brandt. Wij hebben, om het eens met één woord te zeggen, getuigd, dat die wet tegen ons is, dat God in Zijn wet tegen ons getuigd, dat onder die wet ons leven geoordeeld is als worstelende en werkende tegen God.

Wat wij toen beleden van onze ellende, heeft niet betrekking op iets, dat nu verleden tijd geworden is. Gods wet is nu nog tegen ons zoals wij zijn naar de oude mens, tegen ons zoals wij nog dagelijks worstelen en werken tegen God.

En de wet, waarvan wij toen belijdenis deden, heeft niets van haar scherpste verloren. Nog brandt zij tegen onze zonden zoals wij die dagelijks bedrijven.

Van diezelfde wet zijn we nu geroepen te belijden in het stuk over de dankbaarheid, dat zij vóór ons is, dat in haar God Zelf vóór ons is. En we praten hier over dezelfde wet van de Here. Toen spraken we niet van een wet van God, waarin Zijn liefde niet zou zijn. En nu gaan we niet spreken van een wet, waarin Zijn heiligheid niet is.

Ook in Gods wet, zoals zij tegen ons is, is de liefde van God. Want in Zijn wet heeft God eenmaal de wereld gezegend. Zijn liefde heeft daarin gesproken. Daarom is nu Gods liefde tegen ons, omdat wij de zegen van die liefde hebben bedorven. Die liefde is ontwaakt tot toorn. God toornst juist omdat Hij liefde is.

En nu wij gaan spreken over de wet van de Here, zoals die vóór ons is, dan is dat niet ineens een wet, waarin God niet als de Hoge en Soevereine tot ons komt en Zijn toorn tegen onze zonde niet ontbrandt. In geen enkel opzicht kan de wet op twee manieren benaderd worden. God heeft slechts eenmaal Zijn wet gegeven. Daarom is hier die wet dezelfde als in het stuk van de ellende.

Maar dit is het onderscheid: Christus is voor ons tot een vloek geworden en het recht van God is tegen Hem ontbrandt. Hij is onder Gods wet ten gronde gegaan, naar de hel neergedaald, ondergedompeld in Gods toorn. In Hem hebben wij aan het recht van God voldaan. In Zijn offer hebben wij verzoening gevonden. Zo zijn we dan nu niet meer onder de wet. De vloek is voor ons weggenomen. En wanneer ik spreek van "wij", dan denk ik aan ons, zoals wij in Christus zijn, aan ons als nieuwe mensen in Christus Jezus. Wij belijden dus nu de wet, zoals zij in Christus vóór ons is. De wet is nu voor ons een zegen en een weldaad.

God heeft ons reeds in onze schepping onder Zijn wet gesteld. Die wet was in het paradijs geen juk en geen last. God heeft de wereld op Zijn wet aangelegd. Zoals onze longen op de lucht aangelegd zijn en ons oog op het licht, zo ons leven op Zijn wet. Want God heeft ons geschapen, opdat Zijn welbehagen zou worden volbracht. God heeft een bedoeling met ons leven. Hij heeft ons gemaakt opdat wij gemeenschap zouden hebben met Hem en Hij met ons en opdat in die gemeenschap Zijn Naam zou worden verheerlijkt.

In Gods wet komt Zijn welbehagen tot ons. Daarin wordt ons de weg geopenbaard, waarin wij met Hem in gemeenschap kunnen leven. Zijn wet was de melodie, waarop het hele leven voor Hem zou juichen.

Zo is de wet in Christus weer een zegen voor ons geworden. Zijn Geest bewerkt ons leven en richt het weer op de wet van de Here. Daarom is die wet ons geen last, maar een bevrijding. Wie de wet van de Here zo hoort, komt weer op adem. In de psalmen horen we de hartstocht naar het kennen van de wet van God. Niets kan de dichter van Psalm

119 meer doen genieten dan de wet van God. En geen ding in het leven heeft glans en schoonheid voor ons dan alleen als daarin de onderwerping aan de wet van de Here is. Daarin liggen twee dingen. De wet is de grens tussen God en de wereld. Alles is aan Zijn wet onderworpen. God Zelf alleen is boven de wet. Wel houdt God Zich aan Zijn eenmaal gegeven Woord, maar wanneer God Zich bindt, dan doet Hij dit helemaal vrijwillig en omdat het Hem behaagt. God is aan geen enkel voorschrift onderworpen. Hij is niemand gehoorzaamheid verschuldigd, ook niet aan Zijn wet.

Het schepsel daarentegen is aan de wet onderworpen. En is helemaal onder de wet gesteld. Er is niets in ons, dat boven de wet uitgaat. En er is ook niets dat ooit boven de wet van de Here uit zal klimmen.

Want als wij boven de wet van De Here uit zouden kunnen komen, dan zouden wij aan God gelijk worden. Zo maakt de wet een scherp onderscheid tussen het leven van God en dat van de mens. En in geen enkel opzicht weet de Bijbel van enige inéénvloeiing of vermenging. De wet is de eeuwige grens tussen God en Zijn schepsel. Er is niets goddelijks in hem. De mens heeft geen ziel, dat verwant is aan God en geen persoonlijkheidskern, dat niet door God geschapen is. En daarom hebben alle schepselen onder leiding van de mens God als God te erkennen en te aanbidden.. Dit erkennen wij in onze onderwerping aan de wet van de Here: Hij is hoog verheven en wij zijn geroepen om ons tot op de aarde neer te buigen.

Maar dan ligt daarin tegelijk nog iets anders. De wet is wel de volstrekte grens tot God en de wereld, maar tegelijk oefent God in Zijn wet gemeenschap met ons. Gods wet is niet een besluit, dat zo maar boven uw hoofd afgekondigd is. Zij is niet een voorschrift, dat God achteloos van Zich deed uitgaan. Maar in Zijn wet verschijnt God Zelf aan ons. Gods wet is Gods Woord. In zijn wet spreekt God tot ons. Daarin behandelt Hij ons niet als vreemden, maar spreekt Hij ons aan als zijn bondgenoten. Zijn wij niet de bondgenoten van God? Hebben wij dan geen verbond met God? God heeft Zijn wet tot ons gesproken. En in dat spreken heb je de gemeenschap. Hij spreekt en wij horen. Hij zegt tot ons: Ik ben uw God en gij zult mij eren. Zo is de wet aan de ene kant de volstrekte grens tussen God en de wereld en aan de andere kant opent God in Zijn wet Zijn gemeenschap met ons. Hij is ons in die wet niet een God van verre, maar van nabij. Hij is onze Vader, Die ons als Zijn kinderen toespreekt.

Dit nu moeten we beide vasthouden nu we gaan spreken over de wet van de Here in het stuk der dankbaarheid. Aan de ene kant moeten we erkennen, dat wij onder Gods wet gesteld zijn en aan de andere kant, dat God ons in Zijn wet verschijnt om gemeenschap met ons te oefenen. Dit heeft tot gevolg, dat onze houding tegenover Gods wet in twee dingen uit moet komen: in gehoorzaamheid en in liefde.

In gehoorzaamheid, omdat wij in de wet met de hoge God te doen hebben. En in liefde, omdat Hij in Christus ons tot Vader geworden is.

In de geschiedenis van de kerk is beurtelings het één of het ander vergeten. En dit speelt niet af buiten de grenzen van ons leven, zodat ik daarover zwijgen kan. Beide dwalingen oefenen ook vandaag geweldige invloed uit, zodat wij ons naar twee fronten te weer hebben te stellen.

Aan de ene kant wordt de wet van de Here als een regel der dankbaarheid verworpen en wil men van geen gehoorzaamheid weten. Luther meende, dat de christen vrij van de wet was. Maar de Schrift zegt wel, dat wij vrij zijn van de vloek van de wet, maar nergens horen we dat we van het gezag van de wet bevrijd zijn. Wie meent dat we vrij gemaakt

zijn van het gezag van de wet, wil van gehoorzaamheid niets meer weten. Daar wil men alleen uit liefde handelen, uit een liefde, die in geen enkel opzicht gebonden is door het Woord van God, maar uit eigen aandrift de wil van God volbrengt. Bijna de hele christelijke wereld heeft in onze dagen deze Lutherse opvatting overgenomen. In zoverre heeft Luther het van Calvijn gewonnen. U begrijpt wel, dat het hier niet gaat om de geestelijke erfenis van Luther of Calvijn, maar om de waarheid. En die waarheid heeft het tegenwoordige christendom uit het oog verloren. Wij horen vandaag het recht tegen de liefde uitspelen. Het recht is iets van een lagere rangorde. Want het recht, meent men, betekent dienstbaarheid. En de liefde ademt alleen in de vrijheid. Wij moeten ons niet afzonderen van de christenheid om ons heen. Maar wij moeten haar blijven aanspreken en getuigen, dat het heilig recht van Gods wet niets met dienstbaarheid te maken heeft. Want recht en liefde strijden niet. God heeft er recht op, dat wij Hem liefhebben. Wij mogen de aandrift van onze liefde niet vertrouwen, niet denken dat deze boven alle dwaling en verleiding verheven zou zijn. Ook in onze liefde tot Christus kunnen wij dwalen. Daarom openbaart God ons in Zijn wet, hoe wij Hem zullen liefhebben. Je kunt je eigen hart niet vertrouwen. Je kunt alleen aan op Gods Woord. Onze liefde moet door Zijn wet geleid worden. Dan alleen dwaalt onze liefde niet. Want ook onze liefde is niet iets goddelijk-onfeilbaars. Juist in onze liefde spreken wij: Ik zet mijn treden in Uw spoor, opdat mijn voet niet uit zou glijden.

Zo moeten wij elke gedachte aan een ongebondenheid van de christelijke liefde loslaten. Alles in ons moet gevangen worden, geleid tot de gehoorzaamheid aan het Woord. Aan de andere kant wordt telkens vergeten, dat God in Zijn wet gemeenschap met ons heeft en dat wij Hem in liefde in die gemeenschap ontmoeten mogen. Ik denk hier aan het wettisch christendom. Dat is altijd zo sterk geweest, juist in de calvinistische kring. U kent wel van die mensen, die uitblinken in een onberispelijke levenswandel. Ze nemen alle dingen zeer nauw. En hun leven verraadt de regelmaat van een klok. Maar hun gehoorzaamheid weet niet van de warmte van de liefde, omdat ze God in Zijn wet niet ontmoet hebben. Gods wet is dan een last. Men heeft zich nu daaronder gewillig te buigen of niet. Maar de wet van God is voor deze mensen nu eenmaal een ijzeren regel. Zij hebben de heerlijkheid van de wet nog nooit gezien. Zij werden door Gods wet nooit ontroerd. Het moet nog sterker worden gezegd: al spraken ze veel over Gods verordeningen, toch hebben ze in werkelijkheid Gods recht nooit verstaan, want Gods recht is het recht van Zijn liefde op de onze.

Wij hebben tegen deze dwaling nog dagelijks de strijd te voeren. Want deze dwaling heeft in onze kring nog een geweldige invloed. Telkens dreigen we weer hierin te struikelen. We moeten gehoorzaam zijn aan de wet van de Here. Maar onze gehoorzaamheid moet niet worden tot een discipline. De wet van God moet er door de ouders bij de kinderen niet ingedrukt worden. Telkens als zij van de wet van de Heere spreken, moeten zij wijzen op de liefde van God in Zijn wet, op de zegen, die in de wet tot ons komt, op de glorie van het welbehagen van de Here. God komt niet tot ons om ons leven in te rijgen en vast te snoeren, maar om ons te brengen tot het waarachtige leven. En Hij vraagt niet van ons dat we al zuchtend de last van Zijn wet op ons nemen, maar dat het ons een lust is naar Zijn geboden te leven, dat wij ons onderwerpen aan Gods wet in het geloof, dat Hij daarin ons leven vrijmaakt en verheerlijkt. Dan is de gehoorzaamheid aan het gebod onze hoogste vreugde. En dan wordt hersteld wat door de zonde verloren ging: de aanleg van ons ganse leven op de wet van God. Zoals je dan

dorsten kunt naar water, zo dorst je dan ook naar de wet des Heeren. Dan is de dienst des Heeren vol liefelijkheid en sta je verrukt als je de wonderen van Gods wet ziet.

En dan gaat Gods wet over ons hele leven. Zij komt in twee tafels tot ons. Je kunt de ene tafel niet van de andere tafel scheiden. In de eerste tafel zegt God ons hoe onze liefde tot Hem moet worden gericht en geleid. En in de tweede tafel horen we hoe onze liefde tot de naaste moet zijn.

Dit betekent niet, dat er twee soorten liefde zijn. De liefde tot God is de wortel van de liefde tot de naaste. Je kunt de naaste alleen liefhebben om Gods wil. Daarom mag ook niet de nadruk worden gelegd op de tweede tafel. Vaak kom je in aanraking met het idee dat de eerste tafel slechts iets abstracts is en de tweede tafel pas echt onze levenspraktijk zou raken. Ontrouw kerkelijk leven wordt dan graag vergeven, wanneer daar tegenover dan maar een voorbeeldige houding tegenover de naaste gesteld kan worden. Dat heet dan pas de ware godsdienst. Men begrijpt niet, dat deze godsdienst bezig is zich van God los te maken en daarom op weg is zichzelf te ontbinden. Het is nog maar enkele jaren geleden, dat velen van ons verleid werden door een beweging, die de nadruk legde op onze houding tegenover de naaste en voor de eerste tafel van de wet des Heeren maar weinig aandacht had. Maar dit is de eerste en misschien wel al de tweede en de derde stap op de weg naar de zelfontbinding van het Christendom. Daar is geen ontkomen aan: wie het zó zegt laat het Christendom los en werpt zich in de armen van het humanisme.

Aan de andere kant is er wel eens de neiging om de tweede tafel te vergeten en de eerste tafel alleen te betrekken op het persoonlijke leven. Dan laat men het volle leven los en wil men met iets abstracts de Heere dienen. Wie alleen van de binnenkamer weet in de dienst van de Here, trekt inderdaad van het volle leven, waarop Gods liefde recht heeft, een klein stukje af om dat de Heere te geven. Maar God vraagt uw hele leven en het hele leven van de wereld, niet slechts uw persoonlijke leven, maar ook uw zakenleven, uw leven in het sociale en politieke leven, uw wetenschap en uw kennis.

En zo komen we vanzelf op het eerste gebod: Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben. Na alles wat ik al gezegd heb kan ik hierbij kort zijn. Want alles wat ik tevoren gezegd heb was eigenlijk reeds vol van de prediking van het eerste gebod. Ik heb dat nu alleen nog naar bepaalde kanten uit te werken.

Tegenover de gehoorzaamheid van de liefde ten opzichte van het eerste gebod staat de afgoderij. En afgoderij is, in de plaats van de enige, ware God Die Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft, of naast Hem, iets anders verzinnen of hebben, waarop de mens zijn vertrouwen stelt.

Je kunt dat ook anders zeggen: Het recht van God legt beslag op heel ons leven, opdat wij Hem zullen liefhebben met al wat wij hebben en zijn. Er is niets te noemen naast Hem, dat zo'n beslag op uw leven leggen mag. Alleen zijn aanspraak is totalitair. Alles wat met een dergelijk absolute eis beslag op het leven van de mensen leggen wil, is afgodisch van aard. Je moet dat dan ook afgoderij blijven noemen. Laat niemand denken, dat hij hierin zelfs zijn vinger zal kunnen steken zonder afgoderij te plegen.

Op geen enkel levensgebied mag daarom beslag worden gelegd dan door God alleen. Je hebt wel de machten te erkennen, die boven ons gesteld zijn. Op het terrein van de wetenschap eren wij graag degenen die daar met gezag zijn bekleed. Maar wanneer zij aanspraak zouden maken op ons hart, wanneer zij gelóóf van ons zouden eisen, al zouden ze mannen van christelijke wetenschap zijn, dan weigeren we dit, omdat dit afgodisch zou zijn.

Zo erkennen we graag het gezag van hen, die tot regeren geroepen zijn. Maar indien zij beslag op ons leven meenden te mogen leggen, indien zij geloofsonderwerping van ons zouden vragen, dan zouden we met echte afgoderij te doen hebben en kan alleen een weigering op haar plaats zijn. Niet de staat is onze god, evenmin als de wetenschap, maar alleen de God en Vader van onze Heere Jezus Christus.

En zo wijzen wij alles af, dat de leiding van ons hele leven op zich zou willen nemen. Alleen Jezus Christus leidt ons in alle dingen, legt op ons hele bestaan beslag zodat alle uitgangen van ons leven naar Hem zijn. Zodra wij op dit punt ook maar in enig opzicht zouden schipperen, hebben we Hem verloochend als de enige Heiland en Zaligmaker. Wij moeten waken, opdat wij niet in verzoeking vallen. En wij moeten niet denken, dat wij tegen de verzoeking van de afgoderij niet ernstig te strijden hebben. Het is mogelijk, dat wij afgoderij in een bepaalde vorm beslist verwerpen, terwijl toch de beginselen in ons hart wortel schieten. Je hebt een machtig wapen tegen de verzoeking: je moet hoe langer hoe dieper buigen voor de heerschappij van de Heere Jezus Christus en je moet Hem steeds meer belijden als een Heer van het leven en u oefenen om al dieper in te dringen in Zijn Woord. Dan ga je steeds beter begrijpen, dat waar ter wereld ook, geen beslissing kan worden genomen en geen voet kan worden verzet of het heeft met Jezus Christus te maken.

Hij legt beslag op heel het leven. En in de erkenning daarvan worden we vrij van alle afgodendienst. Die afgoderij zal groot worden op de aarde. Kinderkens, bewaart uzelf van de afgoden.

AMEN

Sondag 35

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 35: HET TWEEDE GEBOD

1 Samuël 15:13-29

13 Toen Samuël bij Saul kwam, zeide deze tot hem: Wees gezegend door de Here; ik heb het bevel des Heren uitgevoerd. 14 Maar Samuël zeide: Wat betekent dan dat geblaas van kleinrunderen, dat ik hoor? 15 Saul zeide: Die heeft men van de Amalekieten meegebracht, want het volk heeft het beste van het kleinvee en van de runderen gespaard om de Here, uw God, offers te brengen; maar de rest hebben wij met de ban geslagen. 16 Toen zeide Samuël tot Saul: Houd stil, dan zal ik u mededelen wat de Here in deze nacht tot mij gesproken heeft. Hij zeide tot hem: Spreek.

Daarop zeide Samuël: Zijt gij niet, hoewel gij klein waart in eigen oog, geworden tot een hoofd der stammen van Israël? En heeft de Here u niet gezalfd tot koning over Israël? 18 De Here had u uitgezonden met de opdracht: Ga heen, sla die boosdoeners, de Amalekieten, met de ban, strijd tegen hen, totdat gij hen hebt uitgeroeid. 19 Waarom hebt

gij dan niet naar de Here geluisterd, maar hebt gij u op de buit geworpen en hebt gedaan wat kwaad is in de ogen des Heren?

20 Toen zeide Saul tot Samuël: Ik heb wel naar de Here geluisterd en ben de weg gegaan, waarop de Here mij zond en ik heb Agag, de koning van Amalek, meegebracht, maar Amalek zelf heb ik met de ban geslagen. 21 Doch het volk nam van de buit kleinvee en runderen, het beste van het gebannene, om de Here, uw God, offers te brengen in Gilgal. 22 Maar Samuël zeide: Heeft de Here evenzeer welgevallen aan brandoffers en slachtoffers als aan horen naar des Heren stem? Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffers, luisteren beter dan het vette der rammen. 23 Voorwaar, weerspanningheid is zonde der toverij en ongezeggelijkheid is afgoderij en dienen van terafim. Omdat gij het woord des Heren verworpen hebt, heeft Hij u verworpen, zodat gij geen koning meer zult zijn.

24 Saul zeide tot Samuël: Ik heb gezondigd, want ik heb het bevel des Heren, uw opdracht, overtreden; maar ik vreesde het volk en ik heb naar hen geluisterd. 25 Nu dan, vergeef toch mijn zonde; keer met mij terug, dan zal ik mij voor de Here neerbuigen. 26 Maar Samuël zeide tot Saul: Ik zal met u niet terugkeren, want gij hebt het woord des Heren verworpen; daarom heeft de Here u verworpen, dat gij geen koning meer over Israël zult zijn.

27 Toen Samuël zich omkeerde en wilde weggaan, greep Saul de slip van zijn mantel, doch deze scheurde af. 28 Daarop zeide Samuël tot hem: De Here heeft heden het koningschap over Israël van u afgescheurd en heeft het gegeven aan uw naaste, die beter is dan gij. 29 Ook liegt de Onveranderlijke Israëls niet en Hij kent geen berouw; want Hij is geen mens, dat Hij berouw zou hebben.

Zondag 35

Wat eist God in het tweede gebod?

Dat wij God op geen enkele manier afbeelden en Hem op geen andere wijze vereren dan Hij in zijn Woord bevolen heeft.

Mag men dan helemaal geen beelden maken?

God kan en mag op geen enkele manier afgebeeld worden.

De schepselen mogen wel afgebeeld worden, maar God verbiedt dat wij een afbeelding van hen maken of hebben om die te vereren of God daardoor te dienen.

Maar zou men de beelden als 'boeken der leken' in de kerken mogen toelaten?

Nee, want wij moeten niet wijzer zijn dan God, die zijn christenen niet door stomme beelden, maar door de levende verkondiging van zijn Woord wil laten onderwijzen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 35

In het eerste gebod openbaart God Zich als de enige. Er is geen macht, geen wezen in de hemel of op de aarde dat naast Hem genoemd kan worden. Er is niets, dat met Hem kan vergeleken worden of naast Hem gezet kan worden. Want Hij is de Schepper, de Eeuwige, de Almachtige. En wat we verder ook noemen of bedenken mogen, het is alles schepsel van Zijn hand en het kan met mensenwoorden niet gezegd worden hoe hoog God staat boven 't hoogste wat buiten Hem genoemd kan worden.

In het eerste gebod handhaaft God Zichzelf als de Enige en Onvergelykelijke, Die in majesteit gezeten is boven het ganse gewemel van Zijn schepselen.

Maar tegelijk openbaart Hij Zich in dat gebod als die God, Die op aarde erkend wil worden. Hij houdt Zich niet aan gene zijde van de afgrond. Hij blijft niet verborgen in het grondeloze licht, maar hoewel Hijzelf aan gene zijde van de afgrond blijft en Hij Zich blijft verbergen in het verblindende licht van Zijn majesteit, doet Hij toch Zijn licht uitstralen over Zijn schepselen, doet Hij Zijn stem horen, schenkt Hij ons Zijn openbaring, zodat Hij toch gemeenschap met ons zoekt en ons Zijn gemeenschap ontsluit. Het is Zijn verbond, dat Hij tot ons kwam. Hij wil bij ons zijn en bij ons wonen. Hij wil door ons geheilgd en aanbeden worden. En daarom is de keerzijde van het gebod: gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben, gelegen in dat andere: de HEERE uw God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen.

Uit het eerste gebod vloeit het tweede voort.

Daarin openbaart Hij Zich niet als de Enige, bij Wie niets kan worden genoemd, maar als de Heilige, Die Zich wel geeft in Zijn verbond, maar daarin dan ook geëerbiedigd wil worden.

God nadert tot ons en Hij doet ons tot Zich naderen. Maar Hijzelf bepaalt, hoe wij Hem dan eren en aanbidden zullen. En wanneer wij anders tot God naderen dan Hij ons in Zijn Woord bevolen heeft, dan is dat zonde tegen het tweede gebod.

Daarom is de zonde tegen het tweede gebod voornamelijk een zonde, die bedreven wordt in de kring van Gods verbond. De Schrift wijst die zonde ook wel aan in het leven der heidenen. Paulus spreekt in Romeinen 1 van heidenen, die, terwijl ze zich uitgaven voor wijzen, dwazen geworden zijn, want ze hebben de heerlijkheid van de onverderfelijke God veranderd in het beeld van een verderfelijke mens en van gevogelte en van viervoetig en kruipend gedierte. Afgoderij en beeldendienst gaan telkens samen.

En als God de heidenen ziet, dan ontsteekt Hij Zich in jaloersheid, omdat het scepseel geëerd wordt boven de Schepper, maar dan toornst Hij toch tegelijk tegen de beelden, waarin ze hun goden zich voorstellen.

Doch meestal noemt de Schrift afgoderij eenvoudig afgoderij, de verering van een schepsel als God en boven God. Een afgod is een afgod, dat is een ongod, een niet-God. Daarom wordt de zonde tegen het tweede gebod voornamelijk bedreven in de kring van Gods verbond, daar waar God gekend wordt als de Enige. Het gaat telkens tegen Israël, tegen het volk Gods, tegen een ongehoorzame kerk als God toornst tegen de beelden.

En daarom is dit ook een Woord, dat de HEERE handhaaft over Zijn volk: want Ik, de HERE uw God, ben een naijverig God, Die de ongerechtigheid van de vaders bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij haten, en Die barmhartigheid doe aan duizenden van hen die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden.

Wij staan hier in de kring van Gods verbond. En dat moeten we vasthouden nu we belijdenis doen van het tweede gebod.

Wij horen dus, dat wij de HEERE niet op eigenwillige manier mogen dienen en ik wil daarvan twee punten bespreken. Ten eerste dat God Zich in Zijn verbond geeft en ten tweede dat Hij daarin geëerbiedigd wil worden.

Wij horen dus eerst, dat God Zich geeft in Zijn verbond.

Er is tussen God en Zijn schepsel een afgrond die in eeuwigheid niet overbrugd zal worden. Hij blijft de Hoge en Verhevene en wij zullen altijd schepselen zijn. Hoe hoog de Here straks ook onze tronen zetten zal en hoe heerlijk Zijn licht ook in ons ganse bestaan als mensen zal uitstralen, toch zullen we nooit meer zijn dan dit: schepselen.

Geen atoom van ons bestaan zal goddelijk worden, zal nooit meer dan een restloos schepsel zijn.

Maar door de zonde is er nog een andere scheiding gekomen. En die tweede scheiding was een breuk.

In het paradijs was God de mens zeer nabij.

Adam wandelde met God in de hof en hij kende Gods stem aan de wind des daags. En alles sprak hem van Gods nabijheid. Iedere bloem was hem een groet van God, omdat de mens in ieder schepsel de Schepper zag. Waar de mens zijn oog ook richtte, naar de diepte des hemels of de hoogte der bergen, in de afgronden der zee of in de wijldte van het veld, overal zag hij Gods gemeenschap, nergens ontdekte hij een punt of een plek, waar hij Gods nabijheid niet ervaren kon.

Die nabijheid Gods in Zijn hele schepping zou tot volle ontplooiing komen. Het was nog met een sluier bedekt. Gods troon stond nog niet zichtbaar in het paradijs. Dat was bestemd voor de eeuwige heerlijkheid, die uit de hemel op de aarde moest dalen als een alles-vervullende zaligheid Gods.

Maar door de zonde kwam er een breuk. God was die vluchteling uit Eden niet in alle dingen zeer nabij; maar Hij was die God, Die uit de verte Adam wegjoeg uit het Paradijs. En als de mens dan komt op de barre grond, waar de distelen opschieten, waar de zon de aarde teistert met dorre onvruchtbaarheid, waar gewerkt en gezwoegd moet worden voor een stuk brood, dan is God voor hem zo ver en is de wereld zo verlaten.

Adam kwam niet in een woestijn, toen de HEERE hem uit de hof verdreef, maar hij kwam wel in een land, waar niet alle dingen hem spraken van Gods gunst en liefde. Het was rulle verlatenheid waarin hij zijn voet zette.

Maar Adam toog de wereld in beladen met de schat van Gods verbond. Het was slechts een enkel woord van God geweest, maar het was de belofte van genade en verzoening, de beloften van de Christus, de Verlosser, Die ons weer tot God zou brengen.

Dat is Gods geweldige goedertierenheid over ons gevallen geslacht geweest, dat Hij ons uit het Paradijs verdreven heeft toen we reeds in het verbond Zijner genade Hem teruggevonden hadden. Hij heeft ons niet weggestoten in de totale verlatenheid, maar Hij gaf ons Zijn Woord mee. En bij dat Woord Zijner belofte voegde Hij woord na woord. En in ieder woord trad de HEERE in Zijn reddende genade weer dichterbij op het menschenleven toe, verbond Hij er Zich nauwer aan, ontsloot Hij meer en meer Zijn gemeenschap.

Dit is Gods ontferming in deze gevallen wereld over het zondige geslacht: in Christus kwam Hij ons weer zeer nabij. Daarom wordt door Jezus Christus ons leven weer een leven in gemeenschap, nu in de gemeenschap van Zijn genade, die gemeenschap die door ons niet gezien wordt in de kleuren van de bloemen en gehoord wordt in de klanken van de wereld, in het ruisen van de bomen en het klotsen van de zeeën. Het is die gemeenschap, die door ons genoten wordt onder de bediening van Zijn Woord en onder het zitten aan de Avondmaalstafel. Het is nu geloofsgemeenschap geworden, geloof in Jezus Christus als de Hersteller van onze volkomen gemeenschap met God.

En vanuit de Christus straalt nu weer Gods nabijheid over alle dingen. Niets is meer onrein of onheilig. Geen ding is meer gemeen. U ziet Gods genade weer over uw huis en uw tafel, over uw brood en uw kleding, over uw arbeid en over uw handen.

Want God kennen in het aangezicht van Jezus Christus wil niet zeggen dat u voor Hem staat in dat aparte moment van uw kerkgang en uw gebed. Wie God kent in Christus Jezus staat met al wat hij heeft in de lichtkring van Zijn genade en zo oefenen wij

geloofsgemeenschap met God. Ach, dat ieder stuk brood op tafel ons nog niet een groet en een zegen van God is, dat is door ons ongeloof, omdat onze ogen nog zo verblind zijn en onze harten aan Zijn gemeenschap nog niet gewend.

Maar in het geloof is de HEERE ons zeer nabij.

Zo zegt Mozes het tot Israël bij de ingang van Kanaän: want dit gebod, dat ik u heden opleg, is niet te moeilijk voor u en het is niet ver weg. Het is niet in de hemel, zodat gij daar naar toe moet gaan om het op te halen. En het is niet aan de overkant van de zee, maar dit woord is zeer dichtbij u, in uw mond en in uw hart, om het te volbrengen (Deut. 30:11-14).

In het geloof is God erg dicht bij ons. In het geloof omdat Hij in Zijn Woord erg dicht bij ons is, omdat we Gods gunst en genade door Zijn Woord alleen herkennen in de dingen om ons heen. In het geloof is de zon ons een licht van God, in het geloof is iedere dageraad van Hem vervuld, in het geloof zien we Zijn gunst in het brood op tafel en daarom is geen ding meer onverschillig, omdat ik alleen in het geloof de zon en de wolken zie, de dagen en de nachten, de zee en het droge, bergen en dalen, brood en water, kleding en beschutting.

In het geloof kan ik zo voor God leven. In het geloof, dat is het geloof, dat Gods Woord de waarheid is, dat Hij in Zijn beloften nabij is. Of anders gezegd: alleen in Jezus Christus, uit Zijn genade en ontferming, door het offer van Zijn Middelaarsschap. En als ik nu de ogen sluit voor dat licht, dat in Jezus Christus over alle dingen straalt, dan wordt de zon van Gods gunst verduisterd voor mijn oog en wat ik dan zie, dat is een van God verlaten wereld, dat is een barre woestijn van verlorenheid.

God is dan ver en de hemel is ver en ik ben alleen een eenzame vluchteling, een balling. Dan straalt wel de zon en ik eet mijn brood, maar ik zie God er niet in. De zon staat daar in de leegte en ik eet mijn brood in de leegte. Leeg is de wereld, onzegbaar leeg door die angstige leegte van het leven zonder Gods gunst. Want dan sta ik buiten het paradijs zonder verbondsbeloften, zonder het Woord van Gods vertroosting, dan sta ik in de wereld, zoals Adam geen ogenblik heeft gestaan. Dan is de wereld werkelijk een woestijn en dan kijk ik naar links of naar rechts, naar boven en naar beneden of ik iets ontdekken kan, dat me van Gods nabijheid spreekt.

En nu kunnen we de zonde tegen het tweede gebod zien als bar en brutaal ongeloof. God is ons nabij in het Woord van Zijn verbond. Maar dit is de zonde, dat wij de ogen sluiten voor Zijn nabijheid in de Christus. De zonde tegen het tweede gebod is echte Christusverwerping.

De heidenen hebben hun goden gediend. Ze hebben de zon en de maan aanbeden, ze hebben het leven zelf vereerd, de stroom van leven, die ze in alle schepselen ontdekten, de vitale drang, die ze opmerkten in platen en dieren. Het leven was voor hen goddelijk leven. Ze meenden dat te zien door de wanden van het zichtbare heen. Maar die vitale levensdrang was zo ver voor hen. Waar was dan hun god: boven in de wolken, in het vuur van de bliksem, in het razen van de storm, in het ruisen van de voorjaarswinden, in het rijpen van het koren, in het warm-levende bloed van stieren en paarden, in het water, dat alles vruchtbaar maakte. Ze hebben hun goden gezocht, overal waar ze goddelijk leven meenden te ontdekken.

En als ze dan wegwijnden in het bewustzijn van de afstand die hen scheidde van de vitale, goddelijke krachten, dan richtten ze beelden op, dan bouwden ze een stier van staal

en dan was hun god hun in dat beeld zeer nabij, dan dwongen ze de goden bij hen te wonen, zichtbaar, tastbaar.

Die zonde van de afgodendienaars wordt ook bedreven in de kring van Gods verbond. Iedereen die zijn ogen sluit voor Gods gunst in Christus en dan zo zonder de Christus op zoek gaat naar de nabijheid van God is een beeldendienaar.

Zo heeft Israël de beelden gediend aan de voet van de Sinai en later, in de tijd van de Richteren en Koningen. Het was de grote zonde van Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël zondigen deed.

Het was ongeloof jegens de Christus, dat Israël tot die zonde dreef. Aan de voet van de Sinai heeft het ongeloof Israël overweldigd. Ze geloofden niet, dat God zeer nabij was. Ze gedachten zijn verbond niet, ze voelden zich verloren in de woestijn, ze zagen Gods gunst niet meer in het manna. God was zo ver en Mozes was weg. God woonde daarboven in de wolk, maar waar is Hij hier beneden?

En toen liepen ze naar Aaron. Ze moesten Gods gemeenschap weer ervaren, God bij zich hebben, God zien, God tasten, God neerzetten tussen de tenten en dan zouden ze weer tot rust komen.

En zo werd er dan een kalf gemaakt: zie daar, Israël, dit is uw god, die u uit het land Egypte heeft gevoerd.

Het is die zonde, die telkens terugkeert in de kring van Gods verbond. Het is de zonde van het ongeloof. Het is het zoeken van Gods nabijheid buiten de Christus om, in een andere weg van Gods gunst in de Middelaar.

Zo hebben de Israëlieten beeldendienst gepleegd telkens als ze een beeld van de Heere maakten, telkens als ze dit of dat in de hand namen zonder geloof in de Christus. Zo kun je ook begrijpen hoe groot Israëls zonde was toen ze de ark meenamen in de strijd tegen de Filistijnen.

Ze zagen zich door God verlaten om hun zonden.

Ze durfden zonder God de oorlog niet aan. Ze bekeerden zich niet tot de Christus, om te geloven dat de HEERE in de Christus hun zeer nabij wilde zijn en daarom grepen ze de ark om met de ark te toveren, om met de ark God te dwingen en te beheersen, om in de ark God mee te nemen naar de slagvelden.

En zo was het telkens als ze in hetzelfde ongeloof van de Christusverwerping zich bewust werden van de breuk, die hen scheidde van God om dan door heilige voorwerpen en heilige dingen te toveren.

Hizkia heeft er de koperen slang om moeten vernielen. En iedere Israëliet die in dat ongeloof opzag naar de tempel of naar de ark van het verbond die maakte zich schuldig aan beeldendienst. Het was beeldendienst als ze zwoeren bij het goud van de tempel of bij de gave op het altaar. Het was beeldendienst, telkens als ze riepen: des HEEREN tempel, des HEEREN tempel zijn wij. Het was beeldendienst, toen ze de Christus zelf belasterden: deze heeft lasterlijke woorden gesproken tegen deze heilige plaats.

Het was beeldendienst toen ze na de Pinksterdag in de tempel God bleven dienen met verwerping van de Christus. En daarom heeft God de tempel verwoest als eenmaal Hizkia de koperen slang.

Wie zo verstaat, dat de wortel van het tweede gebod gelegen is in het geloven van de Christus, het geloven van Gods gunst in Zijn verbond, die verstaat ook, dat de zonden tegen het tweede gebod niet alleen te zoeken is in het maken van een beeld van hout en steen.

Alle eigenwillige godsdienst is zonde tegen het tweede gebod. Ik kan niet alles opsommen. Wij hebben gelezen van Sauls ongehoorzaamheid. Samuel spreekt daar een woord, dat Sauls zonde ontdekt als de zonde tegen het tweede gebod: want opstandigheid is net zo erg als tovenarij en koppigheid is net zo erg als aanbidding van afgodsbeelden. Omdat u het Woord van de HEERE in de wind hebt geslagen, heeft Hij het koningschap van u afgenomen.

Dat was beeldendienst daar bij Gilgal.

Saul zag de Christus niet in geloof als de beloofde Verlosser. Hij wist zich van God verlaten, omdat Hij Gods gunst niet meer zag in de kroon en over Israel. En dan baat niet de veelheid van offers. Gehoorzaamheid is beter dan offers.

Want God is zeer nabij een ieder, die gelooft en zich buigt voor Zijn gunst en genade.

Maar Hij is ver van een ieder, die buiten de Christus om op duizend manieren de gemeenschap met God zoekt. En het gaat er niet om of men voor die verre God offers brengt, ook al wijdt je daar je hele leven aan. Dat is beeldendienst. En God nadert niet tot hem, die zo tot God wil naderen. Want in dat offer van de eigenwillige godsdienst wordt de breuk met God gehandhaafd. Het is een op afstand houden van de Christus eb wie ver van Christus staat, die staat ook ver van Hem, die de Christus gezonden heeft.

God is in zijn verbond tot ons genaderd en Hij zegent het leven met Zijn volle tegenwoordigheid, maar Hij wil zelf geëerbiedigd worden in de weg waarin Hij tot ons komt. Hij laat Zich in een andere weg niet vinden. Wie de Christus niet wil als de enige Weg, die staat buiten het paradijs zonder Gods gemeenschap in het verbond en die kiest in die Christusverwerping de buitenste duisternis, die kiest een leven, dat geen leven is, maar een eeuwige dood, ver van God, die kiest de eeuwige verlorenheid, waarin alle dingen weer gaan spreken niet van Gods gunst en nabijheid, maar van Gods afkeer en vloek. In de eeuwige straf zullen alle dingen hun stem verheffen tegen de verlaters van Gods verbond; dat God hen nu verlaten heeft, dat God niet bij hen is door Zijn gunst in Jezus Christus.

Daarom laten wij toezien, broeders en zusters, dat we de HEERE heiligen en eren in Zijn nabijheid in Christus Jezus. De zonde ligt ons voor de deur.

Wij kunnen alleen in het geloof tot God naderen.

En als we in het geloof tot God niet naderen, dan zullen onze beelden ons niet helpen. Er wordt zoveel toverij gepleegd, toverij met de Bijbel - ach, we hebben toch nog een Bijbel in huis, we zijn nog geen heidenen, - toverij met bidden en vroom zijn, toverij met het naar de kerk gaan, toverij met de Here Jezus Christus Zelf, overal waar Hij als een mensenvriend nog wel wordt geëerd en gezocht, overal waar men Hem nog wel wil als een dit of een dat, maar niet als de Christus van de Schriften, de Middelaar van het verbond en de Koning van Zijn kerk

De zonde van het tweede gebod is de zonde van de vrome Christusverwerping, de zonde van het zoeken van God in de weg der vroomheid en niet in de weg van het verbond.

Maar ook als we ons onderwerpen aan Gods verbond dan ligt de zonde voor de deur. God is tot ons genaderd in Jezus Christus. En Hij roept ons toe, dat wij tot Hem zullen naderen in de gelovige onderwerping aan het Woord van Zijn genade.

Wij mogen de HEERE dienen, we mogen voor Hem staan, leven, arbeiden, in Zijn nabijheid; elke dag verkerend in Zijn heiligdom, zodat ons huis Hem een tempel wordt en alle dingen Hem worden geheiligd.

Maar wij kunnen als gelovigen in Christus Jezus voor Hem slechts leven in het geloof, in het voortdurend zien op Hem, op Hem zelf. Telkens weer struikelen we in deze zonde, dat we niet op de HEERE zien in het geloof. Dan wordt onze godsdienst ons een sleur, dan staan we niet voor God in de verbazing over Zijn liefde, maar dan heeft ons hart Zich gesloten voor de wonderen van Zijn trouw. En dan is Zijn dienst ons niet tot een liefdedienst, die ons nog nooit heeft teleurgesteld, maar een actiepunt op onze dagelijkse agenda.

Telkens struikelen we in deze zonde. Wat staan we telkens weer oneerbiedig tegenover de HEERE, wat is het ons telkens een gewoonte en niets meer.

Christus heeft ook voor deze zonden geboet, daarin dat Hij volhard heeft om gehoorzaam te zijn ook aan het tweede gebod. Hij heeft voor ons op de bergen gebeden en ieder gebed was voor Hem een ingaan in Gods heiligdom. Hij heeft Zich gegeven in de dienst van God zonder één ogenblik te vertragen. Hij heeft dagelijks geleefd in de spanning van het offer, ieder woord van Hem en iedere handbeweging was een behagen van de HEERE en het diepst van Zijn ziel is de Vader welbehagelijk geweest.

Daarom heeft God dat offer aangenomen, omdat het volkomen was, een Lam zonder gebrek, een Christus, Die Zich verteerde in de dienst van God, Die opgebrand is in het offer.

Uit dat offer vloeit ons de vergeving toe van al onze oneerbiedigheden, al ons vergeten van de Christus, al ons niet zien van Zijn gunst over alle dingen, ook over al onze werktuigelijke godsdienstigheid zonder de opening van het hart.

Maar dan komt ons uit de verdienste van die offerande als een geschenk van vrije genade de kracht van de Geest toe, opdat we toch telkens mogen opwaken uit de slaap om de HEERE te dienen met een hart, dat levend gemaakt werd en wakker en vervuld van liefde.

Door Christus ontvangen we de kracht om de HEERE te dienen in Geest en in waarheid. Ik bid u dan, broeders, met beroep op de barmhartigheden van God, dat gij uw lichamen stelt tot een levend, heilig en Gode welgevallig offer: dit is uw redelijke eredienst.

Redelijke eredienst, dat wil zeggen, dat je de HEERE dient uit de volheid van het gemoed voor Hem in liefde bloeiende, niet met een handomdraaien, niet met ogen sluiten en handen vouwen, maar met geheel uw verstand, met geheel uw hart, met geheel uw ziel en met al uw krachten.

En dan is God u zeer nabij. Dan raak je geen ding meer aan, dat u niet spreekt van Gods gunst, dan straalt Zijn liefde u uit in het zonlicht, waarin je wandelt en proef je Zijn gunst in het brood dat je eet, dan is uw huiskamer en uw werkplaats een heiligdom, waar de HEERE woont en dan wordt dit leven hier, terwijl je nog buiten het Paradijs staat, een leven in dagelijks verkeer met God, tot in uw arbeid en uw uitgaan toe. En dan komt je straks in het paradijs, waar Gods gemeenschap zal dalen op de aarde en God zal zijn alles en in allen.

AMEN

Sondag 36/7

Het begin van de eeuwige vreugde

ZONDAG 36 en 37: HET DERDE GEBOD

Jesaja 65:11-25

11 Maar gij die de Here verlaat, die mijn heilige berg vergeet, die voor Gad een tafel aanricht en voor Meni mengdrank schenkt: 12 Ik zal u voor het zwaard bestemmen en gij zult allen moeten neerknielen om geslacht te worden, omdat gij niet geantwoord hebt, toen Ik riep, en niet gehoord hebt, toen Ik sprak, maar gedaan hebt wat kwaad is in mijn ogen en verkozen hebt wat Mij mishaagt.

13 Daarom, zo zegt de Here Here: Zie, mijn knechten zullen eten, maar gij zult hongeren; zie, mijn knechten zullen drinken, maar gij zult dorsten; zie, mijn knechten zullen zich verheugen, maar gij zult beschaamd staan; 14 zie, mijn knechten zullen jubelen van hartevreugd, maar gij zult schreeuwen van harteleed en van gebrokenheid des geestes zult gij jammeren. 15 En gij zult uw naam tot een vloekwoord achterlaten voor mijn uitverkorenen, en de Here Here zal u doden; maar zijn knechten zal Hij met een andere naam noemen, zodat wie zich in den lande zegent, 16 zich zal zegenen in de God der waarheid, en wie in den lande zweert, zal zweren bij de God der waarheid; want de vroegere benauwdheden zijn vergeten, ja, zijn verborgen voor mijn ogen.

17 Want zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; aan wat vroeger was, zal niet gedacht worden, het zal niemand in de zin komen. 18 Maar gij zult u verblijden en juichen voor eeuwig over hetgeen Ik schep, want zie, Ik schep Jeruzalem tot jubel en zijn volk tot blijdschap. 19 En Ik zal juichen over Jeruzalem en Mij verblijden over mijn volk. En daarin zal niet meer gehoord worden het geluid van gewezen of van geschreeuw. 20 Daar zal niet langer een zuigeling zijn, die slechts weinige dagen leeft, noch een grijsaard, die zijn dagen niet voleindigt, want de jongeling zal als honderdjarige sterven, zelfs de zondaar zal eerst als honderdjarige door de vloek getroffen worden.

21 Zij zullen huizen bouwen en die bewonen, wijngaarden planten en de vrucht daarvan eten; 22 zij zullen niet bouwen, opdat een ander er wone; zij zullen niet planten, opdat een ander het ete, want als de levensduur der bomen zal de leeftijd van mijn volk zijn en van het werk hunner handen zullen mijn uitverkorenen genieten. 23 Zij zullen niet tevergeefs zwoegen en geen kinderen voortbrengen tot een vroegtijdige dood, want zij zullen een door de Here gezegend geslacht zijn, en hun nakomelingen met hen. 24 En het zal geschieden, dat Ik antwoorden zal, voordat zij roepen; terwijl zij nog spreken, zal Ik verhoren. 25 De wolf en het lam zullen tezamen weiden en de leeuw zal stro eten als het rund, en de slang zal stof tot spijs hebben; zij zullen geen kwaad doen noch verderf stichten op gans mijn heilige berg, zegt de Here.

Zondag 36

Wat eist God in het derde gebod?

Dat wij Gods naam niet lasteren of misbruiken door vloeken of door een valse eed en evenmin door onnodig zweren.

Verder dat wij ons ook niet door zwijgen of toelaten aan zulke gruwelijke zonden mee schuldig maken.

Kortom, dat wij de heilige naam van God alleen met ontzag en eerbied gebruiken, zodat Hij door ons naar waarheid beleden en aangeroepen en in al onze woorden en werken geprezen wordt.

Is het lasteren van Gods naam door zweren en vloeken dan zo'n grote zonde, dat God ook toorn tegen hen die het vloeken en zweren niet zoveel mogelijk helpen tegengaan en verbieden?

Ja zeker, want geen zonde is groter en wekt Gods toorn meer op dan het lasteren van zijn naam. Daarom heeft Hij op deze zonde de doodstraf gesteld.

Zondag 37

Maar kan men ook godvrezend bij de naam van God zweren?

Ja, wanneer de overheid het van haar onderdanen eist of in geval van nood, om daardoor trouw en waarheid te bekrachtigen, en dat tot eer van God en tot heil van de naaste.

Want zo'n eed is op Gods Woord gegrond en werd daarom door de heiligen in het oude en nieuwe verbond terecht gebruikt.

Mag men ook bij de heiligen of andere schepselen zweren?

Nee, want rechtmatig zweren is God aanroepen, of Hij, die als enige het hart kent, voor de waarheid wil getuigen en mij wil straffen, indien ik vals zweer. Deze eer komt aan geen schepsel toe.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 36 en 37

Wij hoorden bij het eerste gebod en het tweede gebod, dat Gods wet niet kan worden losgemaakt van Zijn verbond.

Al wat God van ons eist, staat in verband met die eerste woorden: Ik ben de HEERE uw God, uw Redder en Verlosser.

Gods wet is niet een abstract systeem. Het is niet een complex van voorschriften, maar het is de wil van de Vader over het leven van Zijn kinderen.

Gods wet is een aanspraak in de dubbele zin van het woord. Hij maakt aanspraak op ons leven en Hij doet dat door ons aan te spreken.

Zo komt Hij tot ons met die eerste aanspraak: dat wij naast Hem niets of niemand zullen noemen, want al wat we bedenken kunnen staat aan deze kant van de grens, die er is tussen ons en Hem: Hij de Schepper en Wetgever en wij zijn schepselen, door Hem gemaakt en onder Zijn wet gesteld.

Hij mag alleen als God vereerd worden.

En dan zegt Hij in het tweede gebod hoe wij Hem moeten eren. Wij mogen tot Hem naderen, omdat Hij tot ons genaderd is. Maar wij zullen tot Hem naderen in geloof, dat Hij de God van nabij is en niet van ver, dat we geen beelden, tekenen of symbolen nodig hebben om Hem ons voor te stellen, om daarin Hem naar ons toe te halen en Hem te kennen in Zijn nabijheid, maar dat wij tot Hem zullen komen in Jezus Christus, in Wie de HERE ons zeer nabij is.

Wij willen dat nu vasthouden nu wij gaan spreken over die nieuwe aanspraak, waarin de Heere tot ons komt: Gij zult de naam des Heren niet ijdel gebruiken.

Er is voortgang, ontvouwing en ontplooiing. Er is hier een verdere ontsluiting van Gods genade in Christus. Want Gods wet is tegelijk openbaring. Zij is een genadige bekendmaking van Zijn gunst en liefde. Ieder gebod wordt gedragen door het: Ik ben de HEERE, uw God.

God maakt aanspraak op ons, maar Hij geeft Zich Zelf in die aanspraak. In ieder nieuw gebod geeft Hij Zich als de God van de verlossing. Hij geeft Zich in Zijn wet, omdat Hij in die wet zegt wie Hij is en wie Hij voor de wereld zijn wil.

God gaat voort Zich hier bekend te maken.

Hij geeft Zijn Naam geopenbaard. Hij is het Zelf Die in Christus Jezus tot ons komt. Hij Zelf komt tot ons onder Zijn eigen naam: Ik ben de HEERE.

Hij is het Zelf. Het is geen bericht over Hem, geen sein uit een andere wereld. Hij zendt ons niet een schema van Gods begrip. Hij Zelf is ons nabij. Hij geeft Zich in Zijn volle majesteit.

Hij geeft zich ten volle.

Want Hij is wel onbegrijpelijk. Zijn heerlijkheid gaat boven ons begrip. Het overschrijdt de maat van ons verstand. Hij is overweldigend in Zijn majesteit. Dat heeft Israël begrepen als het beled: niemand kan God zien en leven.

Maar in die volle majesteit geeft Hij Zich volledig. Want Hij ontsluit Zijn hart, zodat wij Hem kennen in het aangezicht van Jezus Christus.

En als Hij Zich zo dan ten volle geeft, dan maakt Hij aanspraak op het volle leven. Hij vraagt niet de hulde van onze aanbidding in onze bijzondere eredienst. Maar Hij maakt aanspraak op al wat leeft en beweegt.

Het eerste en het tweede gebod staan ook in verband met de volle breedte van het leven.

Maar het gaat daar toch in het bijzonder om onze bijzondere hulde in de aanbidding.

Hier rolt nu de aarde open, zeeën en landen, steden en rijken, het leven van arbeid en ontwikkeling, overheden en volkeren, kennis, wetenschap, opvoeding, onderwijs, het hele leven in al zijn sectoren, alle levenskringen, alle doorsneden, hoog en laag, breed en wij, heel de aarde ligt hier open als een domein van de Schepper, als een levende ruimte, waarop Hij aanspraak maakt om het geheel en al tot in zijn wortels Zich toe te eigenen en het te dragen in Zijn Koninkrijk.

Wij belijden nu de eis van de HEERE in het derde gebod en horen dan twee dingen: Gods Naam als de openbaring van Zijn volle Majesteit en Zijn aanspraak op het volle leven.

Wij horen dus eerst van Gods naam als de openbaring van Zijn volle majesteit.

God heeft in Zijn Naam Zichzelf gegeven. Wij weten allen waaraan we hebben te denken als van Gods Naam gesproken wordt. Gods naam is zijn totale openbaring. Want in Zijn openbaring ontsluit de HEERE Zijn hart. Door Zijn openbaring doet Hij zich kennen, zodat wij Hem nu kennen als kinderen hun Vader, zodat wij weten wie Hij is en wat Hij wil, zodat wij met Hem bekend zijn als vertrouwden.

Maar als we de totale openbaring van God willen zien als een Zichzelf geven van God, dan moeten we toch in het bijzonder letten op die Naam, waarin God Zich bij uitstek heeft bekend gemaakt: Jehova, Jahweh, de HEERE.

Aan Mozes heeft de HEERE Zich voor het eerst onder die Naam bekend gemaakt bij de brandende braamstruik. God heeft daar bevel gegeven aan Mozes om naar Egypte te gaan en daar de Israëlieten te verlossen uit het diensthuis. En dan aarzelt Mozes om die opdracht te volbrengen. Hij zegt: Wie ben ik, dat ik naar Farao zou gaan en de Israëlieten uit Egypte zou leiden? En dan zegt God tot Mozes: Ik ben immers met u!

En als Mozes dan nog zijn kleingeloof niet overwinnen kan, dan maakt God duidelijk wie Hij voor Israël is. Ik zal met u gaan. Want Ik ben de HEERE. Ik zal zijn die Ik zijn zal, Ik ben die Ik ben.

Die Naam is bij uitstek de Naam van God. Dat is de Naam onder al Gods Namen, waarin Hij Zichzelf bekendmaakt als de God van het verbond. Van die Naam staat ook geschreven: Gij zult de naam van de HEERE, uw God, niet ijdel gebruiken.

Van die aanspraak van God op de heiliging van Gods Naam wordt in Leviticus verteld, dat een zoon een Egyptische man en een Israëlitische moeder de NAAM gelasterd had. Zo staat het in de tekst te lezen. Hij lasterde de Naam uitdrukkelijk. Over die lasteraar werd de doodstraf uitgesproken.

De HERE zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt.

Zo heeft God Zijn Naam geopenbaard. Die ene Naam en nog veel andere namen. Heel Zijn Woord is de openbaring van Zijn Naam. In Zijn Woord heeft Hij Zijn Naam bekend gemaakt. Als diezelfde Mozes enkele jaren later vraagt: Doe mij toch uw heerlijkheid zien, dan antwoordt de HEERE hem: Ik zal mijn luister aan u doen voorbijgaan en de Naam des Heren voor u uitroepen.

Zo heeft God Zijn Naam uitgeroepen over de gehele aarde. Hij heeft zijn luister geopenbaard.

In die Naam van God is de gemeenschap ontsloten.

Wij hebben allemaal een naam. Onze namen zijn uitgesleten. Ze zeggen ons niet zoveel meer. Ze hebben geen betekenis meer. Onze namen erven we als dood kapitaal. We weten dikwijls niet eens meer wat de oorspronkelijke betekenis van die lettergrepen geweest is.

En toch heeft iedere naam nog betekenis. Want mijn naam is het teken van mijn verkeer onder de mensen. Wie alleen op een eiland zit heeft geen naam nodig. Maar ik beweeg me onder de mensen en het symbool van dat verkeer met de naaste ligt uitgedrukt in mijn naam. Onze naam heeft een geschiedenis. Je bent het tenslotte toch zelf en daarom laat je met je naam niet spelen en houd je die naam hoog en je hebt gelijk, dat je dat doet.

Zo is Gods Naam het teken van de gemeenschap die Hij met de wereld heeft. Indien God Zich verborgen hield in het binnenste van Zijn licht, dan zou Zijn Naam ons onbekend zijn, dan konden we Hem niet noemen.

Maar Hij heeft Zijn Naam uitgeroepen over de gehele aarde. Hij heeft Zich geopenbaard als de God van de hele wereld, van hemel en aarde, van engelen en mensen, van de diepten van de zee en de diepten van de afgronden, van het vee op duizend bergen, van al wat leeft in het water en in de lucht, van geheel het oppervlak van de aarde en de steilte van de bergen, van de velden, die bedekt zijn met kudde en de dalen, die bekleed zijn met halmen, van de mensen met al wat ze hebben, van banken en fabrieken, van huizen en akkers. God heeft er Zijn Naam over uitgeroepen in Christus Jezus. Hij heeft geroepen: dat is Mijn.

En daarom spreekt die Naam van de zegen van God over al wat leeft. Dat is het doel waarvoor de wereld is geschapen, dat ze zou stralen in het licht van de gemeenschap van de liefde van God. Zij is er niet om voor zichzelf te bloeien en te verwelken. Ze is geschapen opdat ze zou stralen en schitteren in de glans van Gods heerlijkheid.

Want God is wel zeer hoog boven haar. De hemel is Zijn troon, maar de aarde is de voetbank van Zijn voeten. Uit de troon valt het licht van Gods liefde over de hele wereld heen.

De zonde heeft een breuk geslagen. De aarde zonk weg in het duister. Gods Naam kan niet een zegen zijn over een aarde, die zichzelf in een hel verandert. Gods Naam is dan een schrik en een ontzetting, een donder uit de hoogte, een vloek.

Maar Gods genade is in de vernieuwde openbaring van Zijn gunst en liefde over de wereld ontsloten.

Gods naam is opnieuw over de wereld uitgeroepen nu in die eeuwige Naam, Die onder de hemel gegeven is: Jezus Christus.

Nu is er in die Naam en in die Naam alleen genade over het leven van de wereld. Overal waar die Naam niet gekend en verloochend wordt, daar sterft het leven weg in de buitenste duisternis, daar daalt de grote nacht neer op de wereld, de nacht waarop geen dag meer zal aanbreken.

Maar overal waar de openbaring van die Naam wordt gehoord, daar leeft het leven op, daar wordt het uit de dood gered, uit de greep van de eeuwige nacht om opnieuw te stralen in het licht van Zijn gemeenschap, in het licht van Zijn genade en ontferming in de Middelaar; daar treden wij in de volle dag van Gods eeuwige en omberouwelijke liefde.

Daar is Gods hart weer geopend en ontsloten, zodat we Hem kennen in Zijn volle majesteit, nu als een genadig Vader, Die de schuld vergeeft en ons leven redt van het verderf en Die nu opnieuw aanspraak op het volle leven maakt waar Hij ons aanspreekt in Zijn erbarmen: Ik ben de HEERE Uw God, Ik ben de HEERE Uw heilmeester.

Die Naam is ons daarom een toevlucht. De Naam van de HEERE is een sterke toren; de rechtvaardige ijlt daarheen en is onaantastbaar. Want Uw Naam zo rijk van eer is tot onze vreugd nabij.

Die Naam moeten wij nu erkennen in Zijn aanspraak op het volle leven. Wij moeten die Naam belijden.

Het vlees kent die Naam niet. Wie de verlossing in Christus niet gelooft, kent God niet en weet niet van Hem, is zonder God in de wereld, leeft nu op aarde als in een duisternis.

Het vlees weet niet van Gods Naam. Het vlees kan wel die Naam misbruiken, het kan zich als het ware onthullen met een wolk van vloeken, het kan de donder van Gods Naam nastamelen en ach, wat arm en klein in die zielige mens, die in de vloek ver boven zijn kracht grijpt, die Gods heerlijkheid nog nodig heeft om zijn woord op te vijzelen met een schijn van kracht.

Een vloek kan geweldig zijn. Niet omdat de vloeker geweldig is, maar omdat het geweld van Gods Naam toch even bekendgemaakt wordt uit de mond van een mens.

Tegen die kracht van de vloek roept de HEERE ons tot de kracht van het belijden.

Belijden is de Naam van de HEERE uitroepen, zoals Hij Zijn Naam over de wereld heeft uitgeroepen. De grondbetekenis van het Griekse woord is zoiets als: hetzelfde zeggen. In onze belijdenis zeggen wij hetzelfde wat God gezegd heeft; we getuigen dat zijn Woord de waarheid is, dat Hij getrouw is in Jezus Christus, dat het volle leven slechts gered en behouden, genezen en hersteld kan worden als het weerklank hoort, als het gezet wordt in die kring waar Gods licht in Christus het leven weer zegenet en koestert.

Daarom is ons belijden zo geweldig. Niet omdat wij als belijders zo geweldig zijn, maar omdat de Naam zo geweldig is, omdat wij in onze belijdenis ver uitgrijpen boven onze kracht, omdat wij als profeten spreken van de dingen die niet gezien worden, omdat wij in onze belijdenis de hemel aanraken, de hand leggen op de troon, gemeenschap hebben met de levende God.

Onze belijdenis kan hemel en aarde bewegen.

Want wie belijdt is duizendmaal sterker dan die vloekt. Want die vloekt neemt een verre echo van Gods heerlijkheid op de lippen, maar die belijdt zegt hetzelfde wat de HEERE

zegt, spreekt uit de volheid van Zijn openbaring, profeteert omdat hij een profeet van de Allerhoogste is.

En daarom is die Naam van de HEERE onze vaandel.

Het is een teken van Hem, Die de overwinning van Israël is. Dat vaandel moet overal geplant worden, op iedere bergtop in het leven, op iedere toren en op iedere wolkenkrabber, op scholen en in universiteiten, die vaandel moet worden gezet op alle terreinen van het leven. Noem het maar op en tel het maar uit. Wat je ziet en wat je in het oog krijgt, het vaandel van Gods Naam moet daar staan als een teken, dat Christus de Verlosser van het leven is en dat aan Hem de overwinning is, dat de dingen en de mensen en alles wat er bij de mens leeft en overal waar ze hun voet zetten, ook in de staat en de maatschappij het leven alleen behouden kan worden als dat vaandel van de belijdenis er geplant wordt.

Hier zie je je roeping om profeet te zijn.

Wij staan met dit gebod van God in het volle leven.

Wij staan hier op straat, midden tussen de mensen, in het gedrang van de bewegingen, tussen de machten die de hand op de wereld leggen.

Wij zijn geroepen om profeten te zijn. Dat kunnen we niet volbrengen door de dingen een christelijke naam en een christelijke kleur te geven.

Overal waar dat vaandel is geplant moet het anders gaan, moet het leven anders worden, moet het tot in zijn wortels worden bekeerd, moet het opbloeien onder de zegen van God, moet het tot op het bot worden bekeerd.

En als het leven onder dat vaandel niet anders is dan ander leven, dan is de christelijke naam een misbruiken van Gods heilige Naam, dan wordt de toorn van God en de spot van de wereld daarover uitgesproken.

Want wij zijn geroepen om in onze belijdenis het leven te zegenen. Dat wil niet zeggen, dat we succes behalen. Zegen is van God gezegend zijn.

Wie zich zegenen zal op aarde, die zal zich zegenen in de God van de waarheid en wie zweren zal op aarde, die zal zweren bij de God van de waarheid, omdat de vorige benauwdheden vergeten zijn en omdat ze voor Gods ogen verborgen zijn, omdat de vloek en de verlatenheid en de duisternis niet wordt gekend en geweten, daar waar de Naam van Christus tot een licht en tot heil is.

Wie zich zegenen zal, die zal zich zegenen in de God van de waarheid. God is getrouw. Zijn Naam is als een eed. Hij zegent waar Zijn Naam beleden wordt. Hij zegent misschien onder de benauwdheden en worstelingen door. Maar Hij zegent, zo waarachtig de HEERE leeft.

Het hoofdstuk dat we gelezen hebben spreekt van Israël in de ballingschap. Daar leefden de Joden in Babel midden in een wereld, die niet wist van de Naam van de Heere. Daar hoorden ze de klanken van de Godennamen, van natuurmachten, van verborgen krachten in de sterren. En overal stonden de banieren geplant. Overal in het bonte leven van de woelende dagen, in het jagen en draven van de mensen werden de namen van de goden gefluisterd.

Twee goden vooral werden daar in Babel aanbeden. Gad en Meni, de god van het geluk en de god van het lot. Dat waren de fortuna-goden van de Babyloniërs.

Voor die goden hebben velen van de Israëlieten in Babel een vaandel opgericht. God spreekt ze aan in het 11e vers van hoofdstuk 65: maar gij die de Here verlaat, die mijn heilige berg vergeet, die voor Gad een tafel aanricht en voor Meni mengdrank schenkt: Ik

zal u voor het zwaard bestemmen en gij zult allen moeten neerknielen om geslacht te worden, omdat gij niet geantwoord hebt, toen Ik riep, en niet gehoord hebt, toen Ik sprak, maar gedaan hebt wat kwaad is in mijn ogen en verkozen hebt wat Mij mishaagt.

Gad en Meni, het fortuin en het lot, dat zijn de goden waarvoor de vaandels stonden geplant. Ze beloofden geluk en God bracht het zwaard, ze spraken van vooruitgaan in de wereld, van geluk hebben en kansen benutten, van meelopen in de wereld, van meevallertjes in de knellende angst om het bestaan.

Gelukkig zijn zij, die trouw bleven en hun kansen niet waagden en hun geluk beproefden. Gelukkig zijn zij die rechtvaardig bleven midden in de verzoeking en niet bogen voor het fortuin en het succes.

Ach, het was een zware verzoeking. Jeruzalem was zo ver en de tempel was verwoest.

Wist God nog iets van het economisch leven in Babel, van de zware concurrentiestrijd en de harde strijd tegen de mensen die het niet zo nauw namen met de regels?

Wat wist God van de zorgen van de Joodse handelaren in die grote wereldstad Babel?

Gad en Meni beloofden een goed financiële positie.

Maar God zegt over hen die trouw waren gebleven: zie, mijn knechten zullen eten, maar gij zult hongeren; zie, mijn knechten zullen drinken, maar gij zult dorsten; zie, mijn knechten zullen zich verheugen, maar gij zult beschaamd staan; zie, mijn knechten zullen jubelen van hartenvreugd, maar gij zult schreeuwen van hartenleed en van gebrokenheid des geestes zult gij jammeren. En gij zult uw naam tot een vloekwoord achterlaten voor mijn uitverkorenen, en de Here Here zal u doden; maar zijn knechten zal Hij met een andere naam noemen, zodat wie zich in den lande zegent, zich zal zegenen in de God der waarheid, en wie in den lande zweert, zal zweren bij de God der waarheid; want de vroegere benauwdheden zijn vergeten, ja, zijn verborgen voor mijn ogen.

Gad en Meni, het fortuin en het lot, dat zijn niet slechts de goden van de Babyloniërs, dat zijn de goden van alle tijden en volken. Daar spreken de reclamezuilen van, je hoort de aanbidding in de pakkende zinnen van de advertenties, het is de verafgoding van het geluk, de verheerlijking van de kans.

Werkelijk gelukkig is hij, die in de wereld van de verleiding vertrouwt op de Naam van de Here om die Naam te belijden en op te heffen als een vaandel, om midden in de verzoeking hetzelfde te zeggen wat de HEERE zegt, om Gods Naam te erkennen als een zegen, als een teken van Zijn gemeenschap met ons leven in al zijn nood.

Die man is gezegend door de HEERE, want hij steunt op de God, die te allen tijde trouw is.

En zo moet dat vaandel opgericht worden, ook over het leven van volken en overheden, opdat wij als profeten van God het getuigenis van de HEERE blijven uitroepen ook in een tijd van massaal ongelooft: o land, land, hoor naar het Woord van de HEERE.

Wij zijn geroepen profeten en onze profetie is niet een woord of een kleur of een vlag, maar het is een geloofsgetuigenis. En het kan niet anders uitgedragen worden als een getuigenis van het geloof.

Daarom staan wij schuldig aan het derde gebod, omdat wij de Naam van de HEERE zo vaak laten liggen en omdat wij, als we die Naam gebruiken, hem zo vaak ijdel gebruiken, omdat de profetische kracht telkens zo zwak is, omdat we zelf nog te weinig voor die Naam gebogen hebben en nog niet alles aan de heerlijkheid van die Naam is onderworpen. Het is zo vaak het zwaaien met een vlag. En dan gaat het niet anders dan

daar waar de Naam van de HEERE niet wordt beleden, dan is ons leven niet klaar en scherp onderscheiden van het leven van het vlees. Het zout is soms zo smakeloos. Daarom moeten we er op letten, waken en bidden, opdat de HEERE het smakeloos geworden zout ook in het midden van ons dagelijks leven niet uitwerpt opdat het door de mensen vertreden wordt.

Wij kennen de Naam van de HEERE, maar de HEERE zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt. Deze bedreiging is als die bij het tweede gebod: ze is bestemd voor de kring van het verbond, daar waar de Naam van de HEERE wordt gekend als een teken van zijn gemeenschap en genade in Jezus Christus.

Christus is hier Verlosser. Hij heeft Gods Naam bekend gemaakt, gestaan en gestreden om die Naam hoog te houden, om onze Hoogste Profeet te zijn.

In Zijn gehoorzaamheid en offer is al onze schuld verzoend. Hij bereidt ons leven toe tot een volle overgave aan de heerlijkheid van de Naam van God. Hij schrijft die Naam op onze voorhoofden. Hij doet ons op die Naam vertrouwen, die Naam zo heilig, groot en goed.

En zo sterkt Hij Zijn volk opdat wij blijven zegenen, zegenen onszelf en zegenen het leven, zegenen in de God van de waarheid. Hij sterkt ons, opdat Hij wij leven onder de voortdurende ernst van Zijn waarheid, opdat wij in alles wat wij doen en zeggen, zweren bij de Naam van de HEERE, in alles zoeken Zijn zegen, geloven Zijn zegen, belijden zijn zegen, Zijn zegen, ook als alle geluk en succes ons ontgaat. Want zo zij wij gezegenden in de Naam van de HEERE. En zo worden wij gesteld tot zegen.

Want zoals de gordel kleeft aan het middel van een man, zo heb Ik het gehele huis van Israël en het gehele huis van Juda aan Mij doen kleven, luid het woord des Heren, om Mij te zijn tot een volk, tot een roem, een lof en een sieraad.

AMEN

Sondag 38

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 38: HET VIERDE GEBOD

Psalm 95

Komt, laat ons jubelen voor de Here,
juichen ter ere van de rots onzes heils.

2 Laat ons met lofzang voor zijn aangezicht komen,
ter ere van Hem juichen bij snarenspeel.

3 Want de Here is een groot God,
een groot Koning, boven alle goden,

4 in wiens hand de diepten der aarde zijn,
en wiens de toppen der bergen zijn;

5 wiens de zee is, daar Hij ze heeft gemaakt,

ook het droge, dat zijn handen hebben geformeerd.
6 Treedt toe, laten wij ons nederwerpen en ons buigen,
knielen voor de Here onze Maker;
7 want Hij is onze God, en wij zijn het volk dat Hij weidt,
de schapen zijner hand.
Och, of gij heden naar zijn stem hoordet!
8 Verhardt uw hart niet, gelijk bij Meriba,
gelijk ten dage van Massa, in de woestijn,
9 toen uw vaaderen Mij verzochten,
Mij op de proef stelden, ofschoon zij mijn werk hadden gezien.
10 Veertig jaren heb Ik Mij geSrgerd aan dat geslacht,
Ik zeide: Het is een volk, dwalende van hart,
en zij kennen mijn wegen niet.
11 Daarom heb Ik gezworen in mijn toorn:
Tot mijn rustplaats zullen zij niet komen!

Zondag 38

Wat eist God in het vierde gebod?

Ten eerste dat gezorgd wordt voor het in stand houden van de dienst des Woords en van de scholen, en dat ik vooral op de sabbat, dat is op de rustdag, trouw tot Gods gemeente zal komen om Gods Woord te horen, de sacramenten te gebruiken, God de Here publiek aan te roepen en de armen christelijke barmhartigheid te bewijzen.

Ten tweede dat ik al de dagen van mijn leven mijn slechte werken nalaat, de Here door zijn Geest in mij laat werken, en zo de eeuwige sabbat in dit leven begin.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 38

De wekelijkse rustdag is ook in onze samenleving nog steeds een herinnering aan het feit, dat Gods genade eens het leven heeft beheerst. Het is één van de tekenen, die de Geest Gods in ons volksleven heeft ingeschreven. De zondag getuigt nog steeds, dat ons land uit een christelijke geest geboren is en dat de Gereformeerde belijdenis in veel gevallen haar geboorteakte kan worden genoemd.

Ondanks allerlei zondagsonthelving is onze natie in zekere zin hierin nog christelijk gebleven. Zelfs in deze tijd sluit het openbare leven zich grotendeels aan bij de zondagsviering van de gemeente. De overheid heeft in haar wetgeving de zaken zo geregeld, dat de kerk op de zondag nog een sfeer tegenkomt, die niet helemaal met haar zondagsviering vloekt.

Natuurlijk heb ik het nu slechts over de buitenkant van de wekelijkse rustdag. Maar wie denkt, dat dit geen betekenis heeft, moet maar eens vragen hoe het er zondags toegaat in de wereldsteden buiten ons vaderland.

De zondag is nog een zegen voor heel ons volk. De krachten waarover ons land nog beschikt zijn zeker voor een deel aan de zondag te danken. Ons volk zou een ander volk zijn, als het een andere zondag zou hebben. Zo is de herinnering aan de heerschappij van Gods genade, die in de zondag nog aanwezig is, nog steeds een zeer grote zegen.

Je begrijpt wel, dat we, nu ik dit in herinnering breng, nog niet tot de kern van de zaak, die wij deze avond moeten belijden, zijn doorgedrongen. Wij mogen ons verblijden over

het feit, dat wij de zondag nog hebben zoals we die hebben. En wat Christus daarin nog voor ons hele volk wil zijn heeft recht op onze oprechte blijdschap.

Maar dit, dat wij nog zondag kunnen vieren brengt ons tegelijk naar het tegenovergestelde punt, namelijk dat onze zondag nog niet in de eeuwige rust kan overgaan. En wanneer wij daaraan denken, dat ook deze zondag van vandaag nog niet zo volledig voor ons een dag van de Here geworden is, dat deze met het vallen van de avond in de eeuwige rust kan overgaan, dan ontdekt ons dit aan onze ontzaglijke schuld. Als op de laatste zondagavond in de geschiedenis van de wereld de kerk bidden zal: kom, Heer Jezus, ja kom spoedig, dan zal de zondagsheiliging van de kerk zover zijn voortgeschreden, dat de rustdag tot de vervulling in de eeuwige rust zal overgaan. Ik heb nu twee uiterste grenzen aangestipt. Daartussen ligt nu het terrein dat door het vierde gebod wordt overdekt en in beslag genomen. De zondag is nog een zegen voor ons hele volk. En de zondagsheiliging van de gemeente is nog niet aan haar vervulling toe. En dit laatste, dat de zondag nog niet tot zijn vervulling in de eeuwige rust gekomen is, moet ons nu leiden bij al onze gedachten.

Op deze manier kijken we naar de zondag op de enige manier, die schriftuurlijk is, namelijk als een teken van de eeuwige rust, waartoe de Here ons door zijn genade geroepen heeft. Wanneer wij het zo zien, dan zijn we in eens af van die splinterige zondagskwesties. Je weet wel, dat één van de zwakke plekken in onze gesprekken ligt in het bespreken van die ontelbare zondagskwesties. Daarin tonen we hoe bekrompen we zijn en hoe weinig we daadwerkelijk gebogen hebben voor de geboden van God. Je voelt wel aan: wie telkens bezig is met de vraag of dit op zondag mag en of dat wel geoorloofd is, die ziet de zondag als een zichzelf afgesloten iets, die weet niets van de spanning die gekend wordt wanneer ons hart geopend wordt voor het inzicht, dat onze zondag van vandaag nog niet reikt tot de eeuwige rust, waarvan hij het teken is. Zulke mensen begrijpen niet, dat elke zondag zich haast naar de dag van Jezus Christus, dat de koorts van de eeuwen in onze zondag gloeit en dat er zo in elke zondag iets zit dat ons meevoert naar de eeuwige rust.

Wie dit heeft begrepen zit niet met honderd en één vragen over wandelen, fietsen, haken en breien. Eerder wordt de zondag zelf voor ons een benauwend probleem. Dit is dan de verlegenheid die over u komt als het weer zondagmorgen is: hoe zal ik U ontvangen? Hoe wilt Gij zijn begroet? Hoe zal ik mij deze dag geheel kunnen instellen op de eeuwige rust?

Al die kwesties dienen slechts om voor het eigenlijke in de zondag de ogen te sluiten. Er zijn zoveel van die zondagdeskundigen, die nog nooit aan de waarachtige viering van de zondag zijn toegekomen. Natuurlijk, indien wij dieper buigen voor het vierde gebod en met de zondag zelf te doen krijgen, niet met kwesties, die met de zondag in verband staan, dan stap je niet zomaar op de fiets en dan laat je de radio eens zwijgen. Ook de waarachtige schriftuurlijke zondagsviering komt tenslotte wel hierop neer, dat je vrij veel afwijst van wat de zondagsrust ook maar enigszins storen kan.

Maar je wijst dat dan niet af als een slaaf van een valse traditie, maar je doet dat dan in de volle vrijheid, waarmee Christus jou vrijgemaakt heeft. De zondag is dan voor jou geen heilige dag, zoals ook de mohammedaan zijn heilige dagen heeft. Het wordt voor jou geen dag van geeuwen en gapen, geen dag waarop "niets mag". Maar de zondag wordt u dan een dag, waarop je wel in het bijzonder door Christus vrijgemaakt bent, de dag, waarop je nu letterlijk alles mag, een dag, waarvan je wenst dat hij niet eindigt, een dag,

die elke keer weer als een grote rijkdom genoten wordt. En natuurlijk, dan heb je geen behoefte om je in het drukke zondagstoerisme te storten of laat je je huis overheersen door de onrust van een of andere televisieprogramma.

Ik zal verder niet zeggen, hoe wij onze zondag moet invullen, want ik wil hierover nu juist niet spreken. Even slechts heb ik deze praktische kant met jou besproken om zo nodig bij u iets opzij te schuiven. Wie het sabbatsgebod doet opgaan in gebod op gebod en regel op regel loopt vast in een zondagsbeschouwing, die van de zondag òf een gewone vakantiedag maakt, òf een dag van zuchten, maar in elk geval een dag, die in zichzelf is afgesloten, een blok massieve onbewegelijkheid, een mohammedaanse rustdag en geen christelijke feestdag.

Je moet er mee voor de dag komen. En houdt dan maar vast, dat de zondag een rustdag is. Als je dat rusten maar vangt in de geestelijke zin van dit woord. Wij rusten op de zondag van onze werken, zoals God gerust heeft van Zijn werken.

Op de zevende dag heeft God gerust. Toen was de Here verrukt over het werk van Zijn handen. En toen heeft Hij terwijl hij naar de wereld keek, volop genoten. En de mens, die God had geschapen, genoot met Hem mee. Ook voor Adam was die eerste sabbat een en al verrukking en verbazing. Toen heeft God met hem gesproken en hem gezegd, dat Hij het leven van de hele schepping met Zichzelf verbonden had. Zo zag Adam de schatten van het verbond.

Aan Adams rust ontbrak toen nog dit, dat hij die schatten nog verliezen kon. Die eerste sabbat in het paradijs was de eeuwige rust nog niet. Na de zondeval blijft de sabbat gehandhaafd. Nu is hij niet meer die dag van grenzeloze verrukking en verbazing. Maar nu wordt hij een teken dat de eeuwige rust toch eenmaal zal komen. De sabbat werd de garantie, dat Gods verbond door de zonde niet te niet gedaan was en dat Hij in Zijn genade de eeuwige rust toch eenmaal schenken zou als een gave van Zijn verbond.

De sabbat ging spreken van Jezus Christus. Daarom eiste God geloof. Wij moeten geloven dat de sabbat de dag van de Here is, dat Hij Zich die dag heeft toegeëigend, Hij heeft het merk van Zijn genade in die dag gedrukt en zo heeft hij die dag afgezonderd opdat Hij op die dag de mens zou ontmoeten in Zijn genade en liefde.

Daarom gaf God aan Israël zijn gebod: Gedenk de sabbatdag, dat jij die heiligt. Israël heeft dit gebod vaak overtreden. Daarvan lezen we in Psalm 95 en in de brief aan de Hebreeënen. Wij lezen in die brief aan de Hebreeënen, dat het woord van de prediking hun niet van nut was, omdat het niet met geloof gepaard ging bij hen, die het hoorden. Daar wordt niet gesproken van Israëls ongeloof in het algemeen, maar zeer in het bijzonder over het ongeloof van het volk ten aanzien van de rustdag. Israël geloofde de God van sabbatten niet. Het hield de rustdag zonder geloof. En de pijnlijkste zondagsviering kan niets goed maken als het geloof wordt gemist. Geloven moeten wij, dat de rustdag niet een dag is, waarop één en ander stilstaat, maar een dag van voortgang, een dag, die uitwijst boven zichzelf naar de eeuwige rust die komen zal. Er zit een voorwaartse gang in de zondagen. Want het gaat naar die dag, waarop heel de wereld zal overgaan in de eeuwige rust.

Over dat ongelovige Israël heeft God gezworen: nooit zullen zij tot mijn rust ingaan! En dit bevestigt God in Zijn bedreiging: verhardt uw hart niet, gelijk bij Meriba, gelijk ten dage van Massa, in de woestijn, toen uw vaders Mij verzochten, Mij op de proef stelden, ofschoon zij mijn werk hadden gezien. Veertig jaren heb Ik Mij geërgerd aan dat

geslacht, Ik zeide: Het is een volk, dwalende van hart, en zij kennen mijn wegen niet. Daarom heb Ik gezworen in mijn toorn: Tot mijn rustplaats zullen zij niet komen! Daarop komt de brief aan de Hebreëen terug. Daar wordt aangetoond, dat de belofte van de eeuwige rust niet is vervuld met het binnengaan van Israël in het beloofde land Kanaän. Er blijft een rust over voor het volk van God. Dat wil zeggen dat de conclusie moet zijn, dat Gods belofte over de eeuwige rust nog niet is vervuld en daarom ook nu nog van kracht is.

Zo komt dat woord ook tot de Hebreëen: je leeft onder de belofte en de bedreiging. God schenkt je het eeuwige leven, maar tegelijk staat daar die bedreiging van als je niet gelooft, zal God over je zweren, dat je nooit tot Zijn rust zal ingaan.

Gods Woord is voor alle tijden. Zo getuigt iedere zondag dat wij onder de belofte en onder de bedreiging leven. En iedere zondag komt het vierde gebod tot ons en dit eist niet van ons dat we een beetje stil gaan zitten niets doen, maar dat we Gods woord geloven. Voor ons ligt dit allemaal nog veel scherper. Iemand is de eeuwige rust ingegaan: Jezus Christus is naar de hemel toegegaan. Iedere zondag herinnert ons aan Zijn opstanding. Maar, al staat dat minder op de voorgrond, we worden ook aan Zijn hemelvaart herinnerd. Dit is de zegen van de hemelvaart: dat wij in Hem ons vlees in de hemel hebben tot een onderpand, dat Hij als het Hoofd ons, zijn leden, ook tot Zich nemen zal. Het zwaartepunt ligt in het antwoord van de Catechismus en vooral in de laatste woorden: dat ik al de dagen van mijn leven mijn slechte werken nalaat, de Here door zijn Geest in mij laat werken, en zo de eeuwige sabbat in dit leven begin.

De zondag staat niet los van de rest van het leven. De zondag is met alle dagen van de week verbonden. Want alle dagen in dit leven zullen wij beginnen met de eeuwige sabbat, dat is: leven en werken in het geloof, dat de vrucht van ons leven ingedragen wordt in de eeuwige rust. Daarom zullen wij de slechte werken nalaten. En dit gebeurt ook door Gods genade. Dat wil niet zeggen, dat we niet steeds struikelen, het is niet meer dan een klein begin. Maar dat is het nu juist: het begin is er. En in dit begin ligt alles besloten. Dat begin zal tot de eeuwige overwinning komen, om dat dit begin niet uit jou of mij is, maar uit de Geest. De kracht van de zonde is door de Geest gebroken. Hij heeft ons overwonnen.

De sabbat is een teken van die genade. Je kunt rusten in het volbrachte werk van Jezus Christus. Dat is: je kunt je daaraan in geloof helemaal overgeven. Ook al heb je dan misschien zwaar gezondigd en heb je de liefde van God beschaamd, in het geloof grijp je dat als volkomen zeker vast. En iedere zondag is een teken, dat je echt in Christus rust gevonden hebt.

En dan laten we de Geest in ons werken. De oude mens wordt afgebroken van dag tot dag. Maar aan de andere kant wordt er in ons leven iets opgebouwd. Het is als een gebouw. Het wordt steen voor steen gebouwd. Wij worden gedurende de tijd wat we eeuwig zullen zijn. Hier ontvangen we de schatten, waarmee ons leven in de heerlijkheid stralen zal. Zo is er herstel en genezing. De Geest maakt van jou een ander mens, de mens zoals hij eeuwig zal zijn. Daarom moet je de Here door zijn Geest in jouw laten werken. Laat er niets in de weg staan. Laat Hem bouwen. De zondag is voor ons een levend bewijs dat we de Geest ontvangen hebben. Natuurlijk, dit bewijs is alleen levend voor hen die geloven. Wie niet gelooft heeft in de rustdag ook geen versterking van zijn zekerheid. Maar het geloof vindt hierin zijn kracht. Christus is in de eeuwige rust. Hij is

opgevaren naar de hemel en Hij zond zijn Geest als tegenpand; door zijn kracht zoeken wij wat boven is, waar Christus zit aan de rechterhand van God, en niet wat op aarde is. Dan is dit leven al het begin van de eeuwige sabbat. In alle gebrokenheid en zwakheid leven wij nu toch hetzelfde leven als wij straks zullen leven in heerlijkheid. Wie denkt, dat zijn sterven straks een totale breuk met zijn aardse leven betekent, die zal het Koninkrijk van God nooit zien. Ik ontken niet, dat de dood pas de doorgang is tot het eeuwige leven en dat in die doorgang ons hele leven verandert. Maar het kan niet zijn, dat wij in ons sterven tot een principiële ommekeer komen. In dit opzicht worden straks in de heerlijkheid de lijnen uitgewerkt, waarlangs uw leven zich nu al beweegt. Bij alles wat in dit leven tegen ons getuigt en ons beschaamd maakt, is de sabbat een teken van het eeuwige leven. Hierin mag je echt met het eeuwige leven beginnen.

En daarom is de zindag voor jou ook een feest. Wij zien dan heel ons leven onder het verbond van Gods genade. En wij komen daarin tot de eigenlijke bestemming van ons leven: het oefenen van gemeenschap met God in de aanroeping van Zijn Naam en het horen van Zijn Woord. Is de zondag niet echt een feest voor ons, dan is dat een bewijs, dat wij ons voor het vierde gebod nog niet volledig gebogen hebben. Hoe meer je de Here door Zijn Geest in uw hart laat werken, hoe meer feestelijkheid. In het geloof zie je je leven eeuwig geborgen in God. In het geloof zie je je leven al omgeven door de eeuwige heerlijkheid.

Daaruit vloeit nu voort wat wij op die dag zullen doen. Vooral op de sabbat, dat is op de rustdag, zullen wij trouwe tot Gods gemeente komen om Gods Woord te horen, de sacramenten te gebruiken, God de Here openlijk aan te roepen en de armen christelijke barmhartigheid te bewijzen.

Geheel ons leven is een dienen van God. Want heel ons leven is gebaseerd op datgene waarin we geloven. Religie is niet iets alleen voor de zondag. In het woord religie zit als grondbetekenis opgesloten, dat er een verband is. Religie wil zeggen: ik ben verbonden met God. In alles zijn we gebonden aan de Here. Een zakenman is met zijn kasboek en transacties in het verbond van God opgenomen. Maar als hij zit te rekenen, dan moet hij rekenen en niet bidden, want anders komt van het een of van het ander niets terecht. De zondag is nu de dag waarop wij in het bijzonder de Here dienen. Dat wil niet zeggen dat we de Here door de week niet dienen. Er zijn ogenblikken van gebed en bijbellezen, waarin wij de Here eren en voor Zijn aangezicht verschijnen. Maar voor die dienst is de zondag apart ingesteld. Daar bestaat een prachtig woord voor, die helaas door de tijd uitgesleten is en in onmin is geraakt: de eredienst.

Als ik zeg eredienst, dan heb ik daarmee de ziel van onze kerkdiensten aangeduid. Wij komen hier niet om van een preek te genieten en wij komen hier niet om een zegen voor onze ziel te ontvangen. Maar wij komen hier samen om de ambtelijke eredienst te verrichten.

Eredienst is ons horen naar het Woord van God. In ons luisteren geven wij de eer van Zijn Naam. Wij luisteren om Hem, omdat Hij het waard is, dat we naar Hem luisteren. Eredienst is het gebruik van de sacramenten. Eredienst is het gebed in de kerk, eredienst is ook de christelijke zorg voor mensen die in nood verkeren.

Daarin is de Here de eerste. En wie tot de kerk komt om de eredienst te verrichten, die ontvangt ook de zegen in de prediking en in het gebed, die zet de dominee niet op een voetstuk, alsof hij een supergelovige is of dat behoort te zijn. Wij hebben hier met God te doen. En wij komen Hem eren. En Hij geeft ons Zijn zegen.

Daarachter ligt dan nog het eerste wat de Catechismus hier noemt, dat de kerkdienst en de scholen onderhouden moeten worden. Met die scholen zijn de inrichtingen voor de voorbereiding van predikanten bedoeld. Het vierde gebod vraagt dus ook van ons, dat we de opleiding tot de dienst van het Woord onderhouden.

Zo spreekt het vierde gebod ons van Gods beloften: er is een rust voor het volk van God. Maar iedere belofte is ook een bedreiging. Wie niet in het geloof de rustdag viert, heeft de bedreiging te vrezen. Dan zegt de Here: nooit zullen zij tot mijn rust ingaan!

Ik begon te zeggen, dat de Zondag nog een zegen is voor ons hele volk. Het is nog een zegen. Maar hij is de volle zegen nog niet. Onze zondagen kunnen nog niet overgaan in de eeuwige rust.

Maar dit brengt ons tegelijk tot een ander "nog niet". De zegen is nog niet in een vloek veranderd. Maar als we naar de zondagsontheiliging bij christenen en niet-christenen kijken, dan denk je aan de bedreiging van Psalm 95 en dan vrees je dat God van een groot deel van ons volk gezworen heeft: nooit zullen zij tot mijn rust ingaan!

Laat ons dan de Here eren in het oprecht gelovig vieren van onze zondagen. Het kan ons wel eens benauwd worden, als we bedenken dat iedere zondag tegen ons getuigt, dat ons leven nog niet in de eeuwige heerlijkheid kan overgaan. Maar juist daarin mogen ingaan tot de rust. Jezus Christus is in de hemel. En Hij zal ons tot Zich trekken. Eenmaal komt de dag waarop wij zullen ingaan tot de eeuwige heerlijkheid.

AMEN

Sondag 39

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 39: HET VIJFDE GEBOD

1 Petrus 2:11-25

11 Geliefden, ik vermaan u als bijwoners en vreemdelingen, dat gij u onthoudt van de vleselijke begeerten, die strijd voeren tegen uw ziel; 12 en dat gij een goede wandel leidt onder de heidenen, opdat zij, nader toeziende op datgene, waarin zij u als boosdoeners belasteren, op grond van uw goede werken God mogen verheerlijken ten dage der bezoeking.

13 Onderwerpt u aan alle menselijke instellingen, om des Heren wil: hetzij aan de keizer, als opperheer, 14 hetzij aan stadhouders, als door hem gezonden tot bestraffing van boosdoeners, maar tot lof van wie goed doen. 15 Want zĳ is het de wil van God, dat gij door goed te doen de mond snoert aan de onwetendheid van de onverstandige mensen, 16 als vrijen en niet als mannen, die de vrijheid misbruiken tot dekmantel voor hun kwaadwilligheid, maar als dienaren Gods. 17 Eert allen, hebt de broederschap lief, vreest God, eert de keizer.

18 Gij, huisslaven, weest in alle vreze uw meesters onderdanig, niet alleen de goede en vriendelijke, maar ook de verkeerde. 19 Want dit is genade, indien iemand, omdat hij met

God rekening houdt, leed verdraagt, dat hij ten onrechte lijdt. 20 Want mag d'et roem heten, als gij slagen moet verduren, omdat gij kwaad doet? Maar als gij goed doet en dan lijden moet verduren, d'et is genade bij God. 21 Want hiertoe zijt gij geroepen, daar ook Christus voor u geleden heeft en u een voorbeeld heeft nagelaten, opdat gij in zijn voetstappen zoudt treden; 22 die geen zonde gedaan heeft en in wiens mond geen bedrog is gevonden; 23 die, als Hij gescholden werd, niet terugschold en als Hij leed, niet dreigde, maar het overgaf aan Hem, die rechtvaardig oordeelt; 24 die zelf onze zonden in zijn lichaam op het hout gebracht heeft, opdat wij, aan de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid zouden leven; en door zijn striemen zijt gij genezen. 25 Want gij waart dwalende als schapen, maar thans hebt gij u bekeerd tot de herder en hoeder van uw zielen.

Zondag 39

Wat eist God in het vijfde gebod?

Dat ik aan mijn vader en moeder en aan allen die gezag over mij ontvangen hebben, alle eer, liefde en trouw bewijs, mij aan hun goede onderwijzing en tucht met gepaste gehoorzaamheid onderwerp en ook met hun zwakheid en gebreken geduld heb, omdat God ons door hun hand wil regeren.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 39

Nu wij bij deze zondag aangekomen zijn belijdenis te doen over het gebod van God dat handelt over het gezag, zijn wij hier samengekomen als mensen die beladen zijn met de vragen van deze tijd. De gebeurtenissen, die plaats gehad hebben, hebben ons op een heel andere manier dan vroeger voor de vraag gesteld, hoe wij over het gezag en wel in het bijzonder het overheidsgezag hebben te denken. Vragen die wij vroeger uitsluitend in politieke organisaties bespraken, zijn nu voor ons problemen geworden, die ons dagelijks bezig houden. Velen die voorheen de bespreking van deze vragen over het overheidsgezag aan anderen overlieten, zijn hier nu in hun eigen leven mee geconfronteerd. En niet weinigen hebben de vreselijke ontdekking gedaan, dat ze helemaal onvoorbereid zijn, omdat zij in rustigere tijden de bezinning over deze problemen aan anderen overlieten. Ze staan nu ongewapend tegenover moeilijkheden, die hun hele leven dreigen te verslinden. Ik noem slechts de brandende vraag tot hoever wij mogen gaan in onze gehoorzaamheid tegenover menselijk gezag.

Wij zijn hier niet samengekomen om met elkaar deze moeilijkheden op te lossen. Er wordt hier in de kerk geen enkel probleem opgelost. Maar we zijn gekomen om de Naam van God te belijden, zoals die in het 5e gebod aan ons wordt geopenbaard. Wij openen hier de Bijbel, opdat wij het licht van de waarheid ontvangen. En dan los je thuis de problemen wel op.

Toch betekent dit niet, dat wij hier in de kerk doen alsof er niets gebeurd is en alsof er geen brandende vragen zijn. De kerk heeft het 5e gebod in den tijd van Karel de Grote anders gepredikt dan in de dagen van de Franse Revolutie. Want de kerk preekt niet over tijdloze normen, maar heeft een boodschap te verkondigen: alzo spreekt de Here. Zo riepen de profeten van Israël land en volk op tot bekering, En zo spraken de apostelen over de vragen van hun tijd, over de slavernij, over het afgodenoffer, over de zonden in de grote steden. Zij schreven ook over het Romeinse rijk en het gezag van de keizer. En dan spraken ze met apostolisch gezag: alzo is de wil van God over u.

Als de kerk van vandaag in haar prediking het contact met de vragen van vandaag vermijden zou en zich zou beperken tot het maken van algemene opmerkingen, die in de Middeleeuwen of in de 17e eeuw net zo geldig waren als nu, dan zou ze haar profetische roeping niet verstaan. Wij lossen hier geen problemen op. Dat moet je thuis doen. Maar de prediking van de kerk moet dan ook zo zijn, dat je het licht van de waarheid over alle vragen en moeilijkheden ziet vallen. Zo kom je zelf tot de oplossing.

Daar komt nog iets anders bij. Gods wet is niet voor iedere tijd hetzelfde. Zij is niet een strak normensysteem. Deze gedachte van een star wetssysteem is niet zoals de Bijbel er over praat. Wel blijft de wil van God dezelfde. Hij eist vandaag evengoed als in het paradijs, onder Israël of in de eerste christelijke gemeenten, dat het hel leven buigt onder Zijn wet. Maar de vorm waarin die wet nu tot ons komt is toch een andere dan honderd of duizend jaar geleden. God heeft die wet niet kant en klaar afgegeven, zodat we voor ieder geval slechts een wetboek kunnen raadplegen. Hij heeft met die wet de mens zelf ook het bevel gegeven die wet te positieveren, dit is: in geval voor geval toe te passen. En die positieivering houdt verband met de roeping die God ons reeds in het paradijs gegeven heeft, om namelijk de wereld te onderwerpen, te beheersen en tot ontplooiing te brengen. In die ontplooiing en ontsluiting is het gekomen tot een veelvormige en veelkleurige geschiedenis van het menselijk geslacht. En daarom is de positieivering van Gods wet, de toepassing van geval voor geval, een rijke en verantwoordelijke taak van de mens geworden. De positieivering moet de ontplooiing van de geschiedenis bijhouden. In steeds ingewikkelder verhoudingen moet de wet van God worden toegepast. Hierin gaan nu de diepten van Gods wet open. Die wet is niet een systeem, dat je zo op een afstand bewonderen kunt. Je moet je als het ware in Gods gebod ingraven om het te verstaan en dan moet die wet worden gehandhaafd en geëerbiedigd in het leven. Juist in het contact met de geschiedenis, in die ontmoeting tussen de wet Gods en de werkelijkheid van de wereld ontsluit zich voor ons oog de heerlijkheid van de wet van de Here. Daarin gaat onze profetische taak in onze koninklijke roeping over.

Eerst moet Gods wet profetisch worden verstaan en verklaard. En dan moeten we koninklijk rechtspreken als we partij kiezen voor het recht van God tegen het werk van de duivel.

Misschien komt hier de vraag bij u op: "Verliezen we op deze manier de vastheid niet en worden we zo met de toepassing van de wet van God niet gesteld op de wankelende bodem van menselijke willekeur en feilbaarheid? Komt het op deze manier niet tot het verheffen van persoonlijke gedachten en indrukken van de prediker?"

Hierop moet geantwoord worden, dat er geen andere weg openstaat dan deze. Het heeft God niet behaagd een altijd en overal geldig wetstelsysteem te geven. Hij wilde ons niet behandelen als dienstknechten, maar als vrijen, als kinderen die door de Geest geleid worden en de wil van God leren verstaan. In onze zwakheid openbaart zich Gods kracht. Zo moet nu Gods wet anders worden toegepast dan honderd jaar geleden. En de kerk heeft daarin leiding te geven door de verkondiging van het Woord van God in contact met de werkelijkheid. Daarin wordt zij weer geleid door de Geest, indien zij maar predikt in het besef, dat haar werk profetisch en koninklijk is. Dan wordt de kerk, ondanks haar struikelingen, bewaard voor het uitdragen van menselijke meningen en kan ze midden in de brand van de vraagstukken spreken van "alzo spreekt de Here".

Zo betekent het "eert uw vader en uw moeder" op dit moment iets heel anders dan in de dagen van Mozes of in den tijd van Paulus. Want de gezagsverhoudingen zijn met name op staatkundig gebied helemaal anders geworden.

Wanneer de Israëliet dacht aan het burgerlijk gezag, dan dacht hij aan de oudsten. En wanneer een gelovige uit Corinthe of Filippi zich met deze vragen bezighield, dan dacht hij aan de Keizer van Rome en zijn stadhouder. Wij denken aan onze overheid. Dat zijn drie totaal verschillende werelden.

Natuurlijk is er in alle verandering iets blijvends. Wat verandert is het aardse leven en zijn verhoudingen. Gods troon staat onbewogen door de eeuwen heen. En met dezelfde soevereiniteit waarmee Hij over Israël heerschappij voerde, heerst Hij nu over de volkeren. Het toneel op aarde wisselt. Dit is nu de strijd van de kerk, dat ze op ieder nieuw toneel in de geschiedenis van de wereld van die blijvende heerschappij Gods getuigt.

Wij zien nu allerlei levensgemeenschappen in het leven van de mensen. Wat in het paradijs nog één was, nog in niet ontwikkelde staat gevonden werd, dat is nu tot ontplooiing gekomen. In het eerste gezin van de mensheid waren al die gemeenschappen al gegeven. Nu weten we naast het gezin ook van de staat, de kerk, de bedrijfsgemeenschap, de school en de onderwijsinrichting. In al die levensgemeenschappen openbaart zich de ordening van God voor het leven van de mensen. Het gezag in die kringen komt niet uit zichzelf op, is niet gegrond in het genie van het staatshoofd of in de capaciteiten van de leider op welk gebied dan ook. Alle gezag is van God. En wel in elke levenskring. Alle gezagdragers zijn dienstknechten van God of ze het weten willen of niet.

Daaruit vloeit nog iets voort, dat in onze kring niet altijd volledig erkend wordt en toch door de Schrift duidelijk wordt geleerd. Alle macht is op aarde aan Jezus Christus gegeven. Geen mens kan met de macht van God te doen hebben buiten Jezus Christus om. Daarom moeten alle gezagdragers voor dienaren van Jezus Christus gehouden worden.

Je kunt bijvoorbeeld het overheidsgezag niet afleiden uit de voorzienigheid van God buiten het Middelaarswerk van Christus om. Je kunt daarom de eis niet stellen, dat de overheid wel Gods voorzienigheid belijdt maar het recht heeft over Jezus Christus te zwijgen. Er is geen enkele overheid in de wereld die het recht heeft over Jezus Christus te zwijgen, geen enkele overheidsmacht die het staatsleven beschouwen mag als iets dat buiten het Koninkrijk van Jezus Christus ligt.

Alle gezagdragers zijn ambtsdragers in dienst van den Here Jezus Christus. Ze zijn ambassadeurs van de hoogste Koning. In Zijn Naam moeten zij hun gezag uitoefenen. Daarom moeten ze in alles voor Zijn Woord buigen en mogen ze geen andere begeerte koesteren dan Jezus Christus in Zijn Koninkrijk te dienen.

Alle gezagdragers zijn dienaren van Jezus Christus. Bovenal hebben ze Hem daarin te dienen, dat ze de grenzen van hun gezag erkennen en rekening houden met het feit, dat Jezus Christus het in Zijn soevereine leiding van de geschiedenis, heeft laten komen tot dat uiteengaan van de menselijke gemeenschappen. Zo is er verschil tussen het ouderlijk gezag en het overheidsgezag, het gezag van de ouderlingen en het gezag van de conciërge. En alle gezagsdragers hebben met die ordening rekening te houden. Zo mogen ze hun macht niet uitoefenen op terreinen die buiten hun gezagsbevoegdheid liggen.

Daarmee valt de wereld niet uiteen in een aantal van elkaar geïsoleerde gebieden. Want

dit is de eenheid die alle gemeenschappen in het leven van de mensen samenbindt, is Jezus Christus, die over iedereen evenveel heerschappij voert. Hij, die Koning is in uw gezin, heerst ook over de staat.

Iedere gezagsdrager heeft dus te erkennen, dat het terrein buiten zijn eigen gezagsgebied door Jezus Christus aan andere gezagdragers is toevertrouwd. Hij heeft het recht niet om over de grenzen heen naar het andere gebied te grijpen. Want Jezus Christus heeft daar reeds ingegrepen. Iedere grensoverschrijding is hier schennis van Christus' majesteit. Zo vloeit de soevereiniteit in eigen kring rechtstreeks uit het Koningschap van Jezus Christus.

Hiermee hebben wij de belijdenis van de kerk over het gezag op de voornaamste punten aangegeven.

Iedere gezagdrager is een dienaar van Jezus Christus. En in de gezagsgemeenschappen handhaaft Christus de ordeningen van de wereld. Wanneer ik zeg, dat ieder gezagdrager een dienstknecht van Jezus Christus is, dan is daarmee niet gezegd dat die gezagdrager het gezag van Christus ook erkent. Maar dit dienaarschap hangt niet van de erkenning van de gezagdragers af. Ook in het ongelovige gezin is de vader Christus' dienaar. En ook de ongelovige overheid moet de wil van Christus volbrengen, zij het knarsetandend.

Hierin nu ligt de hoogte van het gezag. In de gezagdrager hebben wij met Jezus Christus te doen. Wanneer ik buig voor de overheid, buig ik voor Christus. En omdat ik voor Christus buig, buig ik ook voor de overheid, zoals Hij die mij gegeven heeft. Zo is er een roeping om gehoorzaam te zijn tegenover de ouders en om met hun gebreken, zoals de catechismus het zegt, en hun zwakheid geduld te hebben. Zo is er een roeping om gehoorzaam te zijn in het bedrijfsleven. De ondergeschikten moeten ook de harde meesters dienen, zoals de apostel dat zegt.

En dat alles moet omdat Jezus Christus het wil. Hier ligt nu de genezing voor het ondragelijk wordende probleem van het gezag. Wij zijn op ieder gebied onder het gezag van Christus gesteld. Maar de eeuw die voorbijging wilde voor dit gezag niet buigen. In menig gezin hadden de opgroeiende kinderen het voor het zeggen in de heerschappij die alleen ouders toekomt. Het volk is in menig opzicht uiteengevallen in groepen die elk een eigen eis aan de overheid stellen. In de maatschappij heeft de geest der revolutie ontzaglijk veel vernield. En zelfs van de kerk maakte men een republiek, terwijl zij een koninkrijk is.

Zo verdween alle eerbied voor het gezag. In de plaats daarvan kwam de suggestie van de volksleider en de meeslepende kracht van de redenaar. De gezagdragers mochten geen gezagdragers zijn, maar deskundigen, mannen met tact, mensenkennis en psychologisch inzicht.

Daartegenover roept men nu op allerlei terrein om de versterking van het gezag. Maar dit is een gezagsversterking, die vaak nog meer is losgemaakt van het Koningschap van Jezus Christus. Het gezag wordt nu een praktische aangelegenheid, die moet worden toevertrouwd aan de meest deskundige. Het ambtelijk karakter van het gezag wordt nu evenmin als in een vorige periode erkend.

Zoals wij vroeger geroepen waren om tegen de ondergraving van het gezag te getuigen, zo nu tegen de voortgaande losmaking van het gezag van Jezus Christus, tegen het op zichzelf stellen, het verabsoluteeren van het gezag.

Blijft toch in de gezagdrager de orde zien die Jezus Christus heeft ingesteld. Dan houden we ook in deze dagen vast: ieder mens moet zich onderwerpen aan de overheden, die

boven hem staan. Want er is geen overheid dan door God en die er zijn, zijn door God gesteld. Wie zich dus tegen de overheid verzet, wederstaat de instelling Gods, en wie dit doet, zullen een oordeel over zich brengen.

Dat wil niet zeggen, dat wij op enige wijze dwepen met de machten die er in de wereld zijn. Zelfs met onze eigen overheid mogen we niet dwepen. Want diezelfde overheidsmacht, waarvan Paulus zegt, dat zij van God is kan ontaarden en demonisch worden. Johannes op Patmos ziet de wereldmacht als het beest. De overheidsinstelling berust op de ordening van Christus. Maar wij weten, dat deze instelling van God straks een instrument van de antichrist wordt. Ook dan blijft de roeping gehoorzaam te zijn. Ook tegenover een antichristelijke overheid heeft niemand het recht van revolutie. Je moet dan onderscheid maken tussen de overheid als instelling en verordening van Christus en de geest die de overheid beheerst. De instellingen zul je eerbiedigen. Ook in de antichristelijke overheid komt Christus ons tegen. Maar die geest zult je weerstaan. Daarom is onze gehoorzaamheid ook niet onvoorwaardelijk en onbeperkt. Men moet God meer gehoorzaam zijn dan de mensen. Wij weten dat er een niet te overschrijden grens is. Maar de vraag is waar die grens ligt. Dat is een van de grootste moeilijkheden, waarmee wij te kampen hebben. En hier blijkt wel duidelijk, dat ieder geslacht in de kerk de wet van God opnieuw moet positiveren, opnieuw moet toepassen en uitwerken.

De Schrift heeft niet voor eens en voor altijd gezegd, waar nu de grens van de gehoorzaamheid ligt. Dat kon de Schrift niet, omdat die grens niet steeds dezelfde blijft. In de koninkrijken van de wereld openbaart zich het koninkrijk van God. Dat koninkrijk staat niet tegenover die koninkrijken. Immers ook de overheden en de overige gezagdragers staan in dienst van Jezus Christus. Maar in die koninkrijken openbaart zich het Koninkrijk van Jezus Christus in een al voortgaande onderwerping van het leven van de gelovigen aan den wil van de Koning.

Daarom kun je maar niet volstaan met het opslaan van de bijbel. Daar horen we dat we God meer gehoorzaam moeten zijn dan de mensen. Maar de punten waarop het Koninkrijk van God de koninkrijken van de wereld tegenkomt, lagen in Paulus' dagen geheel ergens anders dan in deze tijd.

Toen waren er eigenlijk slechts drie punten, waarop botsing mogelijk was. In de eerste plaats eiste de overheid de uitlevering van de heilige boeken. In de tweede plaats werd de openbare uitoefening van de godsdienst verboden. En in de derde plaats eiste de overheid destijds van iedereen de aanbidding van de keizer.

Nu is dat anders. In ons christelijk onderwijs en in onze hele christelijke actie bevinden zich honderden wrijvingsvlakken tussen het christelijk werk en de overheidsbemoeienis. En hoe heeft niet reeds jaren lang de diaconie met allerlei overheidsvoorschriften te rekenen. Hoe breder zich het werk van Christus heeft uitgezet des te gemakkelijker is de christelijke arbeid te raken. Daarom doet zich nu de vraag voor: wanneer staan we aan de grens en wanneer moeten we God meer gehoorzaam zijn dan de mensen?

Ik zal dat probleem niet trachten op te lossen. Je moet dat thuis doen. Maar de ordening van God moet in de kerk gepositieerd worden in contact met de vragen van de tijd.

Daarom kan de prediking wel de richting wijzen.

Ge kunt maar niet zonder meer zeggen, dat ook de minste inmenging van de overheid in het christelijk werk ons stelt voor de roeping om ongehoorzaam te zijn. Want daartegenover stelt de Schrift, dat wij de overheid moeten eren. De Schrift geeft ons geen

onmiddellijk antwoord op deze vragen om de eenvoudige reden, dat deze vragen in die tijd niet bestonden.

Enerzijds mogen we geen revolutie maken en anderzijds moeten we staan voor de zaak van het Koninkrijk van God. Nu moeten wij God meer gehoorzaam zijn dan de mensen zodra het ons onmogelijk wordt gemaakt om in onze instellingen Christus in Zijn Koninkrijk te dienen. Het is geen oplossing om ons in moeilijke tijden terug te trekken en ons dan alleen maar te concentreren op het kerk zijn. Net zo min kun je volhouden, dat onze vrijheid even onbeperkt kan blijven als in vroegere dagen. Wij moeten ook op die buitenposten, zoals men ze tegenwoordig noemt, het recht van de Christus blijven belijden. En wij moeten God meer gehoorzaam zijn dan de mensen en niet daarom omdat onze voorrechten en vrijheden worden aangetast, maar omdat het recht van Christus wordt weerstaan. Dan kan dat voor ons even brandend worden als voor den gelovige in Rome, die weigerde den keizer goddelijke eer toe te brengen.

Je antwoordt misschien: maar wijs het me nu eens aan in de praktijk. Zeg nu eens precies waar de grens ligt.

Daarop kan ik slechts antwoorden: het is u vanavond precies gezegd. Telkens wanneer het ons onmogelijk wordt gemaakt het Koninkrijk van Christus te dienen dan moeten wij God meer gehoorzaam zijn dan de mensen. Bidt de Here om de verlichting van de Geest, opdat gij in uw geval zoveel wijsheid ontvangt dat je de situatie doorziet.

Geve God ons wijsheid en schenke Hij Zijn Geest aan hen die ons voorlichten moeten, opdat wij nu in geval voor geval weten zullen wat de wil Gods over ons is. Dan zullen wij Hem dienen in onze gehoorzaamheid aan Jezus Christus en dan zal ons leven Hem behagen als het moet ook in veel lijden.

AMEN

Sondag 40

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 40: HET ZESDE GEBOD

Johannes 8:39-50

39 Zij antwoordden en zeiden tot Hem: Onze vader is Abraham. Jezus zeide tot hen: Indien gij kinderen van Abraham zijt, doet dan de werken van Abraham; 40 maar nu tracht gij Mij te doden, een mens, die u de waarheid gezegd heeft, welke Ik van God gehoord heb; dit deed Abraham niet. 41 Gij doet de werken van uw vader. Zij zeiden tot Hem: Wij zijn niet uit hoererij geboren, wij hebben één Vader, God. 42 Jezus zeide tot hen: Indien God uw Vader was, zoudt gij Mij liefhebben, want Ik ben van God uitgegaan en gekomen; want Ik ben niet van Mijzelf gekomen, maar Hij heeft Mij gezonden. 43 Waarom begrijpt gij niet wat Ik zeg? omdat gij mijn woord niet kunt horen. 44 Gij hebt de duivel tot vader en wilt de begeerten van uw vader doen. Die was een mensenmoorder van den beginne en staat niet in de waarheid, want er is in hem geen waarheid. Wanneer

hij de leugen spreekt, spreekt hij naar zijn aard, want hij is een leugenaar en de vader der leugen. 45 Maar omdat Ik u de waarheid zeg - Mij gelooft gij niet. 46 Wie van u overtuigt Mij van zonde? Als Ik waarheid spreek, waarom gelooft gij Mij niet? 47 Wie uit God is, hoort de woorden Gods; daarom hoort gij niet, omdat gij uit God niet zijt. 48 De Joden antwoordden en zeiden tot Hem: Zeggen wij niet terecht, dat Gij een Samaritaan zijt en bezeten zijt? 49 Jezus antwoordde: Ik ben niet bezeten, maar Ik eer mijn Vader, en gij onteert Mij. 50 Maar Ik zoek niet mijn eer; Eén is er, die haar zoekt en die oordeelt.

Zondag 40

Wat eist God in het zesde gebod?

Dat ik mijn naaste niet van zijn eer beroof, niet haat, kwets of dood. Dit mag ik niet doen met gedachten, woorden of gebaren en nog veel minder met de daad, ook niet door middel van anderen, maar ik moet juist alle wraakzucht afleggen.

Ook mag ik mijzelf geen letsel toebrengen of moedwillig in gevaar begeven.

De overheid draagt dan ook het zwaard om de doodslag te weren.

Het gaat dus in dit gebod niet alleen om doodslag?

Nee. Door de doodslag te verbieden leert God ons ook dat Hij afgunst, haat, toorn en wraakzucht als de wortel van deze zonde haat en dat dit alles voor Hem doodslag is.

Maar is het genoeg dat wij onze naaste, zoals gezegd, niet doden?

Nee, want terwijl God afgunst, haat en toorn verbiedt, gebiedt Hij dat wij onze naaste liefhebben als onszelf, jegens hem geduldig, vredelievend, zachtmoedig, barmhartig en vriendelijk zijn, zijn schade zoveel mogelijk voorkomen en dat wij ook onze vijanden goed doen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 40

In het zesde gebod komt God tot ons met de eis, dat we onze naaste niet zullen doden.

Over dit gebod kan alleen op een goede manier gesproken worden, als in de gaten gehouden wordt, dat deze eis van God een diepere achtergrond heeft. Die achtergrond wordt geopenbaard in de volgende woorden die in de Bijbel staan geschreven: een ieder, die zijn broeder haat, is een moordenaar. Het zesde gebod heeft betrekking op liefhebben en haten. De liefde wordt hier geboden en de haat in ons hart wordt bestraft en veroordeeld.

Ook wanneer wij spreken over de meest voor de hand liggende zin van dit gebod, dus over het niet-doodslaan, moet ons onmiddellijk die diepere achtergrond in onze gedachten opkomen. Voor ik daarom spreek over de onmiddellijke betekenis van dit gebod, moet op die dieperliggende betekenis gelet worden. En wanneer wij dan over de doodslag gesproken hebben komen we vanzelf weer op die ruimere betekenis terug, als we spreken over de wortel van de doodslag: de daar achterliggende haat.

De betekenis van het zesde gebod is dus niet uitgeput als wij begrepen hebben, dat wij de naaste niet moeten doden. Achter het doodslaan werkt de haat en tegenover die haat staat de liefde. Daarom moet hier over liefde en haat gesproken worden. Toch moet hier niet gesproken worden van liefde en haat in het algemeen. Want al de geboden van God hebben een dieperliggende betekenis. En wanneer wij naar die diepere betekenis vragen, dan leidt ieder gebod ons naar de tegenstelling tussen liefde en haat. Daarom moet hier onmiddellijk een beperking worden gemaakt. Het zesde gebod gaat over liefhebben en

haten voor zover dat betrekking heeft op het menselijk leven. Het leven zullen we liefhebben en alle haat tegen het leven van de mensen zal ons een gruwel zijn.

Je kunt hier alleen leren liefhebben en de haat overwinnen, als je je gebogen hebt voor het recht van God over het mensenleven. Het mensenleven is heilig en moet heilig gehouden worden.

Niet hierom moet het mensenleven heilig worden genoemd, omdat het in zichzelf iets heiligs zou zijn en iets mystiek-goddelijks zou bevatten. Het leven van een mens is niet te beschouwen als een heiligdom, waarin iets hogers woont, iets bovenaards of iets goddelijks. Een dergelijk hoog opgeven van het mensenleven is de Bijbel vreemd. Een dergelijke liefde voor het mensenleven is door de mens zelf verzonnen. Daarvan zegt de Bijbel, dat het uit het vlees is, dit is: uit het goddeloze denken van het mensenhart.

Men heeft telkens weer geprobeerd dit gebod los te maken van de wil van God en er een andere grondslag onder te leggen, een grondslag die geheel en al voortkomt uit de eigen gedachten van de mens. Dan spreekt men van het heilige mensenleven op humanistische wijze, waarin men alleen met de mens rekening houdt. En zo kreeg men dan de valse begrippen van mensenwaarde en mensgenade. En men heeft dit met menselijke gevoelens omgeven en versierd. Daarop werden als het ware de bloemen van algemene mensenliefde gelegd. Maar telkens is een dergelijk hoog opgeven van het mensenleven in een bloedige revolutie ontaard. Dat is altijd op vechten uitgelopen, op bloedvergieten op grote schaal, op massaal doodslaan.

Het mensenleven moet niet voor iets heiligs worden gehouden om iets dat het mensenleven in zichzelf bevatten zou. Maar het is heilig omdat het door God geschapen is. En God alleen heeft het recht de levensdraad af te snijden, omdat Hijzelf die draad gesponnen heeft. God alleen mag mensen doden. En als Hij mensen de dood doet ingaan dan is Hij daarin volkomen heilig. Wij zien de heiligheid van God in het sterven van een mens en in ons eigen sterven. Dat kan ons, ook als we in het geloof volkomen rust gevonden hebben, toch nog wel eens tot een benauwdheid worden. In ons sterven staat ons leven in een ogenblik voor de rechterstoel van God. Al wat we gedaan, gedacht, gebouwd, verworven en ook niet gedaan en bedorven, gezondigd en verbeurd hebben, wordt dan in een moment voor het licht van Gods heiligheid ontdekt. Je schrijft iedere dag een bladzijde in het boek van jouw leven. En in jouw sterven valt dat boek voor het gericht van God open. Dat zal geweldig zijn als God in de boeken lezen gaat. Dan verstomt ieder mens. En dan zal de grootste onder de mensen de kleinste zijn. En zo is het de mensen beschikt is, eenmaal te sterven en daarna het oordeel. Zo is de dood een overgave van ons leven aan het laatste oordeel.

Daarom is ons sterven een daad die alleen door de hoogste Rechter van hemel en aarde voltrokken mag worden. Hij is daarin de volkomen Heilige. En daarom is voor ons nu het mensenleven heilig, omdat het door God is gemaakt en voor Gods gericht verschijnen zal. Jij zult daarom niet doden.

Je moet nu niet van mij verwachten, dat ik nu ga spreken over de doodstraf en over de oorlog. Er is een recht van de overheid om de doodstraf uit te voeren en ook een recht om oorlog te voeren. Dat wordt in onze kring zo algemeen erkend, dat ik er over zwijgen mag. Maar ik doe dat niet zonder onmiddellijk daaraan een beperking te verbinden. Het zesde gebod geldt voor alle mensen, het geldt ook voor de overheden. Het recht van de doodstraf en het recht van de oorlog betekent geen vrijbrief om mensen te doden. De doodstraf en de oorlog staan beide onder het gericht van God. Hij zal ieder doodvonnis en

iedereen oorlog ook doen verschijnen in Zijn gericht. Voor ieder mens die gedood wordt door mensenhand staat het hoger beroep open op de rechterstoel van Jezus Christus. Daarom, wanneer wij het recht van de doodstraf en het recht van den oorlog erkennen en handhaven, dan betekent dat niet het goed praten van al het bloedvergieten, dat reeds heeft plaats gehad en nog plaats hebben zal. Er is een stroom van bloed over de wereld uitgegoten, onschuldig mensenbloed. En het bloed roept tot God en er komt een dag, waarop God ook horen zal naar de stem van het bloed dat van de aarde tot Hem roept. En dan zal God ook van de hand van vele overheden het bloed van de duizenden afeisen. Hieraan mag nog wel iets worden toegevoegd ten aanzien van de eis die daarin voor alle mensen ligt. De overheid is geroepen het recht te handhaven. Zij is daarin gesteld als dienaar van God. Niemand heeft dan ook een vrijbrief om als eigen rechter op te treden. Ook als ons òf een mens òf een zaak, die ons lief is, onrecht wordt aangedaan, als we getergd en verbitterd worden, dan hebben we zelf het zwaard niet te nemen om recht te verschaffen. Straks kom ik nog terug op de vraag hoe dan onze houding moet zijn. Maar hier moet worden vastgesteld, dat het zich opwerpen als eigen rechter in de Schrift wordt veroordeeld. Natuurlijk is zelfverdediging geen rechter zijn in eigen zaak. Zo kan de onmiddellijke betekenis van het zesde gebod ons duidelijk zijn. Het mensenleven is heilig om zijn oorsprong en bestemming. Zijn oorsprong dankt het aan de schepping door Gods hand en zijn bestemming vindt het in het gericht, dat God over ieder mensenleven houden zal. Daarom zul je niet doden. Alle doodslag is God een gruwel. En wie de doodslag ook pleegt, hetzij hoog of laag, zal verantwoording moeten afleggen van het onschuldig vergoten bloed. En met welke bedoelingen de doodslag ook gebeurt, al komt het voor uit de meest begrijpelijke en meest natuurlijke factoren, het gericht zal gehouden worden. Daarom hebben we de doodslag voorkomen en al wat tot de doodslag leiden kan. Ons hele hart en leven moet daarin dagelijks voor Gods aangezicht gesteld worden opdat door Zijn Geest elke dag de wortel van de doodslag uit ons leven worden uitgeroeid. En hiermede raken we weer de diepere betekenis van het zesde gebod. Het gaat in het zesde gebod over liefde en haat ten opzichte van het mensenleven. Wij kunnen schuldig staan aan het zesde gebod zonder ooit een mes of een bijl in de hand te hebben gehad, zonder ooit zelfs onze vuisten te hebben gebald. Er is ook een doodslaan van het mensenleven waarbij geen enkel wapen te pas komt, dan alleen de houding, die wij tegenover de naaste aannemen. Die houding is menigmaal het felste, pijnlijkste en meest moorddadige wapen in den strijd tussen de mensen onderling. Ik denk nu niet aan allerlei bijzondere omstandigheden, waarin het zwijgen ons enig verweer is. Het kan zijn dat geheel ons leven een protest wordt. En met het protest zondigt je niet tegen het zesde gebod. Want in het protest ben je juist geen eigen rechter; je blijft het recht zoeken. Het kan gebeuren dat er slechts een weg is om van het recht en tegen het onrecht te getuigen en dat die ene weg alleen gelegen is in het protest. Maar ik denk hier aan de verhoudingen waarin wij staan tegenover de naaste dien God ons op de weg geplaatst heeft. God heeft ons allemaal geschapen. En Hij heeft ons in Zijn voorzienigheid met elkaar verbonden. Wij hebben niet elkaar gekozen om elkaar in het leven te ontmoeten en met elkaar verbonden te zijn. Ook hierin is het leven van de naaste heilig. Wij ontmoeten in Hem de voorzienigheid en, de wijsheid van God. God heeft ons niet bij elkaar gebracht, opdat we door diepe kloven van elkaar gescheiden zouden blijven. Het ene leven moet er voor het andere zijn. Er is dikwijls ook in christelijke kring

een sluiten van het leven voor elkaar, een elkaar niet kennen en een van elkaar vervreemden.

Wij dreigen soms van ons leven een belegerde vesting te maken met zo nu en dan een uitval. Daardoor worden de verhoudingen vergiftigd. Zo leven mensen jarenlang langs elkaar heen. Dat is zonde tegen het zesde gebod. Want wie gehoorzaam is aan het zesde gebod moet niet alleen het doodslaan laten, maar is geroepen tot het volbrengen van de eis van de liefde in alle menselijke verhoudingen. En wie in liefde geeft, geeft zichzelf en wie zichzelf geeft, geeft zich helemaal.

Hier zien wij onze schuld tegenover het gebod van God. Ik kan mijzelf niet geven met heel mijn hart. Er is altijd zoveel terughoudendheid. Wij zijn zo weinig open voor elkaar. Er is zo uiterst weinig samenleven. En er is zo vaak geen ruimte waarin wij ons kunnen geven. Dikwijls stuit je ook in een christelijke levenskring aan alle kanten op de gesloten deuren. Een dergelijk samenhokken is een gruwel voor God. Daaronder is reeds zovele harten gestorven.

En ook dat gemeenschappelijke komt in het gericht. Wij hebben onze verantwoordelijkheid niet slechts voor eigen leven, maar ook voor het leven van onze omgeving. Er is soms een afstand tussen man en vrouw, tussen ouders en kinderen. Er ligt soms een niet te overschrijden grens tussen broeders en zusters, die uit één gezin zijn, uit één bloed. En meestal zijn het juist de gemeenschappelijke karaktertrekken die wederzijds afstoten. Hoeveel onverzoenlijks is er in de verhoudingen. En wat wordt zo schuld op schuld gestapeld. En hoe wordt dat alles bovendien nog goedgepraat. Er is soms een verbijsterend stuk wereldgelijkvormigheid, en wel het meeste hierin dat de meest onchristelijke verhoudingen eenvoudig als feiten zijn aanvaard en dat er niets meer in het hart is dat daartegen protesteert. Er is soms geen besef, dat het anders moet en dat God ons geroepen heeft, opdat in de gemeenschap met elkaar jouw leven het mijne ontmoeten zou.

Wij staan hier ook voor het onmogelijke, tenzij wij Jezus gezien hebben als de Heiland, Die ons leven geheel herstelt en geneest. Jezus is het, Die door Zijn Geest de muren afbreekt en de belemmeringen wegneemt. Daartoe moeten we vaak murw geslagen worden. Maar in Jezus hebben we het begin van een nieuw leven, ook in onze verhoudingen onderling. Hij is volkomen van alle mensen vervreemd en door alle harten verstoten. Hij heeft geleden onder de gruwelijkste eenzaamheid. Zijn hand heeft eenmaal tevergeefs getast naar een open deur in het leven van de mensen. In dat verschrikkelijke lijden heeft Hij onze schuld verzoend en is de grondslag gelegd voor een samenleven waarin Zijn liefde heerst en Zijn Geest de leiding heeft. Wat bij mensen onmogelijk is, dat is door Jezus Christus mogelijk bij God. Door Zijn kracht gaan de Zijnen leven naar de eis van de Here in het zesde gebod. En door diezelfde kracht komen zij tot de overwinning. En zo bloeit dan ook het leven van de gemeenschap waar de adem van de Geest het leven heeft aangeraakt en ontmoeten mensen elkaar die elkaar in Christus kennen en zich door Hem verbonden weten. Zo overwint de liefde van Christus in het leven van de Zijnen. En wie niet direct in die overwinning deelt, zodat ook in zijn leven de liefde van God overwint, die heeft geen deel aan Christus.

Toch is hier voor hen in wiens leven de liefde van God vernieuwend overwon wel de dagelijkse schuld. Vooral als we terugzien ontdekken we dat wij ons toch meer hadden moeten geven en dat ons leven zo vaak leeg is geweest voor de naaste, maar dan is het in Christus toch behouden, nu behouden terwijl we nog in het leven staan en elkaar bezitten,

straks ook behouden als de onzen gestorven zijn en eenmaal eeuwig behouden, als God ook ons gemeenschappelijk leven stellen zal voor Zijn gericht en Hij eeuwig bewaren zal wat uit Zijn liefde is gedaan.

Zo is dan ook deze belijdenis van de eis van God in het zesde gebod een stuk van onze dankbaarheid tegenover Hem. Wij roemen in de verlossing; in Hem, Die ons leven vernieuwt en het heiligt door Zijn alles-verzoenende en alles-overwinnende gemeenschap.

En dan raakt het zesde gebod het hele leven van haten en liefhebben voor zover dat betrekking heeft op het leven der mensen. God eist de vrucht van de liefde, die uit Hem is en Hij verwerpt alle haat, die uit de satan is.

Hier moet wel worden bedacht, dat liefde en haat niet zonder meer tegenover elkaar kunnen worden gezet als het goede en het kwade. Er is ook een liefde, die uit den boze is, een liefde, die zelfs demonisch worden kan. Hoe hebben velen niet het eigen leven lief op een manier, die demonisch genoemd moet worden. En er is ook een haten dat uit de Geest van God is. Jezus Zelf heeft getuigd, dat Hij de werken der Nikolaiëten haat. Er is een haat, die uit God geboren is.

Je bent dus maar niet klaar liefde en haat tegenover elkaar te zetten. Sommige mensen menen, dat de kerk niets anders heeft te doen dan de liefde aan te prijzen en de haat af te keuren. Maar de kerk heeft te prediken, dat liefde en haat beide uit het geloof moeten zijn.

Over de liefde die niet uit God is kan hier gezwezen worden. Het is duidelijk dat Gods Geest ons niet leidt wanneer wij het leven liefhebben, dat niet uit God is. Gelovige ouders kunnen een ongelovige zoon wel liefhebben, maar nooit het ongeloof in hem. Zij mogen slechts liefhebben het leven zoals God het heeft geschapen en hun geschonken heeft. Moeilijker is het om te verstaan dat er ook een haten uit het geloof is. De Farizeeën hebben het zich daarmee heel gemakkelijk gemaakt. Zij haten de Romeinen en hun handlangers. Maar deze haat was niet uit het geloof. Die haat was zuiver een vrucht van de natuurlijke driften van het mensenhart. Daarom zagen ze in de Romeinen geen mensen die door God geschapen zijn en eenmaal in het gericht zullen komen. Zij zagen ze uitsluitend als minderwaardige wezens. Die haat heeft Jezus veroordeeld in de bergrede. De haat die uit het geloof is, is een haten van het kwade in ons eigen leven en in het leven van de naaste. Dat is een heilige haat, die niets te maken heeft met datgene wat vanzelf in ons opkomt en leeft.

God haat ook het kwade. Zijn haat wordt gedragen door Zijn goddelijke en heilige Zelfliefde en door de liefde, die in die Zelfliefde ook over het leven van de wereld ligt. God heeft de wereld geschapen om haar lief te hebben. En als dan Gods liefde wordt weerstaan en het mensenleven zich van Hem en Zijn liefde vervreemdt, dan haat Gods liefde dat kwaad. Zo heeft Christus ook gehaat en zo haat Hij nu nog, nu Hij in de heerlijkheid is. Want van Hem staat geschreven: Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid. Daarin zullen we navolgers van Christus zijn, dat wij liefhebben wat Hij liefheeft en haten wat Hij haat. Daarin oefenen wij onze gemeenschap met Hem: wat in Hem leeft, leeft ook in ons. Want Hij leeft in ons door Zijn Geest.

Daarom zullen we het leven, van de wereld liefhebben, zoals het door God geschapen is en in Christus werd hersteld. Want het leven zoals het door Christus gered werd, zal straks ook bewaard worden in het gericht van God om eeuwig verheerlijkt te worden.

Maar haten zullen we alles wat in ons leven en in het leven van de naaste en in het leven van de ganse wereld van de wil van God afwijkt. En in die gelovige haat, zullen we de gerechtigheid van God liefhebben.

Wie leeft naar het zesde gebod is niet een mens, die alles goedvindt en alles met een hoofdknik aanvaardt. Je ziet dan heel deze wereld liggen onder het oordeel van God. Alles zal in het gericht komen. En je houdt nu reeds gericht in het geloof. Wie buigt onder de eis van God in het zesde gebod, wordt daarom kritisch in de scherpste zin van het woord dat wil zeggen dat hij nu in het geloof reeds dezelfde scheiding maakt die straks door God gebruikt zal worden in het gericht. En zo haat je dan nu al alles wat straks in het gericht zal worden veroordeeld.

Alleen: je staat dan ook kritisch tegenover je eigen haat. Ook daarin is zoveel wat in Gods gericht niet bestaan kan. En dat filter je dan elke dag eruit. Zo wordt je dan met de dag steeds kritischer tegenover jouw eigen gevoelens. Je veroordeelt dan alle ongeduld in jouw haat van het kwade. Want je geeft alles over aan Hem die rechtvaardig oordelen zal. En hier moet gezegd worden: die geloven haasten niet. Er is een gericht van God, hier reeds in de geschiedenis en straks in de dag van het oordeel. Zo is jouw haten van het kwade dan niet een wereldgelijkvormig onrustig-zijn, maar een volkomen rusten in de liefde van God, die alle dingen zal doen komen in het gericht en die scheiden zal wat uit Hem is en wat tegen Hem is.

AMEN

Sondag 41

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 41: HET ZEVENDE GEBOD

[Efeziërs 5:22-33](#)

22 Vrouwen, weest aan uw man onderdanig als aan de Here, 23 want de man is het hoofd van zijn vrouw, evenals Christus het hoofd is zijner gemeente; Hij is het, die zijn lichaam in stand houdt. 24 Welnu, gelijk de gemeente onderdanig is aan Christus, zo ook de vrouw aan haar man, in alles.

25 Mannen, hebt uw vrouw lief, evenals Christus zijn gemeente heeft liefgehad en Zich voor haar overgegeven heeft, 26 om haar te heiligen, haar reinigende door het waterbad met het woord, 27 en zo zelf de gemeente voor Zich te plaatsen, stralend, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, zó dat zij heilig is en onbesmet. 28 Zo zijn (ook) de mannen verplicht hun vrouw lief te hebben als hun eigen lichaam. Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief; 29 want niemand haat ooit zijn eigen vlees, maar hij voedt het en koestert het, zoals Christus de gemeente, 30 omdat wij leden zijn van zijn lichaam. 31 Daarom zal een man (zijn) vader en (zijn) moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn. 32 Dit geheimenis is groot, doch ik spreek met het oog

op Christus en (op) de gemeente. 33 Intussen ook gij, laat ieder voor zich zijn eigen vrouw zó liefgebben als zichzelf en de vrouw moet ontzag hebben voor haar man.

Zondag 41

Wat leert ons het zevende gebod?

Dat alle onkuisheid door God vervloekt is.

Daarom moeten wij die hartgrondig haten en rein en ingetogen leven, zowel in het heilig huwelijk als daarbuiten.

Verbiedt God in dit gebod niet meer dan echtbreuk?

Omdat zowel ons lichaam als onze ziel een tempel van de Heilige Geest is, wil God dat wij ze beide zuiver en heilig bewaren.

Daarom verbiedt Hij alle onreine daden, gebaren, woorden, gedachten, begeerten en wat de mens daartoe verleiden kan.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 41

Het zevende gebod heeft betrekking op de heiligheid van het huwelijk. Als je vanavond in deze preek de heiligheid van het huwelijk opnieuw mag zien, dan kan ik veel laten rusten. Want dan versta je het zevende gebod ook met zijn indringende kracht in heel ons leven.

De heiligheid van het huwelijk heeft de laatste jaren zwaar geleden. Ik bedoel niet, dat het huwelijk zelf ook maar in enig opzicht minder heilig zou zijn geworden. Het laatste huwelijk, dat in de wereld gesloten zal worden zal even heilig zijn als dat tussen Adam en Eva. Maar voor het bewustzijn van dit geslacht is de heiligheid van het huwelijk als een gesloten boek.

Hierbij moet niet gedacht worden aan de grote ontheiliging van het huwelijk in de praktijk, het gesprek en de literatuur, zoals die vooral na de eerste wereldoorlog in een ernstige vorm naar voren is gekomen. Al lang is een proces op gang, waarin men bezig is het leven los te maken van de genade, die in Christus verschenen is. Zo heeft men ook verworpen, dat de grondslag van het huwelijk alleen in Zijn Middelaarswerk is gelegd, dat het huwelijk door Zijn offer op Golgotha werd gered en dat het nu door Zijn Geest geheiligd moet worden.

Daarom is de gemeente van Christus geroepen hier op de bres te gaan staan. Maar hoe zal dit mogelijk zijn, als zij zelf niet leeft in het geloof, dat Christus de grondvesten van het huwelijk heeft gelegd? Hoe zal dat mogelijk zijn, als het huwelijk ook door vele belijders gezien en besproken wordt als een zaak, die onafhankelijk van Gods genade in Christus kan bestaan?

Zo zien velen het huwelijk als een puur natuurlijke zaak, iets dat vanuit de natuur opkomt. Hierin geeft de natuurdriest de toon aan. Men spreekt hier dan van natuurnoodzakelijkheid. Men meent dan in het huwelijk een vrijbrief te hebben om naar de natuur te leven. De betekenis van het zevende gebod wordt dan uitermate beperkt. Het zevende gebod schijnt dan slechts deze betekenis te hebben, dat die in zichzelf soevereine en ongebonden natuur aan de randen dan hier en daar wat wordt bij gesnoeid en ingekort. Het spreekt wel vanzelf, dat bij dat snoeien die natuur zelf ongemoeid gelaten wordt, zoals bij een heester de takken wel worden gesnoeid, maar de plant zelf gespaard blijft. Als wij vanuit dit standpunt een dam tegen de ontheiliging van het huwelijk willen opwerpen, dan is dat een van tevoren mislukte zaak. Want wie op deze manier een

christelijke huwelijksbeschouwing verdedigen wil, vergeet, dat zijn eigen beschouwing in de grond der zaak even werelds -dit is evenzeer van Christus is losgemaakt- als die van hen, die met de christelijke waarde al openlijk gebroken hebben. Men mag dan van enige besnoeiing spreken, maar men ging toch uit van hetzelfde standpunt: Christus wordt door deze christenen, net als door de woordvoerders van de moderne huwelijksmoraal, als het fundament van het huwelijk verworpen.

Dergelijke christenen zijn, als het er op aan komt - en het komt er in onze dagen op aan - besliste tegenstanders van het christelijk huwelijk. Zij die staan voor de eer van de Christus en daarvoor strijden, behoren dan ook tot een wat smallere groep.

Ik spreek vanavond niet over een brok natuurleven, dat aan de randen wat gesnoeid moet worden. Maar ik verkondig de genadeschatten van onze Here Jezus Christus in het leven van mensen. De prediking van het zevende gebod is evengoed als al die van alle andere Zondagen van de Catechismus Christusprediking.

Wij hebben het nog al eens over het christelijk huwelijk. Daar is geen bezwaar tegen. Maar wil dat zin hebben, dan moet dit toch betekenen, dat het bestaan van het huwelijk zijn oorsprong heeft gevonden in Jezus Christus. Wanneer wij van Christus spreken, dan spreken wij van genade. Het huwelijk is genade. Je ontvangt het uit genade. En dat brengt te gelijk mee, dat je dit alleen in het geloof aanvaardt kunt. Want er is maar één hand, waarmee de gaven van de genade aangenomen kunnen worden en dat is het geloof. Zo kom ik vanzelf tot het tweede, dat het huwelijk een zaak van geloof is. Het huwelijk is genade, die alleen in het geloof kan worden gekend en genoten.

Hiermee is niet tegengesproken, dat ook onder ongelovigen huwelijksgegluk wordt genoten. Een man en een vrouw, die zonder Christus getrouwd zijn, bedrijven geen overspel. Hun huwelijk is een echt huwelijk. En toch kan dit niet worden aangevoerd tegen de gedachte dat het huwelijk genade is, die alleen in, het geloof kan worden eigen gemaakt. Want die genade van Christus is zo overvloedig, dat het licht daarvan zelfs uitstraalt over heel de ongelovige mensenwereld. Waar een man en een vrouw in een huwelijk waarlijk met elkaar verbonden zijn, daar herken je de sporen van het werk van Christus, ook al weigeren ze beide te erkennen, dat het, de genade van Christus over Zijn volk is geweest, die voor hen een dergelijk huwelijk mogelijk maakte.

Wij moeten met onze gedachten telkens terug naar het paradijs. God heeft Adam en Eva met elkaar verbonden. Hij bond hen samen door Zijn Woord. Ook dat eerste huwelijk werd door Christus als de Zoon, als het eeuwige Woord van God gedragen. God schiep dat eerste huwelijk in de gemeenschap met Hem. Daarom was die eerste huwelijksgemeenschap geheel op de gemeenschap met Hem gericht.

En Hij stelde het huwelijk in, opdat die man samen met zijn vrouw hun roeping in de gemeenschap van de genade mochten vervullen. Hun ogen stonden op hetzelfde punt gericht. Daarom is het huwelijk in de eerste plaats een werkgemeenschap tussen man en vrouw.

Zet toch de gedachte uit je hoofd dat het huwelijk er zou zijn om aan een bepaalde natuurlijke neiging een zekere gewettigde ruimte te verschaffen. Het staat helemaal in de dienst van de gemeenschap met God. Het is gericht op de ontvouwing en ontplooiing van het leven onder leiding van de Geest van God. Daarom is de betekenis van het huwelijk niet beperkt tot dit tijdelijke leven. Want de gemeenschap, waartoe God het huwelijk instelde, is een eeuwige gemeenschap. Daarvan zal de vrucht straks worden geoogst.

Christus is daarom ook de Redder van het huwelijk. Want Hij heeft weer onze gemeenschap met God ontsloten en daarmee het huwelijk weer zijn zin gegeven. Door Zijn genade worden de ogen van twee mensen weer op een punt gericht, worden ze weer samen verbonden om in de gemeenschap van het huwelijk hun roeping te volbrengen in de eeuwige gemeenschap met God.

Daarom komt ook het zevende gebod vanwege Christus tot ons. Hij heeft de gemeenschap met God hersteld en daarom ook het huwelijk, dat in die gemeenschap zijn hoogste doelstelling heeft. De dankbaarheid is immers dit, dat wij ons leven laten beheersen door de verlossing die door Christus tot stand is gebracht.

Ook in het huwelijk moet uit de verlossing worden geleefd. Gebogen moet worden onder het gebod van God, dat waarachtige liefde en trouw van ons eist. Ook deze liefde en trouw is een zaak van geloofsonderwerping. Dat kan niet aan de neiging, het enthousiasme en de geestdrift van het hart worden overgelaten. God gebiedt ons elkaar lief te hebben. En waarachtige liefde wordt gewekt door Zijn Heilige Geest: ik moet liefhebben.

Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat die liefde niet meer is dan een zaak van uiterlijke gehoorzaamheid. Dat zou hier tegenstrijdig zijn. God gebiedt... maar God gebiedt waarachtige liefde. De natuur wordt niet gesnoeid en afgekort. Maar de natuur wordt geheiligd en daardoor tot haar hoogste bloei gebracht door de genade. In Christus leren man en vrouw elkaar waarachtig lief te hebben. Hier ontbloeit immers de liefde die zichzelf niet zoekt, die niet er op uit is bevrediging te vinden. Hier gaat de liefde uit om zich te geven en weg te schenken. Hier leeft niet ieder voor eigen behoeften, maar hier kan het offer blijmoedig worden gebracht. En dan is de één een zegen voor de ander. Dan dank je God dat Hij jou die man deed ontmoeten. Dan is het voor jou een dagelijkse blijdschap, dat Hij die vrouw op jouw weg heeft geplaatst.

Hoeveel huwelijken zijn reeds verwoest omdat ze niet in het geloof begonnen werden. Er is niemand die in het huwelijk treden kan met een ongelovige. De ogen van man en vrouw moeten immers op één punt zijn gericht. Dat is het mooie in hun bondgenootschap. Zij hebben samen een doel voor ogen. Zij leven samen voor één zaak. Hoe zou het dan mogelijk zijn dat de man rechts ziet en de vrouw links. Een dergelijk huwelijk heeft God verboden. Daarin is Hij immers niet de Eerste: in Zijn gemeenschap rust immers het hele huwelijksleven.

Maar ook zo menig huwelijk van een christenman en een christenvrouw is, hoe mooi ook misschien begonnen, toch een bittere teleurstelling geworden.

Meestal staan daar de pseudo-psychologen omheen. Deze karakters passen niet bij elkaar. Deze is groot en sterk en de ander is klein en zwak. Zij heeft deze natuur en hij een andere. Dat alles is kwakzalverij. Als het huwelijk op een mislukking uitloopt, dan is dat alleen omdat het geloof ontbrak en omdat daardoor het egoïsme niet gebroken werd en het in het huwelijk niet waarlijk komen kon tot een door het geloof gedragen gemeenschap. Dan is er ook niet een elkaar kennen in Christus en een elkaar steeds meer leren kennen in Christus.

Als van jouw huwelijk de glans is verdwenen, dan gaat van Christus toch elke dag nieuwe hoop uit. Zoek het dan op geen andere weg dan alleen in het geloof, dat Christus alle schuld heeft verzoend en dat Hij gemeenschap schept, dat Hij ook alleen door Zijn genade het leven geneest. In Hem wordt elke dag een nieuw begin gegeven. Als je gelooft, dan is de horizon nog niet toegesloten.

En dan wordt in die gemeenschap van het geloof ook de echte vreugde van de liefde genoten. In Christus wordt de natuur niet beknot en in schaduw gezet, maar geheiligd. In Christus gaat de natuur pas echt tot haar bloei en schoonheid komen. Waar het huwelijk door Zijn Geest geheiligd werd en Hij in Zijn gemeenschap de Eerste is, daar komen man en vrouw tot een hoogte, die zonder Hem niet gekend wordt. En daar is niet ieder voor zich uit op eigen geluk, maar daar zoekt de één voor alle dingen het geluk en de vreugde van de ander. Daar vindt de één in de ander zijn glorie. En dan is dat een blijvend licht. Want daar wordt de liefde gedragen door de trouw, de trouw tot in de dood. En dan is het huwelijk een beeld van Christus en Zijn gemeente.

En dan komt daarbij het krijgen van kinderen. Dat ook en alles wat ermee in verband staat moet alleen worden gekend in de gemeenschap met God. We moeten er voor waken dit ooit los te maken van Gods genade. Laat ons bewust zijn dat dit alles geheiligd en verheerlijkt is in Jezus Christus. Als wij begrepen hebben dat het huwelijk heilig is, dan vinden we een antwoord op alle vragen en moeilijkheden die hier liggen. Of laat ik het anders mogen zeggen: als wij ook hier de genade van Christus hebben zien schijnen, dan zijn er heel wat minder vragen en moeilijkheden.

Aan de ene kant houden we dan vast, dat de ouders kinderen krijgen ten dienste van de kerk. God geeft geen kinderen, opdat de ouders daarin op de eerste plaats hun vreugde en hun eer zullen hebben. Natuurlijk wil Hij daarin wel eer en vreugde geven. Maar die eer en vreugde wordt pas verstaan, wanneer we zien, dat de Here Zijn kerk bouwt uit ons vlees. Dit is wel verbazend vol van eer en vreugde, dat de kerk van de toekomst door ons wordt gediend en dat wij de toekomst van de kerk voor ogen houden wanneer wij offers moeten brengen.

Aan de andere kant is het mogelijk dat God vraagt in onthouding te leven, niet wanneer de financiële offers ons te zwaar voorkomen, want dan moet uit hét geloof worden geleefd, maar wel wanneer ernstige gevolgen gevreesd moeten worden. Voor wie andere wegen bewandelt, is zijn leven een gruwel voor God.

En dan moet het huwelijk ook hierin heilig worden gehouden, dat wij de grenzen die God gesteld heeft erkennen. God sluit in het huwelijk een ring om twee mensen heen. Hij geeft hun binnen die ring hun levensgeluk. Die ring werd door Hem gesmeed. Wie maar een ogenblik de blik werpt buiten die ring, die pleegt overspel. Hierdoor wordt het werkelijke geluk gebroken.

Alles wat ons daaraan herinnert moet uit ons leven uitgebannen blijven. Dit moet als een besmetting worden geschuwd. Dat geldt ook ten aanzien van het boek, dat je leest en de film die je ziet. Er is geen mens, die zichzelf rein bewaren kan van de wereld, als hij het tot een gewoonte aanneemt litteratuur of films te genieten, waarin de overtreding van Gods wet schering en inslag is.

Het huwelijk is ook heilig voor diegene die niet getrouwd zijn. Het is een zegen van God, als het leven zich langzaam gaat ontsluiten voor een ander, als de diepten van het hart zich openen en de behoeften en het verlangen.

Maar, heb eerbied voor de grenzen. Als je begrepen hebt dat God grenzen heeft gesteld, dan doet het je verdriet, als je ziet hoe ook onder christelijke jongens en meisjes in het omgaan met elkaar een spel gespeeld wordt. Hoe vaak gaan ze met elkaar om, alsof er geen grenzen gesteld zijn. Het huwelijk is heilig, maar ook de verloving is heilig. Geen meisje kan haar leven voor een paar maanden aan de één geven en dan weer aan de ander. Als de ring van trouw en liefde gesloten wordt dan moet dat voor het leven zijn.

En laat verder jullie houding onderling uiterst correct zijn. Heb geen vreugde aan iets wat aan het onheilige herinnert. Ieder woord, iedere vorm van ontmoeting en omgang moet gedragen worden door de echtheid van het geloof.

Je begrijpt wel dat dit niets te maken heeft met een dode vormendienst. Juist wie het huwelijk gezien heeft in zijn heerlijkheid, wie de genade van Christus daarin gelooft, houdt zich in alle dingen aan de door God gestelde grenzen.

Zo wordt het leven alleen door de genade van Christus hersteld. En zo wordt het ook verheerlijkt. Wie dit niet gelooft, weet niet wat het is om vrij te staan in het leven, vrij van de dienstbaarheid aan de ongerechtigheid.

Ik heb je geen ideaal verkondigd. Daarvan zou je kunnen zeggen: het is wel mooi, maar niet concreet. Maar dit is de ontsluiting van Christus' genade in het leven van de Zijnen. Alles wat door Hem wordt aangeraakt wordt verheerlijkt in de glans van Zijn liefde.

Daarom moet niemand tegen deze prediking aanvoeren, dat de praktijk ons voor zulke grote onoverkomelijke bezwaren stelt, dat het leven nu eenmaal anders is en dat wij nu eenmaal anders zijn. Natuurlijk, wij zijn nu eenmaal anders. Dat wil zeggen: van onszelf staan we daar ver van af.

Maar wie zich daarbij neerlegt, gelooft Gods genade in Christus niet. De wereld is zo verdorven. Laat Gods Geest dan in jou werken, opdat Hij ons des te meer verheerlijkt, opdat de gemeente daarin tot een licht voor de wereld mag zijn. De wereld van deze tijd roept om de openbaring van dit licht. Als deze tijd iets nodig heeft, dan is het een gave, geheiligde en reine samenleving van hen die de Christus belijden, waarin de kracht van Zijn reddende en herstellende genade gezien wordt.

Wie zelf eenmaal deze zuiverheid van de Geest heeft ingeademd heeft de bevrijding beleefd en begeert niets anders dan alleen in de vrijheid van de Geest elke dag te leven. Daarom is ook alle onkuisheid en onreinheid door God vervloekt. Het spreekt vanzelf, dat deze reddende vrijmaking door de genade van Christus pas mogelijk is in het leven van hen, die door de Geest werden vernieuwd. Een christelijk vernisje op het leven heeft niets te betekenen. Trouwens, vernis heeft deze eigenschap, dat de mensen er door heen zien. Wij moeten van binnenuit gezond worden gemaakt.

Het is zo bedroevend, dat in zo menige christelijke kring de gesprekken en de verhoudingen zo verdorven zijn, dat het daar niet mogelijk is ruim en open te leven. Gods genade maakt echter ook de harten rein. Degene die het niet gelooft, die meent dat ieder hart even troebel is als het zijne. Ongeloof is ook hier de wortel van alle ongerechtigheid. Wie gelooft, wordt gereinigd. In Christus is de totale vernieuwing van ons leven gegeven. En hierin ontvangen wij de troost van het doopsformulier: en wanneer wij soms uit zwakheid in zonden vallen, moeten wij aan Gods genade niet wanhopen en al evenmin in de zonden blijven liggen, Want de doop is een zegel en een volkomen betrouwbaar getuigenis, dat wij een eeuwig verbond met God hebben.

De één heeft hier een zwaardere strijd te voeren dan de ander. Maar voor allen die geloven is de overwinning al binnen. Wij moeten ons dan verre houden van de zonde. En zoals de catechismus het zegt, moeten wij niet alleen de zonden vermijden, maar ook alles wat de mens daartoe verleiden kan.

Maar hier is dan ook de deur naar de vernieuwing van het leven geopend. Er is hier heiligmaking. Maar er is ook verheerlijking. Want God doet het licht van de heerlijkheid van Jezus Christus ook doorbreken in die duizend facetten van het leven, die liggen onder het zevende gebod. Gods Naam is ons ook hier tot roem en tot eer en Jezus Christus tot

een volkomen verlossing. Zo is het tijdelijk leven ook in dit opzicht een beginnen van het eeuwige leven. En wat je hier verwerft aan heerlijkheid uit de volheid van Christus, dat is straks in eeuwigheid een vlekkeloze kroon.

AMEN

Sondag 42

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 42: HET ACHTSTE GEBOD

1 Timoteüs 6:3-12

3 Indien iemand een andere leer verkondigt en zich niet voegt naar de gezonde woorden van onze Here Jezus Christus en de leer der godsvrucht, 4 dan is hij opgeblazen, hoewel hij niets weet, en heeft hij een zwak voor geschillen en haarkloverijen, een bron van nijd, twist, lasteringen, kwade vermoedens, 5 en geharrewar bij mensen die niet helder meer zijn van denken en het spoor der waarheid bijster geraakt zijn, daar zij de godsvrucht als iets winstgevends beschouwen. 6 Nu brengt inderdaad de godsvrucht grote winst, (indien zij gepaard gaat) met tevredenheid. 7 Want wij hebben niets op de wereld medegebracht; wij kunnen er ook niets uit medenemen. 8 Als wij echter onderhoud en onderdak hebben, dan moet ons dat genoeg zijn. 9 Maar wie rijk willen zijn, vallen in verzoeking, in een strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. 10 Want de wortel van alle kwaad is de geldzucht. Door daarnaar te haken zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord.

11 Gij daarentegen, o mens Gods, ontvlucht deze dingen, doch jaag naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtzinnigheid. 12 Strijd de goede strijd des geloofs, grijp het eeuwige leven, waartoe gij geroepen zijt en de goede belijdenis afgelegd hebt voor vele getuigen.

Zondag 42

Wat verbiedt God in het achtste gebod?

God verbiedt niet alleen het stelen en roven dat de overheid straft, maar Hij noemt ook diefstal alle boze plannen en kwade praktijken, waardoor wij trachten ons meester te maken van het bezit van onze naaste.

Dit kan gebeuren door geweld of met schijn van recht zoals bedrog met gewicht, maat, waar en munt, verder door woeker of door welk middel ook maar dat Hij verboden heeft. Ook verbiedt Hij alle hebzucht, evenals alle misbruik en verkwisting van zijn gaven.

Wat gebiedt God u in dit gebod?

Dat ik het welzijn van mijn naaste, waar ik kan en mag, bevorder en zo met hem doe, als ik wil dat men met mij doet.

Bovendien dat ik mijn arbeid trouw verricht, om ook de behoeftige te kunnen helpen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 42

Wanneer de behandeling van het achtste gebod aan de orde is, dan roept dit bij veel van ons een tegenstelling tussen natuur en genade op: een tegenstelling tussen het aardse en het hemelse.

Die tegenstelling staat ons voortdurend in de weg om de prediking van de tweede tafel van de wet van de Here te verstaan. Maar bij het achtste gebod dreigt dat bij ons toch wel in het bijzonder op te spelen.

Wanneer wij onze gedachten door deze tegenstelling laten beheersen, dan weten we met de prediking van vanavond eigenlijk geen raad. Ons wordt vanavond gepredikt, dat we niet zullen stelen en dat wij ook in de wereld met onze aardse goederen rechtvaardig zullen omgaan. Maar dit is toch geen genadeprediking, hierdoor wordt ons geloof in de Christus toch niet gebouwd en gesterkt en ons hart niet vertroost? Onze blik wordt nu toch wel erg naar beneden toe gericht. Want het lijkt vanavond enkel en alleen over aardse zaken te gaan. En dat staat dan tegenover de prediking in de kerk, zoals die normaal tot ons komt. Als ik het eens heel plat mag uitdrukken: normaal gaat de preek over Gods genade in Jezus Christus en vanavond lijkt het slechts over guldens en rijksdaalders te gaan.

Hoogstens kan dan van de prediking verwacht worden, dat ze bij het achtste gebod moraliserend te werk gaat. Dat wil zeggen: er kan nu wat gemoraliseerd worden over enkele zedelijke voorschriften met betrekking tot de aardse goederen, die opgevolgd moeten worden, wil ons leven niet al te zeer in tegenstelling komen met Gods genade. Deze moraal vormt dan de link tussen het natuurlijke en het geestelijke.

Als wij ons vanavond zo zouden instellen op de preek, dan zouden alle dingen scheef getrokken worden. Want je moet niet vergeten, dat ook de heidenen gemoraliseerd hebben over de aardse goederen en dat zij dat op heel wat strengere manier gedaan hebben dan het ooit in de Christelijke kerk gebeurd is. Heidenen uit de tijd van de Romeinse keizers hebben zeer sterk volgehouden, dat we vanwege onze zielsrust afstand moesten doen van alle aardse goederen. Er zijn zelfs heidenen geweest die in schijn -want meer dan schijn was dat niet- gedaan hebben wat Jezus van de rijke jongeling heeft geëist: ga heen, verkoop al wat je hebt en geef het aan de armen. Als wij dus vanavond al moraliserend te werk zouden gaan, dan zouden we heel dicht in de buurt komen van de heidense prediking en we zouden het in scherpte tegenover die prediking moeten afleggen. Ik hoop dat het zonder meer duidelijk is dat in een dergelijke prediking alle dingen scheef getrokken zouden worden.

Maar bovendien zou de prediking, wanneer zij vanavond zich zou begeven op een veld, dat gelegen is tussen natuur en genade het karakter van geloofsprediking helemaal verliezen. Inderdaad zou dan het Koninkrijk van onze Here Jezus Christus niet worden verkondigd, maar een in zichzelf zelfstandige zedelijkheid, zedelijke voorschriften, die ook zonder geloof gekend kunnen worden, geboden en raadgevingen, die ook los van het Woord van God kracht en geldigheid zouden hebben en die dan hoogstens met het gezag van het Woord van God gedekt kunnen worden.

Maar alle prediking is prediking van de genade van Jezus Christus, de verlossende en vrijmakende boodschap van het hemelse Koninkrijk, aankondiging van de heerschappij van de Geest. De prediking over het achtste gebod maakt hierop geen uitzondering. Hieruit moet worden afgeleid, dat ik dus ook vanavond alleen genade heb te prediken.

Alleen Jezus Christus en de heerschappij van de Geest. En dat betekent, dat ook deze preek troostend en bevrijdend is, dat ook dit woord dient tot opbouw van de gemeente. Willen we dit verstaan, dan moet de tegenstelling tussen natuur en genade uit de weg geruimd worden als een steen, die ons verhindert de weg van de Here te bewandelen. Dit betekent niet, dat er geen tegenstelling zou zijn tussen het leven van de natuur en de heerschappij van de Geest. De Christelijke prediking heeft niet het doel die tegenstelling te ontkennen. Integendeel: het moet ons duidelijk zijn dat er een scherpe tegenstelling is tussen de natuur en de genade. Maar de inhoud van de Christelijke boodschap is dat die tegenstelling tussen het leven van de natuur en de heerschappij van de Geest van God overwonnen moet worden door die Geest. Dit is de inhoud van het Evangelie, dat de Geest de natuur in bezit neemt en dat de natuur in zijn geheel geheiligd wordt, dat zij bestemd is om, de grondslag te zijn voor de gemeenschap met God.

Want de natuur is door God geschapen. Hij heeft vele schatten in haar gelegd en Hij droeg de mensheid op deze schatten eruit te halen. Toch heeft God meer op het oog gehad dan een ontplooiing van de heerlijkheid van de schepping in de schatten die door menselijke cultuurarbeit te voorschijn worden gebracht. Hij wil over haar Zijn heerlijkheid openbaren. Voor een deel vormt de natuur de grondslag voor de openbaring van Gods genade en voor een deel die van de uiting van Zijn toorn. Daarom zal die natuur aan de ene kant steeds meer door de Geest in bezit genomen worden en aan de andere kant zal haar leven al meer in tegenstelling komen met de bedoelingen van de Heilige Geest.

Hierin ligt opgesloten, dat er nu ook twee manieren zijn van het omgaan met de aardse goederen. Aan de ene kant is er een werken in het geloof en de onderwerping van het leven aan Gods genade en de leiding van de Heilige Geest. En aan de andere kant is er een optreden in het maatschappelijk verkeer, in geld en goed, dat zich ontwikkelt in een steeds scherpere tegenstelling met die Geest. In het eerste wordt de zegen van God genoten ook op maatschappelijk terrein, in het tweede wordt het leven al meer onder de vloek van God gelegd. Zo is er ook in het sociale en maatschappelijke leven ontwikkeling naar twee kanten: er is een voorbereiding op het leven voor de opneming in het nieuwe Jeruzalem en een tegemoet werken naar de dingen van het Babylon, waarvan het boek Openbaring spreekt. Zo is ook in het verkeer met onze goederen dit de allesbeslissende vraag: waarvoor leef je met je geld, je zaak, je arbeid, je positie, voor Jeruzalem of voor Babylon?

Hiermee staat het achtste gebod in het grotere verband van het eeuwige welbehagen van God. Er kan hier niet gemoraliseerd worden over enkele zedelijke voorschriften en wij bevinden ons hier niet op een gebied tussen natuur en genade. Als iemand alleen uit de natuur leeft, dan bevindt zijn leven zich in tegenstelling met de bedoelingen van de Heilige Geest. En als iemand begeert uit de Geest begeert te leven, dan zal de Geest ook van heel zijn leven bezit moeten nemen. Er is geen derde mogelijkheid.

Het achtste gebod stelt ons, zoals alle andere geboden, voor een negatieve en een positieve eis. Wij zullen het kwade laten en het goede doen.

Het achtste gebod komt allereerst met zijn negatieve eis tot ons: gij zult niet stelen. Bij dit stelen denk je niet alleen aan het kwaad dat de overheid straft. Er zijn maar weinig terreinen waar de mensen zo gemakkelijk door de mazen van het net kunnen kruipen als op dit gebied. Ik hoef hier geen regels te geven. Want dat zou weer in strijd komen met het karakter van de Christelijke prediking. Gods Woord bereikt ons tot in de allerdiepste

uithoeken van ons leven. Wij moeten er goed op letten, dat het ook hier niet gaat om een uiterlijke beoordeling van onze daden. Wie daarop uit is, vindt dan meestal wel ergens een opening om aan de ernst van Gods wet te ontkomen. En dan gaat het vlees zich rechtvaardigen tegenover God: ik heb altijd iedereen het zijne gegeven. Hier staan alle mensen, die in hun fatsoen rusten, zichzelf voor God vrij te pleiten. En voor deze rechterstoel, die ze voor zichzelf hebben opgericht, kunnen ze zich wel rechtvaardigen. Maar dit gebod is niet een uiterlijke toets voor onze daden. Het is mogelijk dat je, ook al geef je iedereen het zijne, toch een dief bent. Want dit gebod vraagt de ontsluiting van ons hart. Dat blijkt wel uit de laatste woorden van het antwoord, waar van hebzucht gesproken wordt. Hebzucht, ook wel gierigheid genoemd, is een zonde van het hart. De daden van een gierigaard zijn niet te onderscheiden van die van een mens die zuinigheid betracht. En het leven van iemand die zijn geld verkwist, -verkwisting behoort ook tot het gieren naar geld- is uiterlijk niet te onderscheiden van dat van iemand, die zijn geld weet te besteden. Gierigheid, hebzucht, is een zonde van het hart. De gierigaard heeft het geld lief, hetzij om het vrekkelig bijeen te houden, hetzij om het verkwistend te laten rollen. Zo gaat het achtste gebod over het leven van ons hart.

En daarom heb ik dit gebod niet vervuld wanneer ik nog nooit iets gestolen heb. De vervulling van dit gebod is alleen de liefde. Het is niet genoeg als ik de bezittingen van mijn naaste nooit heb aangeraakt. God eist in dit gebod dat wij de naaste liefhebben ook in zijn bezit. Dat bezit moet ons heilig zijn. Zelfs in onze gedachten mogen we het niet aanranden. God heeft het hem te leen gegeven. De hand van God heeft zijn eigendom aangeraakt. Daarom is hij heilig en ik heb met mijn gedachten en zinnen het eigendom van de naaste te heiligen voor Gods aangezicht.

Hiermee zijn we vanzelf gekomen tot de positieve kant van dit gebod. De Catechismus spreekt hiervan in het antwoord op de tweede vraag. Daar lezen we: dat ik het welzijn van mijn naaste, waar ik kan en mag, bevorder en met hem doe, als ik wil dat men met mij doet.

Daarin is eigenlijk de gehele vernieuwing van het maatschappelijk leven in neergelegd. Hier worstelt de Geest in ons naar het nieuwe Jeruzalem. Er wordt gesproken van een nieuwe orde. Nu, de kerk predikt reeds eeuwen lang een nieuwe orde. En alleen als de oplossing van de vragen gezocht wordt in de richting van die nieuwe orde, die de kerk predikt, is er hoop voor de maatschappij. Deze nieuwe orde is niet een hoog ideaal, dat toch onbereikbaar is. De Heilige Geest, uit Wie deze orde is, zet haar door in de geschiedenis. Deze orde zal eenmaal hier op aarde volle werkelijkheid worden. Ik bedoel niet, dat er eenmaal een maatschappij komen zal, waarin de Geest de leiding heeft. Maar deze orde komt in het leven van hen, die door de Geest zich laten leiden.

De ellende in het maatschappelijk leven is hierin gelegen, dat de goederen van de wereld worden losgemaakt van de heerschappij van Jezus Christus. Zonder Hem is er geen waarachtige eenheid in de wereld te vinden. Hoogstens de schijn van een tijdelijke samenwerking. Want zonder Christus is er geen echt Hoofd in het mensenleven. Men kan dan spreken van individu of gemeenschap. En men kan van mening zijn, dat er een absoluut verschil zit tussen de stroming, die het individu centraal stelt en de stroming die uit gaat van de gemeenschap. Beide stromingen verwerpen de Christus. In het eerste geval is het individu in zijn egoïstisch streven het allesverslindend monster. In het tweede geval is er geen mogelijkheid om aan de aanspraken van de gemeenschap een grens te zetten.

In beide gevallen vallen we in de handen van de mensen. Bovendien wordt het egoïsme niet gebroken door een andere definitie, waaronder men de mensen samenbrengt. Alleen door de Geest van Jezus Christus kan het verderf in de maatschappij overwonnen worden. En dit blijft de volle waarheid, welke gedaanteverwisselingen de maatschappij ook nog ondergaan zal.

Het is de roeping van de kerk niet de weg aan te wijzen, waarin het tot een hervorming van de maatschappij komen kan. Wel zijn er gelovigen, die, door het woord van de kerk verlicht, geroepen zijn om in het sociale en economische leven de beginselen van de Here uit te dragen. Achter hun werk en hun studie moet de gemeenschap van gelovigen staan. Maar het is niet de taak van de kerk hier het woord te spreken. Dit alleen is de roeping die zij te vervullen heeft in de wereld, dat zij zonder ophouden het Woord van God predikt en door haar prediking de gemeenschap van het verbond versterkt. Onder dat Woord valt ook het sociale en economische leven. Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is de schandvlek voor het land. Alleen in de weg van bekering tot het Woord van God komt er redding in de huidige nood. Dat heeft de kerk te prediken over het maatschappelijk terrein.

Daarom is heel ons leven beslissend voor dit gebod. Wij hebben ons bezit niet gekregen om het voor onszelf te exploiteren. Dat heeft dus ook kracht in de sociale verhoudingen. Op de zaak en op je werk heb je je hart te geven aan de naaste. En wie zijn hart niet geeft is een mens, die de maatschappij verwoest, die daarin de ineenstorting dichterbij brengt en de heerschappij van de Geest tegenstaat. Ik denk hier in de eerste plaats wel aan hen, die menen dat de wet voor het economische leven nu eenmaal autonoom is, dat wil zeggen: dat men in het economische leven zich alleen hoeft te richten op het economische voordeel. Met name heeft men dan dikwijls op het oog, dat de sociale roeping in geval van nood moet wijken voor het economisch wenselijke. Daar sluit men de harten voor elkaar toe. Dat is niet naar de wet van Christus. Het bedrijf is niet een nu eenmaal noodzakelijke, maar overigens ongewenste methode van samenwerking, waarbij men elkaar zoveel mogelijk op een afstand houdt. Het bedrijf is een gemeenschap van mensen. Ook daar moet het hart geopend worden voor de naaste, het hart van de baas voor zijn arbeiders en het hart van de arbeider voor zijn baas. Daarom moet in economisch moeilijke tijden wederzijds wel eens een offer worden gebracht. Niemand mag zeggen: dat is niet economisch en dus onaanvaardbaar. Hier moet daarom het sociale voor het economische wijken. Niemand mag zo spreken. Want het is onmogelijk, dat de wet van God voor het sociale leven in tegenspraak zou zijn met die voor het economische. Wie werkelijk sociaal optreedt, handelt ook economisch op de beste wijze. Natuurlijk betekent dit niet, dat we bij sociaal optreden steeds er op kunnen rekenen daarvan economisch voordeel te behalen. Door de verdorvenheid van het maatschappelijke leven kom je soms bedrogen uit. Maar dit moet voor ons allemaal vaststaan, dat naar Gods beginselen het werkelijk-sociale niet in tegenstelling staat met het economische. Tot de bevrijding van het economische leven behoort dus ook dit, dat Gods wil voor het sociale leven wordt geëerbiedigd.

Natuurlijk gebeurt dit niet zonder offers. Maar op deze manier zal het werkelijk komen tot een orde, waarin de Geest van Jezus Christus heerschappij voert. Wij hebben onze goederen gekregen, opdat we daarmee dienstbaar zouden zijn in het Koninkrijk van God. De kerk heeft ten allen tijde gepredikt, dat wij rentmeesters zijn. En die gedachte van het rentmeesterschap moet nog meer naar voren worden gehaald.

Wij zijn niet in de maatschappij gezet, opdat we er wat zullen verdienen en overhouden, niet om wat geld bijeen te brengen en daarvoor wat te kopen. Wie zo denkt en spreekt is een geldgierige. Wij ontvangen ons geld, opdat we God en onze naaste ermee dienen. In het achtste gebod ligt ook de roeping tot trouwe verrichting van onze arbeid, om ook de behoeftige te kunnen helpen. Zo staat het in de Catechismus. Je kunt dat gerust nog wat breder opvatten. Wij brengen onze arbeid en ons zakenleven zo vaak in verband tot het zogenaamde natuurlijke. Maar we hebben met de opbrengst van onze arbeid en moeite het hele Koninkrijk van God te dienen. God kan Zijn Koninkrijk doen komen op allerlei levensgebied zonder dat jij of ik er een cent voor gegeven hebben. Maar het heeft nu eenmaal God behaagd ons geld te willen gebruiken in de zending en de evangelisatie en in de instandhouding van de eredienst, de werken van de Christelijke barmhartigheid, de strijd van de Christelijke wetenschap en heel de worsteling voor de eer van Gods Naam in de wereld. Wij zuchten onder de tekorten. Laat ons toch daarin steeds meer zien de genade en de eer, die God daarin aan het leven van onze arbeid geeft. Het wordt in jouw gaven geheiligd voor het Koninkrijk van God.

Ik heb al eerder gesproken over de toekomst van het maatschappelijke leven. Het gaat met deze maatschappij enerzijds naar het nieuwe Jeruzalem en anderzijds naar Babylon. Daarom worstelt in het maatschappelijk leven de Geest van het nieuwe Jeruzalem tegen de geest van Babylon. In beide richtingen zal het tot de volle ontplooiing komen. Er komt een totaal antichristelijke maatschappij. Dat zal een wereld van economische roofbouw worden. Wat de geslachten hebben gespaard wordt dan opgeteerd in een tijd van ongekende schijnwelvaart. Heel die schijn van economische opbloei zal dan geschikt propaganda-materiaal zijn voor de antichrist en zijn wereldorde. Op een ogenblik zal dat hele gebouw ineenstorten. Zo gaat het naar Babylon met de geschiedenis van onze maatschappij.

Maar aan de andere zijde zal de Geest van Christus al meer heerschappij voeren over het leven van de Zijnen. Zo komt het binnen de kring van het geloof tot een sociaal en economisch samenleven waarin de Geest van de gemeenschap ten volle tot de overwinning komt. Niemand kan zeggen of dit in de toekomst nog tot een doorbraak zal komen in het maatschappelijk leven. In het verleden werd het maatschappelijk leven uit de volheid van Christus genade gezegend. Deze maatschappij heeft kentekenen gedragen van het nieuwe Jeruzalem. Ik weet niet of God nog en keer een nog dieper stempel van Christus' genade in het leven van de maatschappij af zal drukken. Één ding weet ik: al zou nu alles zich rechtstreeks gaan ontwikkelen in de richting van Babylon, dan zal God midden in een maatschappij, die Hem niet kent, het wonder van een nieuwe samenleving werken in de gemeenschap van de Zijnen. En Hij doet dat opdat Hij straks Zijn genade en Zijn toorn ten volle bewijzen zal. Daarom geldt ook hier het woord uit de Bijbel: indien iemand de Here niet liefheeft, hij zij vervloekt. Maranata!

AMEN

Sondag 43

Het begin van de eeuwige vreugde

ZONDAG 40: HET NEGENDE GEBOD

Psalm 12

Voor de koorleider. Op de wijze van: De achtste. Een psalm van David.

2 Help toch, HERE, want er zijn geen vromen meer;
ja, de getrouwen zijn schaars onder de mensenkinderen.

3 Zij spreken valsheid tegen elkander,
zij spreken dubbelhartig, met gladde lippen.

4 De HERE verdelge alle gladde lippen
en elke grootsprekende tong;

5 hen die zeggen: Met onze tong zijn wij sterk;
onze lippen zijn met ons - wie is heer over ons?

6 Om de onderdrukking der ellendigen, het zuchten der armen,
maak Ik Mij thans op, zegt de HERE;
Ik stel in veiligheid wie daarnaar smacht.

7 De woorden des HEREN zijn zuivere woorden,
gedegen zilver, in een smeltoven in de aarde zevenvoudig gelouterd.

8 Gij, HERE, zult ze gestand doen,
ons altoos beschermen tegen dit geslacht;

9 de goddelozen draven rond,
terwijl snoodheid bij de mensenkinderen het hoofd opsteekt..

Zondag 43

Wat eist God in het negende gebod?

Dat ik tegen niemand een vals getuigenis afleg, niemands woorden verdraai en geen kwaadspreker of lasteraar ben.

Dat ik ook niemand lichtvaardig en onverhoord veroordeel of help veroordelen.

Maar dat ik alle liegen en bedriegen als echt duivelswerk vermijd, als ik tenminste de zware toorn van God niet op mij laden wil.

Verder dat ik in rechtszaken en in alle andere handelingen de waarheid liefheb, oprecht spreek en belijd en ook de eer en goede naam van mijn naaste zoveel ik kan verdedig en bevorder.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 43

In het negende gebod eist God van ons, dat wij geen vals getuigenis zullen spreken tegen de naaste.

In de wet van de tien geboden heeft dit gebod allereerst betrekking op de rechtspraak. Gij zult geen vals getuigenis spreken tegen uw naaste, betekent: spreek geen vals getuigenis in het nadeel van uw naaste, zodat hij door uw getuigenis onschuldig wordt veroordeeld, maar spreek rechtuit de waarheid. Deze betekenis, die voor de hand ligt, is ons onmiddellijk duidelijk. Wie dit gebod zo leest kan de gedachte niet weerhouden, dat wat God hier van de Zijnen eist ook zonder Jezus Christus door de mensen kan worden gekend en aanvaard.

Zelfs wanneer wij de betekenis van dit gebod uitbreiden en ook denken aan de kring buiten de rechtszaal, heeft het de schijn alsof Gods eis in dit gebod vanzelf weerklank vindt in de harten van alle mensen. Wij betrekken dan de eis van dit gebod op de inhoud van al onze woorden. Al wat wij zeggen zal naar waarheid gezegd zijn. Maar als ik dit gebod deze uitbreiding geef kan niet worden ontkend, dat dit een eis is waaraan alle weldenkende en hoogstaande mensen zich houden.

We kunnen nog verder gaan en niet alleen denken aan onze woorden, maar aan heel onze levenshouding, de blik in onze ogen, de uitdrukking van ons gelaat, de toon van ons spreken, het gebaar van onze handen, de instelling van onze persoonlijkheid tegenover onze omgeving en ga zo maar door. Maar ook in deze gevallen moeten we erkennen, dat een dergelijke waarheidsliefde op de instemming van alle mensen kan rekenen. Ook de heidenen hebben waarheidsliefde als een onverbiddelijke eis erkend.

We gaan nog een stap verder en graven nog dieper. Er kan bij dit gebod niet slechts worden gedacht aan de verschijning van ons leven tegenover de mensen om ons heen in de ruimste zin van het woord. Maar we kunnen hier ook aan het verborgen leven denken. Er kan hier gesproken worden van eerlijkheid tegenover onszelf, van het karakter, heel de innerlijke instelling van ons leven. Ik moet ook mezelf niet om de tuin leiden, ik mag geen acteur zijn op het toneel van mijn eigen verborgen leven, ik moet mij kritisch blijven instellen tegenover mijzelf en de waarheid willen zien. Maar dan moet weer worden toegestemd, dat dit ook buiten het Woord van God gehoord wordt. Vooral in deze moderne tijd schijnt deze waarheidsliefde ook buiten Jezus Christus te bestaan. Men wil zich immers realistisch instellen tegenover de medemens en tegenover het eigen leven. Men wil het hele leven realistisch maken, dit is alleen rekenen met naakte werkelijkheden. Alle franje moet weg. Alle aanstellerij uitgebannen. Men moet liever lelijk willen zijn dan mooi schijnen.

Hierbij kun je denken aan verschillende richtingen in onze tijd. Wij hebben door een beweging buiten de kerk de eis van absolute eerlijkheid horen stellen. Daar werd de biecht weer hersteld, ook de biecht tegenover zichzelf. De waarheid moet weer boven tafel komen.

Ik kan nu op deze wijze de eis van het negende gebod niet scherper stellen. Hoe scherp ik het ook stel, ik kan op instemming rekenen links en rechts. En steeds zullen er stemmen opgaan die het nog scherper stellen willen. De wereldliteratuur zit vol van figuren, die vervuld waren met een hartstocht naar de waarheid: mensen, die zich liever in een ravijn stortten dan dat ze op dit punt ook maar een strobreed wijken wilden.

Wanneer wij het negende gebod zo opvatten, dan zouden we het zeer streng en nauw kunnen nemen, maar dan waren we aan Gods gebod toch niet toegekomen. Ik zeg niet, dat God dit alles niet van ons eist, maar wanneer de dingen zo gesteld worden is het voornaamste weggelaten, het heeft geen achtergrond en som ik slechts op wat leeft in de harten van alle mensen, die zichzelf respecteren. En wanneer zo de lijn van het negende gebod getrokken wordt, is het mogelijk dat toch de waarheid over het leven niet aan bod komt.

Want wanneer het zo wordt gesteld sta ik op om mezelf te rechtvaardigen evenals alle hartstochtelijke geesten en naar waarheid dorstende mensen zichzelf hebben gerechtvaardigd. Hier is de sprong in het ravijn echt een zelfrechtvaardiging, hier wordt de man die zichzelf offert zijn eigen Messias. Hier offert men zijn eigen bloed om daarin het bloed van de verzoening te verwerpen.

Ik grijp daarom ineens naar de diepste achtergrond van het negende gebod. God stelt ons daarin de eis, dat wij in heel ons leven waarachtig zullen zijn, gelijk Hij waarachtig is. Wanneer gesproken wordt van Gods waarachtigheid dan smelt al mijn eerlijkheid en waarheidsliefde weg. God is waarachtig en Hij werpt als de Waarachtige het rijk van de duivel neer: de duivel, de vader van de leugen. Er is in deze wereld een rijk van Gods waarheid en een rijk van de leugen. De gehele geschiedenis is een strijd tussen deze beide rijken. En ik sta midden in die worsteling. Hier kan ik niet strijden met mijn eerlijk woord, mijn waarheidsliefde, mijn gaaf karakter. Want wanneer ik zie, dat er een worsteling is tussen het rijk van de waarheid van God en het rijk van de leugen, dan is mijn eerlijk woord nog bedrog en mijn waarheidsliefde zelfzucht en mijn gaaf karakter een samenknopsel van ongerechtigheid.

God is waarachtig. Dat is: Hij is volkomen zichzelf. Zijn Woord is de waarheid. Zijn Woord rust in Zijn eigen trouw. Er is in Hem niet de minste willekeur. Hij is de getrouw van eeuwigheid tot eeuwigheid. Hij is de Eeuwige, eeuwig Dezelfde. Bij Hem is geen verandering of zweem van ommekeer.

Wanneer ik zeg, dat het Woord van God de waarheid is, dan heeft dat twee betekenissen. In de eerste plaats dit, dat God Zijn Woord houdt tot in eeuwigheid. Al Zijn woorden zijn betrouwbaar. Want Hij blijft trouw aan Zichzelf. Wat Hij in de eeuwigheid gesproken heeft, voordat de wereld er was, dat is nu de waarheid en tot in alle eeuwigheid. Hij is geen God van "ja" en "nee". Maar alles wat uit Zijn mond uitgaat is "ja" en "amen". Zijn waarheid is het anker van je leven. Hemel en aarde zullen voorbijgaan maar Zijn Woord zal geenszins voorbijgaan. Door de profeet Jesaja heeft Hij immers gezegd: "Want bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en mijn vredesverbond zal niet wankelen."

Maar dan ligt daar in de tweede plaats in, dat God ook in Zijn Woord volkomen zichzelf is. Als God spreekt dan spreekt Hij Zich volkomen uit. Jij kunt jouw woorden altijd weer anders zeggen. Er is geen woord, waarin je jezelf volkomen uitspreekt. In ieder menselijk woord is altijd een element van onduidelijkheid. De mogelijkheden tot misverstand liggen in ons spreken torenhoog opgestapeld. Ten dele is dat een gevolg van de zonde, maar ten dele is dat hieraan te wijten, dat wij de macht van het woord niet hebben. De meest vlotte en vloeiende redenaar heeft allerm minst de macht van het woord, wanneer je zijn woord meet naar de absolute waarheid. God heeft de macht van het Woord en Hij is daarin de met niemand te vergelijken. Als God spreekt dan spreekt Hij Zich ten volle uit, dan is er geen enkele gedachte in Hem achtergebleven, die niet in Zijn woorden tot uitdrukking kwam. God heeft nooit berouw van Zijn spreken. In Zijn Woord ligt de mogelijkheid van misverstand niet. Wordt Zijn Woord misverstaan dan is dat door de leugenachtigheid van hen die het horen.

Daarmee ben ik tot een volgend punt gekomen: God heeft de waarheid geopenbaard, omdat Hij Zichzelf geopenbaard heeft. Aan het woord van die openbaring is de wereld opgehangen. En zij staat vast, omdat zij in de waarheid van God is vastgezet. De wereld staat omdat God de waarachtige is. En er is geen schepsel, dat niet al zijn vastheid alleen daaraan ontleent, dat Gods Woord de ankergrond van geheel zijn bestaan is. In Gods Woord zijn de dingen neergezonken. Ze zijn op Zijn Woord bevestigd. Zoals de bergen rusten op hun grondvesten zo is ieder schepsel gegrond in het Woord van de waarheid. Zo is God de Waarachtige.

En omdat God de Waarachtige is, is nu ook het schepsel waarachtig. De waarachtigheid van mijn bestaan is dit, dat mijn leven rust in de waarachtigheid van God. Ik ben wat ik ben, omdat God mij zo heeft gemaakt. Het hele grond van mijn bestaan is in God geworteld. Ik word door de waarheid van God gedragen. Nu kan ik spreken en handelen en een gebaar maken en verkeer hebben met mijn naaste. Zo staan wij in de waarheid. Wanneer ik zo spreek, zeg ik hoe het geweest is. God heeft ons geschapen opdat we in de waarheid zouden blijven staan. Hij heeft ons zo gemaakt, dat wij dat konden doen, maar de mens heeft zichzelf door het ingeven van de duivel en door moedwillige ongehoorzaamheid van deze gaven beroofd.

Van de satan staat geschreven, dat hij de vader der leugen is. Tot de Joden moest Jezus spreken: "Gij hebt de duivel tot vader en wilt de begeerten van uw vader doen. Die was een mensenmoorder vanaf het begin en staat niet in de waarheid, want er is in hem geen waarheid. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij naar zijn aard, want hij is een leugenaar en de vader van de leugen."

De satan heeft eenmaal in de waarheid gestaan, dat is: hij heeft eenmaal bekend en beleden, dat Gods waarheid ook van zijn bestaan de enige ankergrond was. Maar hij is in de waarheid niet blijven staan. En wij zijn met hem niet in de waarheid blijven staan. Wij hebben de leugen gekozen. Dat is: wij hebben ontkend, dat de waarachtigheid van God de rotssteen van ons vertrouwen is. Wij hebben de vastheid en de grond van ons bestaan gezocht in onszelf, En zover de eerlijkheid en de karaktervastheid, waarvan ik met jou sprak in het begin, voortkomt uit dat zoeken van de grond van ons bestaan in onszelf, is het een volle leugen, is dat louter onwaarachtigheid, is het de volkomen verleugening van het leven.

Hier wordt nu onze schuld geopenbaard. Wij hebben de vastheid van ons bestaan in ons zelf gezocht, dat is: wij hebben de leugen liefgehad en hebben die nog dagelijks lief. Wij hebben die nog zo lief, dat we zo weinig schrikken van het negende gebod. Wij hebben de verleugening van ons leven nog voor geen tiende gezien. Daarin ligt opgesloten, dat we onszelf nog voor negentiende zoeken te rechtvaardigen. Dat alles moet nog worden stukgeklopt onder de wet van God, onder de waarheid en de waarachtigheid van God. God klopt dat dagelijks stuk. Die macht van het vlees moet gebroken worden. Heel die eerlijkheid die wij menen mee te brengen tegenover God moet gesloopt en afgebroken worden. Dat moet aan de kaak worden gesteld als leugen, zelfbedrog, bedrog tegenover God, tegenover de naaste tegenover onszelf. Zien we ons zo tegenover de waarachtigheid Gods gesteld, dan is er niets heel aan ons.

En nu kunt je de verleugening van het leven zien, zoals die doorvreet in heel ons leven, in het gaafste karakter, in het verkeer en de omgang onder de mensen. Natuurlijk is er in Christus ook hier herstel. Daarover spreek ik straks. Maar wie niet eerst de afgrond gezien heeft moet niet over het herstel in Christus spreken. Gods Woord brengt ons volkomen in de diepte en dan kom je tot de hoogte van de verlossing in Jezus Christus. Ons leven is vast als het vast is in God. En wij zijn waarachtig als we in Zijn waarheid staan. Hoe zoeken wij nog de grond van ons leven in onszelf. Wat is Gods verbond ons nog weinig. Hier ligt de bron van alle leugen in ons leven. Van hieruit werkt het vergif in alle verhoudingen door. Hoe weinig oprecht zijn we tegenover het leven, tegenover elkaar, tegenover onszelf. Zelfs de eerlijkheid is zonder Christus niets meer dan een houding. Wij kennen onszelf niet dan alleen door de voortgaande verlichting van de Geest. Hoe zal ik dan de werkelijkheid van mijn bestaan ten volle kunnen leggen in mijn

woorden, in mijn houding, in mijn gedrag, hoe zal zich dat kunnen uitdrukken in mijn karakter, hoe zal ik kunnen zeggen wat ik werkelijk ben? Het is alles onwaarachtig geworden. Toen we drie, vier jaar waren speelden we reeds toneel, was onze houding dikwijls enkel berekening. Toen reeds brak de onwaarachtigheid door.

In Christus is er behoud.

Want in Hem heeft God als de Waarachtige in een wereld vol met leugens gesproken. Het eenmaal verworpen Woord van de Here heeft in Christus opnieuw over de wereld geklonken. Zijn Woord is de waarheid. In die waarheid zullen we staan. Daar is nu weer een plaats waar ik staan kan, waar ik tot me zelf kan komen en mij zelf weer kan zijn: dat is in Jezus Christus.

Want door het geloof in Hem zoek ik de vaste grond van mijn leven weer alleen in de waarachtigheid van God. Die waarachtigheid blijft niet buiten ons. Door de Geest leeft Jezus Christus in ons en wij in Hem. De Geest herstelt ten volle wat God in ons geschapen heeft en door de zonde werd bedorven. En dat herstel is onbegrensd. Je kunt het negende gebod zo scherp niet stellen, of er is een roemen in Jezus Christus, Die krachten geeft. En je kunt nu noemen wat je wil, het spreken, de houding, het staan tegenover de naaste en tegenover onszelf, het karakter, de innerlijkste gesteldheid, of je weet dat dat alles in Christus niet slechts ten volle wordt hersteld maar ook in volle luister herrijst.

Alleen wie gelooft, behoeft geen houding aan te nemen noch tegenover de naaste, noch tegenover God noch tegenover zichzelf. In Christus kan ik mij geven zoals ik ben, in Hem vallen de muren weg, door Hem word ik volkomen oprecht. Want Gods waarachtigheid wordt onze waarachtigheid. De waarachtigheid van mijn spreken, mijn houding, mijn karakter gaat dan enkel en alleen in Gods waarachtigheid bestaan. En nu is er geen hoogte die niet bereikt kan worden, omdat in Christus de hoogte bereikt is. Van Hem gaat het herstel van het leven uit. Het is niet zo, dat jij en ik alleen waarachtig worden in ons woord, maar ook in onze verhouding tegenover elkaar. De gemeenschap der heiligen is het meest loutere wat in de wereld te vinden is. Natuurlijk zinken we telkens weer in de zonden terug.

Maar de gemeenschap der heiligen is toch de nieuwe mensheid. Wij leven hier bij de belofte van het volkomen herstel.

Zo is het negende gebod, zoals alle andere geboden, niet alleen een eis, maar ook een belofte. Het is een eis, die in de belofte is gegrond. God geeft wat Hij eist. Hij is in die belofte de waarachtige en de Getrouwe.

Zo worden we nu ook als trouwe soldaten van Jezus Christus gesteld in de strijd tussen het rijk van de waarheid tegen het rijk van de leugen. Wij hebben een roeping om Jezus Christus als de Koning van de waarheid te dienen. Die tegenstelling zal toenemen naarmate de wereld dichter bij het einde komt. Want de leugen, de opzettelijke leugen en de verleugening van het leven is één van de wapenen, die de vader van de leugen gebruikt om het Koninkrijk van God tegen te houden. De propaganda van de antichrist zal enkel leugen zijn, een verleugening van het leven voor de volle honderd procent.

Waar we die leugen ontmoeten, hebben we die geest te weerstaan. In geen enkel opzicht hebben we die leugen te dienen. Wij moeten ook "nee" durven zeggen als er "ja" op de roffel wordt geslagen.

Jezus heeft van de waarheid getuigenis gegeven tegenover Pontius Pilatus. Hij heeft de goede belijdenis beleden. Hierin zullen wij Zijn navolgers zijn, dat wij na Hem getuigenis

van de waarheid geven. Dit zal de grote leugen van de antichrist zijn, -herken die leugen als je ze ontmoet-, dat het leven van de mensen bestaansrecht heeft in zichzelf, dat wij in ons zelf en in onze wil kunnen rusten en dat we heel het leven naar onze willekeur hebben te zetten.

Dat zal steeds het knooppunt zijn, van waaruit het net van leugen en verleugening gesponnen wordt. En houdt dan vast, dat dit de echte leugen is. Staar je niet blind op een leugen waarin de stand van zaken anders wordt voorgesteld dan hij in werkelijkheid is. Dat is liegen. Maar dat is het echte liegen niet. Alle liegen vindt zijn oorsprong in die onwaarachtigheid, die waan in zichzelf en eigen wil te kunnen rusten, die krankzinnige hoogmoed van het vlees, dat Jezus Christus als de Koning van de waarheid verwerpt. Want ook in de strijd tegen de antichristelijke geest moet je uit de waarheid leven. Ook in die strijd moet je je wachten voor de onwaarachtigheid, voor het stellen van de dingen op zichzelf, onafhankelijk van de waarachtigheid van God.

En hier ligt dan ook de troost. Wie de waarachtigheid Gods gekend heeft, lijdt onder de leugen. Het doet pijn om de leugen te horen. Wij kunnen het van ons afweren. Ik zeg dan: dat geloof ik niet. Maar dan zijn er toch anderen die haar wel geloven. En zelfs als de leugen geen gehoor vindt, dan is het toch pijnlijk en smartelijk als je de wereld ziet verleugenen.

Daarom worden we hier getroost. Gods waarheid zal toch overwinnen. Het zal door een afgrond van leugen gaan. Een hel van leugen zal in de wereld worden geopend. Maar je weet in de hemel Jezus Christus, als de triomferende Koning van de waarheid. En Hij geeft uit de hemel Zijn Geest, Die overwonnen heeft en overwinnen zal. Door dien Geest zullen wij hier in deze tijd, in de toekomst, in de avondschaduwen van de wereldgeschiedenis de waarheid belijden, de overwinnende waarheid, de waarheid, die eenmaal de satan en de antichrist verpletteren zal, en allen die de leugen hebben gedaan en liefgehad.

Door die Geest van de waarheid, die in jou is, zult jij met Jezus Christus volkomen overwinnen.

AMEN

Sondag 44

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 44: HET TIENDE GEBOD / VOLMAAKTHEID

1 Petrus 1:13-25

13 Omgordt dus de lendenen van uw verstand, weest nuchter, en vestigt uw hoop volkomen op de genade, die u gebracht wordt door de openbaring van Jezus Christus. 14 Voegt u, als gehoorzame kinderen, niet naar de begeerten uit de tijd uwer onwetendheid, 15 maar gelijk Hij, die u geroepen heeft, heilig is, wordt (zo) ook gijzelf heilig in al uw wandel; 16 er staat immers geschreven: Weest heilig, want Ik ben heilig. 17 En indien gij

Hem als Vader aanroept, die zonder aanzien des persoons naar ieders werk oordeelt, wandelt dan in vreze de tijd uwer vreemdelingschap, 18 wetende, dat gij niet met vergankelijke dingen, zilver of goud, zijt vrijgekocht van uw ijdele wandel, die (u) van de vaderen overgeleverd is, 19 maar met het kostbare bloed van Christus, als van een onberispelijk en vlekkeloos lam. 20 Hij was van tevoren gekend, vñr de grondlegging der wereld, doch is bij het einde der tijden geopenbaard ter wille van u, 21 die door Hem gelooft in God, die Hem opgewekt heeft uit de doden en Hem heerlijkheid gegeven heeft, zodat uw geloof tevens hoop is op God.

22 Nu gij uw zielen door gehoorzaamheid aan de waarheid gereinigt hebt tot ongeveinsde broederliefde, hebt dan elkander van harte en bestendig lief, 23 als wedergeboren, en niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en blijvende woord van God.

24 Want:

Alle vlees is als gras en al zijn heerlijkheid als een bloem in het gras; het gras verdort en de bloem valt af,

25 maar het woord des Heren blijft in der eeuwigheid.

Dit nu is het woord, dat u als evangelie verkondigd is.

Zondag 44

Wat eist God in het tiende gebod?

Dat zelfs de geringste neiging of gedachte die tegen enig gebod van God ingaat, in ons hart nooit meer mag komen, maar dat wij altijd met heel ons hart alle zonden haten en liefde tot alle gerechtigheid hebben.

Maar kunnen zij die tot God bekeerd zijn, deze geboden volbrengen?

Nee, want zelfs de allerheiligsten hebben in dit leven niet meer dan een klein begin van deze gehoorzaamheid, maar wel zo, dat zij met een ernstig voornemen niet slechts naar sommige, maar naar alle geboden van God beginnen te leven.

Waarom laat God ons de tien geboden dan zo scherp prediken, als toch niemand ze in dit leven volbrengen kan?

Ten eerste wil God, dat wij ons leven lang onze zondige aard steeds meer leren kennen en daardoor nog meer begeren de vergeving van de zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken.

Ten tweede dat wij zonder ophouden ons inspannen en God bidden om de genade van de Heilige Geest, om steeds meer naar het beeld van God vernieuwd te worden, totdat wij na dit leven het doel, namelijk de volmaaktheid, bereiken.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 44

De 44e Zondag handelt met ons over de volmaaktheid.

Wij zijn geroepen tot een leven, dat volmaakt in overeenstemming is met de wet van de Here. Dit kan ook op een andere manier gezegd worden: wij zijn geroepen om volmaakt door en uit de Heilige Geest te leven. Hiermee heb ik die volmaaktheid onmiddellijk naar haar twee kanten aangegeven: ons leven moet volmaakt zijn naar de wet van de Here en volmaakt geleid worden door de Heilige Geest.

Die volmaaktheid is niet een ideaal, dat ons als het ware van verre roept. Laat niemand menen, dat de volmaaktheid iets is dat in het eeuwige leven ons vanzelf wel ten deel zal vallen. Als dit zo zou zijn, dan hadden we vanavond wel thuis kunnen blijven, want dan

was de prediking van dit uur toch niet een woord, dat ons leven binnendrong. Maar nu worden we tot de volmaaktheid geroepen, niet straks na de overgang in het eeuwige leven, maar hier en nu.

Wie hier niet naar de volmaaktheid jaagt, zal nooit volmaakt worden. Want wie de volmaaktheid op deze aarde voor een onbereikbaar ideaal gehouden heeft zal eens buitengeworpen worden. Velen zijn er in de gemeente van Christus, die menige slechte begeerte overwonnen hebben, die met geweld zichzelf bedwongen hebben en allerlei zonden in hun leven hebben uitgeroeid. En toch zullen zij verworpen worden, omdat ze in dat alles nagelaten hebben naar de volmaaktheid te jagen.

De volmaaktheid, die eeuwig ons deel zal zijn moet nu al ons deel zijn. Wij ontvangen op de laatste dag niet iets nieuws, dat wij hier niet hebben gehad. Wat we straks zullen zijn, dat moeten we nu al zijn en wat we dan zullen ontvangen, dat moet nu al ons bezit zijn. Zo moet het hier op aarde komen tot een volmaakt leven naar de wet van de Here en een volmaakt leven door en uit de Heilige Geest. Zo behandelt Zondag 44 met ons de volmaaktheid die door de Geest in ons leven wordt gebracht.

Je voelt nu misschien twijfel bij je opkomen en vraag je je af of ik op deze manier de hoofdgedachte van Zondag 44 wel juist begrepen heb. Misschien gaat jouw kritiek nog wel verder en vraag je je zelfs af of het wel Bijbels is, wanneer ik de volmaaktheid voorstel als iets, dat nu in ons leven gewerkt wordt.

Wanneer wij deze Zondag doorlezen, dan horen wij immers, dat zelfs de allerheiligsten in dit leven nog maar een klein begin hebben van deze gehoorzaamheid hebben. En in het laatste antwoord lezen we, dat wij onze zondige aard steeds meer leren kennen.

Toch kunnen we deze uitdrukkingen slechts verstaan wanneer we erkennen, dat wij waarlijk geroepen zijn tot volmaakte gehoorzaamheid aan de wet van de Here en een volmaakt leven door en uit de Heiligen Geest.

Van die volmaaktheid spreekt in de eerste plaats vraag en antwoord 113. Daarin wordt het tiende gebod behandeld.

Wij hebben in de zondagen hiervoor de wet van de Here horen prediken. Wij hebben in die wet gezien, dat ons hele leven naar alle kanten toe onder de wet gebonden ligt. Er is geen terrein van ons leven dat niet onder het beslag van Gods wet ligt.

Daarbij hebben we ons niet beperkt tot de erkenning, dat al onze woorden en handelingen door de wet van de Here gebonden zijn. De liefde is immers de vervulling van de wet. Zo hebben we gezien hoe de wet van God ook ons verborgen leven binnendringt. Ook onze gedachten en gevoelens worden door de wet van de Here beoordeeld. Zo moesten wij telkens erkennen dat de wet Gods zich ook uitstrekt over wat er binnen in ons hart omgaat. Daarin werd het wonder van Gods wet ons geopenbaard. Gods gebod is zeer wijd. Het bindt ons hele leven. Maar het raakt ook alle diepten. Het dringt door, zo diep, dat het vanéénscheidt ziel en geest, gewrichten en merg, en het schift overleggingen en gedachten des harten, zoals in Hebreen 4:12 staat geschreven.

Het heeft er de schijn van alsof er in het tiende gebod eigenlijk niets nieuws aan de wet van de Here wordt toegevoegd, alsof in dit gebod uitsluitend gewezen wordt op de doordringende kracht van de wet van de Here.

Toch zouden we zo het tiende gebod niet verstaan.

Het tiende gebod gaat over het leven van de begeerten.

Hierover spraken we ook al bij de overige negen geboden. Het nieuwe in het tiende gebod is echter, dat die begeerten zelf onder de wet van de Here gesteld worden. Wie de

prediking over de eerste negen geboden aanhoort zou kunnen denken, dat de eis van de Here ten opzichte van het leven van de begeerten zich hiertoe beperkte, dat iedere boze begeerte onmiddellijk moet worden onderdrukt en dat alleen aan onze zuivere verlangens ruimte gegeven mag worden gegeven en dat zo aan de wet van de Here voldaan wordt. Hier dringt nu de wil van God tot in het verborgenste van ons leven door. Er wordt meer van ons gevraagd, dan dat wij alleen het oordeel van God over onze begeerten erkennen. Die begeerten zelf moeten helemaal aan de wet van de Here beantwoorden.

Hier hoeft niet uitvoerig te worden gesproken over de vraag wat onze begeerten zijn. Zoals wij door de loop van de rivier te volgen tot de bronnen kunnen komen, zo kunnen we ook doordringen tot de oorsprongen van onze gedachten, gevoelens, overleggingen, stemmingen en gemoedsbewegingen. Dan komen we in de wereld van de begeerten. Daar staan we aan de bronnen van ons leven. Van daaruit wordt alles beheerst. Onze begeerten grijpen als met onzichtbare en uiterst fijn bewerkte vingers in heel ons leven in, in onze gedachten, onze woorden, onze handelingen, onze levenshouding, tot in de uitdrukking van ons gezicht en de klank van onze stem. Je kunt iemands begeerten uit zijn ogen lezen. Het gezicht krijgt zijn vaste uitdrukking door de begeerten, die van binnen heerschappij voeren. In zekere zin kun je zeggen: ik ben wat ik begeer. Heel de gang van ons leven wordt door de begeerten, die de overhand hebben, gestempeld. In de begeerten liggen ook de oorsprongen van de zonde. De zonde overvalt mij niet van buiten af. Wel is er een verzoeking, die de zondige geest als het ware naar buiten lokt. Maar zelfs als we verleid worden komt toch de zonde uit onze geest voort, uit de afgronden, die geen mens heeft gepeild, uit de oerdiepten van de ziel.

Telkens is er een stroming in het Christendom geweest, die meende, dat het genoeg was om die diepten af te sluiten. Je wordt dan opgewekt, om dat leven van de begeerten steeds meer te doden. Dat is de zelfkruisiging zoals we dat in het kloosterleven ontmoeten. Wij horen datzelfde ook buiten het kloosterleven. Het tiende gebod zegt niet dat wij onze begeerten moeten doden. Er hoeft geen geestelijke zelfmoord te worden gepleegd. Een dergelijke zelfmoord, -stel dat deze de mens werkelijk mogelijk is-, gaat tegen Gods gebod in, juist ook tegen het tiende gebod. Jij zal jouw begeerten niet doden, maar jij zult jouw begeerten stellen onder de wet van de Here. Zo alleen is ons leven volmaakt voor God.

Al onze begeerten moeten van het begin af aan op de wet van de Here zijn afgestemd. Daarom kan hier niet volstaan worden met een onderdrukking van onzuivere begeerten. Het is niet zo, dat onze begeerten buiten de wet van de Here om opkomen uit ons hart en dan achteraf worden aangepast aan Gods gebod. Dan hebben ze immers eerst vrij spel gehad om zich dan pas later aan de wet van de Here gewonnen te geven.

Echter de begeerte zelf moet van het begin af aan in harmonie zijn met de wet van God. Wij moeten begeren wat God behaagt. Wij staan hier voor het onmogelijke. Want het één schijnt tegenstrijdig te zijn met het ander. Gods wet komt niet anders tot ons dan door het gepredikte woord. De begeerte is er voor je haar toetsen kunt aan het gebod van God. Hoe zal dan de eerste oorsprong van de begeerte op de wet van de Here afgestemd kunnen zijn. Voor je jouw begeerte onder controle krijgt moet ze al zijn overgegeven aan de wet van de Here.

Wij staan hier voor een onoplosbare tegenstrijdigheid, tenzij wij het werk van de Geest verstaan. De Geest dringt met zijn genade door tot achter de punten die binnen het bereik van jouw bewustzijn liggen. De Geest raakt de bodem van de afgronden en Hij schrijft in

de oerdiepten van jouw ziel, daar waar jouw tastend bewustzijn nooit heeft gereikt, de wet van de Here. Die wet dringt steeds meer in de verborgen diepten door. Ze wordt daar ingegrift. Meen niet, dat je hier moet denken aan een geheimzinnige werking van de Geest buiten jouw geest om. Ook als de wet van de Here in ons hart geschreven wordt, komt de wet van de Here van buiten af tot ons. Nooit zult je ontdekken dat het gebod van God uit de diepten van het zieleleven omhoog komt. Maar de Geest vervult het Gods Woord met zo'n kracht, dat het al dieper doordringt. Zo wordt de wet van God in ons hart geschreven.

Daarom kan niemand hier blijven wachten tot de Geest de wet van de Here hem in het hart schrijft. Ook hier geldt het: "Hoort het Woord van de Here!"

Door de Geest wordt het binnenste van ons leven al meer met de wet van God verenigd. De Geest neemt de tegenstelling weg tussen onze innerlijke ontroeringen en datgene waar de Here behagen in heeft, zoals dat in de wet van God geopenbaard is. De bron zelf wordt gereinigd. De Geest schept een rein hart.

Nu zien we dat het tiende gebod van ons de volmaaktheid vraagt. Onze begeerten zullen volmaakt op de wet van de Here zijn afgestemd. En ons innerlijkste leven zal een volmaakt leven uit en door de Geest zijn. De Geest wekt dan de begeerten op. En de wet wekt de begeerten op. Van het begin af aan wordt jouw begeerte door de Geest geleid in het spoor van de wet van de Here.

Zo wordt de volmaaktheid werkelijkheid. Het leven van onze begeerten wordt niet geknot en ingekort. Er wordt ons niet een rem aangelegd. Ongeremd moet onze begeerte uit de Geest ontsprongen en op de wet van de Here afgestemd, voortgaan tot de daad en het woord.

Zo wordt dan heel ons leven gestempeld door de Geest van de volmaaktheid. Ik zei al, dat onze begeerten in heel ons leven tot uitdrukking komen. De gierigaard wordt in heel zijn wezen door Zijn hebzucht beheerst. Dat zie je gloeien in zijn ogen. Zo legt ook de begeerte, die door de Geest werd gewekt in overeenstemming met de wet van de Here beslag op geheel de uitstraling van jouw leven. Die begeerte krijgt dan steeds meer de overhand. Je krijgt dan in heel jouw leven het stempel van de Geest van de volmaaktheid. Ik hoef niet te zeggen, dat dit nog maar heel weinig in ons leven gevonden wordt. Ik mis dat in mijn eigen leven en ik mis dit in de christelijke gemeenschap. Het tiende gebod is het gebod van de volmaaktheid: de volmaaktheid, die doorstraalt in je hele leven. Ik zeg niet, dat dit niet gevonden wordt, maar je ontdekt hier toch een ontzaglijk tekort.

Je kunt je hierbij niet neerleggen met de verzuchting, dat jouw hier een onbereikbaar ideaal verkondigd wordt. Wie hier op aarde geen klein begin van de volmaaktheid bereikt, zal die ook in de toekomst van Jezus Christus niet vinden. Hier moet om de Geest gebeden worden. Maar de Geest schakelt onze eigen activiteit niet uit. Daarom bewerkt je behoudenis met vreze en beven. Ik moet hier actief zijn onder de leiding van de Geest en de onderwerping aan de wet van de Here. Zo wordt ons leven echt hersteld en krijgt de Geest van God de overhand over ons leven. Daardoor wordt ons leven in de volle zin van het woord op de volmaaktheid gericht.

Hiermee zijn we ondertussen toegekomen aan de tweede vraag. Maar kunnen zij die tot God bekeerd zijn, deze geboden volbrengen?

Ik heb al gezegd, dat de volmaaktheid werkelijkheid moet worden en dat er anders voor ons geen hoop is op de dag dat Christus zal komen om te oordelen de levenden en de doden. Ook in het leven van onze begeerten moet het komen tot de nieuwe

gehoorzaamheid. Hij, bij wie het leven van de begeerten een wildernis van hartstochten blijft, heeft geen deel aan de Geest van Christus.

Hier wordt ons de andere kant geleerd. De volmaaktheid moet er zijn, maar ze is niet meer dan een klein begin. Van dat kleine begin moet niet gering worden gedacht. Het is niet de bedoeling van deze woorden dat een enkele schilfer van ons bestaan wel door de Geest vervuld wordt, terwijl voor de rest alles bij het oude blijft. Dat kleine begin is veel machtiger dan je zou verwachten van een zo bescheiden uitdrukking. Maar het kleine begin van de nieuwe gehoorzaamheid moet toch volledig de overhand krijgen. Laat dat toch voor ons allemaal duidelijk zijn: als dit kleine begin niet beslissend de overhand krijgt over heel ons leven, dan valt er niets te hopen. God heeft ons niet geroepen opdat de zonden in ons de overhand zouden behouden, maar opdat wij waarlijk vernieuwd worden naar het beeld van Christus.

Toch wordt hier van een klein begin gesproken. Je kunt dit woord pas verstaan, wanneer je begrijpt dat je hier voor een oneindige roeping gesteld wordt. Wij moeten volmaakt worden. De Geest moet de bewegingen van ons leven al meer gaan beheersen van het begin tot het einde. Telkens wekt de Geest de begeerten op en Hij leidt ze, totdat Hij ze weer moet loslaten omdat ze verontreinigd worden. Hij moet het werk van Zijn volmaking voleindigen. Hij moet de bewegingen opwekken en ze leiden totdat de bewegingen weer tot rust komen in woord en daad.

Van de oorsprong tot het doel moet de Geest de volle heerschappij hebben.

Als wij zo de wet van de Here verstaan dan is het ons duidelijk, dat wij slechts komen tot een klein begin van de nieuwe gehoorzaamheid. Er is een oneindige roeping. Je kunt nooit rusten in wat je hebt bereikt. Er is geen stuk in ons leven waar wij vaste voet gekregen hebben. Altijd weer moet de Geest ons overwinnen.

Maar daarin is dan ook de volmaaktheid gegeven. Want het is zo, dat wij met een ernstig voornemen niet slechts naar sommige, maar naar alle geboden van God beginnen te leven. Hier is het duidelijk dat in het kleine begin van de nieuwe gehoorzaamheid de volmaaktheid toch gegeven is. Het nieuwe begin is niet een bepaald deel van je verlangens, begeerten, woorden en handelingen. Maar het is het begin dat in dat alles werkt. De Geest krijgt in heel ons leven vaste voet. Er is geen zonde, ook geen boezemzonde in ons, die Hij niet aantast en uitdrijft. Daarom worden wij hier getroost in onze strijd tegen de zonde. Het is de Geest van Christus, Die in ons de overwinning toebedeelt. Christus is ons alles. Hij heeft de zonde en de dood overwonnen in Zijn dood en opstanding. Tot Hem zien wij op, Die Zijn overwinning over het hele terrein van ons leven en in alle diepten en verborgenheden van ons leven zal doorwerken door Zijn Geest. Naar Christus moeten we toe, telkens weer opnieuw.

Daarom laat God ons Zijn wet prediken. De Catechismus zegt, dat God Zijn wet ons op scherpe wijze doet prediken. Met die scherpe wetsprediking is niet bedoeld een prediking waarin in hoofdzaak het stuk van de ellende wordt verkondigd. Dergelijke prediking brengt ons trouwens slechts in schijn bij het stuk van de ellende. Op scherpe wijze wordt ons de wet verkondigd wanneer wij telkens voor de eis van de wet van de Here in de prediking worden gesteld. Ik moet niet over de wet van de Here spreken, maar ik moet die wet verkondigen.

Onder die scherpe wetsprediking leren we onze zondige aard steeds meer kennen. Hierbij wordt wel eens gedacht dat wij door de wet van de Here steeds in het nauw gedreven

worden, maar dan weer vrijgelaten worden. De werking van de prediking zou dan alleen hierin liggen, dat ik alleen stil zou blijven staan bij de erkenning, dat ik tegen alle geboden van God gezondigd heb en geen daarvan gehouden heb. Op deze manier zou het al te gemakkelijk worden om naar Christus toe te gaan. En zo zouden we de naam van Christus misbruiken tot een dekmantel voor een gemakkelijk leven met veel zonden. Maar de wet heeft ons eenmaal in het nauw gedreven en zij sluit de kring steeds nauwer om ons heen. Wat we eerst niet gezien hebben als zonde, gaat ons later zwaar wegen. Daarom moet de wet in de kerk zonder ophouden ontdekkend gepredikt worden. Aan de eer van Christus wordt tekort gedaan als dit deel van de prediking niet in acht genomen wordt. Dan kan er wel een noemen van de naam van Christus zijn, maar zonder een afstand doen van alle ongerechtigheid. En dan is de naam van Christus een ijdelheid. Of laat ik het anders zeggen: dan getuigt de Naam van Christus tegen ons en wordt ons dat tot een oordeel.

Alleen waar de wet van de Here scherp gepredikt wordt is er een oprecht roemen in Christus. Wie tot Christus komt, moet geen andere uitweg meer hebben dan die van Zijn genade alleen. En dan moet Christus de enige weg zijn en blijven. Telkens moet het woord van de prediking ons drijven naar de Here Jezus Christus. Deze prediking is verontrustend en rustgevend tegelijk. Vraag niet om het één zonder het ander. Wij moeten verontrust worden en opgejaagd, opdat wij telkens en telkens weer tot Christus gedreven worden. En de rust van de vergeving en de vastheid van de gerechtigheid die in Hem is, is ons dan een voortdurende vreugde.

Alleen op deze weg raken wij tot de voorgestelde volkomenheid na dit leven. Wie dan volmaakt zal willen zijn, zal het hier moeten worden. Want er moet een vernieuwing naar het evenbeeld van Christus zijn. Zo draagt de Geest de volmaaktheid in ons leven in. Want wie zegt, dat hij in Hem blijft, behoort ook zelf zo te wandelen, als Hij gewandeld heeft.

AMEN

Sondag 45

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 45: HET GEBED

Lucas 18:1-8

1 Hij sprak een gelijkenis tot hen met het oog daarop, dat zij altijd moesten bidden en niet verslappen. 2 En Hij zeide: Er was in een stad een rechter, die zich om God niet bekommerde en zich aan geen mens stoorde. 3 En er was een weduwe in die stad, die telkens tot hem kwam en zeide: Verschaf mij recht tegenover mijn tegenpartij. 4 En een tijdlang wilde hij niet, maar daarna sprak hij bij zichzelf: Al bekommer ik mij niet om God en al stoor ik mij aan geen mens, toch zal ik, 5 omdat deze weduwe het mij moeilijk maakt, haar recht verschaffen; anders komt zij mij ten slotte nog in het gezicht slaan.

6 En de Here zeide: Hoort, wat de onrechtvaardige rechter zegt. 7 Zal God dan zijn uitverkorenen geen recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem roepen, en laat Hij hen wachten? 8 Ik zeg u, dat Hij hun speedig recht zal verschaffen. Doch, als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan het geloof vinden op aarde?

Zondag 45

Waarom is het gebed voor de christenen noodzakelijk?

Omdat het gebed het voornaamste is in de dankbaarheid die God van ons eist; bovendien wil God zijn genade en zijn Heilige Geest alleen geven aan hen die van harte en zonder ophouden Hem daarom bidden en daarvoor danken.

Wat behoort tot een gebed dat God aangenaam is en door Hem verhoord wordt?

Ten eerste dat wij alleen de enige ware God, die Zich in zijn Woord aan ons geopenbaard heeft, van harte aanroepen om alles wat Hij ons geboden heeft te bidden.

Ten tweede dat wij onze nood en ellende grondig kennen, om ons voor het aangezicht van zijn majesteit te verootmoedigen.

Ten derde dat wij deze vaste grond hebben, dat Hij ons gebed, al zijn wij dat niet waard, om Christus' wil zeker verhoren wil, zoals Hij ons in zijn Woord beloofd heeft.

Wat heeft God ons bevolen in ons gebed van Hem te vragen?

Alles wat wij voor lichaam en ziel nodig hebben, zoals de Here Christus dat samenvatte in het gebed dat Hij zelf ons geleerd heeft.

Hoe luidt dat gebed?

Onze Vader, die in de hemelen zijt,

uw naam worde geheiligd;

uw koninkrijk kome;

uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood;

en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;

en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.

Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Amen.

Matteüs 6:9-13; Lucas 11:2-4

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 45

Ons gebed is een gelovig ingaan tot de volheid van de verlossing door Christus.

Want het bidden, waarvan de Catechismus in de deze en de volgende Zondagen spreekt, is een christelijk bidden. Dat wil zeggen: het gaat hier over het gebed, dat in alle opzichten aan Christus is gebonden en geen ogenblik van Hem kan worden losgemaakt. Christus is onze Middelaar. Hij werd voor ons vernederd. Hij heeft geleden om onze zonden. Hij is in de diepte van onze schuld ondergegaan. Maar uit die vernedering werd Hij verhoogd door de Vader en gezet in de hemelse heerlijkheid. Hij heeft de overwinning behaald en een eeuwige verlossing teweeggebracht. Hij zit nu triomferend aan de rechterhand van de Vader.

Wij hebben dit alles beleden in het stuk over de verlossing. En zoals de prediking van Gods wet in het stuk van de dankbaarheid niet kan worden losgemaakt van het stuk over de verlossing, zo is het ook met dit tweede deel van de dankbaarheid. Wij kunnen dit slechts belijden op de grondslag van de verlossing, omdat ook ons gebed een vrucht van

Christus' werk is. En daarom kunnen we ons gebed niet losmaken van het werk dat door Christus is volbracht.

Want alleen door Christus kunnen we bidden. Hij is in de hemel de Voorbidder van de Zijnen. Wij spreken in ons gebed geen woord tot God, waarin wij niet een appèl uitbrengen op de voorbede van onze Hogepriester in de hemel om uit Zijn volheid de vervulling van al onze nood te begeren.

En Hij is het ook, Die Zijn Geest uitstort in de harten van Zijn volk, zodat alleen die Geest ons leert bidden zoals het hoort en die Geest in onze harten zucht met onuitsprekelijke verzuchtingen, zodat door Zijn werking ons zuchten gemaakt wordt tot een gebed om onze volmaking. Zo alleen is ons bidden een christelijk bidden. Van elk ander bidden heeft de Christus Zelf gezegd: want also bidden de heidenen.

Indien wij van ons gebed niet belijden, dat het een ingaan tot de volheid van de verlossing is, dan snijden wij de banden door, die God Zelf gelegd heeft tussen Zijn Zoon en Zijn volk.

Dan maken we ons gebed los van de voorbede van Christus in de hemel en dan vergeten wij de Geest, Die ons leert bidden en zucht in onze harten.

En wat we dan overhouden, dat is de bidder en de bidder alleen, dat is de mens in zijn nood.

En van die bidder persoonlijk, los gedacht van Jezus Christus en de Heiligen Geest, kan heel wat worden gezegd. Van de bidder kan misschien worden getuigd, dat hij veel bidt, aanhoudend bidt, ernstig bidt, maar als gemeente van Jezus Christus kunnen wij van die bidder niets belijden.

En tot belijden zijn we hier in de kerk geroepen.

Belijden is wat anders dan van een mens wat zeggen en opmerken. Belijden is Gods Woord naspreken, zeggen wat de HERE zegt. Belijden is daarom een eed zweren, dat God waarachtig is en getrouw. Het is staan in de waarheid. Het is amen zeggen op Gods Woord.

Wij staan hier op het vaste fundament van de openbaring van het Woord. Wij belijden de genade van Christus, het Koninkrijk van God, de heerlijkheid van de Vader, de verlossing door 't bloed van Christus.

Wij moeten van de waarheid getuigen.

En als wij dan de waarheid van God over ons gebed moeten uitspreken, dan mogen we de genade-band niet doorsnijden, maar belijden, dat wij in ons bidden banden hebben met Jezus Christus, dat wij tot de God van alle genade gaan in de Naam van de Here Jezus Christus, Die overwonnen heeft en overwinnen zal. Zo belijden wij dan in deze Zondag, terwijl we de heerlijkheid van Christus voor ogen houden, dat ons gebed een gelovig ingaan is tot de volheid van de verlossing en wij horen daarvan dan op drie manieren: Ten eerste waarom wij bidden moeten, ten tweede hoe wij bidden moeten en ten derde wat we moeten bidden.

Wij horen dus eerst waarom we moeten bidden.

Het antwoord van de Catechismus op deze vraag lezen wij in deze Zondag: omdat het gebed het voornaamste is in de dankbaarheid, die God van ons eist; bovendien wil God zijn genade en zijn Heilige Geest alleen geven aan hen die van harte en zonder ophouden Hem daarom bidden en daarvoor danken is.

Wanneer je dit deze avond belijdt, gemeente, dan wordt je dus niet geroepen om bezig te zijn met de bidder en zijn gevoelens, met zijn gebedsleven en gebedsspanningen, met zijn gebedsmoeilijkheden en gebedsverhoringen.

Wij staan hier met deze belijdenis door het geloof met beide voeten in het Koninkrijk van onze Here Jezus Christus, geworteld op het vaste fundament van Gods beloften. En zo staande in Gods waarheid belijden wij de kracht van de eeuwige verlossing, waardoor Hij ons, die van Hem vervreemd waren, herschept tot koningen en priesters, zodat wij bidden mogen bij de gratie Gods.

Wij belijden hier dus niet het gebed als een houding of een gebaar van ons, als een hoogste zielsuiting of hoe het dan ook genoemd mag worden.

Maar wij belijden het gebed hier als onze hoogste roeping, die wij volbrengen kunnen door Christus, Die ons krachten geeft. Wij buigen hier voor een gebod van de HERE, waaraan Hij ons onderwerpt door Zijn Heilige Geest.

Het gaat hier over de heerlijkheid van Christus in Zijn gemeente, omdat wij in ons gebed van die heerlijkheid spreken en getuigen. Het gaat hier over de schatten van het Koninkrijk, die ons verworven zijn door de Christus, over de goedertierenheid van de HERE, die ons losmaakt uit de banden van de zonden, opdat wij als kinderen en erfgenamen zouden naderen tot de troon.

Het gebed is het voornaamste stuk van de dankbaarheid. Het is een spreken tot roem van Gods genade, een getuigen, dat de overwinning van de HERE is, een vragen om de vervulling van Gods vaste beloften, een roepen om de volkomenheid van het rijk van God, het is een staan op de vaste gronden van de trouw van de HERE, een belijden van ons geloof voor het oor van God, een belijden, dat Hij de Getrouwe is, Die Zijn werk voleindigen zal.

Wie niet begrijpt, dat hierin de beginselen van ons bidden zijn te zoeken, die mag van het gebed en van de bidder zeggen zoveel hij wil, maar hij zal niet met de kerk van alle eeuwen kunnen belijden, dat het gebed het voornaamste stuk van de dankbaarheid is. Ons gebed is een gelovig belijden van de verlossing, die Christus tot stand gebracht heeft.

Dit wordt ons duidelijk als wij ons bidden vergelijken met het gebed van Israël. Eeuwen te voren had God de verlossing door de Christus aan de wereld toegezegd. En bij het volk Israël, waar deze openbaring van God door de werking van de Geest geloof vond, daar richtte zich de verwachting van het hele hart op de komst van Christus in de wereld en stond al het bidden met de Christus in verband.

Zo heeft Jacob toen hij zijn zonen zegende om de Christus geroepen: Op uw heil wacht ik, o Here. En als dan het volk Israël in Kanaän is gekomen, dan richt de verwachting van Israël zich tenslotte niet op een leven onder wijnstok en vijgenboom, ook niet op bescherming tegen de hand van de vijanden zonder meer. Want in Israëls gebeden brak telkens het roepen om de Christus door, om de eeuwige verlossing en een volkomen overwinning, om de Zoon zelf: och, dat Gij de hemel scheurdet, dat Gij nederdaaldet. God heeft die gebeden van Israël verhoord, toen Hij Zijn eigen Zoon in de wereld zond, toen Hij de hemelen scheurde en God Zelf neerkwam, toen de HERE van de verbond Zelf neerdaalde uit de hemel op de aarde om Zich in het vlees en het bloed van de maagd Maria met dit mensengeslacht te verbinden, om Zelf binnen te treden in de wereld van de mensen, om zo als mens 't werk te doen, dat bij God gedaan moest worden.

Door al de eeuwen heen was om Christus geroepen en God heeft die smeking verhoord in de volheid van de tijd. En al Israëls gebeden worden door die smeking gedragen.

En van hieruit kunnen wij verstaan, dat ons gebed het voornaamste is in de dankbaarheid. Want door Zijn eeuwige en goddelijke kracht heeft de Zoon Zijn werk volbracht. Hij heeft onze zonden gedragen en weggenomen door Zijn lijden. Hij heeft de dood overwonnen en de macht van de Satan verbroken. Hij is opgestaan uit de doden als de Held van Gods verlossing. Hij is naar de hemel gevaren en is gaan zitten aan de rechterhand van de Vaders om daar eeuwig te triomferen en te gloriëren als de Leeuw uit Juda's stam, Die overwonnen heeft.

Dat was de verhoring van het gebed van de aartsvaders en de profeten, dat was de verhoring van de smekingen uit het boek van de Psalmen, dat was het antwoord van God op het roepen van Zijn volk Israël.

Maar dit heeft verder ook betekenis. Dit is ook tegelijk een belofte voor de toekomst, want van toen af aan staan onze harten gericht op de toekomst van onze Here Jezus Christus.

Christus zal Zijn werk tot het volle einde brengen. Hij zal het gebouw van Gods gunstbewijzen volgens Gods bouwplan doen rijzen tot een stad, die de zon en de maan niet meer nodig heeft, omdat het Lam Zelf door Zijn heerlijkheid het hele leven van Gods verlost volk zal verlichten als Hij Zijn glorie tot de volheid brengen zal, ieder haar van ons hoofd zal fonkelen in het licht van Zijn heerlijkheid, ieder grassprietje op aarde zal staan in de glans van de troon en Zijn Naam zal geschreven staan op de voorhoofden. Deze volkomen verlossing is nog toekomst. Het is nog niet geopenbaard (dat wil zeggen: het is nog niet voor de dag gekomen) wat wij zijn zullen, maar wij weten, dat zo Hij geopenbaard zal worden (dat is: zo Hij gezien zal worden op de wolken) wij Hem gelijk zullen wezen, want wij zullen Hem zien zoals Hij is.

Het is nog toekomst. Maar God bewaart ons hier op aarde voor de erfenis, die in de hemel bewaard wordt voor ons. Omdat God Zijn volk voor die toekomst bewaart, houdt Hij ons in stand, voedt Hij ons met brood en geeft ons kleding en behoudt ons in gevaren en vergeeft ons onze schulden en verlost ons van de boze.

Zoals in Israël het bidden zich tenslotte uitstreckte naar de komst van Christus in het vlees, zo grijpen wij biddend naar de volkomenheid van het Rijk van God. O, het gaat om het rijk in ons bidden. En zo tasten wij dan smeekend naar de toekomst van onze Here Jezus Christus, naar Zijn heerschappij van vrede over alle schepselen. En al wat wij nu van de HERE in ons gebed begeren, staat in verband met de erfenis, die voor ons is weggelegd. Wij kunnen niet bidden zonder belofte. Maar wij hebben de belofte: onze God zal Zijn werk tot het volle einde brengen. En het gebed om de voleindiging van Gods werk is de wortel van al ons smeken. Dit is het begin en het einde van ons gebed, het eerste en het laatste wat wij van de HERE begeren.

En zo gaan wij al biddend gelovig in tot de volheid van de verlossing. Wij vragen niet om brood en kleding en bescherming los van de toekomst van Jezus Christus, maar wij roepen om de openbaring van de volkomen heerlijkheid van Jezus Christus over Zijn volk ook in ons brood en in onze kleding en in al onze zorgen voor levensonderhoud. Er is veel bidden, waar het gebed niet het voornaamste in de dankbaarheid is, maar waarachtig christelijk bidden richt zich op de Christus en Zijn heerlijkheid. En als we dit verstaan dan vragen we niet of enkele druppels op ons neer mogen vallen, maar roepen wij om de ontsluiting van de fonteynen van het heil, om de doorbreking van het volle licht van Gods gunst over Zijn volk en over ons leven en dat van de wereld.

De volgorde van het Onze Vader is hier duidelijk genoeg. En het slot van dit gebed wijst aan wat de wortel van ons bidden is: want U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid.

En alleen als wij zo bidden is ons gebed het voornaamste in de dankbaarheid. Omdat wij dan bidden in het geloof, dat het heil van de HERE niet ver van ons is, maar nabij, niet op een grote afstand van tijd en ruimte, maar zo, dat de volkomenheid van het Koninkrijk spoedig komen zal.

De HERE is nabij met het tonen van Zijn volle gunst. En die nabijheid van het volle heil van de HERE in verband met ons gebed, leert ons de Here Jezus in de gelijkenis van de onrechtvaardige rechter. Hij spreekt daar van een vrouw, die bij een rechter lange tijd aanhoudt om volkomen herstel van haar geschonden recht. Eerst volhardt de rechter in een halsstarrig afwijzende houding. Maar als die vrouw de hoop misschien reeds heeft opgegeven, wordt haar plotseling recht gedaan. Ze krijgt haar volle recht. En dan zegt de Here: hoort, wat de onrechtvaardige rechter zegt. Zal God dan zijn uitverkorenen geen recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem roepen, en laat Hij hen wachten? Ik zeg u, dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen.

Het komt in deze gelijkenis aan op het woord spoedig. De Statenvertalers zetten er in hun verklaring bij, dat dit woord spoedig de betekenis heeft van: onverwachts. Onverwachts zal de HERE onze volkomen verlossing doen aanbreken. En elk gebed, dat de HERE aangenaam is en van Hem verhoord wordt, moet gedragen worden door het geloof in die nabijheid van het volle heil in Christus.

De HERE is nabij met Zijn volkomen verlossing. Onverwachts zal Hij recht doen aan de Zijnen. En dit geloof, dat Hij nabij is met de volheid van Zijn gunst moet de Zoon van de Mensen vinden overal waar op aarde Zijn volk vergaderd is.

Dit is een onverwoestbare zekerheid; het vaste fundament van elk waarachtig christelijk gebed.

Er wordt heel wat gebeden, waarin van die zekerheid en die nabijheid van het heil in Christus geen belijdenis wordt gedaan en dan is ons roepen niet als de smeking van profeten en apostelen, maar als het ongeloovig kermen van Israël aan de Rode Zee, toen het de Christus uit het oog verloor en zich blindstaarde op Farao en zijn macht.

De HERE is nabij. En God wil Zijn genade en de Heilige Geest alleen geven aan hen die in dit geloof Hem van harte en zonder ophouden daarom bidden en daarvoor danken.

Want waar zo gebeden wordt, daar is het gebed een oefenen van de christelijke dankbaarheid en een gelovig ingaan tot de volheid van de verlossing en daar is het hele leven van de bidder een leven uit die verlossing en uit die genade door de werking van de Geest.

En dan belijden wij ten tweede hoe we bidden moeten. Het antwoord van vraag 117 zegt ons daarvan, dat we moeten bidden tot de enige ware God, die Zich in Zijn Woord aan ons geopenbaard heeft, dat we ons voor het aangezicht van Zijn Majesteit moeten verootmoedigen en dat we deze vaste grond hebben, dat God ons om Christus' wil verhoren wil. De zaak waarvoor we bidden is niet de onze, maar het is de grote zaak van de God, die Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft.

Daarom moet ons gebed voortdurend gesteld worden onder de tucht van het Woord. Dat Woord zegt ons wat we moeten bidden, zoals we straks verder zullen horen. Hier moeten we eerst iets anders leren verstaan.

Wanneer wij ons en ons gebed onderwerpen aan de tucht van het Woord, dan onthult het Woord van God ons wat de ware nood van ons leven is. De zwakheid van het vlees doet ons leven in een droomwereld, waarin wij denken te zien wat voor ons belangrijk is. Het vlees, dat in ons is overgebleven, meent de nood van het leven klaar en helder voor ogen te zien.

Maar Gods Woord tuchtigt ons en stelt in het licht wat de werkelijke nood van ons leven is: de kleinmoedigheid van ons ongelovig hart, het vleselijk zien op de dingen om ons heen, het vergeten van de koninklijke heerlijkheid van het Rijk en de volheid van de verlossing in Christus Jezus.

Petrus wandelt op de zee. Maar het vlees wordt machtig over hem en dan meent hij zijn nood duidelijk voor ogen te zien: het zijn de schuimende golven van het water onder zijn voeten. Maar het tuchtigende woord van Christus ontdekt hem aan de ware nood van zijn leven: gij kleingelovige, waarom hebt gij gewankeld?

Dit is niet de ware nood van ons leven, dat wij omringd worden door gevaren, dat oorlogsdreigingen in de lucht hangen, dat winkels worden gesloten en de handel stagneerde, dat de scheepvaart misschien moet worden stilgelegd, dat hoge prijzen en voedseltekort misschien straks, -als de oorlog lang duurt-, het leven moeilijk gaan maken. Ook is de ware nood niet dat het morele leven van ons volk en de volkeren om ons heen nog meer verdorven wordt en de goddeloosheid toeneemt en de verzoeking zwaarder worden voor ons en onze kinderen.

En dit is ook niet de werkelijke nood van ons leven, dat de kerk van vandaag door vijanden wordt omringd en dat het christelijk leven en werken door de vijand wordt bedreigd, ook van binnen uit.

Maar dit is de werkelijke nood, dat we als gemeente, tegen het Woord van Christus in, vaak bang zijn Christus te belijden, terwijl het de Vader behaagt ons, nu midden in ons strijden en arbeiden, het koninkrijk te geven.

Het Woord van God onthult ons de ware nood van ons leven en daarom moeten wij ons onder de tucht van het Woord voor het aangezicht van Gods majesteit verootmoedigen om onze zonden en ons kleingeloof, onze traagheid en onze vrees.

Maar dit is de grootheid van Gods genade over ons: de zaak van ons leven is de onze niet, maar het is de zaak van onze God. Niet ons, o Here, niet ons, maar Uw Naam zij eer.

Petrus op de golven meent, dat het zaak is voor hem om weer aan boord te komen, maar het is Gods zaak in zijn Leven, dat hij bewaard wordt om als apostel te arbeiden, dat hij behouden wordt opdat hij met zijn leven de Christus zal dienen.

Het is de zaak van de HERE waarvoor wij leven en werken, waarvoor wij een baan en een gezin hebben. Het is om de zaak van de HERE alleen. En daarom moeten we ons wel voor God verootmoedigen, omdat we de verhoring van onze gebeden niet waard zijn, maar juist omdat het de zaak van God is, weten we zeker dat Hij ons verhoort.

Wij zullen de zaak van de HERE dienen op de aarde, zolang het Hem behaagt en daarom mogen wij de zaak van ons eigen leven de HERE voorleggen als Gods eigen zaak, onze nood als een stuk van de nood van Gods volk, onze strijd als een oorlog van de HERE.

Dat brengt wel een geweldige spanning in ons leven, maar dat geeft ons leven en onze strijd de vaste fundamenten van het verbond van God. Al zijn wij dat niet waard, wil God ons om Christus' wil zeker verhoren, zoals Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft.

En hier opent zich dan de ruimte van Gods Koninkrijk voor de vervulling van al jullie nood, broeders en zusters. Want wat heeft God ons bevolen van Hem te bidden? Daarop is maar één antwoord: wij mogen bidden om de vervulling van al onze noden.

De zaak van jouw leven is Gods zaak. Wij belijden dit in het geloof en in de onderwerping van ons hele leven aan de heerlijkheid van het rijk van Christus. God komt met Zijn genade midden in het leven van de wereld om met Zijn goedertierenheid jou te omgeven, om jou te sluiten in Zijn vaderlijke armen, om jou te dragen langs de afgronden heen, om jouw voet voor wankelen te behoeden, om jou elke dag brood te geven en water en kleding. Hij zal hen nooit om doen komen in dure tijden en in hongersnood.

Ik hoef niet op te gaan sommen wat we de HERE mogen vragen. Je staat daar in het leven, je hebt je woonplaats, je gezin, je arbeid, je zorgen, je moeilijkheden, je tegenslagen, je teleurstellingen, je uitgestelde hoop en je beschaamde verwachtingen. Je ziet het leven om je heen, je strijdt mee met de kerk van de Here, de worsteling om de waarheid en de heiligheid van de HERE, de worsteling om de hoogheid van de HERE te belijden in het hele leven.

Alles waar je bang voor bent, mag je voor Gods aangezicht brengen.

Maar zoek dan eerst het Koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid en alle dingen zullen je uit de volheid van dat koninkrijk geschonken worden.

In ons gebed gaan wij gelovig tot die volheid in. In ons gebed belijden wij, dat ons leven door genade geworden is tot een leven in het Koninkrijk, een dagelijks beërven van al de schatten en weldaden van Christus, een staan en strijden in de heerlijkheid van God.

Dit is een zaak van geloven. Want wie alleen de dingen opmerkt, die men kan zien, leeft ongelovig naar het vlees en niet naar de Geest: hij weet ook niet te bidden, zoals de HERE het in het stuk van de dankbaarheid van ons vraagt. Maar wie gelooft de dingen, die men niet ziet, die gelooft de heerlijkheid van het Koninkrijk van Jezus Christus en tast biddend naar de volheid van de verlossing.

Wij moeten ons al biddende bekeren van onze zonden en ons kleingeloof, we moeten bidden tegen ons eigen vlees we moeten ons over ons ongeloof heenbidden om over de dingen, die men ziet, de handen te strekken naar onze HERE Jezus Christus.

Dan is het gebed een kracht in ons leven. Of laat ik het anders zeggen: dan is in ons gebed de HERE onze kracht en sterkte en leven wij getroost en verblijd in de heerlijkheden van Zijn koninkrijk.

En als dan de nood brandt om ons heen en de dingen, die men ziet ons van alle kanten bedreigen, dan knielen wij voor het oog van onze God en gaan wij in ons dagelijks gebed in tot de volheid van de verlossing. Want de HERE is ons nabij met het volle heil in Christus Jezus. En Hij zal komen, onverwacht.

AMEN

Sondag 46

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 46: ONZE VADER IN DE HEMEL

1 Johannes 3:18-24

18 Kinderkens, laten wij liefhebben niet met het woord of met de tong, maar met de daad en in waarheid. 19 Hieraan zullen wij onderkennen, dat wij uit de waarheid zijn en voor Hem ons hart overtuigen, 20 dat, indien ons hart (ons) veroordeelt, God meerder is dan ons hart en kennis heeft van alle dingen. 21 Geliefden, als ons hart ons niet veroordeelt, hebben wij vrijmoedigheid tegenover God, 22 en ontvangen wij van Hem al wat wij bidden, daar wij zijn geboden bewaren en doen wat welgevallig is voor zijn aangezicht. 23 En dit is zijn gebod: dat wij geloven in de naam van zijn Zoon Jezus Christus en elkander liefhebben, gelijk Hij ons geboden heeft. 24 En wie zijn geboden bewaart, blijft in Hem en Hij in hem. En hieraan onderkennen wij, dat Hij in ons blijft: aan de Geest, die Hij ons gegeven heeft.

Zondag 46

Waarom heeft Christus ons geboden God aan te spreken als: Onze Vader?

Christus wil reeds bij het begin van ons gebed in ons het kinderlijk ontzag en vertrouwen jegens God wekken, waarop ons gebed gegrond moet zijn.

God is immers door Christus onze Vader geworden en Hij zal ons nog veel minder onthouden wat wij met waar geloof van Hem vragen, dan onze vaders ons aardse dingen weigeren.

Waarom wordt hieraan toegevoegd: die in de hemelen zijt?

Daarmee leert Christus ons over de hemelse majesteit van God niet aards te denken, en van zijn almacht alles te verwachten wat wij voor lichaam en ziel nodig hebben.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 46

Wij horen deze avond, dat God ons gebiedt Hem aan te spreken als "Onze Vader".

Wij hebben hier dus te doen met een gebod van God. Het is niet aan ons overgelaten om te beslissen hoe wij de Here zullen aanspreken. Hij heeft Zich onze Vader genoemd, Zich als onze Vader geopenbaard en wij zullen ons in ons gebed bij die openbaring aansluiten en Hem noemen zoals Hij is: onze Vader, Die in de hemelen zijt. Evenals heel ons gebed is dus ook de aanspraak gegrond in een roeping.

Dat wil dus zeggen, dat wij in ons gebed God onze Vader moeten noemen en dat het ons niet geoorloofd is op een andere manier Hem tegemoet te treden

Het spreekt echter vanzelf, dat het hier niet gaat om een woord. Wij moeten God aanroepen als onze Vader, maar dat hoeft niet steeds opzettelijk in dat ene woord tot uitdrukking gebracht te worden. God heeft Zich onder vele namen bekend gemaakt. In al die namen heeft Hij ons geopenbaard Wie Hij is. In elk van die namen toont Hij ons een andere kant van Zijn heerlijkheid.

Wij moeten die openbaring van God in Zijn namen verstaan. Want wanneer wij Gods heerlijkheid, zoals die in Zijn namen is geopenbaard, verstaan, dan nemen we de kennis van die heerlijkheid in onze geest op en dan is Hij ook van die kant uit bezien voor ons een God van dichtbij geworden. Niemand kan helemaal omvatten wat God in Zijn namen heeft geopenbaard. Elk van Zijn namen is als een tempel, die van Zijn heerlijkheid vol is. Die heerlijkheid kun je niet doorgronden. Maar je moet in de tempel gaan om Hem daarin te aanbidden.

Het spreekt vanzelf, dat wij in ons gebed ons aansluiten bij datgene wat wij in de tempel van Zijn heerlijkheid gezien hebben. Telkens spreken wij Gods namen uit. En wij gebruiken niet steeds dezelfde naam. De inhoud van ons gebed is van betekenis voor de vraag met welke naam wij God zullen aanspreken. In het uitspreken van één van die namen doen wij dan een beroep op datgene wat wij van God mochten zien in Zijn tempel en wat van die heerlijkheid in onze geest is ingegaan.

Zo noemen wij de Here bij de namen, die Hij van Zichzelf heeft geopenbaard. Wanneer wij vanavond belijden, dat God ons bevolen heeft Hem als Vader aan te spreken, dan gaat het niet om het woord, maar om de zin en de betekenis van onze aanspraak. Letten we op die zin en betekenis, dan moeten we erkennen, dat wij God op geen andere wijze kunnen aanspreken dan zo.

Het kan misschien op deze manier duidelijker gezegd worden: wij kunnen God alleen aanroepen in de erkenning van Zijn verbond. In Zijn verbond is Hij ons een Vader geworden. Zijn verbond is de herschepping van onze verhouding tot Hem. Daarin wordt het oorspronkelijke hersteld en zelfs tot grotere glorie opgevoerd. God schiep ons als Zijn kinderen. Door Zijn genade stelt Hij ons weer in die oorspronkelijke verhouding tot Hem. Maar aan dat oorspronkelijke is nog iets toegevoegd. Want God is in Jezus Christus onze eeuwige Vader geworden.

Hoe wij God nu ook aanspreken, onze aanspraak zal steeds moeten rusten in Zijn verbond, in die herstellende gemeenschap, in Jezus Christus. Dit is immers de enige verhouding waarin wij tot God kunnen naderen. Buiten het Verbond is God voor ons verborgen. Als aan de andere kant van de oceaan een mens onze naam uitspreekt en de hand opsteekt, dan geven wij geen antwoord, eenvoudig omdat we daarvan niets horen of zien. Over de zee heen is geen gemeenschap mogelijk. Zo weet God wel alle dingen en Hij hoort iedere zucht. Hij heeft zelfs gelet op het sterk roepen van mens en beest in de stad Ninevé. Maar een dergelijk roepen is geen bidden. God wil van ons gebeden zijn. Hij eist van ons, dat wij in ons gebed gemeenschap met Hem zullen hebben. Dan moeten we verstaan, dat wij door de genade van Christus als over de zee heen zijn gedragen. Wij moeten Gods verbond erkennen. Dan roepen wij God altijd aan als onze Vader in Jezus Christus. Dan is Hij zeer dicht bij ons, hoe wij Hem verder ook mogen noemen.

Zo kunnen wij God ook aanspreken als de Heilige. Daarin erkennen wij Hem als de Hoge en Verhevene, als die God, met Wie ons leven niet te vergelijken is, als de totaal-Andere. Als wij in die aanspraak de bedoeling hebben het verbond te ontkennen, dan is een dergelijk spreken ijdel. Dan is God als de Heilige een verterend vuur ook voor ons gebed. Geen mens, die zo voor de Heilige kan staan.

Alleen in het verbond kunnen wij God als de Heilige aan spreken. Dan erkennen wij Hem in die aanspraak wel als de totaal-Andere, maar tegelijk belijden wij, dat wij met Hem gemeenschap hebben en dat Hij als de Heilige tegelijk de Onze is. Zo is Hij ook in Zijn heiligheid onze Vader in Jezus Christus. Daarvan doen wij dan belijdenis en dan is deze aanspraak geheel in overeenstemming met het gebod, dat van God tot ons komt, waarin Hij ons beveelt Hem als Vader aan te roepen.

Wanneer wij God onze Vader noemen dan is het duidelijk, dat daaraan iets is voorafgegaan. Want of wij in de woorden van ons gebed daarvan belijdenis doen of niet, God is de totaal-Andere. Dit was al in het paradijs zo. Daar had de mens nog niet het eeuwige leven. En God was voor de mens nog niet een eeuwige Vader geworden. Het menselijk leven was in het paradijs nog een leven in het vlees. Dat wil zeggen: heel

Adams leven werd beheerst door de bloedsomloop. Die bloedsomloop spreekt van het tijdelijke van ons bestaan. Waar de eeuwigheid aanbreekt, daar houdt de bloedsomloop op. Dat bedoelt de Schrift als zij ons zegt, dat vlees en bloed het Koninkrijk Gods niet zullen beëerven.

Daarbij komt nog, dat wij nu zondig vlees geworden zijn. Heel ons bestaan is door de schuld bedekt. Wij zijn niet slechts tijdelijk-levende mensen, die nog niet zijn overgegaan tot het eeuwige leven, maar wij zijn ook zondaren en onheiligen geworden.

Als gevolg daarvan is het vlees aan allerlei ellendigheid, ja zelfs aan de verdoemenis zelf onderworpen. In het paradijs was het menselijk leven nog niet een eeuwig leven geworden. Daar was nog een verwachten van de toekomstige heerlijkheid. Nu heeft ons vlees helemaal zijn glorie verloren. Het is aan de dood onderworpen. En hoe afschuwelijk God de dood en van stromend bloed vindt, leert ons het Oude Testament. Iedere priester, die de dienst in het heiligdom te verrichten had, moest zich met water wassen en in het wit kleden, opdat alles wat aan de dood en aan de verderfelijke van het vlees herinnerde zoveel mogelijk voor Gods oog verborgen blijven zou.

Christus is nu voor ons gestorven, maar het leven van het vlees is nog niet verheerlijkt. Wij zijn voor God naar het vlees nog even verwerpelijke en afschuwelijke als Adam toen Hij hem riep.

Daarom is aan onze aanspraak in het gebed iets voorafgegaan, namelijk de openbaring van het verbond van de genade. God is de totaal-Andere. Hij is de Eeuwige, die God, Die altijd toornet tegen de zonde en Hij is de volmaakte-Heerlijke, van Wie het leven volkomen tegenovergesteld is aan onze ellende. Als wij Hem met ons leven vergelijken dan kan er geen gemeenschap zijn en dan staat alles in ons leven tegenover Zijn majesteit en heerlijkheid.

Je moet hier niet te gemakkelijk zeggen, dat wij Christus toch hebben. Want dat is volkomen juist, dat God ons Christus geschonken heeft. Maar Hij schenkt Christus alleen aan hen, die weten dat ze voor Gods aangezicht niet kunnen bestaan, omdat Gods leven en het onze in alle opzichten het volmaakte-tegengestelde is. En wij mogen Christus volkomen de onze noemen als wij verstaan, dat in Hem dagelijks een oneindige afstand wordt overbrugd.

Deze gedachte brengt de Catechismus tot uitdrukking waar we lezen, dat God reeds bij het begin van ons gebed in ons het kinderlijk ontzag wekt. Wie dit ontzag vergeet, verwerpt daarin Jezus Christus als de enige Heiland en Zaligmaker. Want hij bidt in de waan, dat zijn leven nu reeds waardig is om met God verenigd te worden, met Hem gemeenschap te hebben en voor Zijn aangezicht gesteld te worden. Wij hebben een dagelijkse Voorbidder nodig. Één, Die elke dag voor ons bij de Vader pleit.

Gods Geest wekt in ons hart daarom dagelijks het kinderlijk ontzag. Ik weet niet in hoeverre wij het ontzag hebben vergeten zijn: in hoeverre vrezen wij de Here nog? We zijn dikwijls wel heel ongelovig en we zijn wel heel bang, dat God ons gebed niet verhoren wil. Maar dit is heel iets anders dan het vrezen van de Here. Want wie bang is voor allerlei dreiging en niet volkomen rust in de belofte van de Here heeft daarin niet met God te doen, die kent daarin niet een beven voor de Hoge en Verhevene, maar is met zichzelf bezig. Een dergelijke bangheid van ongeloof is de Here een gruwel. Daarin wordt Hij als Vader verworpen.

Maar bij al ons klagen over gemis aan geestelijke blijdschap en tekort aan gemeenschap met de Here is het ontzag voor God uit ons leven geweken.

Aan de andere kant mis je dat ontzag ook wanneer je geen besef meer hebt van de tegenstelling tussen het leven van God en uw eigen leven. Dan is het alsof de afstand tussen de Here en ons al is overbrugd en alsof vlees en bloed het Koninkrijk van God kunnen beërven. Dan is het alsof Christus ook vandaag niet moet staan in de breuk om de afstand te overbruggen. Dan is onze theologie een theologie van de glorie geworden, maar dan één van de valse glorie van het vlees. Wij stellen ons dan aan of wij al zijn overgegaan tot het eeuwige leven.

En echt, wij zijn overgegaan, maar alleen in Jezus Christus, dat is alleen in het geloof. Er is iets voorafgegaan aan onze aanspraak "Onze Vader". Het werk van Jezus Christus ging daaraan vooraf en Zijn priesterlijke voorbede in de hemel gaat dagelijks vooraf aan ons dagelijks gebed. Als wij zo alleen in het geloof bidden, dan is onze theologie een theologie van de glorie van onze God. Want dan rust ons leven helemaal alleen in Hem en in Zijn genade.

Het spreekt bijna vanzelf, dat met dit kinderlijk ontzag ook vertrouwen gewekt wordt. Er is veel bangheid en onzekerheid en gebrek aan vertrouwen, omdat er een tekort aan kinderlijk ontzag is. Daar waar het kinderlijk ontzag alles overwint en beslag legt op heel het hart, daar is tegelijk ook het vertrouwen volledig gegeven.

Want wie ontzag heeft voor God als de totaal-Andere, ziet op Jezus Christus, Die onze Middelaar is. In die Middelaar hebben wij alles en ontbreekt ons niets. Juist wanneer in Christus ontzag hebt voor God, is Hij ook jouw onvergelijkelijke Sterkte. Je weet je dan in God geborgen zoals een kind schuilt bij zijn vader. Dan is Hij jouw Rotssteen. Je weet dan immers, dat er aan jouw gebed iets voorafgegaan is: heel het genadewerk van de Here Jezus Christus. En als je dan de mond opent om God als Vader aan te spreken, dan doet je dit in het vaste weten, dat daaraan opnieuw vooraf gaat de voorbede van onze Hogepriester in de hemel, dat uw woorden door Hem gedragen worden en dat door Zijn gebed, voor de troon de afstand tussen God en u weer helemaal wordt overbrugd.

Zo komen wij dan, mensen van vlees en bloed, zondaren en schuldigen, onderworpen aan allerlei ellende tot God. Zoals ons leven van zichzelf is, vloekt het met de eeuwigheid en de heerlijkheid van God. Toch bidden wij tot God de Vader. En dit "toch" zeggen wij in het geloof.

Hierin is ons vertrouwen gegrond. God is de Eeuwige en wij zijn mensen van vlees en bloed. Toch schonk Hij ons in Jezus Christus het eeuwige leven en is Hij onze eeuwige Vader geworden. Hij is die God, Die altijd nog toort. Toch weten wij van de verzoening door het bloed van Jezus en van de aanneming tot kinderen. Hij is de God van de heerlijkheid, voor Wie zelfs de engelen de ogen bedekken, toch heffen wij onze handen tot Hem op.

Zo is aan die aanspraak het hele verbond en de genade van het verbond tot en met vandaag toe voorafgegaan. Maar daarin ligt ook opgesloten, dat hierop iets volgen moet. Het kinderlijk ontzag en het vertrouwen zijn beide de grond van ons gebed, dat God door Christus onze Vader geworden is en dat Hij ons nog veel minder zal onthouden wat wij met waar geloof van Hem vragen, dan onze vaders ons aardse dingen weigeren.

Op die aanspraak moet iets volgen. Wel, daarop volgt de gemeenschap van het gebed. Dit ligt helemaal in het voorgaande opgesloten. Wanneer wij in het geloof "Vader" tot God zeggen, is dat een ingaan tot de genadeschat van onze Here Jezus Christus. In dat geloof bezitten we alles. Want in dat geloof weten wij, dat in Christus de afstand tussen God en ons is weggenomen. Telkens als wij bidden, doen we dat in het geloof, dat de afstand

weggenomen is en dat God bij ons is. Daarmee is ons immers alles geschonken. Net zo goed als onze vaders ons geen aardse dingen weigeren, wijst God onze gebeden niet af. Dit, dat God onze gebeden altijd verhoort, betekent niet, dat Hij steeds doet wat wij vragen. Kinderen kunnen hun ouders soms iets vragen waarvan de ouders weten, dat zij er werkelijk weinig aan hebben of dat het hun zelfs schadelijk zal zijn. Ouders hier wijzen natuurlijk ook hun kinderen wel eens iets af. Maar u ouders wijst ze nooit af als ze om uw liefde vragen. Dit mag zo nu op onze verhouding tot God worden toegepast. Dit is toch het eerste in ons gebed, dat wij God om Zijn liefde vragen, dat door de genade van Christus de afstand tussen Hem en ons al meer wordt overwonnen. Wie niet weet, dat dit het eerste in ons vragen is, zal nooit iets verstaan van datgene wat het geloof gebedsverhoring noemt. De verhoring van ons gebed is dit, dat God ons Zijn liefde betoont en dat wij al meer in de gemeenschap van Zijn liefde mogen verkeren.

Hoe weinig zijn wij in ons bidden telkens op die gebedsverhoring ingesteld. Wat het tweede moet zijn en blijven, onze wensen en begeerten, wordt vaak op de voorgrond gezet, alsof dat het eerste is. Wij zetten vaak ons gebed achterstevoren. En wanneer God dan niet luistert naar een dergelijk scheef getrokken gebed dan zetten wij een probleem op en spreken van onverhoorde gebeden.

Dit is het eerste, dat wij God om Zijn liefde in Christus vragen. Daarbij ben ik dan ingesteld op de mogelijkheid, dat God deze meerdere liefde op een heel andere wijze betonen zal dan ik mij had voorgesteld. Maar wij mogen steeds bidden in het vertrouwen, dat God ons oneindig meer van Zijn liefde schenkt dan wij ons met onze wensen en begeerten hadden voorgesteld.

Wij bidden in het geloof in Gods genade en God geeft hierin de verhoring, dat Hij door Zijn liefde de afstand overwint, die ons van Hem gescheiden houdt en ons Zich al meer als een Vader openbaart. Wel blijft ons leven in het vlees steeds een zekere blijvende scheiding tussen Hem en ons. Vlees en bloed zullen nooit volledig de heerlijkheid beërven. Het verderfelijke zal onverderfelijk worden opgewekt. Dan zullen wij eeuwig bij God zijn en dan zal niets meer in ons bestaan in Zijn hart of in het onze de herinnering aan een afstand oproepen. Maar hierin overwint Gods liefde al in deze tijd de afstand, dat Hij al meer met Zijn liefde ons bedekt en ons al meer door die liefde doet leven, dat Hij ons leven steeds meer heiligt tot de gemeenschap met Hem en die gemeenschap op ons leven al meer het stempel drukt.

Ik kan dan gebeden hebben om afwending van een bepaalde dreiging. Maar als God het dan anders doet dan ik gehoopt en gebeden heb, dan zal Hij in de beproeving mij vaster aan Zich binden dan ik had durven hopen en zal mijn leven in het vlees geheiligd worden tot de gemeenschap met Hem. Zo volgt op de aanspraak "onze Vader" steeds de verhoring van al onze gebeden.

Natuurlijk houdt dit in, dat wij dan van God niet aards mogen denken. Daartoe dient de toevoeging: "Die in de hemelen zijt". In deze woorden roept Christus, Die dit gebed ons geleerd heeft, de afstand weer voor de geest. Maar nu wij de aanspraak "onze Vader" verstaan hebben betekent dit natuurlijk niet, dat wij weer tot ons eerste punt terugkeren. Wij hebben gezien dat in Gods verbond de afstand overbrugd werd en dat God Zijn verbond op zo heeft ingesteld, dat in Christus de afstand elke dag overwonnen wordt. Hier gaat het er echter om, dat wij telkens vergeten dat God tot Wie wij bidden de Almachtige is. Wij meten vaak de mogelijkheden af, welke ons inziens in de verhoudingen hier beneden gegeven zijn. Alsof God gebonden zou zijn aan datgene wat

bij de mensen mogelijk is en in de harten van de mensen is opgeklommen. Daarom leggen wij vaak onze gedachten aan de Here voor alsof Hij daaruit een keus zou moeten maken. Daarin halen wij Zijn majesteit omlaag.

Hier bidden wij tot God, Die in de hemelen woont. Hij is onuitputtelijk en ondoorgrondelijk in Zijn liefde. Hij is in die liefde de altijd-Gevende en Hij geeft zonder ophouden. Zo hoog de hemel is boven de aarde overtreft Zijn liefde onze verwachting. Hoe meer we hiervan verstaan des te duidelijker wordt het ons dat ons bidden zo grenzeloos ongelovig is.

Wat verstaan wij er nog weinig van, dat wij in het gebed, dat Christus ons geleerd heeft, in de ruimte van de hemels zijn gezet. Wij spannen ons soms in om in ons gebed veel te vragen en wij bidden alsof de verhoring hiervan afhangt, dat wij de Here heel veel opsommen. En dit weten wij in het geloof, dat als we slechts de mond openen, de hemel voor ons opengaat. Laat ons dan slechts hierop bedacht zijn, dat wij gelovig onze mond open doen voor God. Dan zal Hij ons in Christus Zijn volle liefde schenken.

AMEN

Sondag 47

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 47: DE EERSTE BEDE

Psalm 19

Voor de koorleider. Een psalm van David.

2 De hemelen vertellen Gods eer,
en het uitspansel verkondigt het werk zijner handen;
3 de dag doet sprake toestromen aan de dag,
en de nacht predikt kennis aan de nacht.

4 Het is geen sprake en het zijn geen woorden,
hun stem wordt niet vernomen:

5 toch gaat hun prediking uit over de ganse aarde
en hun taal tot aan het einde der wereld.

Hij heeft daarin een tent opgeslagen voor de zon,
6 die is als een bruidegom die uit zijn bruidsvertrek treedt,
jubelend als een held om het pad te lopen.

7 Van het ene einde des hemels is haar opgang
en haar omloop tot het andere einde;
niets blijft verborgen voor haar gloed.

8 De wet des Heren is volmaakt,
zij verkwikt de ziel;
de getuigenis des Heren is betrouwbaar,
zij schenkt wijsheid aan de onverstandige.

9 De bevelen des Heren zijn waarachtig,
zij verheugen het hart;
het gebod des Heren is louter,
het verlicht de ogen.
10 De vreze des Heren is rein,
voor immer bestendig;
de verordeningen des Heren zijn waarheid,
altogader rechtvaardig.
11 Kostelijker zijn zij dan goud,
ja, dan veel fijn goud;
en zoeter dan honig,
ja, dan honigzeem uit de raat.
12 Ook laat uw knecht zich daardoor ernstig vermanen;
in het houden ervan ligt rijke beloning.
13 Afdwalingen - wie bemerkt ze?
Spreek van de verborgene mij vrij.
14 Behoed ook uw knecht voor overmoed,
laat die over mij niet heersen;
dan ben ik onberispelijk
en vrij van grove overtreding.
15 Mogen de woorden van mijn mond
en de overleggingen van mijn hart
U welgevallig zijn,
o, Here, mijn rots en mijn verlosser.

Zondag 47

Wat is de eerste bede?

Uw naam worde geheiligd.

Dat wil zeggen:

Geef ons eerst dat wij U naar waarheid kennen en U heiligen, roemen en prijzen in al uw werken, waarin uw almacht, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid glansrijk stralen.

Geef ons ook dat wij ons hele leven - onze gedachten, woorden en werken - daarop richten, dat uw naam om ons niet gelasterd, maar geëerd en geprezen wordt.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 47

Wij zijn in deze zondag geroepen belijdenis te doen van de eerste bede: Uw naam worde geheiligd.

Dit is het eerste wat wij in ons gebed van God vragen. Dit gaat aan alle andere beden vooraf, omdat de roeping voor de heiliging van Gods Naam te leven aan alle andere dingen in ons leven vooraf gaat.

Wij bidden hier niet voor God, om dan straks met de bede om het dagelijks brood, om de vergeving van de zonde en de verlossing van de boze iets voor ons zelf te gaan vragen.

Wij kunnen God nooit iets anders bidden dan iets voor ons.

Maar het gaat in dit gebed wel om God. Om Gods wil vragen wij voor ons de heiliging van Gods Naam.

Want dit is het eerste in ons leven, dat wij Gods Naam mogen heiligen. Het is de roeping die tot de verlost gelovigen uitgaat, dat ze God om Zijn liefde en genade roemen en prijzen in het leven. En als de Geest ons hart heeft opengebroken voor het verstaan van die liefde van God, als wij onder het horen van het Evangelie onszelf ontdekt hebben als ellendigen, die een plaats kregen in het paleis van Gods heerlijkheid, dan is ons leven door Gods scepter aangeraakt en dan is de liefde tot Gods Naam in onze harten ontstoken. Dan wordt dit het eerste in ons leven: dat Gods Naam voor alle dingen geheiligd worde. En dan brandt ons dit in de ziel als een vuur, dan is dit ons wonderlijker dan de liefde van de mensen: de liefde Gods in Christus Jezus.

En dan zijn wij overwonnen door de Geest om God boven alles lief te hebben. Maar dan is alles in ons leven nog niet overwonnen om Gods Naam te heiligen. Er zijn overgebleven zwakheden. En er zijn zonden die ons hart aftrekken van de liefde tot God. Er is daarom verdeeldheid in ons eigen leven. Mijn rechterhand is verdeeld tegen mijn linkerhand, omdat het hart verdeeld is tegen zichzelf.

Want het hart, dat gered werd, kan zich alleen volledig geven in de lof van de HERE. Daarin alleen spreekt het zich volledig uit. Dit doen wij alleen met hart en ziel, zodat we ons er volledig aan geven. Hierin alleen raken wij onszelf kwijt. Dit alleen is leven, zoals alleen in de stralen van de zon voor de bloemen het leven is.

Maar door de zonde, die in ons is, is het zolang we op aarde zijn geen ongebroken lofpsalm. Ons leven is geen zuiver instrument voor God. Er klinkt telkens een valse toon doorheen.

Dit is de nood in ons leven vanwege de Naam van de HERE.

En vanuit die nood bidden wij ons gebed: Uw Naam worde geheiligd. Wij bidden hier een gebed om Gods wil, maar we vragen hier zoals in alle andere beden iets voor ons. Dit is niet een wens die we uitspreken, maar het is een smeking die uit ons hart voor God omhoog gaat. Het is een echt gebed. Want wat we hier vragen behoort tot de dingen, waarom wij volgens Zondag 45 mogen vragen. Wij spreken nu dus over deze eerste bede, waarin wij volgens Zijn eigen wil van God iets voor ons vragen.

Ik spreek u dan van het gebed om de heiliging van Gods Naam en wij horen dan van de betekenis, van de noodzakelijkheid en van de verhoring van dit gebed.

Wij horen dus eerst iets over de betekenis van dit gebed.

Dan moeten we van het begin af vasthouden, dat het hier gaat om een gebed, waarin wij vragen om de hulp van God in onze nood. Het gaat hier niet om de heiliging van Gods Naam. Daarvan hoorden we bij het derde gebod.

Want daar werd ons gezegd, dat de heiliging van Gods Naam het eerste in ons leven is. Wij zijn niet geschapen om voor onszelf wat te leven en te bestaan. En we werden door Christus niet gered om nu verder ons leven in zichzelf af te sluiten. Wij werden geschapen opdat ons leven zou juichen voor God.

Wanneer dit niet de zin en de bestemming van ons leven is, dan is ons leven dor en dood, als een diamant, die weggelegd werd in een donkere kast. Daarin is geen schittering en glans. Een edelsteen moet in het licht gebracht worden en dan gaat hij schitteren en dan speelt het licht er in.

Wij zijn er om God. We zijn er, opdat ons leven verheerlijkt wordt tot meerdere glorie van God. Daartoe zijn wij geschapen. Een mensenleven, dat in zichzelf wordt afgesloten is enkel en alleen een triest leven. Er is al eeuwen gewerkt om de wereld los te maken van het Woord van de genade. Maar overal waar het licht van het Woord Gods

verduisterd wordt en het leven er is om zichzelf en voor zichzelf, daar mag het nog een tijd nabloeien, evenals een afgesneden bloem nog enkele dagen kleur en geur heeft, maar daar krijgt de dood de overhand, daar heeft het leven geen zin en daar gaat men dan ook na verloop van tijd zich ernstig afvragen wat toch de zin van het leven is. Het eind van deze weg is steeds, dat men van geen zin meer weet, dat alles onzin wordt, dat men de dood als de zin van het leven gaat beschouwen. En zo zijn er in onze dagen denkers over de zin van het leven die geen andere oplossing meer zien dan deze, dat de mens geboren wordt om te sterven, dat de angst voor de dood de enige drijfkracht in het leven van dieren en mensen is, dat de angst voor de dood de enige verklaring van het leven is. Dit is de zin van ons leven, dat we er zijn om God, dat we er niet zijn om te lijden en onder te gaan, maar om te juichen, om vol te zijn van de heerlijkheid van God, om een hart te hebben, dat van God weet en dat de weelde van het leven zo dicht mogelijk bij Hem vindt, in Zijn gemeenschap en in de kennis van Zijn Naam, in het zien en aanschouwen van Zijn majesteit, in de koestering door Zijn licht, in de kus van Zijn liefde.

Dit is de zegen van God over ons leven, dat het zin heeft. Het heeft altijd zin. Het had zin in het paradijs. Het heeft zin in deze zondige wereld. Het heeft zin in leed en smart, het heeft zin in blijdschap en droefheid. Het heeft zin en daarin juichen wij nu boven alle duisternissen en boven alle wereldvragen en levensraadselen uit. Er is geen groter verdriet voor mensen denkbaar dan het besef van de zinloosheid. Een mens, die de zin van zijn leven niet verstaat, is er allerellendigst aan toe. Dat is erger dan de dood. Wie de zin van zijn leven niet beseft, gaat ten gronde in een een niet te meten moedeloosheid. De literatuur laat ons telkens dergelijke moedeloze mensen zien. Dit is de moedeloosheid van de rampzaligheid.

Ons leven heeft zin. Het heeft zin als we werken en gezond zijn, het heeft zin als er geen werk meer is, als onze gezondheid is geknakt. Het leven van de geleerde heeft zin, van de minister of van de man met grote verantwoordelijkheid. Het leven van de vergetene heeft zin, van de kleine man in de straat achter zijn wagen.

Want er is een roeping in het leven om in te stemmen met die stem van vele wateren, om mee te zingen in die bruischende psalm voor God, om mee te werken in het leven voor de vrijmaking van het leven uit de duisternis en uit de banden van de vloek, om alle dingen open te breken, opdat ze hun stem laten horen in het grote Halleluja, om priesters en profeten te zijn, om misschien met een dunne, gebroken stem uit de ziekenkamer in te stemmen met de lof van de HERE, om misschien uit de benauwdheid en de doodsdreiging te verkondigen dat de HERE recht is. Hij is mijn rotssteen en in Hem is geen onrecht.

Want God heeft Zijn Naam geopenbaard. De Naam van de HERE, dat is Zijn zelfopenbaring, waardoor wij Hem mogen kennen en wij Zijn Naam mogen noemen. Die zelfopenbaring van God omvangt al Zijn werken. Hij openbaart Zich in al wat Hij gemaakt heeft. Psalm 19 spreekt van die openbaring van God: de hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt het werk zijner handen; de dag doet sprake toestromen aan de dag, en de nacht predikt kennis aan de nacht.

Hij openbaart Zich ook door Zijn voorzienigheid en door de regering van de wereld. Door die openbaring van God in de werken van Zijn handen zijn alle dingen gaan schitteren in het licht van Zijn heerlijkheid, zijn het allemaal parels, die flonkeren in de volle zon. Nu is dat verduisterd door onze zonden, het is verdorven en verontreinigd, het

werd weggesloten in de donkerheid van de vloek. Daarom zien we God niet in de dingen, die Hij heeft gemaakt. En als in Gods Woord ons niet opnieuw het licht is opgegaan, dan overkomt ons het ellendigste wat een mens kan, overkomen: dan weten we van de zin van de dingen niet meer, dan wordt het leven een zinloze tragiek, dan raakt het kant nog wal. De angst voor de zinloosheid drijft de mensen de dood in.

Maar Gods Naam is ons opnieuw bekend gemaakt in Zijn Woord. In al die zinloosheid, in die razende onzin van het leven, kwam er een stem tot ons, hoorbaar en verstaanbaar: het was de boodschap van Gods vernieuwde liefde in Christus Jezus.

De stem van God, dat was de verlossing. Alleen die stem al betekende bevrijding. Alleen dat spreken al gaf ons verloren leven nieuwe zin. Want daar hoorden we van Gods eeuwig voornemen om de wereld dwars door de zinloosheid van onze zonden heen, weer te herstellen en te vernieuwen tot een paleis van Zijn heerlijkheid.

En zo weten wij nu van Gods Naam in het verbond van Zijn genade. Toch verspreidt de wet van de HERE een volmaaktere glans, omdat zij het hart bekeert. Door die openbaring van Gods verbond weten we, dat deze wereld weer zin gekregen heeft door Jezus Christus, door de Zoon, Die van de Vader tot ons kwam om het leven terug te winnen voor God. En door die openbaring Gods kregen alle dingen nu weer glans. Het geloof ziet Gods liefde weer door de verduistering heenblinken.

Zo kennen wij de HERE weer en wel door de werken van Zijn verlossing in Jezus Christus, omdat we alleen door Zijn verlossingswerk het scheppingswerk verstaan. We weten, dat het een belofte van eeuwig leven heeft. We geloven, dat deze wereld weer juichen zal, dat het bloed en de modder en de trechters van de oorlogsfronten gemaakt zullen worden tot een stad van zuiver goud met poorten, gemaakt van parels.

Dat is het licht van Gods Naam in ons leven.

En dit is de nieuwe zin, die ons leven kreeg, dat wij Gods Naam in Christus Jezus mogen grootmaken, dat wij Hem verheffen mogen boven al onze blijdschap, dat we weer een uitweg hebben en ons leven weer kwijt kunnen.

Daarom bidden wij: Uw Naam worde geheiligd.

Dat is: geef ons eerst, dat wij U met waarheid kennen en U heiligen, roemen en prijzen in al uw werken, waarin uw almacht, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid glansrijk stralen.

Wij bidden niet voor God. Want wij kunnen God niets toebrengen en er is geen schepsel dat God iets geven kan. Wij bidden hier om de vervulling van onze nood. Dit hebben wij nodig, dat God ons de kracht geeft, opdat ons leven mag komen tot de zinsvervulling in de lof van de HERE.

Gods Naam wordt geheiligd. Daar hoeft niet voor gebeden te worden. Gods Naam wordt immers zelfs geheiligd in de grote gerichten over de aarde.

Wij verstaan de betekenis van deze bede, als we er twee woorden invoegen: Uw Naam worde door ons geheiligd. Zo wordt het ook in de verklaring door de Catechismus gezegd.

God is in deze bede de Eerste. Het gaat om Hem, zoals heel ons leven om Hem gaat en geen haar van ons hoofd zin heeft zonder God. Maar we vragen hier iets voor ons. Want ons leven heeft zin als we God kennen en Hem de eer en de lof van ons leven toebrengen. Maar dit zinvolle leven is nog slechts een begin. Daarom is dit gebed zo noodzakelijk.

Wij moeten bidden: uw Naam worde door ons geheiligd. Want er is zoveel in ons leven, dat de glans van Gods heerlijkheid verduistert.

Gods Naam heiligen is vooral God kennen. En God kennen is zo door die-kennis vervuld worden, dat wij dit voor alle dingen begeren: dat we God nog meer mogen kennen, Zijn Naam nog duidelijker mogen zien, getekend in de werken van Zijn handen, nog meer Zijn wijsheid mogen aanbidden in de geschiedenis van de wereld en van ons eigen leven. Wie zijn hart eenmaal voor die glans werd ontsloten, die dorst naar de kennis van Gods Naam, die wil de heerlijkheid van het Woord zien stralen over heel het leven, dieper indringen in de schacht van het Woord van God, al meer Christus' majesteit aanschouwen in het leven, Hem aanbidden als de Opperste Wijsheid, naar Wie alle dingen heenwijzen en van Wie alle dingen vol zijn, Hem eren als de Koning van de koningen, die gezeten is boven volken en overheden, Hem aanbidden als de Koning van Zijn kerk, die Zijn werk voleindigt in de geschiedenis.

In al Zijn glorie ziet Hij er aantrekkelijk uit. Want hier zie je de Koning in Zijn schoonheid.

Wie gedronken heeft van het water, dat Ik hem zal geven, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid, maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden tot een fontein van water, dat springt ten eeuwigen leven.

Christus kennen is de kern van ons leven, eigenlijk kun je zeggen: het leven van ons leven.

Maar hoe traag zijn we vaak om die kennis te zoeken. Wat zijn we telkens tevreden met een eerste indruk. En wat graven, we weinig om die schatten omhoog te halen, om Hem te aanschouwen in Zijn heerlijkheid, om Zijn licht te zien uitstralen over het leven, om Hem te zien als de Opperste Wijsheid, Die Haar stem verheft op de straten en alle dingen zin geeft, om Zijn waarheid te kennen en Zijn Woord in te drinken.

Wij hebben nog geen duizendste van Zijn majesteit gezien. En wij zitten erbij alsof wij alles al weten.

Wie dit verstaan heeft weet van de noodzakelijkheid van dit gebed: geef dat wij uw majesteit en wijsheid mogen kennen. Een ding heb ik van de Here gevraagd, dit zoek ik: te verblijven in het huis des Heren al de dagen van mijn leven, om de liefelijkheid des Heren te aanschouwen, en om te onderzoeken in zijn tempel.

En dan bidden wij niet alleen om toe te mogen nemen in de kennis van Zijn Naam, maar ook om Hem te mogen roemen en prijzen.

Wie tot Gods heiligdommen inging en de eer van de Koning heeft gezien in de wereld weet dat dit de zin van ons leven is, dat we priesters en profeten zijn. Voor Die mens werd het leven tot een lofpsalm. Niet daarin, dat hij altijd een tekst of een psalmvers aanhaalt. Dan zou het slechts de buitenkant van het leven raken. Daarin gaat ook de eenvoud van het leven verloren. Maar wel hierin, dat hij geen woord spreekt, waarin God niet wordt geëerd, waarin niet gesproken wordt uit de schat van Zijn wijsheid. Je kunt dan, toch een nuchter, zakelijk mens zijn. De stijl van uw leven hoeft niet overladen te worden.

Dit is de HERE roemen en prijzen, dat wij geen woord spreken in de wereld buiten het Woord van God om, dat wij nooit en nergens het schepsel de eer van het leven geven, maar al wat we zeggen gedragen wordt door de aanbidding. Zo roemen en prijzen wij de HERE niet slechts wanneer wij uitdrukkelijk Zijn Naam noemen, maar heel de taal van ons hart wordt dan beheerst door de lof van Jezus Christus.

Hier is weer de noodzaak van deze bede.

Wij spreken zo vaak een woord, dat niet gelovig is, niet de taal van het kind van de Vader in de hemel. Wij zijn zo vaak niet vol van Zijn wijsheid en heerlijkheid, dikwijls vertrouwen we op het schepsel, vervreemd ook in deze dagen van de rustige overgave aan God: al zou een leger mij belegeren, mijn hart zou niet vrezen, of al zou een oorlog tegen mij opstaan, zo vertrouw ik hierop.

Wie vandaag met de schrik in zijn ogen alle sensatieberichten doorvertelt, roemt en prijst de HERE niet, maar spreekt als de kinderen van de wereld.

Hierin heb je de HERE te eren, dat uw mond een rustig woord weet te zeggen, ook al trappelt de onrust misschien even in uw hart.

Wie nu begrijpt, dat in al onze woorden de Naam van de HERE geheiligd moet worden, die roept uit deze nood tot God: Uw Naam worde door mij geheiligd. Laat mijn mond U toch eren. Maar de noodzaak van deze bede gaat nog verder. Wij bidden hier, dat wij ons hele leven, -onze gedachten, woorden en werken-, daarop richten, dat Uw naam om ons niet gelasterd, maar geëerd en geprezen wordt.

Uw leven moet vol zijn van de heerlijkheid van de HERE. Het moet een getuigenis zijn van Zijn redding. Vanuit uw leven moet de naaste worden aangegrepen, zodat de Geest door uw woord en werk de greep krijgt op het leven in uw omgeving. Ik kan niet alles opsommen. Ons privé-leven moet zo zijn, dat Gods naam geprezen wordt. Ik mag hier ook wel wijzen op onze politieke en sociale strijd. We hebben onze taak niet vervuld, als we de tegenstander bestrijden. Als onze strijd in bestrijding opgaat, dan is ze armzalig-negatief. En dan zijn we met al de scherpte van onze kritiek, al is ze nog zo juist, nutteloze dienstknechten. De kritiek op valse beginselen, op het opportunisme van deze tijd moet er zijn. Maar als we daarmee klaar zijn, dan begint pas de vervulling van onze roeping.

En dan zijn we niet slechts in de zending en de evangelisatie, maar ook in de politieke en sociale worsteling geroepen om getuigen van Jezus Christus te zijn, van Zijn reddende liefde, opdat wij ook daar mogen spreken: de liefde van Christus dringt ons.

Wij laten zoveel ogenblikken voor dit getuigenis voorbij gaan. Wij zijn telkens zo nutteloos. En als we dan de tegenstander voor de mond geslagen hebben, dan heeft Jezus Christus de overwinning niet. Houdt toch vast, broeders en zusters, dat in jullie woord en jullie werk de Geest beslag moet leggen op het leven, dat Christus door u de greep op het leven krijgt.

Het is een eer om Christus' wil gesmaad te worden, maar dan moet het om Christus' wil zijn. Als je tegenstander jou smaadt omdat hij uit uw mond nooit het woord van Christus' liefde hoort, en er in jouw getuigenis niet een dringen door die liefde heenklinkt, dan is het een oneer en schande en dan wordt de Geest bedroefd, ook al was ons woord raak.

Wie dit verstaat, begint te bidden: Uw Naam worde door ons geheiligd, door ons woord en werk, opdat uw heerlijkheid macht krijgt over de mensen.

En dan weten we van de verhoring.

Zij die vervuld werden van de hartstocht om Jezus te kennen in Zijn dierbaarheid, die profeten van Gods majesteit begeren te zijn, zullen niet hongeren en dorsten. God verhoort dit gebed. Hij wil van het leven van ieder van ons een ere-blokaal maken, ook al zijn duizend dingen van karakter en aanleg tegen ons. Christus wil dit alles overwinnen, opdat uw leven door Hem in bezit genomen wordt. Dan gaat uw leven schitteren als een juweel, dan wordt het een parel in de kroon van Jezus.

En dan leven wij voor de heiliging van Zijn Naam. Dan is dat het eerste, waarvoor we leven. En dan is ons leven leven en al het ander is de dood, het wegsterven in de duisternis.

Want dan is Zijn glans jouw vreugde en Zijn wijsheid jouw vermaak, Zijn kroon jouw weelde, Zijn macht jouw rust, Zijn heerlijkheid jouw glorie, Zijn eer de zin van jouw leven. En al zou dan de wereld in puin vallen, dan is jouw stem nog tot Zijn lof. En al zou het verdriet jou de keel bijna toesnoeren, dan is jouw ademtocht nog een psalm voor Hem. Want al wordt je dan in de diepte neergeslagen, dan wilt je toch nog een loflied zingen. En dan is dit de begeerte van je hart, dat je in je laatste adem nog tot eer van God mag spreken.

God verhoort dit gebed.

En in deze verhoring houdt ons leven zijn zin. Je weet waarvoor je er bent: je bent er voor God. Daarin ben je getrokken uit de onderste kuil van de wanhoop, daarin ben je ontkomen aan het raadsel van de zinloosheid, dat zo hevig is geworden voor de kinderen van deze tijd.

Ons leven kreeg zin. Gods liefde speelt door de schaduwen heen: het wordt alles samengebonden tot een offerande van de liefde, het wordt alles gelegd op het altaar van de vreugde. Het is een reuk van de aanbidding. De geur van de liefde wordt de adem van uw leven.

En dan weten we van de volkomen verhoring van al onze zuchten op de dag van Christus. Nu klinkt de stem nog vals. Nu is er steeds de walm van de zonde.

Maar straks gaan de deuren open en dan staan we in de tempel van Gods heerlijkheid, waar alle bomen zullen ruisen en alle stromen zullen klappen in de handen vanwege de HERE, de God van de hele aarde.

Dan is ons hart niet meer verdeeld tegen zichzelf door de overgebleven zwakheden. Dan is ons leven ongedeeld en dan zullen wij met overvolle harten de Naam van de HERE groot maken.

Want de HERE is groot en Zijn Naam is hoog verheven. Zijn majesteit is boven de wolken en Zijn gerechtigheid kent geen einde. Van Zijn eer en Zijn heerlijkheid is de hemel en de aarde vol.

Neem dan de harp en zing een psalm voor de HERE: Geef de HERE met een juichstem dank.

AMEN

Sondag 48

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 48: DE TWEEDE BEDE

[Openbaring 19:11-21](#)

[11 En ik zag de hemel geopend, en zie, een wit paard; en Hij, die daarop zat, wordt genoemd Getrouw en Waarachtig, en Hij velt vonnis en voert oorlog in gerechtigheid. 12](#)

En zijn ogen waren een vuurvlam en op zijn hoofd waren vele kronen en Hij droeg een geschreven naam, die niemand weet dan Hijzelf. 13 En Hij was bekleed met een kleed, dat in bloed geverfd was, en zijn naam is genoemd: het Woord Gods. 14 En de heerscharen, die in de hemel zijn, volgden Hem op witte paarden, gehuld in wit en smetteloos fijn linnen. 15 En uit zijn mond komt een scherp zwaard, om daarmee de heidenen te slaan. En Hijzelf zal hen hoeden met een ijzeren staf en Hijzelf treedt de persbak van de wijn der gramschap van de toorn Gods, des Almachtigen. 16 En Hij heeft op zijn kleed en op zijn dij geschreven de naam: Koning der koningen en Here der heren. 17 En ik zag een engel staan op de zon en hij riep met luider stem en zeide tot alle vogels, die in het midden des hemels vlogen: Komt, verzamelt u tot de grote maaltijd Gods, 18 om te eten het vlees van koningen en het vlees van oversten over duizend en het vlees van sterken en het vlees van paarden en van hen, die daarop zitten, en het vlees van allen, vrijen en slaven, kleinen en groten. 19 En ik zag het beest en de koningen der aarde en hun legerscharen verzameld om de oorlog te voeren tegen Hem, die op het paard zat, en tegen zijn leger. 20 En het beest werd gegrepen en met hem de valse profeet, die de tekenen voor zijn ogen gedaan had, waardoor hij hen verleidde, die het merkteken van het beest ontvangen hadden en die zijn beeld aanbaden; levend werden zij beiden geworpen in de poel des vuurs, die van zwavel brandt. 21 En de overigen werden gedood met het zwaard, dat kwam uit de mond van Hem, die op het paard zat, en al de vogels werden verzadigd van hun vlees.

Zondag 48

Wat is de tweede bede?

Uw koninkrijk kome.

Dat wil zeggen:

Regeer ons zo door uw Woord en Geest, dat wij ons steeds meer aan U onderwerpen;

bewaar en vermeerder uw kerk;

verbreek de werken van de duivel en alle macht die tegen U opstaat; vrijdel ook alle boze plannen die tegen uw heilig Woord bedacht worden;

totdat de volmaaktheid van uw rijk komt, waarin U alles zult zijn in allen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 48

Wanneer wij bidden om de heiliging van Gods naam dan is deze bede een waarachtig gebed en geen abstracte wens zonder betekenis voor ons leven.

Want deze bede kan slechts tot God worden opgezonden door hen, die erkennen een roeping te hebben ten opzichte van de heiliging van Gods Naam.

Wie van de roeping niet weet, zal dit gebed uitspreken als een kleurloze wens, maar die weet niet van smeken om Gods hulp bij het gehoorzaam vervullen van de roeping en in de worsteling voor de heiliging van Gods Naam in het hele leven; die weet ook niet van de brandende begeerte naar de verhoring en staat er met zijn hart en leven buiten.

Gods Naam moet geheiligd worden, maar we hebben een roeping. Want we werden geroepen om profetisch die Naam te belijden als en zegen voor ons leven en voor het leven van de hele wereld, om die Naam groot te maken en de lof van die Naam te vertellen.

En alleen hij, die weet, dat hij telkens die profetische roeping verzaakt door zijn ontrouw en traagheid, leert deze bede echt te bidden. Want dan alleen stort zich in dit gebed het

hart uit en wordt deze bede verdiept. Dan bidden wij dit niet elke dag in dezelfde toon, maar wordt deze bede soms uit de beroering van het hart tot God opgezonden, soms bijna uit geschreid.

Alleen wie gehoorzaam is ingegaan tot het vervullen van de roeping, kan bidden om de heiliging van Gods Naam.

Ten aanzien van de tweede bede is het niet anders. Ook deze is geen wens, zodat wij er zelf buiten staan. Wij denken bij dit gebed zo vaak uitsluitend aan de bekering van de heidenen aan het andere eind van de wereld. En natuurlijk, ook aan de einde van de aarde moet Gods koninkrijk komen en zo bidden wij hier om het tot geloof komen van de heidenen.

Maar wie alleen daaraan denkt, heeft in deze bede zich nog nooit voor God neergeworpen. Alleen wie van de roeping weet, van de roeping ten opzichte van Gods Koninkrijk, gaat dit gebed verstaan en leert het bidden.

Want zoals we ten aanzien van de heiliging van Gods Naam een profetische roeping hebben, zo hebben wij ten opzichte van Gods Koninkrijk een koninklijke roeping.

En daar het werk van de koningen bestaat in het oefenen van gerechtigheid, zo hebben wij hier de roeping om gerechtigheid te oefenen en wel daarin, dat wij partij kiezen voor de zaak van de HERE en tegen het satanische werk van de boze.

En wie weet, dat hij telkens nalaat om gerechtigheid te oefenen, weet van zijn schuld en zwakheid, van zijn verzaken van het Koninkrijk Gods. Uit die nood leren we bidden: uw koninkrijk kome. Leer ons gerechtigheid oefenen en partij kiezen als uw koningen en leer ons strijden in de worsteling om uw koninkrijk en de erkenning van uw heerschappij over het leven door de scepter van Uw Woord. Leer ons strijden onder Uw heerschappij.

Ook deze bede is geen wens, maar een smeking in de Naam van de Here Jezus. En zij is een gelovig ingaan tot de volheid van Christus' koninklijke gerechtigheid.

Ik spreek u dan van het gebed om de openbaring van Christus' kracht in het oefenen van gerechtigheid en wij zien die gerechtigheid in de onderwerping van het leven, aan Zijn heerschappij, in de bewaring en vermeerdering van de kerk, in het weerstaan en overwinnen van de Satan en in het komen van de volkomenheid van het Rijk.

Wij horen dus eerst van de onderwerping van het leven aan de heerschappij van Christus. Wanneer wij spreken over het Koninkrijk van God betekent dit, dat Christus Koning is over al wat God gemaakt heeft.

Want de schepping is door onze zonde weggezonden onder de vloek van God. Gods gerechtigheid, die eerst een zegen voor de wereld was, verkeerde in een vloek. Die gerechtigheid bleef. Het Koninkrijk werd niet te niet gedaan. Er werd geen kruimeltje grond aan de heerschappij van God onttrokken.

Maar deze gerechtigheid van God betekende een openbaring van de toorn van God over de wereld.

En toch is die wereld onder de openbaring van Gods rechtvaardige toorn niet te gronde gegaan. Want God heeft Zijn gerechtigheid geopenbaard in de toorn, die Hij uitstortte over Jezus Christus aan het kruis. En daarin heeft de wereld een ontkoming gevonden. In dat ondergaan van Christus onder de toorn van God is de wereld gered. Want in het kruis van Christus is, - zoals onze belijdenis het zegt-, niet slechts Gods gerechtigheid geopenbaard, maar ook Zijn genade, namelijk over de wereld, die in die Christus behouden werd.

Zo dankt heel de wereld haar bestaan en leven aan de Christus.

En God heeft Christus verheven tot Koning over die geredde wereld. Hij heeft Hem door de opstanding en de hemelvaart gerechtvaardigd, dat is: in het gelijk gesteld, tegenover degenen die Hem gedood hebben aan het kruis. Zo werd Gods gerechtigheid geopenbaard in de verhoging van Jezus Christus.

En Christus zit nu op de troon van de wereld. Hij troont daar als de Koning van de koningen, boven alle machten en overheden.

Hij heerst daar als de rechtvaardige Koning in gerechtigheid, in die gerechtigheid, die nu niet meer een vloek voor het leven, maar een zegen geworden is. Zijn Woord is de scepter waarmee Hij Zijn regiment uitoefent. Onder die scepter moet alles buigen.

En daarom wordt de komst van Gods koninkrijk allereerst daarin geopenbaard, dat het leven onderworpen wordt aan de heerschappij van het Woord van de genade en zich buigt onder de Verhoogde Christus.

Dat Woord van de heerschappij wordt gepredikt door de kerk. Maar de kracht van dat Woord is niet beperkt tot het leven van de kerk. De hele wereld is door de scepter van dat Woord aangeraakt, omdat de hele wereld in Christus een Koning van de zegenende gerechtigheid van God ontving.

Daarom is het Koninkrijk van God ruimer dan de kerk. Want dat Koninkrijk toont overal Zijn kracht, waar de klank van het Woord gehoord wordt. Het Woord is nooit zonder kracht. Waar het Woord wordt gehoord, daar werkt de Geest. Het Koninkrijk van God wordt zelfs daar geopenbaard, waar aan het Woord weerstand wordt geboden en de gehoorzaamheid aan Christus' heerschappij geweigerd wordt, zoals we straks nog afzonderlijk zullen horen.

Door dat Woord oefent Christus Zijn zegenende gerechtigheid uit. Hij is die rechtvaardige Koning, Die al Gods volk zal richten in rechtmatigheid, zoals we in de psalm van Christus zingen.

Aan die zegenende gerechtigheid moet het leven onderworpen worden. Want zij is reddende genade over het Leven van de wereld.

Hierin is nu de koninklijke roeping van de gelovigen om in de Naam van de Here Jezus Christus gerechtigheid te oefenen, om dienstbaar te zijn aan de onderwerping van het leven aan Zijn heerschappij en partij te kiezen voor Zijn zaak.

Wij moeten gerechtigheid oefenen door partij te kiezen in de worsteling die de wereld beweegt door de eeuwen heen. Wij moeten strijden, opdat de hoogheid van de Christus erkend wordt en het leven overal gericht wordt door het Woord.

Zo komt het Koninkrijk van God tot ons met een roeping. Want dat Koninkrijk moet komen in de wetenschap en in de maatschappij, in het leven van overheid en volk en de regering van het land, in het volle nationale leven, in het leven van bedrijf en op economisch terrein, in de geldwereld en op de beurs, en in de internationale verhoudingen tussen de volken onderling. Het klinkt haast als een bespotting, als ik dit nu zeg. Maar Christus raakt ook dat internationale leven van de volken aan door de scepter van Zijn Woord en Zijn heerschappij dient zich aan ook voor de tronen van de machthebbers. Zij worden geroepen, dat ze niet door ontketening van geweld en het oefenen van onrecht en tirannie, maar door gerechtigheid zullen heersen, door de gerechtigheid van Jezus Christus.

Die gerechtigheid alleen is de redding van het leven van de volken. Want gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is de schandvlek van de natiën.

Daarin moet het Koninkrijk van God komen. En het komt, al buldert er een hele wereld tegen in, en al staan de leiders van de natiën tegen dat Koninkrijk te vloeken en te zwetsen.

Het Koninkrijk komt, omdat de Koning van Gods gerechtigheid de troon van de wereld beklom en Hij Zijn heerschappij tot de overwinning brengt.

Maar dat Koninkrijk komt niet, zoals de regen komt. Het komt door degenen die de Koning belijden en daarin koninklijke gerechtigheid oefenen op de aarde. Het komt door de gehoorzaamheid van Gods gewillig volk, dat zichzelf en zijn hele leven aan die gerechtigheid onderwerpt en nu ook de roeping verstaat om van die heerschappij van Jezus Christus te spreken en te getuigen.

Als wij zwijgen, dan zullen de stenen haast spreken, maar dan zullen ze spreken om ons te veroordelen, want het Koninkrijk Gods komt in de wereld, maar het komt allereerst met een roeping tot al degenen die van Christus zijn.

Wij kunnen de stroom niet keren en het met de hand niet tegenhouden. Want als wij over dit of dat stuk van het leven weigeren gerechtigheid uit te oefenen, dan zal God dat stuk van het leven dompelen in zo grote nood, dat we door de nood gedreven om de gerechtigheid van Christus zullen gaan kermen. Onttrek maar het economische leven aan het Koninkrijk, dan zal de nood nog groter worden, totdat je ook daar om Christus' gerechtigheid gaat roepen en het Koninkrijk gaat belijden. En dan vallen de boeien weg en wordt het leven vrijgemaakt en gered.

Wij hebben een roeping om het gewillige volk van Christus te zijn, om dienstbaar gesteld te worden aan het komen van Zijn heerschappij met ons hele hart en al onze wijsheid en kracht en talent.

Er is hier een koninklijke roeping. En wie deze roeping heeft gehoord en haar volgde, weet ook van de verzaking. Het Koninkrijk Gods moet komen, heel ver weg op Java en Soemba, maar het moet ook komen door uw gehoorzaamheid. Jij moet gerechtigheid oefenen door de Koning te belijden, door zelf koninklijk te strijden en u als een koning van God te gedragen in heel de worsteling van het leven.

Wie de roeping verstond en van de verzaking weet, leert dit gebed bidden. Want die spelt die woorden niet maar na, maar zijn hart schreeuwt in dit gebed tot God omhoog: Uw Koninkrijk kome.

Dan is dit gebed een roep tot de Christus-Koning in de hemel, dan is het een smeken om de openbaring van Zijn kracht in onze zwakheid, opdat wij door Zijn Woord en Geest gerechtigheid mogen oefenen en daarin Zijn Koninkrijk komt op de aarde.

En dan gaan wij biddende tot die gerechtigheid van Christus in, in het vaste weten, dat Hij onze gebeden hoort en dat het Koninkrijk zal komen en dat Hij ons de kracht schenkt om in de vernieuwde toewijding van heel ons leven aan Zijn rijk de strijd weer te strijden, daar waar wij de strijd nalieten en de roeping verzaakten. Zo is dit de adem van de strijders voor het Koninkrijk. Wie niet strijdt en in die strijd ook niet de nederlagen beleeft, weet van dit bidden niet.

En dan bidden wij om de bewaring en de vermeerdering van de kerk.

Waar de kerk wordt geplant, daar komt het Koninkrijk. De kerk is niet het Koninkrijk. Het Koninkrijk is meer dan de kerk. Maar waar de kerk niet is, daar is geen plaats voor het Koninkrijk, Want de kerk is het leger, dat de banier van het Koninkrijk uitdraagt in alle bewegingen van de mensen, in heel de worsteling van de geschiedenis.

En daarom bidden wij, dat de kerk mag uitgaan in de volle wapenrusting van God en dat ze alles mag trotseren en door alle brandingen heen mag breken om de banier over alle hoogten en diepten te dragen en ze te planten in het leven.

Dat gebed heeft in deze 20e eeuw een bijzondere diepte, omdat in zo menig opzicht de kerk zich haar eer liet ontroven en ze bereid was door te gaan onder het juk van een wetenschap, waarin de Christus niet werd erkend en zich een ideaal van menselijke vroomheid liet opdringen, waarin de hoogheid van de Christus over Zijn kerk niet werd erkend.

Ze heeft in zo menig land de glorie van het Woord laten bedekken door menselijke wijsheid; ze heeft het zelfs koel toegelaten, dat de Christus geloochend werd als de Zoon van God, ze heeft zichzelf ook een positie laten aanwijzen en ze liet van zich een genootschap voor de beoefening van menselijke vroomheid maken.

Jij hebt er de hand niet in gehad? Jij bent lid van een kerk, die vrij werd? Nu, verhef u dan niet in jezelf en weet dat onze kerk ook uit die zonde werd uitgehaald door de hand van Jezus Christus, Die gerechtigheid geoefend heeft in afscheiding en doleantie.

Onze kerk werd vrijgemaakt. Och, dat ze nu ook volkomen vrij was. Maar dan staan we niet los van de zonde van de wereldkerk, die zich telkens verkocht om haar Meester te verloochen.

En daarom bidden wij om vrijmaking van de kerk uit de knellende banden van gedachten en idealen van mensen, waarin de Christus niet is.

Daarom bidden wij, dat de kerk weer trouw mag zijn aan haar eigen belijdenis en dat ze weer overal in de wereld de tucht leert hanteren, om daarin ambtelijke gerechtigheid te oefenen en dat ze in de bediening van Woord en Sacrament de oorlog van de HERE weer voert in de eerste liefde, zoals God dat verordend heeft voor Zijn Koninkrijk.

En dat ze zo in stand gehouden zal worden als de gemeenschap van de Heilige Geest, vervuld met kracht en liefde om de roeping te volbrengen, om geheel uit de Heiland te leven in de gemeenschap met Hem.

En waar de kerk zo staat als een pilaar en vastigheid van de waarheid, daar wordt ze bewaard en vermeerderd en daar komt het Koninkrijk, omdat dan het licht van het getuigenis van de kerk uitstraalt over het leven en Zijn gerechtigheid wordt verkondigd en de harten geneigd worden om de bedoelingen Gods te verstaan, om in Zijn wil in te leven, om één met Hem te zijn, om te zoeken wat Hij zoekt en te begeren wat Hij begeert, om het leven te richten op Hem.

En als dan zo de kerk de waarheid over de wereld uitroept, tegen alle leugengedachten, waarin de volkeren gevangen zitten, als ze dan zo het Woord van God predikt tegen alle valsheid, waaronder de duizenden betoverd zijn, dan golft en beweegt het in de wereld. En dan is de kerk niet bezig om hier of daar een kruimeltje grond te verdedigen, maar dan is in de geschiedenis aan haar het initiatief en dan is zij in de aanval.

Dan zal het wel bruisen en koken in het leven, want dan wordt het rijk van de boze te gronde gericht en dan worden de diepste krachten van het satanisch woelen in de wereld losgemaakt om de prediking van Christus' Koninkrijk tegen te staan.

En wetende van dat aangolven van de satanische bewegingen bidden wij tot de Koning van Gods gerechtigheid in de hemel ook om de versterking van alle werken van de duivel en alle heerschappij welke zich tegen Hem verheft en alle boze raadslagen, die tegen Gods heilig Woord bedacht worden.

De Schrift zegt ons dat tegen het Koninkrijk van Christus zich overal het rijk van de boze verheft, en dat overal de overste van deze wereld de Christus-Koning tegenstaat.

Er is eigenlijk geen rijk van de boze, De Schrift noemt de duivel in het boek van de Openbaringen Apollyon. Dat is verderver. Hij kan alleen maar verderven. Daarom kan hij geen rijk stichten. Wat hij bereiken kan is niet meer dan een conglomeraat, een tijdelijke opeenhoping van machten die zich tegen de Christus stellen.

En hij kan ook niet de overste van deze wereld zijn in deze zin, dat hij werkelijk de wereld als een wettig heer in handen heeft. Want Christus is de overste over alle dingen. De duivel kan zich slechts tijdelijk aan het hoofd stellen van allen die in deze wereld het Koninkrijk van Christus willen tegenstaan. Zo heeft hij tijdelijk een verbinding weten te leggen tussen Kajaphas, Herodus en Pontius Pilatus, tussen de paus en de keizer, tussen communist en nationalist om telkens in de wereld een samenhoping van antichristelijke machten op te werpen tegen het werk van Jezus Christus in de wereld.

Maar hij is ook daarin Apollyon, verderver.

Hij weet niets te bouwen, maar alleen te breken. Hij verderft het leven. Hij is telkens in de verwoesting. Hij richt oorlogen op de aarde aan. Maar dat is zijn eigenlijke werk niet, want hij heeft niets aan doden. De levenden moet hij hebben, om levende mensen levend te verderven, om ze te verleiden, om in hun hart een bedoelen en begeren te wekken tegen Gods bedoelen en begeren in.

En zo werkt hij tegen de Christus met boeken en geschriften. Straks houdt het geweld weer op en dan wordt het vrede onder de volkeren en dan wordt er geen schot meer gelost. Maar dan gaat deze strijd verder zonder ophouden en zullen alle machten zich samenhopenen, de machten van kapitaal en arbeid, van wetenschap en cultuur, van overheden en volkeren.

Tegen die ophoping bidden wij : verstoor de werken van de duivel. Werp dat steeds weer uit elkaar. Breek Babylon. En dan weten we van de verhoring. Het is verschrikkelijk als God de aarde beweegt als de machten ineens storten en als tronen omvergestoten worden. Maar daarin is Jezus Christus, Die gerechtigheid oefent op de aarde, gerechtigheid tegen alle satanische samenhopingen. Die telkens weer de machten van iedereen tijd verbreekt van oude regiem en nieuwe heersers totdat straks het laatste Babylon verbroken wordt en de laatste samenhoping van historische machten uiteengeslagen wordt door de adem uit de mond van Christus.

Om die gerechtigheidsoefening bidden wij dagelijks in ons gebed. En dan zullen wij met Christus gerechtigheid oefenen, want dan zullen wij de engelen, dat zijn de duivelen, oordelen, Want wij leven onder de belofte, die ons van Christus gegeven is: en de God van de vrede zal de Satan haast onder uw voeten verpletteren.

Wie het werken van de satan ziet, bidt om de openbaring van die gerechtigheid, bidt dan ook om het komen van de volmaaktheid van Gods Rijk.

Het Koninkrijk Gods is komende in de wereld.

Het leven wordt aan Zijn heerschappij onderworpen. Wij weten niet hoe dat gebeurt. Het Koninkrijk Gods komt niet met uiterlijk gelaat, zegt Christus tot Zijn discipelen, want het is binnen in u. Dat wil niet zeggen, dat het inwendig in de harten van de discipelen komt. Wie zo het Koninkrijk als iets inwendigs-verborgens opvat heeft het in zijn heerlijkheid nog niet gezien.

Christus zegt, dat het in de kring van die discipelen is, onder dat volk, dat Hem kent en aanbidt als de Koning. In het leven van Gods volk komt het Koninkrijk. Het komt over de

breedte van de aarde. Alle volkeren van de wereld zullen een rest mogen toebrengen. Het Koninkrijk komt daarin dat in alle windstreken van de wereld en onder alle kleuren en rassen aanbidders van de Christus gevonden zullen worden.

Maar het komt ook daarin, dat het hoe langer hoe dieper in het leven inwerkt. Daar is een eeuwenlange geschiedenis voor nodig. De wereld moet aanrijpen voor het einde en alle schatten moeten tot ontwikkeling worden gebracht, alles wat in de aarde zit aan krachten en mogelijkheden moet er worden uitgehaald. En dat wordt alles voor de dag gebracht in de worsteling van de mensheid, in de onderwerping van de aarde en het doorzoeken van de wereld, in het tot cultuur brengen van alle rijkdommen. Die ontwikkeling is niet het Koninkrijk. Maar zoals die cultivering van de aarde komt het Koninkrijk. De eer en de heerlijkheid van de volkeren wordt ingedragen in het nieuwe Jeruzalem.

Want steeds als daar weer schatten opgegraven worden uit de wereld van God en nieuwe mogelijkheden worden ontdekt, zijn de belijders geroepen om uit te roepen, dat Christus van dat alles de Koning is. Daarin worden de diepten van de wereld voor het Koninkrijk geopend en oefenen wij gerechtigheid in het partij kiezen voor de Koning en Heerser op de troon. Totdat alles komt tot de volheid. En om die volheid bidden wij. Zo roepen wij om de laatste openbaring van Christus' gerechtigheid in onze laatste begeerte: Kom, Here Jezus, ja kom spoedig.

AMEN

Sondag 49

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 49: DE DERDE BEDE

1 Johannes 2:12-17

12 Ik schrijf u, kinderkens, want de zonden zijn u vergeven om zijns naams wil. 13 Ik schrijf u, vaders, want gij kent Hem, die van den beginne is. Ik schrijf u, jongelingen, want gij hebt de boze overwonnen. Ik heb u geschreven, kinderen, want gij kent de Vader. 14 Ik heb u geschreven, vaders, want gij kent Hem, die van den beginne is. Ik heb u geschreven, jongelingen, want gij zijt sterk en het woord Gods blijft in u en gij hebt de boze overwonnen. 15 Hebt de wereld niet lief en hetgeen in de wereld is. Indien iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. 16 Want al wat in de wereld is: de begeerte des vlezes, de begeerte der ogen en een hovaardig leven, is niet uit de Vader, maar uit de wereld. 17 En de wereld gaat voorbij en haar begeren, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid.

Zondag 49

Wat is de derde bede?

Uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.

Dat wil zeggen:

Geef dat wij en alle mensen onze eigen wil verloochenen en uw wil, die alleen goed is, zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn, zodat een ieder zijn taak waartoe hij geroepen is, even gewillig en trouw vervult als de engelen in de hemel doen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 49

Nu wij belijdenis doen van de inhoud van de derde bede, worden wij gesteld tegenover de soevereiniteit van God.

Naar Zijn wil, dit is naar Zijn soeverein welbehagen, heeft God de hemel en de aarde geschapen. En Hij schiep ons naar Zijn beeld en gelijkenis. In die schepping naar het beeld Gods ligt ook opgesloten, dat God ons een eigenwil heeft geschonken, dat Hij een eigenwil in ons schiep. In die wil schonk God ons een zekere macht. Met de macht van onze wil zijn wij geroepen Hem te dienen.

Zo heeft God aan ieder mens een eigenwil geschonken. Maar God heeft die menselijke wil zo geschapen, dat hij niet in staat is op zichzelf te staan als iets helemaal onafhankelijk. Ik moet mij met de hele wilsmacht van mijn leven stellen onder de macht en de soevereiniteit van God. Dat zijn de grondbeginselen voor het wilsleven van de mensen. Aan die grondbeginselen, waarover ik straks verder spreken zal, kan door geen mens worden getornd.

Het verderf van de zonde openbaart zich ook hierin, dat men die grondbeginselen, die geen mens uit de voegen lichten kan, telkens weer opnieuw ontkent en tegensprekt. Dat gebeurt, wanneer de eigenwil van de mens wordt gezien als iets dat gerechtigd is tot een zekere eigenmachtigheid. Dat is de valse soevereiniteitswaan van het individualisme.

Waar dit hoogtij viert daar stelt ieder mens zich voor als een God. Daar is geen einde aan het eigenmachtig optreden, het doordrijven van eigenwil en het doen gelden van een soevereiniteitswaan. Het op de voorgrond zetten van de eigenwil van de mensen eindigt steeds in een halve of een hele chaos. Het gezinsleven wordt dan van zijn vastheid beroofd, de staat wordt een los verband zonder kracht, er is geen gezag meer in de sociale verhoudingen. Het gehele leven wordt een strijdspel van tegenstrijdige wilsmachten.

Tegenover deze bandeloosheid richt zich telkens een reactie. De grondbeginselen van God kunnen nooit te niet worden gedaan. Zo sterk als eerst verkondigd werd, dat de eigenwil van de mens als volkomen vrij moet worden beschouwd en dat iedereen soevereine rechten op zelfbeschikking heeft uit te oefenen, zo krachtig predikt men na de ondervonden teleurstelling en de gebondenheid en de beperktheid van de menselijke wil. Die wil wordt dan niet langer gezien als iets, dat vrij is in zichzelf en soevereine rechten kan laten gelden.

Tegenover de ongebondenheid van de eigenwil wordt dan de bovenpersoonlijke wil van de totaliteit gezet. De wil van het volk of van de staat heet dan soeverein of men kiest een van de andere verbanden, waarin het menselijk leven zich uitdrukt. De enige wil die dan u en mij nog gelaten wordt is de wil om zich geheel te stellen onder de wil van dat hogere verband, om zich aan die bovenpersoonlijke soevereiniteit over te geven en zich ter beschikking te stellen. Die overgave draagt steeds het karakter van een geloofsdaad. Men kan zich daaraan slechts overgeven zoals een schepsel zich aan de Schepper overgeeft. Met deze soevereiniteitsopvatting zal de kerk het in de toekomst steeds meer te stellen krijgen. Natuurlijk, je moet je er helemaal op instellen, dat wij straks weer een eeuw van het individualisme krijgen. Maar de Bijbel zegt, dat aan die andere richting ten slotte de overwinning in de geschiedenis zal zijn. In de dagen die onmiddellijk aan de wederkomst

van Christus voorafgaan, zal er zo'n allesoepisend machtsverband zijn, dat zichzelf soeverein stelt en geloof eist. Dat machtsverband wordt in de Bijbel Babel genoemd en de wil van Babel zal vlees en bloed aannemen in de figuur van de antichrist.

De Catechismus stelt hiertegenover, dat wij onze eigenwil verloochenen moeten.

Natuurlijk, in die beide stromingen, waarover ik met u sprak, zit de eigenwil op de troon.

Eigenwillig en eigenmachtig is de soeveriniteitswaan van die ene, afzonderlijke mens.

Maar even eigenwillig en eigenmachtig is de mens, die zich aan een hogere wilsmacht overgeeft en de vereiste houding van geloofsgehoorzaamheid aanneemt.

Die eigenwil openbaart zich niet slechts in de genoemde twee richtingen, die de geschiedenis beheersen. Die eigenwil is een macht in het leven van ieder mens. Hij doet zich ook gelden in het leven van de gelovigen. Dat is onze wil door de zonde geworden: eigenwil, triomferend in de eigenmachtigheid.

Die eigenwil is volkomen boos en verdorven door de zonde. Daarvan zegt Paulus in de brief aan de Romeinen beschamende woorden. En het hele getuigenis van de Bijbel veroordeelt de eigenwil, zoals die ook in ons leven overgebleven is, richting geeft aan onze woorden, onze gedachten in bepaalde banen leidt en onze stemmingen beheerst. Telkens als wij in zonden vallen is het de eigenwil, die daarin triomfeert. En telkens hebben wij lust in een dergelijk triomferen.

Die eigenwil moet worden verloochent, opdat wij alleen de wil van God zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn. Ik denk hier weer aan Gods grondbeginsel voor het willen van de mensen. Niet de eigenwil is onze zonde, want God schiep die wil in ons. Maar die wil is bestemd om zich helemaal te stellen onder de soevereine wil van God. Ik moet helemaal met de macht van mijn leven de macht van de Here dienen en die macht is vrijmacht, volkomen soeverein welbehagen, de wil van de Schepper over het geschapene. De zonde nu is hierin gelegen, dat onze eigenwil zich laat gelden tegen Gods wil in en in de plaats van Gods wil. Die verdorven richting van de eigenwil moet worden verlocchent. Ik moet mijn wil helemaal stellen onder de wil van God. En dat is slechts mogelijk in het geloof.

De vraag kan worden gesteld hoe het voor ons mogelijk is de wil Gods te kennen. De wil van Gods, waarvan hier sprake is, is niet Zijn, voor ons ten dele, nog verborgen raad. De Raad van de Here is Zijn eeuwig voornemen. Dat voornemen is ons ten dele bekend. Wij weten nu wat Gods raad inhield voorzover deze nu reeds vervuld werd. Wanneer wij bidden: Uw wil geschiede dan denken wij niet aan de raad van de Here. Daar hoeft niet om gebeden te worden. Want de raad van de Here bestaat al eeuwig.

De wil van de Here, waarvan hier sprake is, is Zijn geopenbaarde Schepperswil. Die openbaring komt tot ons in de werken van Zijn handen en in de Bijbel. Door de zonde is de werkopenbaring van God, die we steeds de algemene openbaring noemen, voor ons niet meer te verstaan, tenzij wij verlicht worden door het Woord van God in de Bijbel.

De Bijbel spreekt slechts met weinig woorden van de wil van de mensen. Machtig spreekt de Bijbel over de wil van God. Die spreekt ons op elke bladzijde tegen. Overal waar Gods machtige soeveriniteit wordt bekend gemaakt, daar worden wij voor de wil Gods gesteld en dat is in alles wat Hij doet en zegt. God spreekt in iedere letter van de Bijbel als de volstrekt-Soevereine, bij Wie de volkeren geacht zijn als een druppel aan de emmer en als een stofje aan de weegschaal.

Die soeveriniteit van God treedt ons ook tegemoet in het Evangelie over de komst en het werk van Jezus Christus. Als ergens Gods volstreckte soeveriniteit geopenbaard is, dan is

dat wel in het leven en sterven van onze Here Jezus. Hij heeft de wil van de Vader volbracht. Hij heeft in Gethsemané zich worstelend op de grond uitgestrekt om Gods wil te verstaan en te volbrengen. Eindeloos heeft Jezus Zich voor de Vader vernederd, Zich volkomen weggeworpen en geofferd. In Christus, Die worstelend Zich in Gethsemané overgeeft, kun je zien hoe hoog God verheven is boven de mensen. Daarin heeft Jezus ons een voorbeeld nagelaten. Hij is in Zijn bukken Zelf ons een voorbeeld geworden. En dan openbaart God Zijn vrijmachtig welbehagen in het gebod, dat Hij ons doet prediken. De hele Bijbel is een uitdrukking van de Gods wil, ook daar waar niet uitdrukkelijk van Gods wil wordt gesproken. Want de Bijbel heeft over heel ons leven gezag en woord voor woord eist zij van ons geloof. Daarom kunnen wij ons onder Gods wil stellen, als wij ons onder het Woord stellen. God heeft in de Bijbel ons ook geopenbaard Zijn medelijden met onze zwakheden. Hij wijst ons als met de vinger de weg van Zijn welbehagen aan.

Niet dat wij voor elk geval Gods wil als het ware kant en klaar uit de Bijbel kunnen afleiden. Dat blijkt wel uit de Bijbel zelf. Paulus zegt, dat wij mogen erkennen wat de wil van God is, het goede, welgevallige en volkomene. Wij moeten graven in de Bijbel om de Gods wil te kennen. Het heeft Hem niet behaagd om ons de Bijbel als een wetboek in de hand te geven. Maar het is Gods wil, dat wij worstelend Zijn wil zoeken te verstaan.

Daarom leert Hij ons ook het gebed: verberg uw geboden voor mij niet.

Maar voor wie zich geoefend hebben in de kennis van de waarheid is de Bijbel als een stem, die zonder ophouden tot hen spreekt: dit is de weg, wandelt daarin.

Om dit verstaan van de wil Gods uit de Bijbel bidden wij ook in deze derde bede. Het is een vragen leid mij in Uw waarheid, leer ijverig mij Uw wet betrachten. Op dit gebed geeft God hierin de verhoring, dat wij Hem zoeken bij dag en bij nacht.

Daaraan moet nog iets anders worden toegevoegd. Ik zei al, dat de Bijbel niet een wetboek is waaruit wij zonder moeite de wet van de Here kunnen afleiden. Je staat telkens voor de vraag wat de wil van de Here is. En de Bijbel geeft ons daarop niet steeds een rechtstreeks antwoord. Want de Bijbel leert ons ook, dat wij ook moeten wij ook Gods wil moeten leren kennen Zijn algemene openbaring. Zonder de Bijbel is die algemene openbaring een gesloten boek. Maar door de Bijbel verlicht gaat ook de door de zonde zo verduisterde wereld voor ons lichten. zodat wij de wil Gods leren kennen uit de geschapen werkelijkheid om ons heen.

In de moeilijkheden, die in onze kring de laatste jaren in toenemende mate ondervonden werden en door de huidige omstandigheden nog groter geworden zijn, wil God ons beter leren verstaan hoe wij Zijn wil leren kennen. Om voortgaande verlichting bidden wij ook hier: verberg Uw geboden voor mij niet. Doe ons toch Uw wil kennen.

Als wij voor de moeiten maar niet terugschrikken dan zal God ons nog veel meer licht doen opgaan en dan zullen wij Zijn wil beter leren kennen. Misschien zal het bij voortgaand onderzoek duidelijk worden, dat het kennen van Gods wil iets moeilijker is dan we ons wel eens hebben voorgesteld.

Daarover moet je je toch niet verbazen. Wij moeten onze eigenwil verloochenen, maar dat heeft niets te maken met het doden van eigenwil. Dat is niet Christelijk, maar boeddhistisch. In onze dagen zijn er mensen, die heel dicht bij het boeddhisme staan, mensen die het Christelijk geloof lasteren, zeggende, dat het Christendom zo iets als het doden van de eigenwil zou leren.

Dit wordt door de Bijbel niet geleerd. Niet omdat dit onwaardig zou zijn voor de mens, maar omdat dit onwaardig is voor de Schepper. Hij heeft ons een eigenwil geschonken, niet om die te doden, want ook geestelijke zelfmoord is een gruwel voor God.

Ik begon te zeggen, dat God dit grondbeginsel voor het wilsleven van de mensen gezet heeft, dat onze wil een eigenwil is en dat wij in die wil van God een zekere macht hebben ontvangen. Nu, die eigenwil moet onder de wil Gods worden gesteld en met mijn macht moet ik de macht van de Here dienen en verheerlijken. Deze volkomen onderwerping van geheel mijn wil aan de soevereiniteit van God, zoals die ons geopenbaard is, is niet een doden van de wil, maar een opvoeren van die wil tot een hoogte, waarvan degenen, die tegenwoordig het Christelijk geloof willen bestrijden, geen begrip hebben.

De zonde moet overwonnen worden, maar de wil moet niet worden beknot. Ons vlees moet wel worden gesnoeid, de kwade ranken moeten er worden uitgesneden, maar ons mens-zijn wordt niet verwoest. God eist van ons niet een willoos overgeven van ons leven aan de wil van God. Maar onze wil moet met de wil van de Vader worden verenigd. Ik moet zelf zeer beslist willen wat God wil. Mijn wil moet aan de wil van de Here gelijkvormig worden. In mijn wilsleven moet het evenbeeld van Christus worden hersteld. Gelijk Hij koninklijk-willend Zich in Gethsemané stelde onder de wil van de Vader, zo moet het ook in ons leven komen tot dat koninklijk met God meewillen.

Daaronder wordt jouw wil niet gebroken, maar hersteld. Genade doet de natuur niet te niet, maar betekent juist de redding van de natuur. Zo komt Gods genade ons leven niet slopen. Er moet wel heel wat worden afgebroken. Wij moeten onze eigenwil verloochenen, dit is de valse richting, die ons willen oorspronkelijk ad door de zonde, nu helemaal overwinnen door de Heilige Geest. Zo moet je heel wat afbreken. Maar dan bouwen als Gods medewerkers, dan positief bezig zijn om met heel de macht van uw leven u te stellen in dienst van Jezus Christus.

Zo is de wil van God voor ons niet iets vreemds, maar door het geloof wordt die wil u eigen, zodat die wil uw wil helemaal opvoert en leidt. Je hebt nog nooit zo sterk gewild dan nadat uw wil uit de boeien van de zonde werd losgemaakt. Zo zullen er ook straks in de hemel geen uitgebluste zielen voor God verschijnen. Daar zal het willen juist opvlammen tot een nooit gekende en nooit-vermoede helderheid en glans. Daar zal het zijn als een stem van vele wateren. De minste op de nieuwe aarde zal duizendmaal energieker willen dan de grootste wilsheld, die buiten Jezus Christus met een armzalige mensenwil tentoongesteld heeft.

Zo weten wij van onze roeping om onze wil helemaal te stellen onder Gods wil. Christus leert ons bidden om de voortgang van Gods werk in dit opzicht. Daarom kunnen wij bidden, wij wilszwakken, wilsverdorvenen, omdat Christus in Gethsemané ons niet alleen een voorbeeld heeft nagelaten, maar in Zijn eindeloze gehoorzaamheid de schuld heeft verzoend en onze wilsrebellie zowel als onze wilszwakheid voor Gods aangezicht heeft bedekt. In Hem hebben wij het volkomen herstel van onze wil. Want Hij voert onze wil, vernieuwd en geheiligd, tot de wil van de Vader op.

Zo bidden wij dan, dat een ieder zijn taak, waartoe hij geroepen is, even gewillig en trouw vervult als de engelen in de hemel doen. Het wordt hier wel heel nuchter gezegd. Je moet hier niet boven je macht grijpen. Je hebt je taak. Daar hebt je jouw macht te oefenen en u onder Gods macht te stellen. En daar komt dan het Koninkrijk in zijn volle heerlijkheid.. Tot de vereisten voor de overwinning behoort niet, dat je een gewichtige positie inneemt. Aan de eenvoudige geeft God de overwinning op het gebed, Wie morgen

weer bidt voor het begin van zijn werk: laat mij dit werk gewillig voor U mogen doen, die zal overwinnen. De volheid van Gods genade ligt hier voor ons open. Wij zullen van genade leven en die genade maakt voor ons een kroon klaar. Wij hebben ons slechts in het geloof volkomen onder de wil van God te stellen.

Daarin zal het wel steeds meer spanning komen. De mensheid in haar grote meerderheid zal steeds verder van God afwijken, maar zij zal dat doen in een steeds beter verstaan van de grondbeginselen van het leven van de schepping. Daarover moet je je niet verbazen. Ook in het ongeloof is een ontplooiing van de mogelijkheden die met de val al gegeven waren. En ook die ontplooiing van het ongeloof zal voor een verbaasde mensenwereld de macht en de majesteit van God openbaren.

Zo zal de mensheid in haar afval van God en in haar steeds driester overtreden van Gods wet de grondbeginselen van het scheppingsleven steeds beter verstaan en van dat beter verstaan in haar ongelovigheid al meer getuigenis gaan geven. Want in haar afval zal de mensheid steeds meer afdalen tot de grondslagen van het leven. Wat eerst nog maar een greep was, dat zal eenmaal in het bewustzijn van de ongelovigen als met felle letters ingeschreven staan.

Nu, bereidt u voor op die verdieping van het ongeloof. Dit zal de mensheid dan in de toekomst steeds beter gaan verstaan, dat de wil van de mens niet geschikt is om op zichzelf te staan. Het ongeloof zal steeds meer geloof gaan eisen. Dit is niet tegenstrijdig. De roep om de leugen te geloven en de persoonlijke wil geheel te stellen onder de wil van de ongeloofsmacht zal al sterker worden gehoord.

Mag God daarentegen het gebed in Zijn kerk vermeerderen om Zijn wil te mogen volbrengen. Hij zal dat bidden verhooren. Naast de verdieping van het ongeloof zal het steeds meer komen tot een verdieping van het geloof in Christus Jezus. Wij zullen Hem steeds meer gaan geloven. En dat geloof zal steeds meer allesomvattend zijn. Uit jaloezie vanwege dat geloof in de kerk, zal de antichrist de gemeente vervolgen. Nu, laat ons dan elkaar in de gehoorzaamheid van het geloof tot jaloersheid verwekken. Daarin wordt de Naam van de Here geprezen en Zijn soevereiniteit alle eer en aanbidding toegebracht. AMEN

Sondag 50

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 50: DE VIERDE BEDE

[Matteüs 6:24-34](#)

24 Niemand kan twee heren dienen, want hij zal òf de ene haten en de andere liefhebben, òf zich aan de ene hechten en de andere minachten, gij kunt niet God dienen èn Mammon.

25 Daarom zeg Ik u: Weest niet bezorgd over uw leven, wat gij zult eten (of drinken), of over uw lichaam, waarmede gij het zult kleden. Is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de kleding? 26 Ziet naar de vogelen des hemels: zij zaaien niet en maaïen niet en brengen niet bijeen en schuren, en toch voedt uw hemelse Vader die; gaat gij ze niet verre te boven? 27 Wie van u kan door bezorgd te zijn één el aan zijn lengte toevoegen? 28 En wat zijt gij bezorgd over kleding? Let op de leliën des velds, hoe zij groeien; 29 zij arbeiden niet en spinnen niet; en Ik zeg u, dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als een van deze. 30 Indien nu God het gras des velds, dat er heden is en morgen in de oven geworpen wordt, zó bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleden, kleingelovigen? 31 Maakt u dan niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmede zullen wij ons kleden? 32 Want naar al deze dingen gaat het zoeken der heidenen uit. Want uw hemelse Vader weet, dat gij dit alles behoeft. 33 Maar zoekt eerst zijn Koninkrijk en zijn gerechtigheid en dit alles zal u bovendien geschonken worden. 34 Maakt u dan niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de dag van morgen zal zijn eigen zorgen hebben; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.

Zondag 50

Wat is de vierde bede?

Geef ons heden ons dagelijks brood.

Dat wil zeggen:

Wil ons zó verzorgen met alles wat wij voor ons lichaam nodig hebben, dat wij daardoor erkennen dat U de enige oorsprong van al het goede bent en dat onze zorg en inspanning en ook uw gaven ons niet baten zonder uw zegen.

Leer ons daardoor ook ons vertrouwen niet langer op enig schepsel, maar op U alleen te stellen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 50

Wij maken deze avond een begin met de bespreking van de tweede helft van ons gebed.

Wij hebben de vorige Zondagen de eerste helft van ons gebed met elkaar overwogen. Wij spraken van Uw Naam, Uw koninkrijk en Uw wil.

Wie de zin van de tweede helft van ons gebed niet verstaat komt licht onder de indruk, dat wij ons hier in ons gebed als het ware honderdtachtig graden omdraaien, dat wij nu gaan staan met ons gezicht naar de dingen, die wij in de eerste helft van ons gebed in de rug hadden. De onuitgesproken gedachte ligt dan voor de hand, dat wij in de tweede helft van ons gebed iets heel anders gaan vragen dan in de eerste helft en dat deze zaken nu pas werkelijk de nood van ons leven raken.

In werkelijkheid vragen wij dan ook in ons gebed iets heel anders wanneer wij gaan spreken van ons brood, onze schulden, en onze verzoeken. Want wij bidden vaak alsof er twee werelden zijn: een wereld van God en een wereld van ons. De wereld van God is dan heel ver. Willen we haar voor de geest halen dan denken we aan een ver verleden, dat we niet hebben meegemaakt of aan een verre toekomst, die we niet meer beleven zullen. En die wereld van ons, nu dat is de wereld van het heden, dat is de werkelijkheid, die wij tasten kunnen, de dampkring, waarin wij ademen, de kring om ons heen, waar onze moeilijkheden liggen. Het verleden en de toekomst is het onze niet, maar het heden, daarin zijn we thuis. Dat is het ons bekende en vertrouwde, dat kunnen we wel uittekenen. Dat is van ons. Als wij zo tot de tweede helft van ons gebed komen, dan

krijgen we het gevoel alsof we vaste grond onder onze voeten krijgen en dan trekken we ons dit aan als een goed passend kledingstuk. Geef ons heden ons dagelijks brood en vergeef ons onze schulden en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze, dat zit ons als aan het lijf gegoten.

Nu weet Gods Woord niets van een dergelijke scheiding tussen een verre wereld van God en een nabije wereld, die van ons is. Daarom is deze manier van bidden van te voren veroordeeld. Dat is geen bidden. Zo bidden de heidenen, die op hun standpunt volkomen gelijk hebben als ze scheiding maken tussen een godenwereld daar in de verte en een mensenwereld om vlak om hen heen.

De gedachte alsof wij in de tweede helft van ons gebed over heel iets anders gaan spreken moet uit ons bewustzijn tot de laatste nerf toe worden weggevoerd.

Het gaat in ons leven eigenlijk slechts om één zaak, dat Gods Naam geheiligd wordt. Al het andere staat daarachter. Ik heb er een vorig keer al op gewezen dat de tweede en de derde bede uit de eerste voortvloeien. Daarover kan nu gezwegen worden.

Maar nu we tot de vierde bede overgaan passeren we geen enkele grens en zetten we onze voeten niet in een andere wereld. God wilde de heiliging van Gods Naam verbinden aan het bestaan van de hele wereld. God schiep de wereld tot Zijn eer. Haar hoogste nood is hierin gelegen, dat in haar bestaan Gods Naam niet geheiligd wordt. En al onze werkelijke nood houdt dan ook verband met de heiliging van Gods Naam.

Die Naam moet door ons worden geheiligd en daarom moeten we eten en drinken en geld hebben voor huur en kleding, want als we dat niet hebben, dan kunnen we niet meer leven en als we niet meer leven hebben we geen adem meer om God te prijzen. Daarom ook moet ons de schuld worden vergeven, want zolang de schuld op ons drukt kan ons hart zich niet opheffen om de Naam van de Here groot te maken. Daarom moet ook de Here ons uitredding uit alle verzoeking en alle boze aanslagen van de duivel keren, want als God ons niet droeg in Zijn hand, dan zouden we wegzinken in de diepten van de satan om ons heen.

God verbond de heiliging van Zijn Naam aan het bestaan van de wereld. En zo is er dan een wereld, een mensenwereld, die ons wel bekende, de wereld van het heden, een veelheid en volheid van tienduizend vormen, kleuren, geaardheden, een wereld waarin je nooit het einde vindt. De geest van alle mensen te samen heeft die volheid nog steeds niet in zich kunnen opnemen. Het is een duizelingwekkend spel van krachten. Een splinter uit deze wereld is een wonder, een ondoorgrondelijk gewrocht van de Schepper. Je neemt het in je hand en je kunt het niet doorgronden en rondom dat stofje in uw hand wentelen zich oneindige werelden.

Maar heel die ondoorgrondelijke-veelvormige wereld bestaat slechts omdat God Zijn Naam wilde heiligen, omdat Hij een monument heeft willen stichten voor de glorie van Zijn Naam en zeeën en landen gecreëerd heeft als Zijn tempelkoren, een wereld, die Zijn lof zou zingen en Zijn Naam zou verheerlijken.

In die wereld vinden wij ons brood, volbrengen wij de daad die ons schuldig stelt, hebben we onze strijd tegen de verzoeken van de boze. Zo is dat leven van mij, dat heel eigene, dat bekende en vertrouwde, geheel en al en enkel en alleen verbonden met de heiliging van Gods Naam. Nu, daarom vragen we niet geheel iets anders nu we tot de tweede helft van ons gebed gekomen zijn. Wij vragen alleen: Uw Naam worde geheiligd, ook in het brood dat we eten, de vergeving van schuld, die wij ontvangen en de uitredding uit al onze verzoeken.

Zo is het dan ook gesteld met de vierde bede: geef ons heden ons dagelijks brood. Hier speelt de verwrongen voorstelling van een van God afgevalen bewustzijn ons wel de meeste parten. Geef ons heden ons dagelijks brood. Heden, dat is dat ons bekende en vertrouwde, de tijdsaanduiding van wat ons eigen is in onderscheiding van verleden en toekomst. Hier staan we dan in ons wereldje. Daar staat als het er op aankomt ook mijn naaste buiten. Wat weet mijn buurman van mijn zorgen en mijn tobben, van mijn zuchten? Heden, heden mijn dagelijks brood. Dat is mijn privé-bezit, daar moet een ander van afblijven. Dat is mijn domein, dat ik met het wapen in de vuisten veroverd heb.

En wanneer we dan zien buiten de grenzen van ons afgesloten bestaan, dan weten we ons geborgen in een grote, machtige maatschappij, onverschrokken, technisch-georganiseerd tot in het uiterste, een bondgenootschap van de tienduizenden, een zaken- en belangengemeenschap van ontelbare.

En tasten we tot de laatste oorzaken, dan denken we aan de natuur, de zon, de wolken, regen en wind, de bodem, het zaad, de wetten van groeien en vruchtzetten.

Onveranderlijke wetten hebben aan de natuur dat vaste bestand gegeven, dat grondigbetrouwbare, dat onbedrieglijke.

Zo is dat brood van heden wel een zaak, die vast staat. Dat alles wordt dooreengeworpen tot de grond toe, wanneer Gods Woord tot ons komt om ons te leren bidden: geef ons heden ons dagelijks brood.

Dat gebed kan alleen geleerd worden door hen, die niet zo zeker zijn van hun dagelijks brood ook al hebben ze geld en goed; door de ontrusten, die Gods recht gezien hebben als een dreigend onweer boven hun werkende handen. boven de nijvere maatschappij, boven de korenvelden.

Al hebben onze handen duizendmaal de kost verdiend, het leven hebben ze verbeurd. En al is de maatschappij een georganiseerde belangengemeenschap zonder weerga, het oordeel wroet reeds in de grondslagen. En al wordt de regelmaat van de natuur niet onderbroken, ook al deze dingen zullen vergaan. Het heeft geen bestaan in zichzelf. Voor zover het in zichzelf bestaat zal het verdoemd worden, zal van die altijd hardwerkende handen het bloed worden geëist, zal die maatschappij als een Babel ineenstorten en zal de natuur worden verduisterd.

Het gaat niet om ons brood op zichzelf, maar het gaat om de Naam van de Here daarin.

Wij bidden niet om een brok eten, om een mondvul voedsel; maar wij bidden om de heiliging van Gods Naam ook in het brood dat wij eten.

De nadruk ligt hier op de eerste woorden van ons gebed. Geef ons. Het gaat er niet om dat we wat te eten hebben en dat we geld hebben voor kleding en het nodige voor de huur en de belasting, maar het gaat er over dat het ons gegeven worden. Wij bidden hier om de gunst van God in het brood dat we eten. Vader gun het ons in Uw liefde. Schenk ons Uw liefde daarin. Wil ons liefhebben. En wil ons in die liefde ons brood geven. Wees ons in dat brood nabij.

Er zijn miljoenen mensen die eten zonder te vragen of het ze van God gegeven is. Die weten niet van de gemeenschap van het verbond. Maar waar het verbond met God wordt gekend, daar is ook brood eten oefening van de gemeenschap met God. Daar is Hij in het brood nabij. Zijn brood is het, dat op onze tafel ligt. Wij eten Uw brood, o God, dat Gij ons in Uw liefde hebt bereid.

Geef het ons, opdat wij, zo zegt de catechismus verder, daardoor erkennen dat U de enige oorsprong van al het goede bent. Dat is het doel van ons brood eten. Het gaat er dus niet

om, dat onze maag gevuld wordt en wij ons behaaglijk voelen, maar het gaat er om, dat wij God erkennen en aanbidden.

Ik sprak al van de schuld in dat alles. Boven ons brood hangt de wolk van Gods verbolgenheid. Wij hebben ons leven verbeurd. Wij zijn het brood niet waard. Als onwaardigen zetten we ons aan tafel. In ons brood brandt het gericht. Wie veel gegeven is van hem zal ook veel geëist worden. Ook ons brood zal van ons worden geëist. Als Christus er niet in is, dan is in de geur van ons brood reeds de brandlucht van het laatste gericht.

Maar ik heb Zijn Naam al genoemd, in Wie z'n Naam wij ons brood eten: Jezus Christus. Hij is de Middelaar ook van iedere maaltijd. In Christus wordt de schuld weggenomen en kunt je eten en drinken. Daarom moet je Hem Zijn Middelaars-eer geven van uw brood en uw kleding. Het leven van de natuur en van de maatschappij ligt niet buiten de kring van Zijn Middelaarsarbeid. Wij spreken telkens over deze dingen alsof ze tot iets natuurlijks behoren, tot een terrein, dat wel is onderworpen aan Gods macht, maar niet aan Jezus Christus, de Middelaar. Daarom is de blijdschap uit onze weelde weg en de vertroosting uit ons gemis. Wij eten en drinken vaak zonder daarin te genieten van Gods onvergelijkelijke liefde in Jezus Christus, die liefde, die door het bloed van Christus aan ons is geopenbaard. Wij noemen heel dat terrein van het natuurlijke leven het gebied van de gemene gratie. Ik ga niet in op de vragen die hier liggen, maar ik wijs er slechts op, dat heel dit spreken ons van God vervreemdt, als we daarmee menen, dat nu een terrein van het leven door ons betreden kan worden zonder de liefde van God in Christus.

Je brood krijgt je van Christus. Uw kleding is met bloed gekocht. Heel uw levensonderhoud heeft Jezus met Zijn leven betaald. Dat heeft Hem de som van Zijn leven gekost. Daarom is ons brood door het oordeel van Golgotha heengegaan. Het is door Christus door de vloek heengedragen. En daarom proeft je Gods genade in het brood. Wij eten dagelijks van de offerande van Christus. Door Zijn offerande is nu ook ons brood Gode een welbehaaglijk offer geworden. Dat brood is Gode een welriekende reuk. Het is door Christus Hem geheiligd. Het is aan God opgedragen. Het ligt voor Zijn aangezicht. Het is heilig geworden. En nu bidden wij: geef ons heden ons dagelijks brood. Geef ons wat van U is. Geef ons van dat heilige, dat Jezus Christus voor U verwierf voor de prijs van Zijn bloed.

Alleen in de erkenning van Jezus Christus en Zijn Middelaarsheerlijkheid in het brood dat wij eten is ons mogelijk geworden God te erkennen als de enige oorsprong van al het goede.

De erkenning van onze afhankelijkheid is daarmee vanzelf verbonden. Daarom laat de catechismus volgen: dat onze zorg en inspanning, en ook Uw gaven zonder uw zegen ons niet baten en leer ons ook ons vertrouwen niet langer te stellen op enig schepsel, maar alleen op U.

Onze zorg en arbeid geeft ons ons brood niet. Dat vormt slechts een schakel in de bemoeiing van God. Hij gebruikt ons werk om ons in het leven te houden. Wie niet werkt zal ook niet eten. Maar wie eet, heeft dat niet aan zijn werk te danken. Daarmee is natuurlijk ook alle vals vertrouwen op de maatschappij als vleselijk veroordeeld. Wij komen trouwens in deze dagen vanzelf wel tot de ontdekking, dat als God ons niet onderhoudt, wij in deze maatschappij van honger zullen omkomen. Dat geldt in gelijke mate van het wereldse vertrouwen op de vastheid van de natuur. Wij zijn hongersnood en misoogst ontwend. Maar God hoeft maar even in te grijpen en de oogst mislukt. Honger

in Nederland, honger in Europa, dat zijn klanken uit de Middeleeuwen voor ons geworden. Maar honger is een zaak, die voor ons bewustzijn al een heel stuk, dichterbij ons gekomen is. God is bezig om ons beter te leren bidden: geef ons heden ons dagelijks brood. Daarom moeten we leren ons vertrouwen van alle schepselen af te trekken en op God alleen te stellen.

En dan bidden wij dit gebed in vertrouwen en in geloof. Er is bij ons in menig opzicht een zenuwachtige onrust, wanneer we menen, dat ons brood niet zo zeker is als we wel wensen zouden. Dat is die worm die, zonder ophouden knaagt aan het leven van velen. Dat groeft de zorgen in hun gelaat. Dat is iets, dat telkens weer een vloers over de vreugde trekt. Zonder reden komt er dan een klagen: weinig en kwaad zijn de dagen van de jaren van mijn leven.

God leert ons bidden om ons dagelijks brood. Maar Hij leert ons dit bidden in vertrouwen. Natuurlijk betekent dat niet, dat wij het vertrouwen in ons voelen opkomen als het brood weer op tafel staat of als we weer een maand vooruit kunnen. God wekt dat vertrouwen ook als we geen dag meer hebben te leven en we er heel dicht aan toe zijn, dat we geen brood meer op tafel hebben.

Dat moeten wij allemaal leren in deze tijd. God moet ons het brood geven. En om ons dat te leren verstaan houdt Hij het ook wel eens even in. Ik weet niet wat de aanstaande winter brengen zal. Maar ik weet maar één ding: dat ik daaraan niet denken mag. Iedere dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad. Wij bidden om ons dagelijks brood, niet om ons brood voor Januari of Februari aanstaande. Vandaag hebben wij nog te eten, Nu, dan zullen wij Hem vandaag erkennen als de bron van alle goed. Daarin hebben wij vandaag de roeping om Gods Naam te heiligen om waarlijk in de gemeenschap van Zijn liefde te leven en die gemeenschap ook te genieten in het brood.

En dit is nu het vertrouwen, dat ons sterkt: die gemeenschap van de liefde, waarin wij vandaag nog te eten hadden, die zal ook in de aanstaanden winter ons bijblijven. Zelfs als onder ons sommigen, velen of zelfs allen van gebrek en ellende moesten omkomen ik noem nu het ergste dan zullen wij ook in het sterven van de honger in de gemeenschap van Zijn liefde verkeren en dan zal het onze roeping zijn om met de laatste woorden, die wij fluisterend uitzuchten, de Naam van de Here groot te maken en te belijden, dat Hij onze vreugde en blijdschap is.

God koopt de lof van onze lippen niet met de voorspoed die Hij ons schenkt, maar Hij wekt die lof door de liefde van Jezus Christus. Als die liefde het ons beschikken zou dat wij van gebrek zouden omkomen, dan zullen we nog belijden, dat het ons aan geen ding heeft ontbroken en dat Zijn goedheid ons elke dag een wonder was. Want God geeft ons niet naar dat wat wij begeren en het is Hem geoorloofd ons minder te geven dan we nodig hebben, want Hij geeft ons altijd zoveel dat wij Hem zullen prijzen en Zijn lof verbreiden.

Ik zeg nu niet hoe het in mijn hart is en hoe in het jouwe misschien is. Maar ik zeg nu, wat God door Zijn genade in ons wekken zal als de nood aan de man mocht komen. Ik heb nu even het allerergste geval gesteld. Rusland is ons een voorbeeld, dat God het soms zo ver laat, komen met Zijn kinderen. Dat ligt in Zijn vrijmacht. Hij mag het met ons ook doen. Maar wij hebben te bidden in vertrouwen. God houdt Zich aan een regel. En deze regel is, dat ons brood zeker en ons water gewis zal zijn en dat Hij in al onze nood zal voorzien. Velen onder ons kunnen deze spanning maar niet aan, dat God ons brood en water en kleding beloofd heeft en dat het toch voorvalt, dat ook de Zijnen

omkomen. Men spreekt soms alsof daarin iets tegenstrijdigs ligt. En dat is niet juist. Alleen in deze spanning kunnen we werkelijk bidden: geef ons heden ons dagelijks brood.

Als de nood dreigt, nu laat ons dan bidden om ons brood. Laat ze toch komen sprak God door de dienst van Joël, de priesters, de mannen, de vrouwen, de kinderen, zelfs de zuigelingen op de armen van de moeders. Blaast de bazuin te Sion en laat Mijn volk wenen bij het altaar; laat ze spreken: spaar Uw volk, o Here

Nu, als de Here ons in de nood en het gebrek wil leiden, dan wil Hij daardoor in ons hart de lofzegging en de aanbidding weer als opnieuw wekken. Hij doet ons wegschuiven van al de valse fundamenteën en al de valse zekerheden, opdat wij Hem alleen erkennen als de bron van alle goed.

Bidt dan zo: geef ons heden ons dagelijks brood. Dan is dat gebed een smeken, waarin tegelijk al een loflied is. Het komt er niet op aan, dat we te eten hebben, maar het komt er op aan, dat Gods Naam in heel ons leven wordt geheiligd. Brood en geld kunnen we missen, maar de liefde in Zijn gemeenschap niet. Laat ons dan in de oven van de beproeving meer en meer verstaan wat het eigenlijke in ons leven is, opdat wij bij het klimmen van de nood al meer Hem mogen prijzen en in de nacht van onze verdrukking het loflied gezongen worden.

Laat ons wandelen in de zekerheid, dat geen ding, ook geen honger of gebrek ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, die in Christus Jezus is. Dan zal Gods Naam door ons worden geheiligd ook in de nood van het heden. En dan is daardoor ons gebed verhoord. 's Nachts zal Zijn lied bij mij zijn, het gebed tot de God van het leven. Want Gij zijt mij in Uw liefde alles geworden. En in de gemeenschap van Uw liefde zal ik leven en sterven tot Uw eer.

AMEN

Sondag 51

Het begin van de eeuwige vreugde
Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 51: DE VIJFDE BEDE

Daniël 9:4-19

4 En ik bad tot de Here, mijn God, en deed schuldbelijdenis en zeide: Ach Here, Gij grote en geduchte God, die vasthoudt aan het verbond en de goedertierenheid jegens hen die U liefhebben en uw geboden bewaren; 5 wij hebben gezondigd en misdreven, wij hebben goddeloos gehandeld en zijn wederspannig geweest; wij zijn afgeweken van uw geboden en van uw verordeningen, 6 en wij hebben niet geluisterd naar uw knechten, de profeten, die in uw naam gesproken hebben tot onze koningen, onze vorsten en onze vaders, en tot het ganse volk des lands. 7 Bij U, Here, is de gerechtigheid, maar bij ons een beschaamd gelaat, gelijk heden ten dage, bij de mannen van Juda, de inwoners van Jeruzalem en bij geheel Israël, bij hen die dichtbij en die veraf wonen in al de landen

waarheen Gij hen hebt verstoten om de ontrouw die zij jegens U hebben gepleegd. 8 Here, bij ons is een beschaamd gelaat, bij onze koningen, onze vorsten en onze vaders, want wij hebben tegen U gezondigd. 9 Bij de Here, onze God, is barmhartigheid en vergeving, hoewel wij tegen Hem wederspanning zijn geweest, 10 niet geluisterd hebben naar de stem van de Here, onze God, en niet gewandeld hebben naar de wetten die Hij ons gegeven heeft door de dienst van zijn knechten, de profeten. 11 Ja, geheel Israël heeft uw wet overtreden en is afgeweken door niet te luisteren naar uw stem. Daarom is over ons uitgestort de met een eed bekrachtigde vloek, welke geschreven staat in de wet van Mozes, de knecht Gods, want wij hebben tegen Hem gezondigd. 12 En Hij heeft de woorden bevestigd, die Hij gesproken had over ons en over onze regeerders, die ons bestuurden, door zulk een groot onheil over ons te brengen, als er nergens geweest is onder de ganse hemel, behalve in Jeruzalem. 13 Zoals geschreven staat in de wet van Mozes, is al dit onheil over ons gekomen, en wij hebben de Here, onze God, niet vermurwd door ons te bekeren van onze ongerechtigheden en acht te slaan op uw waarheid. 14 Daarom was de Here wakker om het onheil over ons te brengen, want de Here, onze God, is rechtvaardig in al de werken die Hij doet, maar wij hebben niet geluisterd naar zijn stem. 15 Nu dan, Here, onze God, die uw volk uit het land Egypte hebt geleid met een sterke hand en U een naam hebt gemaakt, gelijk heden ten dage, - wij hebben gezondigd, wij hebben goddeloos gehandeld. 16 Here, mogen naar al uw gerechtigheid uw toorn en uw grimmigheid zich toch afwenden van uw stad Jeruzalem, uw heilige berg, want om onze zonden en om de ongerechtigheden onzer vaders zijn Jeruzalem en uw volk tot een smaad geworden voor allen om ons heen. 17 Nu dan, hoor, o onze God, naar het gebed van uw knecht en naar zijn smeking en doe uw aangezicht lichten over uw verwoest heiligdom, - om des Heren wil. 18 Neig, mijn God, uw oor en hoor, open uw ogen en zie onze verwoestingen en de stad waarover uw naam is uitgeroepen; want niet op grond van onze gerechtigheden storten wij onze smeekbeden voor U uit, maar op grond van uw grote barmhartigheden. 19 O Here, hoor! o Here, vergeef! O Here, merk op! Treed handelend op; toef niet om uwszelfswil, mijn God, want uw naam is uitgeroepen over uw stad en over uw volk.

Zondag 51

Wat is de vijfde bede?

En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

Dat wil zeggen:

Wil ons, arme zondaren, om het bloed van Christus geen van onze misdaden toerekenen en ook niet de slechtheid die altijd nog in ons is, zoals wijzelf ook als een bewijs van uw genade in ons opmerken, dat wij het vaste voornemen hebben onze naaste van harte te vergeven.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 51

Wij hebben de vorige week gesproken over de bede: geef ons heden ons dagelijks brood. Toen wij deze bede met elkaar hier in de kerk bespraken, deden we dat onwillekeurig met meer belangstelling, in een andere gemoedstoestand dan misschien wel een vorige keer bij de behandeling van Zondag 50 het geval geweest is. In de jaren die aan deze tijd voorafgingen was ons brood ons zo zeker en ons water zo gewis, niet zozeer omdat Gods onwankelbare beloften ons voor ogen stonden, maar meer omdat we het ons haast niet

konden voorstellen op welke wijze het mogelijk zou zijn, dat het dagelijks brood ons kon worden ontnomen. Zo hadden wij onze vastheden naast die van het Woord Gods en deze vastheden stonden ons in de weg om ons geheel en al op het Woord van God te werpen. Daarom was het gebed, geef ons heden ons dagelijks brood, zo moeilijk geworden. Wij konden dat blijkbaar niet meer bidden, zoals het behoort.

Ditmaal was er bij ons een enigszins andere instelling. Ons is duidelijk geworden, dat de mogelijkheid van broodsgebrek inderdaad al gegeven is. Wat we ons vroeger bijna niet konden indenken dat heeft zich voor onze ogen afgespeeld. Daarom kwam iets diepers in ons in beweging toen wij de vorige week de bede om het dagelijks brood uit het Woord van de Here zochten te verstaan. Deze dingen zijn nu voor ons zo actueel.

Opzettelijk zouden we, misschien zonder het te weten, de zegen van de dienst van het Woord van deze avond verderven indien wij naar de kerk zouden gekomen zijn in de gedachte, dat de prediking van vanavond die actualiteit mist. Helemaal onmogelijk is het echter niet, dat onwillekeurig bij ons de gedachte zich doet gelden, dat de prediking over de vijfde bede minder actueel moet zijn dan die over de vierde bede. Wij hebben in deze tijd nog steeds meer met ons dagelijks brood dan met onze schuld te doen. En de vraag wat we zullen eten en drinken heeft voor ons vrij wat meer klem dan die andere, hoe wij van onze schuld bevrijd zullen worden en hoe God wil, dat wij nu om de vergeving van onze schulden bidden zullen.

Maar dit wat we vanavond bespreken is minstens even actueel als de zaken die de vorige week aan de orde kwamen. Natuurlijk zit achter al de dingen die ons in deze tijd overkomen onze schuld voor God. Als we dit nog niet verstaan hebben, dan zijn we geestelijk blind en dan is er voor ons eigenlijk geen hoop meer. Onze schuld ligt niet slechts achter het feit, dat ons dagelijks brood in gevaar gekomen is, maar achter alles wat in deze dagen onze harten met zorg vervult, ook achter het gevaar dat het christelijk leven bedreigt. Daarom staat de zaak van ons dagelijks brood en alles wat nu onze harten dagelijks vervult ten nauwste in verband met de dingen die wij in deze Zondag te bespreken hebben. Dit verband is zo nauw, dat je het bijna niet anders kunt stellen dan zo, dat eerst onze schuld moet worden vergeven en dat we dan pas op uitkomst mogen hopen.

Het gaat vanavond dus over het gebed om vergeving van onze schulden.

Wat schuld is, is heel moeilijk voor ons te verstaan. Wij weten allen wel van mensen, die in geen enkel opzicht kennis van de zonde hebben. Zonder blikken of blozen verklaren ze, dat ze steeds oppassend hebben geleefd en nooit hebben gefoudeerd. Zo iets verwerpen wij op het eerste horen. Maar we zijn ons daarbij te weinig bewust van het feit, dat wij van die instelling meer hebben dan we meestal denken. Schuld is iets ontzaglijks. Wij bidden aan de avond van de dag: vergeef ons onze schulden, Maar we weten vaak nauwelijks wat onze schuld van die dag is geweest of we weten het zelfs helemaal niet en hoe zullen we dan om vergeving van zonde bidden?

Wij zoeken de schuld meestal te veel in een bepaalde verkeerde daad. En waarlijk, het is mogelijk dat je aan de avond, van een dag kunt zeggen dat je voor een dergelijk verkeerde daad werd bewaard. Maar dan blijft toch de schuld van die dag.

Het woord, dat in de Hebreeuwse taal voor zonde, wordt gebruikt, heeft een eigenaardige oorsprong. De grondbetekenis van dat woord is: "missen van het doel". Zonde is dit, dat wij het doel missen. God heeft ons een doel gesteld. Dat is het volbrengen van Zijn welbehagen. Zonde is dit, dat wij dat doel missen.

Wij kunnen hier denken aan het paradijs. God heeft ons geschapen met het doel, dat wij in het paradijs Hem zouden eren en dienen. Hij heeft het recht elke dag van ons een paradijsleven af te eisen. Het is niet zo, dat God Zich in zijn eis heeft aangepast aan de toestand waarin wij nu gekomen zijn door de zonde. Wij zingen wel in onze psalm: Hij weet wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde dat wij stof zijn. Er is bij God erbarming met ons in deze toestand. Hij schonk ons ook een Hogepriester, Die medelijden kan hebben met onze zwakheden. Maar als ik daarvan spreek, spreek ik van Gods genade, die de schuld wegneemt. Daarvan moet ik zwijgen wanneer ik de schuld wil verstaan.

En daarom gaat aan Gods genade de eis vooraf, dat wij elke dag voor Hem leven zullen als in het paradijs. Ik zei reeds, dat deze eis gebleven is. Van Christus heeft Hij het werkelijk afgeëist. Toen Christus hongerde in de woestijn, toen eiste de Vader van Hem een leven alsof Hij in een paradijs van overvloed verkeerde. En Jezus heeft toen in die barre wildernis waarlijk Zijn volmaakt leven Gode geofferd en toegewijd.

Dit nu is onze schuld, dat wij dit doel missen. Als we verstaan hebben, dat God van ons niet vraagt dat we ons van verkeerde daden zullen onthouden, maar Hem zullen dienen met een volmaakt geloof, volmaakte liefde, volmaakte toewijding, dan zien wij onze schuld als overstelpend groot. De gedachte kan ons dan soms zwaar worden, dat wij het doel volkomen missen. Als ik het goede wil doen ligt het kwade mij bij. Dat wil niet zeggen, dat alles wat ik doe en zeg verkeerd gedaan en gezegd is en dat er in ons leven in het geheel geen heiligmaking is. Maar dat wil dit zeggen, dat zelfs als ik mijn leven richt op het doel, dat God heeft gesteld, het volmaakte leven uit Hem, ik toch telkens moet belijden, dat ik ook in mijn beste ogenblikken de roos niet geraakt heb. Mijn daad moet gedragen worden door een onvoorwaardelijk geloof, mijn mond moet niets dan louter wijsheid voortbrengen, mijn leven moet een offer van de liefde zijn, mijn spreken profeteren, mijn werk een koninklijk heerschappij oefenen met Jezus Christus. Dat ik dit mis, dat is mijn schuld.

Zo is dit dus onze schuld, dat wij het doel missen. misschien komt de gedachte in u op, dat ik nu er onmiddellijk toe kan overgaan om te spreken over de vergeving. Toch zou dit onjuist genoemd moeten worden. Wij kunnen niet onmiddellijk na onze schuld over de vergeving spreken. Want God vergeeft ons onze schuld niet onmiddellijk. Onze schuld roept Zijn oordeel en gericht over ons op. Dit vinden we ook in de catechismus, waar wij belijden, dat wij arme zondaren zijn. Wie van de schuld onmiddellijk tot de vergeving wil overgaan is een onmisbare tussenschakel voorbijgegaan. Want alleen zij die zich arme zondaren weten, ontvangen vergeving. Er is reeds zoveel gebeden om vergeving van schulden zonder dat ieder woord gegrond was in de erkenning van die hulpeloosheid en hopeloosheid, waarvan in die uitdrukking "arme zondaren" rekenschap wordt afgelegd. Wij hebben dus het doel gemist, dat God gesteld heeft en nu zijn we prijsgegeven aan Gods gericht. Dit betekent, dat wij geen andere weg meer weten dan deze dat we met God te doen krijgen, dat alle wegen zijn afgesneden en dat wij met onze schuld noch vooruit noch achteruit kunnen, dat wij voor Hem gesteld worden en dat wij met Hem in het reine moeten komen. Dit is de hoogste nood, waarin wij komen kunnen, dat wij met onze schuld voor Gods gericht gesteld worden en dat wij links noch rechts een weg ter ontkoming kunnen ontdekken.

Die nood kunnen wij niet voorbij. En dit is nu wel iets, dat ons tot bezinning brengen moet, dat wij bij alle nood die ons in deze dagen omringt, met deze werkelijke nood, onze nood voor God niets te doen hebben.

Ik moet hier voor twee misverstanden waarschuwen.

In de eerste plaats zou deze nood, waarover wij nu spreken, verward kunnen worden met de ongelovigheid, die velen verhindert om in Gods genade te rusten. Wanneer ik hier spreek van onze nood voor God dan is dat echter heel iets anders dan het twijfelen en zuchten van hen, die achterdochtig staan tegenover Gods beloften. Maar dat twijfelen en dat zich nooit de genade durven toe-eigenen heeft niets te maken met die nood voor God. Daarin zijn de mensen met zichzelf en niet met de Here bezig. In dat twijfelen verbergt zich heel vaak de weigering om met God te doen te hebben. Tobben over de vraag of ik wel zalig worden zal is heel wat gemakkelijker, dan de erkenning, dat ik met mijn schuld voor Gods aangezicht gesteld ben en dat ik niet links en niet rechts kan.

En in de tweede plaats moet nog een ander misverstand worden afgesneden. Wanneer ik zeg, dat wij van de belijdenis van onze schuld niet onmiddellijk kunnen overgaan tot de aanvaarding van de vergeving, dan komt bij u misschien de gedachte op, of wij dit zo wel mogen zeggen, omdat Jezus Christus toch alles voor ons heeft volbracht. Hij heeft toch, beladen met onze schuld voor Gods gericht gestaan en waar Hij heeft gestaan hoeven wij ons toch niet meer te stellen? Daartegen moet dit worden opgemerkt, dat dit volkomen juist is, maar dat dit aan de zaak niets verandert.

Wat ik tot nu toe gezegd heb van de noodzakelijkheid, dat wij met onze schuld voor God moeten verschijnen, dat kan op een andere manier worden gezegd en wel zo, dat je het onmiddellijk toestemt. Uit die tegenwerping neem ik dan dit over, dat Jezus Christus alles heeft volbracht. Nu, dat kan dan niets anders betekenen, dan dat wij Jezus alleen moeten overhouden en dat iedere uitweg, die wij buiten Hem nog menen te zien, moet worden afgesneden. Daaraan ontbreekt het telkens dat we Jezus alleen hebben. Want wie Jezus alleen heeft overgehouden, die heeft het gericht over zijn zonde en schuld gezien, zoals de schuld Jezus werd toegerekend.

Het is onmogelijk Jezus alleen te kennen als de Verzoener met God, zonder het gericht en het oordeel gekend te hebben. Ik weet niet in hoeverre in de Gereformeerde kerk, deels uit reactie tegen iets anders, dit besef verloren is gegaan en er iets scheef getrokken is. Ik deins er bijna voor terug om het te zeggen, omdat het gevaar voor misverstand zo groot is en toch moet het gezegd worden omdat op dit punt een groot gevaar van geestelijke uitholling ons bedreigt: wij zijn te snel aan de vertroosting toe. Wij stappen van onze schuld te spoedig op de vergeving over.

Je mag het zeggen hoe je het wilt, dat wij alleen Jezus moeten overhouden, of dat wij Gods gericht over onze schuld moeten hebben gezien, maar hier ligt een schakel, die niet kan worden overgeslagen. Want anders wordt het belijden, dat wij "arme zondaren" zijn een vertoning, een vasthouden aan een traditie, die niet meer behoort tot ons geestelijk bezit. Dan raken wij met onze woorden op een gemakkelijke wijze diepten aan, waarvan wij met onze oppervlakkige geest geen vermoeden hebben. En dan kunnen wij niet bidden: vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

Juist op dit punt is deze Zondag actueel. Wij hebben de Here gediend op allerlei levensterrein. Maar het was de laatste tijd al duidelijker geworden dat er een worm aan de wortel knaagt. Wij Gereformeerden, wij hebben te weinig uit de vergeving geleefd, omdat we telkens te spoedig aan de vergeving toe waren. En we gingen zo spoedig tot de vergeving over omdat we te weinig van onze schuld wisten. Wij hebben allerlei actie gevoerd, maar we hebben in dat alles zo vaak de roos gemist. En daarom was Jezus ons

niet alleen overgebleven, maar hadden wij zoveel rustpunten buiten Hem. Het was te weinig een zaak van geloof, onvoorwaardelijk geloof.

Nu verbrijzelt God zoveel voor onze ogen wat vroeger onze trots en ere was. Daardoor snijdt Hij ons alle wegen af, opdat wij in het oordeel met Hem te doen krijgen. En dit dat wij dwaalden blijkt wel hieruit, dat wij hier niet aan willen. Wij zien te veel naar het eind van de oorlog uit en we verlangen te zeer naar het herstel van het oude. Wij hebben soms in onze gedachten de uitkomst al uitgetekend. En God mag ons zo in het nauw drijven, dat wij geen uitkomst meer zien dan alleen Zijn genade.

Als je dit verstaat, dan gaat het je al duidelijker worden, dat wij nog niet rijp zijn voor het eind van de oorlog, dat er nog iets anders gebeuren moet. En dan is het u al meer een strijd om toch bij alles wat we in deze tijd bespreken ook dit te verstaan en door te geven. En dan wordt dat alles vergezeld door het gebed; o God, laat ik toch van Uw recht in deze tijd mogen spreken tot Uw volk en laat ik er zelf onder verbrijzeld worden.

Laat het toch ons dagelijks gebed Zijn, dat wij als Zijn volk in deze tijd toch met Hem te doen krijgen, want anders is onze volksgroep verloren. En dat we verloren gaan als we niet anders worden, wordt hieruit wel duidelijk, dat we zo benauwd zijn om te lijden voor het ons toevertrouwde pand. Wij hebben reeds zoveel ingeboet van de geestelijke kracht van hen, die ons zijn voorgegaan. Alleen in de weg van het lijden kunnen wij weer de oude kracht herwinnen.

Van hieruit is het nu één stap tot de vergeving en tot het gebed om vergeving. Wie het voorgaande heeft aanvaard, heeft nu verder niet veel woorden meer nodig. Want die heeft onder het luisteren naar deze preek Jezus Christus alleen overgehouden. Waar het oordeel Gods erkenning vindt, daar is ruimte gemaakt voor de genade. Daar past de genade. Daar is de situatie, de gemoedstoestand, geheel en al op de genade ingesteld.

Wij bidden dan om vergeving van zonden. Vergeving van zonden is wegneming van schuld. Eigenlijk sprak ik reeds over de vergeving. Want het alleen overhouden van Jezus Christus, dat is reeds het zien van de vergeving.

Het woord, dat de Schrift voor vergeving gebruikt, is een heel sterke uitdrukking. Het Griekse woord uit het Nieuwe Testament doet denken aan een met kracht wegwerpen. Het woord dat in het Nieuwe Testament voor vergeving wordt gebruikt was in het oude Griekenland gebruikelijk bij het werpgeschut. Met kracht werden de stenen tegen de belegerde vesting weggeslingerd.

Nu, zo bidden wij: vergeef ons onze schulden. Dat is: wil onze schuld wegslingeren, werp haar achter Uw rug, laat ze niet meer voor Uw aangezicht zijn en voor het onze, maar doe onze schuld weg met de kracht van Uw genade.

In dit gebed ligt de volkomen zekerheid van de verhoring. Dat wil niet zeggen, dat wij altijd vergeving ontvangen als wij deze woorden gebeden hebben. Er is veel schuld tussen God en ons. Want er is vaak een ondoordacht naspreken van deze woorden, waarin niet gevonden wordt de erkenning, dat wij geen anderen weg zien dan alleen die van de vergeving door het bloed van Christus.

Daarom moeten wij bidden: leer ons bidden, leer ons ook bidden om de vergeving van onze zonden. Maar waar zo gebeden wordt, daar is reeds in dit bidden de vergeving ontvangen. Daar is dit gebed reeds het bewijs van de vergeving. En daar wordt de verhoring in het geloof genoten. Daar is de volkomen, absolute zekerheid, dat alle schuld is weggedaan en dat Jezus Christus met Zijn volkomen gehoorzaamheid al onze schuld voor Gods aangezicht bedekt. God is de getrouwe. Hij heeft in Zijn verbond de vergeving

toegezegd. Die vergeving hoort bij 't verbond als de stralen bij de zon. God is in Zijn trouw de Onveranderlijke, omdat Hij zichzelf is.

Hier gaat dan de genade open. Nu kennen wij God als een Vader, Die met ontferming bewogen is over Zijn kinderen, Die geduld heeft met onze zwakheden, Die weet wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn, Die eindeloos is in lankmoedigheid, Die Zich zonder ophouden erbarmt over ons, arme zondaren.

Over de toevoeging: gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren, hoeft slechts weinig te worden gesproken. In deze woorden wordt niet de grond van de vergeving aangeduid, evenmin wordt hier gezegd met welke maat ons vergeving moet worden geschonken.

Wij verstaan deze woorden het best als we denken aan de gelijkenis van die valse dienstknecht, die zelf een grote schuld werd kwijtgescholden en die vervolgens een man, die hem een kleinigheid schuldig was, bij de keel greep.

Die dienstknecht heeft niet geweten wat schuld was, noch vergeving. Hiervan nu doen wij belijdenis in deze laatste woorden: Here, wij weten wat vergeving is. Gij wekt door Uw genade in ons hart de bereidheid om onze schuldenaren van harte te vergeven. Wie zijn schuldenaren niet vergeven heeft, kan niet om vergeving vragen.

Hier is een wisselwerking. Wij kunnen niet om vergeving vragen, als wij onze naasten hun schulden niet vergeven hebben en wij kunnen onze naasten niet vergeving schenken indien wij zelf geen vergeving hebben ontvangen. Hier kunnen we ons alleen werpen op Jezus Christus: vervul Hij al ons gebrek en bedekke Zijn bloed alles wat aan innerlijke onverzoenlijkheid, innerlijk handhaven van onze grieven tegen onze naasten in ons overgebleven is.

Zo biddende worden we overgezet in de sfeer van de vergeving. Het is dan alles vergeving wat we zien en weten. Wij ademen de vergeving in. De vergeving is ons alles geworden. Zonder vergeving bezitten wij niets, maar in de vergeving hebben wij alles, Gods genade, nu en tot in alle eeuwigheid.

AMEN

Sondag 52a

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 52a: DE ZESDE BEDE

Jacobus 1:1-18

1 Jakobus, een diens knecht van God en van de Here Jezus Christus, groet de twaalf stammen in de verstrooiing.

2 Houdt het voor enkel vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoeken valt,

3 want gij weet, dat de beproefdheid van uw geloof volharding uitwerkt. 4 Maar die volharding moet volkomen doorwerken, zodat gij volkomen en onberispelijk zijt en in niets te kort schiet.

5 Indien echter iemand van u in wijsheid te kort schiet, dan bidde hij God daarom, die aan allen geeft, eenvoudigweg en zonder verwijt; en zij zal hem gegeven worden. 6 Maar hij moet bidden in geloof, in geen enkel opzicht twijfelende, want wie twijfelt, gelijkt op een golf der zee, die door de wind aangedreven en opgejaagd wordt. 7 Want zulk een mens moet niet menen, dat hij iets van de Here zal ontvangen, 8 innerlijk verdeeld als hij is, ongestadig op al zijn wegen.

9 Laat de geringe broeder roemen in zijn hoogheid, 10 maar de rijke in zijn geringheid, want als een bloem in het gras zal hij vergaan. 11 Want de zon komt op met haar hitte en doet het gras verdorren, en zijn bloem valt af en de schoonheid van haar uiterlijk verdwijnt; zó zal ook de rijke met zijn ondernemingen verwelken.

12 Zalig is de man, die in verzoeking volhardt, want, wanneer hij de proef heeft doorstaan, zal hij de kroon des levens ontvangen, die Hij beloofd heeft aan wie Hem liefhebben.

13 Laat niemand, als hij verzocht wordt, zeggen: Ik word van Godswegen verzocht. Want God kan door het kwade niet verzocht worden en Hijzelf brengt ook niemand in verzoeking. 14 Maar zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de zuiging en verlokking zijner eigen begeerte. 15 Daarna, als die begeerte bevrucht is, baart zij zonde; en als de zonde volgroeid is, brengt zij de dood voort.

16 Dwaalt niet, mijn geliefde broeders.

17 Iedere gave, die goed, en elk geschenk, dat volmaakt is, daalt van boven neder, van de Vader der lichten, bij wie geen verandering is of zweem van ommekeer. 18 Naar zijn raadsbesluit heeft Hij ons voortgebracht door het woord der waarheid, om in zekere zin eerstelingen te zijn onder zijn schepselen.

Zondag 52a

Wat is de zesde bede?

En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.

Dat wil zeggen:

Wij zijn van onszelf zó zwak, dat wij zelfs geen ogenblik kunnen standhouden, en bovendien houden onze doodsvijanden - de duiver, de wereld en ons eigen vlees - niet op ons aan te vechten.

Daarom bidden wij U: wil ons toch staande houden en sterken door de kracht van uw Heilige Geest, zodat wij in deze geestelijke strijd niet het onderspit delven, maar altijd krachtig tegenstand bieden, totdat wij uiteindelijk de volkomen overwinning behalen.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 52a

De zesde bede heeft betrekking op de strijd van het geloof.

Deze strijd van het geloof, -dat kan niet genoeg herhaald worden-, moet vooral niet worden verward met de strijd, die velen menen te moeten doorworstelen voor ze tot geloof en tot de vastheid van het geloof komen. De strijd van het geloof is heel iets anders dan het "tobben" waarover ook in de vorige preek iets gezegd werd. Het voortdurend zich afvragen: "heb ik wel deel aan Gods genade?" is geen strijd van het geloof, maar juist een weigering om tot die strijd in te gaan.

De voorstelling alsof de satan in dat onophoudelijk weifelen en twijfelen de hand zou hebben, is niet in overeenstemming met de werkelijkheid. Men spreekt hier wel van "inluisteringen" van de boze, maar men heeft met niets anders te doen dan met de

inbeeldingen van het eigen hart. Wie zegt: "ik kan niet geloven" of: "ik heb geen zekerheid", blijft buiten schot in de grote strijd van de geloof. Want de satan gaat slechts daar tot de aanval over waar de banier van het geloof wordt ontplooid.

Mensen, die veel bestrijding en aanvechting hebben, zijn dan ook niet degenen, die God en zichzelf voortdurend kwellen met de vraag: "heb ik wel deel aan Christus?" Maar zij worden bestreden en aangevochten, die tot het geloof kwamen en door het geloof hun rust in Christus vonden, Zij kwamen tot geloof en daarmee is de strijd pas waarlijk begonnen, daar brak immers het bewustzijn door, hoe de fronten door de wereld lopen. Wie tot geloof komt, komt aan het front. De strijd gaat niet aan het geloof vooraf, zodat met het geloven de strijd zou afgelopen zijn en wij eerst moeten strijden en dan tot geloof komen. maar het geloof gaat aan de strijd vooraf, evenals de soldaten eerst worden ingelijfd en dan pas naar het front gezonden worden. Waar geloof is, daar gaat de witte vlag van de onbeslistheid omlaag en wordt de standaard van Jezus Christus gehesen, daar wordt het leven een strijdperk, daar treedt men de arena binnen, daar gaat de worsteling beginnen.

Deze strijd moet er zijn. God heeft ons van die strijd gesproken in het paradijs. En Zijn aankondiging van de strijd werd door de kerk van ouds af het Proto-Evangelie genoemd, het Evangelie, dat aan alles voorafgaat, Het is de boodschap, dat God heil brengt, dat Hij Zijn daad volvoert, dat Hij het bij-de-mensen-onmogelijke werkelijkheid maakt: Ik zal vijandschap zetten tussen u en deze vrouw, tussen uw zaad en haar zaad: dat zal u de kop vermorzelen en gij zult het de hiel vermorzelen.

Het is de daad van God, die vijandschap zet. Hij maakt in dat woord met één slag geschiedenis. Hij speelt met de mensenwereld het spel van Zijn almachtige liefde en trouw, Hij hervormt en herschept de onder satanische kracht aaneengesmede mensenwereld tot een strijdperk. Al wat in de mensengeschiedenis in de botsingen en de conflicten, in oorlogen en revoluties tot ontlading, tot uitbarsting, tot explosie kwam, dat is maar kinderspel in vergelijking met dit geweld van wat God gedaan heeft: Ik zal vijandschap zetten. Ik zal de wereld verdelen, Ik zal de satan zetten tegen de Christus en de Christus tegen de satan.

Deze strijd moet er zijn. Nu eens wordt het gerucht van die strijd gehoord als een onderaards gerommel en laat hij zich aanzien als een uitgedoofde vulkaan. En dan weer barst het vuur omhoog en vliegt de wereld in brand vanwege het vuur van de Here, de vlam van Zijn Geest, de niet-te-keeren brand van Zijn daden.

Op deze strijd heeft de bede betrekking: leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Deze strijd moet er zijn. Tot deze strijd worden wij geroepen. Door het geloof gaan wij tot dit strijdperk in. Er moet strijd zijn, het moet gaan hard tegen hard en man tegen man. Wij moeten de duivel ontmoeten, wij kunnen niet buiten zijn greep blijven en hij niet buiten de onze, wij moeten hem aanvatten en hij ons, zoals twee vechtenden elkander aangrijpen, totdat God het ons geeft de satan onder onze voet te verpletteren. Daarom, als wij bidden "leid ons niet in verzoeking" dan betekent dat niet: breng ons ver van het strijdgewoel, laat ons buiten het gezicht van de vijand blijven, geef ons een rustig plekje waar we het gerucht van de worsteling niet horen. Breng ons nooit met de satan in aanraking.

Er moet strijd zijn. En daarom moet God ons ook in de verzoeking leiden. Zonder deze strijd van het geloof komt het niet tot de overwinning, waarin wij de satan onder onze voet verpletteren zullen. Maar bidden wij in de zesde bede dan de strijd niet af?

Dat kan nooit de betekenis van de zesde bede zijn. Wij mogen met ons bidden nooit de vervulling van de in het paradijs reeds gegeven beloften Gods in de weg staan. Wij mogen geen enkel ogenblik de strijd van ons wegbidden. Het christelijk leven is niet een wegdoozelen in de rust, buiten de kring van vijandschap, die God reeds in het paradijs getrokken heeft. Wij zijn tot de strijd geroepen en in de strijd komt het Koninkrijk. Het Christelijk leven is een leven van strijd. De Heer zal opstaan tot de strijd. Jezus heeft ook om die strijd gebeden: Ik ben gekomen om vuur op de aarde te werpen en wat zou Ik wensen dat het reeds ontstoken ware, doch Ik moet met een doop gedoopt worden en hoe word Ik geperst tot het volbracht zij. Er moet strijd zijn. Jezus heeft om de strijd gebeden. En wij kunnen ons met ons gebed niet stellen tegenover de begeerten die in Jezus' ziel gebrand hebben.

God moet ons in de verzoeking leiden, zoals in de Bijbel over Christus geschreven staat dat Hij van de Geest werd weg geleid in de woestijn om verzocht te worden van de duivel. En toch bidden wij: leid ons niet in verzoeking.

Dat dit slechts schijnbaar tegenstrijdig is, wordt ons al iets duidelijker wanneer, we vragen wat dit betekent, dat God ons in verzoeken leidt.

De Bijbel zegt ons, dat God ons niet verzoekt. Wel beproeft Hij ons in het geloof. Meerdere malen wordt in onze Bijbel vertaling ook van verzoeken met betrekking tot God gesproken. Zo lezen we dat God Abraham verzocht. Drie eeuwen geleden hadden de woorden beproeving en verzoeking ongeveer dezelfde betekenis. De Statenvertalers hebben dan ook deze uitdrukkingen door elkaar gebruikt. Maar in onze tijd heeft het woord verzoeking een heel andere betekenis dan beproeving.

God beproeft ons, want Hij zoekt in de beproeving ons tot geloof te bewegen. Hij lokt als het ware het geloof uit. Zo heeft Gods hart zich verrukt als Israël in de woestijn zich liet verlokken tot geloof. Om dat geloof heeft God gejuicht. Achter de beproeving staat de liefde Gods, staat de verwachting, die de Here in Zijn liefde koestert, de spanning, die Hem vervult. wanneer Zijn liefde ons op de tweesprong stelt.

En achter de verzoeking staat de satan met zijn opzet, Daar is ook een gespannen verwachting, een opzetten van alle dingen. het leggen van een hinderlaag om ons tot een val te brengen. Zo is het de satan, die ons verzoekt. Die verzoeking is steeds een kwade bedoeling. Daarachter brandt de haat tegen de liefde Gods.

Nu, in deze zin verzoekt God niemand. Telkens als Hij ons op de tweesprong stelt, op het punt waar we kiezen moeten. in de rondom ons warrelende winden, dan is het Zijn liefde die iets verwacht, Zijn liefde die de omstandigheden zo verwikkelt, dat ons geloof voor de dag moet komen, dat iets bij ons wordt losgemaakt, iets dat eerst bij ons tot rijpheid moest komen om dan als een vrucht van Zijn werk Hem in de schoot te vallen. Het is Zijn liefde, die daarachter dringt en drijft, wacht en verbeidt, lokt en trekt, uitgaat en nog eens uitgaat, totdat Zijn liefde in ons de daad van gehoorzaamheid en trouw heeft verwekt en tevoorschijn gehaald.

Om ons te beproeven gebruikt God de verzoeken van de boze. Men spreekt hier telkens van toelating. God zou toelaten, dat de satan ons kwam verzoeken. Maar in die voorstelling wordt de gedachte gewekt, alsof Gods liefde daarin werkeloos zou zijn, alsof Hij slechts zou toezien, alsof God slechts toeschouwer zou zijn in onze beproevingen. Maar niet slechts achter de beproevingen staat Gods liefde, ook als we daarin het woelen van de satan zien, ook als we zo gezien de beproeving een verzoeking moeten noemen, staat daar Zijn liefde achter. En de satan is daarin met verzoeken de knecht van God,

de boze knecht. Hier al zijn is niet slechts toelating bij God. Het is Zijn daad wanneer wij in de verzoeking van de boze geleid worden, Hij moet ons in de verzoeking van de boze leiden. Want zo alleen wordt het geloof voor de dag gebracht, komt er iets in ons los dat zonder die verzoeking nooit zou losgekomen zijn.

Maar nog eens: toch bidden wij: leid ons niet in verzoeking, Het schijnt innerlijk tegenstrijdig te zijn. En toch zijn we nu in staat te verstaan, dat het een met het ander niet strijdt. Want wanneer wij op het kruispunt van de wegen worden gesteld en de winden rondom ons losbreken om ons geloof te beproeven, dan werken daarin twee bedoelingen: de bedoeling van Gods liefde en de bedoeling van Gods boze knecht, de duivel.

Zien we op de Gods bedoeling, dan kunnen wij niet om een afwending van de verzoeken bidden. De psalmdichter bidt zelfs om beproefd te mogen worden in het geloof: proef mij, Here, en verzoek mij, toets mijn nieren en mijn hart. Verlok mij in de verzoeking tot het geloof. Maak door uw liefde iets in mij los en laat uw werk voor de dag komen in de beproeving. Werp mij in de strijd. Sta Gij in mij op om te strijden. Zet Gij vijandschap in mij.

Maar zien we op de bedoeling van Gods boze knecht, dan bidden wij: leid ons niet in verzoeking. Want wij zijn zo zwak, dat wij geen ogenblik zouden blijven staan. Één rukwind van de hel en wij liggen onder. Één streek en wij branden als een lucifer, als de duivel zelf.

Zo bidden wij niet de verzoeking van ons af, want wij moeten tot de strijd ingaan, maar wij bidden wel de satan van ons af. Geef ons niet over aan de bedoelingen en de opzet van de satan, uw boze knecht.

Misschien is het goed hier even de vertaling van de Roomse kerk in de herinnering op te roepen. De Roomse vertaling van deze woorden luidt: leid ons niet in bekoring. Deze vertaling moet beslist onjuist worden genoemd. Maar deze onjuiste vertaling kan ons helpen. Want dit is het ontzettende in onze strijd van het geloof, dat de verzoeking van de boze telkens zoveel bekoorlijks voor ons heeft. Wij haten de zonde. Wij werpen haar weg. Wij willen Gods wil volbrengen. Maar in de verzoeking kleedt de satan de zonde in zo'n kleed, dat we onder de bekoring komen. Dat is het onbegrijpelijke. Maar dat is toch volle werkelijkheid. In het ogenblik van de verzoeking heeft een anders door ons verafschuwde zonde nog iets bekoorlijks. Nu, zo bidden wij dan: laat de bekoring ons niet betoveren. Wil Gij dat weefsel wegvagen. Laat toch het klatergoud ons niet bedwelmen. Verbreek Gij de betovering. Laat ons in het moment van de verbijstering toch overwonnen worden door de bekoring van uw liefde, die op de achtergrond van de verzoeking wacht op de daad van ons geloof.

Zo moeten wij tot de strijd van het geloof ingaan, zo is het noodzakelijk, dat we in de verzoeken geleid worden, zo kunnen we de strijd en de verzoeking niet van ons afbidde. Maar zo kunnen wij wel bidden: laat er in de verzoeking niets bekoorlijks voor ons zijn.

En dan bidden wij dit gebed in het bewustzijn, dat wij geen kracht hebben om de bekoring weerstand te bieden. Wij zijn geroepen tot de strijd. En wij moeten de strijd vrolijk tegemoet gaan. Er is in het geloof geen valse deemoed. Het geloof is het meest strijdvaardige dat in de wereld gevonden wordt. Bijna zou ik zeggen: het meest strijdlustige. Er is bij onze doop gebeden, dat wij dapper tegen de zonde, de duivel en zijn ganse rijk strijden mogen. Er is in het geloof iets heldhaftigen, iets dat misschien wel vele dagen van ons leven in ons sluimert, maar toch voor de dag komt als de nood aan de man

komt. Er is bij de doop gebeden, dat we helden zullen zijn. Dat gebed wordt verhoord. Meer dan de Germaan is de christen een held. Zo leven we uit de roeping dat wij strijden moeten.

Maar er is in het geloof geen overmoed, geen zelfvertrouwen en zelfoverschatting, geen tromgeroffel, geen vlaggengezwaai, geen demonstreren met banieren, geen paradepas. Daarom bluffen wij niet: wij, helden van het kruis. Wij doen dat telkens wel, maar dan is dat niet uit het geloof. In de overmoed zit de bekoring van de verzoeking. En die bekoring bidden wij af. Daarom belijden wij, dat wij geen ogenblik zouden staande blijven, maar zo op dit moment zouden vallen, zo op dit ogenblik zouden liegen, lasteren, vloeken of wat dan ook, indien God door Zijn Geest en door Zijn liefde het weefsel van de bekoring niet zou wegvagen.

Daarom bidden wij ook: maar verlos ons van de boze. Dat is: indien de bekoring ons overmeestert, indien de betovering ons zou vangen in haar garen, indien de satan de hand op ons zou leggen zoals een soldaat in de oorlog de hand legt op een krijgsgevangene, wil ons dan verlossen van de boze, bevrijd ons dan luit zijn overweldiging, snijd de banden door en maak de koorden los en leid ons dan weer terug als gevangenen onder de bekoring van Uw liefde.

Zo is God onze toevlucht in de strijd van de geloof. De catechismus spreekt hier van onze doodsvijanden de duivel, de wereld en ons eigen vlees.

De duivel is onze doodsvijand. Wij denken de strijd die wij tegen hem hebben telkens verkeerd in. Er is hier gebrek aan ernst, Je kunt de mensen zomaar horen zeggen, dat de duivel hen bestrijdt, dat de duivel op hun ziekbed, aan hun sterfbed, in de nachten van hun beproeving als het ware tegenover hen komt zitten om hen te bestrijden. Wie het zo ziet verraadt daarmee gebrek aan ernst. Want Gods Woord stelt ons de grote strijd tussen het zaad van de vrouw en het zaad van de slang niet voor als een ontmoeting in een binnenkamer.

De satan heeft de wereld met zijn geest vervuld. Daarom wordt hij de overste van deze wereld genoemd. Hoe de satan de wereld in zijn greep krijgt, hoe hij op de geesten inwerkt heeft de Bijbel ons niet geopenbaard. Maar dit staat voor ons vast: de satan stelt zich op de kruispunten van de geschiedenis, daar waar de geesten zich keren, in de grote omwentelingen van de heersende geest. Eenmaal heeft hij zijn woord in het bewustzijn van de mensheid ingedruppeld: Je zult als God zijn. Die leugen wordt telkens herhaald. Het zijn de grote geesten, die dat woord weer opvangen. Niet ieder hoort de satanische verzoeking. Maar er zijn mensen, die als de antennes van ons geslacht beschouwd kunnen worden. Zij hebben een gehoor, dat daarop is afgestemd. Zij horen voor de tienduizenden. En zij die zo gehoord hebben, kunnen ook voor de tienduizenden spreken. Zij dragen hun geest in de geest van anderen in en zo dragen dan de tienduizend geesten het woord van de satan als een blijvende verzoeking mee het mensenleven in. Dat vloeit uit in de geest, die de ganse mensheid beheerst, die in een volk, een periode, een cultuur of hoe het ook genoemd mag worden, de leiding heeft. Dat verspreidt zich als een gekleurde vloeistof. Dat geeft tint aan het leven van de mensen. Zo geeft de satan aan het mensenleven rondom ons gestalte, kleur, uitdrukking. Het staat alles als onder. zijn elektrische spanning. Zo hebben wij dan de strijd tegen de duivel.

En dan ook tegen de wereld. Het geloof staat niet vijandig of achterdochtig tegen het leven van rondom. Wij leven niet uit de geest van het klooster. Wij ontvliden de wereld niet als een stad van de verderfs.

De wereld is onze doodsvijand niet noch iets dat in de wereld is. Maar de geest waaruit de ontelbaren leven is de Geest van Christus niet. We moeten hier niet te spoedig klaar zijn. De wereld, dat is niet zozeer de bioscoop en de kermis. Want het is mogelijk, dat men van deze dingen zich zeer verre houdt, terwijl men nochtans in alle opzichten de wereld gelijkvormig is. De wereld, dat is de geest, die ons geloof tegenstaat, die ons er toe krijgt om in dit of in dat opzicht ongelovig te zijn. Indien wij de wereld, het zakendoen, het economische leven, de wetenschap of wat dan ook op zichzelf stellen, zodat het niet geheel en al beheerst wordt door Gods genade, dan zijn we wereldgelijkvormig. Want zo denkt men in de wereld ook over het leven.

En dan is ook ons eigen vlees onze doodsvijand. De satan spreekt door de grote geesten en in de wereld zijn het de honderdduizenden, die deze geest hebben ingedrongen. Nu, er is iets in mij, dat op deze klanken resoneert, het vindt een echo in mijn denken en verzinnen. Er is iets in mij, dat daarop antwoord geeft, Er is in mij sympathie. Ik voel het ook zo. En daarom kom ik onder de bekoring, want wat ik van de duivel in de wereld ontmoet, dat is mij niet vreemd, maar dat is mij eigen.

Wij bidden: leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. En wij bidden dat in de zekerheid van de verhoring. Wij moeten het steeds meer leren bidden. Want er moet strijd zijn en daarom verzoeking. En de strijd mort toenemen naarmate de wereld ouder wordt, want het moet naar de volkomen overwinning. Daarom haalt God ons uit ons rustige hoekje. Hij heeft ons kalme bestaanje van voor 1940 verstoord. Wij hebben steeds gezegd, dat we voor de Naam van de Here strijden willen. Nu, de strijd wakkert aan. Nu niet passen en meten hoe lang je wel de schijn van beginseltrouw bewaren kunt door duizend kromme redeneringen. Want wij kunnen het uitstekend beredeneren en intussen de zaak verraden. Laat ons dan met te meer kracht bidden: leid ons niet in verzoeking, laat de valse rust van een door redeneringen gewonnen veiligheid ons niet bekoren, maar maak ons tot strijdbare dienstknechten en dienstmaagden van Jezus Christus, want door de verzoeking heen moeten wij doorworstelen tot de volle overwinning. Eenmaal zullen we de duivel en de wereld geheel en al overwonnen hebben.

AMEN

Sondag 52b

Het begin van de eeuwige vreugde

Catechismusprediking van Ds. J.W. Tunderman (1904-1942)

ZONDAG 52b: LOFZEGGING EN AMEN

Romeinen 8:31-39

31 Wat zullen wij dan van deze dingen zeggen? Als God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn? 32 Hoe zal Hij, die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken? 33 Wie zal uitverkorenen Gods beschuldigen? God is het, die rechtvaardigt; 34 wie zal veroordelen?

Christus Jezus is de gestorvene, wat meer is, de opgewekte, die ter rechterhand Gods is, die ook voor ons pleit. 35 Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of benauwdheid, of vervolging of honger, of naaktheid, of gevaar, of het zwaard?

36 Gelijk geschreven staat:

Om Uwentwil worden wij de ganse dag gedood,
wij zijn gerekend als slachtschapen.

37 Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. 38 Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen noch machten, noch heden noch toekomst, noch krachten, 39 noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Here.

Zondag 52b

Waarmee beëindigt u uw gebed?

Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid.

Dat wil zeggen:

Dit alles vragen wij van U, omdat U ons al het goede wilt en kunt geven, want U bent onze Koning en hebt alle dingen in uw macht.

Wij bidden U dit, opdat daardoor niet aan ons maar aan uw heilige naam eeuwig lof wordt toegebracht..

Wat betekent het woord: Amen?

Amen wil zeggen: het is waar en zeker.

Want God heeft mijn gebed veel stilliger verhoord, dan ik in mijn hart voel dat ik dit van Hem begeer.

De preek van Ds. J.W. Tunderman over zondag 52b

Wij besluiten ons gebed met de lofzegging: want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid.

Deze lofzegging is een belijdenis van Gods Koningschap. God is Koning. Hij is Koning van alle dingen, van de wereld in haar geheel en van ieder schepsel in het bijzonder, van de sterren in de eindeloze wereldruimten rondom ons en van het stofje, dat door onze huiskamer zweeft.

Het eerste woord van de Bijbel overrompelt ons als een koninklijke proclamatie: in de beginne schiep God de hemel en de aarde. Eens, aan het begin van de tijd, is God scheppend opgestaan. Wij kunnen het niet verstaan: God schiep. En Hij was in dat scheppen aan geen enkele voorwaarde gebonden, door geen stof beperkt, door geen wet geremd. Hij schiep de dingen en Hij schiep ook de wetten waaraan de dingen onderworpen zijn. Hij schiep omdat Hij een welbehagen in scheppen had, omdat de lust in Zijn hart was opgekomen om te scheppen, omdat Hij scheppende Zijn koninklijke heerlijkheid wilde openbaren.

Zo ongebonden als God was in Zijn welbehagen om te scheppen, om een hele wereld zonder behulp van wat dan ook, helemaal uit eigen kracht te voorschijn te roepen, zo ongebonden was Hij ook toen Hij deze wereld in haar hele bestaan en leven een doel stelde. Hij was niet gehouden een wereld te scheppen, die het doel van haar bestaan in haar zelf zou vinden, maar in volkomen vrijheid schiep God een wereld om Eigen wil alleen, om in het spiegelvlak van de schepping Zijn eigen heerlijkheid te aanschouwen:

om Zijn beeld, afgedrukt in de werken van Zijn handen, voor Zijn aangezicht te stellen en Zich in dat afschijnsel van Zijn eigen glorie te verlustigen.

Nog is de oorspronkelijke glans van die heerlijkheid Gods in de geschapen wereld niet helemaal donker geworden. Nog is Zijn Naam heerlijk over de hele aarde. De psalmen spreken van schapen en ossen, de dieren van het veld, en de vissen, wat daar schuilt in de diepte, en zij spreken van de mens. Om die prachtwereld zingen ze de lof van de Here en maken ze Zijn Naam groot boven al wat leeft.

Dat Gods koningschap is door mensen steeds ontkend, weersproken, aangetast. Juist de diepste bedoeling van heel het Gods scheppingswerk, dat Hij dat alles maakte en in het aanzijn riep om Zijn eigen wil, werd door ons geslacht verworpen, door een andere menselijke bedoeling opzij gezet en vervangen. Deze namelijk dat de mens het centrum zou zijn in de wereld die God heeft gemaakt.

Herscheppend is God opgestaan in de openbaring van Zijn genade, in de belofte en de zending van Jezus Christus. In die herschepping wordt de oorspronkelijke bedoeling, die God met de schepping van de wereld heeft gehad, tegen de opzet van de mens in doorgezet en tot de overwinning gebracht. God is in de herschepping een overwinnend Koning. Het gaat in de herschepping om Hem, om Zijn Naam en Zijn heerlijkheid, om Zijn majesteit en Koningschap.

Zo is God Koning, Koning tot in eeuwigheid. Daarom gaat het in ons leven om Hem. Het gaat er niet om dat wij het gemakkelijk hebben in dit leven, voorspoed genieten, uitreddingen beleven. Zoals in de munten het beeld van de koning of koningin wordt ingeslagen, zo moet God in alles wat we genieten en doorleven, Zijn beeld in ons leven indrukken, opdat het met ons leven mogen zijn als met het geheel van de werken van zijn handen, namelijk dat ons leven wordt als een spiegelbeeld, waarin Gods heerlijkheid zich weerspiegelt. Wij moeten niet genieten, maar God moet van ons leven genieten. Het moet Hem in verrukking brengen als Hij ons leven ziet. Het moet Hem een vreugde zijn wanneer Hij in Zijn werk in ons leven Zijn heerlijkheid en glorie aanschouwt.

Zo moet God de beheersende plaats in ons leven innemen. Men zegt wel eens, dat de prediking Christocentrisch moet zijn, dat wil zeggen dat Christus in de prediking de centrale plaats moet innemen. Voorzover men in deze woorden zich keert tegen een prediking waarin de mens, de vrome mens of de verloren mens in het centrum wordt gesteld, is dat volkomen Bijbels. Dan is ook de Bijbel helemaal Christocentrisch. Van het begin tot het einde spreekt de Bijbel ons van Christus. In het Oude Testament is Hij beloofd en het Nieuwe vertelt ons van Zijn komst in de wereld en van de vervulling van de beloften.

Maar op twee punten moet die gedachte, dat de prediking Christocentrisch moet zijn toch worden aangevuld.

In de eerste plaats geldt dit niet alleen van de prediking, maar van heel het Christelijk leven. De prediking, die van Christus spreekt, moet in ons leven doordringen, het omzetten, bevruchten, veranderen, levend maken. Het moet immers naar het beeld van Christus worden vernieuwd. Zo moet heel ons leven Christocentrisch zijn.

Maar in de tweede plaats is daarmee, dat de prediking Christocentrisch moet zijn en Christus de centrale plaats moet innemen, toch niet het laatste woord gezegd. Want Christus is wel hoog verheven, maar Hij is niet meer dan de Middelaar. Het gaat in ons leven niet om Hem, maar om de Drie-enige, omdat het in het leven van Christus Zelf om de Drie-enige ging. Hij is de Middelaar, Die Zijn gehele leven aan God heeft geofferd.

Heel de geredde wereld wordt nu door Hem vergaderd, zij schaart zich rondom de Christus als haar Hoofd, ze wordt door Hem tot een Christelijke gemeente gemaakt. Maar Jezus Christus stelt Zich met heel Zijn gemeente voor Gods aangezicht. Door Hem richt zich heel ons leven op de Drie-enige God, op Hem, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn.

Zo is ons leven in laatste instantie niet Christocentrisch, maar theocentrisch, dat wil zeggen ons leven staat op God Zelf gericht. Hij neemt daarin de beheersende plaats in. Het gaat in ons leven, om de Drie-enige. Daarvan geven wij getuigenis in de laatste woorden van ons gebed: want U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid.

Het leven van de kerk is een lofzang. Want het gaat om God en om Zijn heerlijkheid. De kerk zingt haar loflied op alle hoogten en in alle diepten. De kerk zong aan de oevers van de Rode Zee, ze zong in de woestijn, in de wildernis van de verlaten steppen. ze zong in Kanaän, tussen de wijngaardbergen van het beloofde land, onder de loofhutten van de overvloed. Ze zong in de tempel en aan het laatste avondmaal. Ze zong in de lofzangen van Hanna, Zacharia, Maria, in de lofzeggingen van Paulus, ze stemt in met het: uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid tot in de eeuwigheid. Deze lofzegging stempelt ook ons gebed tot een Hallel. Ook als de toon van het bidden daalde, als uit de diepte wordt geroepen, als van onder de schaduw van de bedreiging tot God wordt geschreid en gezucht, dan wordt door de lofzegging het gebed van de gemeente opgeheven tot een offer van dankzegging; uitgelicht uit de omstandigheden waarin de kerk zich bevindt: getransformeerd tot een hymne, een Te Deum laudamus, wij loven U, o God, tot een uitspreken van dank en eer en lof en prijs.

Bidden is spreken tot God. En dat spreken uit zich in alle mogelijke uitdrukkingen. In ons gebed is soms ook een schreien, een zuchten, een kermen, een slaken van kreten. Maar ons gebed wordt steeds van voren en van achteren gedragen en opgeheven door de lofzegging. Wij roepen God aan in ons gebed. En omdat wij God aanroepen is ook het kermen een loflied.

Slechts daar waar vergeten wordt, dat het bidden een roepen tot God is, gaat de klank van het loflied verloren. Daar is de bidder bezig met een gesprek, dat hij tot zichzelf richt. Daarin wordt de aanslag tot het loflied geheel gemist.

Nu, zo spreken wij dan onze lof uit. Wij hebben een Koning, Die ons geschapen heeft om Zijn eigen wil. Mensen, die hiervan niets verstaan hebben, menen, dat dit een harde taal is, waarin hoogstens het verstand, maar nooit het hart van de mens zich uitspreekt. Zo'n God, Die alles voor Zichzelf vraagt, kunnen zij niet verstaan als de God van de liefde. Maar daarin juist heeft God Zijn liefde over ons uitgestort, dat Hij ons maakte om Zijns eigen wil. Dat is de hoogste liefde van God. En daarom looft de kerk haar God.

Dit loflied is een bevrijding. Dit wordt gezongen op het strand van de Rode Zee. Daarin prijst de kerk zich gelukkig. Dat is haar eigen zaligspreking: wij hebben een Koning, Die alle dingen doet om Zichzelf. Wij hebben een Koning, dat is de kreet van de overwinning, de taal van de verlostten, het woord van hen die als uit een gevangenis werden uitgeleid. Hier komt ons leven uit de klem, omdat het zijn doel en bestemming niet in zichzelf vindt, doch in God. Dit is juist onze hoogste zaligheid. Daarvan weet de kerk zich alleen te verantwoorden, doordat ze ervan zingen gaat. Dat is onbegrijpelijk voor hen, die vreemd staan tegenover het geheim van de Gods liefde, die nooit geademd en gejubeld hebben in de vrije lucht van het vrije welbehagen. Alleen wie eenmaal

bevrijd werd uit die engte van het eigen bestaan, die verlost werd uit de enge ruimte van eigen smart en eigen vreugde, om alle vreugde te vinden in God, die verstaat de kerk en zingt met haar mee, ook als het hart werd gewond en gekneusd: lof en eer en dank en aanbidding zij onze God tot in eeuwigheid. Wij zullen van Hem zingen ook in de nacht van ons verdriet. Wij kunnen niet laten Hem onze lof te brengen. Want die God is onze zaligheid.

Zo zingt de kerk in haar gebed haar Koning een lofzang toe. Dat loflied klinkt door ook als ze zucht en hijgt en haar gebed een gebroken uitstoten van kreten tot God geworden is. Want in dit loflied wordt de zekerheid van de verhoring beleden. Hoort toch wat de kerk uitroept over de slagvelden, over de verwoestingen, over een geslagen maatschappij, over haar doden, over haar rampendagen en over haar nachten van verschrikking: wij hebben een Koning, Die alle dingen in Zijn macht heeft en ons al het goede wil en kan geven, opdat daardoor niet aan ons, maar Zijn heilige Naam eeuwig geprezen wordt. In dit loflied spreekt de kerk van de zekerheid van de verhoring. God heeft haar geroepen en bijeen vergaderd om Zijn eigen wil. Nu is deze laatste grond van het bestaan van de kerk ook de laatste grond van ons gebed, de pleitgrond, die onveranderd staan blijft als alles wegvalt en wij geen enkele basis meer overhouden om op vergeving en verhoring te hopen.

Dit is dan het laatste wat wij in ons gebed aanvoeren: Van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid. Wij zijn onwaardigen, maar U bent alle dingen waardig. Doe het om Uw Naams wil. Laten de heidenen niet zeggen: waar is nu hun God?

Dit wordt ook uitgedrukt in het woord waarmee wij ons gebed afsluiten: Wij zeggen "Amen" op ons gebed. Het zal waar en zeker zijn. Want God heeft mijn gebed veel stilliger verhoord dan ik in mijn hart voel dat ik dit van Hem begeer.

Dit "Amen" is een overwinning, zoals het gebed een strijd is. God is de hoorder van de gebeden en met ons "Amen" leggen wij al onze nood in handen van Hem, Die onze gebeden hoort. Daarin raken wij al onze nood aan Hem kwijt. Daartoe komen wij in de kerk om als gemeente te bidden. Hier in de kerk overwin je de nood van je leven en de nood van de wereld. Want hier zegt je overwinnend "Amen". En met dat wij "Amen" zeggen is onze nood overwonnen.

God is de Hoorder van de gebeden. Daarin ligt niet, dat Hij steeds doet wat wij van Hem begeren, zoals wij het van Hem gevraagd hebben. Het "Amen" is een echte overwinning, maar het gebed is ook echt een strijd. In iedere strijd is spanning, want wij weten niet hoe de strijd verlopen zal. Zo is ook in ons gebed de spanning, wat het einde zijn zal.

Ons bidden is niet een spanningsloos weten dat wat we vragen ook werkelijk door God geschonken zal worden. David bad om het behoud van het kind, dat Bathseba hem geschonken had. En als God het kind dan weggenomen heeft, dan heeft David zijn strijd gestreden en dan spreekt hij tot zijn knechten van de spanning, die zijn gebed heeft beheerst: wie weet, is de Here mij genadig, zodat het kind in leven blijft.

God heeft niet gedaan wat David vroeg. En David wist, dat God vrijmachtig is om onze wensen af te wijzen. Vandaar die spanning, waarin zijn ziel zich omkeerde, Maar dan juist is het "Amen" een overwinning. God leert ons bidden in de spanning van het gebed. Hij buigt ons gebed naar de verhoring toe. Zo kan een zieke in het gebed tot de overwinning komen. Eerst bidt hij om herstel en dan is dat een bidden in de spanning:

wie weet wat de Here doen zal. En als God dan de zieke Zijn weg doet verstaan, dan buigt dat gebed zich om, dan wordt niet meer gebeden om herstel, maar om gewilligheid tot het sterven, dan om kracht om God te loven in al wat Hij doet en ten slotte om ontbonden te worden en met Christus te zijn. Dan is de begeerte om te blijven leven overwonnen in het gebed. Voor waar, het "Amen" is altijd een overwinning. God hoort ons gebed. Zo zeker als wij iets van Hem in ons hart begeren, zo zeker hoort God onze gebeden.

Wij zeggen wel: dat komt niet uit. Dat is te wijten aan ons onverstand. Wij verstaan nog zo weinig wat bidden is. Bidden is een gesprek met God. In dat gesprek leidt Hij ons heen naar het punt waar Hij ons hebben wil en schenkt Hij ons wat Hij Zich voorgenomen heeft ons te zullen geven. Zo begint de zieke te bidden om herstel en hij eindigt God te bidden om opgenomen te worden in de heerlijkheid. God hoort voorwaar de gebeden. Maar om dit te verstaan moet je geoefend worden in de gave van het geloof om met God een tweegesprek te voeren, om in het gebed niet slechts te spreken, maar ook te luisteren. Want in ons gebed verlicht de Here ons hart. In het gebed gaat ons het licht op over moeilijkheden. In het gebed vallen ons de schellen van de ogen en zien wij Gods bedoelingen. En als wij die bedoelingen gezien hebben, dan buigt ons gebed zich om, Want dan springt ons hart op en juicht het: dit wat Gij mij toont is meer dan ik heb gevraagd.

Zo hoort God alle gebeden. En wij kunnen dit verstaan als we maar de gedachte helemaal loslaten, dat het gebed een optellen en uitstallen van onze wensen is. Dergelijk bidden is oneerbiedig. Dat is majesteitschennis. Want dit alleen is echt bidden, dat wij gedragen worden door het bewustzijn, dat God ons schiep om Zijn eigen wil en dat het ook in ons gebed om Zijn eer en Zijn Naam, Zijn roem en Zijn heerlijkheid gaat.

Zo kan de Psalmddichter God roemen als de Hoorder van de gebeden: Hun bede heeft Hij nooit afgewezen. En zo komen de vermoeide strijders in de worstelende kerk tot de overwinning, zij, die lang hebben geklopt, die in het duister hebben getast, die een koperen hemel boven zich waanden, die misschien even twijfelden, die toen werden aangezien in de ellende van hun ziel, toen God alles afbrak in hun leven wat nog uit henzelf was en de hemel openging voor hun geloof en God Zijn milde vertroosting over hen uitgoot: Hun bede heeft Hij nooit afgewezen.

En dan is ook die strijd niet tevergeefs. Daarin buigt God ons gebed in de richting van Zijn welbehagen. Maar wat wij in die worsteling grijpen uit de volheid van Gods genade, wat wij van Zijn heerlijkheid hebben gezien, gaat niet verloren. God zal ons alles schenken, wat wij in ons gebed van Zijn heerlijkheid hebben verstaan, misschien dan nu niet, maar straks als ons leven rijp is om die schat te dragen en te omvatten, misschien ook dan als het onvolkomene afgedaan heeft. Op de dag van Jezus Christus zullen wij ingaan tot de schatten van Gods heerlijkheid, die wij in het gebed mochten zien. Dat zal als een oogst zijn. Strijdt nu dan ook in het gebed de goede strijd van het geloof. En grijp Gods heerlijkheid als een buit. Je zult het vinden na vele dagen.

AMEN

